

ქართული ენციკლოპედი

III. საისტორიო მწერლობა

№ 1.

სიმ. შაუხჩიშვილი.

სრონოლრუვი
გიორგი მონაზონისად.



ტფილისის უნივერსიტეტის გამომცემა.

ტფილისი
სტამბა „სახალხო საქმე“
1920.

დაიბეჭდა სიბრძნის-მეტყველების ფაკულტეტის 1920 წლის
თებერვლის 11-ის დადგენილებით.

დეკანი კ. კეკელიძე
მდივანი გ. ახვლედიანი

უესსავალი.

§ 1. მეცხრე საუკუნეს ბიზანტიის ისტორიოგრაფიაში სამართლიანად უწოდებენ ხრონოლოგთა საუკუნეს. ამ საუკუნის პირველ წლებს ეკუთვნიან გამოჩენილი ჟამთა-აღმწერლები გიორგი სვნიცელი, თეოფანე და ნიკიტორე, ხოლო მის მეორე ნახევარს — გიორგი მონაზონი, რომელიც ჰამარტოლის (ἁμαρτολός) სახელით არის ცნობილი.

ბიზანტიელი ჟამთა-აღმწერლები თავისი ხრონოლოგებისათვის სარგებლობდნენ მრავალი ძველი ისტორიული თხზულებით, და ხშირად ბევრი მათგანი, ერთი შეხედვით, კომპილატორს უფრო ჰგავს, ვიდრე დამოუკიდებელ ჟამთა-აღმწერელს. ამით აიხსნება, რომ მკვლევართათვის ძნელ საქმეს წარმოადგენს იმის განსაზღვრა. თუ რა არის ჟამთა-აღმწერლის თხზულებაში მისი, საკუთარი, და რა წარმოადგენს სხვათა ხრონიკის ახალ რედაქციას¹⁾. მით უფრო ძნელია ამის განსაზღვრა მაშინ, როდესაც ჟამთა-აღმწერლის თხზულებას დიდი გავლენა ჰქონდა შემდეგდროინდელ მწერლებზე, რომელნიც მას ავსებდნენ ახალი ადგილებით და ამით იძლეოდნენ დედნის რამდენსავე, ერთმანერთში განსხვავებულ პირს.

გიორგი მონაზონის ხრონოლოგია²⁾ იყო სწორედ ისეთი თხზულება, რომელიც მეცხრე საუკუნიდან მოყოლებული საუკეთესო მასალად ჰქონდათ მიჩნეული ისტორიკოსებს. Leo Allatius, რომელიც პირველი აშაადებდა გიორგი მონაზონის ხრონოლოგის გამოსაცემად, 1633 წ. სწერდა: „Georgius Hamartolus non contemnendus auctor et ex quo recentiores Graecorum historici sua fere omnia neque verbis ipsis immutatis haurere“...³⁾ გიორგი მონაზონის ამ გავლენით აიხსნება, რომ მისი ხრონოლოგია მრავალი ხელთნაწერით იყო გავრცელებული. ამ ხელთნაწერთაგან ჩვენამდე მოაღწია ოცდაშვიდმა: ზოგიერთი მათგანი, უძველესი, შტიცაჟის მხოლოდ გიორგი მონაზონის ხრონოლოგის, ხოლო ბევრი — მის

1) Очерки по ист. и византизм. под редакцией и с предисловием В. Н. Бунашевича, СПб., 1912, вып. III, стр. 71.

2) ხრონოლოგიის სრული სთავარი ასეთია: Χρονολογία ἁμαρτολου ἐκ θεοφάνου ἱεροκλήτου καὶ Νικητοῦ ἱεροκλήτου καὶ Θεοφάνου ἱεροκλήτου καὶ Γεωργίου ἁμαρτολου.

3) C. de Boor. Georgii Monachi Chronicon. fasc. V.

გაგრძელებასაც, რომელიც შემდეგდროინდელ ეპოთა-აღმწერელთა მიერ არის დამატებული. თვით გიორგის ხრონოლრაფი, როგორც ეს არის წარმოდგენილი ძველ, მეათე საუკუნის ხელთნაწერში (Codex Christianus 310¹⁾); აღწევს მიხეილ მესამის (842—867 წწ.) მეფობამდე, რაც თვით გიორგისაც აქვს აღნიშნული ხრონოლრაფის წინასიტყვაობაში²⁾. სხვა ხელთნაწერებში კი მოთხრობა გაგრძელებულია 918 წლამდე, ზოგიერთში 1071, 1081 და აგრეთვე 1143 წლამდეც.

პირველად გიორგი მონაზონის ხრონოლრაფი გამოსცა E. Muralt-მა³⁾. Muralt-ი იხილაეს ხრონოლრაფის ყველა ხელთნაწერს და ყველაზე მალეა აყენებს მოსკოვის სინოდალური ბიბლიოთეკის კოდექსს, რომელსაც იგი ეყრდნობა თავის გამოცემაში. Muralt-მა უარყო ის ხელთნაწერი, რომელიც ყველაზე ახლო დგას ხრონოლრაფის ძირითად ტექსტთან და არჩია მოსკოვის კოდექსი მეთორმეტე საუკუნისა, რომელიც იძლევა საგრძნობლად შეცვლილ ტექსტს⁴⁾.

1904 წელს გამოვიდა კრიტიკული გამოცემა გიორგი მონაზონის ხრონოლრაფისა, რომელიც C. de Boor-ს ეკუთნის⁵⁾. De Boor-ს წინასიტყვაობაში განხილული აქვს ყველა არსებული ხელთნაწერი გიორგის ხრონოლრაფისა და იგი იმ დასკვნამდე მიდის, რომ ყველაზე ახლოს ხრონოლრაფის ძირითად ტექსტთან ორა ხელთნაწერია: Coislianus 310 და 134. ამ ხელთნაწერების ტექსტს უდებს ის საფუძვლად თავის გამოცემას.

იმდენად რთულია გიორგი მონაზონის ხრონოლრაფის ფილოლოგიური საკითხი, იმდენია ჯერ კიდევ გაურკვეველი და სადავო ადგილი ხრონოლრაფის სხვა და სხვა ნაწილში, რომ ყოველ ახალ ტექსტუალურ ცნობას უაღრესი მნიშვნელობა აქვს.

§ 2. გიორგი მონაზონის ხრონოლრაფის ქართული თარგმანი, რო-

1) Ibid. XIV

2) *Πρόλογος γρηγορίου (σερίας Ρεοφύλα μαχήτου, 1 (..... εἰς τὴν ἀναστασίαν Μεγαλήν τὴν Θεοφάνειαν)*.

3) *Georgii Monachi, dicti Hamartoli Chronicon ab orbe condito ad annum p. Chr. n. 842 et a diversis scriptoribus usque ad a. 1143 continuatum nunc primum ad fidem codicis Mosquensis..... edidit E. de Muralt. Petropoli 1859.*

4) Muralt-ის გამოცემა განმეორებულია ლათინური თარგმანის დართვით Migne-ს *Patrologia Graeca*-ში (t. 110).

Georgii Monachi Chronicon, edidit Carolus de Boor: vol. I textum genuinum usque ad Vespasiani imperium continens; vol. II textum genuinum inde a Vespasiani imperio continens. Lipsiae 1904.

მელიც 'მეაღვგენს ჩვენი გამოცემის საგანს, არ წარმოადგენს ხრონოლოგია-ფის განსაკუთრებულ რედაქციას¹⁾ იგი ზოვიერტის განსხვავებით მისდევს პირველ რედაქციას, რომელიც წარმოადგენილია ხრონოლოგიაფის უპყველესი ხელთნაწერებით (Coislianna 310 და 134 და სხვებით), და ამავე დროს საშუალებას გვაძლევს ამ ძირითად ტექსტშიც შევიტანოთ თვალსაჩინო დამატებები და შესწორებები.

ჩვენ ამ ეამად არ შევეხებით იმ საკითხს, თუ რა შესწორებანი შეაქვს ქართულ თარგმანს ხრონოლოგიაფის ძირითად ტექსტში. ეს საკითხი ისევე, როგორც საკითხი მთარგმნელის ვინაობისა და ქართული თარგმანის ისტორიულ-ლიტერატურული მხარეებისა, გარჩეული იქნება ცალკე გამოკვლევაში, რომელიც ჩვენ მიერ უკვე მზადდება. სანიმუშოდ ჩვენ მოვიყვანთ მხოლოდ ზოგიერთ ადგილს, რომელიც ცხად ჰყოფს ჩვენ აზრს ქართული თარგმანის მნიშვნელობის შესახებ:

Ἰὺν δὲ ποιητὴν τῆ μὲν τῶν ἀγίων ἀγγέλων ἐπιστᾶσιζ φροσρησαι τῶν ἀνθρῶπων τὸ γένος, ἔπας μῆ βίζ κα! παραπλῖδι χρώμενος ἰ ἀράτας ἐπίων ὁსζ δὲ φθόνον ἐμίσησεν ἀδεις διαφθείρη (Dc Boor; 78,21-79,1).

Κα! δς τῆν γένεισιν ἀλλας καπορῶσαι μῆ δυνάμενος ὁπῆ τὸ ἀδειςῶσαι ἔχει: ἐφ' ὁς ἐξάμαρτάνει: (99,24-26

Παραμυθία ὁν τῶν ἀχμαλταιζομένων ἡ παραμυθία τῆς ἐκδ:αῆσεας τῆς μετὰ

ხოლო დამბადებლმან უფაღმან ანგელოზთა ზედა-დგომულობითა შეზღულა უკუე ნათესავი კაცთაჲ, რათა არა იძულებით და მძაფურებით უჩინოდ ზედამოსვლითა შურისა მიერ მოსულებულითა მათ თვსთა უწყადობით განჭრუენიდეს და ფლაბიდებათ განჭხრწნიდეს (ჩე. გამოც. 133,7-10).

და ვითარმედ უღონო არს სხუე რასმე წარმოიკებაჲ, თუნ იქედ რომ აღოსა მიმართ უტლი შობის და სუელ ჭმარობდენ კაცსა, რამლისა-აჲს არცაღა ჭრცხეენის სირცხელისა საქმეთა ზედა (12,7-9).

ამის-თჲს სუკეშინის-საცემელად ტუქუქმნილასა ურასა ტუქუქდ წარმუკანებელ-

1) არ.ებული ბერძნული ხელთნაწერები ხრონოლოგიაფის სჲმ რედაქციას იძლევა: 1) ძირითად ტექსტს, შედარებით მოკლე რედაქციით; 2) ვრცელ რედაქციას, რომელიც პტრელებულია მრავალი დამატებით, და 3) რედაქციას, რომელსაც საშუალო ადგილი უჭირავს ორ პირველს შუა (იხ. Очеркѣ по исторіи Византии, под редак. В. Н. Бенешевича. вып. III стр. 103).

πᾶν κατακληψόμενης τὸν ἰχθὺν τὸν κακίστανον τὸν Ἰσραήλ (176,1-4).

Ἰσραήλ ἵψον περιούγη σίνταζιν εἰς ἐκάστην γρηγὴν, καὶ ἕσα μὲν ἐν πρώτοιμίαις καὶ διὰ προσομίῃον εἰς ἦθη τε καὶ εἰς φήσεις ζῶων τε καὶ ἀλόγων εἴρηται: μέσας φερόμενος πᾶσιχαι: γαρῖεντα διγρήματα, ἕσα δὲ παρὶ πόντων εἰδουμένησεν, τῶν πάντων ἀνοπάτερως ἐνρίσταται: (457,7-11).

თა შათა ბაბილოვნელთაგან ბოროტეზისა, და უმდგომარ მრავლისა უმისა მათდა შემოხუევიასა შერას-ეებისა... (78,14-16.)

მრავალი უკუე მოღუაწებაჲ ახუენს თითოეულისა წიგნისა-თჳს, და რათაღუნა რაჲ სწავლის სახედ წარმოტქმუელ და ცხოველთა და ჰირუტეუთა ბუნებათა-მეტეუელებისა მომისრობელ არიან მისნი შორის შემოდებისა მრავალჯის სასარულეჲსთა მოთხრობათა და უწუებათაჲთა ანუ თარგმანებანი წერილისანი გინასახის-მეტეუელებითნი ჳ აღუეანებიონი, რომელთა შინას არა რაჲ იპოებოდიხ საწმუენობითთა სჭულთა-თჳს, იგიინი მისათუალველ არიან. ხოლო რაღუნნი რაჲ საწმუენობისა-თჳს აღწერსა და გარდამოსცხ, უოველითა გმობითა და ფრიადითა უშუერებითა აღსახსედ იპოებინ (238,2-10).

§ 3. გიორგი მონაზონის ხრონოლოგის ქართული თარგმანი დატულია საქართველოს საეკლესიო მუზეუმის სამ ხელთნაწერში: № 174 (A), № 685² (B) და № 165 (C). სამივე ხელთნაწერი წარმოადგენს ხრონოლოგის ქართული თარგმანის ერთსა და იმავე რედაქციას და ერთისა და იმავე წყაროდან მომდინარეობს.

სამივე ხელთნაწერში ჩვენ მოგვეპოვება ქართველი მთარგმნელის მინაწერი, რომელიც დართული აქვს თარგმანს მეხუთე წიგნის ბოლოში, ესე იგი იმ ადგილას, სადაც მოთხრობა ისრავლთა მეფეებით თავდება:

დაესრულა ხრონოლოგის გიორგი მონაზონისაჲ აღამისითგან და ვიდრე დასასრულამდე მეფობათა იუდაახა და ისრაჲლისათა: და ესეცა მცირედ შესახსენებლად დმრთივ-სულიერთა წერილთა ძალისა და ჩემისა უნდობისაჲ ჭაქუნდინ და წმიდათა შინა ღმრცვათა თქუენთა მე დამივიწყება: ქრისტესი მყოურებნო ძმანო და მამანო უღირსსა მონანას თქუენსა ორსენი, რომელნიც მსუ ბერძულისაგან ქართულსა განად ვთარგმნი: არამედ თქუთ წმიდითა შინა

რითა თქუენითა შენდოხაა ურიცხუთა ცოდვათა ჩემთაა და კსნაა საუკუნეთა სატანჯველთა ხიმრავლისა და სიმწარისაგან.: კ: შ: ი: მ: ღ: ა: ნ: (A1121. 11-34; B165, 19-27; C137, 1-7).

მინაწერში მოხსენებულნი არსენი ყოვლად შეუძლებელია იყოს „არსენი, კათალიკოზი მეათე საუკუნისა“. როგორც ამას ბრძანებს ბ. თ. ყორდანია¹⁾. თარგმანის ენა და მისი მეთოდები ჩვენ გვარწმუნებს იმაში, რომ საქმე გვაქვს მეთერთმეტე საუკუნის ძეგლთან, რომელიც ეკუთნის იოანე პეტრიწის სკოლიდან გამოსულ ქართველ მეცნიერს²⁾.

§ 4. ხრონოლოგიის ქართული თარგმანის ხელთნაწერებიდან უძველესს წარმოადგენს საეკლ. მუხ. № 174 ხელ. (A). იგი საშუალო ტანი-საა, ზომით 25×19 სანტ., გადაწერილია ერთ სვეტად მეცამეტე საუკუნის ხელით (ნუსხა-ხუტური) სქელსა და უბრალო ქალაღზე და შეიცავს გადაწერის თვლით 34 რვაფურცლიან რვეულს, ხოლო ხელთნაწერის აღმწერის პაგინაციით 241 ფურცელს³⁾. ხელი ხელთნაწერისა ყველგან ერთნაირი არ არის: ასოები თავსა და ბოლოში გამოყვანილია უფრო მსხვილად, ვიდრე ხელთნაწერის შუაში. ამისდა მიხედვით სტრიქონთა რიცხვიც გვერდში სხვა და სხვა: მსხვილი ასოებით დაწერილ ადგილებში იგი აღწევს 24-28-ს, ხოლო სხვა ადგილებში 29-31-საც.

ხელთნაწერი ზოგიერთ ადგილას მეტად დაზიანებულია. როგორც ჩანს, იგი სველ ადგილას გდებულა, რის გამოც მრავალ ადგილას ტექსტი მთლად გამქრალა. განსაკუთრებით სისველე დატყობია პირველ გვერდებს და, საზოგადოდ, მრავალი გვერდის პირველ სტრიქონს, სადაც ტექსტი ძალიან ძნელად იკითხება. ზოგიერთ ადგილას ფურცლები შემოკმული ყოფილა და მეჩვიდმეტე საუკუნეში ეს ფურცლები ქალაღდის არშიებში ჩაუსვამთ (ფფ. 16ბ, 22ბ, 23გ და სხვ.) და შემოკმულ ადგილებში გაფუქებული ტექსტი აღუფგენიათ (იხ. მაგალითად, 236ს); აღუდგენიათ ტექსტი მრავალ გამქრალ ადგილას, მრავალი კი დაზიანების გამო აღუდგენელი დაუტოვებიათ. ასე განახლებული ხელთნაწერი ალკინძავთ და ჩაუსვამთ ტყავადაკრულ ფიცრულ ყდაში, რომელშიაც ის დღესაც არის დაცული.

ხელთნაწერს სხვა და სხვა ადგილას ბევრი ფურცელი აკლია⁴⁾: თავა-

1) М. Хорданія, Описание рукописей Тифлискаго Церковнаго музея, I, 171.

2) შთარგვენლის ენობის საკითხს; თუ რომელი აზრსენია მინაწერში მოხსენებულა, ჩვენ ჯერ ვერაზობთ არ ეძებთ;

3) М. Хорданія; (I. II. 1; 184.

4) ხელთნაწერში ოთხი ამოხეული ფურცელი თავის საციდრას შრ იყრ ჩაქმნა:

ში დაკარგულია ერთი ფურცელი, 8-8¹ ფურცლებს შუა ხუთი (10,21¹), 8¹-9¹ ერთი (11.26-27), 31-33 ერთი (35,27-36,27)², 58-59 ორი (63,25-65,26), 62-62¹ ორი (70.6—72.6), 63-64—ოთხი (71,23—78,31), 152-153 ცხრა (177,14—188,21), 158-159 ორი (195,34—198,17), 235¹-236—ერთი (300,2—301,5); დასასრულ, ხელთნაწერი ნაკლულევანია აგრეთვე ბოლოში (307,23—.....), ხოლო რანდენი ფურცელი ან რვეული აკლია აქ მას, ამის გამორკვევა შეუძლებელია. ხელთნაწერში ტექსტი წყდება თ ეო-დოსე დიდის (379¹ 395¹) ხანაზე, მეორე მსოფლიო კრებაზე (381 წ).

შიდა და, განსაკუთრებით, გარე არშიებზე ხელთნაწერს მრავალი შენიშვნა აქვს დათული. მეტი წილი ამ შენიშვნებისა ტექსტის ხელით არის დაწერილი და წარმოადგენს: 1) ხრონოლორაფის თავების სათაურებს და 2) სხოლიოებს ხრონოლორაფის ამა თუ იმ ადგილზე³). ამის გარდა არშიებზე მოთავსებულია ტექსტში გადაწვერის მიერ გამოტოვებული ადგილები და ზოგიერთ შემთხვევაში ქართული თარგმანის შესატყვისი ბერძნული სიტყვები („ანტიონ“, „ანტროოდეს“, „თვს კას“, „პკრია“, „პროტომას მოსხოონ“ და სხვ.⁴)

საეკლესიო მუზეუმის ხელთნაწერი № 165 (C) წარმოადგენს დიდი ტანის წიგნს (30X21 სანტიმ.), დაწერილია სქელ პერგამენტისე⁵ურ ქალღღებზე ჭ ჩასმულია ტყავგადაკრულ ხის ყდაში⁶). ხელთნაწერის აღმწერის პაგინაციით იგი შეიცავს სულ 734 გვერდს⁶). ხოლო გადამწერთა პაგინაციით ხელთნაწერი ორი ნაწილისაგან შესდგება: გვ. 1—348 შეიცავს 22 რვეულს (თითო რვეულში რვა ფურცელია), ხოლო გვ. 349—734 შეიცავს 26 რვაფურცლიან რვეულს. პირველი ნაწილი ერთ სვეტად არის

ლი. ამის გამო პაგინაცია (ფურცლებად) არეული იყო ჩვენ ეს ფურცლები თავთავის ადგილას მოვათავსეთ და, ხელნაწერის აღმწერის პაგინაცია რომ არ მოგვესპო, ამ ფურცლებს ახალი ციფრები დაურთეთ (8¹; 9¹, 186¹ და 235¹).

1) ფრჩხილებში ჩასმული ციფრები ჩვენი გამოცემის გვერდსა და სტრიქონს აღნიშნავს.

2) ეს ფურცელი ახალი დაკარგული უნდა იყოს, რათგან მა¹ ხელთნაწერის აღმწერის პაგინაცია ჰქონია.

3) თავების სათაურები ჩვენს გამოცემაში ტექსტშია შეტანილი, ხოლო ზოგიერთი სხოლიო მეორე წყების შენიშვნებში მოვათავსეთ (ტექსტუალური აპარატის ქვევით).

4) ყველაფერი ეს ჩვენ მიერ მოხსენებელია შენიშვნებში.

5) *Θ. Δ. Ζορδανία, Описание рук, I, 171.*

6) პაგინაციაში შეცდომა მოხელია ხელთნაწერის აღმწერს: მე-322 გვერდს ნაკლულად მე-323-ისა მისდევს მე-333, ასე რომ ხელთნაწერში სულ 724 გვერდია და არა 734.

დაწერილი, ხოლო მეორე ორ სვეტად. დროთა ვითარების გამო დაკარგულა რამდენიმე ფურცელი: ხელთნაწერის თავში დაკარგულია 2 ფურცელი, 71-75 გვერდებს შუა ერთი ფურცელი, 80-81 გვერდებს შუა კიდევ ერთი ფურცელი და 322-323 (*333) გვ. შუა ერთი ფურცელი. დასასრულ 697 698 გვერდებს შუა დაკარგულია მთელი რვეული.

ხელთნაწერის გადამწერთა ორმაგი პაგინაცია რვეულეზად (I 314 და 349 731) აიხსნება იმით, რომ მთელი ხელთნაწერი ორი დამოუკიდებელი ნაწილისაგან შედგება. ორივე ნაწილი მეთვრამეტე საუკუნის ხელით არის გადაწერილი და ორივე ერთი მეორის ახლო ხანს. იმავე საუკუნეში ორივე ხელთნაწერი ერთად აუკინძავთ, რასაც ჰმოწმობს ის გარემოება, რომ უდის შიდა გვერდზე ჩვენ გვაქვს 1781 წლის მინაწერი.

პირველი ნაწილი ხელთნაწერისა შეიცავს გიორგი მონაზონის ბრონოლრაფს (გვ. I 316), რომელიც გადაუწერია იესე ჩოლაყას-შვილის დავალებით ვინმე გრიგოლს (იხ. დაბეჭდილი ტექსტის გვ. 129; შენიშვნა). ხოლო დურმიშხან ჩოლაყას-შვილის ასულს ირინეს შეუწირავს იგი წმ. დავითის უდაბნოსთვის. „მე ცოდვილმან შკევაღ კნკატასმან—ვკითხულობთ მე-347 გვერდს მინაწერში, — ჩასთ სხლთ უქუდის ჩოლაყას შჯღის ღრმაშხანის ასკლმან ირინე. შკეწირე სონოღროფი ესე წმიდის დავითის საფლავის უდაბნოს სულისა ჩემისა სათხად და წმიდათა მამათაგან ჩემ ცოდვილის მოსახსენებულად: ქკს: უ: კე .“, ესე იგი 1737 წელს შეუწირავთ ბრონოლრაფი უდაბნოსთვის. თუ მივიღებთ მხედველობაში იმას, რომ ზემო-მოყვანილი მინაწერის ხელი ძალიან ჰგავს თვით ბრონოლრაფის ტექსტის ხელს (შეიძლება თვით იმავე გრიგოლსაც ეკუთნოდეს), ჩვენთვის ცხადი იქნება, რომ ბრონოლრაფიც იმავე წლის მახლობლად არის გადაწერილი.

მეორე ნაწილი ჩვენი ხელთნაწერისა შეიცავს რამდენსამე სხვა-და-სხვა ძეგლს და იგი წარმოადგენს შატბერდის კრებულის პირს „მოქცევაჲ ქართლისაჲ“-ს და „თარგმანებაჲ დავითის ფსალმუნებისაჲ“-ს გამოკლებით. ეს ძეგლები ჩვენს ხელთნაწერშიც იმავე რიგზეა დალაგებული. როგორც თვით შატბერდის კრებულში¹⁾:

1) გრიგოლი ნოსელისა: კნცისა მესაქმისათჳს: რწი მიუწერა: ძმისა თსსა: ზეს ებისკოპოზსა სეპდსტელსა (გვ. 349-352)

1) იხ. ექვ. თაყაიშვილი, სამი ისტორიული ხრონიკა, გვ. III-12.

2) ამ თარგმანს ბოლოში დართული აქვს მინაწერი: „ესე კნცისა შესქე დაიწერა დედოფალ ქუთათავევისათა...“, რაც ევაფიქოებიანებს, რომ ჩვენი ხელთნაწერის მეორე ნაწილი პირდაპირ შატბერდის კრებულიდან კი არ უნდა იყოს გადმოწერილი, არამედ მისი პირიდან: ჩვენ ვიცით, რომ ეს ადგილი შატბერდის კრებულში დაწერილია „დედოფალ იშხნისათა“ (ე. თაყაიშვილი, სამი ისტ. ხრ. გვ. IV).

2) იუდათაჲ ეზაფანე კუნტელის თქმლი (გვ. 454--537 ა)

3) მეტათათს: სახისა სიტუაჲ: წიგნთაგან თქმლი: წისა ბასილი: ეზის-კოპოსისა: კესარიელისა. (გვ. 537 ბ--560 ა)

4) საზომთა-თვის და საწყაულთა: ეპიფანე კვარელ ეპისკოპოსისა | (560 ბ--568 ა¹)

5) ეპიფანე კვარელის შრომას მისდევს უსათაუროდ ისევე, როგორც შატბერდის კრებულში, ქრონოლოგიური ისტორია ძველი აღთქმისა (აღამიდან), „მისაჲნი იწღისანი“, „მეფსნი იუდაისნი: იწღმს“, „მეფენი სანასანი“, და „მეფენა ჰტოღემიანთანი ეგუპტეს“ (გვ. 568 ბ--576 ბ).

6) იზოლიტეს: გნმარტებაჲ: კსუთა მათთს: მოსესთა: ათორმეტთა: მიმართ: ნათესათა: ესს: (577 ა--588 ა)

7) წღისა იზოლიტეს: თქმლი: კსუთა მათთს: იგბსთა: ვრ იგი ათორმეტნი ნახეტნი: აკსნს: (გვ. 588 ა--618 ბ).

8) თქმლი წისა იზოლიტესი: დთასთს და კოლიადისთს გნმარტებაჲ: (გვ. 618 ბ--632 ა)

9) სეტარისა იზოლიტეს თქმლი: თარგმანებაჲ ქება ქებათაჲ: (გვ. 632 ა--662 ბ)

¹ ბ. თედოტოე ეორდანია ებადნე კვარელს ამ შრომას („Ilepe! metras xaxi: xaxi: xaxi“) მიაწერს ბაილ კესარიელს (Θ. Κρηλιαση, Οπ., I, 172, 5, 6, 7). ეს შეცდომა აიხსნება იმით, რომ ხელთნაწერში (გვ. 560 ბ) ეპიფანეს შრომის თარგმანს სათაური არა აქვს და იგი პარადპირ მისდევს ბაილი კესარიელის „მეტათათს...“-ს (იწყება: „ამას შენდა პატრიარქო ჩენ შეესწირავთ...“). აქ კი ჩვენ გვაქვს ეპიფანე კვარელის შემოხსენებული შრომის თარგმანი, რომელიც შატბერდის კრებულის 240—247 გვერდებზეა მოთავსებული და რომელსაც ბ. ე. თაყაი-შვილმა „სტატია“ უწოდა (სამი ისტ. ხრ., გვ. VI), ხოლო ბ. პ. ჯანა-შვილმა „სანაწალო წიგნი“ (მწერლობა მე-IX—X საუკუნისა გვ. 118—134). ეპიფანეს შრომა გამოცემული აქვს Migne-ს (Patrologia Graeca, t. 43, p. 237--239), ამ შრომის ნაკლებად აღილები ასურული წყაროების საშუალებით აღადგინა დე ლაგარდმა (De Lagarde, Veteris testamenti ab Origine relictis fragmenta, p. 1--74; მისივე, Symmicta, I, p. 200--225; II, 149--216). ქართული თარგმანი საყურადღებო ვერსიის წარმოადგენს ეპიფანეს შრომიას (იხ. პართე კორნ. ქეკელიძე, თარგმანებაჲ ეკოესიასტისაჲ მიტროფენე ზვარცლ მიტროპოლიტისაჲ, ტფილისი, 1920; გვ. XIII) იგი საშუალების გეძლეუთა გავამართლოთ ის აღილები, რომელიც ასურული წყაროებით არის შეესებული, და აგრეთვე ხალხი სტყუებით და მთელი წინადადებითაც შევეცდეთ ნაკლებად აღილები ქართული თარგმანი, როგორც შევე მოგისხსენიეთ შატბერდის კრებულშია შენახული, სადაც მას სათაური სავარაუდოდ აქვს შეტანილი (რომელიც თხსნება, აღბადე ის, რომ აქვს ხელთნაწერში იგი სწავლიდა არ მოპოვებია, ნაწილები ეპიფანეს შრომის თარგმანის მიხედვით ეგრეთვე საეკლესიო მუხუდისა ახ. მს.) ხელნაწერის იდენტა.

10) ნეტარის: იზოლიტეს თქმლი დასარულასაჲს ეჲთასა თქმლი წიგნ-
თაგან წათა ქესთჲს; და ანტიქესთჲს. (გვ. 483ა ბ... დასასრული ამოხე-
ულია ისევ, როგორც შემდეგი თხზულების დასაწყისი).

11) თქმლი წიხი იზოლიტესი: სარწმუნობისაჲს (გვ. 6...705ა).

12) თქმლი წიხი და ნეტარისა მამასა ჩინასა იზოლიტესი მოვრ ენა-
სკოზისა: სხე აღთქმისაჲ. (გვ. 705ბ--731ა)¹

13) ცხრბა და გნგება: წიხი: (ე) იგბის; რი ენსკოზის თქმნა ქალაქსა
ნსიზინს (გვ. 731--734); დასასრული აკლია).

ს ხელთნაწერის პირველი ნაწილი (გვ. 1-- 848), რომელიც შეიცავს
გიორგი მონაზონის ხრონოლორაფს, გადაწერილია A ხელთნაწერიდან. ამ
შემთხვევაში, დარწმუნებით შეგვიძლია ვთქვათ, (C ხელთნაწერის გადა-
მწერს ხელთ ჰქონია A ხელთნაწერი იმ სახითვე, რა სახითაც მან ჩვე-
ნამდე მოაღწია. ამის დამამტკიცებელი საბუთი მრავალია:

ა) C ხელთნაწერში ხრონოლორაფის თარგმანს აკლია ყველა ის აღ-
გილი, რომელიც A-საც აკლია, გარდა ერთი შემთხვევისა: C-ში არის და-
ტული A-ს მე-32 ფურცელი (ჩვ. გამოც. 35:27--36:27), რომელიც დიდი
ხანი არაა, რაც A-ში დაკარგულა (იხ. ზევით გვ. X).

ბ) ის ფურცლები, რომელიც A ხელთნაწერში ამ ემად ამოხეუ-
ლია, XVII—XVIII საუკუნეშიც ამოხეული ყოფილა და სხვა ადგილას
ჩადებული (იხ. ზევით გვ. IX, შენ. 4). ამიტომ C ხელთნაწერის გადამ-
წერს ეს ფურცლები ზოგიერთ შემთხვევაში სულ სხვა ადგილას აქვს მო-
თავსებული. მაგალითად, ის, რაც A-ში ჩვენ მიერ დანუმრულ მე-8¹ ფურ-
ცელშია, C-ში მე-341 გვერდზეა გადაწერილი (იხ. ჩვ. გამოც. გვ. 10--11).
ეგრეთვე A ხელნაწერის მე-229 ამოხეული ფურცელი (C-ში 345--346 გვერ-
დებზეა მოთავსებული (იხ. ჩვ. გამოც. გვ. 291--292); ეს ფურცელი
A-ში არსებებზე მოკმეული ყოფილა და იგი განუახლებიათ ახალ არშიაში
ჩასმით, რის გამოც მისი პირველი სტრიქონი („იყენეს, ვაჲრმედ ხუ სა-
და დაშთეს ვინჲ სიკუდილისაგან“ 291,13-14) დაფარულა. C ხელთნაწერში
ეს გვერდი გადაწერილია პირველი სტრიქონის უმიზოდ.

გ) C ხელთნაწერის არსებებზე მოყვანილია ტექსტის ხელით ყველა
ის შენიშვნა, რომელიც A-ში მოიპოვება. არის ერთი შემთხვევა, როდე-
საც „პარატაქსოს“-ის (A100a) მაგიერ C-ში დაწერილია „ეპარატსოს“,

1) ეპიტაფს თხზულებების ზემოჩამოთვლილ ქართულ თარგმანთა შესახებ იხ.
II М а р р ь, Источники, Толкование Писем Писем, стр. IV—V, XX—XXIX.
პროფ. კორნ. კეკელიძე თარგმანებზე ეკლესიასტისაჲ, პეტროფანე ზმკრნელ მი-
ტროპოლიტისაჲ, გვ. XI.

ესეც იმით აიხსნება, რომ A-ში ეს ადგილი გამქრქალია და წინსართი „პარა“ კარგად არ ჩანს (იხ. ჩვ. გამოც. გვ. 115, შენიშვნა).

ღ) (ხელთნაწერში განმეორებულია A-ს გადამწერის შეცდომები და ზოგიერთი მათგანი ხელთნაწერში შესწორებულია სტრიქონს ზევით ან ტექსტისავე ხელით ან შემდეგ, სხვა ხელით:

43,3 მისსისა (უნდა იყოს „მისისსა“)

54,5 ღმრთის-მთქულთაჲ („მთქულთაჲ“)

55,7 უცილობერს („უცილობელ არს“)

67,9 გამოჲს („გარემოჲს“)

89,1 ტაძალი („ტაძარი“)

89,2 მის („მისმან“)

101,30 მბრძონი („მბრძონი“)

105,4 აღმო (აღმოვიდა“)

119,5 იყო („იუოს“) და სხვა.

ე) არის შემთხვევები, როდესაც C თითქოს ვარიანტებს იძლევა¹⁾; მაგრამ ეს აიხსნება მხოლოდ იმით, რომ C-ს გადამწერს სხვა და სხვა მიზეზის გამო ჯეროვნად ვერ წაუკითხავს A-ს შესატყვისი ადგილები. მაგ.,

23,5-6 ირა, და დიმიტრა, და აინა, და არტემიდი სიბილწისა-თჳს გამოჩეულ იქმნეს ღმერთი უოფად (C: იგინი. ეს იმით აიხსნება, რომ A-ში „ღ“ ა“ გასანთლულია და ადგილი შესაძლებელია მისი წაკითხვა „იგინი“-ად. C-ს გადამწერს ქარაგმა მიუღია ჩ-ს თავად).

25,11 ფარათჲს და არა შედგომილ იყო (C: ფარათჲს და „-სდა“-ს ზემოთ წინა სტრიქონში არის სიტყვა „სადაცა“ და C-ს გადამწერმა ამის მსგავსად დაწერა ჩვენი სიტყვა C.

26,18 გულის-ხმის-ყოფილად იხილებიან (C: გულის-ხმის-ყოფილად და იხილებიან. აქ მიმსგავსებულია III და III).

299,31 მოწაფენი იგინი (C: მოწაფენი შინი. თავდაპირველად C-შიც ყოფილა „იგინი“, შემდეგ კი გადამწერს, ალბად, უაზრობად მიუჩნევია „მოწაფენი იგინი“ ტ შეუსწორებია²⁾).

301,31 მონაზონებრსა (C: მონაწილებრსა). ეს სიტყვა A-ში შემო-

1) არის რამდენიმე შემთხვევა, როდესაც C-ს გადამწერს ჰსურს შეასწოროს A-ს შეცდომები (მისი აზრით). ასეთ ადგილებში იგი შეასწორებელ ნაწილაკებს სტრიქონს ზევით უმატებს. მაგ., 93,16 უსაოაჲ (C: ქუსაოაჲ), 297,5 უსამართლომან (C: უსამართლობამან) და სხვა.

2) ასეთი შემთხვევები ჩვენ ყოველთვის აღნიშნული გვქვს შენიშვნებში.

ქმული არშის ფარგალშია მოყოლებული და არშიაზე ახალი მელნით არის დათავებული. ამითვე აიხსნება შემდეგი ვარიანტიც

302,8 მიუწერე (C: მომწერე).

306,31 ქრისტეს (C: მის): A-ში ეს სიტყვა ქარაგმით არის: ქს, და ადგილიც გამქრალია.

(C: როგორც ხელთაწერი მეთვრამეტე საუკუნისა, მრავალ ორთოგრაფიულ უსწორ-მასწორობას იძლევა. განსაკუთრებით აღსანიშნავია უსისტემობა ზმნების სუბექტურ-ობექტური პრიფიქსების ხმარებაში და ის ფსევდო-არქაიზმები, რომელიც ასე ახასიათებს XVII-XVIII საუკუნის ქართულ ხელთაწერებს. დიდი აღრევაა ხელთაწერში აგრეთვე დასხმარებაში: იგი გვხვდება ჩვენ იქ. სადაც მას სრულებით არ მოველით, და აკლია იმ შემთხვევებში, როდესაც ის აუცილებელია ქაღალდი ენის წესების მიხედვით. C-ს დასახასიათებლად ამ მხრივ აღსანიშნავია:

ა) უ-ს ხმარება ვ-ის ნაცვლად:

განიუენეს 293,21

საზღუარი 299,27

ქუნლის საქმედ 308,20.

იხმარება „უ“ ეგრეთვე სრულიად უადგილოდ:

მკუმბელი 290,12

აუქუმულისა 62,8.1)

ბ) დას ხმარება უფორმო ბრუნვაში, როგორც მაგ., კმაჲ არს, ლხინეჲჲ ვუთო, კმაჲ არს; და, პირიქით, მისი გამოტოვება აუცილებელ შემთხვევებში:

წინასწარ 98,30

სარწმუნოებითა კეთილად-მსახურებისათა (*მსახურებისათა) 92,15-16.

სარწმუნოებაჲ ნაციისა (*ნაციისაჲ) 291,16

მორაკულა (*მო-რაჲ-კულა) 292,22

შერაჲვიდა (*შე-რაჲ-ვიდა) 305,14

უფროსად 299,22

უკუნასკენელი 306,8 და სხვა.

გ) დას ხმარება ა-ს ნაცვლად: აჲჲ მიმართ სიტყჲათა, დჲათა (ღმრთისათა), მოკსენებდჲ, შეეკრიბჲ. წინაშე აჲჲ და სხვა.

დ) [-ის ხმარება ზმნებში უსისტემოდ:

1 ყველა დანარჩენ შემთხვევაში ეს სიტყვა „ოქმული“-ს სახით იხმარება მხოლოდ

შეცვალეს (უნდა იყოს: შეცვალეს) 24:21
დასხვა კედნი (უნდა იყოს: დასხვან კედნი) 27.ა.

ე) ვულგარიზმები:

შკეთუ 19,28

რომეს 261,15 („ჰრომეს“)

რომიიაცა 281:21

რომით 262,20

რომითაჲსა 292,10

მრიცხელობაჲ („მრიცხეულობაჲ“, „მრიცხეულობაჲ“) 1,11
14 და სხვ..

ვ) სიტყვა „საღმართ“ თითქმის ყველგან, სადაც ის ქარაგმა-გახსნილია, „საღმართ“-ს ფორმით იხმარება (80,11; 94:21 და სხვ.).

მესამე ხელთნაწერი (B), რომელშიაც დატულია გიორგი მონაზონის ხრონოლოგიის ქართული თარგმანი, იმავე საეკლესიო მუზეუმს ეკუთნის (ა^ნ 083^ა). ხელთნაწერი პატარა ტანისაა (21×17 სანტიმ.), დაწერილია ერთ სვეტად მერყიდმეტე საუყუნის წვრილი ნუსხა-ხუცურით და შეიცავს 429 (*439) გვერდს¹). ამ ხელთნაწერში ხრონოლოგიის თარგმანი დატულია უფრო ვრცლად, ვიდრე დანარჩენ ორში: მას მოეპოვება ყველა ის ადგილი, რომელიც A ხელთნაწერში (და მასთან ერთად („შიც) დაკარგულია (იხ. ზევით გვ. X, სტრ. 1-6) და ბოლოშიც ტექსტი სამ გვერდ ნახევრით (436,19—439, ჩვ. გამოც. 307:23—309) მეთია. მთელი ხრონოლოგიის დაყოფილია 429 პარაგრაფად: ყოველი პარაგრაფი სინგურით დაწერილ მთავრულით იწყება.

B ხელთნაწერის გადამწერს თავდაპირველად ხელთ ჰქონია ნაკლულევიანი დგანნი, და ყველა ის ადგილი, რომელიც დანარჩენ ხელთნაწერებში ნაკლულევიანია (იხ. გვ. X), მას შემდეგ ამოუწერია სხვა, უფრო ვრცელი, ხელთნაწერიდან. ერთ ადგილას ის კიდევაც აღნიშნავს ამას: „დედასა აკლდა და მერე გამოგწერე“-ო (გვ. 81 ქვედა არშია). ეს მიწერილია რომ არ იყოს, თვით ამ დამატებულ ადგილებს ეტყობა, რომ შემდეგ არის ამოწერილი სხვა ხელთნაწერიდან. ის გარემოება, რომ B-ს დამატებული ადგილები სწორედ A-ს ნაკლულევიან ადგილებს უდრის, გვაფიქრებინებს, რომ B ხელთნაწერის გადამწერს ხელთ უნდა ჰქონოდა ან

1) М. Корсакия, Ош. II, 160. ხელთნაწერი გადამწერის ხელით მხოლოდ ბირველ ათ გვერდზეა დანერგული სრული პაგინაცია კი ეკუთნის ხელთნაწერის აღმწერს. ერთ ადგილას პაგინაციაში შეცდომაა: მე-322 გვერდის შემდეგ გამოტოვებულია ათი ნუმერი და მას პარაგრაფის მისდევს მე-333 გვერდი.

თვით A ხელთნაწერი, ან მისი პირი. ჩვენ საბოლოოდ ვერ ვიტყვით, თუ რომელი მათგანი წარმოადგენდა B-ს დედანს: უფრო შესაძლებელია, რომ მას ჰქონდა პირი A ხელთნაწერისა. ამას გვაფიქრებინებს ა) ვარიანტები, რომელიც განასხვავებს B-ს A ხელთნაწერისაგან და ბ) არშიებზე მოთავსებული შენიშვნები:

ა) B-ს ვარიანტები ისეთი ხასიათი'აა, რომ მათი ახსნა შეუძლებელია გრაფიულ ნიადაგზე (როგორც, მაგ., C ხელთნაწერის ვარიანტებისა). მაგალითად,

53,19-20 მხედველთა თჯსთასა (B: მხედველთა მისთასა)

57, 36. 9-10 აღსრულებაჲ მოსესი (B: შიცვალებაჲ მოსესი)
206,6 განაგრცეს ბიწი მცოდველობისაჲ (B: განაგრცეს ბიწი შეცოდებისაჲ)

210,30 მისცენ მის შორის (B: მისცენ მას)

202,30 სულს წმიდასა არა ღმრთად ჭემშარიტად... (B: სულს წმიდასა არა აღიარებდა ჭემშარიტად) და სხვ..

ბ) B ხელთნაწერის არშიებზე ბევრი ისეთი შენიშვნაა, რომელიც A-ში არ მოიპოვება. ამასთანავე უნდა აღინიშნოს ისიც, რომ B-ში მოიპოვება A ხელთნაწერის ყველა შენიშვნა. ეს ორი გარემოება შეიძლება აიხსნას იმით, რომ B გადაწერილია A ხელთნაწერის პირიდან, რომელსაც გარდა A-ს შენიშვნებისა ჰქონდა შემდეგდართული შენიშვნებიც, რომელიც B-ს გადამწერმა უცვლელად გადაწერა.

B ხელთნაწერი თავისი ორთოგრაფიით XVII-XVIII საუკუნის ხელთნაწერთა თვისებებით ხასიათდება:

ა) ე იხმარება ძალიან ხშირად უფორმო ბრუნვაში:

ძმაჲ და მეგობარ არიან 28,17

წმიდაჲ იუოს 61,16

გულის-კუმა ეყო 66,20-21

კმაჲ არს 122,5; 303,15

უკეროჲ არს 298,1-5 და სხვ.:

ეგრეთვე წოდებით ბრუნვაში (ჟ მეფე 75,10) და სრულიად უადგილოდ სხვა და სხვა სიტყვაში (სიკუდილისაჲგან, შაოდაჲ, იუოჲ და სხვ.).

ბ) ე, პირიქით, აკლია სახელობითსა, მოქმედებითსა ჭ ნათესაობით ბრუნვაში:

დასაბამი ქებათა (*ქებათაჲ) 47,10

საღათ (*საღათ) 46,18

სიბოროტითა აღრჩევისათა (*აღრჩევისათა) 47,2

ადმოსღვითაგან ქარანით შუამდინარისათ (*შუამდინარისაჲთ).
 50,1,6

უბითა ვირისათა (*ვირისაჲთ) 70,7

გარდარეულეებითა უძლებებისათა (*უძლებებისაჲთ) 71,5-6

რასათუჲს (*რადასათუჲს) 56,5

რასათუჲსიე (*რადასათუჲსიე) 61,25

სოფლებისა შის ნათესავისასა (*ნათესავისასა) 46,17

ხირმშოსა (*ხირმშოსა) სახისა 47,9

უფროს (*უფროს) 65,2

უფროსდა (*უფროსდა) 71,4

უფროსდა (*უფროსდა) 57,28,30; 299,22

და რაჲ კეჲვირში: ად-რა-ვიდა (52,11), წარ-რა-ვიდა (68,14),
 მთ-რა-ვიდა (303,32) და სხვ..

გ) B ხელთნაწერში ჩვეულებრივი მოვლენაა ა-ს გამოხატვა ა-ს ნი-
 შნით (ა).

დ) B ხელთნაწერში მრავალი ფსევდო-არქაიული ფორმა გვხვდება:

საჲდუმლოჲ (*საიდუმლოჲ) 70,10

საჲდუმლოთა (*საიდუმლოთა) 37,19

უუნა (*უუნა) 197,26; 300,28

წინაგანეწეუბით (*წინაგანეწეუბით) 300,3-4

ადეუნებულ (*ადეუნებულ) იქმნა 307,4

უშუნა (*უშუნა) 297,20

შულნი (*შეილნი) 300,18,26

საშულენი (*საშეილენი) 180,34 და სხვ..

ე) მრავალია ეგრეთვე ვულგარული ფორმა: უკეთე (*უკეთე), ში-
 სკადა (*შითიყდა), შიმავადეჲლმან, ლეჲმან (*ლეჲმან), უეჲჲეჲდა (*უეჲჲეჲ-
 და), დაარკია (*დაარდა), პირუტყეებისა (*პირუტყეებისა), გვიფის (*გვიფის),
 შიმისხეჲვა (*შიმისხეჲვა), შმკანეჲლობისა (*შმკანეჲლობისა), შგრაგნეჲლათ
 (*შგრაგნეჲლად), ადფხრულ (*ადფხრილ), გბგჲშო (*განგჲშო), და სხვა. იგი-
 ვე უნდა ითქვას ზმნის ობექტურ პრეფიქსზე, რომლის ხმარებაში არა-
 ვითარი წესი არ არის დაცული.

ვ) აქუშული და მისგან წარმოებული სიტყვები თითქმის ყოველთვის
 აქუშულას ფორმით იხმარება.

ზ) სიტყვები ნუჲსითა, ნამდღვე, განცხრებული, ნამეტავად იხმარება
 ფორმებით: ნუჲსით, ნანდღვე, განცხრებული, ნამეტავად.

ც) აღსანიშნავია ეგრეთვე რ-ს ჩართვა სიტყვაში განსაკონ: „რომელსა

სება განბრჭონ“ (B 17,3 ჩე. გამოც. 10:25)¹

§ 5. გიორგი მონაზონის ხონოლრაფის ქართული თარგმანის არსებული ხელთნაწერების განხილვიდან ჩანს, რომ სამივე ხელთნაწერი ერთისა და იმავე წყაროდან მომდინარეობს და ეს წყარო არის თვით ხელთნაწერი A²). ამიტომ ჩვენს გამოცემას საფუძვლად დაუდევით A ხელთნაწერი, ხოლო მისი ნაკლები ადგილები B ხელთნაწერიდან ამოეწერეთ.

ორივე ხელთნაწერში ჩვენ მრავალი შეცდომა გვხვდება, რომელიც გადამწერთ უნდა მიეწეროს. ეს შეცდომები სხვა და სხვა სახისაა:

ა) გამოტოვებულია ერთი ასო: შვიდა (*შევიდა³) 17,8; უღწოველთა (*უღწოველთა) 17,27; დააღვა (*დაარღვა) 19,33; მათს (*მათ-თს) 23,27; მიმათ (*მამართ) 30,35; ვარსკუფათ-შეტუქულისა (*ვარსკუფათ-შეტუქულისა) 40,7; აბაჰუმნ (*აბაჰუმან) 41,5; ბრძოლთაგან (*ბრძოლთაგან) 44,15; რამათუმე (*რამათ-უმე) 47,6; მოსკლთაჲ (*მოსკლთაჲ) 54,5; შკატბრივობასა (*შკატბრივობასა) 59,2-3; უსკელად (*უსკელად) 61,31; შაჰკან (*შიჰკან) 63,8; თსა (*თსსა) 63,16; უგენაჲსკენლისა (*უგენაჲსკენლისა) 63,25; მოწუჲწდნი (*მოწუჲედილი) 66,16; უგხოთაჲ (*უგხოთესლოაჲ) 67,12; შკჰმე (*შკჰმეს) 68,23; დამკენს (*დამკენს) 72,29; მრძოლ (*მრძოლ) 77,26; თხზოცი (*თხზოცი) 79,24; ასურატანელსა (*ასურატანელსა) 82,16; სიმაღესა (*სიმაღესა) 87,12; წამამეტუქულა (*წამამეტუქული) 90,28-29; მოყურებისაჲ (*მოყურებისაჲ) 96,30; გვრგუნასა (*გვრგუნასა) 98,18; სხლსა (*სხლსა) 101,11; ადგე (*ადგეს) 101,17;

1) B ხელთნაწერის დამახას-ათებელი თვარები ეყრო ვრცლად და ნათლად წარმოდენილია ჩვენი გამოცემის 3 16, 18 46 და 70 78 გვერდების ტექსტულურ შევიშენებში.

2) სამივე ხელთნაწერში მოთხრობა ერთსა და იმავე ადგილას წყდება თუ არ მივიღებთ მხედველობაში B-ს ზედმეტ სამ გვერდ ნახევარს) და მათში დაცული ხრონიკა (აღამიდან თეოდოსე დიდამდე) მცირედენის გამოკლებით მთლიანია. აღსანიშნავია ერთი გაუვებრობა, რომელსაც ადგილი აქვს თ. ეორდანიას აღწერაში: B ხელთნაწერი ეორდანია ორ დამოუკიდებელ ნაწილად ჰყოფს (Описание II, 160--161). გიორგი მონაზონის ხონოლრაფად იგი თელის მხოლოდ იმ ნაწილს, რომელიც თავდება მთარგმნელის მიწაწერით (ხელთნაწ. გვ. I 163). ხოლო მეორე ნაწილზე (165--439) სწერს, რომ ის შეიცავს историю Востока и Югои неазиатского автора до 4-го века христианской эры, а именно о дѣлах Навуходносора и его дѣтей. И событияхъ до третьяго вселенскаго собоиа“ (კურსივი ყვლგან ჩვენია).

3) ვარსკლავით (*) აღნიშნული სიტყვა აღნიშნავს იმ ფორმას, რომელიც ჩვენს გამოცემაშია დაბეჭდილი.

მბრძონი (*მბრძოლნი) 101,30; მრავაწილად (*მრავალწილად) 102,11; შეეზა (*შეეშოზა) 111,6; სახლისამან (*სახელისამან) 117,15-16; სიტუასა (*სიტუეასა) 119,19; მზახვალი (*მზახვალი) 142,7; ქურვისა (*ქურვისა) 159,10; სამოციქულოთა (*სამოციქულოთა) 166,23; საზღელად (*საზრდელად) 169,3; დაბურვლობისა (*დაბურველობისა) 176,3; გვრგვროსა (*გვრგვროსან) 194,1; წყურები (*წყურებნი) 182,5; მკვდა (*მკვდართა) 195,15; შეიპრა (*შეიპერა) 199,1; კელთმსხელმან (*კელთ-მსხელმან) 214,12; გადასრელსა (*გადასრელსა) 221,22; დაბრმო (*დააბრმო) 223,22; განილაქრა (*განილა-ქრა) 223,22; პტოლემოს (*პტოლემოს) 225,35; შემსუჭულად (*შემსუხუ-ულად) 238,17; სხელისებრ (*სახელისა-ებრ) 24,16; განსაცუჭს (*განსარ-ცუეს) 241,4; მისარწმუნოებისა (*მის სარწმუნოებისა) 254,24-25; ოთხშაბასა (*ოთხშაბათსა) 256,19; ველურამე (*ველურ რამე) 260,5; წარმოსცუვეს (*წარ-მოსცუვენს) 260,13; თასა (*ოჯსა) 261,12; სარუელთა (*სარტუელთა) 262,4; უხლაე არს (*უხილაე არს) 264,21; ფილსოფე (*ფილოსოფე)¹ 265,26; განე-წვებდე (*განეწვებოდე) 265,33; შეათოხშეტუსა (*შეთათოხშეტუსა) 267,13; ამო (*ამო) 274,31; მბროლთა (*მბრძოლთა) 287,19; საბძანებელისა (*სა-ბრძანებელისა) 290,25; უბძანა (*უბრძანა) 290,27; დამაბასა (*და ჰამაბასა) 295,3; წამართთა (*წარმართთა) 296,34; ხრობამან (*თხრობამან) 303,29; მაკისტოსმან (*მაკისტოსმან) 304,21 22; ქუეანასა (*ქუეუანასა) 305,15; ან-დრაატნი (*ანდრიანტნი) 306,7; მოჰკვიდეს (*მოჰკვიდეს) 309,5.

ბ) გამოტოვებულია ერთი ან რამდენიმე მარცვლი: მოფეებით (*მო-ზოფენებით) 34,6; შეცნაებჲ (*შეცნაიერებაჲ) 41,20; მკუეველმან (*მკუეველმან) 53,34; უცილობერს (*უცილობელ არს) 55,7; რამე (*რამეთუ) 64,26; გა-მოჯს (*გარემოჯს) 67,9; სამადასოდ (*სამარადისოდ) 68,29; ოქოზიამ (*ოქო-ზიამსა) 100,27; აღმო (*აღმოვიდა) 105,4; სიმტკითა (*სიმტკიცითა) 130,15; დამარდუჭლმან (*დამარდუველმან) 144,20; მოუთმელი (*მოუთმენელი) 156,11; სათადოსა (*სათანადოსა) 171,19; მიმთხუელთა (*მიმთხუეულთა) 212,19 20; დასრულისა (*დასასრულისა) 212 28; გვისკოსთა (*გვისკობოსთა) 242,12; მთასწა (*მთასწავა) 257,4; თქნდა (*თქენმან და) 298,14; ჩულებისებრ (*ჩუე-ლებისა-ებრ) 303,36; სარგებელითს (*სარგებელისა-თს) 305 28; კანციებით (*კანციერებით) 306,22.

გ) ზედმეტად არის ამოწერილი ერთი ასო: ძენნი (*ძენი) 11,2; უტ-უჭელი (*ურუეული) 30,15; ზღუდიით (*ზღუდიით) 49,12; აბრაჰამის (*აბ-რაჰამის) 49,32; განანა (*გარანა) 49,32; სახოვნებამან (*სახოვნებამან) 92,19;

1) ამ ფორმასთან არის დაკავშირებული „ფილოსოფისასა“ (265,3), რომლის მეტიერ შტოდომით დაბეჭდილია „ფილოსოფისასა“.

ენაბბა (*ეცნობა) 109,25; შორბერდთაგანსა (*შორბერდთაგანსა) 174,33; რარა (*არა) 198,18; რვანი თუჴნნი (*რვანი თთუენი) 304,19-20.

დ) სიტყვებში განმეორებულია მარცვლები: შეოჴისაბის (*შეოჴობისა) 28,17; შ^რ შ^{რთ} (*შიშართ) 45,34; შემეჴე (*შეჴეჴე) 74,11; წარსარსაგებელი (*წარსარსაგებელი) 90,6; დაიტველაიტველა (*დაიტველა) 90,10; ბოროროტია (*ბოროტია) 133,11; აღუჴანებთითაითა (*აღუჴანებთითითა) 170,12-13; წინაჴწარშეტუჴელებისაებისა (*წინაჴწარშეტუჴელებისა) 207,30; გამოგამოსლჴაჴ (*გამოსლჴაჴ) 217,6; უცნობებლობითა (*უცნობებლობითა) 222,11; გაგამოუჴსნელად (*გამოუჴსნელად) 224,5; სიტჴესათათამან (*სიტჴესათამან) 261,22; არანოზობისაჴობისაჴ (*არანოზობისაჴ) 271,4; დაჴჴანდაჴანდა (*დაჴჴანდა) 271,25; ექსორიაჴშიღნულთა (*ექსორიაჴშიღნულთა) 271,29; სჴჴორთარო არს (*სჴჴორთარო არს) 282,3 განმეორებულია ეგრეთვე შემდეგი სიტყვები: იტჴეს 108,3; იუღჴე ლევიტჴლჴან 140,15; გამოცდილად 168,13; წარჴეღა 289,8; ამაროსი 303,35.

ე) შემდეგ შემთხვევებში ასოებია შეცვლილი ან და მარცვლები გადასმული: დავრიტანიაჴ (*დავრიტანიაჴ) 21,2; შემღებელი (*შიმღებელი) 41,27; შასასსა (*შიასასსა) 43,3; ტაჴალი (*ტაჴარი) 89,1; გა (*ღა) 93,5; თჴსასა (*თჴსისა) 94,15; იშ^{ნი}და (*იშ^{ნი}და) 113,13; ბაბილოგნოდ (*ბაბილოგნოდ) 118,5; გოდობისა (*გოდებისა) 120,32; თ^{ნი} (*თუღისა) 122,26; თთხშეოცღა (*თთხშეოცთა) 213,25; აღაჴსანდრესითგან (*აღაჴსანდრესითგან) 225,22; შჴიღი (*შჴიღო) 249,21; სიბორეტჴია (*სიბორეტჴია) 252,6-7; აჴლირიანჴე (*აჴლირიანჴე)¹ 243,32; სსოხნებელისა (*სსოხნებელისა) 300,6-7.

ვ) გადამწერის შეცდომას უნდა მიეწეროს, ჩვენის აზრით, ეგრეთვე შემდეგი ადგილები:

27,1 ჴჴური არა თ^{ჴე} თჴით თჴსით, არამედ თჴარისგან უჴჴე შჴი-
წუების (თ^{ჴე} განმეორებას წარმოადგენს)

157,9 ესე არს დღე, რომელ ჴმნა უჴაღმან. ჴმნარებღეთ ჴ ვიშჴებ-
ღეთ მას შინა (უნდა იყოს: ვიხარებღეთ. შეცდომა გა-
ბოწვეულია წინა სიტყვის „ჴმნა“-ს მსგავსებით).

167,34 მერმე ისერონ რაჴ ჴუჴელებისაებრითა დუმილითა და შჴტი-
ვის-შუჴენებითა დაწინარებითა (უნდა იყოს: შჴტივის-
შუჴენებითა).

§ 6. გადამწერის შეცდომად ჩავთვალეთ და შევასწორეთ ეგრეთვე შემდეგი ადგილები:

68,16-17 და ჴჴ^ჴს რაჴ იგი ჴჴ^ჴს თითოჴელსა შეჴეჴმნისა-თჴს (*ღა

1) „აჴლირიანჴე“-ს ფორმით გვხვდება ჩვენ ეს სიტყვა შემდეგ (იხ. 248,18

რამ იგი ქრქუეს თითოეულისა შეფუქმნისა-თჳს).

86:21 სოლო გარემოდს ტარისა..... მოაქმნა სხუად ნაშეპი (შესწორებულია: ნაშენები).

86:30 ცხად არ უოფს (*ცხად ჭეოფს).

111:31 ათიუელთა (*თიოელთა).

193:9 შორის თეატრონთაღსა უშუშ ბითა მროკვალი (შესწორებულია: შუეპით).

195:34 სიკუდილისაჲ აქადებდეს მას (*სიკუდილსა აქადებდეს მას).

196:29 და იერუსალმში ღათრგუნვილ იუფს წარმართთა მიერ გითარმედ (ვ'ად) აღესრულებენ ჟამსი წარმართთანი (შესწორებულია: ვიდრემდის).

197:17 ვითარ იგი სიტყუსაჲ ოქათა განაჩინა მოსე (*ვითარ იგი სიტყუთა უფლისაჲთა განაჩინა მოსე).

212:13 ოცდაათობშეტა (*ოცდაათხუამეტა).

242:9 სოლო მკადრებელთა ამისთა გორეეთი მიკადოს შატიჟი (*სოლო მკადრებელთა ამისთა გორეეთა¹⁾ მიკადოს შატიჟი).

254,25-26 შეფესცა (*შეფესიცა).

273:11 აღმძრველარს (*აღმძრველთა).

299:7 ეშმაკადცად (*ეშმაკადცა).

და აღუადგინეთ გადამწერთა მიერ გამოტოვებული სიტყვები: უკუთჳს (185,9), და (190,18), რომელნიმე (207,21), ელენი (272,28), მიუწერა (302,2)².

რამდენიმე ადგილი ქართული თარგმანისა, რომელიც ხელთნაწერებში დამახინჯებულია, ჩვენ შევასწორეთ ისე, როგორც ამას მოითხოვდა ტექტის აზრი;

4,5-7 ს ტომისაგან სემისა ასურცა³⁾ რლისაგან ასურასტანელნი. და

1) ბერძნულ დედანში ამ ადგილას ვკითხულობთ: *ὁ δὲ τοῖς μὲν τὰς τὸν Κόρυθον ἰσχυροῦσιν ἔχοντες* (De Boer, 464,15).

2) შეიძლებადა ვგრეთვე ხარვეზის შევსება მე-84 გვერდზე (84,84), სადაც გამოტოვებულია ერთი სიტყვა და მის მაგიერ არშიაზე ბერძნული დედნის შესატყვისი ადგილია მოყვანილი (*ἄνεργον*): დაჟულა დაეით ქალაქსა იერუსალმს, საფლავსა შინა დიდსა, რომელი შეუმზადა უოვლად-ბრქემან მემან მისმან სალომონ მახლობლად სილოამისა [ქუაბისა] ქეოხებელი სახისაჲ (83,33-34). ამავე მნიშვნელობით არის გადმოცემული იგივე ბერძნული სიტყვა ცოტა ქვევით (119,1): ჰოვა სახლი ქუაბის სახე (*ἡ ἐκείνου οἰκία* de Boer 246,23) და იქვე არშიაზე მოწერილია *ἡ ἀντὶ τοῦ ὀνόμου*.

3) შესაძლებელია ამ შემთხვევაში (ასურცა) ჩვენ თვით მთარგმნელის შეცდომა მასთან გექონდეს საქმე. ჩვენი მთარგმნელი ბერძნულ *αἰ*-ს ხშირად გადმოგვცემს *ც*-ს საშუალებით, რაც სავესებით ეთანხმება „და“ კავშირის ისტორიას (დაქმნა).

რწ დაიპყრა ასურეთი და სპარსეთი და სხენი კერძონი აღმო-
საყლისანი: „**ქ ა მ ო ჩ ნ და და ს ს**“ ვინმე კაცი (*ხოლო ტო-
მისაგან სემის და ასურისა)—რომლისაგან ასურასტანელნი,
—რომელმან დაიპყრა ასურეთი და სპარსეთი და სხუასი კერ-
ძონი აღმოსავალისანი, გამოჩნდა სხუამცა ვინმე კაცი).

28, 25-27 რამეთუ სამნი ზღუდენი გარემოადგნა მას და ხანდაკათა მიერ
მწეურნებთა მოიკრძალა, რომელთა გარდა მცენარეობისა-
გან იწყეებოდეს სამთსენი და მტილნი მისნი (გარდა მცე-
ნარეობისაგან ჩვენ შევასწორეთ გარდა მდინარეობისა-
გან-ად).

291, 34—292, 1 *რამეთუ გუთნი ადგილთაგან თესთა გამოიედეს და თა-
ნად უოეედესა თრაკისსა ზედა-დაქსხეს. ხაზგამული
სიტყვების (ეოგედეს თრაკისსა) ადგილას A ხელთნაწერი
გამქრქალია, რის გამოც C ხელთნაწერში აქ ხარეეზია;
ხოლო B ხელთნაწერი აქ ჰკუთხულობს „ეოგედის სოფლე-
ბისა“-ს. B-ს კითხვა მიუღებელია, რათგან 1) ასეთი კით-
ხვით წინადადებას აზრი ეკარგება, 2) მორფოლოგიურად
„ეოგედის სოფლების“ მეთერთმეტე საუკუნის ძეგლისათვის
მიუღებელია და 3) სინტაქსიურადაც „ეოგედის სოფლები-
სა ზედა-დაქსხეს“ შეუსაბამოა.

300, 17-18 ერთსა უკუე დღეთაგანსა შევიდა მათად მიმართ უგრძსუდად
შეეე და იხილნა უკუე მდგომარედ, ხოლო შეიღნი მისნი
მსხდომარედ საუდრითა. ეს წინადადება მხოლოდ მაშინ ხდება
გასაგები თუ „იხილნა“ შესწორებული იქნება: იხილ[ა
არსე]ნი¹).

1) უცვლელად დავტოვეთ ჩვენ ზოგიერთი შეცდომა, რომელიც თვით მთარგმ-
ნელს ეკუთნის და რაც ბერძნული დენის ცუდად გაგების შედეგია.

113, 28 კრძომათა ჭურისათა გრძნების მოქმედობა. აქ „ჭურისათა“
სრულიად უადგილია. იგი ერთი გაუგებრობის შედეგია: ბერძნულ
დელანში ამ ადგილას ყოფილა Πυθία („*ἡ τῆς τῶν κατὰ τὴν
τῆς Πυθίας de Boor, 238, 7*“), რომელიც, როგორც ჩანს,
ჩვენ მთარგმნელს „*πυθία*“-ის (ნიშნავს „კურს“) მსგავსად „კურ“-ად
გაღმოუყვია.

231, 18 რაჲლა გინ თქუას კაცამანეთონის მოგობითა საქეთათსა? აქ
შეცდომით საკუთარ სახელთან გაღმოცემულია თანდებული (*κατα
κατακατα de Boor, 445, 24*). ასეთივე შეცდომა შემდეგ წინა-
დადებაშიც

§ 7. უცვლელად არის დატოვებული ჩვენს გამოცემაში საკუთარი სახელების სხვა-და-სხვანაირი ფორმები:

ა) სალომონ 87,34; 93,29; სალომონ'ს 90,20 და სოლომონისი 85,9; სოლომონ 88,20; 89,25; 90,30; სოლომონის მიერ 91,14; სოლომონისა 92,17; 94,30.

ბ) შელქომ 94,34 და შელხომ 95,3-4.

გ) იოანე 95,25; იოანე 210,33 და იოანე 232,18.

დ) შუამდინარისათ 50,1 და შუამდინარე 291,2.

ე) კოსტანტიოს 256,15 და კონსტანტიოს 257,16¹⁾.

ვ) სარდანაშალოს 5,11 და სარდანაშალოდას 5,25.

ზ) აბრაჰამისმდე 50,9 და აბრაჰამისა 50,10.

ც) ფილიპე 12,19: 232,20 და ფილიპე 225,6; 242,23, 26²⁾.

§ 8. ხელთნაწერების თავისებურებათაგან ჩვენ უარყავით ზოგიერთი; რომელიც გადამწერთა ორთოგრაფიული შეცდომების ნაყოფია ან და ეულგარიზმს წარმოადგენს:

ა) უარყოფილია ჩვენს გამოცემაში ც-ს ხმარება ძირეულ სიტყვებში „რუ“-ს შემადგენლობაში: უკუქულად 54,5, დამთხუჭულთა 54,7, მოწყუჭულთა 54,7, გუჭმა 54,34, ჩუჭულებისა-ებარ 81,10, ჩუჭულებისა 82,26, შუჭბისა 81,34, კუჭთებისა 82,1, ქუჭზე 87,23, სუჭნი 86,32, სუჭტის 87,2, მარჯუწისთ 87,19, მეტყუწლებათა 92,22, კუჭბულ 93,19, აჩუწგ 97,3 და მრავალი სხვა.

ამ მხრივ აღსანიშნავია, რომ ასეთ შემთხვევებში A ხელთნაწერი უფრო ხშირად იძლევა სწორ ორთოგრაფიას (ე-ს), ვიდრე დანარჩენი ხელთნაწერები: გუელის-თაფი 22,26, მსხუერპლებს 29,7, მეტყუელთა 29,34, სუეტთა 87,5, ქუეზე 93,6, მართუეთა 124,10,12,14, ძუელი 171,33, განშუენდების 172,11, კუერთხისა 175,11, კუებულოთა 176,19, ჩუეულებათა 176,19, აჩუენა 176,24,25, განკუეთა 176,25, შუემთხუეის 176,16.

294,3 ვითარ იგი არს. უფსკრული ამ ფი ტონ აღ რ ი ა მ ს ა („შუჭ: აბუ 'Abriju' de Boor, 561,6).

267,2-3 რომლისა წინამძღუარ იყენეს სილვესტრის ქრონო პაპისა პოტირიკისნი ვიზონ და ვიყენტი. ბერძნული „σπονηριουα“ (de Boor, 509,6) გადმოკუებულია პირველი მარცვლის უმისოდ.

1) კოსტანტინე მედამ უნ-აროდ იხმარება, ხოლო ზოგიერთ შემთხვევაში „ნ“ შემდეგ აქვს ზევით ჩამატებული.

2) უცვლელად დავტოვეთ ეგრეთვე პარალელური ფორმები: დეეებერი და დეენებერი; გამსტოლე და ებსტოლე.

შემთხვევათა 206,2, ჩვენებით 209,32, დაკუთვებით 305,15, მარჯვენათა 306,26, კუერთისა 306,26 და სხვა.

ბ) ე-თი დაბოლოებული საკუთარი სახელების ნათესაობით ბრუნვაში ყველგან აღდგენილია წ: მოსტს 49,30, მოსტსნი 50,10, მოსტსმდე 50,10. მისტსითა 51,19, მოსტს მიერ 52,5, მოსტს მიმართ 59,19, მოსტსნი 53,11, მოსტსსა 66,25, მოსტსს-თჳს 90,28; 95,7-8, მოსტსს-ჳე 119,8; ზეტრტს მიერ 82,34, ზეტრტსსა 98,27; ქრისტტსი 97,1, ქრისტტსს-მიერი 102,29, ქრისტტსსმან 109,31; ეესნასანტსს-ჳე 95,12-13; ტიტტსს-ჳე 90,12-13; ნაბოტსნი 122,30; ედისტსი 125,7; ელენტინიანტსნი 293,18; დრატინტსნი 293,18; კოსტინტინტს 295,23; მაქსიმტსნი 297,6

გ) შემდეგ სიტყვებში შესწორებულია ჩვენს გამოცემაში ხელთნაწერის ო, უ და ჯ:

ა) ო წ*უ: მთართომიდეს (*მთართომიდეს) 29,7; დატეგობენ (*დატეგობენ) 37,21; აზნართაკანნი (*აზნართაკანნი) 63,13; სოფირისამთა (*სოფირისამთა) 86,6; ილოწიდეს (*ილოწიდეს) 98,18; სოაკიმ (*სუსაკიმ) 99,14; დაელომებუად (*დაელომებუად) 106,14; განკორეებულნი (*განკორეებულნი) 228,11; იოსტინოს (*იუსტინოს) 234,24; ზედალოდგებოდეს (*ზედალოდგებოდეს) 258,17; იოსტინა (*იუსტინა) 295,33; შემოსრვითა (*შემოსრვითა) 308,9; ორანოვრეტად (*ორანოვრეტად) 309,3.

ბ) უ წ*ო: ნაქერ (ნაქორ) 37,26; ძრწულამან (*ძრწულამან) 40,17; შემდგომი (*შემდგომი) 62,3; ქერებუდეს (*ქერებოდეს) 67,14; უფლითა (*აფლითა) 97,28; უდენ (*ოდენ) 176,24; უკრად (*ოკრად) 192,24; იუნორისსა (*იუნორისსა) 240,17; დავრდემილისა (*დავრდემილისა) 255,23; დაისჯებუდის (*დაისჯებოდის) 256,12; მუეკარჳამ (*მუეკარჳამ) 259,22; სწულსა (*სწულსა) 266,26 უძღუნ (*უძღონ) 273,27; შეტაუმილნი (*შეტაუმილნი) 278,5; ხრიზმუსიგა (*ხრიზმოსიგა) 284,33; გამოსხუა (*გამოსხუა) 307,12.

გ) ჰ წ*უ: ჯგე (*უეყნისამდე) 52,10; მოხჯეოდეს (*მოხჯეოდეს) 96,26; სჳმიდა (*სჳმიდა) 290,2; ავღსტოსი (*ავღუსტოსი) 293,18.

დ) ურთა-ერთას ჩვენს ხელთნაწერებში ვულგალური ფორმითაც (ურთიერთარს) იხმარება. გამოცემაში მხოლოდ პირველი ფორმაა დაცული.

ე) უარყოფილია ვულგარული მუნქჳესჳე (254,12,27) და მის ნაცვლად აღდგენილია მუნქჳესჳე¹⁾.

ვ) სიტყვა ზესთა (307,27), რომელიც მხოლოდ B ხელთნაწერით დაცულ ადგილში გვხვდება, შეცვლილია ზეშთა-დ, როგორც ეს A ხელთნაწერის სხვა ადგილებშია შენახული.

1) ამ სიტყვის შესახებ იხ. Н. М а р р у, Физиологъ, стр. XXXXI.

ხ) აიფიტის ნაცვლად გამოცემაში ყველგან აღდგენილია აასამქტ.

ღ) აღდგენილია ეგრეთვე „ხ“ ნაცვლად გ-არისა გულის-ხმა-დან წარმოებულ სიტყვებში.

თ) თოუე ჩვენ გვხვდება ხელთნაწერებში ერთი თ-ანითაც (57,32; 79,30; 117,10; 168,9; 127,22). გამოცემაში ჩვენ მეორე თ-ანიც აღვადგინეთ.

ი) A ხელთნაწერში „საიდუმლო“ ორჯელ ფსევდო-არქაიულ ფორმაშია ნახმარი (საიდუმლოდ 291,8; საიდუმლონი 307, 13-14).

კ) აღსანიშნავია ეგრეთვე „თუალ“ ძირის ვულგარიზაცია, რომელსაც მხოლოდ ერთხელ აქვს ადგილი A ხელთნაწერში: მითთვალვიდა 49,14.

§ 9. ხელთნაწერებში მრავალი სიტყვა ქარაგმით არის დაწერილი. ჩვენ ქარაგმები ყველგან გავხსენით იმ სახით. რა სახითაც ეს ჩვენ ძეგლის ეპოქას შეეფერებოდა¹⁾.

სასვენ ნიშნებად ჩვენს ხელთნაწერებში იხმარება: წერტილი (.), ორი წერტილი (:), სამი წერტილი (:-), წერტილმძიმე (;) და ორწერტილმძიმე (;). უკანასკნელი ნიშანი კი ახლათ ნიშანს გამოჰხატავს. ამ ნიშნების დასმაში ჩვენს გადამწერთ არავითარი წესი არა აქვთ დაცული და ძალიან ხშირად ზემოაღნიშნული ნიშნები სრულიად უადგილოდ იხმარება. ამიტომ ჩვენ ვარჩიეთ თანამედროვე ნიშნების ხმარება იმ წესების დაცვით, რომელიც გამოქვეყნებულია ბ-ნ ივ. ჯავახიშვილის მიერ²⁾. ერთ შემთხვევაში მხოლოდ ჩვენ გადაუხვიეთ ამ წესებს: ჩვენ ვიხმარეთ თანამედროვე ნიშანი „წერტილმძიმე“ (;). ეს მით აუცილებელი იყო, რომ ჩვენი ტექსტი მეტწილად იცავს ბერძნული დედნის წყობას, სადაც წერტილმძიმე იხმარება, და ხშირია ისეთი შემთხვევა, რომ წინადადება თავისი ხასიათით არც თანამედროვე მძიმეთი შეიძლება განიკვეთოს, არც წერტილით.

გრაფიული ნიშნებიდან აღსანიშნავია ეგრეთ წოდებული „ვიკოლისტოლი“ (—), რომელიც ძალიან ხშირად იხმარება ჩვენს ხელთნაწერში.

§ 10. ხრონოლოგიის სათაურის შესახებ ჩვენს ხელთნაწერებში არავითარი პირდაპირი ცნობა არ მოიპოვება. ძირითადი ხელთნაწერის პირველი ფურცელი ხომ დაკარგულია, და ხრონოლოგიის სათაურიც, აღ-

1) ზოგიერთ ადგილას იგივე სიტყვები ჩვენს ძირითად ხელთნაწერში ქარაგმაგანსილია: ლმრად 24,2,7, საღმრთოა 62,7, უღმრთოებასა 115,7; ქუჭყანად 26,33; 42,24; მიქელის 107,31; თუენის სვე 25,27-28.

2) Пособіе для работъ по архипе-груз. (филологіи), III. II. А. Д ж а в а х о н ъ, о знакахъ приписанія ш-и и ѿдѣленіи древне грузинскихъ членовъ, II. р. 19:6

ბად, იქ იყო მოთავსებული. ამიტომ ჩვენს გამოცემაში სათაურად ვიხმარეთ ის სიტყვები, რომელიც მთარგმნელის მინაწერშია მოთავსებული (იხ. ზევით გვ. VIII: „დაესრულა ხრონოლორაფი გიორგი მონაზონისაჲ.....“).

რაც შეეხება ხრონოლორაფის დაყოფას წიგნებად და თავებად, აქ ჩვენ მეტწილად ხელვძღვანელობდით თვით ჩვენი ტექსტით და მისი მინაწერებით, არშიებზე რომ არის მოთავსებული¹⁾. სადაც სათაური არშიაზე არ მოიპოვებოდა, იქ ჩვენ აღვადგინეთ იგი და ოახკუთხ ფრჩხილებში ჩავსვით.

1) ჩვენი დაყოფა წიგნებად და თავებად რკორეოდენის გასხვავებით (de Boor ის გამოცემასთან არის შეფარდებული).

**GEORGII MONACHI
CHRONICON.**

სროლოლრაჴი გიორგი ეონაზონისად.

[წიგნი პირველი.]

[ადამის-თვს.]

5
.....მეორე ქვის მტეივის, და დაწერნეს მათ ზედა ჰაჴის მათისა სეი-
თისა მიერ კარდაცემულნი ჴეციერნი ეოველივე, რამეთუ თქუეს ვითარმედ A3a
„უგუეთუ წუღითა წარირღუნას სოფელი, ქვისა ესე სუეტი დაშტეს და მას ჴედა
გამოჭრილნი ასონი; ხოლო [უგუეთუ] ცეცხლითა განისრწნას, აღიზისა [იგი
10 დაშტეს] და მას ჴედა გამოსატულნი“. რომელიცა სუეტი შემდგომად წუღით-
რღუნისა დაშტა მათსა ჴედა სიღირთნსა [და არს] ვიდრე აჴამომდე, ვითარცა
დასწერს იო[სიპოს].

ნებროთის-თვს.

B1

15 მერმე შემდგომად ამათსა გამოჩნდა [გმირი ვინმე] სახელით ნებროთ, ქე
ხუს ეთ[იოპელისა], ტომისაგან ჴაშისა, რომელმან აღაშენა ბაბილონი ჴადაჴი და
გამოაჩინა მონადირობაჲ და მრგობაჲ და ეუხუცესა სპარსთა; და სწაჴა მათ
ვარსკულავთ-მრიცხუელობაჲ და ვარსკულავთ-მზუნელობაჲ, და მოძრაობასა ცი-
სა[სა]..... აჲ ვითარებასა შობადთა შემთხუევისასა, რომელთაგან ისწაჴეს რაჲ
20 ელენთა შობათ-მეტეუელებაჲ..... მიმართ ვარსკულავთსა..... ასა შობადთა,
ვითარ სახისაჴა ჩუეულებათსა. და ესრეთ ვარსკულავთ-მრიცხუელობამან ვიდ-
რე-მე და ვარსკულავთ-მეტეუელებამან და შობათ-მეტეუელებამან სპარსთამან მიი-
ხუნა დასაბამი. რომელნიცა განდმრთობასა ნებროთისასა [და] ვარსკულავთა შო-

De primis foliis item de inscriptione chronici dixi in praefatione.
22 და om. B in A lacuua.—17 მრიცხუელობა B et sic deinceps.—17-18 ცი-
სა... და ვით. B.

15 აღშენებაჲ ბაბილონისა და მოღებაჲ ვარსკლავთ მრიცხუელობისა B.

რის ზეცათა შინა უოფას მისსა იტყუან, რომლისათჳს იტყუან მისე: შეიქმნა დასაბამი მეფობის მისისა ბაბილონი და ხალხნი ქუეყანასა სენარისსა, სადაიგი A3h გამოვიდა თჳლისტიმა.

კრონოს[ის-თვს].

- 5 ხოლო ტომისაგან სემისა და ასურისა — რომლისაგან ასურასტანელი, — რომელმან დაიპურა ასურეთი და სპარსეთი და სხუანი კერძონი აღმოსავალისანი, გამოჩნდა სხუადგა ვინმე კაცი, ნათესავით გმირი, სახელით კრონოს თანამოსახელებობისა-ებრ ცთომილისა მის ვარსკულავისა. ხოლო იქმნა ესეცა ძლიერ ფრიად და მრავალნი დაიმორჩილნა და ეუფლა და ჰირველად წარმოაჩინა მეფობა და
- 10 მპრობებლობა სხუთა კაცთა და იქმნა დასაბამი მეფობისა ასურასტანელთადაც ორმოც და ათექვსმეტ წელ; და მოიმორჩილა ეოველი ქუეყანა სპარსეთისა და მკეცხელმან ასურეთით. ხოლო ესხნეს ძენი ორნი და ასული ერთი: და ერთსა მას უწოდა და სახელად ცთომილისა მის ვარსკულავისა, ხოლო მეორესა სახელად სდვა ნინოს; ხოლო ასულსა ირა, რომელიცა მიიყვანა ცოლად ჰიოს, რომელსა ერთჳსა ზევსცა, და მთჳსი ირა.

[ნინონის-თვს.]

- ხოლო შემდგომად კრონოსსა მეფე იქმნა ნინოს, ძე მისი, ორმოც და ათორმეტ წელ, რომელმანცა დედა მთჳსი სემირამი მიიყვანა რამე ცოლად თჳსსა, ზჳულად მიიღეს სპარსთა მიყვანება და დღისა და დათა და მის მიერ. მითხთისა-
- 20 თჳსცა დისა თჳსისა ირამსა. ხოლო ნინოს, მპრობელ რამე იქმნა ასურასტანსა და აღაშენა მას შინა ქალაქი დიდი ფრიად ადგილსა სამისა დღისა გზისსა, რომელსა უწოდებდა სახელი სახელსა თჳსსა; ზედა ნინევი, ჰირველად მეფე იქმნა A4a მას შინა; რომლისა ნათესავისაგან გამოჩნდა ზორთასტროს, სახელ-განთქემული იგი ვარსკულავთ-მრიცხველი. სპარსთა, რომელსა ეგულებოდა რამე აღსრულებად, ილოცა დისა მიმართ. რათა განსაღებუნელ იქმნეს ცეცხლისა, და ჰქრქუა სპარსთა: „უგუეთუ დამწუას მე ცეცხლმან, დამწუართაგან ძუალთა ჩემთა მიიხუენით და ჰმარხებით, და არა მთავალდეს მეფობა ქუეყანისაგან თქუენისა, ვიდრემდის ქმარხვიდეთ ძუალთა ჩემთა, და, ვითარცა ილოცა ორიონისა მიმართ, განიღობ ცეცხლითა ჰერისადათა. და მიიხუნეს სპარსთა ავდ ქმნილნი იგი ძუალნი, რომელთა ჰმარხვენ ვიდრე აქამომდე.

1 იტყუან B.—3 ფლისტიმ A.—5 ასურასტანელი A.—6-7 ცომისაგან სემისა ასურცა, რომლისაგან ასურასტანელი. და რ-ნ დაიპურა ასურეთი და სპარსეთი და სხ-ნ კერძონი აღმოსავალისანი: გამოჩნდა და სხ-ცა.—10 ასურასტანელთასა B.—11 ქმ-ნა სპარსეთისა B.—18 რა B.—20 რა B.—23 განთქემული B.—24 რა B.—26 დამწუას B.

4 კრონოს ასურასტანის მეფობის დამწუებელი B *secunda manu*.—18 სემირამი-დასათჳს რ-ნ შეიროო შჳლი თჳსი ნინოს B *m.2*. 21 აღმენება ნინევისა B.

[თურახ-თვს.]

ხოლო შემდგომად ნინონისა მეფე იქმნა ასურასტანს თურახს ვინმე სხელით, წელიწადთა ოცდაათთა, რომელსა სახელ სდევსტა სახელად ცთომილისა მის ვარსკულავისა არა და რომლისა-თვს ძეგლიცა აღჰმართეს ჰირველად ასურასტანელთა; და ვიდრე მოაქამდე, ვითარცა ღმრთისა თაუუანისმცემელნი მისნი, უწოდენ სპარსულად ვაჲ, რომელ არს ღმერთი, ვინაჲცა არს არის ღმერთ ბრძოლათა, რომელსა დანიელცა მოიკსენებს, ვითარცა სპარსთა მიერ თაუუანისმცემელსა და მსახურებულსა.

[ლამინის-თვს. სარდანაპალოას-თვს.]

10 ხოლო შემდგომად არესსა მეფე იქმნა ლამის ოც წელ და შემდგომად ლამინისსა განმეფნა სარდანაპალოს დიდი ოც და ათხუთმეტ წელ და მოკლა სპარსთა მიერ, რომლისა[ცა] მაქებელთა და მიმსკავსებულთა მისისა კორცთ-მო-
 15 უუარებისა და ნუროვნებისა და გემოთ-მოუუარებისთა წარწერნეს საფლავსა მისსა ზედა ვითარცა რცა თვთ მის მიერ წარწერილად ჰოვნილნი ესე ვითარნი რამე ვითარმედ ყუჰამდი და ვსუემდი და ტრფთადლებით და შუებით ვმტქა-
 20 ლაქობდი რომელნიცა მქონან აწ და სიმდიდრედ ჩემლა მიმიხუმან ყაგელნი, და რამეთუ აწ ნატარ ქმნილვარ დიდისა ნანევისა მეფუა. არამედ ტუუილით სადმე დავწერეს ესე წარმწერელთა მათ მისთა, რამეთუ არა რაჲ აქუს აღ-
 25 ლობითად ხრწნილებად მიიწია ყოველი იგი: გარნა აქუს ხოლო უსჯულოას ცხორებისა სულმურალობაჲ, რომელი სამარადისოდ ღობილ ჰყოფს ვნებულსა და სწავლობელსა სულსა მოკსენებითა მათითა, რომელნი იგი უძღებებით და უსჯულოებით ექმნენ უბადრუკსა მას.

[პერსევის-თვს.]

25 ხოლო შემდგომად სარდანაპალოასა მეფე იქმნა პერსევს, ძე ბიკუმსი, ესე იგი არს დიოსისი, რომელმანცა ბრძოლა უყო და სძლო ჯვკანელთა და ქალაქი აღაშენა მუნ და ძეგლი თვისი აღჰმართა და სახელ სდვა ქალაქსა მას იკონიაჲ ხატისა მის გამო თვისისა. ხოლო მოიმორჩილნა სხუანიცა სოფელნი და ისაგ-
 30 კერძი ტერფისა თვისისაჲ მიწასა, სდა იგი აღაშენაცა ქალაქი, და უწოდა მას ტარსონი ფერკისა[ცა] გამო თვისისა, რამეთუ ტარსონად უწოდინ თითთა კერძოსა ასა ნაწილსა ტერფისასა. და წარემართა ასურასტანად და მოკლა სარდანაპალოას და დაიპურა ასურასტანი და იმეფა მათ ზედა ორმოცდ და ათსამეტ წელ რომელმანცა

6 უწოდენ B.—15 ესე[ცა]მდი.—შუ[ც]ბით. 20 უსჯულოსა B.—28 სხ[ც]ანიცა B.—სოფელნი.—29 გარდაცა A.—30 თვისისა B.—33 აცამეც.

14 ეპიტაფია სარდანაპალოსი B m.2.—30-31 აღშენებაჲ ტარსუნისა B.

სახელის-ებრ თვისის სპარსად უწოდა მათ მომღებელმან ასურასტანელთაგან მე-
ფობისმანცა და სახელისმან; და ასწავა მათ სიძველეცა შემსხუერბლეობაჲ და
მიღესად სახელდებული მოკობაჲ, რომლისაგან მიღიად სახელ ედგა სოფელსა
მათსა მოსაწინებელის მის-თჳს სწავლულებისა რომლისა-ზე ცეცხლი გარდამოკდა
5 ზეცით სპარსეთს შინა. რომელი იხილა რაჲ, დაუკრდა და აღნთო ღამპარი
მუნით და აღაშენა ტაძარი და ცეცხლი იგი დაღვა მას შინა და უწოდა ტაძარსა
მას ტაძარი უკუდავისა ცეცხლისაჲ. ხოლო დაადგინნა მუნ შინა კაცი განკრძა-
ლუნი, რათა ჳმასხურებდენ და დაუშრეტულად ჳმარხვდენ მას, რომელთაცა
სახელ სდგა მოკუაჲ. რომელიცა ჩუენულება ვიდრე მოაქამდე მრავლითა პატივი-
10 თა უპურიეს სპარსთა და ცეცხლის მსახურ არიან მოცემისაებრ მეფისა მათისა
პერსევისა აწ უკუე პირველი ვიდრე-მე არს ასურასტანელთა, ესე იგი არს ბა-
ბილონელთა, მეფობაჲ, ხოლო მეორე სპარსთა თანამოსახელე ასურასტანელად
და ბაბილონელად სახელდებულთა მათ.

სოსტრის-თვს.

15 ხოლო შემდგომად პერსევისსა და მისსა შემდგომთა ჟამთა და მეფეთასა
მეფე იქმნა ეგვპტეს პირველად ნათესავისა[გან ქაქმისა კაცი ვინმე მრავალ- A5b
ნე, სახელით სოსტრი, ოც წელ, რომელმან ბრძოლა უყოცა ასურასტანელთა და
დაიმორჩილნა იგინი, და ქაღდეველთა და სპარსთა ვიდრე ბაბილონამდე; ესრე-
თვე ასიასცა და ეგრომისა და სკუთიას ბრძოლა უყო და დაიმორჩილნა იგინი.
20 რომლისა-ზე იყო ურმი სამდიდებელი, კაცი შეკვპტელი და განსაკრებელი სი-
ბრძნითა წარმართთა შორის.

ფარაო.მს-თვს.

ხოლო შემდგომად სოსტრისა მეფე იქმნა ეგვპტეს ფარაო, რომელსა ნა-
რახოცა ეწოდებოდა, ორმოც და ათ წელ, რომლისაგან უფელნი მეფენი ეგვპ-
25 ტისანი ფარად სახელ იხსნეს. ხოლო პირველ მოკუნებულთა მათ პიოამს,
ესე იგი არს დიოამს, ჟამთა შინა გამოვირნი-ჩნდა კერძოთაგან დასავადისათა,
ტომისაგან იაფეთისა, სოფელსა შინა არკიელთასა, სახელით ინახოს, რომელი-
ცა პირველ მეფე იქმნა მას ქეეენასა შინა, სადა იგი ქადაჟიცა აღაშენა სახელ-
სა ზედა მთიარისასა და უწოდა მას იოპოლი. ხოლო ღჯევი, ასულმან დიოამ-

2 მემსხურბლეობაჲ.—8 მიღელად C.—სახელ სდგა B.—8 ქმარ-
ხვიდენ AC.—9 ჩუწულებაჲ.—16 ნათესავისგან ესავისა B ნათესავისაგანვე მისსა C
in A lacuna.—19 სკუთასა C.—26 გამოჩნდა ვინმე B გამოვირნი-ჩნდა C.

1 მილიასთვს (მ.1) და სპარსეთისა (მ.2) B.—6-8 შეისწავე: ცეცხლის მსახურ
აქმნეს სპარსნი AC.—20 ერმისთვს სამდიდებულისა.—29 აღშენებაჲ იოპოლისა B.

სმან, შეუთჳიღმან სახელით ჰოსიდონის ვისმან-მე, შენა ვიღონ და ანკორა; და ვიღონ ვიდრე-მე წარვიდა ეგვპტედ და მიიუენა ცოლი, სახელით სიდა. და შჳა ძე და უწოდა მას ეგვპტე, რომლისკან ეგვპტემან მიიღო სახელის ღებაჲ თჳსი, რომელი მეფე იქმნატა მას შინა. ხოლო ანკორა მოიწია ფინიკედ და

5 მიიუენა ცოლი სახელით ტჯრო და აღაშენა ქალაქი სახელად შისს, რომელსა შინა წარჭმართატა მეფობაჲ. და შენა ძენი საშინ და ასული ერთი, ფინიკია და

10 ასურ და კილიკა და ევროპი, რომელიცა ტჯროს მეფემან კრიტელთამან წარიუენა ტჳეედ და ქჳეუენას თჳსს თრკისს მიიუენა და, ვინაჲთკან ქალწულ და შუენიერ იყო, იპურა იგი თავის თჳსის ცოლად და უწოდა კერძოთ მათ სახელისა-ებრ შისისა ევროპია. ხოლო ეგულებოდა რაჲ საკუდილი ანკორს, გან-

15 ხინა უოფლისავე მის შორჩილებას მისსა ქჳეშე შეოფისა ქჳეუენისა სამად განუოფაჲ სამთა ძეთა მისთა ზედა: და ფჳნიკა უჳეე მიიღო ტჯროსი და საზღვარნი მისნი და უწოდა მას ფჳნიკია; ხოლო ასურ ხუედრებულს მისდა ქჳეუენასა სახელ სდგა ასურეთი, ეგრეთვე კილიკა სახელი თჳსი უწოდა ქჳეუენასა ნწილსა

20 თჳსსა, რომელ არს კილიკიაჲ ხოლო ჟამთა ფჳნიკის მეფობისთა იყო ირაკლი ტჯროელი ფილოსოფოსი, რომელმან მოიპოვა საღებაგი ჰორფორისაჲ: რამეთუ იქცეოდა რაჲ ზღვს კიდეს ტჯროასსა, იხილა სამწეგმოსჲ ძადლი, რომელი ჭამდა კონქლად სახელდებულს მას კობლიოსს. ხოლო მწეგმისმან ჭტონა, ვითარმედ სისხლი დამოსდის ძადლსა; ამის-თჳს მიიღო საწმისი მატელისაჲ და მოჭ-

25 კოტა შთამომავალი იგი ჰირისკან შისისა, და, ვითარცა შეიღება მატელი, გულის-ხმი უო ირაკლი, ვითარმედ არა სისხლი, არამედ საღებაგი არს იგი, რომელიცა დაუკრდა და, ვითარცა დიდი რაჲმე ნიჭი, მიართჳა იგი მეფესა ფჳნიკს, რომელსა | უფროსდა [შისსა] დაუკრდა და ბრძანა კონქელისკან შეღებჳაჲ

30 მატელისაჲ და ქმნად მის-თჳს შესამოსელი. და ესრეთ ჰირეულ შეიშოსა რაჲ მან ჰორფორი შესამოსელი, უოგელთა დაუკრდა უცხოასა მის შესამოსლისა სახე; რომლისა-თჳს ბრძანებაჲ დადჳა მეფემან ფინიქს, რათა არაგინ მეფობასა მისისა მიმდგომთაკანმან იკადროს შემოსაჲ მისი, არამედ მხოლოდ მან ოდენ და შემდგომთა მისთა მეფეთა ფინიკიაჲსათა; რომლისა მიერ მეფედ იცნობებოდეს მკედრობისკან და უოფლისავე სომრავლისა ფერთა ეგე ვითარისა მის შესამოსლი-

საჲთა. რამეთუ ჰირეულ არა უწოდეს კაცთა ღებჳაჲ სამოსელთა ფერებისაჲ, რომლისა-თჳს არცა აღვილად გამოირჩეოდა მეფე მიმდგომთა თჳსთაკან.

A6a

A6b

8 ტჳეშდ. — ვინაზან B. — 10 ანკორს C. — 11 ქჳეშე AC ქჳშ B — 12 უეაწ. — 13 ხუედრებულს BC. — 22 რამე B. — მიართჳა B. — 23 მისსა] შოსა B შს C in A lacuna. — 28 მეფედ] მალედ B. — 29 მის om. C.

3 ეგვპტისათჳს B. — 6 ტჯროსისათჳს B. — 10 ევროპისათჳს B. — 14 ასურეთისათჳს. — 17 მოპოვნება საღებაგისა ჰირეულად B.

ელადელთა-თვს.

ხოლო შემდგომად ჟამთა მათ და შეუეთა შეუე იქმნა ელდადას ჰელოფს გინმე ჯუდი, რომელმან აღშენა მუწ ქალაქი და უწოდა მას სახელი ჰელოპონ-
ნისონ, რომლისა მიერ ჰელოპონისოდ იწოდებოან ელადელნი.

კვროსის-თვს სპარხისა და კრისსოამს-თვს.

აწ უკუე შეუე იქმნა ასურასტანს კროსოს და ნინოს და სარდანაპალდოს და შემდგომითი შემდგომად მათსა სხუანი გიდრე მაროდაქისამდე და ნაპუქოდრონ-
სორისისა და შვილთა მისთა. ხოლო შემდგომად მათსა და დარიოსისა შეუე იქ-
მნა კვროს სპარხი ოც და ათორმეტ წელ და მოიკლა სპარსეთს. რომლისა ზედა
10 აღდგა რამე კრისსოს, შეუე ჯუდთამ, დამორჩილებისა-თვს მახლობელთა მისთა
სოფელთა და მშორთბელთა საქმთავროთა, მიუშენო კვროსს, რათა ანუ მიუტეოს A7a
მას შეფთობამ სპარსთამ, ანუ ბრძოლით შეეშთხვოს მას მიმავალსა ხოლო. კვ-
როსს ვითარცა ესმენს ესე, უოფლით-ურთ შეშინებულ და შეურვებულ იქმნა და
მოფლინებულთა ვიდრე-მე ბსუსე უგო და წარავლინა, ხოლო თვთ ჰინდუეთს
15 ქუეყანად განიზრახა სიულტოლამ. რომელი ესე ისწავა რამე ცოლმან მისმან ჰტრქუა
მას: „რამეს ესრეთ შეურვებულ და უდონო ქმნილ ხარ და განუზრახველად გნე-
ბავს ქმნამ ამისი.“ ხოლო მან ჰტრქუა მას: „და რამე ვინ სხუა განიზრახოს
ქმნად“; და მან მიუგო: „დარიოსის-ზე ზიკველისა ქმრისა ჩემისა იყო ვინმე
უბრელი წინამწარმეტყუელი, სახელით დანიელ, ნატუენავისაგან ძეთა ისრა-
20 ჴლისათამს, ძდიერი სიტყვთა და საქმითა. რომელი დიდად ჰატოისნად და გან-
მზრახნად ფრიად გამოცდილად აქუნდა დარიოსს და რომელი აწ მოხუცებულეპი-
სა-თვს მისისა მარად განკუთვნილსა ქუეყანასა შინა იქცევის თვსაგან, რომლისა
უკუეთუ შენცა მსმენელ იქმნე განზრახვისა, კეთილად ჰყო“. ხოლო კვროსს ესმა
რამე ესე, შეუქუელად წარავლინა წარჩინებულნი თვსნი, რათა მრავლითა ჰატი-
52 ვითა შოიფანოი იგი მისისა. რამეთუ საუარულად არს ჰირთა შინა მრავალთა უს-
სწრაფოესად შერაცხამ დონიერებისა დელათამს: მამათამსსა და დმრთისა მი-
მართისა მიდტოლგვისა უსაკუთრესად და უმკურვალესად შეხებამ ხოლო კრის- A7b
სოს შემდგომად უკუშოქცევისა კვროსის მიმართ მივლინებულთა მათ მისთამს.
წარავლინა კაცნი სარწმუნონი სამისნოდ, რათა იმისნოს მჯთიამსაგან, უკუეთუ
30 მძღუ ექმნებისა კვროსს სდა იგი შე-რამ-ვიდა მისანი და ილოცა, მიიღო გამო-
ცხადებამ მჯთიამსაგან ვითარმედ კრისსოს, აღჯნს მდინარესა წიადსრულმან,

2 ჰელოფს C.—6 უკუწ.—11 სოფლეპთა.—12 მას om. B.—15 რა B.—16 რასა C. 18 დარიოსის-ზე C.—19 ნატუენავისაგან.—23 განზრახვას B.—28 უკუ-
მოქცევითა A.

19 დან[იელისთვს] A.—სამეცნ[იეროჲ] A.

- მთავრობაჲ დიდი დაჰქსნას. რომელი დაწერა ქართლს ზედა და მისცა კრისსონის მიერ მოვლინებულთა მათ. ხოლო საღმრთოჲ დანიელ, მოიწია რაჲ კროსისს, ჰქრქუა მას კვროს: „მითხარ მე უფრომასად ბრძენო, უკეთუ შეძლე ვეკმენუბი ლაღს და აშარტავანს კრისსონს.“ ჰქრქუა მას დანიელ: „მინდობილ იყავ, ვითარმედ სძლეუ კრისსონს და მიიყვანებ მას ტუუედ, რამეთუ შენთჲს თქუა ესაია წინაჲსწარმეტუედამ: „ესრეთ იტუჲს უფალი ცნებულს კვროსს, რომლისას უპერ მარჯუენეს დამორჩილებად წინაჲე მისსა ნათესავნი და ძალი მეფეთაჲ განუჰარგო, მან აღაშენოს ქალაქი ჩემი და ტუუეობაჲ ერისა ჩემისაჲ მოაქციოს, თქუა უფელმან საბათოჲ ხოლო კვროსს ესმნეს რაჲ ესე,
- 10 დავარდა ფერკეთათანა დანიელისთა და თქუა: „ცხოველ არს უფალი ღმერთი შენი. მე განუტევო ისრაჲლი ქუეყანიოთ ჩემით, რათა ჰმსახურებდენ ღმერთსა მათსა იერუსალმს შინა.“ და აღჭურვილმან წუობა ეო კრისსონის მიმართ, ხოლო კრისსონს ვითარცა ესმა მიგებაჲ იგი სამისნოლსა მის სრამოსისაჲ, მიიშართა კვროსის მიმართ სიმრავლითა ძალისაჲთა და წიაღმოკდა
- 15 მდინარესა აღზნსა და, შეემთხვა რაჲ კვროსს სიფიცხესა ზამთრისა დიდისასა, იძლია: და ეგულებოდა სივტლადჲ ერისათანა თჲსისა, გარნა სავსებითა მდინარისა მის წუადთაჲთა ვერ შეუძლო წიაღსლვაჲ. ამისათჲს ტუუედ წარტყეულ იქმნა და დაეცა სიმრავლე ოთხსი ათასის მბრძოლისაჲ, რომელთაგანნი დაშთომილნი ტუუედ წარიყვანნა დარიოს. ხოლო კრისსონ შეკრული აღაბა ქუესა
- 20 და განქიებული უჩვენა უოველსა სიმრავლესა მკედრებისა თჲსისასა. ამის შემდგომად აღიყვანა სპარსეთად და მუნ სიკუდილსა მისცა იგი. და უცხოთა და ზუჲთა ძალისთა გულის-მთქუმელმან თავიცა თჲსი და თჲსნი წარწემიდა სიმრავლითა უძღებებისაჲთა ხოლო ძენი ისრაჲლისანი უოველნი შეესუელად ზორობაბედის-თანა განუტევნა აღსლვად იერუსალმად. და ესრეთ კვროსის მიერ
- 25 დაიკნა მუფობაჲ ლჯდთაჲ მპურობელ-ქმნილი ორას ოც და ათორმეტ წელ.

დარიოსის-თვის.

ხოლო შემდგომად კვროსისა შეფე იქმნა დარიოს, ქე მისი, რომელსა კამვისოსცა ეწოდებოდა, რვა წელ.

არტაქსერქსის-თვის.

- 30 ხოლო შემდგომად კამვისომასა მეფე იქმნა არტაქსერქსი, მოკსენედ სხუელდებული, ოც წელ, რომლისა-ზე იყო ვინმე იტალიას მპურობელი სამთავრომასა

2-3 კვროსისსა B.—9 უკეთუ C. 5 ტუუედ.—7 მარჯუენესა.— ძალნი C.—8 ტუუედობაჲ.—12 წუობაჲ B.—17 ტუუედ.—19 ტუუედ B.—20 უჩვენა.—22 მოქმელმან C.—23 უძღებებისთა BC.—23-24 ზორაბაბედის C. - 26 დარიოსისთვის B.

ერთისაჲ, სახელით ზაღას, რომელმან ადაშენა სახლი უოულად დიდი, რომლისა მსგავსი არა იპოებოდა გარემოსა მას სოფლებსა, და ჰალატად სახელ სდვა მას. რომლისა გამო ჰალატად ეწოდების საქუფოსა სამკვდრებელსა.

ABb

ჰრომისა-თვს.

5 მერმე შემდგომად ამათს მეფე იქმნა რომოს, მაშენებელი ჰრომისაჲ, და რიმოს, ძმაჲ მისი. რომელთა განაახლეს და ადაშენეს ჰალატად წოდებული სა-
 მუფოჲსა ჰალატისა სახლი და ტაძარი დიდი აღჰმართეს და სახელ სდვეს მას
 კაპიტოლიონად ჰრომისა, რომელ არს ჰრომულად თავი ქალაქისაჲ. ვინაჲცა
 10 მეფობასა მათსა შინა ურთი-ერთას მტერობად მოვიდეს ივინი: და მოიკლა რო-
 მოჲს მიერ რიმონ, და მეფობდა მარტოჲ რომოს და, ვითარცა განასრულნა
 ზღუდენი და შეამკო ქალაქი და ტაძარი არეოჲსი ადაშენა და თუესა მარტისასა
 სრულ ყო ენკენიობაჲ მისი და უწოდა თუესა მას მარტი, რომელსა პირველ
 ტრიმონ ეწოდებოდა, რომელ არს არეოს. რომელსაცა დღესასწაულსა წლითი-
 წლად აღმასრულებელნი ჰრომნი სახელ სდებენ დღესა დღესასწაულისასა მოქცე-
 15 ვად მარტისა. ხოლო ადაშენა ცხენთ-სარბიელიცა, რათა განწყალოს სიმრავლე
 ერისა ჰრომაელთაჲსაჲ, რამეთუ შფოთებით ზედა-აღუდგებოდეს მას ჰრომნი
 სიკუდილისა-თვს ძმისა მისისა. და პირველად ჰრომეს შინა სრულ ყო მან ცხენთ-
 სარბიელი, რომელ არს იპოდრომი, და დღესასწაულად მზისა და ოთხთა ნიგ-
 20 თათად განაჩინა იგი: ქუეყანისა, ჭყერისა, ცეცხლისა და წელისა; და უწოდა პირ-
 ველსა მას მწუნე და მეორესა თეთრი, მესამესა მწითური და მეოთხესა მკიე. და
 შესაწყაჲ მათ, ვითარმედ ამისთვს ბედ.....

[აღუქსანდრესის-თვს მაკედონელისა.]

.....და გამოიკელაჲ, თუ ვითარი არს შესხედავად და ცნა, ვითარმედ არა
 გრძელ არს ჰასაკითა და კბილნი ასხენ დიდნი და მჩენნი გარეგნით ბაკეთასა; A8'a
 25 და ვითარმედ ერთი თუალი ჩხიაჲ, ხოლო მეორე შავი არს მისი; და თავსა
 შორას თვსსა თვსაგან შესწავებულად იწერა ქმნულებაჲ ესე სახისა მისისაჲ. და
 აჰ, შევიდა მისსა მიმართ მის მიერ მივლინებულთა მოციქულთა: თანა და ცნო-
 ბიდი იქმნა მის მიერ ზემო-წარმოთქმულთა მათ ნიშანთაგან, შეესკულად შეიპერა
 იგი და ჰრქვა: „აღუქსანდრე მეფეო, სოფელი დაიპყარ და დედაცისა მიერ

A8'a
C341

4 ჰრომისათვს om. AC.—7 აღმართის C ex აღმართა corr. videtur.—9 ურთი-ერთარს AC.—11 თუქსა item vers. post.—23 in A inter folia 8 et 8' folia quinque interciderunt, de al. codd. dixi in praefatione.

2-3 ჰალატისათვს.—17-18 იპოდრომისათვს C [იპოდრომისათვს A.

შეპერობილ იქმენ“. ხოლო მან ჭრქუა მას: „მრავალ ღონეობისა-თჳს და სიმარ-
ჯჯანობისა ცნობისა შენისა უენებელად დაგიცვა შენ და ძენი შენნი და საშეფოთ
შენი, და შენ მოგიუყანო ცოლად ჩემდა.“ რომელიცა წარმოიყვანს და ეგვპტეს
მოწევნულმან დიდი აღექსანდრიაჲ სახელსა თჳსსა ზედა ადაშენა, ხოლო იაჲ

5 კუალად იქტა ბაბილონადევე, სადა მოცაჲდა წელიწადთა ოცდაათორმეტათაჲ.
რომელსა ათორმეტი ხოლო წელი წარმოეველო მეფეობასა შინა, და რომლისანი
მრავალნი და ბევრეულნი არიან სხუანიცა მძლეობანი და წარმართებანი და მი- C342
თხრობად შეუძლებელნი მკნე-კაცობანი, რომელნი მან აღასრულნა და ქმნნა. ამის-
თჳსცა ფრთოსნისა გეფუსა შამსგავსა იგი წინაჲსწარმეტყუელმან. შეის სიმა-
10 ლით ცეცხლის სახედ მოგვ//////ლ არს, თუ ესმა ფილოსო- A87b
ფოსისა ვისგანმე მეტყუელისა ვითარმედ ჩადურიცხუველნი არიან სოფელნი“.
რომელსა ზედა დიდად სულთ-ითქუნა და თქუა: „უკუეთუ აღურიცხუველთა სო-
ფელთაგან ვერცა ერთი ოღენ დავიხუარ მე.“ ესოდედ დიდ გონება, დიდ სუ-
ლითა და მკნე იყო, რომლისა-თჳსცა უთაღლით კერძო მიმადიითქუმოდა და სა-
15 კვრველ იქმნებოდა უფროჲსდა და სიწმიდის მოყუარებისა-თჳს მისისა და გუ-
ლის-სმის-უოფისა და ფრიადისა სიბრძნისა-თჳს და გონიერებისა. რამეთუ არისტო-
ტელის მოწათე ქმნილმან უოველივე სიტყუარებითი კელოფნებაჲ მიერ კერძო
საზომის დანსწავლა. ხოლო მკნე და კადნიერ იყო ბრძოლათა შინა. რომელმან
იხილა ოღესმე თანამოსახელე ვინმე თჳსი ჭაბუკი მოშიშ ქმნილად ბრძოლასა
20 შინა და ჭრქუა: „ჭაბუკო. ანუ წვის შეიღვალე, ანუ სახელი“. ხოლო სიწმიდის
მოყუარებაჲ თჳსი უგანცხადებულესად უზუნა უოველთა შემდგომად მძლეობისა-
ცა: რამეთუ, ტუვედ მოიყვანნა რაჲ ასულნი დარიოსისნი, განსაკვრუბე-
ლისა შეუნიერებისა მქონებელნი, არცადა თუ ხილვაჲ თავს იღვა მათი, არა-
მედ ფრიადად უმსჯავროებად საჯა, უკუეთუ სიქველით მძლენი, მამა-
25 თანი საწულობელად იძლიენ დედათაგან. რომელიცა ვიდრე უშინაგნესად
ჭინდოთამდე და გარემოჲს უაღლისა ქუეყანისა დიდად მდი[[ნარისა].....
.....|სარწმუნოებისაჲთა, და ესე მეზობლობასა შინა მახლობელთა მათთა A9a
ჭინდოთასა, რომელნი უოველთავე ბოროტთა წარესნილობით მოქმედ არიან, და
რომელთა უშინაგანესნი-რე ნათესაუნი კაცის-მჭაჲელ და უცხოთა მელგელ, უფ-
30 როჲსდა ძაღლთა-ებრ დამბძარველ არიან. კუალად შუჲელ ქალდეველთა და ბაბი-

1 ღონებისათჳს და სიმარჯჯასა C.—2 ძენი AC.—9-10 სიმაღლით C.—6 in A
vers. un. doest. 11 აღურიცხველ არს C.—16-17 არისტოტელი C.— 21 უზუნა.—
22 ტუველ.—23 შესწორებისა A.—26 დიდად მღეო C; post დიდად მღ inter fo-
lia 81 et 9 folium intercudit.—27 მეზობლობათა C.—მათთა ჭინდოთასა] მისთა ჭინ-
დოთა შა B et in A post add. m.2 in loco evanido.

ლოცნელთა არს ზირუტყულისა აღრევისა, მოსისხლეობისა და უოვლისავე ღმრთის-
 მოძაგებულისა საქმისა ვითარცა სათნოებისა ქმნაჲ. მერმე კუადად შჯულ გილი-
 ელთა არს მუშაკობაჲ და მასწებებლობაჲ დედათაჲ და ქმნაჲ საქმეთა სავამა-
 კაცოთაჲ; მას-თანა სდგაჲცა შემდგომად გულის-თქუმისა გულთა მათთაჲსაჲ
 5 თანიერ უოვლისავე მუყენებლობისა და აღმურეებისა ქმართაჲს. რომელნი იგი
 მბრძოლცა არიან ძლიერ და კდემულებად შეურაცხია არა თუ უზიკცეს იყვნენ
 შეკეტასა, და კელმწიფებენ და უფლებენ თვსთა ქმართა ზედა. ხოლო ვრეტა-
 ნიას მრავალგზის მრავალნი მამანი ერთსა იცნობენ დედაკაცსა, და კუადად მრ-
 ვალნი დედანი ერთსა ეზრახებიან მამაკაცსა, და უშჯულთსა ამას საქმესა, ვითარ-
 10 ცა კეთილსა და მამულსა შჯულსა, უშურველად და დაუყენებულად სრულ ჰყოფენ.
 ხოლო ამაზონელთა შირის მამაკაცა არა იპოების, არამედ ვითარცა ზირუტყუნი
 ცხოველნი ერთგზის წელიწადსა შინა შემოსლგვას არისასა საზღვართა თვსთაგან
 ჰვლიან და შეზობელთა მათთა მამაკაცთა შეეუოფვიან, ვითარცა კრებად რადმე A9b
 და დღესასწაულობად დიდად შემრაცხელნი მის ჟამისანი. რომელთაგან მუცელ-
 15 ქემულ რაჲ იქმნენ სახილვე მათდა მიიქცევიან უოველნი. ხოლო ჟამი რაჲ შო-
 ბისაჲ მოიწიოს, წულს ვადრემე წარსწემებენ, ხოლო ქალსა აცხოვნიებენ და მო-
 სწრაფებით აღჰზრდიან და განაპოხებენ.

ესრეთ უკვე შემდგომად სიკუდილისა აღექსნდრესისა მრავალ მთავრობად
 განიყო მეთუობაჲ მისი, და არინდეთს, ძმაჲ აღექსნდრესისი, რომელსა ფალიპე-
 20 ცა ეწოდებოდა, მაკედონიისა მპყრობელ იქმნა. ხოლო ანთიპატროს ევროპისა
 მეთუობაჲ დაიწერა, ხოლო ეგაპტისაჲ ჰტოლემოს დედუსმან, და ფინიკიაჲ და
 ასურეთი სელევკოს; ხოლო კილიკიაჲ ფილოტას, და ასიაჲ ანტიდონოს, [ქა-
 რიაჲ კასინდროს, ხოლო ელისპონტოჲ ლეონას; ზაფლადონიჲ ეკუმენის, თრა-
 კისი დუსიმასოს. და არა შოაკლდა ურთი-ერთას ბრძოლაჲ ვიდრემდის მეთუობამან
 25 ჰრომთამან დაჰქსნნა ადგილთ მპყრობელობითნი მთავრობანი.

აწ უკვე მათისა ესრეთ და ესოდენ თქუმისა შემდგომად სათანადო-ყოფად
 ვჰგონე ქმნაჲ კუადად ქცევას სიტყვასა. და რათა კუადად აღმსვე თანა-დაწყე-
 ბითა თითოეულთა საწინოთა კაცთა წელიწადნი ცხოვრებისანი შემოკლებულად წა-
 30 რმოვთქუნეთ და შემდგომითი შემდგომად გამომინებულნი მთავარნი და მეთუნი A10a
 ისრასწლისანი სულ მცირედ მოვიკსენიეთ. და ეგრეთ თვსთავე წესსა ჟამთა-აღ-
 მწერელობითისა საქმიერობისასა შევეერთნეთ, ხოლო აღრიცხუეჲჲ ჟამთაჲ ნეტა-

1 აღრევისა C.—2 სჯულ B.—გალილეველთა C.—4 გულისთქმისა C.
 9 უსჯულთსა AB.—13 შეეუოვიან C.—14-15 მუცელქმულ C.—17 აღზრდიან B.
 19 აღექსნდრესი.—22 ანტიდონოს C.—არიაჲ BC in A ꝓ attritum esse vid.—
 23-24 თრაკისა B.—24 ურთიერთარს AC.—25 დაქსნა B.—27 ჰგონე AC.

2-3 დედათათვს ბოროტ-განწესებაჲ B. - 12-14 ამაზონელთათვს დედათა B m.2.

რისა მოსწის მსგავსად ვუთ, რომელი იგი უპირველესადცა და უბრძნესად და უჭეშმარიტესად უოველთავე მათ ძუელთა წარმართთა ბრძენთა და აღმწერელთა-სა სამართლად შეისწავების. რამეთუ მოსე იცნობების ჰარველად ბრძნად, ვი-
 5 თარცა დასწერს ევბოლემოს, და პირველად ებრაელთა მიმტემელ ქქმების წერი-
 ლისა, რომელი იგი საღმრთოზან აბრაჰამ მოიღო ქაღდეველთაგან, რამეთუ ეს-
 რეთ იტუჯს იოსიპოს ვითარმედ ჰირველად აბრაჰამ ქადაგა დამბადებულად დმე-
 რთი და პირველ შთავიდა ეგვიპტეს და მრიცხველობითი და ვარსკულავთ-მეტ-
 10 უეელებითი სიბრძნე ასწავა მეგვიპტელთა. რამეთუ პირველად ქაღდეველთა
 მოკუბონეს ესენი, ხოლო ებრაელთაგან მიიღეს იფინიკელთა, რომელთაგან
 კადმოს უკუე მოიხუნა ელენთა მომართ; ხოლო ისიოდოს უმუნიერესად
 შეაწევნა და გულის-სხეირად ელენენ ეკნა იგინი. ვინაჲცა კლიმი და აფრი-
 კანოს და ტატიანე და წინადაცუთილებისგანნი იოსიპოს და იუსტოს ინა-
 ხოაჲს-ზე იტუჯან უოფასა დიდისა მოსწისა, რამეთუ თითოეულმან ამათგანმან
 15 ძუელთა თხრობათაგან ქო ამისი გამოჩინებაჲ, ხოლო მრავალ სწავლულმან და A10b
 მრავალთა თხრობათა წარმომეტეუელმან ეესევიოს, ვითარცა უგამომეძიებულესისა
 ჟამთა-აღწერისა მოქმედმან, ინახოაჲს უკუე ჟამთა-საკრაველი იაკობ ჰოფა გამო-
 ჩინებულად, ხოლო მოსე კეკროზოჲსთა. რამეთუ ჟამთა-აღმწერლობითისა კანო-
 ნისა მუკუეველმან თანად ურთი-ერთას შეატყუნა მასვე და ერისა ჟამსა მძღაურ
 ქმნილნი და შემოკრიბნა წელნი ქაღდეველთა მეფობისანი, ღაკევემონელთა,
 20 კორინთელთა, თეტრადოელთა და მაკედონელთაჲსნა, რომელსა ძუელად კიტვილ-
 თაჲ ეწოდებოდა ლატინოელთა, ლატინოაჲსგან შეფასა მათისა, და იტალიელთა
 მათ ზედა მთავარ უოფილისა ვისმე მიერ სახელითა ამით სახელდებულთა, და
 უკუანაჲსკენელ ჰრომაელად წოდებულთანი რომოაჲსგან და რიშოაჲს, აღმაშენებელ-
 თა ჰრომისთა. ამათნი ჟამნი და წელნი ერთბამად შემოკრიბნა და თითოეულისა
 25 ნათესავისა მეფეთა წელიწადნი ურთი-ერთას შეატყუნა და თანა-მოჟამედ დასხნა
 წელნი ასურასტანელთა მეფისა, სემერამისნი წელიწადთა-თანა აბრაჰამისთა რა-
 მეთუ სემირამის-ზე იცნობებოდა აბრაჰამ; ხოლო იაკობ ინახოაჲს-ზე, ხოლო მო-
 სე კეკროზოაჲს-ზე ორბუნებისა, რომელიცა პირველად მეფედ ატტიკელთად შეი- A11a
 სწავეს ელენთა. ამისთჳს უმოხუცებულესად იპოების მოსე ძუელთა მათ ბრძენთა
 30 წარმართთასა, ომიროაჲსსა ვიტუჯ და ისიოდოაჲსსა და ტროელთასა, ირაკლისა
 და მუსაჲსსა; მერმეცა ლიდოჲსსა და ორფეოაჲსსა და დიოსკუროაჲსსა და ასკლი-

1 მოსეს.—2 ძუელთა *item vers.* 14.—10 უმუწნიერესად.—11 გულისკმიერად.—
 12 წინადაცუთილებისგანნი.—13 მოსესსა.—16 ურთიერთარს.—20 ძუელად.—25
 25 თანად მოჟამედ B.—29 მოსე ესე B.—31 ორფეოისსა C.
 6-7 ვარსკულავო მრიცხველობისათჳს B.—25-29 ბრძენნი ელენთანი და თითოე-
 ულისა ჟამთა შინა მამათმთავარნი, ვინ რომელთა შინა B m.2.

ზიოძისა, დიონისა და ერმისა, აბოლღონისა და სწარმართთა საიდუმლოთა და შემსხუერპლეობათა და თვთ მათ დიოძის საქმეთასაცა. რომლისა-თვსცა იზოპიან ურჩეულესნი ვინმე მათ შორის მიმხუეჭულად აღწერილთაგან მისთა. რამეთუ ესე უოველნი შემდგომად კეკროპოძისა გამოჩნდეს და რომლისასა თრიად უუგუნაძს-
 5 კნელეს იუენეს ჟამთა ომიროს და ისიოდოს. ისრეთ უოველთავე ბრძენთა მოძღურად შეისწავების მოსე, ვითარცა გამოთუტქმელთა საქმეთა მომთხრობელი და უსადმრთოესი გამომეტყუელი ტეშმარიტუბისაჲ. რამეთუ მეტვპტელთა სიბრძნისა შეურაცხის-შეოფელმან უფროძსად წარჩინებული აღმწერლობაჲ იკუმია სოფელისა ამის აგებულეებისა-თვს, ცხად არს, ვითარმედ უოველთა ზედაძსა და
 10 უოველთა დაბადებულთა სიბრძნით დამბადებელისა ღმრთისა მიერ მობერვილობითა ტეშმარიტუბისაჲთა, რამეთუ თქუა: *დასაბამად ქმნა ღმერთმან ცაჲ და ქუეყანაჲ. რომლისა წინაღმდეგომსა ამთსა თქუამად მკადრებულნი მრავალნი* A11b
 ელენთაგანნი სიღრმესა უშეცრებისა და უღმრთოებისასა დანთქნეს, და თრიადცა სამართლად: რამეთუ კაცობრივისა გონებისა მიერ მოზოვნებულნი სჭუენი უძღურ არიან და უტკულისხმო, რომლისა-თვს არცა ერთი ვინ მათგანი დაადგრა მტკიცესა სიტუუასა ზედა, არამედ მარადის მეორე დამკნელ იუვის ჰირველისა;
 15 გარნა არა რად სათანადო არს აწ ჩუენგან მხილუბაჲ მათი, რამეთუ თვთ კმა არიან ურთი-ერთას მარღუად მოგონებათა თვსთა. და რამეთუ უშეცრებითა ღმრთისაჲთა შეპურობილთა, სხუამან სხუაჲ რაჲმე და კუადად სხუამან სხუაჲ იოცნა
 20 დასაბამად და მიზეზად არსთა უოფისა და დგომისა და ძრვისა. და ნამდვლე დედაზარდლისა ქსელთა მქსოველ იქმნეს ეგე ვითართა მათ აღმწერელნი და ეგოდენ უნდოთა დასაბამთა ცისა, ქუეყანისა და ზღვსათა უკუნერებით წარმომეტუეელნი რამეთუ ვერ მოიგონეს თქუამად ვითარმედ დასაბამად ქმნა ღმერთმან ცაჲ და ქუეყანაჲ.

26

[წიგნი მეორე.]

ადამ შ'ლ წელ

აწ უგუე ადამ უოვლად ბრძნისა და საღმრთოძსა წინაძსწარმეტუეელისა მოსტს-ნებრ იქმნა რაჲ წელთა ორას ოცდაათთაჲ შვა სეით; და შემდგომად ამის-
 30 სისანი ცხრაას ოც და ათ წელიწად, რომლისა-თვს ითქუმის ჰირველად დაფლვაჲ

1 საიდუმლოთა B. — 2 შემსხუერპლეობათა. — 3 მიმხუეჭულად. — 6 გამოთუტქმელთა B. — 7 გამომეტყუელი. — 8 უფროსად C. — 15 უტკულისხმო. — 17 რაჲდ C. — 18 ურთიერთარს AC. — 21 მქსოველ მქსველ B მქსველ A in l. ev. m. 2 restaur. — 23 იქმად B. — 29 იქმნეს B.

მიწას შინა, რომლისგანცა მოღებულ იქმნა, და საფლავი მისი იქმნა ქუეყანას
 იერუსალემისასა მოცემისა-ებრ ებრაულისა მოთხრობისა, ვითარცა იტყვს იოსი-
 ჰოს. |

სეთი შ"ზ წელ.

A12a

5 ხოლო სეთი იქმნა რაჲ წელთა ორას და ხუთთაჲ. შვა ენოს; და ცხოვნდა
 შემდგომად შობისა ენოსისსა შვდას და შვდ წელ და მოკუდა ცხოვრებული წელი-
 წადთა ცხრაას და ათორმეტთაჲ. რომლისა-თჳს თქუმულ არს ვითარმედ «შევი-
 დეს ძენი ღმრთისანი ასულთა მიმართ კაცთასა, ესე იგი არს კანისგან-
 10 თჳს წერილისა ებრაულისა და ვარსკულაგთა სახელებისა; ამას თანა ფრიადისა
 ღმრთის-შასხურებისა მისისა-თჳს დაკრკებულნი, ვითარ იგი უოგლით კერძო წე-
 რილისა ღმრთად იწოდებიან მართალნი და ღირნი, ვინაჲცა სამართლად საღმე
 ძედ ღმრთისა ანუ ძედ ღმერთთა სჯმასხოსის თარგმანებისა-ებრ იწოდნეს ძენი
 სეთისნი, ენოსისნი და ენოქისნი, რომელნიცა ღირწებისა მიმართ განმცემულ-
 15 ბითა თავთაჲთა ასულთა-თანა კანისთა შევიდეს, რომელთაცა უსახურისა მის
 ურთი-ერთისისა შეუოფისაგან იშვინეს გმირნი, ტომობისა-თჳს უკუე მართლისა
 მის, ძღიერნა და ღიღნი და, ნათესაობისა-თჳს ბილწისა და საძაგელისა კანისა,
 ბოროტნი და ძენი.

ენოს შ"ე [წელ.]

20 ხოლო ენოს იქმნა რაჲ წელთა ას ოთხმოცდაათთაჲ შვა კანან; და ამის
 შემდგომად ცხოვნდა შვდას ათხუთმეტ წელ და მოკუდა, და იქმნეს უოველნი
 წელნი მისნი ცხრაას და ხუთ წელ.

კანან შ"გ [წელ.]

25 ხოლო კანან იქმნა რაჲ წელთა ას სამოცდაათთაჲ შვა მალეღილ და ამის A12b
 შემდგომად ცხოვნდა წელთა შვდას ორმოცთა და მოკუდა ცხოვრებული ცხრაას
 და სამ წელ

მალეღილ შ"დ [წელ.]

30 ხოლო მალეღილ იქმნა რაჲ წელთა ას სამოცდახუთთაჲ შვა იარედ; და
 ამის შემდგომად ცხოვნდა შვდას ორმოც წელ და მოკუდა ცხოვრებული წელთა
 რვაას ოთხმოცდახუთთა.

6 ენისისსა C.—7 თქმულ არს BC.—9 ლუთად BC. 12 ღირსნა B.—ვინაცა C.—
 18 სჯმასხოსის B. — 17 ნათესაობისათჳს A.—21 ცხოვნდა item v. 25.—24 მალეღელს A.

8-9 მოპოვნებაჲ წერილისა B m. 2.

იარედ შ'ა'ბ [წელ].

ხოლო იარედ იქმნა რაჲ წელთა ან სამეოცდარბთაჲ შვა ენთქ; და მერ-
მეტა ცხოვნდა რვაას წელ და მოკუდა ცხოვრებული წელიწადთა ცხრაას სამეოც-
დარბთა.

ენოქ ბ'ა'ი [წელ].

ხოლო ენოქ იქმნა რაჲ წელიწადთა სამეოცდახუთთაჲ შვა მათუსდა; და
ამის შემდგომად ცხოვნდა ორას წელ და მიიცვალა ცხოვრებული ყოვლით-ურთ
სამას სამეოც და ხუთ წელ.

მათუსალა შ'ა'თ [წელ].

10 ხოლო მათუსალა იქმნა რაჲ წელთა ან სამეოცდაშვდთა შვა ღამექ; და
ამის შემდგომად ცხოვნდა ცხრაას და ორ წელ და მოკუდა ცხოვრებული ყოვლით-
ურთ ცხრაას სამეოც და ცხრა წელ.

ლამექ ღ'ნ'თ [წელ].

15 ხოლო ღამექ იქმნა რაჲ წელთა ოთხმეოცდარვათაჲ შვა ნოე; და ამის შე-
მდგომად ცხოვნდა ხუთას სამეოც და ხუთ წელ და მოკუდა ცხოვრებული ყოვ-
ლით-ურთ შვდას ორმეოც და ათცხრამეტ წელ.

ორთა უკუე ღამექთა მოიკსენებეს წერილი, ერთსა კანინსკანისა და ერთსა ამის
მამას ნოქსსა. რამეთუ არა თუ კანინსკანისა მის ღამექისკან იშვა ნოე, რომელ-
მან იგი მოკლნა კაცი და ქაბუკი, არამედ უამითა უკუენაჲსკენელესისა თანამო-
20 სახელისა მისისა და სეთისკან შთამომავლისა. რამეთუ იგი იტყოდა: «კა-
ცი მოკვალ წელულებად ჩემდა და ქაბუკი საკუეშელად ჩემდა». და, ვითარცა
ორთა მკლველობათა აღმარელებელი და ორთა ცოდთა მიმეყანებელი — ელდაჲსი
და სელდაჲსი — თაყსა თჳსსა ბრადეულ ჭეოფდა, ვითარცა სამეოც და შვდ
გზის განპატიუებისა ღირსსა რამეთუ არა განიწურათა დასჯითა მით საშინელითა
25 უპირატეს მისსა მკლველად გამოჩინებულისაჲთა. ამის-თჳს შეუნდობელ ჭეოფს
ცოდვასა თჳსსა. და რამეთუ მართლის ენოქის ძმანი მოსწუჯდნა, რომელმან იგი
სარწმუნოებით ილოცა, ამის-თჳს რათა არა იხილოს ეგე ვითარი იგი სიკუდილი,
რომლისაჲ შესქენილ იქმნა ღოცვაჲ და მიიცვალა. ხოლო იუთ ენოქ მართლისა
სეთისკან, რომლისკან იგი ქრისტედ ქრისტეცა ინათესავთ-მეტუეულების

30 ღუჳკას მიერ ვიდრე სეთისამდე, ადამისა და ღმრთისა. ისწრაფდა უკუე თეს-
ლი უღმრთოთაჲ აღკოცად ნათესავსა მართლთასა, ვინაჲთკან სასაკელ ცოდვი-
ლთა არს ღმრთის-მსახურებაჲ და რამეთუ ნათესავი და თესლი კანინისი ვიდრე-
მე დაიწუგება, ხოლო სეთისა იკურთხა. და არა ენება ღმერთსა, რათამცა შეეუო

A13a

, 3 ცხონდა. — 18 ნოესსა. — 19 მოკლა B. — უუკანაჲსკენელესისა B. — 31 აღკოცა C.

ნათესავი მართლსაჲ თესლსა-თანს უღმრთოჲსასა, არამედ აღოცაჲ ეკუფა უღ-
 მრთობისაგანთაჲ მათ, ვინაჲთგან | უკუე თუნიერ ნებისა ღმრთის მიიყვანნეს მათ- A13b
 გან ცოლნი, განსაკრთომელად ნიშად იშვეობდეს მათგან გმირნი, რომელთა-თჳს
 მთიწია წელით-რღუნაჲ და ერთბამად აღოცნა უოკელნი და მხოლოჲ ნოწ ოღენ
 5 იზოგა მართლად ნათესავსა მას შინა, რომლისა-თჳსცა დაცუულ იქმნა.

[ნოცს-თჳს.]

ხოლო ნოე იქმნა რაჲ ხუთასი წლის შუა სემ, -ქმ და იაფეთ. ხოლო შე-
 მდგომად ასისა წლისა სამთა მათ ძეთა შობისა შევიდა იგი კიდობანად, იუო რაჲ
 წლისა ექვსისისაჲ, და მთაწია წელით-რღუნაჲ; და ექუსს და მეურთეს წელსა
 10 ცხოვრებისა მისისასა გამოვიდა კიდობნისკან: და შემდგომად წელით-რღუნისა
 ცხოვნდა სამს ორმოც და ათ წელ და მოკულა ცხოვრებული ყოფლით-ურთ ცხრა-
 ას ორმოც და ათ წელ. ხოლო წელით-რღუნაჲ რაჲ მთიწილად ორმოცთა დღე-
 თა, უოგელი ქუეყანაჲ დაიფურა ასოცისა დღისა ჟამთა, რამეთუ უოველთაჲ მთა-
 თა მალაღთა ათხუთმეტითა წურთითა ზეშთა აღემატა წყალი: ვინაჲცა კიდობნი-
 15 სს მის ნეშტნი დასამტკიცებულად მაშინ ქმნილისა მის იხილევბიან ვიდრე დღე-
 სამომღე მთასა ზედა არარატისასა, სსშუად სომეხთა და ჰართთა სოფლებიასა და
 დიაჲვინთა ქუეყანასა, ვინაჲთგან ძელთაგან უღპოლველთა, ესე იგი არს ნაძეს-
 თაჲსა, შემზადებულ იუო. რამეთუ იტუჯს: <და თქუა უფუღმან ღმერთმან: არა
 დაადგრეს სული ჩემი კაცთა|ამთ ზედა, რამეთუ არიან იგინი კორც; ხოლო იუ- A14a
 20 ვნენ დღენი მათსა ას ოც წელ>. და ზედა-დაჭრთავს წერილი ვითარმედ <ჭრქუა
 ღმერთმან ნოეს: ჟამი ყოფლისა კაცისაჲ მთიწია წინაშე ჩემსა, რამეთუ აღივსო
 ქუეყანაჲ უსამართლოებითა მათგან: და აჴა შე განხობრწნე იგინი და ქუეყანაჲ>.
 გარნა დაღათუ ასოცთა წელიწადთა შინა შესაზღვრნა ჟამნი ცხოვრებისა მათისა
 დღეთანი, არამედ იხილა რაჲ აღარძინებულად და განმრავლებულად ცოდეჲაჲ,
 25 არღარა დროსცა აღსრულებასა მათსა, არამედ შეამოკლას ჰაემანი და მესასსა
 წელსა უოველთა ზედა მოჭკადა წელით-რღუნაჲ რომლისა-თჳსცა იტუჯს ვი-
 თარმედ <ქმენ თაჲისა შენისა კიდობანი მოთხვილი ძელთაგან უღპოლველთა,
 ბუდედ-ბუდედ ჰქმნს და მოჭკირო იგი კართა შინაჲთ და გარეთ და ესრეთ
 ჰქმნა კიდობანი სამს წურთა სიგრძე მისი და ერგასის წურთა სიგრძე და ოც
 30 და ათ წურთა სიმაღლე. შემრეცად ჰქმნა და წურთასა ზედა შესარულო იგი
 ზედა კერძო. ხოლო კარი გუერდით კერძო მისსა და ორსართულად და სარ-
 სართულად ჰქმნა იგი>. გარნა წარმართთაგანთა ვიეთმე საცქუელ მყოფელთა

16 სოფლებისა om. B. 19 კორც] ურჩ A in l. ei p
 27 მოხვითი B.—უღპოლველთა A.

ამის სიტყვასათ თქვეს, ვითარმედ უდონო იყო დატყვესად კიდობნისა მისგან, ვინამთგან მხოლოდ სამასი ოდეს წერთამ იყო სიდიდე მისი, ესოდენ მრავალ სხესა და აღურიცხუველსა ნათესავსა ცხოველთასა. და ვერ აკრძნეს რეცა A14b

5 ბრძენისა მათ უკულის-სმოებით მსმენელთა უსწავლელობით გამომძიებელთა სდამრთოთა სიტყუათასა, ვითარმედ აღმწერელი წიგნისა: ამის ქუეენის-მზომედ იყო, რამეთუ თქუემულ არს ვითარმედ ჳანისწავლა მისე უოფლითა სიბრძნი-თა მეგუბტელთადათა. ამის-თჳს ქუეენის-მზომელობითი წერთამ თქუა, ესე იგი არს მჳარი ერთი. რამეთუ ქუეენის მზომელობისას უზირატეს მეგუბტელთაგან იტუჳან მთაზუნებასა, რომელთაგან დაისწავეს ნათესავთა სხუათა. რომლისა-თჳსცა

10 ფრად ცნობილად და ბრძნად იწოდნეს იგინი საკრეელისა მის-თჳს კელოვნებისა და სიბრძნისა. და ამის-თანა არს სხუამცა წამებაჲ კეთილად გამომანინებელი წულით-რდუნისათჳს, ვითარცა იტუჳს იოსიპოს. რამეთუ ვიდრე აქამომდე მათთა ზუდა მდალთა და ძნიად სავალთა ქუეეენისა და ზღვსათა ნიშანნი იბო-ებთან კონლიოთა და ომიდთა და სხუათა ეკე ვითართანი მქადაგებულნი საშინე-

15 ლისა მის და მსოფლიოჲსა ნეთ-დანთქმელებინანი.

[სემ ქზ წელ]

ხოლო სემ შემდგომად ორისა წლისა მოწვენულისა მის წულით-რდუნისა იქმნა რამ წლისა ას და ორისამ შუა არფაქსად; და მერმე ცხორებდაა ხუთას წელ და მოკულა ცხორებული უოფლით-ურთ ექუსას და ორ წელ.

[არფაქსად ფლ'ც წელ.]

ხოლო არფაქსად იქმნა რამ წელთა ას ოცდაათორმეტთამ შუა კანან და შემდგომად ამისა ცხორებდა ოთხას და სამ წელ და მოკულა ცხორებული უოფ- A15a

20 ლით-ურთ ხუთას ოც და ათრვაშეტ წელ.

[კანან უ'დ'ზ წელ]

ხოლო კანან იქმნა რამ წელიწადთა ას ოცდაათშდმეტთამ შუა სალა; და ცხორებდა შემდგომად ამისა სამას ოც და ათ წელ და მოკულა ცხორებული უოფ- A15a

25 ლით-ურთ ოთხას სამეოც და შვდ წელ.

[სალა ფლ'გ წელ.]

ხოლო სალა იქმნა რამ წელიწადთა ას ოცდაათთამ შუა ებერ; და ცხორენ- A15a

30 და შემდგომად ამისა ოთხას და სამ წელ და მოკულა ცხორებული უოფლით-ურთ ხუთას ოც და ათამეტ წელ.

8-4. რეცა ენი მათა უგულის-გმოებით B რეცა ბერძენთა მათ უგულ. C in A 1. ev. — 11 არს om. B. — 18 არფაქსად AB. — 31 აოცამეტ.

[**ებერის-თვს.**]

ებერ იქმნა რაჲ წლისა ას ოცდაათობსმეტისაჲ შუნა იეკტან და ფალექ. რომლისა-ზე ერთხმა იყო ნათესავი კაცთაჲ, ვითარცა იტყვს იოსიძის. ამის-
 5 თვს შუგრბეს ერთსა ადგილსა სენარად სახელდებულსა და ვიდრე ცადმდე გოდ-
 ლისა აღშენებაჲ მოიკონეს. რომელთა საქმე უსრულად დაშთა, ვითარცა ამოდ
 კელმოთფელთა ოცნებასა ზეცად აღსლვისასა. ხოლო ნავით-მავლობაჲ უფსკრულ-
 თა ზედა ნოცხს კადობნისკან ისწავეს კაცთა. ხოლო რომელთა იგი გოდლისა
 და ქალაქისა შენებად კელ-უევეს, მთაურად აქუნდეს კაცნი სამეოც და ათნი, რომელთასა
 10 მხოლოდ ებერ ოდენ არა თანა-შეერთო ჰირუტეულსა მას განზრახ-
 ხვასა. ამის-თვსცა უოველთაჲვე მათ შუტქეშულთანი შეირინეს რაჲ ენანი, და სა-
 მეოც და ათორმეტ ენად განიყვნეს რიცხვსა-ებერ წინამძღუართა მათთაჲსა. მხო-
 ლოდ იგი ოდენ არა დააკლო დმერთმან ჰირველითკანისა მის მამულისა ხმისა-
 15 კან, რომლისა-თვსცა ებრაელად სახელ ისხნეს ჰირველსა მას ენასა ზედა და-
 შთომილნი ნათესავსა ზედა. ებრაელთასა წოდებულისა მის სახელისა-ებერ. რომ- A15b
 შელნიცა სახელმამულობით და სეხნაობით ებრაელად სახელდებულ იქმნნეს, ხო-
 ლო რამეთუ ებრაული ენაჲ მოქალაქობდა ადამისითკან, ცხად არს და აბრაჰამის-
 20 კანცა და ნათესავთა მისთა, ხოლო უფროჲსდა მეორისა ადამისკან უფლისა იე-
 სუ ქრისტისსა, ვითარ იგი სხუასა უოველსაჲვე ჰირველისა ადამისსა ეგრეთვე
 ენასცა მისსა მიმთუალველისა და ებრაულად მოუბნარისკან, ვითარ იგი ვითარ-
 25 მედ ეფეთათ, და ტალითა ეუმ, და ღიმა სავახთანი, და ესე ვითართკან:
 ამას-თანა ძუელთაცა სახელთკან ბეგრეულთა და აღურიცხუეულთა. რამეთუ არა
 რომლითა სხუთა ენათა შესაძლებულ არს ძალისა-ებერ მათისა შემოხუმაჲ მათი,
 ვითარ იგი ადამ და მსგავსნი მისნი ებრაულნი სახელნი არა ითარგმნებიან სხუ-
 30 თა რომლითაჲვე ხმითა თჯნიერ ხოლო ებრაელისა. დადათუ ვიფთნიმე უსწავლე-
 ლობით წინააღმდეგობობენ და იტყვან, ვითარმედ არა ებრაული, არამედ ასურუ-
 ლი არსო ჰირველი ენაჲ. რომელთა ისმინედ მთარგმანებულობაჲ უფროჲსად
 ბრძნისა და მრავალ სწავლულისა ორიგენისი განმარტებასა შინა მართლისა იო-
 ბის წიგნისასა, სადა იგი წერილ არს ვითარმედ ესე ითარგმნა წიგნისკან ასუ-
 30 რებრისა, რამეთუ იტყვს ვითარმედ ასურებრად ებრაულსა სიტყუასა უწესს,
 ვინაჲთკან ასურეთი არს ჰურიისტანიცა და ასურცა სახელ სდებდეს ძუელნი ჰა- A16a
 ლესტინელთა.

ესრეთ უკვე ორმეოც წელ აღშენებული გოდოფი უსრულად დაშთა შემ-
 დგომად შერეუნისა ენათაჲსა. ხოლო დმერთმან ქართისა საშინელითა დაარდაჲ

10 რაჲ იმ. B.--30 ასურად C.—სახელ სდებს B.
 2-3 ენათა შერეუნისა და ებრაელად წოდებისათვის B.—25-27 ებრაული არს პირ-
 ველი ენა და არა ასურული B m.2.

იგი, და არს შორის ასურეთისა და ბაბილონისა ჳერეთცა დამკვილი ნეშტსა რასმე ნაკუაღევთა თჳსთასა.

[ფალეკის-თჳს.]

5 ხოლო ფალეკ იქმნა რაჲ წლისა ას ოცდაათისაჲ შუა რაკაჲ; და მერმე ცხრონდაღა ორას და ცხრა წელ და მოკუდა ცხრობული უოფლით-ერთ სამას ოც და ათცხრამეტ წელ.

10 შვიქმნებიან უკუუ ადამისიტგან ვიდრე წყლით-რდუნამდე წელიწადნი ორათას ორას სამეოცდაორნი, და წყლით-რდუნითგან ვიდრე შერეუნადმდე ენათა და სიკუდილად ფალეკისა, რომელ არს განუოფაჲ, წელიწადნი ხუთას ოც და ათექუსმეტნი. და ამის შემდგომად იქმნების განუოფაჲ, ესე იგი არს განთესვაჲ შვილთა ნოცხთაჲ და მათგან შობილთაჲ მათ. რომლისა-თჳსცა მეროჳეს იწოდნეს განუოფილებისკან ხმისა და განუოფილობისკან ქუეუანისა.

15 და სემ ვიდრე-მე შუნა ელამ და ასურ და ართაქსად და ლუდ: ხოლო ქამ ხუს და მუსრუმ, და ფუდ, და ქანან; ხოლო იაფეთ ღამერ, და მაგოტ, და თირა, და იოჯან, და ელისა, და თომე, და მოსოხ, და მადანი, რომლისკან შობილთა მიღთა და დამჳერობელთა ბაბილონისათა მიღეთად უწოდეს სოფელსა მას | საკუთრებით და სხელმოდგამობით. ვინაჲცა შემდგომად შერეუნისა და გოდლისა მის დაქსნისა მეწოდეს სამთა ძეთა ნოცხთა უოკელთაჲ მათგან შობილთა ნათე|აკთა და მისნენს მათ წერით-ადგილნი განუოფისა-ებრ, ვითარ იგი 20 თჳთ მოედო მამისკან თჳსისა ნოცხსა, დამხუდარ იყო თითოეულისადა და თითოეულთა ნათესაგთა და ტომთა ადგილნი, და ნაწილნი, და სოფელნი, და ჳალაკნი, და მდინარენი წინამდებარისა-ებრ განწესებისა. და დაიმკვდრა ჳირველმან შვილმან ნოცხმან სემ სჳარსეთითგან დაკტრომთ ვიდრე ჳინდოქადამდე და რინოკურურად აღმოსავალით კერძო; ხოლო ქამ რინოკურურითგან ვიდრე და- 25 დირთადმდე სამხრით კერძო; და იაფეთ მიღეთითგან და ვიდრე დადირთადმდე ჩრდილომთ კერძო. ხოლო წიღხუდომილნი სოფელნი სემისნი უკუუ არიან ესე: სჳარსეთი, ვაკტრანი, ჳრკანიაჲ, ბაბილონიაჲ, კორდნაჲ, ასურასტანი, შუამდინარც, არაბიაჲ, ჳირველი ელჳმაჲ, ჳინდოქთისა არაბიაჲ, ევდემონიაჲ, კჳლისჳრიაჲ, კომმაგინი, და ფინიკიაჲ უოველი, და მდინარე ეგფრატნი. ხოლო ქამ 30 მისნი: ეკჳტე, ეთიოპიაჲ, მხედველი ჳინდოქთით კერძო; სხუაჲ ეთიოპიაჲ, სადაჲთ გამოვალს მდინარე ეთიოპელთაჲ; მეწამული ჳდუაჲ, მხედველი აღმო-

24 რინოკურად B.—რინოკურითგან B.

9-12 შეისწავე ვდ ბერძელად მერიზმოს ქჳან განუოფასა და მეროჳეს კაცთა საღრამე-აკიოსომთა სიკჳეთა და ლექსითა. რლი ესე განუოფილებისკან ენათასა და განუოფილობისა ქჳნისა სხელ ედჳა....

საკლეთ კერძო; [თ]ივიაჲ, ღიბიაჲ განერცომილი ვიღრე კარინელმდე, მარქარი, A17a
 მავრიტანიაჲ წინაჲ დაღირთასა; ხოლო ჩრდილოეთ კერძო ზღვს მახლობედად
 აქუს: კილიკიაჲ, ჰამფუკიაჲ, ჰისილიაჲ, მესიანი, ღუკაონიაჲ, ფრუგიაჲ, კამ-
 5 ლიაჲ, ღუკიაჲ, კარიაჲ, ღუღიაჲ, მესიაჲ სხუაჲ, ტროადიაჲ, ეოლიდანი, ბი-
 თუნიაჲ, ჰირველი ფრუგუაჲ და კუალად ჭალაკნი: სარდანისი, კრიტე, კუპრე,
 და მდინარე გეონი, რომელსა ნილოსცა ეწოდების. ხოლო იაფეთისინი: მიდიაჲ,
 ალვანიაჲ, სომხეთი მცირე და დიდი, კაპადოკიაჲ, ჰაფუღლოსიაჲ, გალატიაჲ,
 კოლქისი, ბოსპორი, მესოტისი, ღერბე, სარმატე, ტაურანისი, ვუტარნიაჲ, სკუ-
 10 ვოტიაჲ, ეტოლიაჲ, ატიკე, აქიაჲ ჰელინისი, რომელ არს ჰელოპონისოჲ,
 არკადიაჲ, იპიროტისი, ილფურიაჲ, ლახნიტი, აღრიაკი, რომლისა გამო ჰე-
 ლადგონი აღრიაკისაჲ; ხოლო ჰქონან ჭალაკნიცა: ვრეტანიაჲ, სიკილიაჲ, ევვანი,
 როდოჲ, ქიონი, ღეზუი, კეთიანნი, ზაკუნთონი, კეფალინიაჲ, ითაკინი, კერ-
 კურაჲ და კერძოჲ ასიაჲსაჲ, იონიად სახელდებულე; და მდინარე ტიგრისი,
 15 განმსაზღვრებელი შორის მიდეთისა და ბაბილონისა.

ესე რაჲ ესრეთ განიფუნეს და განინაწილეს, იხილა ქანანს ქემან ჭამისმან,
 ღიბანით კერძი ქუეყანაჲ რამეთუ კეთილ იყო და ნაყოფიერ და ფრადიითა სა'- A17h
 ზომითა განუოფილ მისდა წილხუდომილისა ქუეყანისაგან, მსლავრებით მიიტაცა
 იგი და სემისგანნი მკვდრნი მისნი განასხნა; და ესრეთ ქანანელ სახელ იღვა
 20 უოკელი ქუეყანაჲ აღთქმისაჲ. ამის-თვისცა მართალმან მსაჭუღმან შემდგომად ჟამ-
 თა სემისგანთა მათ ტომთა ისრაელისთა უკუნ სცა იგი ისოჲს მიერ ნაჟვანისა,
 ვითარ იგი წინაჲსწარ აღუთქუა აბრაჰამს: «რამეთუ მართალ არს უფალი და სი-
 მართდენი შეიყარნა».

[რაგავის-თვის.]

25 ხოლო რაკე იქმნა რაჲ წელთა ას ოც და ათორმეტთა შუა სერუქ; და
 ცხოვნდა მერმეტა ორას და შუღ წელ და მოკუდა უოვლით-ურთ ცხოვრებული სა-
 მას ოც და ათცხრამეტ წელ.

[სერუქის-თვის.]

30 ხოლო სერუქ იქმნა რაჲ წელთა ას ოცდაათთაჲ შუა ნაქორ, და შემდგომ-
 მად ამისსა ცხოვნდა ორას წელ და მოკუდა ცხოვრებული უოვლით-ურთ სამას ოც
 და ათ წელ, რომელმან დანიწო ჰირველად საწარმართოთა სჯულთა, რათა ძეგლ
 სადმე უოფილთა მბრძოლთა, ანუ მთავართა, ანუ მოქმედთა სიმეწიეთისა რაჲსმე
 სათნობისა და მოკსენებისა ღირსთა საქმეთასა ძეგლებითა კაცის სახეებთა ჰა-

2 დაგრიუანიაჲ.—3 ჰაზილიაჲ B.—4 ტროადია C.—18 ქეონი C.—14 იონი
 ხად BC.—20 მართალ მსაჯულმან B.

ტივ ეცემებოდის, ვითარცა კეთილისა რაჲსმე მოქმედთა, ხოლო შემდგომად გა-
 მოჩინებულნი კაცნი უმეტარ იქმნეს განზრახვასა პირველისა მის მამისა მათისა-
 5 სსა, ვითარმედ ვითარცა პირველთა მამათა და კეთილისა რაჲსმე საქმისა მომგო-
 ნებეჭლთა ჰატივ სცემდა საკსენებელსა მათსა, ამის-თჳს ვითარცა ღმერთთა ზე- A18a
 10 ცისათა ჰატივ სცემდეს და ქმსახურებდეს მათ და არა ვითარცა კაცთა მოკუდავ-
 თა. რომელთა განკიკებასა მსახურთადა და სამსახურებელთასა უოფლით-კერძო
 საღმრთოჲსა წერილისა და ღმრთივ სულიერთა მამათა და მოძღუართა წიგნებისა
 გრცელად განფენილსა ვჭპრებთ. რამეთუ არა მარტივი ხოლო საცთური და კერძო-
 მსახურებაჲ იზერეს, არცა, რომელთაგან იწყეს, მათ შინა დადგრომილ იქმნეს,
 15 არამედ რაოდენ წაღმართ ვიდოდეს, ეგოდენ წარემატებოდეს მოპოვნებასა შინა
 უახლესთა მრჩობლ ეშმაკეულებათსა, ვითარცა ვერ მაშლებულნი განსდომისანი
 ძუელ საღმე მოპოვნებულთა ბოროტთა მიერ, რამეთუ უმდაბლესთა რაჲ მოკო-
 ნებათა და გულის-სიტყუათა მიმართ შთაგიდეს კაცნი ცასა, და მზესა, და მთო-
 ვარესა, და ვარსკულავთა, ჰატივი და დიდებაჲ ღმრთისაჲ მიაჩემეს. მერმე კუ-
 20 ჯად ბნელთა წუედიადისა გულის-სიტყუათა მიმართ მიიგვალნეს და ეთერსა და
 ჭყერსა ღმრთად სახელ სდევს, ხოლო უძურესისა მიმართ წარმატებასა შინა ბო-
 როტასა, ნივთთადა და დასაბამთა გუამთა შექტიციებისათა, მკურვალსა, და
 გრილსა, და ნოტიასა, და კმელსა არსებასა ღმრთად ქმსახურებდეს. ხოლო უსა- A18b
 25 ბასრბებელსანი უღმრთოებისთა კაცთადა რომელთამე ჯერეთ ცოცხალთა, ხოლო
 რომელთამე მკუდართა ღმრთად უწოდდეს. და არა კაცთა მიმართ ხოლო და
 ოთხბერკთა და ქუეწარმაგლთა კმელისათა და წელისათა მიაწიეს სახელის-ღებაჲ
 ღმრთისაჲ, არამედ არცადა თუ უოფლად მყოფთა ანუ გამოჩინებულთა მიმართ
 იგივე უღმრთოებისა გარდარეულებაჲ აჩუენეს. რამეთუ სიტყუერნი პირუტყუთა
 30 შეუენეს და უმსკავისნი ბუნებანი ერთობად მოიუენნეს და ვითარცა ღმერთთა
 ადიდებდეს; რომელ არიან მეტუტულთა მიერ ჰატივცემულნი იგი ძაღლის-თავნი
 ღ გუელის-თავნი ღ ვირის-თავნი კაცნი, ღ ლიბიულთა იგი ვერძის თავი, ღ ზღა-
 შართა მიერ მოპოვნებულნი იგი ტყუილითნი წამსანი, ვიტუჯ უკუე ხარჯდთა და
 იპიოკენტაგროსთა. და მერმეცა უღრმესად უღმრთოებისა მთხრებლად შთაწყენუ-
 ლთა ვიეთმე ბეშოთ-მოუყარებასადა და გულის-თქუმისა ღმრთებერ ქმსახურეს და
 30 აფროდიტად სახელ სდევს და თაყუანის-სცეს. ამით-თანა მთავართადა თჳსთა და
 მძღაერთა ჰატივისა-თჳს მთავრობისა და შიშისა-თჳს მძღაგრებისა მათისა, ვითარ-
 ცა ღმერთთა, ჰატივ სცემდეს, ვითარ იგი ზევს კრიტს ჰატივ იცემების, და
 არკადას ერმი, და ჭინდლიეთს დიონისოს, და ეტუტეს იზის და ოსი[რის], A19a
 და ჭრომთა მეფისა ანდრიანუს მონაჲ ანტინოოს. რამეთუ მიიწია რაჲ ანდრიანე

10 წაღმართა C.—წარემარტებოდეს C.—21 კმელისადა AC.—30 თაყუანისცეს BC.
 88 ოსის B ოსისი C; in A l. ev.

ეგვბტედ და აღსრულებულად იხილა გემივნებისა მისისა მსახური ანტიროს, ბრძანა სამსახურებულყოფაჲ მისი, რამეთუ შემდგომად სიკუდილისაჲ სტრფია-
 ლებდაჲე ჭაბუკსა გარდარეულებითა ბილწების მოუყარებისაჲთა. და რამეთუ წარ-
 მართათ შორის ხმაკანსქინილნი აგი ღმერთსი ზეეს და ზოსიღონ, და აპოლლონ,
 5 ღ იფესტოს, ღ ჯრმი, ღ დედალთაკინიცა: ირა, ღ დიმიტრა, ღ ათინა, ღ არტემიდი
 სიბილწისა-თჳს გამორჩეულ იქმნეს ღმერთ უოფად. ამის-თჳსცა ესოდენტა მათ
 ღ ესე ვითართა კერძობრგნეულობისა მომპოვნებულობათა განმაქიქებელი საღმრთოჲ
 წერილი ესრეთ ხშიობს: *«დასაბამ სიძვათა, მოგონებაჲ კერძოაჲ, ხოლო მოპოვ-
 ნებაჲ მათა ხრწინილება ცხორებისა»*. რამეთუ არცა იყო პირველითგან, არცა
 10 უგუნისაჲჲ იუოს. ხოლო ამაჲრტავანებაჲ კაცთაჲ შემოვიდა სოფლად; არამედ
 შემოკლებულად წარმოიხინა აღსასრულიცა მათი. რამეთუ უყამისა სიკუდილსა
 ზედა შეიღისსა შეურეპებულმან მამან ხატი გამოქანდაკა მისი და ოღესჲე მჳჳ-
 დარსა კაცსა, ვითარცა ცხოველსა ჰატოჲ სცა აწ; და განუჩინნა მსახურნი საიდუ-
 მღონი და მსხურაზღნი. შერმე შემდგომად უამისა გარდასღვისა უღმრთოებითი
 15 იგი წესი, ვითარცა სჳული, დამარხ ულ იქმნა და მძღაჳრთა იძულებითა იმსახუ- A19b
 რებოდეს ქანდაკებულნი; და ესე იქმნა საბრეე ცხორებისა კაცთაჲს, რამეთუ ანუ
 განსცდედისა, მძღაჳრებისა მონაქმნულთა კაცთა უზიარებელი სახელი ქვათა და
 ძელთა უწოდეს. გარსა დაღათუ ესე ვითართა მათ სახეღმეტყუჳართა ღმერთთა
 ქადაგნი და მისანნი და გამომეტყუჳელნი და აღმწერელნი განცხადებულად ღმრთად
 20 სახელ სდებდეს, არამედ საქმეთაცა მათთა სამხილებულად უღმრთოებისა და სი-
 ბილწის მოქმედისა მოქალაქობისა მათისა აღწერდეს. რამეთუ დიოჲს ბილწებათა
 და ღირწებათა და სხუათა მათ ღმერთთა მათთა-თჳს ეგე ვითართაჲე საქმეთა
 წარმომეტყუჳელ არიან. რომელნი არა ხოლო ღმრთისა, არამედ ნატოხასნათცა
 კაცთა-თჳს შეეტყუებულად ჩინან. რამეთუ დიოჲსგან მამათ-ბორცნეულობისა და
 25 შრუშებისა, ხოლო აფროდიტისგან სიძვისა და რუაჲსგან უჳუე უძღებებითისა
 ბილწებისა, ხოლო არეოჲსგან მკლველობათა და დიონისოჲსგან მომორფაღობა-
 თა და სხუათაგან სხუათა რათმე ესე ვითართა საქმეთა დასაბამისა ქონებათა
 იტყუან. რომლითა განცხადებულად ჩინს გონების შქონებულთა-თჳს, ვითარმედ
 უნებლიეთ წარმოთქმეს მათ ვნებულებისა და სიხეჳემისა საქმენა მათნი. რაჲეთუ
 30 ვინაჲთგან უზიარებელი სახელი ღმრთისაჲ და ჰატოჲი მისი არა ღმერთთა, არამედ
 მოკუდაფთა კაცთა მიჩემებად ისწრაჳეს, | ამის მიზეზისა-თჳს იძულებულ იქმნეს A20a
 ჭეშმარიტებისაგან წარმოთქუჳად ვნებათა მათთა სამხილებულად არა ღმერთ, არა-

6 ღმერთი იგნი C.

15-10 შეისწაჲე ვ ღ უზიარებულად საღმრთისა სახელსა უწოდეს უფროჲსად ბრძე-
 ნი სოლომონ და მისგან მოღებოთა იყარებენ სხუანი უკუელნიჲე ჩინისა ეზოჲსა ანუ თუ
 გარეშისაჲა მოძღუარნი.

მედ ვნებულ კაცოფის მათისა, გარნა იტყვან საცოფურისა ამის დამონებულნი: ამის-თჳს ღმრთად ვჳადაგებთო მათ, რამეთუ საკმარ იქმნეს კაცთა-თჳს. და რამეთუ ზევს დამადებულობითისა კელოვნებისა ითქუმის მომპოვნებულად, ხოლო ჰოსიდონ მენაგეთ-მოაღწერობითისა. ასკლიპიოს მეურნალობითისა, ჭ ანოლონ მე-
5 სიკობისა, და ირა უკუე მოსილუბისა, და ათინა შექსლეობისა, არტემიდი მონადირეობისა, ხოლო დიმიტრა მუშაკობისა და სხუანი სხუათა რათმე. აწ უკუე უკუეთუ მოპოვნებისა-თჳს კელოვნებათაჲსა სმართად არს ღმრთად სახელის-ღებამათი, სათანადო არს, რათა სხუათაცა კელოვნებათა მომპოვნებულნი ესრეთვე იწოდებოდინ რამეთუ წერილნი ფინაქელთა მოპოვნეს, ხოლო გამომეტყუელებამათი ირთოკოჲსამა ომიროს და სიტყუს-შეგებულობითი ვიდრე-მე ზინონ ელატინ; ხოლო რიტორობამა კორაქს სჯარკოსელმან და ნაეთფი ფუტკართამა არიტეას; ხოლო თესვამა იფქლისამა ტრიპტოლეომოს და საბჭონი სჯულები დჯურდოს სპარტატმან და სოლონ ათინელმან; ხოლო წერილისა შექუობამა და რიცხუნი და საზომნი და საწონნი ჰალამიდის მოიპოვნა, და სხუათა სხუანი რამე ცხორები-
15 ს კაცთამსა საკმარად სათანადონი მოიგონეს; წამების-ებრ აღმწერელთა თხრობისთამსა. არამედ კეთილად ცხად არს ამიერ უცნობელობამა მათი, რამეთუ არა განხრწნადთა ხოლო კაცთა აჩემეს ჰატიფი და დიდებამა ღმრთისამა, არამედ მფრინველთაცა და ოთხფერკთა და ქუეწარმავლთა თითოსახეობის-ებრ ვნებათა და ბორგნეულობათა მათთამსა. რომელთა-თჳს იტყუს მოციქული: აჲმა იქმნეს გუ-
20 ლის-ზრახვათა შინა მათთა, და დაუნებლად უგულის-ხმობა გული მათი; მეტყუელნი ბრძენოფისანი განცოფენს და შეცვალებს დიდებამა უხრწნელისა ღმრთისამა მსგავსად ხატსა განხრწნადისა კაცისასა და მფრინველთა და ოთხფერკთა და ქუეწარმავლთასა. რომლისა-თჳს მასცნა იგინი ღმერთმან ვნებასა უჰატიოებისასა. ვინამცა უოველთაჲე კერპბორგნეულთამა თჯთოსახე არს საცოფური და სჯული,
25 და არა მათვე და ერთთა საქმეთა აჩემებენ მათვე და ერთთა, და ფრინად სმართლად ჰყოფენ აჲს; რამეთუ არა მცირედი სასილუბელო არს ესე უღმრთოებისა მათისამ: თითოეულთა ქაჲქათა და სოფელთა შინა თითოეულობამა ღმერთთაცა მათთამა და სხსსკან სხსსა ღმრთისა დამკსნელობამა, რათა უოველთა მიერ დაიკსნენ უოველნი. და რ. ფ. ს. სხუათა'კან ღმრთად მსახურებულნი რამე სხუათა
30 მიერ ღმრთად სახელდებულთა მათ შესაწირავ და მსხუერპლ იქმნებთან, ვითარ იგი მეტაბტელნი აჲინს კარსა და მენდისიონს ვაცსა ღმრთად თაჲუანის-სცემენ. ხოლო სხუანი დიოჲს მსხუერპლ ჰყოფენ აჲთ, კულად ლიბიელნი ცხოვარსა ღმრთად ქმსახურებენ და ესე სხუათა მიერ მსხუერპლად მოყვანებული დაიკვდის; და კულად სხუანი სხუათა ესრეთვე: ხოლო სხუანი მდინარეთა და შრომანთა და

A20b

A21a

4 ჰოსიდონ C.—21 შეცვალეს C.—24 ყოველი B.—თითოსახე B.—29 და-
აყსნეს B.

უფროაჲსა უოველთასა შეგვტეღნი ზატიჲ სცემდეს წყალსა და ღმრთად სახელ
 სდებდეს. რომელთა შორის ესოდენ აღმატა კერპთ-მსახურებაჲ უმეტეს უოველ-
 თა წარმართთასა, ვიდრელა არა ხოლო კართა და ვაცთა, და ძაღლთა და ცხა-
 მტკაველთა ჭმისახურებდეს, არამედ ნიორსაცა და სახესა, და სხუათა ფრიად უნ-
 5 დოთა მხალთა ღმრთად სახელ სდებდეს და თაუუანის-სცემდეს სიმდიდრითა უღმრ-
 თოებისაჲთა. და წყალსა ვიდრე-მე ნილოსისა ჭმისახურებდეს, ვითარცა ქუეყანისა
 მათისა მომწვეველსა; ხოლო კარსა ღმერთ ჭყოფდეს, ვითარცა მუშაკობისა სა-
 ჭიროსა საკმარსა და საზრდელისა სარეწავსა, ხოლო ვაცსა და ცხოვართა მათ
 მიერისა საკმარებისა-თჳს, ხოლო სხუათა სძაკელებათა ძაღლთა და ციღემტკა-
 10 ველთა და მცენარეთა და სხუასა უშუეირებასა ცხოველთა და მხალთასა თაუუანის- A21b
 სცემდეს. ამის-თჳს რამეთუ რეცა თუ მიზეზ ცხორებისა მათისა იქმნა საკმარე-
 ბაჲ ამითი უაჲსა მას ფარაოჲს წარწემედისასა. რამეთუ რაჲმს იგი მან დევნა
 უფო ისრაჲლსა და დაინთჳ, კაცად-კაცად რაჲ სადაცა შექცეულ იყო და მის
 ძლით ფარაოჲსა არა შედგომილ იყო, და სიკუდილისაგან განერა იგიცა, ღმერთ-
 15 ეო და თჳსა: „ღმერთ ჩემდა იქმნა დღეს ესე, რომლისა მიერ ცხოვნებული
 არა წარწემიდი ფარაოჲს-თანა დაუენებულ განტებულებითა ამისითა“. პერმე-
 ცა იუენეს შეგვტეღლთა შორის ზროხანი, რომელთა აქუნდეს ნიშანი რაჲმე
 ენასა ზედა და კედსა, რომელთაგან იცნობებოდეს, ვითარმედ აჲს არს. ესე
 იგი არს ღმერთი; რომელთასა დღესსაწაუღსაცა აღასრულებდეს, ვითარცა ღმერთ-
 20 თასა, და წინადაუგებდეს კარსა სანთაკესა მრავალსა ბაცასა შინა ღმრთებრ
 შემსხმეღნი მისნი. ეგრეთვე მენდისად სახელდებულსა მასცა ვაცსა, რომლისა
 ტაძარიცა აღმართებულ იყო, ღმრთებრ ზატიჲ სცემდეს და ჭმისახურებდეს; და
 ხუთქთა და გველთა და კუერნათა და თევზთა ზატივის-მცემელნი ზატივისა მიერ
 შარუტუეთაჲსა უმატიოებასა მოუგებდეს თავთა. ამის-თჳსცა წინაჲსწარ განმარ-
 25 ძალებელი საღმრთოჲ სიტუუაჲ ესე ვითართა ამთ საცთურთაგან გამოკნინილ-
 თა ერთა ეტუოდა:| არა ჭქმე თავისა თჳსისა კერპი, არცა უოველივე მსგავსე- A22a
 ბაჲ, რაოდენ არს ცათა შინა ზე და რაოდენი ქუეყანასა ზედა ქუე; და არა თა-
 უუანის-სცე მათ, არცა ჭმისახურო მათა. და, ვინაჲთგან განოფილებაჲ არს შო-
 რის კერპისა და მსგავსებისა, სამართლად თჳსა: არა ჭქმნე თავისა თჳსისა კერ-
 30 პი, არცა უოველი მსგავსებაჲ. რამეთუ კერპსა ვიდრე-მე არცა ერთი გუამი აქუს
 მდგომარობითისა სიმტკიცისაჲ, ხოლო მსგავსებაჲ არს ვისსაჲმ სახე და ხატო-
 ვნება; ვინაჲცა ვინაჲთგან წარმართნი ზღაპრობით წმანსიდეს არამეთუთა სახეთა
 ხატებსა, ტრიტონთა რათმე და სუინდოსთა და კენტაფროსთასა, და შეგვ-

10-11 თაუუანი სცემდეს A.—14 ფარაოჲ სადა არა შედგ. C.—28 მათ და არცა B.

28-32 შესწავე შეუნიერი განოფილებაჲ კერპისაჲ და მსგავსებისა ესე იგი არს
 ხატისაჲ AC განოფილებაჲ კერპისა და მსგავსებისა B m. 2.

ტელნი ძალის ჰირთა და კარის თავთასა კერზად უკუე უწოდს ყოფისა და სა
 ნინოობისა არმქონებელთა ხატებსა; ხოლო მსგავსებად—მოყოფთა და საწინითა სა-
 ხეებსა, ვითარ იგი ნზისა და მთოვარისა და ვარსკულაფთა, კაცთა და შვეტთა
 და ქუეწარმავლთა და მსგავსთა მათთასა. ხოლო ამითისა მბრძანებელი არა თა-
 5 უუანის-ცემისა, არცა მსახურებისა არა მარტივად განაკრძალვებს ორგერძოვე,
 არამედ ვინაჲთგნ შექმთხევის ვიეთმე თაყუანის-ცემაჲ ვიდრე-მე შიშისა-თჳს
 კაცთაჲსა; გარნა არავე მსახურებაჲ სულითა ასწავებს ორისავე მის უღმერთობა-
 10 ს და ღმერთის წინაღმდეგობისა და ფრიად განგდებულობისა. ამის-თჳს კუა- A22b
 ლად რათა არა ვიეთ-მე ვითარცა ამთ შეუნიერებისა მიმართ დაბადებულთაჲსა
 მიხედვითა, არა ვითარცა საქმეთა ღმერთისათა არამედ ვითარცა ღმერთთა ჰატიკ
 სტენ და ზედ-დაჭრთავს ესრეთ მეტუეული წერილი: და ნუ აღმხილველი თუელ-
 თაჲ და მხილველი მზისა და მთოვარისა და ყოველთავე სამკაულთა ცისთაჲ
 შესტოები თაყუანის-ცემად მათდა, რომელნი მიანიჭნა უფალმან ღმერთმან შენმან
 ყოველთა წარმართთა. ხოლო მიანიჭნა არა რათა ღმერთ მათდა იუვენე ესენი,
 15 არამედ რათა მოქმედებისკან და ხეფვისა მათისა გულის-ხმაჲ ყონ წარმართთა
 უფალი და დამბადებელი ყოველთაჲ. რამეთუ სიდიდისკან და სიკეთისა დაბადე-
 ბულთაჲსა თანა-შეტუეებით იხილვების და მბადებელი და აუხილავნი მისნი დაბ-
 დებითგან სოფლისაჲთა ქმნილთა შინა გულის-ხმის-ყოფილად იხილვების და
 20 ცანი უთხრობენ დიდებას ღმერთისასა, ხოლო ქმნულსა კელთა მისთასა მიუთხ-
 რობს სამეაროჲ ვითარცა წერილ არს.

ვინაჲცა დამბადებელი ვიდრე-მე ღმერთი სრულ არს და ზემთა სრულ და
 უმოქნეო ყოველთავე სახეთა. ხოლო დაბადებულნი მიიხუნეს, თუ ვინ ვითარ
 იგი ნუ უკუე და მზე თავით თჳსით მარტოდ ანუ მთოვარე, ქუეყანაჲ ანუ ჭაგ-
 რი, და მკურვალი, და გრილი, და კმელი და ნოტიჲჲ არსებაჲ, და განუენეს
 25 ურთი-ერთისისა შეზავებულებისკან და თითოეული მთილთს თავით თჳსით და A23a
 თჳსკან განიხილოს, ჰბობებს უეჭუელად ვერცა ერთსა მათგანსა გამოყოფელად თა-
 ვისა თჳსისა და თჳთ სრულად, არამედ ურთი-ერთისისა საკმარებისა მოქნედ და
 ერთსა მეორისა შემწეობითა შემტკიცებულად. რამეთუ მზე ვიდრე-მე ყოფ-
 ლისავე ცისა-თანა თანად-მოქცევის და არა ოდეს დაუტევეს განუნათლებლად
 30 სიმრგულესა მისსა; ხოლო მთოვარე და ვარსკულაფნი წამებენ მხისკან მინი-
 ჴებას მათდა განათლებისასა. და ქუეყანაჲ კუელად ჩანს თჳნიერ წჳმათას ვერ-
 კამომხუმელად ნყოფთა, ხოლო წჳმანი თჳნიერ საკმარებისა ღრუბელთაჲსა ვერ
 გარდამოვლენ ქუეყანად გარნა ვერცაღა ღრუბელნი არიან თჳნიერ ჴაერისა. და

2 არმქონებელსა B. 5 არა] არცა B.—18 გულისკმის ყოფითა და იხილვების
 C.—23 ყლითავე სახეთა AB ყლ//თავე სახეთა C.—26 განახილოს] განახლოს C.

21 არსთა ქმნულებისათჳს B.

ჭაერი არა თავით თჳსით, არამედ ეთერისაგან უკუე შეიწყების, ხოლო მზისაგან
 ელვარეუქმნილი განათლდების. მერმეცა წყარონი და მდინარენი თზნიერ ქუეყა-
 ნის ვერ სადა იუვნენ ოდესცა, ხოლო ქუეყანაჲ არა თავისაგან თჳსისა მქონე-
 ბელი არს დაფუძნებითისა სიმტკიცისაჲ, არამედ არსებასა ზედა წყალთასა დამ-
 5 ვარებულ არს ძალითა ყოვლისა მშერობელისა სიტყუასაჲთა. კუალად ზღუაჲ და
 გარემოჲს ყოვლისა სოფლისა მომვლელი იგი დადი ოკეანოსი ქარისა მიერ
 აღიძრვის და მიითხევის, ვინაჲ კერძოცა მიჰბეროს იძულებაჲს ქართაჲს ხოლო
 ქარნი არა თავთა შორის თჳსთა, არამედ სიტყუას-ებრ მათ-თჳს ბუნებაო-მეტყუ-
 ელთაჲსა | ჭაერისა მიმართ ქმნილისა მისკან შემწუველობისა ეთერისა სიდნითაჲსა A23h
 10 თათ მათ ჰაერსა შინა მიუღიეს მათ ყოფაჲ და მის მიერ ყოვლით-კერძო ქრინ.
 აწ უკუე ოთხთა ვიდრე-მე ნივთთათჳს, რომელთაგან ბუნებაჲ კორციელთა
 გუამთაჲ შემტკიცებულ არს, მკურჯალისა, ვიტყუ, და კმელისა, გრილისა და
 ნოტიისა არსებისა, ვინ არა უწყის, ვითარმედ ურთი-ერთას რაჲ შეირინენ და
 შეიუვნენ, აქუს მდგომარეობაჲ და მყოფობაჲ, ხოლო თჳსაგან რაჲ ურთი-
 15 ერთას განიუვნენ და თავით თჳსით იხილვებოდის თითოეული, ურთი-ერთას
 მბრძოლ და დამკსნელ არიან, რამეთუ მკურჯალე გრილისა მიერ დიკსნების და
 გრილი მკურჯალისა მიერ უჩინო იქმნების, და ნოტიაჲ კმელისა მიერ განკმების.
 ვინაჲცა ვითარ ღმერთ იუვნენ ესენი ურთი-ერთასისა შეწევნისა მოქერენი და
 და ურთი-ერთას დაუგებლად მბრძოლნი და სახელსა ღმრთობისასა დიარს იუვნენ;
 20 აწ კუალად ვითარ არა ჭებლევნ ღმერთყოფელნი დაბადებულისანი მზისასა უკუე
 ქუეშე კერძო ქუეყანისა დასლვასა და ნათლისა მისისა მის მიერ დაფარვასა, ხო-
 ლო მთოვარისასა დღისი მზისაგან უნათლო ყოფასა უმცხინვარესობითა შარავან-
 დელთა მიფენისაჲთა და რამეთუ ნყოფთა ქუეყანისათა მრავალგზის სეტყუაჲ
 უკმარ ჰყოფს, ხოლო ცეცხლსა სიმძაფრე წელისაჲ დაშრეტს. რომელნი უკუე
 25 თუმცა ღმერთ იუვნეს, უკმა რათამცა არა ურთი-ერთას სხუაჲ სხუასგან იძლე-
 თადეს და დიფარვადეს////////ურთი-ერთას თანად-ყოფაჲ ჰმუნებოდა და საზოგა-
 დოსა მოქმედებასა ერთობით სჯულმყოფელობაჲ. რომლისა-თჳსც განცხადებუ ჯად
 ჩანს, ვითარმედ არცა მზე, არცა მთოვარე, არცა სხუაჲ რაჲმე დაბადებულთა-
 30 განი, ხოლო უფრომსდა არცა ქებათა და ოქრომსა და სხუათა ნივთთაგან შემზა-
 დებულნი ძეგლნი, არცა გამომეტყუელთა მიერ ზღაპრის-მეტყუელებულნი ზეეს
 და აზოლონ და სხუანი ჭეშმარიტებით არიან ღმერთ, ვითარცა სიტყუაჲს გ-
 მთაჩინა; არამედ რომელნიმე მათგანნი ნაწილნი არიან დაბადებულისანი, ხოლო

1 არა ოკუ თავით თჳსით A არათვე (თ inser. inter a et ვ) თავით თჳსით C
 არა ვიდრე თავით თჳსით B.—9 სიტყუათასა B. 11 რ'ლოა გ'ნშეს'ნებაჲ C.—25 არა
 om. C.—27 რ'ლისათჳსცა B.

20 მეუ cum signo solis AC; item v. post. მთოვარე c. s.

რომელნიმე უსულთნი ნიფონი და რომელნიმე მხოლოდ კაცად ოდენ მოკუდავად მყოფნი ახუ ყოფილნი.

აწ უკუე უკუეთუ გამოშეტყუელა მიერ ღმრთად სახელდებულთა მათ არა ღმერთიყოფა ეტერა გამოჩინებულ იქმნა, საჭიროდ სათანადო არს ამათსა დაკსნას შინა ჩუენ შორის ყოფაჲ ღმრთის-მსახურებისაჲ, და ჩუენ მიერ თაყუანის-ცემულისა და ქადაგებულისა მის ხოლო მხოლოდსა ღმერთ ჭეშმარიტ და ყოვლისა დაბადებულისა დამბადებელყოფაჲ, რომელი სამებით თაყუანის-ცემეების, და ილიდების, რომელმან ყოველნი კანნი საცთურისაგან კერძთაჲსა და ჰირუტუელისა უკნებისა გამოიფუნნა და საღმრთოჲსა მიმართ ცნობისა მიიუყანნა. რომელი კუაღად იტყუეს: არა ჩუენენ შენდა ღმერთნი სხუანი თვნიერ ჩემსა და ჩისმინე, ისრაჲლ, უფალი ღმერთი შენი უფალი ერთ არსა და უფალსა ღმერთსა შენსა თაყუანის-ცე და მას მხოლოსა ჰმსახურებდე. ესე უკუე თჯითა ძალითა და სიბრძნითა მშურობელი თანად-ყოვლისაჲ და ღასაბამთაჲ ყოვლისაჲ გრძნობადისა არსებისათა დამცველი, რომელ არიან მკურვალე და გრილი, კემლი და ნოტიჲ, კერად შეჭზავებს და შეერთებულად შენაწევრებად შესრულებულ ჭეოფს ამათ; და არცა ცეცხლი ჰბრძავს გრილსა, არცა ნოტიჲ წინაგანწეოების კებლსა, არამედ ვითარცა ძმა რამეჲ და მეტობარ არიან ურთიერთას და მყოფობისა გუმთაჲსა დასაბამ არიან. და ესრეთ ყოველნივე დამორჩილებულნი მისნი რომელნიმე ქეუენასა ზედა ცხორებენ, ხოლო რომელნიმე ცათა შინა მყოფ არიან; ხოლო ყოველივე ზღუაჲ და დიდი ოკეანოსი თჯითასა ზღვარია აღძრვისა მათისათა მქონებულ არიან, და კმელი ყოველივე მწუხანგილოის და ფერცლოჲს თითოსახეთა და ყოველით-კერძოთა მორჩითა.

ხოლო დაბადებისა-თჯს სოფლისა და ყოვლისაჲ ატებულისა მრავალთა მრავალსახედ წარმოთქუეს, და, ვითარცა თჯთ უნდა თითოეულსა, ეკრეთცა განასაზღვრან მის-თჯს. რამეთუ რომელნიმე თავით თჯით და ვითარ დამთხუევიტ ქმნილებასა იტყუან ყოველთასა, რომელთაგანნი არიან ეპიკურელნი, და ყოველთა ზედაჲსა მის განტებისა მათ-თჯს არაყოფასა ზღაპრის-მეტყუელებენ; ხოლო რომელნიმე. რომელთა შორის არს ხმაგანსმენილიცა თილო/ოფოსთა შორის ჰლატონ, ჰირველვე წინამდებარისა და უმობელისა ნიფთისაგან შემოქმედად იტყუან ღმერთსა ყოვლისა. და არა ესე ხოლო, არამედ უსამართლოებად გან-

6 მის om. C.—მსოღლოსა C.—30 ღმერთსა ყოვლისა (ღა ყ'ლისა)] ვა ყ'ლი-სა C ს'ვლისა P; in A attr.

6 19 შესწავლე განცხადებული აღსარებაჲ წისა და ერთარსისა სამებისაჲ სამო გუამოგნებოთაჲ, იტყოდეს რამ დიდი მოსე ვ'დ «ღ'ი შ'ი ო'ი ერთ არს», რ' ორგზის თქუითა ო'ისაძოთა და ერთგზის ღ'თისაძოთა სამეობაჲ გამოსანა გუამოთაჲ. ხ' ზ'ა დარა თუთა ამისითა ვ'დ ფერთ არს ერთობაჲ არსებისა ბუნებისაჲ და ღ'თეებისაჲ ქადაგა.

დრეკილნი და უშჯულოებითა აღესებულნი უძღებ იქმნეს ცოდვის მიმართ. რამეთუ ქალაქი ქალაქსა ჰბრძოდა, და ნათესავი ნათესავსა ზედა აღდგებოდა, და განიყოფოდა უოველი სოფელი ურთიერთას მბრძოლობად და მძლეობად უსჯულოებითა და ქმნად უწესოთა შესაწუხებელად ღმრთისა და სიხარულად ეშმაკისა. რამეთუ

5 თუ ესოდენ უღმრთო იქმნეს, ვიდრეა ეშმაკათა ჰმსახურებდეს, რამეთუ ღმრთად სახელს დებდეს და დაწუყედითა ზირუტეუთა ცხოველთა და კაცთაჲთა მსხურებლებსა მოართუმიდეს მათ. რომლისა-თჳსცა გრძნებანი და მისნობანი და მწამლეობანი ესწავებოდეს მათ მიერ; მერმე შობაჲცა მათი და მიზეზი უოვლისავე მოქალაქობისა მათისა და შემთხუევისა ბედსა და ვარსკულაგთა მიჲწეშებოდა მათკან, რომელნი ვერარას უმეტეს ხილულთასა გულის-ხმა ჰყოფდეს.

10 და უოვლით-ურთ უოველივე უსჯულოებითა და უღმრთობითა აღსავსე იყო, და რამეთუ დედისაჲ ღოდონისა ღვითიამასა ღვჯიისა ღვლივისა ღვკუპტისა და კამირჯსა გრძნებათა და მისნობათა საოცრებანი მაშინ საღმე საკრველ იყვნეს კაცთა მიერ. ხოლო აწ ვინაჲთკან ქრისტე ღმერთი ღმრთისა მამისა საბრძნე

15 და ძალი იქადაგა, და სცხრეს ესენი და საეშმაკოჲ საცთური მათი და არღარა არს ამიერიტკან მათ შორის მგრძნებაჲ. და ძუელ საღმე ოცნებათა აჩუენებდეს ეშმაკნი კაცთა, რამეთუ წინა-დაპურნიან წყარონი ანუ მდინარენი, ანუ ხენი ანუ ქანი, და ესრეთ გრძნებითა განაკრვნიან უცნობელნი, ხოლო აწ საღმრთოჲთა გამოჩინებითა ღმრთისა სატუჯვსაჲთა უჩინო ქმნილ არს მათა საოცრებაჲ და ჰარველ საღმე გამოჰეტყუელთა მიერ ღმრთად სახელდებულთა მათ დიამსსა და კრიხოხსსა და ახოღონისსა და იროად წოდებულთა მათსა ღმერთყოფასა ჰგონებდეს კაცნი და შესცდებოდეს თაყუანის-ცემად მათდა და სახის-მეტყუელებათაჲ რათმე მოიპოებდეს მათ-თჳს. ვითარ იგი ვაჲსიღონს უწოდდეს წულად, და იფესტოსს ცეცხლად, და ირას ჰაკრად, და დიმიტრ-ს ქუეყანად და ნაუოფებად,

25 და დიას წჳმად; ხოლო აწ მათი უკუე მოკუეჲჲ კაცყოფაჲ საცნაურ ქმნილ არს, და მხოლოჲ ქრისტე ხოლო იცნობების კაცთა მიერ ღმრთად, ღმრთისა ჰეშმაკრიტისა სიტყუად გუამოკნად და ღმრთად.

A25b

A26a

აწ უკუე გამოჰეტყუელნი იტუჯან, ვითარმედ ზეკვს ცუარ არს, კუალად სხუანი მათგანნი იტუჯან, ვითარმედ მემრუჲ არს და მამათ-ბორცუელ და მამის-მეღველ, და სხუანი ამთსა არა უდარესთა ძრთა წარმოიტუჯან მის-თჳს: კარნა არა ჰეშმაკრიტ არიანო, იტუჯან, არამედ არცადა საღმე ცუარყოფა მასი სარწმუნო არს. რამეთუ უკუეთუ მას მიითუალავ, მათიცა საჭიროდ გიღირს მიითუალვაჲ; და უკუეთუ მათ განჰყერი, ესეცა განაგლე მათ-თანა. ხოლო უკუეთუ დაუტკუებ გამოჰეტყუელთა, ვითარცა მრავლის-მეტყუელთა, და სახის-მეტყუელთა

10 ვერა რამს C.—25 და დიას წჳმად om. B.
 28-29 ბუნებათათჳს ღმერთთა საძაგელოასა B m.2.

მიმართ მიივლტი, იგი მოგაკსენოთ შენ: რაჲ უკუე არს ზევს? მღუღარე არ-
სებაჲო, იტყვან, და ზეშთა ჭყერისაჲ კერძოჲ, რომელსა ეთერად სახელ ედების
მღუღარებასკან და მწუველობისა. აწ სადმე არა სიტყუერობითი რაჲმე და გან-
მრნეველობითი, არამედ უსიტყუელი არს. რამეთუ ვითარმედ ბუნებაჲ ჭყარასაჲ
5 ჰირუტუე არს უოვლით კერძო ცხად არს. რამეთუ უკუეთუ ჭყარ არს ზევს, ხო-
ლო ჭყარი უსიტყუელ და უგრძნობელ, ამიერცა ზღაპრის-მეტყუელებაჲ იხილ-
ვების. და რამეთუ ჭყარი არცა მამა ვისსა ქმნილ არს, არცა უშობიეს არსებაჲ
რაჲმე, ვითარ სახელ წარჭრევენ ზღაპრის-მეტყუელნი და ზღაპართ-მწმანსენი,
უწოდდენ რაჲ მზესა ახოლონად და ძედ მისსა სახელ სდებდენ მას. რამეთუ
10 მზესა არცა გულის-მზრახველობაჲ აქუს, არცა გულის-სიტყუეჲ და გონებაჲ, არა-
მედ ბუნებით საქმე მისსა არს აღმომავლობისა და გარემომკლელობისა უძცევე-
ლი სჯული, რომელი იგი დასაბამითგან განუჩინა მას ღმერთმან. და კუალად
ვითარმედ არა ეთერისაჲ არს ცურევაჲ, არამედ ღრუბელთა შემწყნარებელთა
წყლისათაჲ ანუ ზღვთ, ანუ ზეგარდამო მქონებელთა ნოტიობისათაჲ, ანუ ზე-
15 შთა ცათა მათ წყალთაგან, ვითარ იგი უტყუელი ჭეშმარეტებაჲ კმობს წინაჲ-
სწარმეტყუელთა მაერ. და ვითარცა სახელ აღმობრწყინდეს რაჲ მზე, წარიღვე-
ნების ბნელი; გერეთვე საღმრთოჲსა გამოჩინებისა მოწყვინთა განიკადა კერძ-
ბორგნეულობისა ბნელი, და ჰირველივე ბრძენთა სიტყუა-მარწმუნებლობაჲ სიცო-
ფედ და მომზრახობად განცხადებულად გამოჩინებულ იქმნა, ვითარცა წერილ
20 არს ეშმაკთა ვიდრე-მე დაქანისა-თჳს ესრეთ: «და იუჲს მის დღესა შინა, იტყვს
უფალი საბათთ, მოვსპო სახელი კერძთაჲ ქვეყანისაგან, და არღა იუჲს მერმე
საკსენებელი მათი», ხოლო ფილოსოფოსთა ცუდმეტყუელებისა-თჳს: «რომელ-
მან შეიპურნი ბრძენნი სიყუარაგითა მათითა» და «უფალმან უწყინის გულის-ზრ-
25 ხვანი ბრძენთანი რამეთუ არიან ამაო» და ძუელ სადმე კერძთ-მისხურებისადა შექ-
ცუელნი იგი ელღენნი და წარმართნი ურთი-ერთას ბრძოლ იუენეს, უთარცა
ითქუა, და მძხვარე და მკეცის-ბუნება იუენეს თანამანათესავეთა მიმართ რამე-
თუ არა შესაძლებელ იუო რაჲთ-ურთით არცა ქვეყანისა, არცა ზღვსა უსაჭურვე-
ლოდ წარგლჲა ანუ წიაღსკაჲ დაუგებელისა ნათესავთ: ურთი-ერთას მბრძოლო-
30 ბისა-თჳს, და სიმარტივით ითქუმოდედ, ვითარმედ უოველი ცხორებაჲ და ქტე-
ვაჲ მათი საჭურველითა იქმნებოდა, და მახვლი იუო მათდა ნაცვალ კუერთხისა
და უოვლისა შემწყეთა სკამარებისა. ხოლო აწ რაჲჲს მშჯლობის მოქმედისა მო-
მართ მოძღურებისა ქრისტესისა მოიცვადენეს, მაშინ უეჭუელად მაშინ საკვრე-
ლად სიმშჯედ შეიცვადენეს გულის-სიტყუთა და მე ცუბრივობაჲ მოსისხლეობი-
საჲ განაგდეს და არღა მერმეცა ბრძოლათა-თჳს განიზრახვენ, არამედ ეშმაკთა
35 მიმართ ბრძოლისა უოფად საქმეთა მაერ სათნობისაჲსა და მრავალსხეუა ღონე-

A26b

A27a

თა სიმარჯვსათა მარადის გუღს-მოდგინე არიან და განცხადებულად წინა-გან-
 წეუბიან. რომელთათჳს წერილ არს ვითარმედ ემაინ დასწრიდენ მახულებსა
 მათსა საჩინსად და ღახურებს მანგლად. და არა :დიდოს ნათესავან ნათესავსა
 ზედა მახელია და შემდგომი და რომელთათჳს ესრეთ იტყუეს თეოდორიტეცა
 5 ვითარმედ ედღენთა ზედა-მიწვევით რაჲ წარიკითხნეს საწარმართონი ძეგლნი
 მოთხრობანი, მათგან გუღს-სმა ეკეს, ვითარმედ უწარჩინებულესნი კელოვნება-
 თანი და უმრავლესნი სიმარჯუეთანი ებრაელთაგან ისწავნეს ელჳნთაჲ. რამეთუ
 მუშაკობისასა ჰირველად შეგვბტელთა მიერ იტყუან მოპოვნებასა, ხოლო ვარს-
 კელთ-მეტეუელებაჲ და შობათ-მეტეუელებაჲ ქალდეველთა მოწოვნებულად ია-
 10 ქემის, ხოლო არაბთა და ფრიგველთა საზმართა|შეტეუებაჲ მოიპოვეს ჰირვე- A27h
 ლად და მსხუერპლითა მსახურებაჲ დმერითაჲ; ხოლო ვარსკულავთ-მრიცხველო-
 ბისა ბაბილოვნელნი ითქუიან მიმწოვნებულად ზორაოსტროას მიერ; ხოლო
 ქეუენის-მზომელობად შეგვბტელნი საზომთაგან ქეუენისათა და განუთფილებისა
 აკარაკთაჲს განსწავდღუნნი ჰირველად და ესრეთ აღმწერელნი მისნი. სხუათა
 15 მიზართ მიმწვეგელ იქმნეს მოპოვნებულისა მათისა; ხოლო მოგობაჲ და კრძი-
 ბაჲ და მწამლეულობაჲ მიდითა ვიდრე-მე და სძარსთა მოიპოვეს, ხოლო განიყო-
 ფებიან ურთი-ერთას: მიკობა არს ზღაჲ ეშმაკთა რეცა კეთილის მოქმედთაჲ
 კეთილისა მიმართ ვისისამე კელწერობისა-თჳს, ვითარ იგი კეთილისა-თჳს იქმნეს
 აპოლონ ტჳანელისა გამოცხადებანი, ვინაჲ ღოიტიადცა სახელ იდგბის, რომელ
 20 არს კრძნებაჲ, ღოერონთაგან, რომელ არიან გუჳრინვანა და გოდებანი ქმნილნი საფ-
 ლავთა ზედა; ხოლო მწამლეულობა არს რაჳამს სასიკუდიანედ შემზადებული რაჲმე
 რეცა საუუარობლად ეკუმიოს ვისმე ჰირით.

და წერილისასა ვიდრე-მე ფანიკელთაგან იტყუან ელღენნი მოპოვნებასა
 და ვითარმედ კადმოს შთამოიღო იგი ჰირველად ელღადანს, ხოლო მკურნალო-
 25 ბაჲ შეგვბტელთა დაიწეს ჰირველად და ასკლინიოს აღაორძინა კელოვნებაჲ იგი.
 რომელთასა ებრაელნი ამ:თ უოველთასა|უპირატესნი არიან. ესრეთ უკუე და A28a
 სჯულთა-თჳსცა განწავადებულთა თითოსახენი სჯულნი განაჩინეს. რამეთუ რომ-
 ელთამე ხილულნი ატებულად, ხოლო რომელთაჲმე აუტებელად და თავით თჳსით
 ქმნილად და რომელთაჲმე სუელიერობაჲ ეოვლისაჲ, ხოლო რომელთაჲმე უსულო-
 30 ბაჲ თქუეს. რამეთუ ანაქსაღორა და ჰითაღორა მიიწინეს რაჲ ეგვბტედ და მუნ
 მეოფთას მათ შეგვბტელთა და ებრაელთა ბრძენითა ეზრანეს. არსთა ცნობისა
 შეცნიერებასა განისწავლეს, ხოლო უფროჲსდა [.....], ვითარცა ურ-
 თი-ერთასთა შანა ჰლეტარხოს იტყუეს არა ესე ხოლო, არამედ დმრთადცა მზე-

ს მათგან] მაშინ B.—15 მიწვეულ B.

6-8 კელოვნებათა მოპოვნებისათჳს ჰირველ B.—23 კადმოს AC.—23-25 ლ'თად
 წოდებისათჳს მზისა და მოვარისა და სხ'ათა ნივთთა B.

სა და მთავარსა მეგვბტელთა უწოდეს პირველად; რამეთუ მზესა სახელ სდევს
 ოსირი, ხოლო მთავარსა ისინი. და ცეცხლსა უმეუ ეუფესტოს, და ქუეყანასა
 დამიტრა; ხოლო ნოტიასა არსებასა ოკეანოდ უწოდეს, და გულის-თქუმასა ვი-
 5 დრე-მე და ტრფი:ლებასა აფროდიტი, და არა გულის-წერომასა, და ჰარვასა
 ვირმი, და ცნობასა ათისა უწოდეს; და კუალად კელოვნებათა ციფესტოდ იტ-
 უოდეს, ვითარცა თანა-მოქმედად მკუევეელთა ცეცხლისათა.

ესრეთ უკუე მეგვბტელთა ვიდრე-მე და ფინიკიელთა სახელ სდევს პირვე-
 ლად ღმრთად და მათგან ისწავეს ელენთა ღმერთთაგანა მზისა და მთავარისა
 და ვარსკვლავთა, და ცისა და ქუეყანისა და სხუათა ნივითთა თაყუანის-ცემამა და
 10 ვითარცა ღმერთთა მსახურებამა მათი. ამათ-თანა კეთილისცა რამესმე მოქმედთა, A28b
 ანუ ბრძოლასა შინა ახთან ქმნილთა ღმერთ ჰუოფდეს ელენნი, ვითარ იგი
 მკესა მას სახელგანთქმულსა ირაკლის, და ასკლიპიოსს კელოვნებისა-თვს მკურ-
 ნადობისა. ხოლო შემდგომად სიკუდილისა ღმრთად უწოდეს; და არა ხოლო
 კეთილის ოდენ რამესმე მოქმედთა, არამედ ბილწებისცა და სძაგელთა საქმე-
 15 თა მამათა და ღელათა ჰატივ სცემდეს და ღმრთად ჰმსახურებდეს. რომელთა-
 გან ისწავეს რამ ჰრამაელთა, შემდგომად სიკუდილისა ცხოველ ჰუოფდეს მეფე
 თა მათთა, და არა სჯუელიერად ხოლო მეფექმნილთა და სიძარბოთი მსაჯულ-
 უოფილთა, არამედ მძღავრებრივცა და უსამარალოებით და უსჯულოებით გან-
 მტებელთა მათგანობისათა. და რამეთუ უოფლისავე ბილწებისა და უსჯულოებისა
 20 სიბოროტეთა თაკად-მიწვეწული ნერონ, და ღომესტიანე, და კომოდ, და სხუანი
 მოსისხლენი და მემრუშენი კაცნი მათ მიერ ღმრთად-სახელდებულთა მათ მწუობრ-
 სა-თანა აღრაცხნეს. და არა ესენი ხოლო, არამედ ბოროტნი ეშმაკნიცა ღმრთად
 აღიარნეს და მსხურებლთა და შესწირავთა მიერ ღმრთეპირსა მსახურებასა მო-
 25 სამართლად, ვითარცა ღმრთის-მიძულდებულთა და სუეეხთასა სატანჯველისა მო-
 მატყუებელთა ჩუენდა.

ვინათგან უკუე ეშმაკთა-თვს მოგიკსენე, სითანადოდ ვჰგონებ სიტყვის-ყო-
 ფასა საწაულობელთა კაცთა მიერ მსახურებულთა მათ-თავსცა, რამეთუ მთავარსა A29a
 მათსა სატანად სახელ სდებენ საღმრთონი სიტყუანი, და განდგომილად ითარ-
 30 გმანების სახელი ესე ხმისა-ებრ ებრავლთაჲსა; ხოლო სახელ ედების მას შემა-
 სმენელცა ვითარცა ღმრთისა კაცთა მომართ ცილის-მწამებელსა და თვთ მათ
 კაცთა ურთი-ურთას კლამისა და ბრძოლისა მიზეზსა. ამათ-თვს ჩუენ არა დასა-
 ბამითგანე უოველთა ღმრთისა მიერ ბოროტად დაბადებულებასა ვიტყვთ, არცა
 უსახურებთ ბოროტისა რამესმე ანაკებისა წილხუდომილებასა, არამედ ქტეულე-

13 უწოდეს B. — 14 რამესმე]რამე. საძაგელთა და საქმეთა AB. — 32 ამისთვის B.
 27 საჯანისთვის B m.2.

ბითა ნებისაჲთა უმჯობესისაგან უღარესისა მიმართ დაკუთებასა თუთკელმწიფე-
 ბით და თუთმფლობელობით; შემოქმედისა მიერ მინიჭებულისა მის მადლისა
 არა კმაყოფილად, არამედ უმეტესისა გულის-მოქმედელ იქმნეს და შეიწყნარეს
 რაჲ ვნებაჲ ზუაობისაჲ, დაეცნეს ჰირველითგანვე მათა მცემულისა პატივის-
 5 გან. ამისსა შემდგომად ბრძოლად კაცისა, ვითარცა საღმრთოჲთა ხატებითა,
 პატივცემულისად აღბორცნეს და მისსა მიმართისა კუთებისა დამწვებელ იქმნეს;
 ხოლო დასაბადებელმან უფალმან ანგელოზთა ზედა-მდგომელობითა შეზღუდა
 უკუე ნათესაჲი კაცთაჲ, რათა არა იძულებით და მძლავრებით უჩინოდ ზედა-
 მოსდევითა შურისა მიერ მოძულეებულთა მათ თჳსთა უწყალოებით განჭრუნენდეს
 10 და ფლობილებით განჭნარწინდეს. ხოლო მოღუაწებითი ბრძოლაჲ არავე დააყენა,
 რათა გამოჩნდეს ახოვანთა სიქველად და სახის დასაბამ იქმნენ შემდგომითა მათთა
 მენკაცობისა. | ამის-თჳს. იძულებითი რაჲ კუთებაჲ მათი, ვითარცა მომსრველი A29b
 რაჲმე სენი, ანგელოზთა-მიერიითა მტველობითა დააყენა. გულის-სიტუებათა ღუა-
 წლსა შეუნდო დაშთომად, რათა წარმართებულნი მძლეობისანი დირსად გარგუ-
 15 თად გამოჩინენეს; არა თუ მან განაჩინა იგი წინააღმდეგობით მბრძოლად ღმრთისა
 მსახურთა, არამედ სათანადოჲსა მიმართ იკუთია გესლი სობოროტისა მასაჲ,
 ვითარ იგი მკურნალნი იქედნეთა დასაკსნელ ქყოფენ ფიცხელთა სნეულებათა.

ვინაჲთგან უკუე მოციქულთა და ჩუენ ხმაბარბაროზად სახელ. გულებენ
 ელენნი, იუენენ ვითარცა ჩუენ სჯათელ ეოველნივე ელენნიცა; რამეთუ ესე
 20 განცხადებულად მასწავა ჩუენ ჰაელე, თქვა რაჲ ვითარმედ უკუეთუ არა გცნა ძა-
 ლი სიტუებაჲ, ვიუო შე მეტუეულისა მის ბარბაროზ, და რომედი იტუოდის
 ჩემდა მომართ, ბარბაროზა. რამეთუ უეჭუელად, ვითარ იგი ელენთა-თჳს ილ-
 ღურეილნი და ჰეონნი და სხუანი ბარბაროზეოფად საკონებელ არიან, ეგრეთვე
 მათდა და მსგავსთა მათთადა რაოდენნი ელადელთა და ელენურისა სიტუეკე-
 25 ლოვნებისა და ჰირიანობისა სმენად ვერ შემძლებელ არიან, ბარბაროზად შერა-
 ცნილ არიან ელენნი, ხოლო ვითარმედ იგივე ძალი აქუს ეოველსა ენასა, რა-
 მეთუ ერთ არს ეოველთა კაცთა ბუნებაჲ, — ამისსა მოძღურ არს გამოცდილებაჲ.
 ვინაჲთგან ბარბაროზთაგა შორის იპოვნებანი სიმარჯუენი და კელოვნებანი და A30a
 მბრძოლობითთა სიქველეთა აღმატებულნი ახოვნებანი, რამეთუ იუვის ოდესმე,
 30 რომელ მრავალგზის უბრძენსნიცა ელენთასა მოიპოვნებანი მათ ღონენი და უმან-
 ქენსნი სიკელოვნენი, და ვითარმედ არიან ვინმე ელენთა სწავლულებისა და
 მრავალმეტუეულებისა მცირემეტუეულებითა მძლენი. ამას წამებენ სპარსნი და ძე-
 ელ საღმე აღწერილნი წიგნნი, და ვინცა ვინ აწ მოციქულად მისრულო, ანუ
 დაშქრობად შთასრული, ანუ ვაჭრობად მიწვეული მიეახლა და ეხრახს მათ და

10 მოღუაწებით B.—26-27 რამეთუ om. B.

28-29 ბარბაროსათჳს B m.2.

კეთილად განიცადა მრავალღონიერება და გულის-ხმიერება და მათი. რამეთუ სიმა-
 ხელითგან მგონებულობას იტყვან მათ-თჳს სიტყუათა თხზულებებისა და ძმატყუ-
 ლებისა და დაფარულებისა და მცირეთა სიტყუათა მიერ მძლეობას სიტყუს-
 მკებელთასა; ამას-თანა ფრიად კელოვნებით მომპოვნებულობასა გულის-ხმის-სა-
 5 უოფეღისასა მათ-თჳს დაამტკიცებენ და ადვილად დაშესწელობას სხუათა მიერ
 მოპოვნებით შეთხზულისასა და იკავათ და არაკათა უოფლად ბრძენთა მომგონებუ-
 ლობასა. რომელნი არა სდას საფიჯლოსოფოსოთა ანუ სანატოროთა მიერ შუებულ
 ქმნილ არიან სიტყუათა, არამედ მხოლოდ ბუნებად ოდენ აქუს მოძღურად.

ხოლო ჭინდროთასა ფრიად უბრძენს მათსა იტყვან უოფასა და უგულის-ხმიე-
 10 რეს. და კუადად ჩუენშორისნიცა ესე და მეზობელნი ჩუენნი ნომადნი, ისმაი- A301
 ტელთა ვიტყვ, რომელნი უდაბნოს შინა მოქალაქე და არაჩაბთ თანა-ზაბარ არიან
 ელდენურისა აღმწერელობისა გონიერობითა და გულის-ხმის-უოფითა და გამო-
 ცდილებითა შემეკვებან, და გონებად და მრავალღონიერებად მოუციეს ფრიად რა-
 მე მახელი და შემძლებელი შეტყუებად ჭეშმარიტისა და მნილებად ტყუილისა
 15 და განჩუვად უდრესისა უდრესისაგან. ხოლო შეკვებულთა-თჳს ნამეტავ ვჭკო-
 ნებ თქუმას: და რამეთუ თჳთ იგი პირველნიცა ფიჯლოსოფოსოთანი უმჯობეს უო-
 ფასა მათსა იტყვან უფროჲს ელდენთა შორის სახელთან ქმნილთასა, ხოლო
 ჭრთამელთა შორის გამომეტყუელნიცა იპოებიან და აღმწერელნი და რიტორნი,
 ვითარცა იტყვან ამისცა და მის ენისა მეცნიერნი, და ვითარმედ უგმირეს და
 20 უძნიადეს ელდენურთასა არიან გულის-ზრანხვანი მათნი და უმახელეს თანად და
 უდრმესცა ცნობანი. და ამას რაჲ ვიტყვ, არა თჳთ ელდადელთასა დაჯანინებ ეხ-
 სსა, არცა წინააღმდეგობთა მისთა მოფიპობე სახეთა, არამედ ამას ზედა დიდმო-
 ქედულთა მათსა შეკედემედ ვჭეოფ ზუაობასა და წარბაძლობასა და სილადესა;
 და ვასწავებ არა აღჭურვად ენისა განბრწინებუელსა ზედა ჭეშმარიტებისა, არცა
 25 დაკვრებულ უოფად სიტყუათა ზედა ელდენურითა კელოვნებითა თითოფერქმნი-
 ლთა, ხოლო ჭეშმარიტებისაგან განშემულებულთა და რამეთუ ამიერ რომელთამე
 განუგუქთელად და განუოფელად გუამებად სახელ სდვეს უფნებულობისა-თჳს, ანუ A31
 ფრიადისა სიმცირისაგან განუეთისა და განუოფისა მითუაღვასა ჯერ შემძლებუ-
 ლობისა-თჳს. რამეთუ ესრეთ უწოდენ იგინი წუდილთა მათ და მცირათა გუამთა.
 30 რომელთა თჳსა შორის თჳსსა ზე და ქუე მომდებელად იხილვების ნაშენების
 შინაგანქმნილი შარავანდელი მზისაჲ. ხოლო რომელთამე ბელი და სუე იოცნეს.
 და სუე ვიდრე-მე მიძლეებულად ძალად თქუეს. ხოლო ბედისა მიზეზად ჰლა-
 ტონ თქუა შემთხუეით ქმნილი სქემე, ანუ შესრულებული ბუნებასა ზედა, ანუ
 წინა-აღრჩევისაჲ. და დომკრიტოს უკუე ესრეთ თქუა მათ-თჳს ვითარმედ

1 გ^ნიცა A გ^ნცა (და *inscr. m.1.*) B გ^ნიცა (და *post add.*) C.—15 ნა-
 ბეძნავ B.

ღმრთისკან ვიდრე-მე უოველთა გუაქუს, ხოლო ბედისკან და სჯს და მცირე-
 თა მათ გუამთა ზე და ქვე მიმოტაცებულთაგან ჳირის გამოა. რომელთაგან
 არა ხოლო სიმიდირე და სიკლასაკე, და სიმრთელე, და სნეულებამ, და მონე-
 ბამ, და თავის-უფლებამ, და მშდობის და ბრძოლის განყოფილებამ, არამე-
 5 სათნოებისადა და სიბოროტისა მომცემელობამ თქუა და სხუთა სხუს რამესუ-
 მეოცნეთა მიმართ წინა-განეწყო. ამის-თჳს უმსგავსონი ესე და ურთი-ერთას ზე-
 უტუეუბელნი სჯულნი და ერთი მეორის მბრძოლნი წესნი სამართლად დაიკს-
 ნეს და უჩინო იქმნეს, ვითარცა ტუეილით შეწმასნიდნი, ვინამთგან ტუელი
 არა ხოლო ჳეშმარიტებისა, არამედ თუთ თავისადა თჳსისა მბრძოლ არს, ხოლო
 10 ჳეშმარიტებას მხოლოდ მოწამედ თავისა თჳსისა აქქეს წინააღდგომობამ ტუეი- A31b
 ღისამ ვინამცა რომელთამე თჳცმპერობელობამ აქქეს გონებისამ, და ფრიდ
 შემძლებელობამ, და ექლმწიფებით უფალყოფამ მისი ვნებათა ზედა; ხოლო რ-
 მელთამე სჯს და იძულებათა მონად განჩინეს იგი და ცისა მოქცევისა და გარ-
 სკულაფთა სრბისა წესსა მიაჩემეს საქმეთადა და მოქმედებათა მისთა სხისა ვი-
 15 თარებაჲ. ხოლო ზღატონ წინააღმდეგომი ამათი მოძღურებაჲ წარმოაჩინა სუდი-
 სა-თჳს, თავის-უფლად რამ და დედოფლად ვნებათა თქუა იგი უოფად. რომლისა
 ცხადყოფელად ესრეთ დასწერს სჯულთა შინა ვითარმედ (თუთ ვიდრე-მე ძლე-
 ფამ თავისა თჳსისამ ჰარველი და რჩეული მძლეობამ არს უოველისა მძლისამ,
 ხოლო ძლეულებამ თუთ თავისკან თჳსისა უსახურ არს და ძრა. რამეთუ უწ-
 20 ეით, ვითარმედ ჩუენშორისნი ვნებანი, ვითარცა ძარღუნი რამეჲ ანუ საკრეელნი
 შინაკანყოფნი, მიმესხმან და ზიადით შემკრეენ ჩუენ წინააღმდეგომობით მია-
 ძლებელნი წინააღმდეგომთა საქმეთა ზედა, რამეთუ არა თუ განსაზღვრებით სხ-
 ნან სათნობამ და სიბოროტე. ესრეთ უკუე ერთ და იგივე უოფამ გულის-სი-
 ტუეთა მმართველისამ წარმოაჩინა ბრძენმან და ვითარმედ განზრახვას სულისასა
 25 მიანდო ღმერთმან უადრესისა და უდარესისა სამარადისოდ კდომისა და ბრძოლი-
 სა მქონებელთა განყოფამ; და რომელნიმე ამთნი, ხოლო რომელნიმე მათნი
 მეოცნენი წინაუემოთა სათნოეთათა მქონებელ იუენეს. რამეთუ არა თუ ჳეშმარი- B 40
 ტებისა სწავლასა გულის-მთქუმელ, არამედ ცუდად მზუგაობრობისა და ამარტაცანებისა C 37
 ვნებითა ახლთა სჯულთა მოძღურეთათა სხელსა მოსერნე ექმნეს. რომლი-
 30 სა-თჳსცა ფრიადისა სცოთერისა დამონებულად გამოჩნდეს, რაჲმს უკუნამს გა-
 მოჩინებული ურცხვოებით დამარდუეველ ექმან სათნოეთელს უმოხუცებელეს-
 თა მათთას. და რამეთუ უბადრუკი არისტოტელი ჳრეთ სიდოცელსავე ზღატო-
 ნისსა ურცხვოებით წინააღმდეგომ ექმნა მას, და აკადიმეამსა იგი განაწყო ბრძ-

12 უფალყოფამისი A.—19 თჳსისა]ოჳსა AB.—27 in A folium 32 doest.—
 29 სახელისა C.

ლა, და არცა მოძღურობასა ჰატე სცა, არცა მრავალგანთქმულობისაგან კაცისა მის სჯაღულობათაჲსა შეკდემულ იქმნა, არამედ ამპარტყანებით და სიღალითა აღუდგა მას არა უმჯობესთა მასთა, არამედ ფრიად უღარესთა მკუმეველი სჯულთაჲ. და რამეთუ სელისა-თჲს მან უკუე სიმნაწილობაჲ და უკუდავობაჲ და სწუთობობაჲ განაჩინა. და მან ვიდრე-მე ღმრთისა მიერ თქუა| განმგებულობაჲ C38
 5 ყოველისაჲ; ხოლო ამან რაჲოდენ უძლო, განგებულებისაგან საღმრთოჲსა დაკლებულ ეო ქეუქასაჲ. რამეთუ ვიდრე მთოვარისა და მისთანათამდე ხოლო შთამომაყვლად თქუა უფლისა მიერისა განმგებულობისა ძალი, ხოლო სხუანი ყოველნივე სუეთა და ბედთა და უნებლიეთთა იძულებათა დამორჩილებულად განასაზღვრნა და თნიერ ნებისა მოქმედად განაჩინნა კაცნი მკლველობათა და მპარგობათა და სიძეთა სახეთა ამათ უსჯულოებისათა. და სხუანი ფრიად მრავალნი სიჩქერენი დასაკრნელად მოძღურისა უღმრთოებით და კადნიერებათ იმამცუნა სწუჯალობელმან.

ხოლო კუვლად აღსასრულისა-თჲს და განკნისისა სულთაჲსა იგივე უფროჲსად
 15 ბრძენი ჰლატონ იტყუს ფედონსა შინა ვითარმედ უსრულად ვიდრე-მე და განუწმედელად ჯოჯოხეთს მასრული მღებარე არს სიმერალისა მღვპესა შინა, ხოლო განსრულებულნი და განწმედილი, მი-რაჲ-გოიდეს მუნ, უფლისა-თანა დაემკადრებისა. რამეთუ სიმართლით უკუე და სიწმიდით განმეველი სოფლისაჲ, რაჲამს აღესრულოს. ჰლაკებად ნეტართად მიწენული დაემკადრების ყოველსა შინა დღე-
 20 კეთილობასა შეუხებულად ძკრთაგან; ხოლო უსამართლოებით და უღმრთოებით სასჯულისა და დასჯისა საპერობილედ მივალს, რომლისასა ტარტაროზ ყოფისა-ცა იტყუნან. და ესრეთ მკუდართა ყოველთა განსჯისა ქმნაჲ ჯერ არს, რათა მართლ იქმნეს სასჯელი მსაჯულისაჲ. ესრეთ უწილობელად ჰქრწმენა ჰლატონს ჯოჯოხეთს შინა ყოფაჲ სასჯულისაჲ და მიემთხვა ეგვპტეს შინა ებრელთა ვი-
 25 უთმე და საწინაჲსწამეტყუელოთა სიტყუათა მსმენელ იქმნა| და მდინარე ცეც- B:4
 ხლისაჲ ისწავა, რომელი იხილა საკურველმან დანიელ და უფროჲსად საღმრთოჲსა ესაიაჲს სიტყუათა ზიარ იქმნა|| რომელთა შინა იტყუს ცოდვილთა-თჲს ვი- A33
 თარმედ ემატლი მათი არა დაესრულების და ცეცხლი არა დაშრტებისა და ჳინ მომიოხრას ჩუენ საუკუნოჲ ადგილი?. ვინაჲცა ჰლატონ ელღენთა ყოველთა
 30 უბრძენის და უღარესის და უმეტეს სახელგანთქმული, ბრძენთა რაჲ მიმართ და ცნობილთა ეგვპტისათა მიიწია, ფრთადისა გამოცდილებისა და ზედა-მიწენითის ბუნებათა-მეტყუელებისა მოსწავლეჲმან, ვითარცა აღსწერენ ელღენნი, ისწავა ებრელთაგანცა ღმრთის-მეტყუელებაჲ, დაღათუ არ ცხადად და უცთომელად, ვითარცა ისწავა, ეგრეთ გამოთქუა პირველვე წინა-დამპერობელისა მის-თჲს მწა-
 35 რისა უღმრთოებისა და მძხვარისა საცთურისა. და რამეთუ მოსყანინცა ფრიად

მრავალნი სსხონ უგნა და გარდათარგმნნა სიტყუანი მიფარულად-რე და იგავთა-
 ნად ქმნითა მითხრობისაჲთა. ხოლო მე რათა შემოკლებულად ვთქუა მათ ეოვე-
 ლთა-თჳს: მრავალ უკუე და მრავლით-კერძო არიან სიბოროტისა აღმრჩეველთა
 5 უშუერებანი, და თითოფერ რაჲმე ისარნი გემაბათანი, და მრავალფერ და თი-
 თოსახე ტუუილი; ხოლო მარტივ მადლი ჭეშმარიტებისაჲ. და ესოდენითა სც-
 თურითა დანთქმულ იყო ძუელ საღმე სოფელი. გარნა უოვლით-ურთ უჩინო ეო
 უოველი იგი ჩუენ მიერ თაყუნის-ცემულმან უფაღმან. და სიტყუას ეწამებაინ
 საქმენი, რამეთუ ქუეყანაჲცა და ზღუაჲ ჰირველისა უმეტრებისა და ბოროტად-
 10 მსახურებისაგან გამოქსნილ არიან: |დაცხრომილ არს საცთური კერზასაჲ, უკუ- A33b
 ლის-ხმოებისა ბნელი განქარებულ არს, და შარავანდენი საღმერთოჲს მეცნიე-
 რებისა ნათელთან სოფელს განანთლებენ, და ელექნი და ჰრომნი და ბარბა-
 როზნი ჟუარცემულს ქრისტესა ღმრთის-მეტუეულებენ და ნაცვალად მრავალთა
 და სახელმეტუეუართ მათ ღმერთთა მხოლოსა სამებას ჰმსახურებენ, ტაძარნი ეშ-
 15 მაკათანი მტუერად განქრეულ არიან, ბომონნი კერზათანი საფუძველით-ურთ აღ-
 ფხურილ არიან, ეკლესიანი დიდებით შუენიერნი უოვლით-კერძო აღმართებულ
 არიან, ქალაქთა შინა და სოფელთა, აკრაკთა შინა და დაბათა მოწამეთა და
 ღირსთა საკსენებელნი სრულ იქმნებან, და ღმრთის-მსახურებისა მოღუაწეთა გან-
 წმედლინი სამკადრებელნი მწუერვალებსა მითასა წმიდა ჰყოფენ. ესე უაჳე და
 ესე ვათარნი არიან მაცხოვრისა ჩუენისა ღმრთივ-შუენიერთა საიდუმლოთა წარმა-
 20 რთებანი, რომლისა-თჳს უოველნივე აწ გარეშეთა მათ ფიფლოსოფოსთა სიტყუა-
 მბრძოლობასა დაუტეობენ და მეთევზურთა და მსოფელეთა სწავლასა დაემორ-
 ჩილებიან.

განგრნა უკუე ძუელი იგი საცთური კერზათა სერუქისითგან ვიდრე ჟამ-
 თამდე თარრამს, აბრაჰამის მამისათა.

25 [ნაქორის-თჳს.]

რამეთუ ნაქორ იქმნა რაჲ წელთა სამოც და ათცხრამეტასაჲ შჳა თარრა და
 ცხოვნდა შემდგომად შობისა მისისა წელთა ას ოცდართათა და მოკუდა ცხოვე- A34a
 ბული უოვლით-ურთ ორას და რჳა წელ.

[თარრამს-თჳს.]

30 ხოლო თარრა იქმნა რაჲ წლისა სამოცდაათისაჲ შჳა აბრაჰამ და ახორ და
 არან, მამაჲ ღლთასი, რომელიცა მოკუდა უწინარეს მამისა თჳსისა თარრამსსა;
 და ამის შემდგომად ცხოვნდა თარრა ას ოც და ათხუთმეტ წელ და მოკუდა

9 კერპლოთა A.—13 ღმერთთა მათ B.—14-15 აღმწრულ B.—26 ნაქერ.

2—8 სამეცნიეროჲ.—27-28 საყუდილი არამის ჰირველ მამისა თჳსისა, რომელ
 მუნამდე არა ქმნილ იყო B.

ცხორებული ყოფილი-ერთ წელთა ორას და ხუთთა. ხოლო იყო თარრა კერპთ-
 შქანდაკებულ და ქვისაგან და ძელისა მწანსაგებულ ღმერთთა და მსუიდეველ. ვინაჲ-
 ცა გარდაკდეს წელიწადნი დასაბამითგან ვიდრე ესთამდე თარრამსთა სამათს
 5 სამს ოცდაათორშეტა, და არცა ერთი ვინ სადა პირველყოფილთა კაცთაგანი იხო-
 უბის ძე მომკუდრად უწინარეს მამისა, არამედ მამანი მოკულებოდეს პირველ შვილ-
 თასა და ძეთა შონსგაჲლად ნაქონებთა მათთა დაუტევობდეს. და ნუ ვინ წინა-ჰყოფს
 აბელს, რამეთუ იგი არა თვისთა სიკუდილითა მოკულა, არამედ ისულებითითა თვნიერ
 ხოლო თარრას, ვითარცა მაშურკებულსა ღმრთისასა თვსთა მათ კელით-ქმნულთა
 მიერ მიეკადა ჰატევი და იგიცა შურვებულ იქმნა შვილისა მიერ თვისისა. რამეთუ
 10 მოკულა არამ ცუცხლსა მას შინა, რომელი აღაგზნა აბრაჰამ დასაწუგელად კერპ-
 თა მამისა თვისისთა, შე-რამ-ვიდა მას შინა არამ გამოხუმად მათდა. რომლისა-
 თვსცა განკვრებით შეისწავა საღმრთომან წერილმან და თქუა ვითარმედ ემოკუ-
 და არამ წინაშე თარრამსსა მამისა თვისისასა.

აბრაჰამის-თვს.

15 რამეთუ აბრაჰამ იქმნა რამ წლისა ათთხმეტისაჲ და ღმრთის-მცნინიერ-
 ბასა ღირს იქმნა ასწავლებლის მამისა თვისსა და ეტყოდის: „რამასა-თვს ატუნებ A34b
 კაცთა სარკებლისა-თვს ზღვევანისა? არა არს სხუაჲ ღმერთი, გარნა ზეტათაჲ
 იგი, რამეთუ ყოველი სოფელი დაჰბადა“. ხოლო ესრეთ ითქმის აბრაჰამ ღირს-
 ქმნულად ღმრთისა მცნობელობასა, ჰხედვიდა უკუე ყოველთა კაცთა დაბადებულთა
 20 მსახურებისა შექცეულად და თითოეულთა ღმერთთა ხილულთა ანსებათა შორის
 სახელის-მდებულად და თაუანის-მცემულად, გულტიკინეული ვიდრდა ყოველსა
 დღესა და ნამდღვე ტემზარიტისა ღმრთისა ძიებასა ჰყოფდა ღმრთის-მოყუარითა
 გულის-სიტყუთა, და ესრეთ მხედველი ცისაჲ ოდესმე განბრწინებულად და
 ოდესმე დაბნელებულად იტყუეს თავსა შორის თვისსა: „არა ესე არს ღმერთი“.
 25 ეგრეთვე მზესა და მთაყარესა: ერთსა მას რამ მიფარულად, ანუ თუ ნათელ-
 მოკლებულად, ხოლო შორესა გაგსებულად და კუალად განლელულად რამ ჰხედვი-
 დის, თქვს: „არცა ესენი არიან ღმერთ“. მერმეტა ვარსკულაფთა ძრვასა და
 ქცევასა გამოკუდეველი—და რამეთუ იყოცა ვარსკულაფთ-მრცხუველი წარჩინე-
 ბული, ვითარცა მამისა მიერ ზედა-მიწეებით განსწავლული სიბრძნისა ამის კე-
 30 ლოვნებისასა,—არცა ერთსა მათგანსა, არცა სხუათა რათმე ხილულთაგანსა
 ჰპობდა დამბადებულად ყოფისა, რომლისა-თვსცა ფრიად უწვეულ და მწუნარე
 იყო. რომლისა სურვილი და გულის-თქუმა იხილა რამ მან, რომელმან დაჰ-
 ბადნა მხოლოდობით გულხი კაცთანი და ზედა-მხედველ არს ყოველთავე საქმეთა
 ჩუენთა, და გამოუჩნდა მას, და ქუეყანად მიმართ აღთქმისა მგზავრობისა | და- A35i

დებამ უბრძანა და ჭრქუა: «გამოვედ ქუეყანისაგან შენისა და ნათესავისაგან შე-
 ნისა და სახლისაგან მამისა შენისა, და მოვედ ქუეყანასა, რომელიცა გიჩუენო
 შენა. ხოლო მან მოიხუნა კერძნი მამისა თვისისანი და რომელინიმე დამუსრნა და
 რომელინიმე დაწუნა; და ესრეთ განუშორა ქუეყანისაგან ქალდეველთაჲსა მამისა-
 5 თანს თვისსა: და მოვიდა ქარანს, სადა იგი მოკუდა მამამ მისი. და გამოვიდა
 კუალად მიერცა სიტყუათა უფლისაჲთა და მოვიდა ცოლისა თვისისა სარჩაჲს და
 ძმის-წულისა მისისა ლოთის-თანა და უოგლისა საცხორებელისა მათისა განჩინე-
 ბულად ქუეყანად ქანანისა; და დამკვდრა მუნ იძულებისა და ბრძოლისა მომკე-
 ბელნი ქანანელთა მიმართ. და რომლისა-თჳს კლიმიცა ჭრომაელი უფროჲსად
 10 ბრძენი და სკუთარი მოწათუე დიდისა ჰეტრძსი ესრეთ იტუჳს:

ხოლო სიემილი რაჲ მოიწია, დაუტეჳ აბრაჳამ ქუეყანაჲ ქანანელთაჲ და
 შთავიდა ეგჳპტელად, რომელსა აბიმელექქ მეფემან მისიტაცა სარჩა ცოლი მისი,
 არამედ დმერთმან მუის განსწაგლა იგი ჩუენებით და ფრად განაკრთო და უჭ-
 მებამ ცნობისაჲ შეამთხჳა და „უკუნეც, ჭრქუა, კაცსა ცოლი მისი, რამეთუ
 15 წინაჲსწარმეტუეელი არს და ილოცოს შენ-თჳს და სცხონდე; ხოლო უკუეთუ
 არს უკუნ სცე, უწყოდე, ვითარმედ მოჭკუდე შენ და უოგელინიე შენნი“. ხოლო
 აბრაჳამ მიიუგანა ცოლი თჳსი შეუმწინეულებულად და ულოცა განკურნებამ გუემუ-
 ლებისა მისგან და დმრთიგ-მოგდინებულისა წელულებისა | აბიმელექქს და უო- A35b
 გელთა სახელუელთა მისთა. რომლისა-თჳსცა მიერთიგან მეფე, ვითარცა მართალსა
 20 და მონასა დმრთისასა, ჰატეჳ სცემდა მას და ისმენდა სიტყუათა მისთა, და
 მოძღუარ კეთილად-მისხურებისა და მრავალამოცდილებისა იქმნა იგი მეგჳპტელ-
 თა-თჳს. რამეთუ ჰირველად აბრაჳამ ქადაგა დამბადებულად დმერთი, ვითარცა
 იტუჳს იოსიპოს, და ჰირველად შთასრულმან ეგჳპტელ დასწავა მეგჳპტელთა შრი-
 ცხუეველობითი და ვარსკუელათა-მეჭამრეობითი ფილოსოფოსობაჲ; და ვითარცა
 25 აბიერ ფრად-განთქმულ და უოვლად განთქმულ იქმნა მათ შორის, ევედრა
 მეფე, რათა განუმარტოს მათ ვარსკულათ-მეტუეულებისა-თჳსცა და მოკობისა,
 რომელთა ზედა ფრად გამოცდილ არიან ქალდეველნი. ხოლო შემოკრბეს რაჲ
 ვარსკულათ-მეტუეელნი უოველნი და მოგუნი მეფისა-თანა და აბრაჳამისა და
 წესისა-უბრ დასხდეს, და იქმნა დუმილი, თქუა აბრაჳამ: „სწაგლის მნებაჳს თქუენ
 30 ბრძენთაგან, უკუეთუ ძალ უც შობასა და მოკობასა ვნებამ ვისიმე, ანუ რკებამ
 მადიდებლობისა-უბრ თქუენისა“. რომლისა მიმართ მიუგო მეგჳპტელმან ვარს-
 კულათ-მეტუეელმან და მოკუმან და თქუა: „დიდთა და საჭირთა ძიებათა-თჳს

8 და ბრძოლისა om. B.

18 პარესინ in margine interiore ad უქმებამ, in quo tres punctus inscr. (:); item v. 17 ტისპარესინ ad გუემულებისა.—25-27 შობისა დლოთჳს წინაგანწყობამ აბრაჳამისი B.

5 მაცუჭ კეთილის ჩუენდა ქმნილ ხარ, უ მოძღუარო, და ამის-თვის დირს არს; რათა არა რამ დაუფაროთ შენგან საიდუმლოთა ჩუენთაცანი. უოველნივე უკუ
 კანნი შობისა და სუეთა დამონებულად უწენით: რამეთუ შეუძლებულ არს, ვი-
 10 თარმდა მოიკლა ანუ აღესრულა კაცი თვნიერ შობისა დღისა“. ხოლო აბრაჰამ
 5 თქუა: „ნამდელდე შეცდომილ იქმენ თქემითა მაგისითა არა მეცნიერი, ვითარმედ
 მსაჯულისა მეფისა-ზედა აღსდგა, რომელსა კელმწიფებამა აქუს კაცთამ“. მაშინ
 მეფე განრისხნა და თქუა ვარსკულავთ-მეტყუელისა მის მიმართ: „აწ უკუე,
 უკუეთუ მოუწოდო მსახურთაცანსა კაცსა ერთსა, რომელისა-თვს განებჭოს ვისმე
 10 თქუენგანსა და ეთქუას ჟამთა ცხორებისათა ქონებამ, ანუ არა ქონებამ, ხოლო
 მე წინააღმდეგომი ვქმნა მისდა მიმართ, არა განცხადებულად გემხილოსა მტრეუგარ-
 უოფამ? და რამეთუ, უკუეთუ ჰქრქუა მას ჯერეთ ჟამთა ცხორებისათა ქონებამ,
 15 მეესეულად გბრძანო მოკლვამ მისი; ხოლო უკუეთუ არღარა ქონებამ ნეშტთა ჟამ-
 თამ სთქუა მის-თვს, იგი გიდრე-მე დასჯილებისკან განუტეგო; ხოლო შენ
 20 შეის, ვითარცა ტყუილის-მეტყუელი, ცხორებისკან მოკუეეთო, რათა სიკუდილ-
 15 მან შენმან არწმუნოს უოველთა, ვითარმედ არცა ერთი ჭეშმარიტებისა ზიანრე-
 ბამ აქუს ვარსკულავთ-მეტყუელებისა და ცუდად-მზრახვადობისა ზდაპრობასა“.
 და ვითარცა ესენი წარმოთქუნა მეფემან, ძრწოლამან შეიპურა მეგვპტელი და
 ქუეყანად დაფარდა მოქენე მიმთხუეუასა წუალობისსა იგიცა და თანა-ერთებანცა
 20 მისნი. ხოლო აბრაჰამს ნიჭითა პატრე სცა მეფემან, ვითარცა მოძღუარსა, და
 განცხადებულად მხილებულ მეოფელსა საცთურისსა და ტყუილის-ქმეტყუელთა
 25 მათ-თვს შეკდრებელსა, რომელსა შეუნდო მერმეცა უმეტეს მბასრობულმან პო-
 რუტყუელისა მის იჭვსა მათისმან, ვითარცა უძღურისა და ერის მაცთურისკან.
 და ბრძანა განზრახვითა აბრაჰამისითა მოუვანებამ ცეცხლითა დასაწუეულად პირ-
 ელდე დასჯილთაცანისა ვისმე და რათა უოველთა წინაშე იპოვოს შობამცა და
 30 სიკუდილი მისი, რომელსა ზედა განბჭონ და თქუან ვარსკულავთ-მეტყუელთა
 სახე სიკუდილისა მისისამ. მათ ფრიადითა შემოკრებითა გონებისამთა განბჭუს
 და თქუეს ვითარმედ „ცეცხლითა განლეული მოკუდეს, რამეთუ ესრეთ წამებს
 35 მის-თვს და ცხადად ამისდა მიმართ მიიფანებს მას ჟამი შობისა მისისამ, არა-
 მედ არა აწვე, რამეთუ ჯერეთ ჰქონანდა ჟამნი ცხორებისანი და არღა მოსრულ
 არს ჟამი სიკუდილისა მისისამ“. მაშინ მეფემან თქუა: „მე დღეს შეეგვადო
 40 ცეცხლისა მიერ სიკუდილი მაგისი და წუელითა გბრძანო წარწემულამ მისი, რათა
 საქმით წარმოგიდგინოთ თქუენ განცხადებულად, ვითარმედ შესაძლებელ არს
 ქმნამ რამსმე თვნიერ შობისა. და ესრეთ ფრთად კეთილად ემხილა მათსა ცხო-
 რებისა ჟამთამს ძალითსა წინა-მოსწავებასა და სიკუდილისა განჩინებასა. და
 35 ვითარცა დადუმნეს უოველნი, იწუო სიტყუად აბრაჰამ: „დიდო და ჭეშმარიტების

A36a

A36b

მოყუარეო მეფეო, ვინაჲთგან ფრიადისა ზრუნვისა მქონებულად გხედავ შენ
 წინა-მდებარისა ამის საძიებელისა-თჳს, რათა ჭპოფო ჭეშმარიტი მიწდომამ მისი,
 მე წაქრმოგიოხრა შენ შემოკლებულად და ჭეშმარიტების მოყუარებით უოველსა A37a
 შინა, ვითარცა ნამდვლვე მონაზნ ჭეშმარიტებისამან“. ხოლო მეფემან ვითარცა
 5 თქუა ვითარმედ „დიდად მხიარულ მეოფე მე ქმნითა მაგისითა“, აბრაჰამან მი-
 უგო: „არა ხოლო კაცნი, არამედ არცაღა პირუტყუნი ცხოველნი შობასა ქუეშე
 არიან; და რამეთუ კაცთა ვიდრე-მე აქუს რამე თაფთა შორის თჳსთა თაფის-
 უფალი და დაუმორჩილებელი შობისაჲ, რომელი იგი უმოხვეტებულესა არს
 შობისა მათისა, რომედ არს გონებაჲ და თჳთმფლობელობაჲ, რომელი ღმრთისა
 10 მიერ მომეცა ჩუენ და რომელითა უადრეს ვართ პირუტყუთასა, და კელმწიფებაჲ
 გუაქუს მოწუედიასა მათისაჲ; და კუალად ჩუენ კელმწიფებისა მათისა მქონებელ-
 თასა უადრეს ხარ შენ, ვითარცა მქონებელი კელმწიფებისა ჩუენისაჲ; და ვი-
 თარ იგი ჩუენ სიტყუარობითა უმჯობეს ვართ პირუტყუთა ცხოველთასა, ეგ-
 რეთვე შენ ჩუენსა უმჯობეს ხარ, მეფე, სიტყუთა მთავრობისაჲთა, რამეთუ გა-
 15 ქუს კელმწიფებაჲ, ვითარცა სახედ შენსაღა უმჯობეს და უადრეს არს მეფე, არა
 კაცი ვინმე, არამედ ღმერთი უხილაფი და შემოქმედი უოველთაჲ, რომლისაგან
 ჟარ არცა თხოფა უმჯობესისაჲ“. მრავალნი უეუე და სხუანიცა ესე ვითარნი
 წარმოთქუნს აბრაჰამ ვარსკულავთ-მეტყუელებისაგან მიმდრეკელნი მეფისა გონე-
 ბისანი და მრავალნი მეგზბტელთაგანნი მოიზინდნ ღმრთის-მისხურებად და ცთო-
 20 მილი მეცნიერებაჲ და სწავლულებაჲ მათი | ვარსკულავთ-მრიცხუეელობისა-თჳს A37b
 და ვარსკულავთ-მეტყუელებისა და მოგობისა განჰმართა მეტყუელმან ესრეთ:
 „ფრიადი რამე არს, ჳ კაცნო, განუოფილებაჲ ჭეშმარიტებისა და ჩუე-
 ულებისაჲ, რამეთუ ჭეშმარიტებაჲ ვიდრე-მე საკუთრებით ძაებული უე-
 ტუელად იპობის, ხოლო ჩუეულებაჲ,—ვითარცა მიღებულ იქმნეს, გინა
 25 თუ ჭეშმარიტი, გინა თუ სიცრუითი,—განუნახველად თაფისა მიერ თჳსი-
 სა განძლიერების; და არცა ჭეშმარიტი, არცა მეტყუაროფისა მისისა მეცნიერი
 მიმდებელი მისი შეუდგების მას. რამეთუ არა განმრჩეველობისა, არამედ მიმ-
 დებელობისა დარწმუნებულ არს ეგე ვითარისა მის ცნობაჲ, რომელსა მისგან
 უცნაურისა მას უწინარესთა მისთა აღრჩევისადა მიუნდვიეს სასაებაჲ თჳსი. და
 30 არა აღვიდ არს განყენებაჲ მამულისაგან ჩუეულებისა, დაღათუ ფრიად სულელ
 რამე და საცინელ იყოს იგი. და რამეთუ წარმართნი რომელნიმე მრავალთა
 ღმერთთა და ამათ ხენუშთა და ვნებულთასა იტუჳან ეოფასა, რათა, რაჟამს ეგე
 ვითართავე საქმეთა ქმნამ ენებოს, არა ჰრცხუნოლის სახედ სიბოროტისა მო-
 ხუმიოთა ზღაპრის-მეტყუელებულთა ღმერთთაჲთა. ხოლო რომელნიმე სუესა და
 35 ბელსა ზღაპრობენ, რომლისა თჳნიერ არცა შემთხუევაჲ ანუ ქმნამ რამსაჲმე

შესაძლებელ არსო ვისგანცა; და ესე ვითარსა სატურსა და უღმერთობასა შო-
 ცუვიან. რამეთუ, რაჟამს ჭკობის ვინმე, ვითარმედ თვნიერ შობის-ღღისა, რო-
 მელ არს | სუე, არცა ერასა ვის ქმნისა რაჟამე, ანუ შემთხუევისა კელმწიფობაჲ A38a
 აქუს, მიერიტვან, ვითარცა პირიტუჲ, ადვილად მივაღს საქმედ ცოდვისა და,
 5 ცოდოს რაჲ, არა ინანის მათ-თჲს, რომელთა ზედა უღმერთ იქმნა პირუტუჲ-
 ლისა სიტუჲს-გებისა მომტეგებელი, ვითარმედ შობის-ღღისა მიერ იძულების
 ქმნად მათა და ვითარმედ უღონო არს სხუა რასმე წარმართებაჲ, თვნიერ რომ-
 ლისა მიმართ ეტლი შობისაჲ და სუტ ქმართველენ კაცსა, რომლისა-თჲს არცა-
 და ჭრცხუენის სირცხელისა საქმეთა ზედა, ხოლო სხუანი განუგებელსა და უღმრ-
 10 თოსა ქტევას იტუჲან უოფლისასე, ვითარმცა თავით თჲსით უოფად მოსრულ
 დაპერობისა მქონებელ იყო უოგელი, არცა ერთ-ის ვის უფლისა და მეუფისა
 მომტეგებელი, რომლისა-თჲს არა ადვილად, ანუ თუ უოგლად რაჲთ-ურთით არა
 შეიცვალეობიან და უმჯობეს იქმნეობიან ესე ვითართა ამით მეტონენი იგი“. ამით
 უკუე ესე ვითართა სიტუჲთა ზედა ფრად განკრეგებით აქო იგი მეფემან და
 15 უოგელთაჲგ სიკეთთა განსაკრეგებელთა ნიეთთაგან შეკრებულთა მრავალთა და
 საჩინოთა ნიჭთაგან წინაშე უოგელთასა პატრივ სცა მას და მოძღურებისა მის
 სარკებელუთაჲ ადიარა, და მონათა-თანა და მკეველთა სახიად თჲსსა მოქტევისა
 მკულებელი წარკზაგნა უმეტეს განკრეგებულმან აღმატებულებისა-თჲს გულის-
 ხმის-უოფისა მისისა და სიბრძნისა და ღმრთის-მსახურებისა უოგელსა შინა A38b
 20 მის მიერ თარგმანებულთა სიტუჲთასა..

მელქისედეკის-თჲს.

ვინაჲცა შეიქმნებიან განუოფითვან შერევისაჲთ ვიდრემდის მოვიდა აბ-
 რაჰამ ბრძანებითა ღმრთისაჲთა ქალაქით შუამდინარისაჲთ ქარანიო და სახლიო
 მამისა მისისაჲთ ქუეყანად ქანანისა, რომელ არს პალესტინე, წელნი ექუსას და
 25 ათექუსმეტნი. და იყო მამინ წლისა სამეოც და ათხუთმეტისაჲ, ხოლო დაყო
 ქუეყანასა ქანანისასა წელიწადი ოც და ხუთი და შვა ისაჲ, და ცსოგნდა შემდ-
 გომად შობისა მისისა სამეოც და ათექუსმეტ წელ ცხორებული უოგლით-ურთ ას
 სამეოც და ათხუთმეტ წელ. რომელი კურთხევისაჲცა საღმრთოჲსა მელქისედეკის-
 მიერსა ღირს იქმნა მო-რაჲ-ქტეულ იყო მოწყუედისაგან მეფეთაჲსა. რამეთუ
 30 წერად არს: და მელქისედეკ მეფემან სალემისამან გამოართუა ზურნი და ღჯნოჲ.
 ხოლო იყო მდღელი ღმრთისა მადლისაჲ და აკურთხა აბრაჰამ და თქვა: კურ-
 თხეულ არს აბრაჰამ უფლისა მიერ, რომელმან ქმნა ცაჲ და ქუეყანაჲ; და
 კურთხეულ არს ღმერთი მადლი, რომელმან მოგცნა მტერნი შენნი კელს ქუე-
 შე შენსა; და მისცა მას ათეული უოგელთაგანა. რომლისა-თჲს იგი მოციქუ-

7 რასმე] რაჲსმე B. 30 პერი B.

დმან თქუა: «რამეთუ ესე მეღქისედჳ მეფე საღემისაჲ მდღელი ღმრთისა მდ-
 ლისაჲ და შემდგომი, ვითარ იგი წარმოიტყუჳ შემთხუევას|აბრაჳამისსა, კურ- A39a
 თხევას მისსა, და ათუელის მიღებასა, თარგმანებას სახელის მისისას, და
 ნათესავოუკსენებულობას, და არცა დასაბამისა არცა დასასრულისა დღეთაჲსა
 5 მქონებულობას, და ძისა ღმრთისა მიმსაკესებულებას, და სამარადისოდ მდღე-
 ლად-გებულებას მისსა, და როდენსა რას სხუას წარმოიტყუჳ მის-თჳს, რომ-
 ლისა დასასრულთა იტყუჳ ვითარმედ «თჳნიერ უოვლისა ცილობისა უდარესი იგი
 უდარესისაგან იკურთხევისა. ხოლო იუო კაცი იგი მართალი და ღმრთის-მისახუ-
 10 გვპტელთაჲსა, რომლისაგან ეგვპტე ეწოდა სოფელსა მას, ვითარცა ჰირეულ
 მოვიკენეთ. სადაჲთ იგი გამოვიდა სიღონ და მოვიდა ქუეყანად ქანანისა, რომე-
 ლსა აჲ ჰაღესტინე სახელ ედების, რომელსა შინა დაემკდრა და აღაშენა ქალაქი
 და უწოდა მას სახელი სიღონ სახელსა ზედა თჳსსა. და ესრეთ ნათესავისაგან
 სიღონისა გამოვიდა მექაი, მამაჲ სედეკისი; ხოლო სედეკ იქმნა რაჲ მდღელ
 15 და მეფე სახელ ედვა მეღქისედჳ სახელმამულობით. რომელიცა იუო მდღელი
 ღმრთისაჲ და მეფე ქანანელთაჲ და აღაშენა ქალაქი მთასა ზედა სიონად სახელ-
 დებულსა და უწოდა მას სალიმ, რომელ არს ქალაქი მშჳდობისაჲ რომელსა ში-
 20 ნა მეუობდა ას და ათსამეტ წელ და აღესრულა მართალი და ქალწული, ვითარ- A39b
 ცა იტყუჳ იოსიპოს, რომელსა თანა-ეწამებთან იოანე და კურილე საღმრთონი
 ეპისკოპოსნი რამეთუ ესრეთ იტყუჳ დიდი კურილე ვითარმედ: ნათესავოუკსენე-
 ბელად ითქუმის მეღქისედჳ, რამეთუ უოვლად არა იუო იგი თესლისაგან ებრა-
 ელთაჲსა, არცა ნათესავთ-მეტუეულებულ იქმნა მოსცხს მიერ; ხოლო იუო ქანანე-
 25 ლი ნათესავით და თესლისა მისგან ხენუმისა აღმოცნებულ იუო, რომლისა ძლით
 არცადა ნათესავთ-მეტუეულებასა მიემთხჳ. რამეთუ არცა შესტყუჳ იუო, რათამცა
 თჳდად-სიმართლისა აღწევული იგი ფსკერად სიბოროტისა შთასრულსა მას ნა-
 30 თესვისა-თანა მოიკსენებოდა. რომლისა-თჳსცა უმამო და უდედო არს იგი, ვინაჲ-
 თგან არა ღირს არიან ჰირეულნი მშობელნი მისნი, რათამცა ესე ვითარისა
 მართლისა და წმიდისა კაცისა მშობელად იკსენებოდეს. ხოლო, ვითარმედ ქანა-
 ანელი იუო ნათესავით, კეთილად ცხად არს ადგილისაგან, და რომელთასა იგი
 30 მშჳრობელ იუო მეუობისა ქანანელთაჲსა, და მახლობულობისაგან ბილწთა მათ
 სოდომელთაჲსა, და სალიმისაგან, რომლისა იგი იუო მეფე, რომელ არს მრ-
 ვალგანთქუმული იერუსალმში, რომელსა არა მოაქუნდა მამინ სრულებით თჳსი
 სახელი იერუსალმად წოდებისაჲ, არამედ უკუანაჲსკენელ შემატებითა იერუჲ- A40a
 საჲთაჲ სალიმსა-თანა სახელ იდვა იერუსალმად, ერთად გიდრე-მე მას შინა

1 თქა მტქლმნ B.—16 აღაშენა აღაშენა ex აღაშენა A აღაშენა B.—18 ათ-
 ცამეტ. — 33 იერუსალიმად B. იერუსალმად AC.—84 იერუსალიმად.
 17 ჰირეული აღაშენებდა სალიმისა B m.2. — 83-84 იქლიმად სახელდებისათჳს B.

მღვდელობის-თვის შელქისედეკისისა და მეორედ მის შიარის აღშენების-თვის სს-
 ხელგანთქმულის მის ტაძრისა მიიღო სრულგობა სახელისა თვისისა. და კუ-
 ლად საღმრთოა მარკოზ მოწაფე ოქროპირისა იტყუეს ვითარმედ: ვინაჲთგან
 5 ნათესავთ-მეტყუელებასა არა მოიკესნების, თუ ვის მამისა, ანუ რომლისა დედი-
 სსა იყო, ანუ ოდეს მოკუდა, ამის-თვის არცა დასაბამია დღეთასა, არცა დასას-
 რულსა ცხორებისასა მქანებულად ითქუის. რამეთუ არცა შესაძლებელ იყო ნა-
 თესავთ-მეტყუელებამა წარმართთაგან შთამომავლისაჲ, ვითარცა სამკვდრებელისა
 მისისკან ცხად უო წერილმან ღ რომლისა-თვის თქუა მოციქულმანცა ვითარმედ ესე
 10 შელქისედევ პირველად უკუე თარგმანებული მეფედ სიმაართლისა და მერმე მეფედ
 სადიმისა, რომელ არს მეფე მშჯდობისაჲ. ღ რამეთუ აწ იერუსალმად სახლდებუ-
 ლსა ამის იებოქელ ეწოდებოდა პირველ, რომლისკან ვისწაგებთ, ვითარმედ შჯდ-
 თა: მათ მოსპოვდილთა ნათესავთაგან პირველი იყო შელქისედევ იებოქელი,
 ხოლო შემდგომად განკლისა წარმართთაჲსა ღ დამკვდრებისა ისრაელთაჲსა მღვდელ-
 თა განუწილა იგი ღმერთმან, რათა მუნ შესწირვიდენ მსხუერძლთა. რომლისა-თვის-
 15 ტა შემდგომად დაბადებისა ბრძოლათაგან სახლდებულ ეგეს ქალაქი იგი სადი-
 მად, რომელ არს მშჯდობაჲ. რამეთუ იერუსალმში მთად მშჯდობისა გამითარ-
 გმნების, რომლისა-თვისცა შელქისედევ მეფედ მშჯდობისა გამითარგმნების, ვი-
 თარცა უზარტეს მეფეჲნილი მას შინა. ხოლო კუჲლად მეფე სიმაართლისაჲ
 20 თვისისა ხელისა მისისა არს თარგმანება ენითა ქანანელთაჲთა, რომელ არს მე-
 ლქი სელევ. ვინაჲცა აღმოიკითხვიდე რაჲ, ჰ ესე ვითარო, და, რაჲმს გხო-
 ფო რაჲმე ზესთა-კაცთაჲ წერილად შელქისედეკის-თვის, მეესეულად მოიკესნე მო-
 ციქელისა მიერ თქმული იგი ვითარმედ «რომლისა-თვის ესე თქმულ არს სხვსა
 25 ნათესავისკან იყოა და არა სსადა შესტე. ამის-თვისცა ამა იქმნეს უოჲლად-
 ბორტნი იგი და სუღმურაღნი შელქისედევთანნი, რომელნი ბუნებით ღმერთ-
 უოჲასა მისსა ირწმუნებდეს და არა მოკუდაჲდა კაცად იტყოდეს მას, რომლისა-
 30 თვისცა სამართლად დამაჲკებიან თუაღუხუაჲვისა სამსჯეროჲსკან, ვითარცა კაცის
 მსახურნი და დაბადებულისა დამბადებულისა წილ მსახურქმნილნი ფრადისა მიერ
 და უკუნაჲსკნელისა უკუელს-ხმოებისა, უფროჲსდა პირუტყუებისა და ბორტად-
 მსახურებისა. რომელთა-თვის მოციქული უკუე იტყოდა ვითარმედ «ამო იქმნეს
 35 კუელს-ზრახვითა მათითა, და დაუნელდა უკუელს-ხმოჲ კული მათი და შემ-
 დგომსა, და ვითარმედ «ქმსახურებდეს დაბადებულსა ნცგალად დამბადებულისა».
 ხოლო სოლომონ ეგრეთვე თქუა ებე ვითართა მათ-თვის ვითარმედ «ამო არიან
 უოჲელნი კაცნი ბუნებით, რომელთა აქუს უმეტრებაჲ ღმრთისაჲ და ნაცარ არს
 კული მათი და მიწისსა უუნდოეს სასოებაჲ მათი, რამერე უმეტარ ექმნეს შე-
 40 მოქმედსა მათსა, და მომეგრედეს მათდა სულისა გონიერისსა, და შთამებრ- A41a

გელს მათდა სამშენველის ცხოველობითისსაჲ. რომლის ეამთა აწჳმ ღმერთმან
 ცუცხლა სუთქაქათა ზედა სოღომის და გომორისათა და მოსჳო ვიდრე-მე
 მისგან უოგელი ნათესაგი კატთაჲ თუნიერ ხოლო ღოთ, ძმის-წულისა აბრაჳამი-
 სისა, და ორთა ასულთა მისთაჲს. ხოლო განხრწნა უოგელი აღმდგომი მის
 5 ქუეყნისაჲ და მახლობელისა მის ზედა-შომველისა მისისა ზღვსანი მუედარ
 ეგნა წყაღნი.

ხოლო ღოთ შუნა ორთა ასულთა მისთაგან ორნი ძენი მოაბ და ამჳონ,
 რომელთაგან იქმნნეს მოაბეღნი და ამხელნი. ხოლო აბრაჳამ შუა ისმაელ მე-
 გუბტელისა მის მეველისა მისისა აგარისგან და ისაჲ სარრამსგან, რომელთაგან
 10 არიან ისმაიტელნი და ისრაიტელნი. ხოლო იშუა რაჲ ისმაელ, თქუა აბრაჳამ
 ღმერთისა მიმართ: «ისმაელ ესე ცხონდინ წინაჲჲ შენსა» და ჰრქუა უთაღმან აბ-
 რაჳამს: «ჰჳ, აჳა სარრა ცოლმან შენმან გიშვეს შენ ძე და უწოდი სახელი მისი
 ისაჲ, და დაფამტიცილო აღთქუმაჲ ჩემი მის-თანა აღთქუმაღ საუკუნოდ და თეს-
 ღისა მისისა მის-თანა. ხოლო ისმაელის-თჳს აჳა ვისმინე შენი და ვაჳურთხო
 15 იგი, და აღფარძინო იგი, და განვაძრავლო იგი ფრიად; და ათორმეტნი ნათე-
 სავნი შუნეს, და ვუო იგი ნათესაჲდ დიდად. გარნა აღთქუმაჲ ჩემი დაფამტიცი- A41b
 ცო ისაჲის მიმართ, რომელი გიშვეს შენ სარრა».

ამისა შემდგომად კუაღად იტუჯს წერილი ისმაელისგან შობილთა-თჳს:
 «ზირმშოჲ ძე ისმაელისი ნაბოთ, და მერმე კიღარ, და ნავეილ, და მასისან, და
 20 მასმა, და იღუმა, და მასი, და ხოდად, და თემან, და იელუ, და ნაფეს, და კე-
 დმა. ესე არიან ძენი ისმაელისნი მთავარნი ათორმეტნი ნათესაჲთა მათთანა».
 «ხოლო დაემკვდრა ისმაელ ევილატიიკან ვიდრე სურადმდე, რომელ არს ზირის-
 ზირ ეგუბტესა, ვიდრე მოსლფადმდე ასურს-სტანელთა მიმართ, წინაჲჲ ზირსა ძმათა
 მისთა უოგელთასა დაემკვდრა».

ხოლო ისაჲ შუნა ესაჲ და იაკობ რუბეკასგან; და იაკობს წარმწარველსა
 კურთხევისასა ჰრქუა მამამან: «მოგეცინ შენ უთაღმან ცუარისგან ცისა დასი
 :პოსისგან ქუეყნისა, და სიმრავლე იფქელისა და ღვინისა, და გმინებდენ შენ ნა-
 თესავნა და თაჳუნის-გცემდენ შენ მთავარნი, და იუჲ უფაღ ძმისა შენისა, და
 თაჳუნის-გცემდენ შენ ძენა მამისა შენისანი, მწეუგარი შენი წეუულ და მაკურ-
 30 თხეველი შენი კურთხეულ იუოსა. და ესავის მიმართ თქუა: «აჳა სიპოსისგან
 ქუეყნისა იუოს დაემკვდრებაჲ შენი და ცუარისგან ცისა ზეგარდამო, და მახ-
 ღოთა შენითა სცხონდებოდი და ძმასა შენსა ჰმონებდე. ხოლო იუოს ოდესცა,
 განსდგე და განაგდო უღელი მისი ქედისგან შენისა, სცოდო ცოდჲჲ სასი- A42a
 კუღინეუ. და იაკობის მიმართ ვიდრე-მე ითქუნეს კურთხევანი ესე. ხოლო სრულ

12 ჰე B.—19 მასისან (*alt. s. inscr. m. 2.*) B.—27 საესეჲ და სიმრავლე C.

27-28 საესეჲ[აჲ] *ad v.* სიმრავლე A.

იქმნეს მისგან კორცითა შობადსა ქრისტესა ზედა. რამეთუ იაკობ, ვითარ იგი უოველთა უწესთ, ბევრჯონს თაუენის-სცა ძმასა თჳსსა და ძრწოდა ზარისგან მისისა და, სიემილითა განღუელი, შთავადა ეგვიპტელ: და სსუჲა მრავალი ესე ვითარი, ვითარ იგი კუადალ ქანანის-თჳს თქუემუდნი ნოცს მიერ შვილის-წუ-

5 ლთა მისთა გაბარეულთა ზედა განსრულდეს.

აწ უკუე ისმაელისგან გიდრე-შე აღმოსცენდეს ისმაიტელნი, რომელთა აწ აგარიანად და სარკინოზად უწოდეს ჩუეულებოდა სიტყუსაჲ; ხოლო ისაიისგან ესაჲ, რომელსა ედომცა ეწოდებოდა, და იაკობ აღმოჰტადეს. და ესაფისგან ვიდრე-შე იშვა ედომ, შვილი თანა-მოსახელე მამისაჲ, და ამაღეკ, რომელთაგან იდუმიე-

10 ლნი და ამაღეკნი; ხოლო იაკობ ისრაელისგან იუდა, რომელისა მიერ იუდეანნი უოველნი სსუთაცა ძმთაგან შობილნი იწოდნეს იუდეანად, და ისრაიტელნი მამისა მათისა იაკობ ისრაელისგან, ხოლო იუდეანნი უსაჩინოესისა ძმისა: მათისა იუდაჲსგან სესხად მისსა სახელ ისხნეს. ხოლო საღმრთოჲს აბრაჰამ შუნა კუა-

15 ლად ძენი ხუთნი უკუანაჲსენელისა ცოლისა მისისა ქეტტურაჲსგან, რომელთაგანი არს მადამ, რომელისგან მადამეული, და აფარ, რომელისგან აფრიკელნი; რამეთუ რომელსაცა დაემკვდრა ვინ სოფელსა, იწოდა სოფელი თანამოსახელედ მამისა სოფლებისა მის ნათესაეთაჲსა, ვითარ იგი. სოფელი აფრი-

20 ტისაჲ ესაფისგან, სდაჲთ იგი აღმოცენა სანატრელი და მრავალმოდუწე უოვლად-განთქემული იობ, რომელი შვილის-წუელი იოლ განქებულისა მის ესაფისი, ვითარცა იტყჳს მას წერილი მესხეთელ აბრაჰამისგან, რამეთუ აბრაჰამ შვა ისაჲ, ხმობს, და ისაჲ ესაჲ; ხოლო ესაჲ რაგოელ, და ზარა, და იობ, რომელ-

25 სა აბრაჰამისგან აქუნდა მონაცვალებოდა კეთილად-მისხურებისაჲ ესაფის მიერ შთამომავალი მისდა მამართ, და რათა შენ დაგვიკრდეს ნაყოფი, რამეთუ მომრთუმული იგი ვიდრე-შე მისდა აბრაჰამის ტომობისაჲ შუჲაჲ იოლ ბილწ, ხოლო ესე ბრძენ და ჰატოისან და ესრეთ საღმე მეტრეულ: უგუეთუ შეუდგა თუელი ჩემი

30 დედაკაცსა უცხოასა და ვითარმედ ადთქუჲაჲ აღთქჳ თუაღთა ჩემთა-თანა. არამედ თჳსთცა შვილთა-თჳს მსხურებლთა შეწირვიდის დღითი-დღე მეტრეული: ანუ სადა ბორცტი მოიკრუნეს ღმრთისა მიმართა. სამართლად უკუე თქჳ მის-თჳს წიგნმან: და იოლ კაცი იგი უბრალო, მართალ, ღმრთის-მისხურა ბ შემდგომი. ბ რამეთუ გარეშენი ფედოსოფოსნი, საზღვარს რაჲ კაცისასა განაჩინებდენ, იტყჳს: კაცი არს ცხოველი სიტყუერი მოკუდავი, გონებისა და კელოვნებათა შემწენარებულბობითი. საღმრთოჲ წერილი არა ესრეთ, არამედ: კაცი არს უბრალოჲ, მართალი, ღმრთის-მისხური, განუენებული უოვლისგან საქმისა ბორცტისა, ვინაჲცა, რომელი ამათ მიერ არა იწამებოდის, იგი არცადა კაც არს, არამედ

A42b

10-12 შეისწავე ვდ ჩუეულებოდა ზერმენია ენისაჲ იუდეან. უწოდეს ჰეროპოტო AC.— 31-32 საზღვარი ფილოსოფოსთაჲ.

5 პირუტყუ რამეთუ უკუეთუ | აქენდეს დანაცემი ბუნებისაჲ, ხოლო გინებულ ჭყოფ- A43a
 დეს მას სიბოროტითა აღრწევისაჲთა, უმჯუელად ესმის წინაჲსწარმეტყუელისა
 ესრეთ მეტყუელისაგან ვითარმედ **«კაცი ზატოვსა შინა იყო და არა გულის-ხმა
 ეო, ჭბაძვილა იგი პირუტყუთა უგუნურთა და მიემსგავსა მათა. და ვითარ იგი
 10 ზოგადისა-ებრ ჩუეულებისა, რაჟამს წარავლინებდეს ვინმე ძესა ანუ მონასა თჳსსა
 საქმისა რაჲსა-თჳსმე, უბრძანებს და ეტყჳს: ვითარცა კაცმან კელ უფ საქმისა,
 და საზოგადოსა მას სახელსა საკურველება თჳსსა ჭყოფს, ესრეთ, რამეთუ, და-
 ღათუ ყოველნი კაცად ითქუმიან, მხოლოდ იგი ოდეს არს ჭეშმარიტ, რომელსა
 15 თჳს კაცად თქუა იგი, რათა ბუნებისაგან მიიღოს დასაბამი ქებათაჲ; ხოლო
 თქუა ავსიტელთა სოფელისაგანად, რათა უდმერთოებისა აღმომაცნესებდით სოფ-
 ღით აღმოსრული ღმრთის-მსახურებისა ნყოფი წარმოაჩინოს. რომელი იხილა
 რაჲ დასაბამიან ბოროტთამან მიჳწერედ, იწყუა შურითა და გამოითხოვა ღმრთი-
 სკან განცდაჲ მართლისაჲ. და რამეთუ წმიდანი უკუე ანგელოზნი მსახურარიან
 20 კეთილთა კაცთა მაცხოვარებისა, —რამეთუ ყუთველნი არიანო იტყჳს მოციქული
 მსახურებრივ ძალ, მოვლინებულ მსახურებად მგულებულთა-თჳს და მჳჯდრებასა
 ცხორებისასა, —ხოლო ბოროტნი ეშმაკნი ცოდვილთა მტანჯველობისა. რამეთუ
 «მიაფლინა მათდა» თქუმიულ არს **«გულის-წერო, მ:ჲ რისხვისა მისისაჲ, გულის- A43b
 წერომაჲ და რისხვაჲ და ჭირი მივლინებითა ანგელოზთა მიერ ბოროტთა».**
 25 ვინაჲცა ეშმაკთა დაღათუ უჩინო ევეს საკუთრებაჲ თჳსი, არამედ უღელსავე
 ქუეშე მონებისასა შეკრულ არიან და ბრძანებულ იქმნებიან საქმედ, ვითარცა
 მტარვალნი რაჲმე ღმრთისა-მიერ და წმიდათა. და ამას ცხად ჭყოფს ჰაულე
 გიეთ-თჳსმე მეტყუელი ესრეთ: **«რომელი მივსცენ ეშმაკსა, რათა განისწავლენ
 არა გმობად». ხოლო რათა არა ჭკონონ ეშმაკთა, ვითარმედ კელმწიფებით იქმან
 30 ყოველსავე, ითქულებიან უნებლიეთცა ქმნად ბრძანებულთა მათდა საქმეთა. და
 ანგელოზნი ვიდრე-მე მსახურად ცხორებისა მართალთაჲსა, ხოლო ეშმაკნი მტანჯ-
 ველად სიბოროტისა ცოდვილთაჲსა მიაფლინებიან ღმრთისაგან. და რამეთუ რა-
 ჟამს იგი დასამკობელად აქაბისსა განაჩინებდა ღურთი მეტყუელი ესრეთ: ვინ
 წარვიდეს და შეატუნოს აქა და დაეცეს? მიუგო სულმან ბოროტმან: აჭა მუ,
 35 რამეთუ უმჯუელად უწყოდა, ვითარმედ ესე ვითარისა-თჳს განჩინებულ არს იგი.
 ხოლო მიივლინებიან მართალთაგა მიმართ, არა რათა იტანჯნენ, არამედ რათა
 განიცადნენ, რამეთუ ვინაჲთკან წმიდათა ანგელოზთა მსახურგანმცდელობის-ყო-
 ფაჲ არა ებრძანების, —არცა რას უბრძანებს ღმურთი შეუტყუებულსა საღმრთო-
 მსა ანგელოზობისასა, —ამის-თჳს ეშმაკნი მიივლინებიან განმცდელად მათდა.
 40 და ნუ გიკვრს, უკუეთუ მართალთა მიმართ მიივლინებიან ეშმაკნი, რამეთუ აღ-
 უვანებულ იქმნა ყოველთა ჩუეუე იორღანით უღაბოდ გამოცდად ეშმაკისაგან, A44a****

ხოლო მიივლინებიან არა თუ ბრძანებითა, არამედ მიშუებიან ღმერთისაჲთა. რამეთუ სიტყუას დასახავს წერილი, ვითარცა პირით-გამოსა, ვითარ იგი რაჟამს იტყოდის: «ხოლო ცოდვილსა ჭრქუა ღმერთმან».

[იხააკის-თვს.]

5 ხოლო ისაჲ იქმნა რაჲ წლისა სამოციისაჲ შუა იაკობ; და ამისსა შემდგომად ცხონდა ას ოც წელ და მოკუდა ცსორებულე უოვლით-ურთ ას ოთხმოც წელ.

[იაკობის-თვს.]

ხოლო იაკობ იქმნა რაჲ წლისა ოთხმოცდახუთისაჲ შუა ლევი; და მერმე
10 ცხონდადა სამოც და ორ წელ და მოკუდა ეკუპტუს შინა შემდგომად ათშვიდმეტისა წლის მუნ შთასღვისა მისისა ცსორებულე უოვლით-ურთ ას ორმოც და შვიდ წელ. რომელი იყო რაჲ წელთა სამოც და ათხუთმეტთაჲ, ივლიტოდა ესავისაგან, ძმისა თვისისა, და მიიწია ქანად შუამდინარისა ლაბანის მიმართ დედის-ძმისა თვისისა, რომლისა შვიქმს ცხოვართა ქმნილმან ოც წელ და ორთა
15 ასულთა მისთა, ლიაჲს და რაქელის, ცოლად თვისს მიმეყანებულმან ისხნა ათორმეტ ძე და ერთ ასულ აზნაურთაგანცა და ხარკთა, ვალაჲსა და ზებულაჲსა. რამეთუ ლიაჲსგან შვნა რუბენ, სუმიონ, ლევი, იუდა, იზაქარ და ზაბულონ და დინა; ხოლო რაქელისგან იოკებ, და უკუანახსენელ ბენიამენცა შემდგომად უკუმოქტევისა; ხოლო ვალაჲსგან დან და ლეფთალიმ, და ზებულაჲსგან გად და ასერ. ხო-
20 ლო შემდგომად ოცისა წლისა ლტოვისა და მონებისა და შუამდინარით ქუეყანად ქანანისა უკუმოქტევისა და მისდა მიმართ ქმნილისა მის საღმრთოჲსა რეინობისა და ისრაჲლად გარდასახელებისა, ჩუენებაჲ იხილა კუალად ბეთელს შინა და უოვლინივე ათეულ უვნა, რაოდენნი რაჲ მოეგნეს, და დასასრულსა წარმოადგინნა შვილნი და აღრიცხუნა იგინა ბენიამენისითგან და იწყო უმრწე-
25 მესითგან და მოიწია ლევის მომართ, რომელიცა მათედ ჰოვა და ღმერთის შუწირა იგი ათეულ მუოფელმან შვილთა და უოვლისა მონაგებისა თვისისამან, ვითარ ექადაცა ღმრთისა და ეთქუა მღტოლვარესა ვითარმედ «უოველი რაოდენიცა მომცე ათეული ათეულ ვყო შენდად მუნითა. და შეესეულად შეჭმოსა ლევის სამოსელო სამდღელოჲ და მის მიერ შუწირნა მიერითგან მსხუერპლნი ბეთელს
30 შინა, ვინაჲცა შუეულიერთა ვიდრე-მე მსხუერპლთა და მსახურებათა სრულმუოფელნი ლევიტლად იწოდებოდეს, ხოლო საღმრთოჲსა ამის ახლისა მადლისა

A44b

18 რაქელისგან C. - 22 ბოლემს B.—29 ჰყო B.

19 ლაბანისთვს.—22 გარდასახელებისათვის AC ოწ ლად გარდასახელებისათვის B. 28-29 მღდლობისათვის ლევისა. B.

მღვლელობის-მოქმედთა კლირიკოსად სახელ ედუა წერილის მის-თჳს ვითარმედ
 5 ანა იუოს ძეთა ღვეთაჲ ნაწილი ისრაწლსა შორის, რამეთუ უფალი კერძ მათდა
 არს და ნაწილა

ხოლო ისაკ და რებეკა შემდგომად აღმოსლვისა იაკობისისა შუამდინარით
 5 მოუწოდეს იაკობს და ესავეს ჰლოცვიდეს მათ-თანად და აფუცებდესცა, რათა
 ურთი-ერთას მშჯღობაჲ და ქებბრთი სიყუარული მოიგონ, და ესე რაჲ ამცნეს,
 აღესრულნეს: პირველად უკუე რებეკა, და შემდგომად არაქმრავლისა ისაკ, რომ- A45a
 მეღთა იაკობს დაუტევეს ჰატოვი პირმშობისაჲ.

ამისსა შემდგომად განძნდა ესავე ამაღლის მიერ, ხარჯისგანისა ძისა თჳ-
 10 სისა, იაკობის მიმართ, ძმისა მისისა, და შეკრახნა ნათესაფნი და ერნი და შაი-
 მართა ბრძოლად იაკობისა და ძეთა მისთა, ვითარცა იტყჳს იოსიპოს. ხოლო
 მან დაჰკჳნა ბჴენი ჯალაქისანი, რომელსაცა შეღტოლული იყო, და ზღუდით
 შთამართ ევედრებოდა ესავეს მოკსენებაჲ მცნებასა მშობელთასა. ხოლო იგი არა
 მიითუაღვიდა, არამედ უფრომსლა აცინებდა და აუუედრებდა და სიკუდილსა
 15 აქადებდა მას; მაშინ მოირთხა იაკობ მშჯღდი და დასცა ესავე მარჯუენისა ძეძუ-
 ჟსა წელულებითა. რომელი მოკუდა რაჲ, განვიდეს ძენა იაკობისნი და კინდა
 და უოველნავე მოსწუდნეს მის-თანანი. და მაშინადესრულა წინამსწარმეტყუელე-
 ბაჲ ისაკისი, რომელი თქუა ესავეს მიმართ ვითარმედ უკუეთუ დააკლა უღელი
 ძმისა შენასაჲ ქედისგან შენისა, სტოდო ცოდვაჲ სიკუდილისაჲ.

20 [ლევის-თჳს.]

ხოლო ლევი იქმნა რაჲ წლისა ორმოცდახუთისაჲ შუა კათ; და ამის
 შემდგომად ცხონდა ოთხმოც და ათ წელ და მოკუდა ცხორებული უოვლით-
 ურთ ას ოც და ათ წელ.

[კათის-თჳს.]

25 ხოლო კათ სამოცდარვისა წლისამან შუა ავრამ; და მერმე ცხონდაღა
 სამოც და ათ წელ და მოკუდა ცხორებული უოვლით-ურთ ას ოც და ათ წელ.

[ავრამის-თჳს.]

ხოლო ავრამ იქმნა რაჲ წლისა სამოცდაათისაჲ შუნა აჰრონ და მოსე და
 ცხონდა შემდგომად შობისა მათისა ორმოც და ათმუდმეტ წელ. ხოლო მოთხმე- A45b
 30 ოცესა წელსა მოსწს ცხორებისა დღეთასა გამოვიდეს ძენი ისრაწლისანი ეგჳჳ-
 ტით, სადა იგი მწირობდეს ორას და ათხუთამეტ წელ. ვინაჲცა ვითარ თქუა
 დმერთმან აბრაჳამის მიმართ: თუ მწირ იუოს ნათესაფი შენი ოთხას წელა. გარნა

14 მიითვალვიდა.—28 შუა მ.

1-3 შესწავე ვ'დ ბერძელად კლიროს ჰქჳან ნაწილსა.

თუ ცხად არს, ვითარმედ აღმოსლვითიკან ქარანით შუამდინარისაჲთ ვერ არს
 აღრიცხუჲჲა წელთა ერისა მწირობისათა. რამეთუ არა ეგვჭტეს ხოლო იქმნა
 მწირობაჲ, არამედ ქუეყანასაცა ქანსელასა, ვითარცა წამებს მოსე, იტუოდის
 რაჲ ვითარმედ მწირობაჲ სეთა ისრაწლისათაჲ ქუეყანასა ქანანისასა და ეგვჭ-
 5 ტეს იყო წელთა ოთხსა ოცდაათია. და არიან უეუე აღმოსლვითიკან აბრაჰამისით
 ქარანით შუამდინარისაჲთ ვიდრე შობამდე ასაკისსა წელიწადნი ოც და ხუთ,
 ხოლო ისაკისნი ვიდრე იაკობისამდე სამეოც, და იაკობისნი ვიდრე ლევისამდე
 წელიწადნი ოთხმეოც და შუდ, და ლევისნი ვიდრე კათისამდე წელნი ორმეოც
 და ხუთ, და კათისნი ვიდრე აბრაჰამისამდე წელნი სამეოც და სამ, და აბრა-
 10 მისინი მოსწესამდე წელი სამეოც და ათ, ხოლო მოსწესნი ვიდრე გამოსლვამდე
 წელიწადნი ოთხმეოც და ესრეთ გამოვიდა ისრაწლი ეგვჭტით მას-თანა მქონე-
 ბელი ძე-ღთა იოსებისათა და დაყო უდაბნოს ზედა წელიწადი ორმეოცი. რამე-
 თუ თქუიულ არს ვითარმედ მეხუთე ნათესავი გამოვიდა ისრაწლისაჲ ეგვჭტით,
 და მიიხუნა მოსე ძუალნი იოსებისნი მის-თანა. რამეთუ ფიცით აფუცა იოქსებ A46a
 15 ძეთა ისრაწლისათა და ჰრქუა: მოხედვითა მოგხედოს თქვენ უფალმან, და თანა-
 განახუენით ძუალნი ჩემნი ამიერ თქუენ-თანა. რომელი ათჰჯმეტისა წლისაჲ
 იყო, რაჲმს იმურგა სმთაგან და გინივიდა და ოცდაათისა წლისაჲ დადგინე-
 ბულ იქმნა მთავრად ეგვჭტისა, რომელსა შინა შენა ორ ძე, ეურემ და მანსე,
 და მოკუდა წლისა ასდაათისაჲ.
 20 ვინაჲთგან უეუე რაჲმს წარდგა მოსე წინაშე ფარაოჲსსა, იყო წლისა
 ოთხმეოცისაჲ და დაყო სხუაჲ ორმეოცი წელი უდაბნოს, ცხად არს, ვითარმედ
 მტირედთა ესე იგი არს ორმეოცთა დღეთა შინა იქმნეს წელულებანი ეგვჭტი-
 სანი, რომელთა დღენი აღვრიცხუენით ორმეოცთ წელიწადთა-თანა უდაბნოჲსათა.
 რამეთუ გამოწელიღვით წარმკითხველთა ორმეოცთა დღეთა გარდასლჲაჲ შევის-
 25 წავეთ მიერ დღითგან, ვინაჲთგან ეზრახა ფარაოს ვიდრე მოსრვამდე ჰირამშოთა,
 ოდეს იგი კრავიდა დაიკლა და ერი გამოვიდა ეგვჭტით. და ზირველი ვიდრე-მე
 დღე, რომელსა შინა ეუბნა ფარაოს. ხოლო მეორე შემდგომი მისი, რომელსა
 შინა განიფლინა ერი იგი შეკრებად გზისა და იგუმენეს მწიგნობარნი მათნი,
 ვითარცა არა მოქმედნი სჲქმეს მის დღისასა. მესამე, ოდეს იგი დადადება
 30 ძეთა ისრაწლისათაჲ იძულებულთაჲ შეკრებისა-თჲს გზისა მიიწია სასმენელთა ფა-
 რაოჲსთა. მეოთხე, რაჲმს იგი იღოცა და ჰრქუა სიტუთა უფლისაჲთა ისრა-
 წლთა ვითარმედ კანგიუკანებს თქუენ ღმერთი ეგვჭტით, და მათ არა მიითუა-
 ლეს ფრიადისკან სულმოქლებისსა. ხოლო მეხუთესა შევიდა წინაშე ფარაოჲსსა A46b
 და გუელად შეცვალა კურთხენი. და შექმესსა წელი სისხლად გარდაქცია. ამის

1 აღმოსლვით B.—9-10 აერამისნი B.—33 შთავი-ღა B.
 26-29 აითა წელულებათოჲს (მწელულებათოჲს A).

შემდგომად დრო სცა ვიდრე-მე ათსამეტად დღემდე, ჭ აღმრგვიდა შეუარი. ხოლო
 შეათოხხმეტესა მოსწედენ შეუარნი. და შეათხუთმეტესა მუმილი მოიწია. შეათ-
 ექუსმეტესა დაქადებით ეზრახა ფაროს ვითარმედ ზხალე უოფად არს ძაღლის-
 მწერია. და შეათმუდმეტესა მოვიდა ძაღლის-მწერი, შეათრგამეტესა მოისპო
 5 ძაღლის-მწერია, რომელსა შინა ქადებულ იქმნა სიკუდილი პირუტუეთაჲ. და
 შეათცხრაშეტესა მოსწედენ პირუტუენი სცხოვარნი. ხოლო მეოცესა ფანქლნი
 გამომტკულოფოლვარნი დეელოფოადეს. ოცდამეორესა ზვალის-დღე მიწეკანდისა
 სეტუესა ქადებაჲ მიეთხრა. ოცდამეორესა მოიწია სეტუეთაჲ. ოცდამესამესა მკალი
 გამოვიდა, რომელსა შინა აღებულ იქმნა ცლოცვისა მიერ. ოცდამეოთხესა ვიდრე
 10 ოცდამეტეტესემდე სმითა დღეთა იქმნა ბნელი. და მიერითკან პირველი თთულ
 დაწეებულ იქმნა, რომელსა ებრაელნი ნისხანად, ხოლო ჩუენ მარტად სხელ
 ვსდებთ, ვითარცა თქუა უფალმან: თთულ ესე იუვენ დასაბამ თთუეთა თქუენთა,
 და ეტყოდე ძეთა ისრაელისათა და არქუ ვითარმედ ათსა ამის თთუასა მო-
 ეკანედ თითოეულმან ცხოვარია, რომელ არს ოცდამეტეტესემდე დღე. მერმე
 15 შემდგომად ოთხთა დღეთასა დაიკლა ცხოვარი, და სრულმეოთხელნი ზქსეკისანი A47a
 გამოვიდეს, ვიდრე დღის მუორმეოცედ შეიქმნა, რომელსა შინა მოსწედენ პირ-
 შანი ეკვპტისანი შეუადამეს ოდენ, ოდეს იგი ტვრთიკეთ-მქანებულნი უცომოთანი
 გამოვიდეს კელპერობათა და წინამძღურებითა მარადის-მოკსენებულისა და ნიშებ-
 შემოსილისა მოსტისითა. და ესე თუთ იგი არს დიდი და ღმრთიგ-მზრახვალი
 20 და ღმრთიას მეკობარი მო'ე, რომელსა მიმართ თქუა ღმერთმან: აჰა მე მიგეც
 შენ ღმრთად ფაროს, და ძამაჲ შენი აჰრონ იუთს წინახსწარმეტუეულ. ხოლო შენ
 თქუენ უფელნი, რაოდენიცა გამცნენ შენა. ამან დასცნა მეგვპტელნი ათთა
 მათ წელელებათა და ზღვსა-მიერითა მოსრულებათა, და გამოიყანნა ძენი ის-
 რაელისანი საგუმილისაგან რკინისა სსწაულთა მიერ და ნიშთა განსაკრთამელთა,
 25 და კალითა მტკიცითა, და შელავითა მადლითა, ვითარცა იტუეს დავით ვითარ-
 მედ განმზებულსა ზღვსა შეწამულისას განუოფილებად, და განმეყვანებულსა ის-
 რაელისასა შორს მისსა, და შიამოხვეულსა ფარაოდსსა და ძაღისა მისისასა
 ზღვსა შეწამულსა. რამეთუ არა ერთი ხოლო გზაჲ იქმნა, ვითარცა იტუეს
 ღმრთიგ-განბრწმობილი ოქროპირი, არამედ თითოეულისა ტომისა-თს წყალი
 30 აზღუნებოდა; რათა უმრავლეს იქმნენ განსავალნი ერისანი და რათა არა საქმედ
 ბუნებისა საგარებელ იქმნეს ესე, არამედ ღმრთისა უფელთა ბუნებათა შემოქმე-
 დისა და მმართველისა ნიშად შერაკიხლ იქმნეს, რომლისა-თსცა მცირესა შინა A47b
 ნაწილსა უამისასა წინა-უგომო ბუნებისაჲ საქმე იქმნებოდა; და არა ერთად ხო-
 ლო ნაწილად განიყუაებოდა უფსკრული იმიერ და ამიერ ამადღებულთა წყლითაჲ,

1 აცამეტედ — 17 შუალაჲს B.—19 და om. B.—თუთ om. B.
 19 მოსესთს.

არამედ რიცხვს-უბრ ეოველთაჲე ტომთაჲსა. რამეთუ თითოეულთა სსწაულთა-
 თჳს ჟორომად ესე იუო სსწრაფო ღმრთისა ვინაჲთგან ნიეთთა მიერ იქმნებო-
 დეს სკარველებანი, რათა არა ბუნებითისა რამსჲე წესას ანუ შემთხვევისად
 5 გელთ-მოქმედებად მოსწეს მიერ ძეთა ზედა ისრანწლისათა აღსრულებულად.
 რომლისა მიერ უღანოსტა უძლოდა სუეტითა ცეცხლისა და ღრუბლისაჲთა, და
 ჰურიითა ზეცისაჲთა ზრდიდა, და შტურთა მათთა ამაღეკათა გაჰურობითა კელ-
 თაჲთა სძლედა. ამას ესმა ბრძანე'ად უფლისა მისდა მიმართა შეტეუელისაჲ-
 აჰა მე წარმოვად შენ-თანა სუეტითა ცეცხლისა და ღრუბლის-ჲთა, რათა ესმას
 10 ერსა ზრახვაჲ ჩემი შენდა მიმართ, და ჰრწმენეს უეუნისაშვიდა
 და შესაქეს დღეს, იტუჳს, იქმნეს ხმანი და ეღვანა და ღრუბელი აღ-
 მურთანნი მთა'ა ზედა სინას და ხმაჲ საუჯრთაჲ ოხრიდა დიდად, და შეშინდა
 ერი, ~~ხოლო~~ მთაჲ ეოველი კუმოდა, რამეთუ გარდამოსრულ იუო ღმერთი მას
 ზედა ცეცხლითა, და აღიღოდა კუმილი, ვითარცა კუმილი საკუმილისაჲ, და ეო-
 15 გელი ერი განჰქრთა ფრიდა, და ეოველი ერი დგა შორს: ესმოდეს ხმანი და
 ეოველსა | მთასა მკუმოღვარესა ჰხედვიდეს და მიახლებად ვერ იკადრებდეს, A48a
 არამედ შორით თაუანის-ცემად ხოლო იბრძანებოდეს. და დაღათე შვიცი შეე-
 ხისო, იტუჳს, ქვითა განიტუნისა, და საშინელ იუო სახილავი იგი. ხოლო მძერ-
 წუნდა ეოველი ერი და თქუეს მოსწეს მიმართ: მტეუოდჲ შენ ჩუენ და ნუ იტუ-
 20 ჳს ჩუენდა მომართ ღმერთი: ნუ უკუე მოვეკუდათ. და აღუწოდა უფალმან მოსეს
 თხემსა ზედა მთისასა და აღ-რამ-ვიდა დაფარა ღრუბელმან მთაჲ, და გარდა-
 მოკდა დიდებაჲ უფლისაჲ მთასა ზედა, და დაფარა იგი ღრუბელმან ეკუს დღე-
 ხოლო სახე დიდებისა უფლისაჲ, ვითარცა ცეცხლი, მოტუანარე თხემსა ზედა
 მთისასა წინაჲე ძეთა ისრანწლისათა, და შორის ღრუბლისა შესრული მოსე
 25 მათსა ზედა იუო შენ ორმოცდ დღე და ორმოცდ დამე წინაჲე ღმრთისა მდგო-
 მარე: ჰური არა ჭმა და წყალი არა სუა და კუალად სხუა ვამ: აღვიდა მოსე და
 აჰრონ და სამეოცდაათნი მოხუცებულნი და იხილა ადგილი, სადა დგა ღმერთი,
 და ქუეჲე კერძო ფერკთა მისთა, ვითარცა ნაქმარი ქვისა საშფირონისაჲ და ვი-
 თარცა სახე სამუჯრომსა ცისაჲ სიწმიდითა და კუალად იტუჳს: და ეტუოდ
 30 ღმერთი მოსეს ჰარის-ჰარ, ვითარცა ვინ ზრახვიდის მეგობრისა თჳსისა მიმართ,
 და ესრეთ წარივლანებოდა ბანაკად. და ჰრქუა მოსე უფალსა: უეუეთუ ვჰათე მად-
 ლი წინაჲე შენ'ა, გამომიცხადე მე თავი შენი, რათა ცნობილ იქმნეს მჰოვნელი
 მადლისაჲ წინაჲე შენსა და ვადიდნეთ მე და ერი შენი და თქუა უფალმან
 მოსწეს მიმართ: და ეგეგა სიტუჳაჲ შენი, რომელი სითქუ, ვუო; | რამეთუ ჰჰოვე
 35 მადლი წინაჲე ჩემსა და გიცი შენ უფრომს ეოველთა და მადლი ჯაქუს ჩემ მიერ;

გარნა ვერ ძალ გივ სილვად ჰირისა ჩემისა, რამეთუ არა არს კაცი, რომელმან იხილოს ჰირი ჩემი და ცხონდეს; და აჲ ადგილი შემდგომად ჩემსა და დადებ კლდეს ზედა; და დაგბურო კელი ჩემი და მაშინ იხილო ზურგი ჩემი, ხოლო ზირი ჩემი არა გეჩუენოს შენა.

5 ამისსა შემდგომად ეგულებოდის რამ მიღებამ მუორისა სჯულისაჲ, კუალად იტყვს: «და დღვად მოსე მთასა სინასა, ვითარცა უბრძანა მას უფალმან. და გარდამოვიდა უფალი ღრუბლითა», «და დადგა მუნ წინაჲ მისსა ორმოცდღე და ორმოცდღამე: ჰური არა ჭამა და წყალი არა სუა, და დაწერს ფიცართა ზედა სიტყუანსი აღთქემისანი, აანი იგი სიტყუანი». და მოიხუნა ფიცარნი და

10 გარდამოვიდა მთათ დადებულქმნილი. «და იხილა აჲრონ და უოველთა ძეთა ისრაელისათა ზირი მოსწისი, და იუო დიდებულ, და შეეშინა მოხლებად მისა» და ფრიადცა სამართლად: რამეთუ თთხმოცტი ღღე ემარსა მდგომარესა წინაჲ უფლისა ჯ ღმრთაჲ-წერილნა ფიცარნი შეეწინარნეს ჯ ღმრთიჲ-მოცემული მუორე სჯული მოედო ჯ ესოდუნ დიდებულ იუო ჰირი მისი ღმრთის-მხილველბობისა მიერ,

15 უიარულა ვერ შემძლებულ იუო მიხედვად ერი მიერ გამოკელთოლკარისა საღმრთოჲსა დიდებისა ჯ ჰკაროვნებისა ჯ ამის-თჲს საბურველი იუოშისს, რაჲმს მათდა მიერ ზრახვიდის. რამეთუ ელვის სახენი ჯ ფრიად მცხინკარენი შარაქვანდენი ჰკრახ- A49ა ბოდეს ჯ მართლ უენს აქტევედეს სახედველოა მისდა მ. მ. რთ მიხედველთასა, ვითარცა მხეებრი რამეჲ შარავანდელი თულებსა სიმკრცხლით მხედველთა თჲსთასა,

20 რამეთუ შემდგომად ორმოცთა რამ დღეთა გარდამოვიდა ჯ კოხსა მის შექმნისა-თჲს განისხებულმან შეესუვლად ფიცარსი დ მუსრნა, კუალად მთად აღისწრაფა ჯ ეკოდენსაჲ დღენი დაუენს მუნ სიბრძნის-მოუყარქმნილმან წინაჲ ღმრთისა განკენებითა უოვლასაგან საზრდელისა კაცობრივისა, ვითარ იგი ჰირველთა მათ ორმოცთა, და ესრეთ სხუათა ფიცართა მიხეშმელი ერისა მომართ გარდამოვი-

25 და ვინამცა რომლისა კაცობრივისა გულის-სიტყუასა სიმაღლესა ძალ უც საკრველებისა ამის სახილველად წარმოდგინებამ? თუ ვითარ მიმომდინარემან ბუნებამან კორცთამან ესოდენტა დღეასა დაუენსენლად დაჰმარსა მოქრობამ თჲსი არა სადა აღმომესებელმან დღითი-დღე მოკლებულისა და განკუმუელისა ძალისამან? რამედ აღჰქსნის უდობოსა ამას და საკრველსა საქმესა საღმრთოჲ სიტყუად

30 იტუოდის რამ: «არა ჰურიოთა ხოლო ცხოვნებასა კაცისასა, არამედ უოვლითა სიტყუთა ჰირით ღმრთისაჲთ გამოშავლითა» და რამკით ესე ამიერ ცხად არს, ვითარმედ რამთ-ურთითა უოვლად არა რამ უჭამიეს ანგელოზსა ამას დღესა რომელსა გარდამოვიდა მწრაფლ სიტყუთა უფლისაჲთა, და ხვალისაგან კუალად მთადვე | აღგადა, და ვითარცა მართლისა გულის-წურომისა მკუშველმან მართალ- A49ბ

35 მან ქჲსა ზელა საჰეორანისა თითითა ღმრთისაჲთა დაწერილნი საღმრთონი სიტ-

ეუანი ვერ თავს-დებითა ღმრთის-მოძაგებულის მის საქმისა და უსჯულომასა მო-
 გონებისაჲთა გულის-წერომითა შეემსრნა: ერთად უკუე, რამეთუ ვოვლით-ურთა
 უსამართლო და შეუტუეუბელოფად და ფრიად ჭეროვნად საჯა ესე ვითარისა
 ღმრთივ-ქმნულისა ქველის-მოქმედებისა მიმღებელყოფაჲ ღმრთისაგან განდგო-
 5 მილთა მათ და ღმრთის-მოძლეუთაჲ მათ; და მეორედ, რამეთუ უეჭველად უწეოდა
 სამართალი იგი მათ ზედა განისხებაჲ ღმრთისაჲ და ამის-თჳს ბრძანა დაღათუ
 არა უოველთა, არამედ მუნ დამთხუეულთა მათ შეუსეულად მოწეუელაჲ. რამეთუ
 ვითარმცა ესოდენისა და ესე ვითარისა მარხვისა და მოღუაწებისა წარმმართე
 ბელმან, და მადლითა საღმრთოჲთა აღსავსექმნილმან, და მის-მიერითა შერითა
 10 მოტუინ-რემანცა თანად და მოწიწებითაცა და ურვითა მოცუულმან, და ფრიად
 განმწარებულმან და შეწეხებულმან, საშინელსა მას ზედა ღმრთის-განმარისხე-
 ბელსა ცოდვასა უმადლოთასა თავს იღვა საზრდელისა მხებაჲ დღესა ერთსა,
 სიმწარითა და გულის-წერომითა აღვსებულმან და შემანწრებელობითა ერისა
 ძურის-მოქმედებისაჲთა აღმფოთებულმან, ვიდრემდის არა პირველად იოხოს
 15 მათ-თჳს შერქმეცა უმეტეს განვრცობილითა მარხვითა და ღმობიერებითა, რომ- A50a
 ღითა აღვილად მოწეულემოთეულობაჲ ღმრთისაჲ უფროჲს სხჳსა ვისსამე კე-
 თილად უწეოდა მან. ხოლო ვითარმედ მხოლოდ ერთი ოდენ დღე გარდაცა
 შორის მითთ შთამოსლვისა და კუალად მუნვე აღსლვისა მისისა, რომელსა შინა
 ფაღარხსა შემუსრნა და კბოჲ იგი უჩინო უო და სამათასნი იგი უსჯულონი და
 20 ბილწნი და უსახურნი კაცნი მოსრნა, მხებებულმან მცირედრამე მე რისხვისა ღმრთი-
 სა დაცხრობისა და ურწეულისა გულის-წერომისა განზავებისამან, და შეესეულად
 ხვალისკან კუალად მთადვე აღისწრაჲა ღმრთისა მიმართ, რათა მოწეულე უოს
 მათ-თჳს. რამეთუ ისმინე წერილისაჲ, თუ რასა ხმობს განცხადებულად: *«და იუო
 შემდგომად ხვალისა, და მოსე თქუა ერისა მიმართ: თქუენ სცოდეთ ცოდვამ
 25 დიდი, და აწ მე აღვიდე ღმრთისა მიმართ, რათა ღხინება ვუო ცოდვათა თქუე-
 ნთა-თჳს»*. ამის შემდგომად მუის ზედა-დაჭრთო ვითარმედ მეთქცა მოსე ღმრთი-
 სა მიმართ და ჭკუქუა: *კვეედრები შენ, ცოდა ერმან ამან ცოდვამ დიდი და იქ-
 მნეს თავისა მათისა ღმერთნი; და აწ, უკუეთუ მიუტევებ ცოდვასა მათსა, მი-
 უტევე; ხოლო უკუეთუ არა, აღმოცე მე წიციისკან, რომელსა შთამწერე, და
 30 თქუა უფლამ-მ. მოსტს მიმართ: ვინცა ვინ ცოდა წინაშე ჩემსა, აღვკოცო იგი
 წიციისკან, ჩემისა; ხოლო აწ გარდავედ და წარუჲდე ურსა იას აღვილისა
 მიმართ, რომელსა იგი გარქე შენ; და აჴა ანგელოზი ჩემი წინა-ვიდოდის წი-
 ნაშე ზირსა შენსა; ხოლო რომელსაცა დღესა მოვიხილო, მოკაწიო მათ ზედა
 ცოდვამ მათი. და გუემა|უფლამან ერი იგი შექმნისა-თჳს კბოჲსა მის, რომელი
 35 ქმნა აჭრონა. ისილე უკუე სიტკობუამა და სსტკობუამა ღმრთისაჲ ქრისტეშემო-
 სილისა-უბრ და გულის-ხმსა ყავ განცხადებულად, ვითარმედ ნამდვლვე საშინელ*

არს შევრდომაჲ კელთა ღმრთისა მადლისათა. და უღონო განრომაჲ მასკან ცო-
 დვილითა და უნანკლთაჲ თუადუხუთობისა-თჳს და მართლმსაჯულობისა საღმრთო-
 თა სასჯულთაჲსა, დაღათუ არა მუქსუულად მთაწევს ამაჲს, ვითარცა მცირეთა სი-
 ტუეთა მიერ განცხადებულად წარმოიჩინა. ხოლო, ვითარმედ სხუანიცა ორმე-
 5 ოცნი თჳნიერ უოფლისავე საზრდელითა მუყურალებისა ზირველითა-თანა შეერთებუ-
 ლად გარდაელნა საღმრთოჲს ამაჲს და ღმერთ-შემოსილქმნილმან კაცმან, ესე
 უოფლით-ურთ უცილობელ არს, და კეთილად-მჳსე იქმნა მას შინა ფრიადითა სა-
 კუთრებითა და მახლობელობითა ღმრთისაჲთა, იგიცა მადლით ღმერთ და ზირ
 ღმრთისა ქმნილი და უღრესსა კაცობრივისა ბუნებისასა მოთმინებასა და მო-
 10 ლუაწებასა თავისა შორის თჳსისა გამოამჩინებელი, გინა თუ კორცთა შინა მქცე-
 ვი, გინა თუ გარკან კორცთაჲსა, ღმერთმან მხოლომან უწყის, რომელმან ესე
 ვითარად აჩუენა და უღრეს ბუნებისა ადიდა იგი.

ამისსა შემდგომად კუალად იტყჳს: ხოლო რაჲმს შევიდის მოსე კარავსა
 წამებისასა, დგის უოველი ერი მხედველი. რამეთუ ოდესცა შევიდის მოსე კა-
 15 რავად, გარდამოკდის სუეტო ღრუბლისაჲ და ღმერთი კარავსა ზედა. ხოლო
 ერი ჳხედვიდის სუეტსა ღრუბლისასა და ააყუანის-სცემდა თითოეული კარგით
 თჳსითა. და ესრეთ იტყოდის ღმერთი მოსეს-თანა წინაშე ერისა. და ერი ვი-
 დრე-მე რისხვისაგან უფლისა მრავალგზის ლოცვით გამოიკნნა ესეთდენ უაღს-
 რჩევადესად შემარცხელმან ააყვის თჳსისა ზათისა ცხორებისამან, ვიდრედა სრავსა
 20 მას ღმრთისა-მიერსა დადგა წინაშე მისსა, ვითარცა იტყჳს დავით, და თქჳს:
 ეკუეთუ მიუტევობ ამათ ცოდვასა, მიუტევე; ხოლო უკუეთუ არა, აღმოცე მეცა
 წიგნისაგან, რომელსა აშთაწერეუ. რამეთუ თქჳს მოსრავა მათი, იტყჳს, არა თუმცა
 მოსე რჩეული მისი დადგა სრავსა მას წინაშე მისსა არა მოსრავად მათაჲ. ხოლო რა-
 დენნი ზედა-აღმდგომად გამოჩინდეს მისსა, რომელნიმე ცოცხელიჲ ქუეუანად დაინთქნეს,
 25 ხოლო რომელნიმე საღმრთოჲსა ცეცხლისა განსალევენედ იქმნეს. რამეთუ თქჳსუელ
 არს: აღ იქმნნეს მომკუდარნი სრავსა მას შინა ათთხმეტი ათას და შუდას თჳნიერ
 კორეს-თჳს მომკუდართა მათსა. და არა ესე ხოლო, არამედ მარიამცა წინამსწარ-
 მტუეულსა და დასა მისსა სასჯელი მიეკადა მისდა მიმართისა დრტურვისაჲ,
 და იზრახესო, იტყჳს, მარიაჲ და აჰრონ დრტურვით მოსეს-თჳს, რამეთუ ცო-
 30 ლი ჳინდოჲ მიიფუნა, და თქჳს: ნუ მოსეს ხოლო ეტეოდა ღმერთი? და ესმა
 უთაღს; და კაცი მოსე მშუდ იყო ფრიად უფროჲს უოკელთა კაცთა ქუეუანსა
 ზედა. და გარდამოკდა უთაღი სუეტითა ღრუბლისაჲთა კარავსა ზედა წამებისა-

AS1a

5
10
20
25
30

4 წარმოაჩინა B.—5 საზრდელითა ex საზრდელისა A. საზრდელისა C.—20 მას
 om. B.—21 მეცა] მე B.—28 დასა] დაჲსა B.—29 დრტურვით] დრუნვით B.
 1-4 ცხად არს ვად მოციუელისაებრ ესრეთ მეტუეულისა ჳრომელითა-მიმართისა მას
 შა ების-ცოლესა თჳსასა: იხილე სიტყობაჲ და სასჯელება დოსისა და შემდგომსა
 AB et C usque ad მეტუეულსა.—5 ad მუყურალებისა; მუყურელობისა მგონიეს C,

სა და თქუა აჭრონის და მარიამის მიმართ: უკუეთუ იუოს თქვენდა წინადაწარ-
 მეტრეული უფლისაჲ, ჩუენებასა შინა განვეცხადო მას და ძილსა შინა ვეზრახო
 მას; და არა ესრეთ მსახურისა ჩუისა მოსუ უოველსა ზედა სახელსა ჩემსა სარ-
 წმუნო არს; ჰირითა ჰირისა მიმართ ვეზრახო მას სახიოა და არა იგავითა: და-
 5 დებაჲ ჩემი იხილა; და რაჲსა-თჳს არა შეიშინეთ უუედრებად მსახურისა ჩემისა
 მოსტყისა? და რისხვაჲ გულის-წყრომისა უფლისაჲ მათ ზედა: და წარვიდეს. და
 აჭა მარიამ განკეთროვნდა, ვითარცა თოფლია. არამედ ილოცა მოსუ მის-თჳს და
 განაუენა ერისკაცან ჴედ დაჲ: და განიკურნა სიტუესა-ებრ უფლისა.

A51b

და ამის შემდგომად აღესრულა მარიამ. და არა იუო წყალი შესაკრებელსა
 10 შორის, და უდრტჳნიდა ერი მოსეს და აჭრონს და ხმობდა. ჰრქუა უფალმან
 მოსეს: *«*მიიღე კუერთხი ესე და ეკლესია უფთ კრებული შენ და აჭრონ, ძამან
 შენმან, და თქუთ კლდისა მიმართ წინაშე მათსა, და მოსცეს მან წყალი. და
 მიიღო მოსე წინაშე უფლისა კუერთხი, და ეკლესია ეკეს მოსე და აჭრონ კრ-
 ბული წინაშე კლდისა, და თქუა მათდა მიმართ: ისმინეთ ჩემი, ურწმუნოსო,
 15 ნუ კლდისა ამისკან აღმოგიცეწოა თქვენ წყალი? და აღიპურა მი სე კელი თჳსი
 დ სცა კლდესა კუერთხითა ორგზის, და გამოეცა წყალი ფრიადი; და სუა ერმან შესა-
 კრებულმან და საცხოვარმან მათმან. და ჰრქუა უფალმან მოსეს და აჭრონს: რა-
 მეთუ არა ირწმუნეთ წმიდაყოფაჲ ჩემი წინაშე ერისა, ამის-თჳს არა შეიფახოთ
 თქვენ შესაკრებელი ესე ქუეყანად, რომელი მივეც მათა. რომლისა-თჳსცა *«*შეე-
 20 პინედ აჭრონ ერსა თჳსსა და მოკუედინ იგი, რამეთუ არა შეხედეთ ქუეყანასა
 მას, მით რამეთუ განსაძნებთ მე | წყალსა ზედა ცილობისა და ერისა დრტჳნვისას.

A52a

და აღიფანა მოსე მათდ აჭრონ, ძამაჲ თჳსი, ვითარცა უბრძანა უფალმან წინაშე
 უფლისა შესაკრებელისა, და განსძარცუნა მას სამდღელონი შესამოსელნი და
 შეჭმოსნა იგი ელვაზარს, ძესა მისსა; და მოკუდა აჭრონ თხემსა ზედა მთისსა
 25 მეორმეოცესა წელსა ძეთა ისრაელისათა გამოსლვისასა ცხორებული ას ოც და
 სამ წელ. და იხილა უოველმან ერმან ვითარმედ განიკნა აჭრონ, და სტირო-
 დეს მას ოც და ათ დღე. და ამისა შემდგომად ჰრქუა უფალმან მოსეს: *«*დღედ
 მათსა აფავსა და იხილე ქუეყანაჲ, რომელსა მივსცემ ძეთა ისრაელისათა, და
 აღესრულე მუნ, ვითარცა სახედ მოკუდა აჭრონ, ძამაჲ შენი, მათსა ზედა, მით
 30 რამეთუ ურწმუნო იქმნებით სიტუესა ჩემსა წყალსა ზედა ცილობისასა კადის და
 არა წმიდა მუკეთ მე ერსა შორის, რამეთუ შორით იხილო ქუეყანაჲ და მუნ არა
 შეხედე. ხოლო მოსე მრავლად და მრავლგზის რაჲ ევედრა ღმერთსა ამის-
 თჳს და ჰრქუა: *«*განვლო უკუე, ძე მეუფეო უფალო, იორდანე, და ვიხილო კე-
 თილი იგი ქუეყანაჲ და მთაჲ წმიდაჲ და წინაკერძოჲ ღმებანისაჲ, და ჰრქუა

16 აღიპურა B.—24 შემოსნა B.—31 მუნ | შა B.—32-33 ამისოჳს om B.

9 სიკუდილი მარიამისა.—24-25 სიკუდილი აჭრონისა.

უფალმან: აჲმ არს შენდა იხილე, ნე კუალად მომიკდები მე სიტყუად ამის-თჳს, არამედ ალვედ ოხემსა ზედა მთისასა და იხილე ზღვთ-კერძო და ბღურით და სმერით და აღმოსავლით კეთილი იგი ქუეყანაჲ, რამეთუ თუაღითა შენითა იხილო იგი და მუნ არა შესვლაჲ. და დასწყრა ბრძანებითა უფლისამათ დიდი

5 გალობაჲ და ანჯერაჲ და დასსხნა კელნა თჳსნი იოსო ზედა ნაგესსა, რათა მო-
ნაცვალე ექმნას მას, და ესრეთ აღვიდა მთასა ზედა ორიშსა, რომელ არს ნა-
ვაგი | და უჩენენ მას უფალმან უოგელი ქუეყანაჲ აღთქუმისაჲ და ჰრქუა მას: ესე A52b
არს ქუეყანაჲ, რომლისა-თჳს ვეფუფე აბრაჰამს და ისაკს და იაკობს და ვარქუ:
ნათესავსა შენსა მივსცე ესე, გინუენე შენ თუაღითა შენითა და მუნ არა შესვ-
10 ღე, და აღესრულა მუნ მოსე სიტყვთა უფლისამათა ცხორებული ას ოც წელ. და
დაჰფელა იგი ერმან და სტროდეს მას ორმოც წელი; და აჲვინ უწყის საყ-
ლაგი მისი. ახოლო არდა აღგა მერმეცა სხუჲ წინამსწარმეტყუელი ისრაელსა
შორის, ვითარცა მოსე, რომელი განისაკუთრა უფალმან იგი პირითა პირისა მი-
მართ უოგლითა ნაშებიითა და სასწაულებითაჲ, არდარა ვინ უმეტეს ასოცისა წლისა
15 ცხონდა. და მეორემეტცეს ვიდრე-მე წელსა ქეთა ისრაელისათა გამოსლესასა
ახლთთუესა, ვითარცა იტუეს იოსიპოს, პირველისა თათჳსა ნისანისასა მოკუდა
პარიამ და დაეფელა მთასა ზედა. და ახლთთუესა მეხუთისა თათჳსა [სა]. რომელ
არს ავ, მასვე წელიწადსა აღესრულა აჰრონ და დაეფელა მთასა ზედა. და ახლ-
თთუესა მეათისა თათჳსასა, ესე იგი არს ადარი, აღესრულა მთასა ზედა ვარშისა
20 მასვე წელიწადსა, რომელსა ზედა დაეფელა; და დაფარა ადგილი იგი ღრუ-
ბელმან ნათლის-სახემან მრუემქოთფელმან და განმწეალებელმან მხედველთა სა-
ხედველისმან, რათა არა უწყოდინ საფლაგი მისი უკუნისამდე.

სიტყურ უკუე იუანს, ვითარმედ პირველი თთუჲ ნისანი იგი არს, რომელსა ჩუენ მარტად უწოდთ და არა აპრილი, ვითარცა ვიეთმე ჰგონეს. და რა-
25 მეთე პირველი თთუჲ | არს ებრაელთა შორის ნისანი, ვითარ იგი თჳთ თარგმა-
ნებაჲცა სახელისა მასისაჲ ცხად ჰუოფს, ებრაულად რაჲ ითქემოდინ ნისანა,
ესე იგი არს პირველი თთუჲ, რომელი ჩუენ მიერ მარტად სახელ იღების. და
მოწამე არს უფრომასად ბრძენი იგა სჯულის-მოდღური იოსიპოს, რომელმან
30 ნისანსა პირველად თთუედ უწოდა, და აჲსა მეხუთედ, და ადარსა მეათორმეტედ.
და კუალად მოწამე უფრომასად სარწმუნო საღმრთოჲ წინამსწარმეტყუელი ზაქა-
რია, იტუოდინ რაჲ მეცხრისა და მეათერიმეტისა თათჳსა-თჳს ვითარმედ ათოხსა
მეცხრისა თათჳსასა, რომელ არს ხასლევი და კუალად ვითარმედ ათოთხმეტსა
მეათერიმეტისა თათჳსასა, რომელ არს სავატია და ესრეთვე ჩუენ მიერ პირვე-

16 პირველისა] პ'ლსა ex რ'ლსა A რ'ლსა C პ'ლსა B.

9-10 აღსრულებაჲ მოსესი AC მიცვალეზა მოსესი B.--18-20 მარტი: ივლისი:
ფებრვალი: დეკემბერი.--29-30 მეათერიმეტისა AC.

დად თთუდ აღრიცხუეთა მარტისაჲთა მერვედ იბოკობის ოკლომპერი და მეთედ
 დეკანბერი. და გერეთვე არეტა პირველდაბადებულისა მის თთჳსა მარტისკან
 დაიწუების, და ქუეყანაჲ აღმოაცენებს საღმრთოჲსა ბრძანებისა-ებრ მდელოსა
 თივისას; და ოთხნი ეჲმნი წელიწდისანი საჲუელობითა თთუეთაჲთა მქოსებულ
 5 არიან საზომისა აღრიცხუვისა მათისა, რომელ არიან არე და ზაფხული, სთჲელი
 და ზამთარი. არა ესე ხოლო, არამედ მრავალსწავლულიცა იგი და მოთხრობა-
 მრავალი ევსევი სჲაჲოთა მათ და საწელიწდოთა კანონთა შინა იტუეს ვითარმედ
 აჭურითა: ახალთთუდ წელიწდისა მათ მიერ ნისასად სახელდებული, ესე იგი
 არს ოცდამეხუთე დღე | მარტისაჲ, უპერიეს სამარადისოდ, რომელ არს პირველ- A53b
 10 შექმნიელი დღე, რომელსა შინა უოელისავე არაარსისკან არსად მომეყანებულმან
 ღმერთმან მასვე შინა სათნოეთითა მამისაჲთა და თანა-მოქმედებითა სულისა
 წმიდისაჲთა დაიმკვდრა წმიდისა ქალწულისა შორის მასვე წელიწადსა და განკა-
 ცნა; და მასვე შინა საფლავით აღდგა, და საკუთრად ჰასქად სახელდებული იგი
 აღესებაჲ იქმნა. ესევე უპეუ ჩუენდაცა სჯულთა-ებრ ღმრთისა ეკლესიისათა და-
 15 საბამ წელიწდისა არს სამარადისოდ, რომლითა წმიდადესებასა ვჰპობებ კვ-
 რიაკესა დღესა მომავალად მეთოთხმეტესა მთავარისასა, ცხად არს, ვითარმედ
 თთჳს ამის ნისანისასა, და არა ჰურიკებრ, არამედ მოციქულებრ ვდღესასწაუ-
 ლობთ ბუნებითაჲთა და ღმერთმონიჭებელითა ეკლოვნებითა.

ესრეთ უპეუ იმოქალაქა საკრკელმან ამან და საღმრთომან კაცმან, და გან-
 20 საკრთომელთა ნიშთა მოქმედად გამოინდა, და წინა-აღმდგომთა ბრძოლითა და
 ფრიადითა ჭირითა და ურვითა განვლო საწუთროჲ ესე. და რამეთუ აღთქმუ-
 ლისა მის წმიდისა ქუეყანისკან დაკლება-ს-თჳს მტლოვარე და მწუხარე ეტუოდა
 ძეთა ისრაელისათა: ეუფალი ღმერთი განრიხხნა თქუენ მიერ თქუმულთა-თჳს და
 ფუცა, რათა არა განვლო იორდანე ესე და შევიდე ქუეყანად, რომელი უფა-
 25 მან ღმერთმან მოგცეს შენ სამკვდრებელად. რამეთუ მე მოვეუდე ქუეყანასა ამას
 და არა განველო იორდანე; ხოლო თქუენ განვედით და დაიმკვდრეთ კეთილი A54a
 30 ისი ქუეყანაჲ. რომლისამცა უპეუ ქვისა გული არა შეემუსრა მამინდელსა მას
 მწუხარებასა მართლისასა? რომელიცა უღმობელი და მოუდრეკელი სული არა-
 ტიფნულე ექმნა და თანა-ღმობად მოეყანა ამისა ცრემლით-მეტუეულებასა მის-
 30 კან? ვინმცა არა განეტვრა და შეეძრწუნა და ცრემლთა დამოდინებად და გოდე-
 ბად დაუპერობელად აღძრა? ნამდვლე მრავალ არიან ჭირნი მართალთანი. რა-
 მეთუ აჰა, სიჩჩოჲთგანვე მკვრცხლად ჰოენილი და საღმრთოჲთა მადლითა აღ-
 საჲსე ესოდენ ნიშბამემოქსილი და ზემთა-მართალთაჲ იგი პირველითგანვე ჭსა-
 35 ვათა შინა დაასრულა ცხორებაჲ. და რათა შეგვპტურთა მათ მრავალთა და ბო-

1 აღრიცხუთა B.—2 დეემპერი B.—5 აღრიცხუთა B.

როტთა ჳირთა მისთა თანა-წარუჭკედეთ და მხოლოდ უდაბნოჲსანი ოდენ განვი-
ცადნეთ, სადა იგი ვერდარა თავს-მდებელი უგუნურებასა და სილაღესა და შეე-
ცებრივობასა მრავალგზ.ს ჳქისა დაკრებად მისსა განმზადებულისა ერისასა და
ფრიადისა ურვისა მიერ გულის-მთქუშელი დატყეებასა წინამძღურობისასა სიკუდი-
5 ლისა მოსურნე იუვის, ისმინე და გულის-ხმა ყავ შუთთმრავალი იგი და სსში-
ნელი ურკაჲ სულის მისისაჲ მცირედთა სიტყუათა მიერ წარმოჩენილი. რამე- A54b
თუ იტყუს: «და დამიმადა გულის-წეროებით მოსე ფრიად და თქუ» უფლისა მი-
მართ: რაჲსა-თჳს განაშწარე მსახური შენი, და რად არა ვპოე მაღლი წინაშე
შენსა აღმატებად მცირედ-რე ჩემდამთ. აღძრვასა ამის ერისასა და ჳქისა დაკრე-
10 ბად ჩემდა? რამეთუ ნუ უპაე მე შეცლად ვიდეა უოველი ესე ერი? ანუ მე
ვშაეხა ესენი? რამეთუ იტყუ: აღიხუენ ეტენი წილთა შენთა, ვითარ ვინ აღიღის
ჩიხლი აკვითა ქუეუხანად, რომლისა-თჳს ვეუფუცე მამათა მათთა. ვინაჲ ჩემდა
კორცი მიცემად უოფლისა ამის ერისა, რამეთუ შემომტორან მე და იტყუნ: შეც
ჩუენ კორცი, რათა ვჳამოთ. ვერ ძალ მიც მე შარტოსა ტურთვაჲ ერისა
15 ამის, რამეთუ მისიმე არს ჩემდა სიტყუაჲ ესე. ხოლო უკუეთუ ეს-
რეთ ჳეოფ შენ, სიკუდილით მომაკუდინე მე, მიზაენიეს თუ მაღლი წინაშე
თუაღდა შენთა, რათა არა ვიხილო განბოროტებაჲ ჩემთა, რაჲმცა უკუე სხუაჲ
სიტყუათა ამთ უსაღმობიერესა იხიკობდა, ანუ რაჲ უმიძიესი ესე ვითარისა ცხო-
რებისასა? და რამეთუ იგი ვიდრე-მე ჳკედლის-მოქმედებისა მათისა მოღუწე იუო
20 და წინამბრძოლ ცხოვრებისა მათისა. რამეთუ ვინაჲთგან მრავალგზის ჳრქუა მას
ღმერთმან: «მიტყეე მე მოსრულებად ამათდა, და განრისხებულმან ერთგზის მო-
ვსზოლნე იგინი და გეო შენ ნათესავად დიდადა, ხოლო იგი იოხდის და იტეო-
დის: უკუეთუ მიუტეოზ მას ცოდვასა, მიუტევე; უკუეთუ არა, აღმოცე მეცა A55a
წიგინსაგან, რომელსა შინა შთამწერე». ხოლო იგინი მიმდებად და მსჯნვარებით
25 აღდგებოდეს მის ჳუდა, ვიდრემდის დასასრულადცა ჳირთად მიწიეს, აღთქუმი-
სკან დაქლებულ ყვეს. და ამისი ცხადმყოფელი კუაღად მათდა მიმართ და უგან-
ცნადებულესად-რე განსაცდელისა თჳსისა წარმომეტყუელი იტეოდა: «და მე უფა-
ლი განმიშწარნა თქუენ-თჳს, და უტეულებელს მეო მე თქუენძლით, და არა ისმინა
ვედრებისა ჩემისაჲ; არამედ მრქუა: არცა შენ არა ჳეხუდე მუნა. რომლისა-თჳს
30 იტყუნ დავით: «და განარისხეს იგი წუაღთა ჳუდა ცილობისათა, და დაისყუა მო-
სე მათ-თჳს: რამეთუ განაშწარეს სული მისი, და განაჩინა ბაკითა თჳსითაჲ. რა-
მეთუ რაჲმს იგი სიკუდილისა-თჳს დისა შეწუხებულსა წეურილისაგან შეიწრე-
ბულნი ჳუდა-დაესზობდეს; მაშინ განძნებულსა ფრიადისა უზავობისა და თავკე-
დობისა მათისა კაცობრივი რაჲმე შეემთხუა. და ვითარცა მათ-თჳს განარისხებულ-

30 და ante განარისხეს om. C.—34 შემომხუა AC შე...ემთხუა (მ oras. esse vid.) B - მათოჳს მსოჳს B.

მან, იჭუნეულა ხმაჲ აღმოუტყვა და რაჲ იგი საღმრ.თოჲსა შერისა მიერ კბოჲს-
 მოქმედებასა მათსა ზედა გარდარეულებითა გულკლებულობის: ათა უოვლად-მძღდა
 მას შეეძინა. იგივე შეეძინა ცალობისცა წყაროსა ზედა, რომლისა მიერ
 განდღილად ჰხედვიდა რაჲ თავსა იჯსსა ფრად მშჯი და ვითცა იტყოდა ესრეთ:
 5 ანუჲმან შემიპყრა მე ცოდვილთა დამტყვებელთა სჯულისა შენისათამან, და ვინი-
 ლენ უკულის-ხმინი და დავდებოდე, რამეთუ სიტყუანი შენნი არა დაიცვნეს.
 რამეთუ უკეთუმცა არა ფრიად დაებნკლა და სიღრმედ მწუხარებისა და ეთქა
 სული მისი შოთასა მწარისა მის უღმრთაებისასა, არამცა ღმრთივ-დაწერილნი
 იგი ფიცარნი კედთკან ქუე დაეთხინეს და დაემუსრნეს, რომელთა შინა წერილ
 იუნეს ესენი: ა: მე ვარ უფალი ღმერთი შენი, რომელმან გამოგიყვანე შენ
 10 ქუეანით ეგვიპტით, სახლათ მონებისათ. არა იუნენ შენდა ღმერთნი სხუანი
 იჯნიერ ჩემსა. ბ: არა ჰქმნი თავისა თვისსა კრძ: და უოველი მსგავსებაჲ,
 როდენი ცათა შინა ზე. და როდენი ქუეუსასა ზედა ქუე, და როდენი წყალთა
 შინა ქუეშე-კერძო ქუეუსისა. გ: არა მოიღო სახელა უფლისა ღმრთისა შენისაჲ
 15 აზოსა ზედა დ: მოიკსენე დღე შესათისაჲ, წმადა ეჲ იგი ე: ჰატე სტემდ
 მამასა შენსა და დედასა შენსა, რათა კეთილ იუოს შენდა და აუო დღეკრძელ
 ქუეანისა ზედა. ვ: არა იმრუშო. ზ: არა იპარო. თ: არა კაც ჰკლა. თ: არა
 ცილიზ-სწამო მოუესისა შენისა ზედა მოწმობითა ცრუმთა. ი: არა გული გით-
 ქუმოდეს ცოლსა მოუესისა შენისასა, არცა აკარაკას მისსა, არცა მონასა მისსა,
 20 არცა მკეკალსა მისსა, არცა კარსა მისსა, არცა კაჭრულსა მისსა, არცა როდენი
 რაჲ იუოს მოუესისა შენისაჲ.

ამათ-თ ნა ესტეა გულის-ხმ: ეჲ თუ ვითარითა ცრუხლთა აღგზნა სული
 მისი სიკუდილმან ძმისა მისისამან, და დაუშრეტულითა აღითა მოტყინარე უო;
 და, ვითარცა მსაფრი რაჲმე საკუმილი, სამარადისოდ სწუვიდა მას. რამეთუ რაჲ
 25 უღირდა მას შემთხუევად ბუნებითისაგან საკუთრებისა და თვისებისა და მძებრივისა
 ერქოსულობი'. პირველად უკუე, რაჲმს მთად აღიყვანებდა მას მოსიკუდილ მუნ
 საღმრთოჲსა რისხვისა მიერ; ხოლო მეორედ, რაჲმს საზღვლეთ-მთაჲროჲ შე-
 სამოსელი განსძარცუა და ჰხედვიდა მას ფრიად გულტკუნეული, და შეურკებუ-
 ლი, და ცრემლითა აღვსე'ული, და ტკივილითა სულისაჲთა მოცუული; ხოლო
 30 მესამედ, მოულოდებელსა მას და ანაზღაოისა განუოფასა ურთი-ერთასსა, და
 თავსა თვისსა მძებრივისა მის ტკბილისა უბნობისა და თანა-ქცევისა და მოუესო-
 ბისაგან მარტო და თჲერ ქმნილად რამეთუ უკეთუ ერმან იგლოჲ მის-თვს
 თც და ათ დღე, ვითარმცა არა უშეტეს განსჭრიდა წას ტკივილი ნაწლევათ ბუ-
 ნებითისა თვისობისაჲ და მოუკლებელსა ურავსა შეამთხუევდა ვიდრე აღსასრუ-

8 შტოისა C.—10-18 Numeri hie in marg. colloc.; tabulae autem davi-
 nae litt. initial. incip.—24 სწუდა C.—25 და ante მძებრივისა om. C.

ღამედ ცხორებას მისის მარადის განღეულს და შემწყარის ბუნებითის მძლავ-
 რებისაგან. და რომელი ესე უოველთა უსაკრველეს და უსაწყალობელესცა არს,
 რამეთუ სასერველი იგი ქვეყანაჲ, რომლისა-თჳს მრავალნი და სმანელნი შრო-
 მანი და ჭირნი მოჲთმინნეს და თავს ეხსენს, შორით იხილა და უმეტეს იწუღა;
 5 ხოლო შესღვაჲ მას შინა არა შეენდო საკრველს მას და უოვლად-სათნოსა
 მწყემსა ურწმუნობისა-თჳს და გულფიცხელობის და უმადლობისა სამწეს-
 თაჲსა. სადა უკვე არიან თუთ ნუ უკუე და ს:ათონი მწყემსნი, ხოლო ერისა
 ურჩისა და გულფიცხელისა და წინადმდებობასა წინამძღუარნი და ქედფიცხელო-
 ბისაგან და ურწმუნობისა მათისა არცა ერთისა ზღვევისა თავთა თჳსთა-თჳს | შემ-
 10 თხუევისა მტონებელნი სიმრავლითა გამოუცდელიობისა და უგულის-ხმობისა ანუ
 თუ უფროჲადა სათქმელად არს, ვითარმედ სრულიადისა და ვიწყებისაჲთა: რამე-
 თუ, უკუეთუმცა სამარადისოდ იკსენებდეს უოვლად-განთქმულსა მას კაცსა, და
 მას-თანა მართალსა მას მდღელთ-მთავარსა ელის და თუ ვითარ საითოეული მათი
 მართალ და ღირს და უბიწობით მოქალაქე და მწყემს კეთად იევენეს, არამედ
 15 სამწყემსთა უკუეთურებისა-თჳს დაისჯუნეს იგინიცა; არამცა დადუმნეს გოდებისა-
 გან და სამართლითა ბჭობითა ანუ მცა იჯმნეს სხუათა წინამძღურობისაგან და
 ანუ მცა იფრიადითა შიშითა და ძრწოლითა უძლოდეს და სამარადისოდ ზრუნვიდეს
 და ტკივილით ურგოდეს მათ ძლითა-თჳს სიტყუა-ტებისა სამოციქულოჲსა-ებრ
 ორთავე მათ მიმართ ესრეთ მტკუეულისა სწავლისა: <დაეპირიხილენათ წინამძღუარ-
 20 თა ატქენთა და ერჩდით, რამეთუ იგინი იღუბებენ სელთა თქუენთა-თჳს, ვი-
 თარცა სიტყუა-შიმცემელნი>. ვინაჲცა უკუეთუ ესე ვითარნი და სათნობითა ეს-
 დენნი წინამძღუარნი სამწესთა-თჳს და სამთავროთა მათთა ესოდენტა ძვრთა
 ზღვეულებასა მიეცნეს, ვითარცა ჰირველ ვიტუოდეთ, ვინდა უმეტეს ამაოდ მო-
 ქადულობდეს ოცნებისა რ:ახსე ანუ აზარტაკანებისაგან აღტაცებული, და დაუნთ-
 25 ქელად განჯლას წინამძღურობათა უფსკრულიასა სიღალით თავსა თჳსსა უწა-
 მებდეს, და ამაოდ მტუეულებდეს შემცრებითა ამისითა, ვითარმედ მრავალთა
 მრავალგზის ზეშთა ძალისა მათისა კელ უკეს რაჲ ცხოვნებაჲ ურჩისა ვითემე
 და ძინად მოსაქცეველთაჲ, თავნიცა თჳნი დაანთქნეს მათ-თანა და, ვ: მე, უძ-
 რესცა და უსაწყალობელეს მათსა გამოაჩინნეს. ამის-თჳს საღმერთოდ ბრძენი
 30 ვინმე სულითა შემოსილითა კაცთაგანი იტყოდა, ვითარმედ სხუათა ვიდრე-მე
 ცხოვნებაჲ არა უოველთა, ხოლო თავისა თჳსთა უეჭუელად ეოველთა მიტუეუა-
 ბის. ხოლო ქრისტე-შემოსილი იგი და ესე ვითართა შინა სიტუთ და საქმით
 ძლიერი წინაჲსწარგანაკრძალებს და ამცნებს მოწაფეს თჳსსა და ესრეთ ეტყუს:
 <ნუ ეზიარები სხვას ცოდვათა, თაკი თჳსი უბიწოდ დიდგუგ>, მით რამეთუ <თი-
 35 თოეულმან თავის თჳსისა-თჳს სიტუეჲ მისცეს დემერისა, და ფრიად ჭკროგ-

A56b

A57a

ნად და უოვლად-სიბერნით თქვა ესე რამეთუ უწყოდა. ვითარმედ წინავე სადმე ეწამა ესე წერილსა მეტუეულსა ესრეთ. ცხოვნებით იცხოვნენ თითოეულმან სული თვისა და შემდგომი.

აწ უკვე ღირს არს ნამდვილად ჭეშმარიტებით ღირს ფრიადისა დაკრვე-

5 ბისა, უფროდსა განკრთომისა და განცვრებისა, თუ ვითარ ესრდენი და ესე ვითარი წინახსწარმეტუეული და სჯულის-მდებელი და ღმრთის-მხალეული და ზეცისა-მესაიდუმლო და მრავალთა დიდთა საღმრთოთა მადლთა ღირსქმნული და თითოსახეთა ნიშთა აღმასრულებელი და ერსა-ქონსა ღმრთისასა თქემულისა მის-

10 ებრ აღმრჩეული ესრდენთა წყლთა ძვრის-ხილვისაჲ ვიდრეჲა ქონებად საწუთოსა საშუებულსა ცოდვისასა, მერმე შემდგომად მრავალთა მათ სტადიონთა და შრომათა და ტვიგილთა და ღუაწლთა და თფლთა და განსცდელთა და ჭირთა და მცირედისა-თვს ცოდვისა კეებულ იქმნა აღთქემულისაგან სასოებისა უოვლითა ს-ღმრთოთაჲთა სათნობითა შემეული და სიტყვთ და საქმით განბრწეინებუელი იგი, და ესრდენთა უამთა მოსალოდეულისა და მისახელავისა სურვილისაგან უც-

15 ხოდ და დაკლებულად გამოჩნდა. ეჭა საკრველებასა და საქმეთა-თვს ჭ სატუეთა წმიდათასა გამოწულივით გამოცდელობასა და გამოჯიკრეებელობასა ღმრთისასა. ნამდვილად ჭეშმარიტად მცირედნი არიან ცხოვნებულნი, და მიძლეებულთაჲ არს სასუფეველი ცათაჲ, და მიძლეებულნი მიიტაცებენ მას. ვინაჲთგან არა რას საკრებულსა მოისთულებს მართალი ჰარველ სადმე წარმართებულისა სიმართლი-

20 ს და წინახსწარმოტებულისა ღმრთისა-მიმართისა საკუთრებისა და კადნიერებისაგან არა თუ თანა-მოწამე და შემსცავსებული დასაბამასაჲ მოიგოს დასასრულიცა, ვითარცა დიდმან აზან და საკრველების-ღირსმან მსახურმან ღმრთისამან და უადრესმან კაცთამან მართალმან განცხადებულად წარმოაჩინა. და, ვითარ ჭეკაცს, სამართლად ამის-თვს თქვა მართალმან მან მსაჯულქმან წინ ხსწარმეტუეულისა

25 მიერ ვითარმედ ეუკეთუთა მიაქციოს მართალმან სცმართლისაგან თვისისა და ქმნეს უსამართლოებაჲ, უოველნი სიმართლენი მისნი, რამედ ქმნნა, არა მოვიკუნენ, ცოდვასა რაჲ შინა თვისსა მოკედესა, და სიმართლემან მართლისამან ვერ განარინოს იგი, რამელსაცა დღესა სცთესა. რამეთუ იხილე, ვითარ არცაჲ ეკოდენთა მათ წელთა შინა ქმნილთა მრავალთა და თითოსახეთა და სიტყვსა უადრესთა წარმართებთა და კულად ამისსა შემდგომად აღსრულებულთა ედრებთა და თხოვთა მოწულე ეკეს ღმერთი, არცა ჰირველ გარდასრულმან ეკოდენმან მან და ეგე ვითარმან დიდებამან და საკუთრებამან და მახლობელობამან საღმრ-

30 თოთასა დიდად-შეუნიერებისამან შეუძლო მიტევებაჲ ბრალისაჲ და შენდობისა მიმართ მიდრეკაჲ სასჯელისა ღმრთისაჲ, ცხად არს, ვითარმედ სიდიდისა-თვს

16 და unte დაკლებულად om. B. 19 წარმართებულისსა მართლისა B.—29 სიტყვთა C.

პატრიის მისისა სიტყუსა-ებრ სოლომონისსა, ვითარ იგი ხმობს ვადარმედ ესეს-
 კუთრესი მსჯერი აღმატებულთა შორის იქმნებასა და ძლიერთაჲ ძლიერი შე-
 ესოს გამოაიებაჲ. რომლისა მიერ მასწავებს ჩუენ, ვითარმედ სათნოებითა სრუ-
 ლთა უნაკლულობას მიჰქადის ღმერთი, ხოლო სხუათა კაცთა დიდდითა უსუ-
 5 ლოებათა-თჳს სულგრძელ ექმნების და წმიდათა არა ადვილად მასტემს შენდ-
 ბასა. ვითარმედ იგი კუვლადცა იტყვს სოლომონ ვითარმედ უძღური ვიდრე-მე
 მახლობელ არს წყალობისა, ხოლო ძლიერნი ძლიერდცა ისაჯენი, ხოლო უფა-
 ლი იტყვს ვითარმედ რომელსა მცირელი მიეცა, მცირელიცა მიჰკადონ მას; A58b
 ხოლო რომელსა ფრიადი მიეცა, ფრიადიცა იძიონ მისკანა.

10 ამის-თჳს ჟამიერად ვჰკონებ მე აჲ თქუემას: აჲ, სიღრმე სიშიდირისა და
 სიბრძნისა და მცნირეებისა ღმრთისა. ვითარ გამოუძიებელ სასჯელნი მისნი და
 გამოუკუდეველ არიან გ'ანი მისნი, და ესაშინელ არს შევრდომიჲ კელთა ღმრთი-
 სა ცხოველისათა და ესაშინელ ზირი უფლისაჲ მიჰქმედთა ზედა ბოროტისაჲ.
 რამეთუ ესომრავლისა-ებრ წყალობისა მისისა მრავალ არს მხილებიჲცა მისი, და
 15 რამეთუ წყალობაჲ და რისხვაჲ მის მაერ არს, და ცოდვილთა ზედა დააცხრობს
 გულის-წერომასა თჳსსა და ამის-თჳს არცადა ანგელოზთა ჰრიდა შეცოდებულ-
 ცაჲ, ვითარცა წერილ არს. რამე უკუე ვთქუათ ჩუენ ბევრეულთა ძრთა მიერ
 აღსავსეთა ამაი და ესოდენ განშორებულთა სათნოებისაგან მასისა, რადენ ჰქუე-
 ყანაჲ ცისგან, და თათოეულსა დღესა და ჟამსა განმამწარებულთა ღმრთისათა
 20 სიტუეთა მიერ და საქმეთა უსჯულთებისათა. ამის-თჳს ნუცა ერთი ვინ იქადის
 სათნოებათა ქიანებასა ანუ ჰკონებს წარმართებულობასა მათსა, ანუ უზრუნველად
 მწოლარე არს, ვითარმცა სათნოებათა მისთა ნაყოფნი აწუე ეკერა კელთა ზედა
 მოაქუნდეს ანუ შეტყუელად და უცილობელად გზრკვიინი სიმათაღისანი მი:ქუნ-
 25 დეს; არამედ ეფრომსლა ფრთხილ იყავი და მდაბალ და აღუზნავებელ ვიდრე
 დღემდე უკუანასკნელისა აღმშოფუნებისა და ვითარცა არცა ერთისა მცნებათა B 78
 ღმრთისთა დამცველისა რაცხდინ თავსა თჳსსა, დადაცათუ უოველთა სათნოებათა
 სრულებაჲ მოეგოს, დადათუ თჳთ მას თავსა კეთილთა სრულებისასა აღწეგნულ
 იუოს, რამეთუ უკეთუ შეგობარი იგი ღმრთისაჲ და ღმრთის-მზრახვალი და უო-
 ვლისა სიქადული უფრომსლა და უადრესი, რომლისა ღირსევე არა იყო სოფელი
 30 ესე თქუმულისა მის-ებრ, რომლისა ჰირის-ჰირ ზრახვიდა ღმერთი, ვითარცა
 ვინ ზრახვენ შეგობარსა თჳსსა, და რომელსა ეტუოდა ვითარმედ ციცი შენ
 უფრომს ეოველთა, რომელსა თჳთ ჰირითა თჳსითა და არა გამოცხადებათა ანუ
 სიზმართა ანუ ანგელოზისა ანუ სიზმართა მიერ ეზრახებოდა, ვითარმედ ესო-
 ღენტა წარმართებათა სიმაღლისა და ესოდენისა სიბრძნის-მოუყარებასა და სი-

20 და om. C.—ნემცა B.— 25 in A folia duo interciderunt; in C lacuna
 p. 73-74.

კარცხლისა მტარედ რაჲ უღებ იქნმა არღარა მიემთხვა შენდობასა, ვითარ ჩუენ, რომელია არცაღა თუ კუალი ეგე ვითართა მათ სათნობათა წარკველიეს არა სმარადისოდ მღუძარე ვიყვნეთ და დაუცადებულად ვსტიროდით თავია და მონად უქმქარასა შეეჭრაცხდით, | ვითარცა გუასწავებს უფალი: არაჲმს ჭკოთ ყოველი B 79

5 ბრძანებული თქვენდა, თქუთ ვითარმედ მონანი ვართ უქმარნი; რომელი თანა-გუედვს ყოფად, ვუყოთ. რომლისა კუიილად-მეცნიერი ესაია უფლისა მიმართ იტყოდა: ყოველი სიზრთაღე ჩუენი, ვითარცა ძონძი წიღოვნისაჲ წინაშე შენ-სა. ეგრეთვე სდმრთოჲ მკალობელი და ღმრთისა მანაჲ დავით, ფარქუ უფალ-სა, ხმობდა, უფალი ჩემი ხარი შენ, რამეთუ კეთილთა ჩემთაცან არა გიემსა.

10 და რომლისა-თჲს ასწავებდი და იტყოდა: *«ქმონეთ უფალსა შიშით და უგალობ-ღრთ მას ძრწოლით, ნუ სდა განრისხნეს უფალს და წარსწმედით თქვენ გზი-საცან მართლისა. რ-ჲმს აღატუდეს შეის გულის-წერომაჲ მისი»*. და კუელად ღმრთის-მზრახვალე ჰაღე განკუარძალებს რაჲ იტყვის: *«შიშით და ძრწოლით ცხორებასა თქვენსა იქმოდეთ»*, და რომელი ჭკონებდეს დგომასა, ეგრადენ, ნუ

15 უკუე დაეტეს. და ერთბამად ორსა ამას წარმოაჩენს სიტუჲთა ამით, რათა არა ესვიდეს ღირსებასა თჲსსა, დაღათუ ფრიად მართალ და წმიდა იუოს, არცა უღებ ჭკოფდეს მარადის მღუძარედ-დგომასა და დამდაბლებასა, არამედ მო-ღუწე იუოს უოელისავე, ვიდრე დემილადმედეს, ვინაჲთგან უნდოთა სიტუჲთა და მოგონებათა-თჲსცა სიტუჲთა მიგუეკადების და სიტუჲთა ჩუენთაცან გან-

20 ვმართლდებით და დავისაჲებით, ვითარცა ცხად ჭკოფს იკუვი მეზუერისა და ფარისეველისაჲ, ვითარ თითოეული მათი დაფარულისა გულის-ზრახვისა და თჲსაცან ქმნილისა მოგონებისა მიერ რომელიმე დანსჯა, ხოლო რომელიმე უფროჲს განმართლდა. ხოლო, ვითარმედ გულის-სიტუჲთა და ბორბოთა მო-გონებათა სჯის უფალი, ისმინეთ, რასა იტყვის ღმერთი ესაიას მიერ: *«ემე საქმეთა*

25 *და გულის-სიტუჲთა მათთა მოფალ შეკრებადა, და დავითის მიერ: «რამას-თჲსმე განარისხა უღმრთომან ღმერთი? რამეთუ თქუა გულის შინა თჲსსა: არა გამოი-ძიონ»*, რამეთუ ცხად არს, ვითარმედ ცოდვანი მისნი. ვინცა უმჭეულად თქუა საღმე ყმაურად მისსა მიმართ: *«კამხილო და წარმოვადგინებ პირის-პირ შენსა ცოდვანი შენნი»*.

30 ამათდა გულის-ხმის-უოფად მოვიდეთ, ე: საყუარელნო, და ბრძოლა მოვი-გოთ ნებისა მიმართ და აღსარულისა ჩუენისა-თჲს გულის-მოადგინებით ვიღუ-წოთ, და ნუ დავადებთ სდმრთოჲსა მას და მარადის კსენებულისა კაცისა | საქ B 80

მეთა გულის-ხმის-უოფით განცდას და მოკსენებასა. და რამეთუ დიდი ბასილიცა უფროჲსად განკარგებული საქმისა ამის-თჲს ესრეთ იტყვის: *«არაჲმს ვიხილო მოსე*

35 *დადი იგი მსახური ღმრთისაჲ ესოდნისა და ესე ვითარისა ჰატვიისა ღირსქმნილი*

2 წარტქ(?)ვლეუს.—5 ვითარმედ (ვ'ღ) ა'ღ.—25 რასაოწმე.—27 რამეთუ რამე.

დმრთისაგან და ესრეთ მრავალგზის წამებული მის მიერ, ვითარცა გუესმის:
 «გიცი შენ უფროჲს უოველია, და ჰპოვე მადლი წინაშე ჩემისა», ესე რაჟამს ვი-
 ხილო წუალსა ზედა ცილობისასა, არა რას სხვას-თჳს, არამედ ჰრქუა ერსა მდრტუ-
 ნავსა ურწუელობისა-თჳს ვითარმედ «ნუ უეუე კლდისა ამისგან გამოგიტვნოა
 5 თქვენ წყალი?» მხოლოდ ამის-თჳს ოდენ მეუსეულად შემწყნარებელი საშინელე-
 ბით ქაღებასა ქეეენად აღთქემისა არა შესღვისასა, რომელი ესე თავი იყო მა-
 შინ ჰურითა და აღთქემულია კეთილთაჲ. რაჟამს უეუე ვიხილო ესე მკვდრებე-
 ლად და არმენდობილად, რაჟამს ვიხილო არცა ერთისა მიტევებისა ესოდენსა
 წარმატებათა ზედა მცირისა მის სიტყვსა-თჳს ღირსქმნულად, უეჭუელად განვი-
 10 ცდი საშინელებასა ღმრთისასა საღმრთოჲს-ებრ მოციქულისა, უეჭუელად ვირ-
 წმენებ ჭეშმარიტოფასა მის სიტყვასა ვითარმედ უეუეთუ მართალი მსიად
 ცხონდეს, ცოდვილი და უღმრთოჲ სადაღა გამოჩნდენ?» რომლისა-თჳს დიდი ისი-
 ღორება იტყვს ვისსამე მიმართ ესრეთ: «არქუ შენდა მიმართ სიტყვს-მკებელსა
 ჰურთასა და არა რაჲს მკნისა, არცა განჭაბუკებულისა შეტუეულსა, არამედ ჩუკნთა
 15 რათმე და საეჭუელთა წმასნათა ძაღლებრ მთხეუელსა და მხმობელსა: ისო ნაეუე-
 სისა-თჳს თქუმულ არსო: «თუ წინაჲსწარმეტუეული აღგიდგინოს თქვენ ღმერთ-
 მან ძმათაგან თქვენთა, ვითარცა მე», ვითარმედ ფრიად სტოდაჲ ვერ კეთილად-
 განმგონებელი, არცა ჰარველთა სიტყუთაჲ, არცა უკუანაჲსენელთაჲ, რამე-
 თუ | იტყვს: მისი ისმინოთო უოველთა-ებრ, რომელთაცა გამცნებდეს თქვენ. და B 81
 20 იოს, უოველმან სულმან, რომელმან არა ისმინოს მის წინაჲსწარმეტუეულისა,
 მოისპოს ერისაგან ჩემისა: ჰარველად უეუე, რამეთუ შემდგომად კელთ-დასსმის
 მისისა წინაჲსწარმეტუეულ იქმნა ამთღა მოსე საღმრთოჲსა სულისა-მიერთთა
 აღძრვითა. ხოლო მეორედ, ვითარმედ უადრეს მოსტსსა იქმნა ჰატივითა ძე ნავესი,
 და საჯეროდ უეუე ჩანს რება სიტყუაჲ ესე, არამედ ჭეშმარიტებად არა; ხოლო
 25 უეუეთუ ფრიად უადრეს იყო მისსა, სიჩქერ არს მოგონებაჲ ეგე და შესამედ,
 ვითარმედ არა რაჲ შესძინა || სჯულსა, არამედ წესთა-ებრ მისთა მოქალაქობდა. A59a
 მეოთხედ უეუე, უეუეთუმცა მის-თჳს უოფილიყო სიტყუაჲ, თქუმაჲ არა ამისი:
 «თუ აღგიდგინოს», არამედ ვითარმედ აღგიდგინა». შესუთედ ესრეთ ჯერ იყო
 თქუმად: «ხოლო არს, უოველმან სულმან, რომელმან არა ისმინოს ამის წინაჲს-
 30 წარმეტუეულისაჲ; გარსა თქუა რაჲ თუ მის წინაჲსწარმეტუეულისაჲ, უეჭუელად
 დაადუმა ამისი. და მეექუსედ, ვითარ იოანეს მიმართ შემდგომად მრავალთა ნა-
 თესვთაჲსა შობილისა მიაუღინეს და ჰკითხეს, უეუეთუ შენ ხარო წინაჲსწარ-
 მეტუეული იგი. რომელთა მიმართ მან თქუა: «არა ვარ», რამეთუ წინაჲსწარმე-
 35 ტუეული ვიდრე-მე იყო, ხოლო წინაჲსწარმეტუეული იგი არა იყო. ხოლო მე-
 შვდედ, ვითარ საკვრველებათა ქრისტსთა მხილველნა მოსღვასა მას მისსა იტ-
 უოდეს: «ჭეშმარიტად ესე არს წინაჲსწარმეტუეული იგი». იხილედ უეუე ცოთმი-

ლეზამ თვისი და ჭეშმარიტად წინამცნობულად და შეუფედ და დამბადებულად უოფლის ადარედ და თაუანის-ეცინ მასა.

ნ ს ო ნ ა ე ვ ე ხ ი ს ა - ო ო ო ს .

ხოლო შემდგომად მოსტისა მონაცვალე მთავრობისა მის იქმნა ისო ნავესი
 5 და წიადმოკლა იორდანესა და დიპერა ქუეყანამ ადთქემისამ ოც და ათორშეტ
 წელ. ჰბობდა უცხოთესილთა და განუწილა ქუეყანამ მათი ძეთა ისრატლისათა
 და მოკულა ცხორებული ას და ათ წელ. და მოსე უკუე დაამუყა სიონ მეფე
 ადმორეველთამ, და ოც, მეფე ბასანისამ, რომელი დამთომილ იქყო გმირთაგან A59b
 10 დამკვდრებული რათანის შინა ასტაროთისას, ტომისაკანი რათანისი, რომლისა
 ცხედარი რკინისამ სიკრძით იყო ცხრა წერთა ღ სივრცით ოთხ წერთა, ღ მოულო უო
 ველი ქუეყანამ მისი. ხოლო ისო კელთ-მსხმელმან ქანანელთამან ღ ფერეზელთამან
 ღ გერგესეველთამან ღ ქეტელთამან ღ იესუელთამან ღ ამორეველთამან ღ ეველთამან ღ
 უაველთა მეფეთა მათთა რიცხთ ოცდაათორშეტამან უოველი ქუეყანამ მათი მისცა,
 ვითარცა ოთქუა, ძეთა ისრატლისათა. რამეთუ სივლტოლესა მათსა, თქუმულ არს,
 15 პირისაგან ძეთა ისრატლისათამსა უფაღმანცა აწმა მათ ზედა სეტუფი ქვისამ
 ზეცით, და უმრავლეს იყუნეს ქვათა მიერ მოწუედილნი, ვიდრეა რომელნი
 იგი მოსრეს ძეთა ისრატლისათა მახულითაა მკედართ-მთავრობითა ისო ნავე-
 ნისამთა. ვინამცა დიდად და ნიშებმოქმედად და უოვლად ღმრთის-მოუყარედ
 გამოჩნდა ესეცა, ხოლო არავე უნაწილოდ თითოისახეთა მწუხარებათა და განსც-
 20 დელთამსა დაშთა. რომლისა-თავს იტუეს ღმრთის-მზახვალა ოქროპირი: გუ-
 ღის-ხმა უავო რამობამ მართლისა კაცისამ. რამეთუ თქუა ისო ნავესმან: და-
 დეცინ მსე გაბანსა ზედა და მთავარე კევს ელომისას. და იქმნა ეგრეთ. და
 დადგა მსე შორის ცისა ვიდრე განსრულებაშიდე დღისა ერთისა და არა იყო
 დღე ეგე ვითარი პირველ და არცა [უკუანამს, რამეთუ თანა-მბრძოლ იყო ღმერ- A60a
 25 თი ისრატლთა. ესე მოსტისა მას უფრომსად შერაცხილ არს, ვინამცაგან არა
 სწორ არს ზღვასა და ცასა მნათობთა დამორჩილებამ, რამეთუ დიდ სადმე არს
 იგი და ფრთადც განსკვრეველ, გარნა არავე სწორ ამისას. და უკუეთუ აქ
 ესე ვითართა სუქმეთა ჭეთფენ წმიდანი, ვითარ არა უმეტესი აქნდეს მერ
 ბრწენივალეზამ და კანდირებამ? ესე უკუე დიდი და საკვრველთ-მოქმედი კაცი
 30 და მონაცვალე მოსტისი თანა-მოწაწილე მისსა იქმნა უოველთავე ღუაწლთა მისთა.
 ხოლო უკუეთუ დაუშთა რამე მათგანი სიჭაბუკისა-თავს ჰასაკისა მისისა, შემდ-
 გომად სიკუდილისა მოსტისისა ადგოს უოველივე დაელებული. რამეთუ უმეტეს-
 თაცა შრომათა მოქნე იქმნა იგი შემდგომად აღსრულებისა მისისა, რომელთასა
 მე თანა-წარგმელე თითოეულად წარმოთქემასა, ვინამცაგან ვრცელად მოგვთხრობს

8 ამორეველთა B. — 9 ტომისაგან B. — 12 გერგესელომან C. — 17 ნიშებმოქმედად. 31 თანაწარგველ B.

ჩუენ წიგნი მისი, მათ-თჳს რაოდენნი მან ქმნსა ბრძოლანი და ძღუენი და ქუე-
 უანისა მის აღთქემისა წილხუდომანი და ერისა ისრაჴლთაჲსა თათოკუელისა ტო-
 მისა ნაწალსა თჳსსა ხუედრებანი და სხუნა ეკე ვითარნი წაღვლით-ურთა იორ-
 დანისა: მათ და იერქოჲსა ზღუდეთა შჯდთა დღეთა და მღღელთა მიერ შჯდგზის
 5 გარეშემოვლითა დაცემისა: მათ.

[წიგნი მესამე.]

მსაჯულთა-თჳს.

იუდაჲს-თჳს

ხოლო შემდგომად ისოჲსა მსაჯულთა მიერ იქსნიდა დმერთი გარემოჲს
 10 მისსა დამკვდრებულთა მათ და დატყვევებულთა წარმმართთა მიერ ძვრხილულსა
 ერსა. რომელთა უპირატესი იუდა ვინმე სჯიდა ისრაჴლსა შჯდ წელ, რომელმან A60h
 კელთ იღვა აღონიბუჴეკ, მეფე უცხოეთსლთაჲ, და დაჴკუეთნა მწუერვალნი კელთა
 და ფერკათა მისთანი. ხოლო აღონიბუჴეკ თქუა ესრეთ: ესამეცდლათნი მეფენი
 მწუერვალებსა კელთა და ფერკათასა მოჭრიდნი ძურებოდეს ტაბლასა ქუეშე ჩემსა.
 15 რამეთუ, ვითარცა ვუჴგ, ეგრეთვე მომატოცა უფალმანა.

გოთონიელის-თჳს.

ხოლო შემდგომად იუდაჲსსა მსაჯულ იქმნა გოთონიელ ორშოც და ათ
 წელ და დასცა ხუსარათემ, მეფე ასურეთისაჲ, რომელი აჴირვებდა ერსა რვა წელ.

აოდის-თჳს.

20 და შემდგომად გოთონიელისა სჯიდა ერსა ავოდ ორკერძოვე მარჯუენე
 თხზეოც წელ და დასცა ეგლამცა, მეფე მთაბისაჲ, დანაკითა ორპირითა ძუალო-
 ანსა სიგრძესა მქონებულთა, რომელი აჴირვებდა ისრაჴლსა ათრვაშეტ წელ.

სამაგარის-თჳს.

ხოლო შემდგომად აოდისსა მსაჯულ იქმნა სამაგარ შჯდ წელ, რომელმან
 25 დასცა ერთსა დღესა შინა უცხოეთსლთაგანი ერქუნითა საცნველისა: მათა ათასი კაცი.

ბარაკის-თჳს.

და შემდგომად სამაგარისა მსაჯულ იქმნა ბარაკ და მს-თანა დებორა წი-
 ნაჲსწარშეტუელი, ცოლი აფიაღოისი, ორშოც წელ, რომელმან ჴბრძო იოვა-
 კიმს და სისარას მაჴირვებულთა: ისრაჴლისაჲ ოც წელ. ოდეს იგი იაოდ, ცო- A61h

ღმან ქაბერ კინეველისმან, შოკლა სისარა მანითა. რომლისა-ზე ჰრამითევეს და ორფევეს თრკი, უფრომსად ბრძენნი იგი ეღღუნთანი, და ასკლიპიოს შეკრ-ნალი, და ღჯერდოს სპარტიატი და სჯულის-მღებელი ეღღუნთაჲ იგნობებოდეს.

გედეონის-თვის.

5 ხოლო შემდგომად ბარაკისსა იქმნა მსაჯულ გედეონ ვინმე იერობთამტა ორმოც წელ, რომელმან მოსრა მადიამი სამასთა მიერ კაცთა, რომელთა წბეს ენითა, და ორიბ, და ზიბ, და ზევეკე, და სდღმანა მთაყარნი მათნი; რომელმან გოდოლი ფანთელისი დააქცია და მთაყარნი მათნი განღინა ცეცხლითა ეკალთა შორის შუღ წელ მსჭირვებულნი ისრანჭლისანი.

აბიმელექის-თვის.

10 შემდგომად გედეონისა მსაჯულ იქმნა აბიმელექ, ძე მისი, სჲმ წელ, რომელმან მოსრსა ძმანი თჳსნი აზნაურთაჯანნი სჲმოცდათნი კაცნი ერთითა ქვითა, რომელთაჯან არა დაშთა სხუაჲ თჳნიერ იოათამ ხოლო უმრწემესი მათი მღტოღ-გარე. რომელმან წარმოთქჳდა იგავი იგი წარ-რამ-ჰველიდა აბიმელექ კრისა-თანა, 15 თუ ვითარ ხენი მუძიბუღლნი ცხებად თაჳისა მათისა მეფისა ჰირველად ზეთის-ხილსა მოჰედეს, და შერმე ჯელუსა, ამის შემდგომად ვენაკსა, და რაჲ იგი ჰრქევეს თითოეულსა მეფექმნისა-თჳს მათ ზედა, და თუ რაჲ ს-იტეუაჲ მისცა თითოეულმან მათმან; და, დასსრუღსა, ვითარ იგი მასვე სიტეუსა ეტეოდეს 20 «ძეჳსა, | რათა მეფე იქმნეს მათ ზედა ხოლო მან ჰრქეჳ: უკეთუ ჰემშარიტე- A61b ბათ გნებაჲს შეუედ ცხებაჲ ჩემი თქუნ ზედა, მოვედით შემოაკერბით აჩრდილსა ქეჳშე ჩემსა; და უკეთუ არა, გამოვიდეს ცეცხლი ჩემგან და შეჭამნეს ნაძუნი ღიბ:ნისანი. და აჲ უკეთუ ჰემშარიტებით მეფე ჰეჳთ აბიმელექ, ძე ხარჭისა მამისა ჩემისაჲ, არა თუ გამოვიდეს ცეცხლი აბიმელექისგან და შეჭამნეს კაცნი სიკიმელნი, და გამოვიდეს ცეცხლი სიკიმელთა კაცთაგან და შეჭამოს აბიმელექჳ. 25 და ესე რაჲ თქჳ იოათამ, მჳის იკუზია სივღტოლაჲ. და შეჳღინა ღმერთმან სუღი ბოღოტი შორის აბიმელექისსა და კაცთა მათ სიკიმელთა, და ორკულ იქმნნეს კაცნი სიკიმელნი სახლსა აბიმელექისისა, რათა მთიწიოს უსამართლოებაჲ და სისხლი ძეთა გედეონისთაჲ თაჳსა ზედა აბიმელექისსა. და რამეთუ აღ-რამ-ვიდა ბრძოლად გოდლისა და მიეხლდა კარსა გოდლისასა, შთამოუტეჳა დღა- 30 კაცმან ნაღეწი წისქვლისაჲ თაჳსა ზედა მისსა და შემუსრა ქელი მისი. ხოლო

5 გედეონ ვინმე ერთბამად და იურობამცა.—10-17 და ჰრქევეს რაჲ იგი ჰრქევეს.—30 ქელქიხეჳი B.

1-3 შესწავე თუ ოღეს იყენეს ღდაღ სახელგანთქმულნი იგი ბრძენნი ეღღუნ-თანი პრომიტევეს (პრონთევეს B პროდთევეს C) და ორფევეს მუსიკელი და ასკლიპიოს შეკრ-ნალი და ღჯერდოს სჯულის მღებელი მათი (მათი იმ. B).—31 თხეჳი in marg. inter. ad ქელ.

მან შეის ხმა ეო საჭურველის-მპერობელისა მიმართ თჳსასა: „იკადე მახელი
შენი და მომკალ მე. ნუ სდა თქუან, თუ დედაცემან მოკლა იგი“. და ესრეთ
შოიკლა იგი ურმისა მიერ თჳსისა. და მიაქცია ღმერამან სიბოროტე მისი აბი-
მელექის მიმართ, და უოველი სიბოროტე კაცთა შთ სიკიმიელთაჲ მათდა მი-
მართ, და სიტუუჲ და იკავი იოათამისა, ძის იერობთამისი.]

5 იტუჳს უკუე ზანდის-მოკსენებელი ოქროპირი, ვითარმედ მრავლისა რამს
მომასწავებელ არს სასქელი იკავისაჲ. რამეთუ არს იკავი ზრახვად და სახის-
შემოდებაჲ და უუედრებაჲ, ვითარ იგი რაჲმს იტუოდის დავით ვითარმედ
10 ღამსხენ ჩუენ იკავად წარმართთა შორის, თავის სახრულად ერთა შორისა და
კუალად არს იკავი მაკალითინი სიტუუჲ, რომელსა მრავადნი საძიებელად სა-
ხელ სდებენ არა ცხადისა სიტუჳს-ებერ საჩინოდ გულის-ხმის-საუოფელი, არამედ
შინაგან მქონებელი დაფარულისა ძალისაჲ, ვითარ იგი რაჲმს სემფსონ იტ-
უოდა ვითარმედ ცამოვიდა ჰირისა-გან ძლიერისა ტუბილი, ხოლო ითქუემის იკ-
ვად მსკავესბაჲცა. რამეთუ სხუჲ იკავი დაუდგა მათო, თქუმულ არს, და თქუა:
15 მსკავეს არს სასუფეველი ცათაჲ კაცსა, რომელმან დასთესა თესლი კეთილი აკ-
რავსა თჳსისა. და კუალად იკავად ითქუმის სახის-მეტუეულებაჲ, ვითარ იგი არს:
ძყო კაცისაო, არქუ მათ იკავი ესე: არწივი ფრთადილი მდლად-მფრინვაჲ,
ხოლო არწივად იტუოდა შეფესა. იკავად უკუე ითქუმის სახეცა და ხატე, ვითარ
იგი ჰავდე იტუჳს: ესარწმუნობით შეწირა აბრჳჲმ ისაკი გამოცდასა მას და
20 მხოლოდ შობილსა მას შესწირვიდა შემწენარებელსა აღთქუმათასა, რომლისა-
თჳსცა იკავით მიიუგანა იგი ესე იგი არს სახესა შინა და ხატსა. და იკავი
არს სიტუუჲ განმზავებელა გულის-ხმის-საუოფელებითა გრძნობადთა სიტუუ-
თა | და წარმომადგინებელი სოფლითთა მიერ და ხილულთა ზეშთა-სოფლისათა
და უხილავთა. ხოლო სხუაგვარი იკავი არს სიტუუჲ აჩრდილთანი და მაკალი-
25 თანანი თქუმულისა მის-ებერ: მიიფო იკავსა უერი ჩემი, აღვადო საკალიბელითა
იკავი ჩემი და ვიტუოდი იკავთა დასაბამისთაჲ. ებე ვითარივე იკავი არს ხედ-
ვად თანა-შეტუეუბული ხედვისა და შეცნიერებისაჲ. მაკალითი არს სათითოეულომ-
საგან უოგლით-ურთისა მიმართ აღსდვად, ანუ გამოჩინებაჲ სარწმუნოქმნილი
კერძობობითისაჲ კერძობობითისა მიერ და მსკავსისა. ხოლო საკუთარი იკავი არს
30 სიტუუჲ დაფარული სხჳს მიერ მოქენე განცხადებულისა შესწავებისაჲ.

ხოლო შემდგომად აბიმელექისსა მსაჯულ იქმნა თოლს ოც და სამ წელ. და
შემდგომად თოლამსსა მსაჯულ იქმნა იაარ ოც და ორ წელ. და შემდგომად იაი-

20 შემწ. . . ებელსა A post add. m.2 უნარ.

7 პარავოლი (ლი in l. evan.) A პარავო A პარავო C. —10-12 შეისწუვი გან-
უოფილებაჲ სახეთა იკავთაჲ, რამეთუ ოთხ[ურ]ად ითქუ[მის ენი]თა ელენო: [ათა] პარ-
ვოლ[ი] A; in B usque ad ოთხ et C usque ad იგა.—24 პროვლიმა.—27 პარ-
ვოლიმა.—29 პარჳშია.—31 იარისთჳს AC იარისთჳს B.

რისს მსაჯულ იქმნა იუფთაჲ ექეს წელ; და დაამკუნა ამანიტელებნი და ფილისტიმელებნი მაჭირკებელნი ისრანწლისანი ათრეამეტ წელ, ხოლო შემდგომად იუფთაჲისს მსაჯულ იქმნა აბესსა შუდ წელ. და შემდგომად აბესსა მსაჯულ იქმნა ელომ ათ წელ. და შემდგომად ელომისსა მსაჯულ იქმნა ლავდონ რვა წელ.

სამფსონის-თვის.

5

ხოლო შემდგომად ლავდონისსა სამფსონ თც წელ სჯიდა || ერსა. | და დს-
 6 ცა ფილისტიმა უბითა ვირისა მათა და კუერთხითა და ძელეებითა და დაცემითა
 სახლისა მათა მაჭირკებელი ისრანწლისა თრმოც წელ. რომლისა სხუანიცა მრავალნი არიან
 10 საცნაურებანი ძალისანი, ვითარ იგი სიადვილით მრავალგზის განხეტქანა მრავალსახენი
 საკრეფელი და აბქენი დაზულთა ქალაქისანი წუართლებითურთ და ქუდზღურბლით-
 ურთა თანა კოშკთა მათთა აღფხურნა, და აღხუნა ბეჭთა ზედა თვსთა და დასხნა
 თხემსა ზედა მთისსა, რომელ არს ჰარის-ჰირ ქალაქისა მისა რომლისა-ზე
 15 ირავლიცა ელდინთა შორის სახელგანთქემული იცნობებოდა. კეთილად უკუე
 ასწავებს წინა მსწარმეტყუელი და ამცნებს მეტყუელი: აარა მინდობად
 მეკობარათა. ვითარმედ თანა-ცხედრეულისა შენისა გან დაფარეო თხრებად
 რამე მისდა საიდუმლოა. რამეთუ, კითხულ იქმნა რამა ჰირველისა გან მეუღლისა
 20 თვისსა მართალი ესე და მიუთხრა მას იაკობი იგი, მწუხარებისა დიდისა მიზეზ
 ექმნა მას. ეგრე მეორემანცა დადიდა სიტყუთა საცთურისა მათა შეცთუნა რამა
 მართალი, მოსაცხრამედ ეო იგი მტერთა მისთა, და აღთქმისა მიერ მეუღლად-
 25 ღებული იგი და ისრანწლისა მსაჯულად თც წელ გამოჩინებული და ძალითა
 ნებთა თვისთა მათა დამკდელი უბითა ღომისთა და ერთითა უბითა ვირისა მათა
 მომსრეველი ათისისა მამაკანისა და უბისა განვე მსუმიელი წელისა და უზამტეობითა
 ძალისა მათა მომფხურეულ ბჭეთა დიდისა ქალაქისათა, ვითარცა ითქუა, და რათა
 30 შემოკლებულად ვთქუა საშო მთავანვე დედისა მთა წმიდაქმნილი და ნაზარეველად
 წოდებული და სულითა წმიდითა აღვსებული იგი, ჳ მე, მონადირე ბულ იქმნა
 რამა დედაკანისა მიერ არა ხოლო სიმდიდრე საღმრთო მასა მადლისა და სიმკნე
 ეგოდენისა ძლიერებისა. წარწემიდა, არამედ თუაღნიცა აღმოკვანენს და
 სამღერეულ ერმებისა უცხოთესლთა მას ქმნილ მათსა-თანა თვისიცა საწულო-
 35 ბულად უჩინო ეო ცხორება და მტერთა ვიდრე-მე საბასრობულად, ხოლო მოყურეთა
 საგოდებულად გამოჩინა თავი თვისი.

B 86
B 87

B 88

ხოლო შემდგომად სამფსონისსა იქმნა უმთავრობა თრმოც წელ, და კაცად-
 კაცი იქმნა, რამცა რამ თვთ ენება ძვრი, ვინა მცა წერილი მიზეზსა უსჯუ-

1 დაამკუნა B. 4 ელომისა B.—6 post სჯიდა usque ad fol. 62¹ in A folia duo interciderunt, in C lucuna p. 70-80.—7 ვირისათა.—21 თვისათა.—22 ძალისათა.—24 სწომოვანვე.—წმიდად ქმნილი.

ღოებისასა წარმომარინებელი იტუჯს: (მათ ღღეთა შინა არა იყო მეფე ისრაელსა
 შორის, არამედ თითოეული სათნოსა თუღთა თჳსთასა ჰყოფდა). ესოდენთა ბო-
 რტთა მიზეზ არს უმთავრობაჲ. და რამეთუ ურთი-ერთას მბრძოლქმნილნი
 ურთი-ერთასცა მსრველ იქმნულდეს, და უფროჲსა რაჟამს იგი ხარჯსა-თანა მის
 5 მოგზაურისასა მეძჳ იქმნეს ტომნი ბენამინისნი და კარდარულებითა უძ-
 ლებებისაჲთა მოკლეს იგი, ათერთმეტნი ტომნი ტომსა ერთსა ებრძოდნეს.
 არამედ ვინაჲთჳნ იგინი კერპთა მიმართ მეძჳქმნილ იუვნეს, ერთისა ტომისა
 მიერ იძლინეს ათერთმეტნი ტომნი ერთგზისცა და ორგზის. ამისა შემდგომად
 მძლე ექმნეს მის და სრულებით მოსპოლეს იგი, ვითარცა მოკვთხრობს წიგნი
 10 მსაჯულთაჲ და შემსგავსებელი უსჯულთებისა მათისა მიეკადა ჰატიფი, და მი-
 ზეზისა მიერ მომხდელნი ჟამსა საღმრთოჲსა სასჯელისასა ჟეროვნად განისწავლ-
 ნეს შიჯავრისა მისისა მიერ, ვითარ იგი თჳთ იტუჯს: (რაჟამს მივიდო ჟამა, მე
 სიწრფეთაჲ ვსაჯოა). ხოლო ჟამად იტუჯს სიმრავლისაგან ცოდვითაჲ შეკრებულსა
 და აღრიცხულსა ღმრთისა მიერ და მოწოდებულსა ჟამსა შურის-ძიებისა და მი-
 15 გებისასა, ვითარცა წერილ არს გალობასა შინა მოსტისას: (არა აჰა ესე უოველი
 შეკრებულ არს ჩემ მიერ და დაუკვიდელ საუნჯეთა შინა ჩემთა? და ღღესა შუ-
 რის-ძიებისასა მივაგო, ჟამსა რომელსა შეუცტეს ფერკი მათი, რამეთუ ახლოს
 არს ღღე წარწყმედისა მათისაჲ. ესრეთვე სხედ, რაჟამს დადგა მოსე სრვასა
 მას მვედრებულად, რათა მოსრას უტულის-ხმობა და ცოდვის-მოუყარე ერი, მაშინ
 20 უბუე მოწველქმნილმან ჰრქუა მას: (ვიდოდე აწ, ესე იგი არს ჟამად უბუე ვე-
 დრებისა-თჳს შენისა ვიდოდე, და უძლოდე ერსა მას. ხოლო რომელსა ღღესა
 მოვიხილო, მოგჰქალო მათ | ზედა ცოდვითა მათი). რომელი ესე უოცა, რამეთუ
 25 იტუჯს წერალი ვითარმედ (უბუე უფალმან ერი იგი კბოჲს-მოქმედებისა მის-
 თჳს). ვინაჲცა ნამდვლვე უღონო არს და განუღტოლველ განრომაჲ სასჯელის-
 გან ღმრთისა, დაღათუ არა კედის-კელ შეამთხუევს ამის ცოდვის-მოქმედთა, რა-
 მეთუ სულგრძელებს, ვითარცა სხიერი და კაცთ-მოუყარე და მომლოდე შენანე-
 ბისაჲ, ანუ თუ უძრვისისა მიერ წარმატებისა და განერდომისა, ვითარცა მცირ-
 რეთა სიტყუათა მიერ გაცხადებულად საცნაურ ქმნილ არს.

იტუჯს საღმე ესრეთ უოვლად-ბრძენიჲ კარილე ვითარმედ (აღრიცხვან უო-
 30 ღისა ქუეყანისა კაცთა ჟამად-ჟამადნი ცოდვანი, რომელნიცა აღწერნენ რაჲ ვიდრე
 რომლისაჲმე რაოდენობისაჲმე, მაშინ მოაწვეს ჰატიფთა კარდამავლთა ზედა
 სჯულისათა სჯულის-მდებელი და უფალი. რამეთუ ჰტებს მენამდე ბუნებითისა
 კაცთ-მოუყარებისა, არს ოღესმე რომელი იტურთავსცა სიბორტესაცა ცოდვის-
 მოქმედთასა არა სრულებით მოწინეუქმნალი, და რამეთუ თქუა აბრაჰამის მიმართ
 35 ვითარმედ (ანდარა აღსრულებულ არიან ცოდვანი აღმორეველთანი აქამომდე).

4 უფროსლა. — 5-6 უძლებებისათა. — 22 ცოდვა.

ხოლო ფარისეველთა გარდარეულად შემაწესებულთა მიმართ იტყოდა: «და თქვენცა აღასეთ საწყუელი მამათა თქვენთაჲ». ხოლო რაჟამს იხილოს ღმერთმან კაცი უკუნაღესნელთა ბოროტთა შთაფრდომილად და მიდრეკილად, აღიღებს მისგან მადლსა თვისსა. რომლითა უმეტეს განფიცნების კაცი იგი, ვითარცა ეს

5 მაკის მიერ განდიკებული და არამქონებელი ღმრთისა თავსა შორის თვისსა თანა-მზრახველად, და უძრეს იქმნების ბოროტითა მიერ, და ეწვევის მას რის-ხვად. და ესრეთ განჩინებდა რამ თუგლუნუებისა და საღმრთოჲსა სასჯელისაჲ

10 განცხადებულად და სასტიკებით იხილვოს მას ზედა, იხილონ წრფელთა და იხარებდენ, და უოგელმან უსჯულოებაჲმან დაიყოს ჰირი თვისი». და ფრადცა სა-მართლად: «რამეთუ გულარძნილთა მიმართ გულარძნაღთა გზათა მიაფლენს ღმერთი»; და არა უსამართლოდ დაერწუმან მფრინველთა მახეი», «რამეთუ ფერკნი მათნი სიბოროტისა მიმართ რბიან და მოსწრაფე არიან დათხევად სისხლასა».

15 რომლისა-თჳს იტუჳს მოციქული: «იანუ უმეტარ ხარ, ვითარმედ სიტკბოქებაჲ ღმრთისაჲ სინანულად მოგიუკანებს შენ? ხოლო სიფიცხის-ებრ შენისა და შეუნანებელი-სა გულისა იუნჯებ თავისა თვისისა რიხვასა დღესა რისხვისა და მართლ მსაჯულობისა ღმრთისასა». და რამეთუ უოგელნა საქმენი ღმრთისანი სიმართლით არიან, ვითარცა წერილ არს. ხოლო იმარხვის უღმრთოჲ დღისა-თჳს ბოროტისა. ვინაჲცა მტოდველნი და განსამწარებელნი წარმართებულ რამ იყუნენ მრავალგზის სულგრძელებითა ღმრთისაჲთა და არა რამ შესაწუხებელი შეემთხუეოდის, არამედ უხუე-

20 ბისა და ბედნიერებასა და დღეკეთილობასა და სიმრთელესა და შეუბასა შინა იყუნენ სამარადისსა, ესრეთ იტუჳს უგუნურებით, ვითარმედ სთნავს და უხარის ღმერთსა და ამის-თჳს უფროჲსდა «განვამრავლეთ ბოროტნი, რათა უმეტეს მომიკლენ კეთილნი. რათა სასჯელი მზა არს» და რომელთა-თჳს ხმაჲს დავით: «შრომასა კაცთა-თანა არა არიან და კაცთა-ებრ არ: იტანჯენ, და ამის-თჳს შეი-

25 შერნა იგინი ამარტავანებაჲმან სრულიად, და შეიშისეს უღმრთობაჲ და სიცრუჳს. და განიზღახეს და თქვეს უკეთურებაჲ და სიცრუესა სიმაღლედ ზრახვიდეს. დადვეს ცათა შინა ჰირი მათი, და ენა მათი ეთრია ქუეყანასა ზედა. და თქვეს ვითარმედ-მე აგრძნა ღმერთმან? ანუ არს მეცნიერებაჲ მადლისა-თანა? რომელთა მზაკუარებათა მათთა-თჳს დაღვა ღმერთმან ბოროტი და დაამკუნა იგინი ამა-

30 დღებასა შინა, და იქმნეს მოსოკრებულ ჰეისა შინა. და წარწმადეს უსჯულოებათა მათთა-თჳს. ამის-თჳს არქეთ უსჯულოთა: ნუ უსჯულოებთ, და, მტოდველნო, ნუ აღიმაღლებთ რქასა და ნუ იტუჳთ ღმრთისა-თჳს სიცრუესა, რამეთუ ღმერთი მსაჯულ არს». და ენუ ეშურება წარმართებულსა გზასა შინა მისსა კაცსა

A62^a
C 342

B 90
C 343

A62^b

10 გულარძნილთა მიმართ *om.* C.—13 ვითარმედ [ვ'დ] რ' B.—14 შენ ხოლო | ხ' შ' B.—15 თვისისა | შ'ისა B. 18 განსამწარებელი B.—27 ცათა *om.* C.— შინა *om.* A. 30 ჰეისა B.— 38 ეშურება რ' C.

მოქმედსა ესჯელოებისსა, რამეთუ, ვითარცა თივამ, მსიუღად განკმეს და, ვითარცა მსალი მწუხანგილისა, ადრე დამოცუვას. რამეთუ მართალ არს უფალი და სიმართლენი შეიუარნა. გვიდის უკუე ჩუენ, უკუეთუ ნამდვლეე ერთგულნი და საკუთარნი მონანი ვარა მწოდებელისა ჩუენისა შეუფისანა, რათა არა სასუფევე-

5 ლისა მოლოდებითა, არცა სხუასა რომე აღთქმულთა კეთილთა სსსოებითა გიქმოდით სათნოებათა, არამედ თუთ მის მეფისა ჩუენისა ღმრთისა-თუჯ უოგედსა- B 91
ვე დავითმუნდეუ. გარნა არიან მრავალნი განვრდომილნი და | ორგულნი, რომელ- C 344
ნი არცადა სასიქიდლისა-თუჯ მოუედებიან სათნოებას. და ღმრთისაგან ვიდრე-შე A63a
სასუფევეელასა აღმოქმედობამ არა ესმის, ხოლო ეშმაკისგან გეჭენისა მომა-
10 ტუეებელობამ საუყარელ უჩნს. და რამეცა ბორცნეულობისა ამის უძრკეს და უუბადრუკეს იუო? და რად ვიტუჯ გეჭენისა? რამეთუ ზირველ გეჭენისადა ტკი-
ვილნი ჭქონან აჟა და სირცხულნი და საცინელქმნანი და ბეერკულთა სიკუდილთა და ტანჯვათა შემთხუევანი. გარნა ეგრეთცა მრავალ არიან მორჩილნი და მიმ-
დგომნი ეშმაკისა სიბოროტუთანი.

ელის-თუჯს და ძეთა მისთა.

15 ხოლო შემდგომად მსაჯულთასა სჯიდა ერსა მღღელთ-მთავარი ელი ოც წელ. გარნა უკეთურებისა-თუჯს და უწესობისა ძეთა მისთა, ოყნი და ფანკზის-
სა, კუადად მოიწია საღმრთოჲ მსაჯულა. რამეთუ იგინი საღმე ბრძოლასა შინა
საწყალობელად მოისრნეს, ხოლო ესე საღმრთოჲსა მსმენელ იქმნა ხმისა, მისსა
20 მიმართ ესრეთ მეტუეელისა: ვთქუე: სახლისა შენისა სღვამ წინაშე ჩემსა ვიდრე უკუნისამდე. ხოლო აწ არა ესრეთ, არამედ მადიდებელნი ჩემნი ვადიდნე, ლე შეე-
რადცხის-მოუფელნი ჩემნი შეურაცხ იქმნენ; და მოვსპო თესლი შენი საკურთხე-
ველისაგან ჩემისა. და კუადად: აჟა შე შური ვიძიო სახლისაგან ელისსა უკუ-
ნისამდე უსმართლოებისა-თუჯს ძეთა მისთაჲსა, რამეთუ ძჯრის-შეტუეულ იყვნეს
25 ღმრთისა ძენი მისნიჲ ამათ ზირველეე მსმენელი და მოწუეულისა ძეთა მისთაჲ-
სა წარდებით-ერთ კიდობნისაჲთ მხილეული დაეცა სიანაკისაგან ზირუეუენქტეუით და შეიძესრა ზურკი თჯის და მოკუდა ოთხმოცდაათისა წლისაჲ.

სამოელის-თუჯს.

30 ხოლო შემდგომად ელისა შჯიდა ერსა სამოელ მღღელი და წინაჲსწამეტ-
უეელი ოც და ათ წელ და ძენი მისნი, იოილ|და აბო, რომელნი არა ვიდოდეს A67b
გზისა-ებრ და სათნოებისა მისისა, არამედ წინა-უემო სიმართლისა, შეკრბა უკუე
მისსა ერი არმათიმს და ეძიებდეს მეფესა ჩუეულები|სა-ებრ წარმართთაჲსა. ხო- B 92

2 მოცუვეს B.—8 post სასუი usque ad A64a in C lacuna p. 844.—9 აღ-
ოქმულენა B.—გვენისა B.—10 რამეცა| რაჲცა B.—11 გვენისა B.—გვენისადა B.
—20 მეტულნი B.—ვიდრე om. B.—23 ელისა B.—27 თჯის| მისი B.

ლო იგი შეწუნს ფრიად, რომლის მიმართ თქუა ღმერთმან: **ისმინე ხმ:ა კრი-**
საჲ, რამეთუ არა შენ შეერაცხ გუვეს, არამედ მე შეუფუოფად მათ ზედაჲ. და
 მისცა მათ სუელ, ძე კისისი, ტომისკან ბენიაშენისსა, და სცხო შეუფელ მათდა.
 რომელა იყო კაცი სახიერი და კეთილი, დიდი ჭასაკითა მკართადტგან ზედაჲთ
 5 და უზუემადლეჲს უოფლისა ქუეუანისა კაცთაჲ. და იგი იქმნა დასაბამ შეფობისა
 ისრაჲლთაჲს

[წიგნი მეოთხე.]

საულის-თვს.

ხოლო შემდგომად სამოელისსა მეფე იქმნა საუელ ორმეოც წელ. რომელმან
 10 იკადრა რაჲ ზირველად უკუე კუშეჲჲ და ღმერთისაჲ ჯ მერმე გარდაჰკადა მცნებასა ღმრთი-
 სისა ამაღლეთა ზედა და აცხოუნა აკაც მეფე მათი, ესმა წინ მსწარმეტუეულისა-
 გან: ამო იქმენ შენ, რამეთუ არა დაიშარხე მცნებაჲ ჩემი, რომელი გამცნო შენ
 უფალმან, დამტკიცებულმეჲ იყო შეფობაჲ შენი უკუნისამდე ისრაჲლსა ზედა.
 და აწ არა დამტკიცნეს შეფობაჲ შენი, არამედ იდიოს უფალმან კაცი გულისუბრი
 15 მისისაჲ მთავრად ერისა თვისისა.

დავითის-თვს.

და ამისსა შემდგომად სცხო დავითს სამოელ სიტუჯთა უფლისაჲთა და მერ-
 მე დაბერდა და მოკუდა. ხოლო საუელ შესიინა მერმეცა უმეტეს განრისხებად
 უფლისა. რომელი'ა-თვსცა სული უფლისაჲ განუშორა მისკან და აშთობდა მას
 20 სული ბოროტი და რომლისა-თვს დავით მიუკანებულ იქმნა მისსა ნუგეშინის-
 მტემულად სენისა მის, და იყო, იტუჯს, მოუვიდის რაჲ საუელს სულა იგი ბო-
 როტი, შიადის დავით ქნარი და კალობდის, და განუშორის მისკან სული ბო-
 როტი. არამედ დამუჲცა უცხოთესლი იგი გოლიათ, რომელი იყო || ჭასაკითა
 ოთხ წურთა და მტკაველ სიკრძით და მოკლა იგი, და აღილო უუედრებაჲ მი-
 25 სი ბანაკისკან ღმრთისა. და ამის-თვს სიძე ექმნა საუელს და იშურა მის მიერ
 მიზეზითა მძნობართა მათ მაქებულთაჲთა, და ივლტოდა ჰირისკან მისისა, რა-
 ვამს იგი ჰურნიცა წინადადებისანი მიიხუნა და შეჭმნა კელისკან მდღელთ-მთაფ-
 რისა აქიმელექისსა, რომლისა-თვს განრისხებულმან საუელ მოკლა აქიმელექ კელი-
 თა დოიკ ასურისაჲთა და უოგელნი მის-თანა მდღელნი უფლისანი, კაცი სამს
 30 ორმეოცდაათნი. | აწ ხოლო ესე, არამედ უოგელი ჭაღაქი მდღელთა ნომანი B 93
 დასცა ჰირითა მახელისაჲთა, მამათაჲთგან ვიდრე დედათამდე და შწართა ჩჩვლ-

1 შეწუნსა] შეხუნა A.—2 მეფედ უოღ'ა B.—მათ] მას B.—8 საულისთვს om.AC.
 —10 გარდაჲდა B.—16 დავითსთვს om AC.—20 მისსა om. B.—23 ჭასაკითა—ჲ.
 78,21 ესე om. A quattuor foliis intercisus; om. etiam C.

თა და ზუარაკთა და კაჭრაულთა და ცხოვართა; და არა დაშთა მოტანი არცა
 ერთი თჳნიერ აბითარ ხოლო, ქე აქიმელექისა, რომელი მიველტოლფილ იქმნა
 დაკითხის მიმართ. ჰქეს საულის მძწნარე შესისხლეობაჲ უძკრეს იქმნა სხუთა უო-
 ველთა ცოდვათა მისთა რამეთუ ბრძანებულ იქმნა რაჲ ღმრთისა მიერ აღსპოლფად
 5 ამაღლექისა, არა აკგე ხოლო განარინა, არამედ რაოდენიცა სთნდა მას მათგანი მო-
 სატებელად; ხოლო გულის-წყრომამან რაჲ დაბორცა, არა მდღეღნი ოდენ შო-
 სწყყნა, არამედ ქაღაქი კაცებით-ურთ განხრწნა. და ღვენა უუა დავითსცა და
 ერთგზის და ორგზისცა შთავარდა კელთა მის ნეტარისთა, რომელმან არა რაჲ
 ბორცოტი შთაგო ბორცოტისა წილ მისის; არამედ თქუა უოვლად-მშჳღმან დაგითა
 10 უოვლად-მოძულისა საულის მიმართ: რაჲსა-თჳს ეძაებ, ვ: შეფე, მიღებასა სუ-
 ლისა ჩუენისას? სჳჳენ უფაღმან შორის ჩემსა და შენსა და მისჳჳენ მე კელთა-
 გან შენთა. ხოლო კელი ჩემი არა არს შენ ზედა, ვითარცა ითქუმის თქუელსა ში-
 ნა იგავსა, ვითარმედ უსჳჳლოჲსაგან გამოვალს ცოდვაჲ. და სახლი ვიდრე-მე
 დავითისა ვიდოდა და განსქიერდებოდა. ხოლო სახლი საულისი ვიდოდა და
 15 მოუძღურდებოდა. ამისა შემდგომად აღმკედრდეს უცხოთესლთა საულის ზედა;
 ხოლო იგი მუცლის-მეზღაპრისა მიმართ მის, რომელი განჩინებისა მიმღებელი
 გუელს-მოღვინებით მოუკდა ბრძოლასა და ისრით განგუჳერიღმან თქუა შესჳჳურ
 ველისა მიმართ თჳსისა: იკად მახელი შენი და მიწერტე მე, ნუ სადა იმღერ-
 დენ ჩემ ზედა წინაღუცუეთელნი ესე. ხოლო მას ვინაჲთგან ეშინოდა და არა
 20 ერჩადა, მოიღო საუელ მახელი თჳსი და დაეცა მას ზედა, რომელსა ზედა შეს-
 ჳურველექა მისი. და დაეცა რაჲ მას ზედა, მოიკლა იგიცა მახელისა მიერ მი-
 სისა. და ესრეთ მოკუდა საუელ ცოდვათა შინა მისთა, რომელნი ცოდნა წინაშე
 უფლისა, რამეთუ არა დაიცვა სიქრეუაჲ უფლისაჲ და რამეთუ ჰკითხა მუცლით- B 94
 მეზღაპრეთა და არა ჰკითხა უფალსა, და აღებულ იქმნა შეფობაჲ ნათესავისაგან
 25 მისისა და შიიცვალა ნათესავსა ზედა დავითისას. აწ უკეე რაჲ მოუუიდა საუ-
 ლის სიდიდემან და სიმაღლემან ჰსასკისა კორციელისამან? ანუ რაჲ ანო დავითს
 სიმცრომან და უნდობამან სახისა გარეშისამან? რამეთუ ერთი იგი, ვითარცა
 მუხსა რაჲმე, რტო ნაყოფსა სიძწარისასა საზრდელსა ღოთასა მომღებელ იყო;
 ხოლო მეორე იგი, ვითარცა ვენაჲი კეთალად განსხლულდი და ნაყოფიერი, თითო-
 30 სახეთა სათნობათა ღვრისა მასარებელსა გულთასა დამომადინებულ იყო. რამე-
 თუ სათნობისა მოკლებასა იტუჯს საღმე დიდი ისიდორე, არა რად სარტებელ
 არს უნაკულლო სრულეობაჲ ჰსასკისაჲ. რომლისა-თჳსცა იტუოდა ღმერთი სამოკ-
 ლის მიმართ: რე მიჰხელავ სახესა უხუცესისასა იესეს ძისასა, ნუცა ანაკები სი-
 დიდისა მისისა დაგიკვრდების; რამეთუ შეურაცხ ვუავ იგი. და რამეთუ არა ხედ-
 35 ვისა-ებრ კაცისა ჰხელავს ღმერთი: რამეთუ კაცი ჰირსა, ხოლო ღმერთი გუელს

1 კარაულთა.

ქხედავს. ვინაჲცა არა სკამრ არს სიმაღლესა ზედა კორცთა ქასკისასა განჯრ-
გებაჲ და აღზუაგება, არამედ მხოლოდ სათნოებითა ოდენ და მოქმედებითა
მცნებთაჲთა ღმრთისთა შემკობაჲ ცხოვრებისაჲ

ხოლო საუღ რაჲ წიკელა, დაუტევა დავით ანქუბ, მეფე უცხოთესლთა;
5 და მოსრული ჭურისტანად თანა-მეტომეთა თჳსთა ისრანლთა მომართ მეფე
იქმნა სათნოოფითა ღმრთისაჲთა. ვითარ უკვე დიდი ბასილიცა ზედა-წარწე-
რილსა შინს ოცდამე-თსამეტისა ფსალმუნისასა აბიშელექედ სახელ სდებს — რა-
მეთუ იტუვს: ფსალმუნი დავითისი, რაჲმს იცვალა პირი თჳსი წინაშე აბიშელე-
ქისა, და განუტევა იგია, — ხოლო მოთხრობაჲ მეფეთა წიგნისაჲ ანქუბად უწოდს
10 მას. ესრეთ უკვე ვიტუვთ, ვითარცა განსწავლულნი ჩუენდა მომართ მოწევნუ-
ლისა ესე ვითარისა რაჲსმე სიტუვსა მიერ და მოცემისა, ვითარმედ მეფეთა
უცხოთესლთასა საზოგადოდ ვიდრე-მე სახელად აქუნდა აბიშელექე, ხოლო გან-
თჳსებულად თითოეულსა რაჲცა | რაჲმე ეწოდებოდა. ვითარ იგი ჰრომაელთასაცა B 95
ზედა სახელგუელსა მეფეებსა რამეთუ ეკისარ ეწოდების საზოგადოდ და აგლუს-
15 ტოს, არამედ საკუთარნიცა თჳსნა მოვეუგიან თითოეულსა სახელნი. ვითარმედ
იგი კუელად მეგჳტელთა-თჳს ფარასებაჲ გემის საზოგადოდ სახელად. იოსებ-
ბის-ზედა და შემდგომად მოსწეს ოთხთა ნათესავთასა და სოლომონის-ზე, რო-
მელმან ასული ფარაოჲსი მიიფუნა ცოლად, და იერემიასა შინა, კუელად მეფე
20 ეგჳტისა ფარად სახელ იდების. ეგრეთვე აბიშელექე ჟამთადა იყო აბრაჳმისთა,
და დღეთა ისრაისთა; და აწ ცხოვრებასა დავითისასა.

და ესრეთ შემდგომად საულისა მეფე იქმნა დავით ტომისაგან იუდაჲსა
ორმოც წელ. რომელმან ქმნა უოველივე ნებაჲ უფლისაჲ თქუმულისა მის-ებრ
ვითარმედ ვებოე დავით, ქე იესუსა, კაცი გულისა-ებრ ჩემისა, და წებითა
წმიდითა გცხე მის, რამეთუ კელი ჩემი შეეწიოს მას და მელაჲმან ჩემმან გან-
25 ძლიეროს იგია და რათღენი რაჲ არს სხუაჲ ესე ვითარი. და ვითარმედ ვამო-
ირჩია მან დავით, მონს თჳსი, და შეიწუნარა იგი სამწესოსკაცან ცხოვართასა
მწესად აკობ მონისა თჳსისა და ისრანლ სამკვდრებულისა თჳსისა. რომელიცა
კელთკნებითა საღმრთოჲთა და კეთილად მსახურებითა მწესიდა მათ და უმან
კთებითა გულისაჲთა და გონიერებითა კელთა მისთაჲთა უძლოდა მათა. რომ-
30 ლისა-თჳსცა ზედა-დაჳრთო წერილმან მეტუეულმან ესრეთ: და მეფე იქმნა დავით
ისრანლსა ზედა და იყო მოქმედ მსჯავრისა და სიმართლისა. ამან დასცა
მოლხონ, მეფე ასურეთისა, და მოჭკადა თავსა მისსა გვრგვნი ოქროჲსაჲ დიდი,
მქონებელი ქვათა ზატოქსანთა, და თჳთ დაიდგა იგი გვრგვანად დიდად შეუნიე-
რებისად და სამკაულად სიკეთისად. რომლისა განმაცხადებელი ხმობს კუელად:
35 უფალო, ძალითა შენითა იხარებდეს მეფე და მაცხოვარებითა შენითა იშუებდეს

ფრიად. გულის-თქუმაჲ გულისა მისისა მიეც მას და ნებაჲ ბაკეთა მისია არა
 დააკლე მას, რამეთუ მისწითე იგი! კურთხევაჲსა სიტკბოებისასა, დაადგ თავსა B 96
 მისსა გურგანი ქვისაგან ჰატონისსა, დიდ დიდებაჲ მისი მაცხოვარებისა შენითა,
 დიდებაჲ და დიდად-შუენებაჲ დაადგ მას ზედა. და ესრეთ განძლიერდა რაჲ
 5 ნეტარი იგი და მტკიცე იქმნა თანა-მბრძოლებითა ჟღერისისთა, სრულ ეო ისა-
 კას აგი იაკობის მიმართ თქუიული კურთხევაჲ, ვითარცა იტყვს თეოდორიტი
 ვითარშედ იქმენ უფალ ძმისა შენისა. რამეთუ მძლე ექმნეს იღუმისა და მონად
 მთიგნა ეოველნა იღუმაულნა ნათესაჲნი ესავისანი, და აღსასრულად მიწია წი-
 10 ნაღსწარმეტყუელებჲჲ მგალობელმან ესრეთ: იღუმისა ზედა აღვეყვართენ კამლნი
 ჩემნი. შე უცხოთესლნი დამემორჩილნეს. რამეთუ იღუმელია ჰირველად მამად
 ხედოდეს ესე. რომლისაგან მოუკაეს სახელი ესე. რამეთუ ედომ ეწოდა უმე-
 ტეს ჰირმშობისა ჰატოიის-მცემელსა ოსნისსა. რომელნი არა სახელსა ხოლო,
 არამედ ძვრის-მოკსენებასცა ჰირველისა მამისა მათისასა მოსცვალე ექმნეს. ღ
 ვითარ იგი მას მოუმჯდებელი აქენდა იაკობის მიმართ გულის-წერომაჲ, რომ-
 15 ლისა მიერ აღძრული მარადის ხმობდეს: ამოახდენენ დღენი მამისა ჩემისანი,
 მოგვლაჲ მჲ ჩემია. ეგრეთვე ესენიგა სამარადისოდ ემურებოდეს იაკობისგანთა
 მათ და ბევრეულთა ძმაგუთა მთაჰობდეს მათ-თჳს, და, რაჟამს იგი მეტეტუ-
 რისა მონებისაგან განთავისუფლებულნა ქუეყანად მიმართ აღთქუმისა მოგზაურ
 იყვნეს წინამძღურობითა და მმართველობითა დიდისა მოსწისთა, არა ხოლო
 20 სიყვარულით არა შეიწყინარეს, არამედ არცაღა განვლად შუენდეს ქუეყანით თჳ-
 სით, და ესე მამის, რაჟამს საღმრთოჲ მოსე ვედრებით ჰლოცვიდა მათ და
 აღუთქმიდა არა მოქცევაჲს მარჯულ გინა მარცხელ, არამედ გზისა საპეფოსა
 წარვლასა და თჳთ მის წელისცა საკმარებასა ფასითა მოსუიდასა. და ამის შემდ-
 გომადცა მიმდემად აჩუენებდეს სიბოროტესა თჳსსა, ოდესმე მარტოებით კელ-
 25 შუოფელნი ბრძოლად მათდა განწყობისანი, ხოლო ოდესმე მტერთა მათთა-თანა
 მბრძოლქმნაღნი გულს-მოდგინებით. და კუალად რაჟამს იგი ასურსატანელთა B 97
 მიერ იბრძოლებოდეს ისრანსლნი, ბევრეულთა ძვრთა მომპოვნებელ იქმნეს
 მათ-თჳს არა თანა-შეწყენითა ხოლო მბრძოლთაჲთა, არამედ სადარნოთა-
 ცა შინა მსხლომარობითა და ღტოლვისა შეცადინთა მომხადირებლობი-
 30 თა, და მათგანთა რომელთაჲმე თჳთ მოწყუელითა, ხოლო რომელსაჲმე კელსა
 მტერთასა მიცემითა. რომელი ესე აჳთ მან საკურველმან დავითა წი-
 ნაღსწარ იხილა განცხადებულად და წინა-მოასწავა საწინაღმარეტყუელოთა ხმი-
 თა, რამეთუ თქვა რაჲ ტუეუობასა-თჳს ჰირითა ერისაჲთა ვითარმედ მდინარეთა
 ზედა ბანილოფინისთა და შემდგომი. იტყვს დაშოთმილისა-თჳსცა მბრძოლთა-მი-
 35 ერისა განსადღელისა: მოიკსენინ, უფალო, ძენი ედომისანი, დღე იერუსალემი-

1 გლისოქმა.—13 ექმნეს.—18 აღთქმისა.—28 მბრძოლთაჲთა.

საჲ, მეტუეუენი: დაარდუეთ ვიდრე საფუკეაღმდე მისა. რამელისა-თჳს ხმოზდა
ესაიაცა: «ხილუა, რომელი იხილა ძემან ამოსისმან ბაბილონსა ზედა». რომელთა
თანადაჭრთავს ძკრთა, რომელნი შეემთხუოდაეს ერსა ტუეუობასა მას შინა და
იტუჳს: «და რომელნი შეკრებულ იუენენ მასჯლითა, დაეცნენ; და შვილნი მათნი
5 განხეტჳნენ წინაშე მათსა». ხოლო თუ ვიეთ ქმნენ ესენი, კუალად იგოგე იტ-
უჳს: «აჳა შე ადუადგინნე თქვენ ზედა მიდნი, და შვილნი თქვენნი არა შეწუ-
ალებულ იქმნენ, არცა შვილთა თქვენთა ზედა არა ჳრიდონ თუაღთა ჩუენთა, და
აუთს ბაბილონი შეუნიერი და დიდებული მეფეთაგან ბაბილონიელთასა, ვითარ
სახელ დაქცია ვუფაღმან სოლომოდ და გომორაჲ, იტუჳს ვუაღი» ესრეთვე ს-
10 ღმრთოდ იერემიაცა ვაების-ნიცემის სახელ იტუჳს მის-თჳს: «ვითარ შეიმუხრა და
შეიფუჳა ბაბილონი ვუფროჲს უოფლისა ქუეყანისაჲ». აჳ ვაჳე წინაჲსწარმეტუეუ-
ალებოჲ ესე მოოკრებისა-თჳს იერუსალჳმისა არა ჰარველ მრავალ ნათესავთასა
იუო, ხოლო კუალად შემდგომად მრავალთა წელიწადთასა აშოკიანი მიდნი ზე-
და-მარბეჳელად ასურასტანელთა. ამის-თჳს ნუკეშინის-საცემელად ტუეუქმნილისა B 98
15 ერისა ტუეუდ წარმეყანებულთა მათთა ბაბილონიელთაგან ბოროტებისა, და შემ-
დგომად მრავლისა ჟამისა მათდა შემთხუეუადისა შურის-გებისა, და დღესა მი-
საკუებელისა მათასა წინაჲსწარმედველი დავით, რომელსა შინა მადამსკანნი
მიდნი დამურობულ იქმნეს ბაბილონისა და არცაღა ჩიჯლთა მათთა მრიდებულ
ექმნეს კეთილად სდამე კალობდა: «ნეტარ არს, რომელმან მიკაკოს მისაკუებ-
20 ლი შენი რომელ მომატე ჩუენ. ნეტარ არს, რომელმან შეიპურნეს და შეახეტჳნეს ჩიჯ-
ლნი შენნი კაღესა». ამისა შემდგომად კუალად იტუჳს: «და ვადაღა დავით მავაღი და
განდიდებული, და ვუაღი უოფლისა-მპურობელი მის-თანა ხოლო ჳუეეს ძლიერ-
ნიცა კაცნი ოც და ათშუდშეტნი, ესე ვითარნი, ვიდრეღა მცირე მათი კმა ეეთ-
ფოღა ათასთა, რომელთა სახელები არს ესე: სეფოსა: ამან დასცა სეფ, რაფა
25 გმირისა შვილის-წული. ელკანან. ამან მოკლა კაცა ძლიერი ქეტელი, რომლისა
იუო ზროჲ ჳორლისაჲ, ვითარცა ღვილი შექსლეთაჲ. იონათან: ამან მოკლა კა-
ცი ძლიერი და უოფლად-დიდი, რომელსა ექუსიქუსი თითი ესხა კელთაცა და
ფურკთა, უოგელიფე ოც და ოთხი. ადინონ. ამან იკაღა მასჯლი თჳსი ოთხასთა
ზედა მკედართა ბანაკსა შინა ერთსა. იესეუადა: ამან იკაღა კრმაღა თჳსი ჟამსა
30 მის ლაშქრობისა მათისასა. მარა: ამან ზედა-მოსლევასა უცხოთესლთასა, ენება
რაჲ მიტაცებოჲ კერძოსა აკარაკისასა, უვნებულად დაიღვა იგი. ელიზარ: ესე ||
მდგომარე იუო ნაწილსა ზედა ქრთილისასა, რომლისა ზედა მავტეენეს რაჲ A64a
უცხოთესლნი და მის-თანაჲ ერი აიტეს, მხოლოდ დაშთა შორის და უცხოთეს- B 99

25 Post შვილისწული additum est ანტონ; quod in textum ex nota mar-
ginali irrepsit [ანტონ (ἀντων) ad ლეილი v. 10].—29-30 ეჳმსა მარას ლაშქრო-
ბისა შინსა. ამან...

ღნი ვიდრე-მე ღტოფვილ ყუნა: ხოლო ნყოფი ქრთილისაჲ დაიცვა რამეთუ
 ესრდენი სიმრავლე უცხოთესლთაჲ მოსრა, ვიდრემდის დამაშურალი კელი მისი
 დაეწება მახვლსა, და ერი მიიქცა შემღვლომად მისსა ნატრუენობად. ბანუა: ამან
 მრავალნი ქმნნა საქმენი, რამეთუ დასცნა ძენი ისრაელისანი მოაბელმან. ხოლო
 5 იგი შთავიდა დღესა თოფლისასა მღვმელ და მოკლა ღოში; ხოლო მოაკუდინა
 კაციცა შეკვპტელი, რომელსა აქუნდა შვიდი შიკარი ჭოროლა. რამეთუ მისტაცა მის-
 გან ჭოროლი ღ მით მოაკუდინა იგი. აბეს, ძმაჲ იოაბის: ამან მოსრა კაცი ექუს-
 სი; ღ იესბან, რომელსა ეკუფვა მოკლვაჲ დავითასი ხოლო იყო იესბანი შვილის-
 წული რათამსი, რომელსა ჭოროლსა აქუნდა სწონი სამაისისა სიკლისაჲ. ხოლო
 10 რაჟამს რბოდის აბეს, იყვის, ვითარცა ქურციკი მათათ შინა ხოლო სამთა ძლიერთა
 სხუათა მათ ნეშტთა ძლიერთაგან დავითისთამსა, მობდგომილ რაჲ იეფინს უცხო-
 თესლნი ბეთლემისდა ღ დავითის გულმან უოქეა სუმაღ წყალი ჟურდმულისაგან
 ბეთლემისა, განანეს ბანაკნი უცხოთესლთანი, აღმოივსეს ჟურდმულისაგან წყალი
 და მთართუეს დავითს. ხოლო მას დაუკვრდა ძალი და სიქველე მათი ღ მოიღო
 15 წყალი იგი, აღაფქერია წინაშე უფლისა და თქუა: „ღხინება ყუ ჩემდა, უფალო,
 უკუეთუ სისხლი კაცთა დამღებულთა სულასა მათისათაჲ ქსუა“. და ესრეთვე ნე A64b
 შტნი იგი სხუანი ძლაერნი იეფინს წინადაუდგომელ და უბრძოლელ მტერთაგან
 და საშინელ მათდა და მტერთველ ფარებისა და ჭორღებისა დიდდიდებისა და სუ-
 ბექ ფერკითა, ვითარცა ქურციკნი მათათ ზედ; და აკებულებაჲ მათი უოფლით-
 20 ურთ განსაკურგებელ; და პირნი მათნი, ვითარცა პირნი ღომთანი. ხოლო მბრძო-
 ღნი საზოგადოამსა ერისანი, რომელნი აქუნდეს დავითს, იეფინს რიცხვთ ორას
 ოც და ათოთხმეტ ბურ, ვითარცა აღარიცხუნეს იოაბის მიერ შეკლართ-მთავრისა,
 ვითარ იკა წერილ არს ვითარმედ იოაბუნს ისრაელსა შორის კაცი აღმღებლნი
 მახვლისანი ათასჯერ ათასნი ღ ასიათასნა, ხოლო იუდასა შორის ოასხას ოთხმო-
 25 ცი ათასნი კაცი აღმომაკლენი მახვლისანი. ხოლო ლევი და ბენიამენ არა
 აღარიცხუნეს, რამეთუ დაუშიძდა სიტუუაჲ მეუთას-ჲ იოაბს. და ბოროტად
 გამოიწინა საქმე იგი წინაშე დმრთისა. და დამეუა მან გული დავითისი აღრიც-
 ხუკას მას ერისასა. და მიაკლინა უფალმან წინადაწარმეტყუელი გულ დავითის
 მიმართ და ჭრქუა „ამან იტუეს უფალი: აღირჩიე ყოფად შენდა ანუ სამ წელ
 30 სიუმილი ქუეუანასა შესსა, ანუ სამ თთუე სიკლტოლაჲ შენა წინაშე მტერთა
 შენთა, ანუ სამთა დღეთა სიკუდილი ქუეუანასა შესსა“. და სქუა დავითა გადის
 მიმართ „იწრო არიან ფრიაღ ყოფლით-კერძო ჩემდა სამნივე ეკე. გარნა კელ-
 თავე დმრთისათა შთაგვარდე მე, რამეთუ მრავალ არიან წყალობანი მისნი, ხო-
 ლო კელთა კაცთასა არა სადა|შთაგვარდე“. და გამოიბრია დავითა მოწყნებაჲ სიკუ- A65a
 35 დილისაჲ. და იეფინს დღენი ზაფხულისა მკურვალებისანი, და მოავლინა უფალ-
 მან სიკუდილი ისრაელსა შორის ცისკრითაგან ვიდრე სამკრადმდე, და მოსწყდა

ერისკან სამეოც და ათი ათასი. და განიროხს ანგელოზმან ღმრთისმან კელი
 თ-სი. იერუსალმისა მიმართ განხრწს: და მისსა. და თქუა დავით ღმრთისა მი-
 მართ, იხილა რამ ანგელოზი მტემულად ერისა: „აჲ შე ვცოდე და შე ვარ
 მწეუმი, რომელმან ვქმენ ბოროტი; ხოლო ამთ ცხოვართა რამ უვეს? იუფნ
 5 კელი შენი ჩემ ზედა, უფალო, და სახლსა ზედა მამისა ჩემისასა“. და ღმო-
 ბიერ იქმნა უფალი და თქუა ანგელოზისა მიმართ: „იხვარ კელი შენი“. და
 აღაშენა მენ საკურთხეველი დავით და შეწირნა მეკსეულად უოფლად დასაწეველნი.
 და შეისმინა მისი უფალმან და დასცხრა ზედარდამოჲ იგი სრუამ ისრანლისაჲ
 ხოლო ამსცა იტყუჲს კუალად თეოდორიტე, ვითარმედ არა უმიზესოდ შეემთხვა
 10 ესე, არამედ თასასა უსჯულოებისა პატრიუი მიეკადა ერსა, რამეთუ დაუტრევეს
 კეთილად-მსახური და საღმრთოჲ მეფე და მძაფრსა მას და მამის-მღვანელსა
 ერმასა თანა-მეღვრობდეს. ესრეთვე საულის-ზე მოწეუედისა-თჲს გაბათნელთაჲსა
 შემდგომად სიკუდილისა მისისა განიწყართნეს სიუმილისა მიერ. რამეთუ უოველ-
 მან ერმან და ისო ნავესმან აღთქუმაჲ ვევეს გაბათნელთა მიმართ, ხოლო თანა-
 15 ეზიარა ფაცსა მას მღვლელთა-მთავარიცა ელეზარ. ვინამცა უკვიდა შვალის-შვილ-
 თა მათ ფუცებულთასა არა გარდასლვამ ფიციასა, არამედ უფროჲსდა უსჯულო-
 ქმნილისა მის მეფისადა რწმუნებაჲ დაცვასა მათდა მიმართთა უღთქუმათასა, რომ-
 ელთა ზედა სრულ იქმნა ზირველისა მამისა მათისა ქანანის მიმართ ნოტს
 მიერ თქუმული იგი: წეუელ იუფნ ქანან ერმაჲ, მონა იუთს ძმათა თჲსთა.
 20 რომლისა-თჲს თქუა მათდა მიმართ ისო შემდგომად გამოცხადებისა სიყვარვისა
 მის მათისა: „და აწ წეუელ იუფნეთ. და არა მთაკლდეს თქვენგან მონაჲ, არცა
 შეშის-შეოდელი და წელის-შერებელი ჩემდა და ღმრთასა ჩემასა“. და დადგინნა
 იგინი ისო მას დღესა შინა შეშის-შეოდელად და წელის-შერებულად უოვლისავე
 შესაკრებელისა და საკურთხეველისა ღმრთისა. ამის-თჲს იქმნეს გაბათნელნი
 25 შეშის-შეოდელ და წელის-შერებელ საკურთხეველისა ღმრთისა და უოვლისა შესა-
 კრებელისა ვიდრე დღენდელად დღედმდე და ადგილისა, რომელიცა გამოიჩინოს
 უფალმას. ვინამაგან უკუე ესე უტულებულს ვევეს, ამის-თჲს შემდგომად სიკუდი-
 ლისა მისისა მიითუაღეს ამის-ძლითი განსწავლამ, ხოლო მსწავლებს და ჩუენ-
 30 ცა სიტუეჲს არა გარდასლვად ღმრთისა მიმართა ყიციით-დასსმელთა დასსმა-
 თა, დაღათუ სხუათა-თჲს მაზეზ სარგებელისა იუთს გარდასლვამ იგი. მა-
 შინ უკუე, ვინამაგან უმეტარ იუთ დავით ღმრთისა მარე მოვლენილისა მას
 საეროჲსა წელელებისა, ჭკითხა ღმერთსა და ისწავა, ვითარმედ უსამართლოჲსა
 მის მოწეუედისა გაბათნელთაჲს მიეკადების სასჯელი, | აჯთ იგინივე იკუმანა
 მსაჯულად და ჭრქუა მიმძაფრებულთა მათ: „რამ გიყო თქვენ და რამთა ღმრ-“

A65U

A66a

1-2 კელი თჲსი იო. B.—28 ამის ძლით B.—განსწავლა C.
 6-8 იხილე ვრ დიდსა ცოთმასა პრქენი დიდითა გერენებს სიბრძნითა დამდაბლებითა.

ნება ვუო? და მათ თქუეს: არა არს ჩუენი თქროდ და ვეცხლი საულის-თანა და
სახლისა მისისა-თანა, და არა არს ჩუენდა მოკლუად კაცი უთოდისაგან ისრატლი-
ს თზნიერ კაცი, რომელმან მდევნა და მამარსულხა ჩუენ, და, ვითარცა ინება
5 მან მოსრუაჲ ჩუენი, უჩინო ვუთო იგი არღარა უთოდ უოველოთ შინა საზღვარ-
თა ისრატლისაჲ, და მომცენია ჩუენ კაცნი შჯღნი ქეთაგან მისოა, და ლხინე-
ბა ვუთო მათ ზედა უფლისა მიერ ბორცუსა ზედა საულისსა. ვინაჲცა ადგილსა
მას, რომელსა შინა უჭყულოდ იგი მელეულობაჲ სრულ იქმნა, მუნ მოსწყდნეს
10 შიტყუელნი მათა კაცნი, რომელნი იუვნეს საულისნი, თრნი ვიდრე-მე ზარკი-
საკანნი ქენი, ხოლო ხუთნი ქეთა მისთანი უკუნაჲსკრულ და ვითარცა სრულ
იქმნა შურას-ძიებაჲ ესე, მოწყალე იქმნა შეუევე, და ქუეყანის ჩუეულებისებრი
ნაყოფი გამოსცა. ხოლო განვიწაულებით ამიერ, ვითარმედ განყოფილებაჲ ნაყო-
სავისაჲ არა უწყის დმერამან, არამედ სიშართლაჲ უჭყის მიმძღვარებულთა,
დაღათუ უცხოთესლნი იუვნენ, თუეა თუ არა კედის-კელ მიჰკაცის ჰატეისა. ამის-
15 თაჲს მაშინცა სულგრძელ ექმნა თრმოც წელ და კერეთა მიჰკადა სასკელი.
ხოლო აწ დავითას-ზე უმეტეს განვცნების შესმენაჲ მათი, რამეთუ საულ გან-
გდებულნი და სდმრთოჲსა მადლისკან განშიშულებული არა დაუტევეს, ხოლო
ბევრეუღთა კეთილთა მომტყუებელი მათი და უცხოთესლთა სიღალასა დამამ- A661
კობელი და ამაღეკისა ვიდრე-მე მომსრულეპელი, ხოლო იდუმელთა და მთაბე-
ლოთა და ამანიტელთა და ასურთა კელთ-მგდებელი და დამონებელი და ზარკისა
20 მოღებდა მამიულებელი და საწინაჲსწარმეტყუელოჲსა მადლისა ღირსქენული არა
ხოლო დაუტევეს, არამედ წინცა განწყენეს და ზედა-აღვდგეს მბრძოლად და
თანა-მდგომ ექმნეს მღვლელობას მოუარესა და უსწყულო ქესა. ვინაჲცა მარათ-
მან მსაყულმან ჰატეი მიჰკადა მათ დავითას მიზესისა-თაჲს. ხოლო თათ მას
დავითს მირძოლად-ადგომითა ძინაჲთა კუალად მიუზლო საშუელა კაცის-კლეი-
25 სს და მრუშებისაჲ სდმრთოჲსა წინაუწყების-ებრ. რამეთუ თქუა: ამას იტყვს
უფალა: აჰა აღვადგინებ ბორტონი შენ ზედა სახლისკან შესისა და შემდგომი.
რამეთუ იდევნებოდა რაჲ საულისკან სდმრთოჲ დავით უოველივე ფილოსოფო-
სობაჲ ცხორებისაჲ წარჰმართა, და წუბათა შინა ვიდრე-მე უთოფი და ზრუნ-
ვასა ბრძოლათასა შექტეული გონებითა, სდმრთოთა სჯულოთ-ებრ მოქალაქობდა;
30 ხოლო მცირედსა რაჲ ლხინებასა მიემთხვა, უბრეუმა ბრეუმაჲ იგი ბორტონი.
რამეთუ იყო, იტყვს, უამის მწუხრისასა, და ადგა დავით საწოდისკან თაჲსი-
სა და ვიდრედა ერდოთა ზედა სახლისა შეფისთა; და იხილა ბანად დედაკაცი;
და დედაკაცი იგი შუენიერ იყო სახითა ფრიაღ. და ძლიერი რაჲმე და მძღვე-
რებრივი არს ბრძოლაჲ თავის-უფლებისა და შუებისა და მეფობისა და ექლემწი- A67a
35 ფებისაჲ, და კორცთა შუენიერებისა; და შემდგომად შუებითა განსძლომისა გულის-

21 წინა B. — 31 უამის მიმწუხრისასა და უამი მწუხრისაჲ A.

სიტუაციას კუთვნიან, რომლის-აოჯს მრავალგზის არა შეეხებულათაღ მიმართ
 მიკარდების ნაბერწყელი მისი, ვითარცა თანა-შობრძელად შეეების მიმეყანებელი
 სიძინისა. ხოლო ცხად არს, ვითარმედ ბუნებისაგან აქუნდა უმძღავრესი ბრძა-
 ლა. ვნებასა გულს-თქემისას. რამეთუ არამცა მრავალნი კუთვნიეს ცოლნი,
 5 არა-უმცა მამიყლებულად ჭქონებოდა ბუნება. ამის-აოჯს [იტყუს] დიდი ანასტასი
 ღმრთის-ქალაქისა: საცნაურ იყავნ, ვითარმედ მრავალ და თითოფერ არიან
 მართლმსაჯულისა ღმრთისა-შიერთა მსჯავრთა და მისაგებულთა განყოფილებანი,
 რომელთაჲ ეგულებიან ქმნაჲ კორციელთა ცოდეფათა მიერ უფლებულთა და უძ-
 ლებებითა ვნებულთა გულის-თქემათაჲთა დამონებულთა და სიბილწითა შეკინე-
 10 ბულთა ზედა, რამეთუ არიან ადგილნიცა რამე მკურნალნი, რომელთა მოგვიეს
 სიმკურნალე ჭყარისგან, ანუ თუ წყალთაგან და საზრდელთა უწესთა შეუთავთა
 მიმართ აღმძრეულობაჲ გუთმაჲ, ვითარ იგი არს ეგვრტე და ეთათობაჲ და იერიქაჲ,
 მქობიელი ცომორისაჲ, და ქვეყანაჲ სწარსეთისაჲ. და კულად არიან ნაიე-
 სკენი ადვილად მიდრეკენი ბილწებისა გულის-თქემისა მიმართ, რომელი ანუ
 15 სუეულებისა ანუ სხუთა რამე მიზეზისგან უძღებეს და უმწაკულებუნეს არიან,
 ვითარ იგი | სწარსთა' და ასურასტანელთანი. გარნა დადათუ ესრეთაჲ სდმრთოდ
 ცხობებისა აღმნივეელიცა ატი ესე ვითართა მიზეზთა-თჲს მიზიდვის ცოდეფი
 სა მიმართ, არამედ ჯერ არს იძულება ბუნებისაჲ უოფლითავე სახითა რამეთუ
 20 მამიყლებულთაჲ არს სასუფივეელი ღმრთისაჲ და მამიყლებული მიიტაცებენ მას.
 და ჯერ არს ვიდრე სისწლთამდე წინადადგომაჲ ცოდეფისა მიმართ ახოვნაჲ,
 რამეთუ არა ვინ გვრგვინის იქმნების არა თუ სჯულებრად ილუაწოსა.

A671

შთახედნაჲ, იტყუს; ხოლო შთახედნა ვიდრე-მე სიმარტივით და არა
 შემსჭკაღვითითა განმცდებლობითა თუალთაჲთა, და იხილა რაჲ დედაგაცი რამე-
 თუ იბანებოდა, ვერ განერა ხედვას მას, ვითარცა მოსასრუელსა, არამედ შესაქარ
 25 კორცისა ხედვასასა და შთანთქა სამშკდური ცოდეფისა. გარნა არაჲ ბოროტისა
 სებისაგან და სუეულბისა, არამედ განსაცდელისაგან, და თანა-აღტაცებულ იქმნა
 ვნებისა და შეაწინარა წყლულებაჲ. და სხუთა ვნებისა უძრესისა რეცა იქმნა სა-
 კურნებულ ამარტავანებისა, ვითარცა იჯა ცხად ჭყოფს. იტყოდის რაჲ: ცხობი
 აუმალადი რაჲ, დაკომბლდი ჯ შეესუბოა; და ჯე ვაქუ განგებულებასა ჩემსა:
 30 არა შევძრა უკუისმადე. ცხობი მიიტციე რაჲ ზირი შენი ვიტქენ შემფოთებულ.
 არამედ კეთილ ჩემდა, რამეთუ დამამდაბლე მე, რათა ვისწავნე მე სამართლნი
 შენნი. რამეთუ ცთომნა და საკლელევენებისა განკრძალულთანი იქმნებთან მრ-
 ვალგზის უმჯობისისა-თჲს მიშუებისა | ღმრთისა: მთა, და იუვის ოდესმე, რომელ
 35 უბრეკის საკურნებულად ამარტავანებისა, ვითარ იყო ჰეტრწს მიერ აქემული
 და მას ზედა ქმნილი იგი და შემოკლებულად ითქმილედ, ვითარმედ დაქინი-
 ლობისა და არა თუ ბოროტისა სუეულებისა. იყო ცოდეფა იგი წინადაწამებულე-

A68a

ელისაჲ, რამელმანცა შენდობისა მიმთხუევას ღარს ყო იგი. რამეთუ რომელ-
 ნიშე კაცთაგანნი ბოროტისა ანაგებისა და ჩუეულებისაგან ცოდვენ, ხოლო რო-
 მელნიშე თანადტაგებით და თნიერ აღჩუვისა, ვითარცა იტუეს ბრძენი: არს
 5 შებრკოლებაჲ არა სულით-გამოძტა. და ვინ უცოდველ არს?.. რომლისა-თჳსცა
 მძუნარეთა ტანჯვათა აქადეს მეურნალი სულთაჲ და შეამთხუევს მათ, რომელ-
 თა იგი უბრწყინვალესად გამოაჩინეს სკვრველისა მეფისა სიბრძნეთა საქადულო-
 10 ბაჲ. რამეთუ ღმრთიუ-მოვლენილთა მათ წელულებათა სენი იგი განაჭარვეს და
 ზირველივე სიმრასელე განუხლეს. რამეთუ აითოხსახენი იგი განსწავლანი, ვი-
 თარცა კელოვანმან ვინშე მეურნალმან შექსავის აღსარებასა-თანა ბრალისასა.
 15 რამეთუ თქვა რაჲ წინაღმართმეტყუელმან ვითარმედ არა მოჰკუდე. ესეცა შესი-
 ნა: კარნა განრისხებით განრისხე უფალი წინაღმდგომთა საქმეთა მიერ. და ზირ-
 ველად უკუე ნამრუშავი იგი ყრმაჲ მოაკუდინა ღმერთმან, ამის შემდგომად ბრძოლად
 მისსა აღდგომასა შეიღისასა განმაცხადებელი იტუოდა: და აწ არა აღირაცხნენ
 20 მასჯღნი სახლისაგან შენისა. რომლისა-თჳს სამართლად იტუოდა იგი: A 68b
 განმსწავლა მე უფალმან. ხოლო სიკუდილს არა მიმცა მე. ვინაჲცა რაჲმს იხი-
 ლო ცოდვილი ვინშე სიმიდირქეს დღეკეთილობასა და სიმრთელესა და არა რათა
 ძრთა შემთხუევასა შინა, სულო-ითქუენ, ცრემლნი დამოადინეს და სტიროდე
 25 მას, ვითარცა ორძილად სტანჯველითა საუკუნეთა მიმხუმელს მათსა. რამეთუ,
 ვითარცა მრავალთა ცოდვათა მიერ განფრდალნი და სინანულად არა მოსრულნი,
 იუჩუებენ თავისა თჳსისად საუნჯეს რისხვისასა, ეგრეთვე შემდგომად ცოდვის-
 მოქმედობისა მომსთულებელნი დღეკეთილობისა და ბედნიერობისანი უმძუნარქს-
 30 სა მიეტემიან საუკუნოდ ტანჯვასა. და ცხად არს, არა შერმოაცან ხოლო, არა-
 მედ აწინდელისცა ცხორებისაგან სახე ამის საქმისაჲ. რამეთუ ათუ მას დავით-
 სცა უსმინელესობით ესაჯუბოდა შემდგომად ცოდვისა მის, ვითარცა ფრიადისა
 35 თელობისა მიმდებელსა, და აუუდრებდა მას ნათანის მიერ ესრეთ: მე გცხე შენ
 შეიფედ ისრაელსა ზედა და კელთაგან საულისთა განგარინე შენ; და მოგცე შენ
 სახლი უფლისა შენისაჲ და სახლი ისრაელისაჲ და სახლი იუდაისი; და შენ
 რად არა დაცვე მცნებაჲ ჩემი? ხოლო მაშინ ესმას დღეკეთილობით წარმველ-
 40 თაჲ ცხორებისათა და არა დამცველთა მცნებისა უფლისათა. ამინ, გეტუე; არა
 გიცნა იქუენ. «წარვედით ცუკხლს კარესენელსა». და ესენი უკუე ესრეთ.
 ესრეთ უკუე სანატრელმან დავით უწინარეს აღსრულებისა თჳსისა მოუწო- A 69a
 და ძესა თჳსსა სალომონს და ჭრქეა მას: შეილო ჩემო სალომონ, მე გუელსა მა-
 ქენდა აღშენებად სახლი სახელად უფლისა ღმრთისა ჩემისა; და იყო სიტყუაჲ
 45 უფლისაჲ ჩემდამო და თქუა: სისხლი მრავლად დასთხიე და ბრძოლანი დიდნი
 ჰქუევს; არა მიშენო სახლი სახელისა ჩემისაჲ; აჲა ძე იშუებისა შენდა და განუეს-

10 მოკვედე B.—15 ხოლო] და B.—20 თვისა თს თსისადა B.

ენო მას ეოველთაკან მტეროთა მისათა მყოფთაა გარემოთს. რამეთუ სალომონ სა-
 სული მისი, და ამან მიშენოს სახლი სასულისა ჩემისაჲ. და აწ მანე იუჲ და
 განძლიერდი. და აჴა მე სიგლახაკისა-ებრ ჩემისა განჴმზადე სახლისა-ოჲს უფ-
 ლისა ოქროჲ ტალანტი ასი ათასი, და ვეცხლი ტალანტი ათასჴურ ათასი, და
 რჴალი და რკინაჲ, რომლისა არა არს რიცხჴ; და ამით მიერ შესძინე აღშენებაჲ
 სახლისა უფლისაჲ. ხოლო ტალანტი არს ლიტრაჲ ას ოც და ხუთ. და დავით
 მისეცხუდ იყო და საესე დღითა და შეჴე ეო ქე თჴსი სალომონ, და კუალად
 თქუა მისსა მიმართ წინაჲჲ ერისა აჴა განჴმზადე სახლისა-ოჲს ღმრთისა ჩემისა
 ოქროჲ, ვეცხლი, რჴალი, რკინაჲ, და ქვანი მრავალსასუიღლისანი და თიათფე-
 რნი. და ეოველი ქვად ზატოისანი, და ამათ-თანა მოგეც თჴნიერ მათსა, რომე
 ლნი განჴმზადენ სახლისა-თჴს წმიდისა, სამათსი ტალანტი ოქროჲ სუფიერისაჲ
 და ჴედათსი ტალანტი ვეცხლი გამოცდილი ცურეჴად ამით მიერ ჴღუდეთა | ტა- A69b
 ძრასათა. ხოლო მთავართა ქეთა ისრაჴლისათა მისცეს საქმედ სახლისა უფლისა
 ღმრთიას ოქროჲ ტალანტი ჴედათსი და ვეცხლი და ქვანი ზატოისანი და
 რჴალი ურიცხჴ. და აჴურთსა დავით ერი და განუტეჴა. და კუალად ჴრქუა ქესა
 ოჴსსა: და აწ სალომონ, იცან ღმერთი მამათა შენთაჲ და ჴმსახურე მას სრუ-
 ლითა გუდითა და სულითა უზაჴუველითა; რამეთუ გუფთა ეოველთა გამსცდის
 ღმერთი და ეოველი მოგონებაჲ უწეის. და უჴუეთუ იძით იგი, გეპოების შენ;
 და უჴუეთუ დაუტეგო იგი, სრულიად დაგიტეგობს შენ. და მისცა დავით სო-
 ლომონს, ქესა თჴსსა, ეოველაჲე ნიჴა ტაძრისაჲ და ქერობინთა ფრთეგანმა-
 რტეჴულთაჲ და მავრალიბულთაჲ კიღობინსა. ჴედა დთქემისა უფლისსაჲ. ეო-
 ველიჲე წერით კელითა უფლისაჲთა მისცა დავით სალომონს, ქესა თჴსსა, და
 ჴრქუა: განძლიერდი და მანე იუჲ, რამეთუ უფალი ღმერთი ჩემი შენ-თანა არს.
 და ამასა შემდგომად აღესრულა დავით სიბერესა შინა კეთილსა და საჴსებასა
 დღეთასა სიმდიდრესა და დიდებასა და კეთილად-მსახურებასა წლისა სამოცდაათი-
 საჲ. რამეთუ თქემულ არს: და იუო შემდგომად სიჴულიისა საულისსა, და მო-
 ვიდეს კანო იუდაჴსნი ქებრონს და სცხეს მუნ დავითს მეფედ სახლს ჴედა იუ-
 დაჴსსა. და კეთილად: მოვიდეს ეოველნი მოხუცებულნი ისრაჴლისანი დავითი-
 ს ქებრონს და სცხეს მას მეფედ ეოველს ჴედა ისრაჴლსა ხოლო ეო ოც-
 დაათსა წლისაჲ დავითა, რჴამს მეფე იქმნა იგი და იმეფა ორმოცი წელი,
 გარნა ცხებასა ვიდრე-მე სჴმეფოსა სამოელისგან ღირს იქმნა, ხოლო ერისა A70a
 საინოოფთასა წიგნმან უმად-უმადად ცხებად სახელ სდფა. ხოლო მოჴუდა რაჲ,
 დაეფდა ქალქსა იერუსალჴმს, საფლავსა შინა დიდსა, რომელი შეუმზადა ეოვ-
 ლად-ბრქსმან ქქმან მისმან სალომონ მახლობელად სილოამისა.....შქონებელი

10

15

20

30

A69b

A70a

* გზმზდე B. -- 14 შუდა: B. -- 16. 17 სრულითა | უწლითა B. 28-29 დონისა B. --

31 Lacuna omni. eodd. et ad hoc in marg.: ანტროფეს (ἀντροφές).

სახისაჲ სიღრმეს შინა დაფარ[ულად] კელფანქმნილი, რათა არა ჩნდეს შემსკაგ-
 სუბუღად სოლომონის სიბრძნისა და სიმდიდრისა: და მრავალნი ტალანტი ოქრო-
 მისანი დაჭულნა მამისა-თანა, ვითარცა იტუჯს იოსიზოს. და ვითარცა ცხად
 არს და შემდგომთა საქმეთაგან. რამეთუ მღდელთ-მოძღვარმან ჯრკანოს მოჰყრ-
 5 ბულეზას ქაღაჩისას ადლო საფუჯი იგი და სმათსი ტალანტი ოქროჲ აღ-
 მოიღო მიერ. რომლისა შემდგომად ცნა ჰქროდე ჯრკანოჲს მიერ ქმნილი იგი
 და სჯარნი უკუე ვერ ჰოვან, ხოლო სამკაულნი და ჭურჭელნი ოქროჲსანი ფრად
 მრავალნი მიიხუნა. ხოლო შეჰკადრა რაჲ უშინაგანესიარე ადგილთა მიმართ,
 სდა იგი გუმნი დავითისი და სოლომონისი მღებარე იუნეს, ცუცხლი გამოჰ-
 10 და მიერ და ორნი მსახურთა მისთაგანნი განსწრწნა.

მეფობისა-თჳს სალომონისა.

ხოლო შემდგომად დავითისსა შეეკე იქმნა სოლომონ, ქე მისი ორმეც
 წელ. რომელიცა უოულად-საკრველისა და ღმრთიჲ-მონიკებულისა კაცთაჲს სა-
 ბრანისა ჩამდლვეუ საკრველებით შემწყნარებულ იქმნა რაჲ, თისხსადმოარმოც-
 15 სა წელს ძეთა ისრაელისთა ექვპტით გამოსდვისასა, მეოთხესა წელსა ოჯისა A70h
 შეფობისასა, ჰირველს თაჲუეს ნისნსა შეკრიბა მუშანი სამეოცდაათათასნი და
 ქვის-მეოდელნი სამეოცდაათჯერ ათასნი მათსა ზედა ღიბანისასა და ზედა-მდგო-
 მელნი სმათს ექვსასნი, და იწუო შენებად მათსა ზედა, რომელსა გამოჲსნა
 დმერთი დავითს, მამას მისსა, კალოსა ზედა ორნაჲ ებოსელისასა, სდა იგი
 20 ჰირველად აბრაჰამ ადაშენა საკურთხეველი. და ქვათა მიერ განუჲუეველთა და უს-
 ლელთა, ესე იგი არს ადამანტთა უოულად-დიდთა, დადაჲ საფუძველი მქანესე-
 ლთა საზომისა ათწერათელისთა სიზრქით-ჲრთ და ალაშენა ქაღაჩი და ტასარი
 უფელისაჲ მდგელსა შინა წელიწადათსა, რომელსა სიგროჲ აქუნდა წერათაჲ სამე-
 25 ოცი, და სიგრეჲ წერათაჲ ოცი, და სიმაღლე წერათაჲ ასოცი. რამეთუ ორსართუელ
 იყო, ვითარცა იტუჯს იოსიზოს და ვითარ იგი ცხად ჰყოფს წიგნი ნემოთაჲ,
 ხოლო ნუმცა ვინ ჰტონებს წიგნისა ამის მეფეთა წიგნისა წინააღმდეგობრასა,
 ვინაჲოგან სიგროჲ ტაძრისაჲ აქა ვიდრე-მე სამეოც წერათად, ხოლო მქნ ორმე-
 30 ოცად მოიკსენებინს. რამეთუ ჰქოჲბ ორმეოცისა-თანა ოცის სხუასა მუნ, ვიტუჯ
 უკუე, დაბირად წოდებულსა მას, რომელ არს წმიდაჲ წმიდათაჲ. ესრეთჲე მუნ
 სიმაღლესა ოცდახუისა წერათსა, ხოლო აქა ასოცსა. ვინაჲცა ნიშნის-მიცემასა
 შინა წინაჲსწარ წარმოაჩინა საღმრთოჲმან დავით ძისა მიმართა ოჯისსა მეტრეულ- A71a
 მან ესრეთ: ქროდედნიცა ჰქმნე და კულად თხრობაჲ მეფეთა წიგნისაჲ აუწეებს,
 ვითარმედ არა ხოლო ორსართულნი, არამედ სამსართულნიცა ქოროდნი აქუნდეს
 ტასარსა, რამეთუ ჯობიანი აღსავალი იყო, იტუჯს, სამუკელისა მიმართ, ხოლო

1 Post დჳარ (დაჳარა B) lacuna omn. cold. - 23 სიგრეჲს-მრქე B.

საშუალოთ მესამისა სართულისა მიმართა. უკრცელესი-რე იყო ზღუდე. რამეთუ მოკრცევით-ქმნილი აქუნდა დულაქნილი აღსაყალი, და ოქროთა ცურვებულ ეო უოველი იგი ქორელი და ეოველი ზღუძ, და ზღუდეთა-თეს შექმნსა აღიზნი ოქრომისანი ხეთწრთეულნი და სამსკუალნი გეტელისანი ძუძუქმსა-სახენი, და და-
5 ამსკუალა თითოეულსა აღიზსა ოთხოთნი, და ქერობინი ეოველსა ზედა ზღუდესა წახსაკებულ ეო, და შუამო ქვათა მიერ ჰატიოსანთა, და ოქროთა სეფიონისათა ოქროკურვებულ ეო, ვითარცა ითქვა, სახლიცა და ზღუდენი და სართულნი და ბქენი და სარკეუმელნი, და კეციოთა რვალისათა შიასხმულითა დაკეცესე. და განწკალა შინაგან ტაძრისა შუა მიცემად ადგილი მუხს კილობანსა აღთქუმისა უფლისასა წურთაჲ ოცი და გარემოიკრძალა იგი კარებითა ოქრომისათა, რომელსაცა წმიდა წმიდათა და ღებირ ეწოდებოდა. და ორნი ქერობინნი შექმნა-
10 დნა ძელთაგან უღბლოველთა აწწრთეულნი სიდიდით და ხეთწრთეულნი ფრთეებით შეასლებულად ფრთე ფრთესა, და ორთავე ფრთენი მისწუთებოდეს თითოეულსა კედელსა ტაძრისასა იმიერ და ამიერ და შეკრებოდეს საშუალ, და
15 ფრთენი შინი განმარტებულ ივენეს სივრცეს ოცწრთეულისა ადგილისასა. რომელნიცა ოქროშეკრეულ ეკნს და ეკრეთ აღჰმართს ორკერძოვე, ხოლო საშუალ უშინაგანესისა სახლისა დასაფარველად კილობინისა. რომლისა ჰირის-ზირ შექმნა საკურთხეველი ოქრომისაჲ შინაგან კრეტსამუელისა, სადა იგი ჰურნი წინადაგებისანი მდებარე ივენეს. ხოლო კრეტსამუელი შექმნა ჯაინთისაგან და ძოწეულისა და ბისონისა და ჰირფირისა და ქსითთ დასახს მას ზედა ქერობინი. ხოლო
20 გარემოთს ტაძრისა მრგულივ ექსწრთეულად მოაქმნა სხუაჲ ნაშუენქები, რომელსაცა მეფართად უწოდა რათა იმწირვიდესცა ნაშენებსა და რათა ანაგინ თანერ ღვეიტელთასა შეეხებოდის კედელთა ტაძრისათა, რამეთუ მხოლოდ მდდელთა ხოლო შესახებულ იყო ჰირველი წმიდად სახელდებული იგი ტაძარი, ხოლო
25 წმიდისა მიმართ წმიდათაჲს არცადა მათი შესღვაჲ განწესებულ იყო, არამედ მხოლოდ მდდელი-მოძღურისაჲ ოდეს ერთგვის წელოწადსა შინა. და ეოველივე იგი ოქროთა შემოსილ იყო ორსართულნიცა და სამსართულნი და ზღუძ და ქერობინნი და კედლნი და კარნი, ვიდრემდის კინდა და არა რაჲ სხუაჲ ნიგოთი იხილებოდა შინაგან ტაძრისა. |ხოლო ვითარმედ მარმარალოთაცა თითოეურობი-
30 თა განსუენებულ იყო ტაძარი, ცხად ჰყოფს ეუადად მოთხრობაჲ, იტუოდის რაჲ ვითარმედ ქვანი მრავალსა სეიდლისანი და ფერად-ფერადნი და ეოველი ქვაჲ ჰატიოსანი მრავლად. ხოლო ორნი სუეტნი შექმნსა რვალისანი ოცდაათხუეტწრთეულნი სიმაღლედ მქონებულნი სუეტის-თავთა ხეთწრთეულთანი და აწწრთეული საბელი საზომ სიზრქისა მათისა თითოეულისა სუეტისა, და ჰეტლითა ოქრომისათა სიზრქისა თითისასა მქონებულთა შემოსნა იგინი, და აღჰმართს წინაშე

A71b

A72a

ტაძრისა, ერთი მარჯუენით და ერთი მარცხენით, და უწოდა სახელი: ეროსა მას წარმართებაჲ, ხოლო მეორესა ძალი. ხოლო სუეტის-ააჲთა ზედა ქმისა გამო-
 5 ტრით-ქმნილი დაკიდებული ბადის სახე ოქრომსგან და ეყუანი ოქრომსაჲ თთხ-
 ასი ორთავე ზედა ბადეთა. და ორნი ხენი ბროწეულისანი ბადეთა შორის, რო-
 10 მელსა ივენეს ზედა-კერძო სუეტთა. და ქმისა ბადე რვალისაჲ და ეყუანი ოთხასი
 რვალისაჲ დამოჭარა მას ზედა, და დადვა იგი მანქანათა ზედა მადლთა, რო-
 მელნი ოცით წერთით უმაღლეს ივენეს ტაძრისა, რაჲა ჰყარაიდეს ნაშენებს და
 აეყენებდეს მფერინველთა გარდამფრინაველთა და სკინტლისა მიერ ბიწიან მიო-
 15 ფელთა ტუეულვად ეყუნთა ხმების სამარადისოდ მოძრავთა და მამწერობელთაჲ.
 და შექმნა საკურთხეველი რვალისაჲ ოცი წერთაჲ სიგრძით და ოცი წერთაჲ
 სიგრძით | ჭ ათი წერთაჲ სიმაღლედ. ეგრეთვე ზღუაჲცა შექმნა რვალისაჲ შთასხმით A72h
 მრგვალი და საფუძველნი მისნი მქონებელნი სიმაღლეს უყუე ხეთწერთუელსა,
 ხოლო გარემოჲს მრგვალივ ოცდაათორმეტსა წერთასა და სისქესა მტკაღუელსა
 20 და მტკეველი სამათასსა სწიქვოსა, და შეედგნა ქუეშე მისსა ზუარაგნი ათორმე-
 ტნი შთასხმით შექმნილნი დიდნი, რათა იბანებოდინ მდღელნი მას შინა. და
 შექმნა ხარისხი რვალისაჲ ხუთი წერთაჲ სიგრძე და ხუთი წერთაჲ სიგრძე და
 ხუთი წერთაჲ სიმაღლე მისი და დადვა იგი შუა ეზოსა ტაძრისასა. და შექმნა
 25 ტაბლანი რვალისანი აინი და საბახელნი აინი და სასახელნი ოქრომსანი
 ნი დიდნი და დადგნა ხუთნი მარჯუენით კერძო ტაძრისა და ხუთნი მარცხენით
 30 კერძო. მერმეტა შექმნა ფიალები ოქრომსაჲ ასი და სხუთა ჭურჭელთა სიმრავ-
 ლე ფრადი, რამეთუ არა მოაკლდა უხუებაჲ ოქრომსაჲ.
 და ვითარცა სრულ იქმისა უოველი საქმე, შეიღეს მდღელთა კილობანი ალაქუიისა
 უფლისაჲ წმადასა შინა წმიდათასა ქუეშე კერძო ფრთათა ქერობინასა და, იწყეს
 35 რაჲ ადსარებად უფლისა საუარითა წინწილითა და ორღანობათა, აღივსო ღრუ-
 ბლითა სახლი უფლისაჲ და დიდებითა მრავლითა: და ვერ ეძლო მდღელთა ადო-
 მად და მსახურებად ჰირისგან ღრუბლისა. ხოლო მუვე საღომონ ადჲლად ხარის- A73a
 ხსა რვალისასა და თაყუანის-მცემელმან ღმრთისმან განიპურნა კელნი ზედად მი-
 მართ და თქუა: ეუფალო ღმერთო ისრანლისო, არა არს მსგავსი შენი ღმერთთა
 ცათა შინა და ქუეყანასა ზედა და შემდგომი. და ვითარცა სრულ ეო ლოცვაჲ,
 40 ცეცხლი გარდამოჲდა ზეცით და შექმნა უოვლად-დასაწუველნი და მსხუერძლნი.
 და დიდებამან უფლისამან ადვსო სახლი. და უოველნი ძენი ისრანლისანი ჰსე-
 დვიდეს ცეცხლსა. ჭ დიდებამა უფლისაჲ იყო სახლსა მას ზედა. ჯ დაეცნენ ზირსა
 ზედა ქუეყანად ქვაფენილისა შორის ჭ თაყუანის-მცემელნი ჭ მქებელნი უფლისანი,
 რამეთუ კეთილ რამეთუ უყუნისამდე არს წყალობაჲ მისი. ჯ მშინ საღომონ ეო
 45 ენკენიობამა სახლისაჲ; და დაეჯა ზუარაგი ოც და ორ ათასი, და ცხოვარი ასტცი

20 In marg. თჳს კ'ს (მუძოჯაჯ) ჰჳრია (ძჳრ:ა სივ რაჲე:ა).

ათასი, და აღასრულა დღესასწაული დიდი: და უოველი ისრაჲლი მის-თანა ტა-
 ძარსა შინა ჭმად და სუმიდა და იმეებდა წინაშე უფლისა შჯდ დღე. ხოლო მე-
 რვესა დღესა აკურთხა ერი და განეტყვა და შემდგომად ღოცვისა მისისა ერისა-
 თჳს და ტაძრისა გამოჴნდა მას უფალი და ჰრქუა: ვისმინე ხმაჲ ღოცვისა შე-
 5 ნისაჲ და წმიდა ვუაჲ სახლი ესე, რომელი აღაძენე ხილგაჲ სახელისა ჩემისა
 მუნ უყუნისმდე. და იუენენ თუაღნა ჩემნი მუნ და გუელი ჩემი უოველთა დღე-
 თა, და შენ უუგუოუ ხჯლოდი წინაშე ჩემსა, ვითარცა ვიდოდა მამაჲ შენი და-
 ვით ღირსებითა გულისაჲთა და სიმარტიევითა ქმნად უოველითა, რომელნი ვამც-
 ნენ მას, და ბრძანებანი ჩემნი და მცნებანი ჩემნი და: იცნენ, აღვეჰმართო სუადარი
 10 მეფობისა შენისაჲ ისრაჲლსა ზედა უყუნისმდე, ვითარცა ვეცუოდე მამასა შენსა
 და ვარქუე: არა მთავლდეს მამაკცი წინამძღუარი ისრაჲლსა შორის. ხოლო უყუ-
 ეთუ მიქცევით | მიიქცეთ თქვენ და ქენი თქვენნი ჩემგან და არ, დაიცვნეთ მცნე-
 ბანი ჩემნი და ხჯლოდით და ჰმონებდეთ ღმერთთა სხუათა და თაუყანის-სცემდეთ
 მათ, აღგოცოთ ისრაჲლი ქუეყანისაგან, რომელი მივეც მას და სახლი ესე, რომ-
 15 მელი წმიდა ვუაჲ სახელითა ჩემითა, განვაგლო ზირისაგან ჩემისა, და იყო[ს]
 ისრაჲლი განსაქარებულ და მიმოდასათქმულ უოველთა შორის წარმართთა. და
 სახლი ესე მადალი და დიდი იეთს; უოველი, რომელი წარჰველიდეს მიერ, გან-
 ვჯრდეს და ისტჯნეს და თქუან, ვინაჲთგან დაეტყვეს ღმერთი მათი და შეუდ-
 გეს ღმერთთა უცხთთა. ამის-თჳს მოაწია უფალმან ბოროტი ესე

და ტაძარი ვიდრე-მე საშუალ ქალაქისა დაამყარა სოლომონ, რომელი ჰქმა-
 როებდა სამხრო-კერძო და უგანაკერძოჲ მისი ბღუარი-თ-კერძო, და ეხოჲთა
 ქვისაჲთა მის-ზღუდა იგი. ხოლო ქალაქი დიდი და შუენიერი განასრულა, და თე-
 თრითა ქვითა ქვაფენილ ეო სრულებით, და ეო საზომი მისი მრგულიჲ გარე-
 25 მოჲს ზღუდითი-ზღუდე თრმეოც სტადიონ, რომელ არს ექუსი მილი და სასე-
 ვარი, და მნიჲჲ კა'ო' აღებულ ეო იგი ეოვლით-კერძოჲჲ. რამეთუ სამნი ზღუ-
 დენი გარემოადგნა მას და ხნდაეთა მიერ შუყურსებთა მოიკრძალა, რომელთა
 გარდამდინარეობისაგან ირწყუებოდეს სამოთხენი და მტილნი მისნი რამეთუ ად-
 გიდსა საშუებულსა და განსაცხრომელსა მდებარე იყო ქალაქი იგი, რომლისა
 შორის იყო წყაროჲ რამეჲ მრავალსკადული და სამარადისოდ მომდინარე; მრ-
 30 ვაღნი სხუანიცა იბებოდეს მას შინა წყაღნი სასუამნი და მოუკლებულნი.

ხოლო ბრწყინვალე იგი და სახელგანთქმული ტაძარი ნამდვლვე ჰქმნარი-
 ტებითა საკრველ და ეოვლით-ურიო დიდებულ და სოლომონის სიბრძნისა ქადაგ
 ღირს რწმუნებისა იყო, ხოლო განსაქმებულისა და თანა-შემწისა მისისა და ეო-
 ველთა შემოქმედისა ღმერთისა. ვინაჲთგან არა ოდეს უოფულ არს ესე ვითარი
 35 ტაძარი სადავე ქუეყანასა ზედა. რომლისა-თჳსცა ჰურინა საქმართ-სიდიდისა მის ჯ

27 გარდამდინარეობისაგან | გარდამცენარეობისაგან. - 29 მიმდინარე და მრ. C.

შუენიერებისა-თჳს მოქადულნი იტყოდეს: ტაძარი უფლისაჲ. ტაძარი უფლისაჲ, ტაძარი უფლისაჲ. ჰ რამეთუ განმწესებულმან მისმან ღმერთმან ფრიადათა წარსაგუბელითა შობსანა შემზადებამ მისი, ვანახთავან უფროსდა კორციულთა ზედა მოხარულ და მათ მიერ უღვილმოსაზიდველეს ივენეს ივინი. რომელ სდა მსოლოდ შეს-
 5 ლვამ ოდენ და ხილვამ ნუგეშინის-ცემითა აღზავსებულ იყო. რამეთუ კიდეთ ქუე-
 ვანისაჲო მოვიდოდეს მუნ ხილვად მისსა და უფროსდა შემდგომთა ყმთა. და ამას ცხად ჰქოფს ლუკა, იტყოდის რამ წიგნსა შინა საქმეთასა ვითარმედ იუ-
 ვნეს მუნ ჰართნი და მიდნი და ელამიტელნი და მკადრნი შუამდინარისა, ჰური-
 სტანისა და კაზანდოკიისანი, ჰონტოქსა და ასიისა, ფრუკიისა და ჰამუკლიისა,
 10 ეგვიპტისა და ადგილთა ღვთისათა კერინით-კერძონი. კსრეთ უკუე უოფლით-
 კერძო ქუეყნისაჲთ შემოკრებოდეს მუნ და ფრიად რამე განთქმულ და ჰმა-
 განსმენილ იყო სახელი ტაძრისაჲ, დაღეთუ მრავალჯის დარიღუა და კულად
 აღაშენა ვიდრე უკუანაქსელისამედ მოკრების მისისა. და შემოკლებულად ით-
 ქუმოდედ: რადენნი რამ სიბრძნემან სოლომონისმან შექმზადნა მუნ, უოკლად-
 15 საღმერთმან ეზუკიელ განცხადებულად იხილნა უოკელნი შემდგომად ქალაქისა
 და ტაძრისა გარდაქცევისა და ერისა მის ბაბილონს ტუყედ შთაყვანებისა.

ამას-თანა საუდარიცა შექმნა მეფემან სალომონ ზილოდს ძუაღისაჲ უდი-
 დესთავან შუათა ჰილოდსათა შემზადებულა, მქანებელი ხარისხთა ქქუსთაჲ და
 მსგავსებასა ზუარაკთასა უკუანაკერძო მისსა ამიერ ჰ იმიერ, ჰ ათორმეტნი ღომნი
 20 მდგომარენი კელთა-თანა და სხუანი ათორმეტნა ღომნი მდგომარენი უქუსთა მათ
 ხარისხთა ზედა ორკერძოვე და ოქრომოსილ უო იგი ოქრომთა გამოცდილითა,
 რომლისა მსგავსი არა ქმნილ არს არა რომლისა მეფობისა შორის. რომელსა ზედა
 მკადრმარე მრავალსაყადლისაჲთა და ბრწყინვალისა შესამოსლითა საკრველი
 და უოვლად-ბრქენა იგი კაცი საღმერთოქსა სულისა მადლთა მიმთხრობელ
 25 იუვის, რომლისა-თჳს იტუვს უუალი ვითარმედ აარცადა სოლომონ უოველსა დი-
 დებასა თჳსსა შეიმოსა, ვითარცა ერთი ამათქანა, რათა გამოაჩინოს, ვითარ-
 მედ უსაჩინოეს და უწარსინებულეს იყო უოველთა მეფეთასა მერმეცა სიმიდრი-
 თა და დიდებითა. ამისსა შემდგომად შექმნა ფარები ოქრომსაჲ განსკელივები,
 რიცხვთ რვაასი, დიდდადი; შუბი სამასი, ჰ სსუამ საჭურველი ოქრომსაჲ მრავალა
 30 ფრიად; და საბანელნი უოკლით-ურთ ოქრომსანი; ხოლო ვცხელი რამთ-ურთით
 არა რად შესააცხელ იყო დღეთა მისთა, რამეთუ საგნი მისნი მოგზაურობდეს
 თარშეთსა და შესამესა წელიწადსა აღმოვიდიან მუნით და მორთავან ოქრომ უხო-
 მომ და ვიცხელი და ქვანი წახსაკებულნი და შუანი ჰილოთანნი და ციდამტკა.

2 მისმან] მის A. 20 მდგომარენი om. B.—28 ამისა B.—30 რამეთუ] ურო B.
 32 თარშესა B.

ველნი. და დადგა სოლომონ იერუსალემს შინა ოქროს და ვეცხლი, ვითარცა ქვაჲ, და ნაძენი, ვითარცა ღელუსუღელნი, მრავლად ფრიად. რამეთუ ნაძუთა მათსა უღბოლველეოფასა იტყუს თეოდორიტი, ვითარცა სახედ კჳპაროზთასა, და ფიჭუნი ძნად განხრწანდნი და უოგულად-თეთრნი და ჩუენ შორას იშუო სა-
 5 პოჩენი.

ხოლო დღითი-დღედის სამხრობის მისისა წარსაკებელი იყო სიმინდი გრი-
 ვი ოც და ათი, და თქვილი დანაუილი გრივი სამეოცი, ზუარანი გამოჩეულ-
 ნი ათნი, და ზროხანი უსხნი ოცნი, და ცხოვარი ასი თანიერ ირუმთა და ქუ-
 რციკთა და მფრინველთა რჩეულთა და სუქებულთაჲსა. და რამეთუ გრივი ვიღ-
 10 რე-მე დაიტყვდა მოღსა ოცდაათსა, ვიდრემდის შეიქმნების ღღისა ერთისასა
 წარსაკებელი ჰური სოლომონის ტაბლისაჲ ორათსა შუდასი მოდი; ხოლო რო
 მეღნი მთართუმიდეს ამას ეგვპით თეოდოპულს თთუეს მთავარი იუვენს ათ-
 ორმეტ. ხოლო სიმდიდრისა-თჳს ცნობისა და სიბრძნისა მისისა, რომელი მი-
 ილო ღმრთისკან, ისმინე კუალად, რასა იტყუს ღმერთი მისდა მიმართ: აჭა
 15 მიკეც შენ გული ცნობილი და ბრძენი, ვითარცა შენ არა უოფილ არს უწინარეს
 შენსა და შემდგომად შენსა არა აღდგეს მსგავსი შენი; და სიმდიდრე და საკ-
 მარნი და დიდებაჲ მოგეც შენ, ვითარცა შენ არა ქმნილ არს უწინარეს შენსა
 შეიკეთა შორის და შემდგომად შენსა მ გავსი შენი არა გამოჩნდეს. და ამისი
 ცსადად წარმე მანინებელი ზედა-დაჭრთაჲს საღმრთოჲ წერილი და იტყუს: ღ მის-
 20 ცა უფალმან საღმოფხს ცნობაჲ და სიბრძნე მრავალი ფრიად, და სიფრცე გუ-
ლასაჲ, ვითარცა ქჳშაჲ ზღუსაჲ; და განმრავლდა ცნობაჲ მასი უფროჲს ცნო-
ბისა უოველთაჲჲ უწინარესთა კაცთასა და უფროჲს ცნობილთა ეგვპიტისთასა.
ვინაჲცა ინება რაჲ წერილმან ჩუენებაჲ საბრძნისა მისისაჲ, სამართლად მოიკესენ-
ნა ძეულ საღმე საბრძნესა ზედა სახელგანაქმეულნი, და შეკვპტელნი თქენა,
 25 ვითარცა უბრძნისად და უცნობილკად უოველთად საცონებულნი. რამეთუ, ვითარ-
ცა ელენნი იტყუნ, ფერეკედის ასური და პითალორა სამიელი და ანქასლორა
კლავოშენიელი და პლატონ ათინელი ამათ მომართ მოიწინეს უჭეშმარიტესისა
ღმრთის-მეტრეუელეებისა წყავლასა მოსაგნი მათგან. და მოსტს-თჳს წარმომეტეუ-
ელი საღმრთოჲ სიტყუაჲ იტყუს ვითარმედ კანსწყავლა უოვლითა სიბრძნითა მე-
 30 კვპტელთაჲთა. ესე უოკელნი, იტყუს, და დაფარნა სოლომონ სიბრძნითა თჳსი-
 თა, ვითარცა ღმრთისკან შეიწინარებულმან ნიჳსა სიბრძნისასა, ამის-თჳს ზე-
 და-დაჭრთო: ღა განბრძნდა უფროჲს უოველთა კაცთა. და აღმოთქუნა იგავნი სა-
მათსანი; და იუვენს ქებანი მისნი ხუთათს; და თქუა ხეთა-თჳს და ნაძუთაჲთგან

7 ხ ზუარანი C.—26 პითალორ B.

15-16 Ad შენ (p.15) შნებრი ესე აგი არს შნებრი გინა მსგავსი შნი AC.—
 19-21 ქრისტე აქსოვრე ცდგული პრი გერმანე ან A manu recentiore.

ლიბანისათჳთ მიჯვეჯღამდე, რომელი აღმოსცენდების ზღუდესა ზედა; და თქუა ჰირუტყუთათჳს და ქვეწარმავლთა და მფრინკაღლთათჳს და თევზთა. ხოლო ამითისა უჩინოქმისისათჳს მოახრობათა შინა ფრიადი ევსევიოს ესრეთ იტყუს ვითარმედ წიგნნი უკუე სოლომონისისა იგავთა და ქებათანი, რომელთა შინა

5 სერგოათჳს და უოველთა ცხაველთა ბუნებათ-მეტყუელებთაჲ აღწერა კმელისა მიერინველთა და წედისათათჳს, და კურნებანი უოველისავე ვნებისანი წარმოქინინეს, სადაჲთ იგი მიერნალმე სიბრძნეთა ელღესიასა მაიხუნეს მიზეზნი სამკურნალთაჲ აღწერისანი, დაფარნა ეხეკია მეფემან, ვინაჲთგან კურნებასა სენთასა მათგან მოქსთულებელი ერი უღებ ჰყოფდა ღმროისაგან იხზავსა კურნებისასა. A761.

10 და კუალად იოსიპოსტა მრავლთა მოიკსენებს წერთ-ნამუშაკვეთა მისთა, ვიდრევიდის სახრანბიტა და ფუტცბანი ეშაკუეულთა ზედა წარსათქუედნი მოიგონსა, რომელთა მკუეკველად ვიხილეო, იტყუს, ედუზარ ჰურიაჲ უესპასენსს და ტიტსს-ზე, რამეთუ ბეჰკედი დასდვა საყნოსელსა ვინებულისასა, რომლისა საბეჰკადვსა ზედა ეწერა სოლომონის მიერ მოგონებული იგი სახე საბეჰკადვისაჲ და, იუნოსა რაჲ ეშაკემან, მკის განემზადა გამოსცავად.

15 და განდიდნა სოლომონ უფროჲს უოველთა მეფეთა ქუეყანისთა სიმიდღერთა და ცნობითა; და უოველნი მეფეები ქუეყანასანი ეძიებდეს ხილვასა ჰარის მისისასა და სიენას ხმისასა და მოვიდოდეს კაცად-კაცადი და მოაქერდეს წლათი-წლად ძღუენა მათნი, ჰურჰელნი ოქროსსანი და სამოსელნი და სულსელნი

20 და ცხენნი და კერძოვირნი, და იყენეს მისნი ათას ოთხას ეტლნი; და ცხენნი კადლნი შობელნი ორმოცონა ათასნი, და ცხენნი საეტლენი თორმეტნი ათასნი და იყო წინამძღუარ უოველთა მეფეთა მდინარითგან ეფურტით ვიდრე ქუეყანადმდე უცხოთესლთასა და ვიდრე საზღვართამდე ეგვიპტისათა.

25 და დედოფალსა საბაჲსასა, რომელსა სიბილღად სახელ სდებენ ელღენდნი, ესმე რაჲ სახელი მისი მოვიდა იერუსალემჲდ გამოცდად მისსა იგავით: A77a

სიტყუათა მიერ; და ჰუეეს აქლემნი აღტურთულისი სულნელითა ფრიადითა და რჩეულითა და ოქროჲ მრავალტალანტეული, და თუაღნი ჰატოისსანი, და ფრიადი სიმრავლე ერისაჲ. და ვითარცა შევიდა წინაშე მისსა და მიუთხრა მას უოველივე, რადენი რაჲ იყო გულსა მისსა, და მან უოველივე აღუკსნა

30 მას შეწეობითა სიტყუათაჲთა და უოველად-ტბილითა ოარკმანებითა, შესძინა გამოცდად მისსა ამითცა: რამეთუ ქმნულკეთილნი ჰაბუენი და ქაღწეულნი ქაღწი ერსახათა შესამოსლითა და მითვე და ერთითა კეეცითა თმათაჲთა მოკაცმულნი და განშეუენებულნი წარმოუდგინსა და ითხრავ, რასა ყოს განჩეგაჲ თითოეულისა ნათესავისაჲ. რამეთუ იყო დედოფალიცა იგი უოველად-განთქმულ გულისხმიერებასა და სიბრძნესა ზედა და ნმაგანსმენილ მრავალგამოცდილებასა ზედა.

35

1 მიჯვეჯღამდე C.—2 მომსულებელი C.—24 და თო. B.

ხოლო შევეყმან ბრძანა დაბანაჲ ზირაჲ მათთაჲ და თათოველის მათისა ბენებაჲ
 ზედა-მ. წყენია გამოიღნა: რამეთუ წყელთა ვიდრე-მე შესხედავი შეკრცხლ იყო
 და სიშინით-შკრითომლე, ხოლო ქალთაჲ ჩხულ და ნანარ. რომლისა-თხრცა ეოუ-
 5 ლითა-ურთ განყნდა დედოფალი. და ამას-თანა განიტადა რაჲ უოკელივე გულის-
 ხმის-ყოფაჲ მისა და მის მიერ აღშენებული იგი სახლი იხილა, და სუყდარი
 და შესამოსული მისი და მსახურთა მისთაჲ, და ჭამადნი მისნი და უოველი A77b
 რიგი სახლ სა მისისაჲ, კარკენ თაკისა თხისა ქმნილმან თქუა: „ჭეშმარიტ
 იყო სიტყუაჲ, რომელი შესმა ქუეყანას ჩემსა ამათ უოველთა-თხს, და ურწმუ-
 ნო ვიუჲ. და აჰა არცლათუ ნახევარი იყო, რომელი იგი მომეთხრა მე, რამე-
 10 თუ უმეტესი ვიხილე მათსა, რომელნი შესმნეს. ნეტარ არიან ცოლნი შენნი და
 ურმანი ესე, რომელნი დგანან წინაჲ შენსა და ესმან სიტყუანს სიბრძნისა შე-
 ნისნა“. და მისცა მან შევესა ოქროჲ ტალანტი ასოცი და სულელუბანი ფრანდნი
 - და ქვანა ზატითასნი და ძირისკან ბაღასნისა ხეთაჲსა, რომლისა მიერ ზა-
 ლესტინელთა დაისწავეს მუშაკობაჲ მისი, ვითარცა იტყუეს იოსიზოს. და ესრეთ
 15 მიიქცა ქუეყანად თხსა უფროდსაჲ განურთომით განყრევებული, რომლისა-თხს
 უფალიცა იტყოლა: <დედოფალი საზხრისაჲ მოვიდა კიდით ქუეყანისაჲთ სშენად
 სიბრძნესა სოლომონისსა>, რომლისა მიმართ ზირაჲ უცხადესად-რე იტყოლა: <სო-
 ლომი. გ ნებრძნი სიჭაბუკით შენი>კან და აღივსე, ვითარცა მდინარე, გულის-
 ხმის-ყოფათა, ქუეყანაჲ დაფარა სიბრძნეჲსა შენსა და აღავსო სახოგნებამან
 20 იგაყამაჲ. ჭლავთაჲ მამაროჲ მშორობელთა და უცხოთა სოიველთა დაუტევე საჲ-
 სენებელი შენი, და შეიუყარე მშდობაჲ შენი, ანუ დაცხრო დმურთმან ბრძოლ:ჲ
 გარემოქმთაჲსაჲ შენსა. ქებათაჲ მინა და იგავთა და სახის-შეტუეველბათა და A78a
 თარგმანებათა საკრველ იქმენ, და შეიყრბე ოქროჲ, ვითარცა კალაჲ, და, ვი-
 თარცა ბრძენა, განიშკალე ვეცხლი არამედ განუხუენ წინდნი შენნი დელათა,
 25 უფლებულ იქმენ კორცთა შენთაგან. და შემწინკულე დიდებაჲ შენი და შეაბილ-
 წე თესლი შენი მოხდად რისხვისა შვილთა ზედა შენთაჲ. და არა ესე ხოლო,
 არამედ თვთ თავით თხსითცა სიმიდირის-თხს და უოველისავე საქმისა თხსისა-
 თხს იტყუეს იგი ესრეთ: <ხოლო მე მიმცეს უფალმან მეცნიერებით თქუმად და
 დირსებათ შოკსენებად თქემულთა, რამეთუ თვთ იგი უფალი წინამძღურცა არს
 30 სიბრძნისა და განმმართველ ბრძენთა. რამეთუ კელთა შინა მისთა ვართ ჩუენ
 და სიტყუანი ჩუენნი. და რამეთუ მან მომცა მე ცნობაჲ არსთაჲ უტუეველი
 ცნობად-შეწოვობილებასა სოფელისასა და მოქმედებასა ნივთისასა, დასაბამსა და და-
 სასრულსა და სასოვლობასა წელიწდისასა, სახეთა მისთა ქცევასა და შეცვალბათა
 ჟამისათა, მოქცევასა წელიწადისასა და განწყებასა ვარსკულავთასა, ბუნებასა ცხოველ-

11 სიბრძნისაჲპირისა B.—22 შინა (შა) om. B.—31 უტუელლი B.—34 წელიწადსა C.

5 თასა ღ გულის-წურომასა შეკეთასა, იძულებასა ქართასა ღ გულის-ზრახვითა კაც-
 თასა, იითთფურობასა ნურგთასა და ძალსა ძირთასა; რამეთუ რაოდენი არს და-
 ფარყულა და რაოდენი ცხადი, უოველი ვცან; რამეთუ უოველია ამაო კვლავან-
 მან მასწავა შე სიბრძნე და მე კვლამწიფებით ვიქმენ მეფე ისრანლისა იერუ-
 10 სალტმს შინა. და მივეც გული ჩემი გამოძიებად და განხილვად სიბრძნით უო-
 ველთავე ქმნილიათ-თჳს ტასა ქვეშე, და აჰა მე განვიდინ და შევსძინე სიბრძნე
 უოველთა ზედა, რომელი იუენეს უწინარეს ჩემსა იერუსალტმს; და გულმან
 ჩემმან იხილა მრავალი, საბრძნე და შეცნობებაჲ, და მივეც გული ჩემი
 15 ცნობად სიბრძნისა და შეცნობებისა; და ვცნენ იგავნი და კვლავნებაჲ.
 და განვიდინ ქმნილნი ჩემნი, აღვიშენენ სახლნი და დავასვენ ჩემდად
 ვენი. და ვეკენ ჩემსაჲ მტლინი და სამთხენი და დავწერენ მათ შინა ხენი
 უოველად-ნაუფიერნი. შევქმნენ ავაზანნი წყალასა, რათა ირწუკებოდინ მათ მიერ
 მალანრი აღმომცენებელნი ხეთანი. მოვიცენ მონანი და შიკვანნი, და სახლის
 20 წუღნი იქმნეს ჩემდა მრავალ უფროჲს უოველთა უფილიასა უწინარეს ჩემსა
 იერუსალტმს. და შევკრიბე ვეცხლიტა და ოქროჲ და სიმიდრე მეფეთაჲ და
 უნათაჲ და განვაწყვიე მომღერნი და მომღერალენნი და საშუებელნი ძასა კა-
 ცისანი, მწღენი და მწღენი. და განვიდინ და შევსძინე უფროჲს უოველთა უო-
 25 ფილთასა ჰირველ ჩემსა იერუსალტმს და სიბრძნე ჩემი განდგა ჩემგან. და უო-
 ველი, რომელი იძიეს თუქლთა ჩემთა, არა დავაგულ მათგან და არა კუბულ
 ვაუ გული ჩემი უოკლისაგან სისარულისა და რამეთუ ფრიადისა მშვიდობითა და
 სიმღერითა ფლობილებითა და მხიარულებითა განიშუა, არამედ შეუნახესკვლ
 სიწარედ ნავლდისა და მიზესად ბილწებისა შეიქმნა გემოვნებაჲ და შუებაჲ მისი.
 ვინაჲცა ამოვიძეულეთ, ხბობს, უოველი ცხორებაჲ ჩემი და უოველი შრომაჲ,
 30 რამეთუ უოველი ამაო რამეთუ გარდარულებისაგან შეუნათასა და ქცეულე-
 ბისა, მე მე, ბილწებისა შეცნობათა მიმართ მიდრკა მწენ იგი. რომლასა წარ
 მომიჩინებელი, ვითარმედ დედათა მიერ შეუბრკულა მას, თჳთ იგივე იტყუს კუ-
 ლად ვითარმედ აჴნეთ უწინარეს უფროჲს სიკუდალისა დედაცატი, რომელ არს სა-
 ნადაროჲ და მახე გულისაჲ.

და მერმე იტყუს საღმრთოჲ წერილი: ხოლო მეფე საღმრთონ იყო დე-
 30 დ-თ-მოუყარე, და იუენეს მასსა ახსნურნი ცოლნი შუდას და ხარკნი სამას. და
 მოიუგნნა ცოლნი მთაბელნი და ამანიტელნი, ასურნი და იდუმოელნი. ქეტელნი და
 აღმორეველნი ნაჲსაჲსაგან, რომელია დჳმწოჲ ძეჲსა ისრანლისათა. იყო დღე-
 თა სიბერისა მისისათა, და არა იყო გული მისი უფლისა-თანა ღმრთასა მისი-
 სა, ვითარცა გული დავითისი, მამისა მისისაჲ; და განდრიკეს უცხოთესლას

1 გლის ზრახვა B.—5 და ante განხილვად om. C in AB lapsus: გა.—11
 დუნერგენ B.—12 შევქმნენ B.—16 ქუნათაჲ (ქ inser. m.1) C.

ცოლთა გული მისი შედგომად ღმერთთა მათიანსა, და მამინ უშენს სოლომონ ტაძარი ჭამოს, კერძსა მოაბელთსა, და ასტარტის, სხატგელსა სიღონელთასა; A79h და ესრეთვე ვო უოველთა მათ უცხოთესლთა ცოლთა აჰსთა-აჰს, რომელნი უკუ-
 5 შევდეს და უზოროვიდეს კერზია მათთა. და ქმნა სოლომონ ბოროტი წინაშე უფლისა და არა ვიდოდა შედგომად უფლისა, ვიასრცა დავითი მამამ მისი. და განრისხნა უფალი სოლომონის ზედა, და განდრკა გული მისი უფლისკან ღმრ-
 თისა ისრაელისა გამაჩინებულასა მისდა თრგვისსა და მამცნებელისა, რათა არა ვიდოდის რაჟი-ურთით შედგომად ღმერთთა სხუთასსა და თქუა უფალმან მისდა
 10 მიმართ: ვინაჲთგან არა დამარხენ მცნებანი ჩემნი და ბრანხებანი, რომელნი გამც-
 ნენ შენ, განსოქით განსებეთო მეფობამა შენა და მიკსცე იგი მონასა შენსა; გარნა დღეთა შენთა არა ვეო ესე დავითის-თჳს, მონასა ჩემისა და მამისა შენისა,
 და იერუსალემისა-თჳს ქალაქისა, რომელი გამოვირჩიე. და აღუდგინა უფალმან
 15 სოლომონს სატანად ადერ იღუშაელთაჲ და ადრასქსარ შეფე სობაჲსაჲ; და იუე-
 ნეს მდომ ისრაელისა უოველთა დღეთა სოლომონისთა. და მოკუდა სოლომონ
 20 წლისა სამეოცდაათსამეტისაჲ და დავუღა მამისა აჰსისა-თანა. რომლისა-ზე იუე-
 ნეს ომირო და ისიოდოს ბრქენნი ელღენტანი. ესრეთ უკუე იტყუს აქა თეო-
 დორიტე, ვითარმედ სოლომონის ზედა ქმნილისა მიერ განვისწავლენით, თუ
 რ:ოდენს სარკებულ არს მშობელთა ღმერთის-მისსურებაჲ და რამეთუ სუფცრქელ
 25 ექმნების ბოროტის მიქმედსა კაცა-მოკუჳარე მომქსენებელი სათნობასა ჰირველ-
 წარსრულათასა. გარნა ეგრეთცა კერძოდ რაჲმე მოისთულსავე ნათონი უღმრ-
 თობისა თესლთანი სღმროთთა მსჯავრათაგან საშუელ მიკდილმან. რამეთუ, ვი-
 დრქედის ზეგარდამოსა წამისუოფასა ჰუეებოდა, მშედობით და მუჳდრობითა მო-
 ქალაქობდა. და უოველნივე მოეცნეს მრწემად, უფროჲსდა და ხარკის მომრთუ-
 30 მელად, სოლო ვინაჲთგან ოკერ იქმნა მისგან, ადვილად შესამარსებულ იქმნა
 მკდომთა. ნამდვლეკ სამინელ არს ჰუმმარტებით შევრდომამ კელთა ღმრთისა
 ცხოველისთა. რამეთუ ვითარცა წუადობამ მისი გამოუთქუმელ. ეგრეთვე ტანჯაჲ-
 ცა მოუთმენელ არს. სოლო ვითარმედ ჰმსასურა კერძითა ღ დაუტევა ნამდვლეკ ჰუმ-
 მარტი ღმერთთა დავითის, მამისა თჳსისაჲ, ცხად არს მათიგან, რომელნი იგი
 აქია წინაჲსწარმეტკუელმან თქუნა იერობამის მიმართ: ამას იტყუს უფალი:
 30 აჰა მე განსებეთო მეფობამა კელისკან სოლომონისსა და მაგცნე შენ ათნი სკინ-
 ტრანი, და ორნი სკინტრანი მიკსცნე მას დავითის-თჳს, მონისა ჩემისა, და
 იერუსალემ ქალაქისა ჩემისა, რომელი გამოვირჩიე უოველთაგან ტომთა
 ისრაელისთა, მით რამეთუ დამიტევა მე და ჰუმონ ასტარტის, სხატგელსა
 სიღონელთასა, და ჭამოს, კერძსა მოაბისასა, და მელქომს, მოსაწინელსა ქეთა

A80a

2 სიღონელსა B.—8 ვიდოდის C.—13 იღუშაელთა B.—15 სამეოცდაათსამე-
 ცისაჲ.—16 ომიროს B.—იტყუს თო. C.—31 მიკცნე B.

ამმონისთასა. ხოლო ასტარტი ვიდრე-ჲ, არს ელღენთა მიერ აფროდიტედ სა-
ხელდებული იგი, რომელნი ანან-მოსასელეობითა ვარსკუთავისაჲთა მთიერიოფა-
სა მისსა ზღ-ნობენ. ხოლო ქამოს ღმერთთა იყო ტვოსელთაჲ. ხოლო მელ-
ხამ მოსაწინელი, კერძი იყო ესეცა: რამეთუ მოსაწინელად და სასაგელეებად
5 უწყის წოდებაჲ კერძთაჲ წმიდამან წერილმან, რომლითა ცხად ჰყოფს შაბაკე-
ბულობასა და განურილობასა

გარნა სამართლად ვისმე უკვრდეს, ვითარ იგი უოვლად-ს-ღმერთთაჲს მისსს-
თჲს, გერეთივე უფრომასად ბრძნის: სოლომონის-თჲს, თჳ ვითარ აითოგუღმან
10 მაიმან ძუელ საღმე ესოდენტა საღმრთოთა დიდებათა და გამოცხადებათა ღირს-
ქმნულმან უკუანასკნელ ერთმან მან დამძიმებად და მოწყინებად აღძრა ღმერთთა
და აღთქემისკან დაემკუა. ხოლო მეორემან რისხვად და გულისწყრომად აღად-
გინა იგი და წარსინებულთა ნამუშავეთა მისთა სასყიდლისაგან ზღუკუღმან ანან-
წარწყმიდა სულთა თჲსი. რამეთუ ეგოდენი იგი ღმერთისა მიმართ საყუარებაჲ
და კანნიერებაჲ და ეგოდენნი და ეგე ვითარნი შრომანი და იოფლნი და საკრ-
15 ველისა მოსწრ რიცხვსა მძღენი ღუაწლნი წყალსა ზედა ცილობისსა ქმნილისა
მის ბრალისა-თჲს უგუღებელს იქმნეს, და ჭუეკანად აღთქემისა შესღვისაგან
მართლისა მის და იუაღუხუავისა მსაუღლისა მიერ დაკლებულ იქმნა, ვითარცა
ზირველ წარმოთქჳ. და ვუღად საღ სოლომონის-მიმართთა იგი სიტკბაებაჲ
ღმერთისაჲ და ეგოდენი შადლი და სიბრძნე? და რაჲ სარკებელი ფრიადისა მის
20 შტენიერებისა და გულის-ხმას-უოფისაჲ, და ზირველ გარდასრულისა მის სიფრ-
თხილასა გონიერებისა ღმრთის-შტეუღებისა, და ბურება-შტეუღებისაჲ,
უკუანასკნელ დედა-ბორგნეულობისა მიერ კერზბორგნეულობად განგრდომლი-
სა-თჲს? ნამდვდეჲ არა რას სარკებელსა მოისაულებს სულიერად დამწყებელი და
კორციელად სრულმეთფელი რაჲსაჲმე. რომლისა-თჲსცა წინაგანმარტლებელი
25 რუენი დიდი იოანე იტყჳს: ეგრძალენით თაკათა თქუენთა, რათა არა წარსწყმიდ-
ნეთ, რომელნი გექმნენ, არამედ სავსებით მიადლო სასყიდელთა. რამეთუ არა
რომელმან კეთილად იწყოს და კეთილად კელ ყოს, იგი არს სრულ და სანატ-
რელ; არამედ რომელმან კეთილად განკელს ცხორებაჲ, და სახონოდ ღმრთისა და-
ასრულოს იგი. ვინაჲთჲსან ღმრთელმან დაამინოს სრულად, იგი ცხონდეს. ამი-
30 ერ, ვითარ ჭკავს, სამართლად განგასწავლებით არა მიცემად კაცთა საკუთრებით-
სა ნეტარებასა ზირველ აღსასრულისა მისისა უცნაურობისა-თჲს დასასრულისა
უამთაჲს; და რამეთუ გარდასაქცეველთა გუღარძნილუბად მოიყვებებს უფალი მო-
ქმედთა-თანა უსჯულოებისათა, ვინაჲთჲს მრავალნი კეთილად და სთნობით
მსრობლნი და დიდდილო წარმართებათა-თჲს საკრველქმნილნი შტებრკოლდეს და

9-11 ღირსქმნილმან R. — მან om. C. — 16 იქმნეს B. — 21 გონიერებითა B. — 1 მო-
სისა უცნაურობისათჲს დასასრულისა om. B.

მეუსკულად დაეცნეს დატყობითა შწარიასა და განსაკრთომელითა. რომელთაგანი იყო მონაზონიცა იგი, რომლისა მიმართ დიდი ბასილი მისწერს | და იტყვს: A81b
 მე, რამე მოვწერო ანუ რამე მოვიგოსო ზღვევად შემარცხელმან ცხოვრებისამან? რამეთუ უკუეთუ ესენებად მოვიდე ჰირეელისა ჩის ამაჲქმნილისა ქტევისა შენისა,
 5 რაჲმს იგი გარემოდინარე შეინდა სიმდიდრე და ქუეენიერი დიდებამ და სიმრავლენი მლიქნელთანი და საწყაოთნი შუებანი შეურაცხ ქუეენ; რაჲმს იგი გამოიძურცებოდე საქებელისა მომარა შეცვალებისა ნაკევად შემარცხელი სიმდიდრისაჲ, სახლისა შემოთბილებასა და სახლეულთა-თასა სრახვისა უვარის-მოთაუელი. და ვითარცა ყოვლით-ერთს სხუა რამე და უცხოქმნილი მისა უთაგულთაგან მიჭრბიოდე
 10 იერუსალმად, სადა იგი ერთბამად ვიქტეოდეთო შენ და მე; და ვჭხტრიდუ მონაქმნიობისა შრომასა შენსა, ოდეს იგი მოქტევი შჯდეულისაჲ ექმელად გარდაიკადი საღმრთოდ სიბრძნის-მოუყარებისა აღმსრქველმან და კაცთა უბნობისაგან მღტოლვა-რემან; ხოლო მარტობისა და დუედებისა თანა-შეჩქველმან თაგისა თუისისამან სამოქალაქთაა შოთითაგან იჲმეს, და სიმქისითა ძამისამათ მოსწყელენ კორცნი შენი, და
 15 შენისკობითა მორტყემულობისაჲთა რეცა შეჭვქვედ ძელთა შენთა; ხოლო შეიწრებულობითა საზრდელის დაშტევენელთა ორდინთაჲთა ზერგისადა აღქუმულ იყო შენაგანი გარსი მუცლასაჲ; და უთაგისავე კორცთა საზრქისა და ცაქლიერებითა სრულე-
 20 ბით დაგქნო უთაგელივე ძალი მუცლის-ქუეეშეა კერძითაჲ და უთაგელი სინოტიე მათი სიმენით განკეუმო; ხოლო სრულიადითა მოკლებითა საზრდელისაჲთა მუცელი წიბოთადა თანა-შეტეკამო, და, ვითარცა სარაულითა რაჲთმე, აკრილობდი ძეალებითა მკერდისაჲთა არეთა უბისათა და აღმკრძალველი უთაგისავე ტუამისაჲ დაშეუთაგლობითა შინა ღოცვათა აღუყარებდი დმურისა, და წამითა ცრემლთაჲთა აღტობდი იატაკსა მიწისასა. და რად მიემს თათაყულად წარმოთქემაჲ? მოიკესე, რაღვენთა წმიდათა ჰირნი ამბოჩის-ყოფით შეიტკებენ, რაღვენთა წმი-
 25 დათა ტუამებსა გარემოეხე, რაღვენნი ეღლთა შენთა, ვითარცა უხრწნელთა რათმე, სურვლით მოეხუოდეს, რაღვენნი მონანი ღმრთისანი მუღლთა შენთა შეუვრდებოდეს. და რამე დასასრული ამათი? მემრქეობისა ჰამაგათა უმკვრცხელს ისართასა სრბამ მოსწყელავს გულთა ჩუენთა და სასმენელთა. სადა დავატრთო მე შენძლითათა თხრობათა მიერ მოწვენული ტყივილი? სარცხელეულ ჰუგ სიქადული უბიწობისაჲ, შეაბილწე ალთქეუამ სიწმიდის-მოუყარებისაჲ, ვიქმნენით მტერთა ვადრე-მე სამდერელ, ხოლო მოუყარეთა საგოდებელ. ორად განჭკუეთე გულის-სიტყუაჲ მონაზონთაჲ. რამეთუ უტანრძალუელსთა მიში და მოწიწებაჲ შთაუთესე განსაკრვებელად აღჩენითა ეშმაკისა ძღაერებისაჲთა, ხოლო განუკრძალველთა კარი ვნებულებისაჲ განუქდე, და უქმ ჰუგ, რაგდენ ძალ ვეღვა სიქადული
A82b

5-6 გამოიძრეს ზოდე C. 10 იერუსალიმად AB იერუსალიმად C.—21 უბისათა] გულისათა C.—26 მოეხუოდეს A მოეხუოდეს B.—34 რაღვენ BC.

ქრისტესი ვითარმედ ანუ გეშინინ: შე ვსძლე სოფელსა და მთავარსა მისსა. განუზავე მამელსა ქუეყნასა შენსა სასუმელი გულის-კლებისაჲ. ნამდვლვე საქმით სრულქმნილად აჩუენე შეტუეული იგი იგავი ვითარმედ ჩირემი ღვლკანგუმერილ იქმნა ისრითაჲ. ხოლო კუალად სხუაგან საზოგადოასა სწავლისა წარმომეტყუე-
5 ლი ესრეთ ვითამე რტუჯს: გვაქმს ჩუენ მრავლისა და თითოფურისა ზეცათა სიმ-
დიდრისა შეკრებაჲ, უკუეთუ არა გუნებავს, რათა სირცხლეულ ვიქმნეთ ჟამსა
საქმეთა გამოცხადებისასა მიმღებელნი ესე ტადანტისანი, არცა გუესმას ხმაჲ
იგი ვითარმედ ამონაჲ ბოროტო და შედგაროა, ხოლო შემდგომად შეკრების
სიმდიდრისა მის უცოთმელობით განვლისა-თჳს საწუთრომასა გვღირს მოგებაჲ
10 მოსწრაფებისაჲ რამეთუ მრავალთა-მრავალი ესე ვითარი სიმდიდრე შეიკრიბეს
საურმითგან, ხოლო, ვითარცა განმშოკლებასა ცხორებისაჲ მიიწინეს ადღკომი-
თა მათ ზედა განსაძღვლთაჲთა სულთა მიერ უკეთურებისაჲ, ვერ იტურთეს
სიმძიმე ზამთრისაჲ ს. უერაკითა ადმძრეულისა მათთაჲთა და არა თანა-მკვდრად
მქონებულობითა მპარტებელისაჲთა. რომლისა-თჳსცა მათ უოველთაგან საწულო-
15 ბელად იზღუნეს. და რომელთამე საწმუნოებისა-ძლითა ნავანთქმულებაჲ შეემ-
თხუა, ხოლო სხუანი სიწმადისა-ცან დაეცნეს, და რომელი იგი საურმითგან შეე-
კრიბა ტურთი, ვითარცა ნავაჩრისა რამსჲ ბოროტისა გემოვნებისა კუეთებათა
წარწემიდეჲს, და საწულობელ სახილველ იქმნეს. რამეთუ შემდგომად მარხუაჲთა A82a
ფრიადთა, შემდგომად ძურის-ხილვათა მიმეფერებულთა, შემდგომად ცრემლსა
20 ურიცხეთა, შემდგომად კრალულებით გარდავლისა ოცათა სამე ანუ ოცდაათა
წელწინათაჲსა გამოცდელობითა და დაკნინობითა სულისა-მთა ოთ უოველთა-
გან შიშუელ და ოკერ იქმნეს; და იგივე შეემთხუა დაღვაჭრისა ვისჲმ მდიდ-
რისა-ჲ, რომელი სიმრავლესა ზედა აღნადგინებთასა ფრიად რა-ჲე მოხარულ-
ქმნილი ადვალად თანაწარდის დღევასა უფსკრულთა საშინელებისასა და ფლო-
25 ბით მიჭუევანდის სიმდიდრითა საფასუო-მთა ადტურთელი ნავი, ხოლო, მახლო-
ბელად რაჲ ნავთ-საუედლისა მათისა მიიწინს, მუნ განტეხის იგი და მიეს ში-
შელად დაშთის მათ უოველთაგან. რამეთუ უკუეთუ ესრეთ ბეგრეულთა შრომითა
და ოფლითა მოგებულნი კეთილნი ერთითა კუეთებითა საეშმაკოთა ნიავკრათაჲთა
წარწემიდნეს, ვითარცა სასტიკთა რათმე გრიგალთა გემოვნებისა მიერ ცოლვა-
30 თაჲსა დანთქმულმან. მასცა შეუკავს თქემად, ვითარცა სიღრმედ შთამაბნეველსა
სათნოებათა ნიფთებისასა ვიასარმედ მხოვედ სიღრმეთა ზღვსათა, და მოქცემან
დამნთქა მუა რომლისა-თჳს ესრეთვე სადმე იტუჯს ზიროჭრობწინეზაველცა იგი
მოქდურათა შორის ვითარმედ რა-ჲამს იხილნეს ეშმაკმან შეკრებულად მრავალნი
წარმართებანი, ვიასარ მარხუაჲ, ღოცვაჲ, მოწუალებაჲ, ქალწულებაჲ, და სხუაჲ A83b
35 უოველი სათნოებაჲ, და ალსაკსედ იხილთს ნავი ჩუენი მრავალსა-სიდიდლობითა

11 განმშუალებასა და განმშოკლებასა C.—15 ძლით B.—21 სათნოებასა C.

გეთილად-მსახურებისა საფასეათა, მაშინ მოუკლები და უოფლით-კერპოთა
 ღონეით აღსპრავს, რათა ღირს-თანა ნავთ-საუედლისსა მისრელი ნავი სიღრმედ
 დაკადას, სიმდიდრეი წარწყმდინეს და მიმტეგელი მათი ცუდმა-შურალად და ზღვე-
 ულად გამოაჩინოს, არცაღა აღვილად აღდგომისა შემძლებელი. რამეთუ შემდგო-
 5 მად ესე ვითარისა მის დაცემისა ძლით შესძლებულ იქმნების აღდგომაჲ, ვი-
 თარცა სიღრმისა შიმარი ბოროტთასა შიასლავას უდებ მქმნელისაჲ. და ზარველვე
 სადმე დაცემულსა შემნდობულ ვექმნენით უოფლით გამოუდგალობისა-თავს მისი-
 სსა, ხოლო შემდგომად მრავალთა ღუაწლთაჲსა შებრკოლებული არა აღვილად ვინ-
 10 მე ღირს ევის შიტეგებისა, ვითარცა უდებებისა და დაქსნილობისა მიერ დანთ-
 ქმული. და არა ესე ხოლო არს ბოროტ, არამედ რამეთუ მრავალთა დაბრკოლებისა
 და უდებქმნისა-თავს მრავალჯობის იგი დასასჯულ და უსიტუეულ იქმნების.

ვინამთგან უკუე ესე გუესმას და უწყით: დასასრულსა ნუ განჭხრწნი, ვი-
 თარცა გუამცნებს დავითა და იტუეს დასასრულსა ნუ განჭხრწნი, რამეთუ რაჟამს
 15 მიაქტიოსო, იქმუეულ არს, მართალმან სამართლისაგან | თვისისა და ქმნეს უსამარ- A84a
 თლოებისაჲ, უოფლით სიმარალენი მასნი, რომელ ქმნნა, არა მოიკენენენ, ცო-
 დვას შინა რაჲ მისსა მოკუედა. და სინართალემან მართლისაგან ვერ განაჩინოს
 იგი, რომელსაცა დღესა შესტეს. რომლისა კეთილად მეცნაეღი მოცაქული
 იტუოდა: და უკუეთუ ვინმე იღუწიდეს; არა გარკვინოსან იქმნების, არა თუ სჯუ-
 ღიერად იღუწოს. ამის-თვსცა დასაბამისსა მას მოსწრაფებასა და გუეს-მოდ-
 20 გინებასა შიშითა ღმრთისაჲთა და სარწმუნოებითა ვიდრე სიკუდილადმდე სთა-
 ნადო არს დამარხვაჲ, ვითარ იგი მოთამინებასაცა ჩუენებაჲ, რათა არა აღსასრუ-
 ღისა ჟამსა წარწყმდილოთ უოფელი. ნუმცა ვის სათნოებისა მუშაკსა ეუფლების
 ჭრული უდებებისაჲ უცნაურებისა-თავს შეცვალებისა. რამეთუ ვინ უმაღლეს იყო
 დავითისსა? არამედ მცირედ რაჲ მიერულა, დაეცა. ვინ უსანატრელეს სოლომონ-
 25 ნისსა? არამედ სიბერისა და აღსასრულისა ჟამსა დაკუეთებული წარწყმდა. ვინ
 უწარჩინებულეს იყო იუდაშისსა? არამედ გასმცემელობისა ცოლითა დაცემულმან
 შიშთფილია. ვინ იყო უმთჳერნეს ჰეტრძისსა? არამედ მეუსეულად დაეცა დაცე-
 მათა განსაკროთჳელითა. რადენი ესე ვითარნი შეცვალებანი ძუელადცა სადმე
 30 ქმნაღად და აწცა დღითი-დღე აღსრულებულად იპობიან, ამის-თავს ზემო და A84b
 ქქემო წინაგვამებს და წინამწარ განკუარძალებს და სიფრთხილედ და მღუძა-
 რებად აღგუადგენს საღმრთოჲ წერილი შეტუეული ესრეთ: რამელი ჰკობნებდეს
 დგომასა, ეკრძალებ: ნუ უკუე დაიცი.

16 რაჲ om. AC.—17 რითა B.—20 გ'ლ-სმოღგინებსა C.—22 ვის|კინ B.
 —24 რაჲ|რაჲმე B.—30 წინამწარ om. C.—33 რაჲ|ამისსა B

12-15 სადა უეწ იტუეს ამას დავით, ცხად არს, ვითარმედ ზედაწარწერილითა შა.:
 5-ვ.: 5-ზ.: 5-ც.: და ო-დ.: ო-ნისათა,

მეფობისა-თჳს რობოამისა.

ხოლო შემდგომად სოლომონისსა მეფე იქმნა რობოამი, ქე მისა, ათჳღმეტ
 წელ, რომლისა-ზე ორად განიყო მეფობაჲ. რამეთუ დაუტყვა რაჲ განზრახვაჲ
 მოხუცებულთაჲ და განზრახობისა-ებრ თანა-ზრდილთა წინაშემდგომელთა თჳს-
 5 თა ჭაბუკთაჲსა მზრახვალ იქმნა ერისა მიმართ სიფიცხით, განუდგა მას და წარ-
 ვიდა მისგან ისრაჲლნი. და ორნი ვიდრე-მე ტომნი იუდაჲსი და ბენიამინისი დაშ-
 თეს მის-თანა იერუსალმს, ხოლო სხუანი იგი ათნი წარვიდეს სამარიას, და მე-
 ფე იქმნა მათ ზედა იერობოამი, მონაჲ სოლომონისი. და ამიერ ორთა მათ ნათე-
 სავთა სახელ ეღვა იუდად სიდიდისა-თჳს და სამეფობისა იუდაის ნათესავისა;
 10 ხოლო სხუათა მათ ათთა ისრაჲლად და ეფრემად ეწოდა, სიმრავლისა-თჳსცა და
 იერობოამის-თჳს, ზირველისა მეფისა მათისა, რომელი იყო ტომისაგან ეფრემისა,
 ძას იოსებისა და ქმნა რობოამი, ქემან სოლომონისმან, ბოროტი წინაშე უფ-
 ლასა, ვითარცა მამამან მასმან, და მოკუდა ცოლავთა შინა თჳსთა. რომლისა-ზე
 სუსკომ, მეფემან ეგვიპტისამან, კელთ იგლო იერუსალმში და წარახუნა საკმარნი
 15 ტაძრისანი და სამეფოთა სახლთანი და ოქროჲსა იგი ჰბორღები და ფარები, რომ-
 ჲელთა ნაცვალად შეიქმნნეს რვაღისანი.

[აბია.აბ-თჳს.]

და შემდგომად რობოამისსა მეფე იქმნა აბია, ქე მისი, და ქმნა ბოროტი
 წინაშე უფლისა და მოკუდა წარმმართველი მეფობისაჲ ექუს წელ რომელი ებრ-
 20 ძოლა იერობოამს და ათთა ტომთა ისრაჲლისთა და მოსწუდნა მათგანნი კაცნი
 ძლიერნი დღესა ერთსა შინა საღმრთოჲთა რისხეთა ხუთსკურ აასანი.

[ასა.აბ-თჳს.]

ხოლო შემდგომად აბიაჲსა მეფე იქმნა ასა, ქე მისი, და ზირველად ქმნა
 სიმართლე წინაშე უფლისა; და მერმე მცირედ ღმრთის-მისხურებისაგან უდებ-
 25 ქმნილი სნეულ იქმნა ფერკითა. და კელოვნებისა მეურნაღთაჲსა მკუმეველი არა
 შეუერდა ღმერთსა და ესრეთ მოკუდა ათექუსმეტწელ მეფეყოფილი.

[იოსაფატ-თჳს.]

მერმე შემდგომად ასაჲსა მეფე იქმნა იოსაფატ, ქე მისი, და ქმნა სიმარ-
 თლე წინაშე უფლისა და მოკუდა ოც და ხუთ წელ დამკრობელი მეფობისაჲ, რომ-
 30 მელსა აქაბის-მიმართისა მოწელობისა-თჳს და გულითაღობისა ჰრქუა წინაჲს-
 წარმეტყუელმან ითუ ანანისმან: (მეფე იოსაფატ! უკეთუ ცოდილსა შეეწეია
 შენ? ანუ მოძაგებულსა უფლისაგან მოუყარე ექმნებია? ამის-თჳს მომცასრულ იყო
 შენ ზედა რისხვაჲ უფლისაჲ, არათუმა სიტყუანი კეაიღნი ჰოვნიდ იყავს შენ

A85a

A85b

შორის; და რამეთუ აღიხუენ საძაგელნი ქუეყანისაგან იუდაჲსა და წარჰმართე გული შენი გამოძიებად უფლისა, და სრულ იზოგა გული შენი უფლისა მიმართ. ამის-თვის გრიდა შენ უფალმან, აკარსა მოვეიძალენვე ნაქმარნი შენნი და შეიმუსრენ ნახნი შენნია. ამიერ უკუე განისწავლებით, ვითარმედ ძალ უც შემტობაჲ ცოდვითა-თვის შემასუეულთა ტანჯვითაჲ ჰირველ საღმე ქმნილთა წარმართებათა. რამეთუ სიმატლის იგი მსაჯული ამითანა შეატუეეს მათ და ეგრეთ გამოსცემს განინებასა. ვინაჲცა გვლარს ამისთა მოსწავლე ქმნილთა სივლტობაჲ ღმრთის-მოძაგებულთა შეგობრობისაგანცა და თანა-ღმობისა. რამეთუ არცა ერთი ზიარებაჲ არს ნათლისაჲ ბნელისა მიმართ, არცა სათნოებისაჲ სიბოროტისა მიმართ, და არცა მწარავსა-თანა ჯერ არს სრბაჲ, არცა მეძავსა-თანა დაღებაჲ ნაწილისაჲ რომლისა-თვსცა იტუეს: არა მოძულენი შენნი მოვიძულენა და მტერთა შენთა ზედა განუკფლი? სიძულილითა სრულითა მიაიძულენ იგინი, მტერად შემექმნეს მე, და ესუფლთნი მოვიძულენ, და არა შემომეყო მე დრკუჲ გულია. და რამეთუ ცოდვიდეს რაჲ მონანატა ღმრთისანი, ვითარცა კანნი, ჰირველქმნილთა სათროებათ-თვის მრავალგზის კაცთ-მოუყარების ღირს იქმნებიან, ხოლო ცოდვითა მათთა-თვის მონაგებთა | და საქანელთა მათთა ზედა მო- A86a ჰკადონ მისაგებულსა ზეგარდამოჲ მშუავრი.

[იორამის-თვს.]

ხოლო შემდგომად იოსაფატისა გამოჲდა იორამ, ძე მისი, და ქმნა ბოროტი წინაშე უფლისა და ამის-თანა მოსრნა ექუსნი ძმანი თვისნი და მოკუდა თათცა რვა წელ მქანებელი მეფობისაჲ

[ოქოზიაჲს-თვს.]

შემდგომად იორამისა მეფე იქმნა ოქოზია, ძე მისი, და ქმნა ბოროტი წინაშე უფლისა, და მოაკლა იუჲს მიერ წელიწადსა ერთსა დამპერობელი მეფობისაჲ

[ღოთოლიაჲს-თვს.]

ხოლო შემდგომად ოქოზიაჲსა მეფე იქმნა ღოთოლია, დედაჲ მისი, და მოსრნა უოველნი ძენი ოქოზიაჲსნი თჳნიერ ჩიჯლისა ერთაჲსა, რომელი საკვრველებით ვათამე განარინ. ცოლმან იუდაჲ მდღელისმან, და ანაზღაით მეფედ ქადაგებულ იქმნა დამადული იგი ერმაჲ იოსა იუდაჲ მდღელისა და უოველისა ერისა მიერ, იყო რაჲ წლისა შჯლისაჲ. და უოველმან უკუე ერმან განიხარა, და ქადაჲი დამშჯნა, ხოლო ღოთოლია მოკლეს სახლსა ძინა შეფასასა ექეს წელ მომკეტელი მეფობისაჲ.

7 ამის B.—13 მე om. A.—14 მანანა B 16-17 მოკლეს C in A loc. evan.—
მუჯერი A მსჯერი C. Post მუჯერი in marg. signum. ① -32 მეფისაქაშეფითას
BC et A post add. in loco evanido m. 2.

[იოანის-ოვხ.]

შემდგომად ღოთოლიაჲს მეფე იქმნა იოან, ძე ოქოზიაჲსი, შვიდის წლი-
საჲ; და ჰირველად ქნა სიმაართე წინაჲჲ უყლისა. ამის შემდგომად მისდრკა
რამ მასგან, მოიკლა სახლსა თჳსსა წარმმართველი მეფობისაჲ ორმოც წელ.
5 რამეთუ, ვიდრემდის მოძღურებათაგან იუდაე მღვდელისათა გაწათღებოდა, რომ-
მელმან ფრადისა მის კეთილად-მსახურებისა მისისა-თჳს ას ოც და ათ წელ იმო-
ქალაქა სწყუთოსა ამას შინა, კეთილად საღმე წარემართებოდა. ხოლო შემდგო-
მად სიკუდილისა საღმრთოჲსა მის მღვდელისა უღმრთოებად მიდრეკილმან მოკ-
ლა ზეჲრია წინაჲსწარმეტყუელი და ძე მასწავლებელისა თჳსისა. რამეთუ იტუეს:
10 და სულმან უფლისამან შემოსა ზაქარია, ძე იუდაე მღვდელისაჲ, და აღდგა წი-
ნაჲჲ ჰირსა ერისსა და თქუა: ამას იტუეს უფალი რად გარეგნით ხუალთ მცნე-
ბათა უფლისათა? და არა კეთილად წარემართებით, რამეთუ დაუტევეთ უფალი
და დაგიტევებთ თქუენ იგი. ამის-თჳს ზედა-დაესხნეს და ქვაჲ დაჭრიბეს მას
ბრძანებითა იოან მეფისაჲთა ეზოსა შინა სახლისა უფლისაჲსა, და არა მოიკსენა
15 იოან წყალობაჲ, რომელი ქმნა იუდაე, მამამან ზაქარიაჲსმან მის ზედა, არამედ
მოკლა ძე მისი. რომელი მო-რამა-კუდებოდა, თქუა: იხილენ უფალმან და სჯუენ
და ამის შემდგომად აღდგეს მის ზედა ერმანი მისნი სისხლთა-თჳს ძისა იუ-
დაე მღვდელისათა და მოკლეს იგი სახლსა შინა მისსა. რომლისა-ზე სიბილღა
კვმიელი იცნობებოდა.

20 და კაცი ვინმე იყო ისრაჲლსა შორის მდიდარი და უწყალოჲ, რომელი
მოუკლა მოძღუართაგანსა ვისმე და განდებად სცა სიბრძნე სოლომონისა და მეუ-
სეულად ჰოვა ვითარმედ რომელი სწყალობდეს გლახაკას, ღმერთსა ავახსებეს.
რომლისა მიერ თავსა თჳსსა მოკო და კეთილად ღმობილ იქმნა, წარვიდა და
25 განვიდა უოველივე თჳსი და განუო გლახაკათა და არა რამ დაიშინა თჳსად
თვნიერ ორთა ხოლო დრაჰკანთას რომლისა-თჳსცა უოვლად-დაგლახებულმან და
არცა ერთისა ვისგან შეწყალებულმან საღმრთოთა მშჰართა სიბრძნით გამომ-
ცდელობითა უკუნაჲსკენელ სულმოკლე ქმნილმან ჰრქუა თავსა თჳსსა: „წარვიდე
იერუსალმად და სასკული ვეო ღმრთისა-თანა ჩემისა, რამეთუ შემაცათუნა მე გან-
უოფად მონაგებთა ჩემთა“. ხოლო ვიდოდა რამ იგი, იხილნა კაცი ორნი, ურ-
30 თა-ერთას მბრძოლნი, რომელთა ეპოენს ქვაჲ ჰატიოსანი, და ჰრქუა მათ: „რად
იბრძვით, ძმანო? მოშეცით მე ეტე და მიიხუენით ორნი დრაჰკანნი“. ხოლო
მათ სიხარულით მისცეს იგი, ვინაჲთგან არა უწყოდეს ფასისა უადრესობაჲ ქვი-
საჲ მის; და იგი შევიდა ქვეთ-ურთ იერუსალმს და მეესეულად უჩუენა იგი
ოქრომშკელესა. ხოლო მან იხილა რამ, აღდგა და თაუჲანის-სცა და განკვრეო

ბული ჰეითიხიდა: „სადა ჰუნოთ მრავალსსეიღლისა ესე და საღმრთოჲ ქვაჲ? რამეთუ საში წელიწადი არს დღეს, ვინაჲთაგან დაუწესარებულად შფოთებს იერუსაღლიში საკრებლისა და სახელგანთქმულისა ამის-ოჲს ქვისა. არამედ წარყვად და მიეც ესე მღვდელთ-მთავარსა და ფრიად განჰმადიდრდე“. ხოლო იგი რაჲ

5 მივიდოდა, ანგელოზმან უფლასამან ჰრქუა მღვდელთ-მთავარსა: „აჲ მოვალს | შენდა A87B
 კაცი, რომელსა მთაქუს ხმაგანსმენილი იგი ქვაჲ, რომელი წარწმიდა ჩოტკეცი-
 სკან აჰრონ მღვდლისა. მიიღე იგი და მ.ეც მას მის წოდ გეცხლი და თქროჲ
 ფრიადი, და თანად-ეცნა ხელიად უურიმადსა და არქუ: ნუ ორგულებ გუღსა ში-
 ნა შენსა, ნუცა ურწმუნო ხარ ღმრთისა შენისა წერილისა-ოჲს ესრეთ მეტუეუ-
 10 ლისა ვითარმედ ჩომელი სწუდობდეს გლახას; დმერთსა ავასხებსა. რამეთუ
 აჲ ამასვე საუკუნესა მრავალწილად მაგიზღენ შენ, რომელნი იგი შავასხენ მე.
 და უკეთუ გრწმენეს, მიიღო მერმესაცა სიმდიდრე აღურიცხუველი. და მღვდელთ-
 მთავარმან ვიდრე-მე უოველივე მისდა ბრძანებული თქუა და ქნა კაცისა მის მი-
 მართ; ხოლო მას ესმა რაჲ, ძრწოლითა შეპურობიდ იქმნა და მუნვე ტაძარსა
 15 შინა დამტვევბული მათ უოველთაჲ გამოვიდა მიერ და ჰრწმენა უფლისა და უო-
 ველთავე საღმრთოთა წერილთა შინა ქადებულთა აღთქუმათაჲ.

[ამესიამს-თვს.]

ხოლო შემდგომად ითასისა მეფე იქმნა ამესია, ძე მისი, და ქმნა სიმარ-
 20 თლე წინაჲ უფლისა და მოსრნა უკუე მკლველნი მამისა თვისისანი, ხოლო შვი-
 ღნი მათნი არა მოსწყუდნა წერილისა-თვს, რომელი იტუეს: არა მოკუდენ მამანი
 შვილთა-თვს, არცა შვილნი მამათა-თვს; არამედ თითოეული ცოდვითა შინა თვს-
 თა მოკუდეს. და მოიკლა ბრძოდასა შინა ოც და ცხრა წელ მქონებელი მეფო-
 ბისაჲ. რომლისა-თვს იტუეს საღმრთოჲ სიტუჲაჲ სამოციქულოთა შინა განწყე-
 25 სებათა: თითოეულმან თავისა თვისისა-თვს სიტუჲაჲ მისცეს, და არა წარწყმიდოს A88A
 დმერთმან მართალი უსმართლომას-თანა, ვინაჲ არა სტანჯავს იგი, რომელსა
 არა ეცოდოს, რამეთუ არცა ნოე წარდღუნა, არცა ღოთ დაწუა, არცა რაბ თა-
 ნა-წარწყმიდა სხუათა. ხოლო უკუეთუ ცნებაჲს ცნობაჲ ჩუენ-ზე ქმნილისა:აცა
 რამსაჲმე, არცადა იგი დაუფაროთ. იუდა ჩუენ შორის იეთ და მიიღო წილი
 მსახურებისაჲ, რომელი მივიდეთ ჩუენ, და სიმონ მოკუმან ქრისტეს-მოიერი
 30 ბექედი. არამედ თითოეული მათი არა წმიდად გამოჩნდა: და ერთმან მან

28 წარწმიდა B.—

12418 შესწავე ვ'დ საწუთროსაცა ამას ცხორებასა საუენეე ეწოდების, ვითარცა
 იგი წერილ არს წთა შ'ა სახარებათა ვ'დ აჲჲ ესერა მე თქვენ თანა ვარ უ'თა და ვ'ე
 აღსასრულადმდე საუკუნოსა ამინ. რ'დისა ნაცვადად ვ'დთა თარგმანთა და მამათა ჩუენ-
 თა ს'ფლა დაუწერიათ.

მიშვილია, ხოლო მეორე, გარეგან ბუნებისა მფრინვალე, შეიმუსრა. და კიდობანსა შინა ნოე და ძენი მისნი იყვნეს, არამედ ბოროტად იზოფა რაჲ ქამ, მარტოზნ მიითულა ტანჯვამ. ხოლო, უკუეთუ შამანი შეიღთა-თჳს არა იტანჯებიან, არცა შეიღნი შამთა-თჳს, ცხად არს, ვითარმედ არცა ცოლნი ქმართა-თჳს, არცა მრწემნი უფალთა-თჳს, არცა ნათესავნი ნათესავთა-თჳს, არცა მეგობარნი მეგობართა-თჳს, არცა მარადნი მართალთა-თჳს, არამედ აითოეულსა საქმეთა იაჳსთა-თჳს მიეკადოს სიტყუამ რამეთუ არცა ნოე სოფლისა-თჳს და სოფლისა-თანა მოიშთო, არცა ღოთი სოლომელთა-თჳს ცუცხლთა დაიწჳა, არცა რაბ იერიქელთა-თჳს მოიკლა, არცა ისრანელი მეტანტელთა-თჳს დაინთქა. რამეთუ არა თანა-მკვდრობამ დაშჳის, არამედ ერთობამ განზრახვისა და ნებისაჲ. ვინამცა არა ხოლო სხუამ სხჳსა-თჳს მოკუდების, არამედ ესაბლითა ცოდვითა **AB8h** თჳსთამთ თითოეული შეიკრვის; და აჳა კაცი და საქმენი მისნი წინაშე ჰირის მისისა; და წინართლე მართლისაჲ მის ზედა იუოს, და უსჯულოებამ უსჯულოებაჲ მის ზედა იუოსა და ათითოეული გზათა თქვენთა-ებრ გსაჯო, სახლო ისრანელისთა, ეტყჳს უფალი ღმერთი. და რად იტუთ თქვენ იგავსა ამის: „შამთა ჳამეს კაწახი, და კბილნი შეიღთანი მოკლებეს? ცხოველ ვარ მე, იტუჳს აღონა უფალი: უკუეთუ იუოს თქვენ მერ თქემული ესე იგავი მერმეტა ისრანელსა შორის. რამეთუ ყოველნი სუღნი ჩემნი არიან, და, ვითარცა სახიდ სული შამისაჲ, ეგრეთვე სული ძისაჲ ჩუენი არს. და სულმან, რომელმან ცოდოს, იგივე მოკუდესა.

[ოზიამს-თჳს.]

და შემდგომად ამესიამსა მეფე იქმნა ოზიამ და აზარიაცა, ქე მისი, და ქმნა სიმართლე წინაშე უფლისა. და წარმართებასა ზედა აღზუაგნა და ინება კუშეკად უფლისა ღმრთისა თუთ თავით თჳსით, რომლისა ქმნამ მხოლოდ მდღეელთა ოდენ შეეტუებოდა. და აკუმია რაჲ ტადარსა შინა, მეესეულად განკეთროვნდა და ეგრეთ მოკუდა ორმოც და ათორმეტ წელ დამზერობელი მეფობისაჲ. რომლისა-თჳს ოქროზირი იტუჳს: ესრეთ უკუე ოზიამ განსლიერდა რაჲ, ვერღარა უძლო დამწირვამ სიღიფესა ძალისსა; არამედ, ვითარცა დაუზერობელისა ჳამისაგან შეიქმნების თელგამაჲ, და თელგამისაგან იშუეის მკურნალეობამ ეგრეთვე **A89a** აჳა საქმეთა გარდამეტეულებისაგან უღმობელობამ შეიქმნა. რამეთუ რაჲ იგი არს თელგამაჲ კორცთა-თჳს, იგივე უღმობელობამ სუღისა-თჳს. მერმე უღმობელობასა გულის-თქუმამ შეუტუებულთა საქმეთამ შეუდგა. და ესრეთ ამაღლდა რაჲ გული მისი, და არცა შინაგან დაეტია, არცა დაშრტა უღმობელობამ, არა-

0. არცა მართლნი მართალთა-თჳს იო. C.—11 ვანი: ხ' სხ' B არაჳ-ნ სხუა C in A l. თ.—27 Post ოქროზირი: ქს პირი.—

მედ გარეგამოჭკრთა და საქმედ ბოროტად განსრულებულმან უოგელივე სათხო-
 5 და მისი განსრწნს. რამეთუ იტუვს წერილი მის-თვს: და ვითარცა განსკლიერდა
 გული მისი განრუუნად, და ჰმსლაგრა უფალსა, ღმერთსა ოვსსა, და შევიდა ტაძ-
 რად უფლისა კუმეგად საკურთხეველისა ზედა საკუმეველთაჲსა, ხოლო შევიდა შემ-
 10 დგომად მისსა ზაქარიაცა მღღელთა-წათვარი და მის-თანა ოთხმოცნი მღღელნი
 უფლისანი შეტუეულნი ესრეთ: „არა შენი არს, ოზია, კუმეგად წინაშე ღმრთი-
 სსა, არამედ მღღელთა, ქეთა აწრონისათა, განწმდილთაჲ მკუმეველად. გამოვედ
 უკუე სიწმიდეთაჲთ, რამეთუ განდგომილ ხარ უფლისაგან, და არა არს შენდა
 15 ესე დიდება უფლისა მაერ ღმრთისა ისრაწლისასა“. და, ვითარცა განრისხნა იგი
 მღღელთა-თვს. ეპურესლა სსაკუმეველენი კელითა, აღმოკლა კეთრი შებლსა მის-
 სსა წინაშე მღღელთასა სხლსა შინა უფლისასა, და შთამოზიდეც იგი მიერ. და
 რამეთუ თვტა ისწრაფდა განსლქვად, რამეთუ ამხილა მას უფალმან და განკეთ-
 რებუი მჟღომარე იუო სხლსა შინა თვსსა ვიდრე აღსრულებად მისსა რამეი.უ
 20 განუოთილ იუო იგი სხლსიგან უფლასა რომლისა-ზე ძრვად დიდი იქმნა მუნ,
 და ნახეთქმან მთისა დიდისამან შთამოგორეუელმან წარკლო ველი ვაკე ორმე-
 ოცა სტადიონი.

A89b

[იოათანის-თვს.]

ხოლო შემდგომად ოზიაჲსა მეფე იქმნა იოათან, ძე მისი, და ქმნა სიმა-
 20 რთლე წინაშე უფლისა და მოკუდა ათექუსმეტ წელ დაშურობელი მეფობისაჲ.

[აქაზის-თვს.]

და შემდგომად იოათანისა მეფე იქმნა აქაზ, ძე მისი, და ქმნა ბოროტი
 წინაშე უფლისა და მოკუდა მეფეკმნილი ათექუსმეტ წელ. რომელი ებრძოლა-
 25 ფაკეს, მეფესა ისრაწლისასა, და მოსწუჯანა დღესა ერთსა კაცნი მისნი ძლიე-
 რნი რიცწვთასი ათასნი, ხოლო ტუეუ ევნა დედანი და ყრმანი სჰამსჯერ ათასნი.

[ეზეკიელის-თვს.]

შემდგომად აქაზისა მეფე იქმნა ეზეკია, ძე მისი, და ქმნა სიმაართლე წი-
 30 ნაშე უფლისა და მოკუდა წარმმართველი მეფობისაჲ ოც და ცხრა წელ. რომ-
 ლისა-ზე იუო მოსწწ მიერ შემზადებული იგი გუელი რვადისაჲ, რამეთუ შერ-
 მტა უზორგიდესლა მას სხუათა მათ სსაკელებთა-თანა ქენი ისრაწლისანი; ხო-
 ლო უჩინო ყო იგი ეზეკია, ვითარ იგი წიგნნიცა სლომონისნი იგავთანი და
 ქებათანი, რომელთა შინა ნერგთა და უოგელთა ცხოველთა ბუნებათა-შეტუეულბაჲ
 აღწერილ იუო, ვითარცა მოვიკსენეთ. და რომლისა ყმთა რომოს და რიმოს

1 გარეგამოკრთა C.—12 გწსლვასა სწლსა ოწსსა და გწკორუბლი B in A
 ლ. მუ.—23 ასი ათასნი ex ათ ათასნი m.2. cor. A.

აღაშენეს ჭრომი და შეეფე იქმნეს მუნ, და მქაშულად სახელდებული იგი სიბილ- A92a
 და იცნობებოდა. და საღმისასარ, შეუფემან ასურასტანელთამან, დაიპურა სამარიაჲ,
 სამეფოჲ ისრაელისაჲ, და ათნი იგი ტომნი მიმდგომნი მისნი ტუჲედ წარი-
 5 მრავლად რაჲ იმდიდრმეტყუელა უფლისა-თჳს და ერისა მისისა-თჳს, ღმობიერ
 იქმნა რომელი იგი განაქარევეს ზრახვასა წარმართთასა, შეურაცხ ჰყოფს გულის-
 სიტუებათა ერთასა და განზრახვათა მთავართასა და გულის-ხმის-ყოფელთა უკუნ
 აქცევს, მართლ უკუნ, და განზრახვასა მათსა განცოფებს; და მოავლინა ანგე-
 ღოზი თჳსი და მოსრა ბანაკისაგან ასურასტანელთამასა ათსეუდი ან თთხეოდ-
 10 დახუთი. და ესრეთ სირცხულეული და მწუხარქმნილი კუადად იქცა რაჲ სენა-
 ქირიმი ნინეჲად, სრვად იწყო საღმისასარის მიერ სამარიაჲთ წარუვანებულთა მათ
 ტუჲეთა ისრაელისათა. რომელსა მუის ეწია საღმერთოჲ სასჯელი, და შეიღთა
 თჳსთა მიერ მოიკლა იგი; და ესრეთ დასცხრა ტუჲეთა მათ უმსჯუროჲ იგი
 სრვაჲ მსჯურითა სიმართლისაჲთა მიტეულისა სიკუდილისა მიერ. რომლისა
 15 ტუჲეობისგან იყო ვინმე მოწყალე კაცი სახელით ტოვით, რომელსა ფრიადი
 მოსწრათებაჲ აქუნდა დაფდვისა-თჳს მომწყდართა მათ ჭურიათამასა. რომლისა
 ძლით შესმენილ იქმნა შეფისა, ხოლო იგი ივლტოდა და დაწვა გარეგან ზღუ- A90b
 დისა. და ვითარ იგი მრავალგზის გზხილავს თუაღბილულთაჲ მიძინრეთა ვიე-
 თიმე. ეგრეთვე მასტა მიძინარეს განდებულად რაჲ აქუნდეს თუაღბი, სირმან
 20 შთასკინტლთა თუაღთა მისთა და განუთეთრნა იგი და მოუღო ძალი მხედველო-
 ბისაჲ. ხოლო იყო ეგბატანს ქალი, ნათესავი მისი, რომელსა შუღნი ქმარნი
 შეერთნეს და შუღნივე ეშმაკსა მოეწუჯდნეს უწინარეს ცნობისა მისისა; და შემ-
 დგომითი-შემდგომად, ვითარ იგი ტოვით იღოცა მის-თჳს, და მოუგლინა მას
 ღმერთმან შემწედ ანგელოზი რაფაელ. და ვითარ იგი ამცნო ძესა თჳსსა ტო-
 25 ვიას არა მოუვანებად სხუთ ვინამე ცოლი თხნიერ ტომისაგან და ნათესავისა
 მისისა წესისა-ებრ სჯულისა, და ვითარ მისტა მას კუდით-წერილი ათისა-თჳს
 ტალანტისა ოქრომასა, რომელი დაეღვა მას მიდეთს, რათა მსწრათელ წარვიდეს
 და წარმოიღოს იგი. რომლისა-თჳს ურმაჲ, ვითარცა უმეცარი გზისაჲ, ეძიებდა
 რაჲ თანა-მოგზაურსა, ზოგა განტეხულებითა ღმერთისაჲთა ანგელოზი რაფაელ,
 30 ვითარცა კაცი, მდგომარედ. რომელი გზისა მეცნიერებასა აღიარებდა და აზარია-
 რაბასა სახელისა თჳსისა წამებდა. ესე მომიზნდა და მიიუვნა თანა-მოგზაურად
 თჳსსა ტოვთა. და იგი მგზავრ მიძინარეს შინა ტიგრისსა ზოგნილისა მის თეო-
 ზისა შეპურობაჲ და განმებაჲ და გულისა და ღუძლისა და ნაფლისა მისისა |
 დამარხვაჲ უბრძანა ანგელოზმან ტოვიას, და ვითარმედ, გული და ღუძლი კუ- A91a

1-2 სიბილა B. — 4 აქოკიდა | აჰმო ა აჰმოკიდა (ვრდა inser. m.2.) C. — 7 სიკუყასა B. — 18-19 ვიოთმე B.

მეუღლე იქმნენ რამე, განჭკლიან იგი ეშმაკთა, ხოლო ნაკლედი განსწმედს სითეთ-
 რუს თუალთასა. ამას შემდგომად ურმამან უკუე შეირთო ჰირველქსენებული იგი
 ქალი ნათესავი იუსი ცოლად განზრახვითა და თანა-მოქმედებითა ანგელოზისა. ა-
 5 ნად და აზარია წარვიდა მიღეთს და მოიღო თა იგი ტალანტი ოქროს და მოი-
 ქცა ურმისა-თანა და ცოლისა მისისა მამისა მიმართ ტოვითისა, რომლისა თუა-
 ლთა სცხო რამე ურმამან ნაკლედი იგი თევზისა და მუის აღეხილეს თუალნი
 მისნი, გამოეცხადა მას ანგელოზმან თავი თვისი, ვითარმედ არა კაცი არს, არა-
 მედ ანგელოზი, და მოიფინა ღმრთისა მიერ შემწედ მათდა და ქალისა მის
 10 სარრამს კეთილად-მსახურებისა-თვს მათასა, და თქუა მათ მიმართ: ესაიდუმლოსა
 შეთვისას დაფარვამ კეთალ არს, ხოლო საქმეთა ღმრთისათა დიდებით საგალო-
 ბელოთუამ უკეთეს არსა.

ესრეთ უკუე იტყვის საღმრთო მამამ ოქროზირი ვათარმედ ანგელოზთა
 ქებასა სათანადო არს. და რამეთუ იგინი დაუდუმებულად რამე უკალობდენ შემო-
 15 ქმედსა, ტუბად და მოწუალე ჰყოფენ მას კაცთა-თვს. ხოლო ანგელოზთა ვიტ-
 ყუ: თანა-მბრძოლთა ჩუენთა და თანა-მოღუაწეთა წუთბასა შინა წინააღმდეგობითა
 ძალდასა, რაიკლთაგანა არს მთავარანგელოზი მოქალე, მოსცხ კორცთა-თვს
 ვიდრე-მე ეშმაკის მიერ მოსჯული, ხოლო თავის-უფლებებისა-თვს ერისა მთავ-
 20 რისა მიმართ სპარსთამსა მოქალელი. რამეთუ ბრძანებითა ღმრთისამთა ეოფლი-
 საკე დაბადებულასა მიმართ განყოფილ არიან და ძლიერთა ნათესავთა მპურობელ
 ქმნილ არიან და რამეთუ რომელთაგანმე სპარსთა მმართველობამა სათნო იყო.
 ხოლო მოქალეს წინააღმდეგობითაგანისა ერისა მცველობამა უბრძანა, ვინამცა
 25 ორკერობაჲ იგი რეცა მკისნვარე სიტკუს-გებამ ანგელოზთამ არა ვნებულასა
 რისხვისაგებრი არს, არამედ საღმრთოამსა რამსმე და გამოუთქუმელისა სიტყვსა-
 ებრი. რამეთუ ერთი იგი ჰურათა მონებასა სპარსთასა აიძულებდა, ხოლო მეო-
 რე იგი თავის-უფლებისა მიმართ კელზერობილ ჰყოფდა, და მიმდემთა ვედრება
 30 თა ღმრთისა მიმართ შესწირვიდა და იტყოდა: „უფალო, ეოფლისა მპურობელო,
 ვიდრემდის არა შეიწუალე იერუსალემსა და ქალაქთა იუდაასთა, რომელნი უკუ-
 ვალედ ჩუენებასა შინა და ძირი მასი. ვითარცა ხილვამ ედვისამაო, თქუა, და
 თუალნი მისნი, ვითარცა ღამზარნი ცეცხლისანი, და მკლავნი მისნი და წვენი,
 ვითარცა ხილვამ რუალისა მოლესელისამ, და ხმამ სიტყუათა მისთა, ვითარ-
 35 ცა ხმამ ერისამ, რომელმან კაცრული წადმართ სლვად არა უტყუა და ბაღ-
 მის უწყსო მისნობამ ცუდ ყო. რომელმან მასჯელი იყადა და სიმენით ბრძო-
 ჳ. ღის-ყოფამ მტერთა მიმართ ისო ნავესსა სახისა მიერ უბრძანა. რომელმან ას-

ოთხმეორე და ხუთი ათასი ასურასტანელთაჲ ერთსა დამესა მისრა და ძილსა A92a
 თანა შეუო სიყუდილი; რომელმან წინაჲსწარმეტყუელი ამბაკუმი სტადიონთა შინა
 ჰუერისთა აკლინა, რათა შორის ღომთაჲსა სიბრძინს-მოყუარე წინაჲსწარმეტყუ-
 ლი გამაზარდოს. ესე უბეე და ესე ვითარნი დასაჰობელად მტერთა შე-
 5 გუაწკვიან, ვითარ იგი უო საკრველმან რაფაელ. რამეთუ ერთისა თევზისა
 განებოთა უშაჰკუელი ქალი განკურნა და მწუხარესა ბერსა მხედველობაჲ მზი-
 საჲ მოუგო აწ უბეე არა ფრიადისა ჰატივისა დარს არიანა მცველნი იგი
 ცხორებისა ჩუენისანი? რამეთუ არა მცველად ხოლო ნათესავთა დაწესებულ
 იქმნეს ანგელოზნი თქუმელისა მის-ებრ ვითარმედ რაჟამს განუენა მალაღმან
 10 ნათესავნი, ვითარ მიმოსთესნა ძენი აღმისნი, დაადგინნა საზღვარნი თესლ-
 თანი რიცხვსა-ებრ ანგელოზთა ღმრთისათაჲ, არამედ თითოეულისაგა მორწმუნე-
 თა კაცთაგანასადა ანგელოზი განიზიებულ არს. რამეთუ შეჰჰალი იგი რრდი
 მიუთხრობდა რაჲ მოციქულთა ჰეროდესს საპურობილით განკომილისა ჰეტრეს
 კართა ზელა დგომასა, ურწმუნო იუენეს და იტუოდეს ვითარმედ ანგელოზი მისი
 15 არს, რომლისა თანა მოწამედ ხმობს უფალიცა: *ინჲლეთ ნუ ვინმე შეურაცხ*
ჰყოთ ერთი მცირეთა ამთგანი, რამეთუ გეტყუ თქუენ, ვითარმედ ანგელოზნი
მათნი მარადის ჰხედვენ ზირსა მამისა ჩემისა ზეტათასსა. და კულად თითოე-
 ულისა ეკლესიისა მცველად ანგელოზი დაუდგენიეს ქრისტესსა, ვითარცა გამო-
 ცხადებასა შინა იტყუს იოანე: *არქუ ანგელოზსა ზმუჯისისასა: უწყი სიგლასაჲ* A92b
 20 *შენი და ჭირი, არამედ მდიდარ ხარა*. კეთილ სადმე არს ჩუენდა დაუნჯებაჲ ზე-
 ცათა შინა გამოზრდიოთ გლასკეთათაჲ შეწინარებითა უცხობათაჲ და არა ოდეს
 უდებუოფითა ღმრთისა შემარებუელისა ღოცვისაჲთა. რომლისა მხედველნი ან-
 გელოზნი მართლისა მიმართ მსაჯულისა და სასუიდეის მიმცემელისა შეუფისა
 აღაწევენ მათ, ვითარცა გესმის ვითარმედ ღოცვანი შენნი და მოწყალებაჲნი აღ-
 25 ვიდაეს საკსენებელად შენდა წინაშე ღმრთისაჲ.

ამის-თჳს საზარდალად ჰატოვ ვსცემთ: ჰველის-მოქმედთა ჩუენთა ანგელოზ-
 თა, ვითარცა ჩუენთჳს შეედრებულთა შეუფისათა. და რამეთუ მსახურებრივ ძად
 არიან იგინი საღმრთოაჲსა-ებრ მოციქულისა მოვდენებულ მსახურად მტულებელ-
 თა-თჳს ცხორების დაძვარებისათა; რომელნი ზემთა მბრძოლცა ღ თანა-მბრძოლ
 30 ჩუენდა არიან, ვითარ იგი კესმოდა საღმრთოაჲსა დანიელისი, რაჟამს ანგელო-
 ზისა მიმართ სმარსთაჲსა მთავარანგელოზისა მიქაელის სიტყუს-გებასა თავის-
 უფულებისათჳს ერისა წარმოიტყოდა. რამეთუ ერთი იგი მონებას სმარსთასა აი-
 ძულებდა ერსა, ხოლო მეორე განსაგის-უფულებასა ისწრაფდა, ვითარცა ვთქუთ.
 რომლისა-თჳსცა მიქაელის კერძო მიდრკა ძლევაჲ, და ეუფრატისა წაადმეღელნი

2 სტადიონსა B. — 18 ამოტენ C. 17 ზედვენ; — 20 არამედ (ა'ღ) B et A
 in l. ev. post add. m. 2. — 20 სცემთ.

ჭურისნი კუალად მამულადვე ქუეყანად მიიწინეს და ქალაქი და ტასარი ადაშენეს. ამისდავე მსგავსად სიბობს დიდი ეპოთხანეცა ვითარმედ <თითოეულისა ნათესავის-

A93a

5 და მიქაელ, მთავარი ჭურისათაჲ. რომლისა-თხსცა იოანეცა სიბობს გამოცხადებასა შინა: <განკსნენ ოთხნი ანკელოზნი დადგინებულნი ეფერატს ზედა>, ცხად არს, ვითარმედ აღმძრველნი წარმმართთანი ბრძოლად ვ დრე უამადმდე სულგრძელებისა უფლისა, და ბრძანებს მათ მიერ შუ რის-ძიებისა ქმნისა წმიდათა მისთასა. რამეთუ იპურობებიან ზედა-მდგომელად განსინებულნი ანკელოზნი საღმრთოჲსა სულისა მიერ, ვითარცა არა შეირებულნი უამა ზედა-მისლვისასა, არდა სდა განკსნილობისა-თხს მათისა, რათა ჰატივი მიჰკადონ სხუათა წარმართთა წმიდათა ღმრთისათა გინებისა-თხს, ხოლო განიკსნებიან ესე ვითარნი იგი და ზედა-მიუფლენ ქუეყანასა: ვითარცა იტყუას იოანე და წინაჲსწარმეტყუელნი, და აღძრულნი აღმძრველ ექმნებიან შურის-ძიებისა მამართ წარმართთაჲსა.

15 და კუალად საღმრთოჲ ნიკითორე კოსტანტინუპოლელ მამათ-მთავარი იტყუას: <უწიეთ და გურწიის ღმრთისა-მიმართთა დიდების-მეტყუეულებათა ჩუენთა წმიდათა ანკელოზთა-მიერი შემწირეულობაჲ, ვინაჲთგან ნამდვლვე ჭეშმარიტ არს მეტყუეულიცა და სატყუაჲ ვითარმედ ანკელოზნი მათნი მრადის ჭხედვენ ჰირსა მამისა ჩემისა ზეცათაჲსსა>. რასა მოკმედნი ანუ რაჲსა მეტყუელნი, ანუ თუ უეჭუელად

20 რამეთუ თხოვათა ჩუენთა ვურთა უფლისა საბათისთა მიმარწენელნი მოწყალე, ჭუოთენ მას და მღხინებელ ჩუენ მიერ ქმნილთა საქმეთა ზედა?> რომლისა-თხსცა ფრიად ჭეროვანითა სამართლითა ჰატივად მათდა ტაძართა ადაშენებთ და სულეირად მუდღესსწაუღვნი დიდების-მეტყუეულებთ ღმერთსა მადიდებელსა მათსა და უოველთა წმიდათას: რომელთა თან:დ წესსა და დგომასა და საღმრთოჲსა განათლებისა და მეცნიერებისა ზეშთა-აღმატებულებასა ქრისტეშემოსილისა მიერ განსწავლული დიდი და სამოციქულთაჲ დიონისიოს ესრეთ იტყუას: <უოველთავე ზეცისა ძალთა ცხრად უწესს ღმრთის-მეტყუეულებაჲ შემსგავსებულთა სხედის-დებითა და სამიდ განჭუოფს სამობითითა შემოკობილებითა და მირველყოფად უაჲე იტყუას ღმრთისა გარემოჲსსა: არსებასა სამარადისოდ და განუცემელად და უწინარეს სხუათასა უსაოგლოდ შეერსებელსა მის-მიერისა მომცემელობისსა, რამეთუ უურთოჲსად წმიდათა საყდართა და თუაღმრავალთა და ფრთემრავალთა ქერო-

A93b

4 მთავარ სპარსთა B et A in l. ev. post add. manu recent. — 17 მიერ B. — 18 ხედვენ B. — 18-19 ჩემასათა C. —

26-27 დიონისიოს ზეცათა შემკობისა-თხს (შემკობილებისა-თხს B). — 6 ქე შე მოსილად წა ჰავლეს იტყუას მოციქულსა (წა om. B). — 28-29 პირველისა სამობითისა დასისა-თხს

ბინად ხმითა ებრაელთაჲთა და სერაფიმ-დ სახელდებულთა ზემთა უოველთასა
 მდებარითა მახლობლობითა გარემოჲს ღმრთისა დაშარებულად იტყუს საღრთო-
 თა სიტყუათა მომცემელობისა საჩინოებაჲ. ვინაჲცა სამობითი ესე შემეობილე
 5 ბაჲ, ვითარცა ერთი და თანა-მწეობრი და ნამდვლევი ჰირველი მდღელთ-მთაგ-
 უღმრთის-სახეესი და ჰირველად და უსაშოვლოდ უსაუთრესობათ მიმდებელი
 გამობრწინებებსა ღმერთთა:გრობისასა, ხოლოჲე ორედ მდღელთ-მთაგრობად კელ-
 მწიფებათა და უფლებათა და ძალთა შემსრულებლობასა უწოდა, და შესამედ A94#
 და უკუნაჲსენკლად ზეცისა მდღელთ-მთაგრობად მთაგრობათა ჲ მთაგრობანკლოზ-
 10 თა და ანგელოზთა შემეობილებასა აწ უკუე, დაღათუ ესე ვითარნი არიან და
 ესოდენისა დიავებისა საღმრთოჲსა მახლობლობისა მიერ ღირსქმენულ არიან არა
 რაჲვე უწეან უფუადიაკანი უწინარეს საღმრთოთა გამოცხადებათ-მიერისა უწე-
 ბისა უოველთავე ბუნებათა წინაჲსწარმეცნიერისა ჲ წინაჲსწარმეტუეუელისა ღმრთი
 15 სათა და ესრეთ ვითამე ფრიად კეთილად მხმობელასთა არა არს მუწეუბელი
 თანიერ ჩემისა. და ამასი წარმომჩინებელი მთაგრობანკლოზი იტყოდა: უფალო
 უოველისა მჰერობელო, ვიდრემდის არა შეიწეულებ იერესაღმშესა და ქალაქთა
 იუდაჲსთა, რომელნი უკუელებულს ჰყვენ? რამეთუ, ვითარცა უმეცარა ოდესობა-
 20 სთა თაგისუფელებისა უ მთასა იტყოდა ამას. ხოლო უკუნაჲსენკლასა მის და ად-
 სარულისა დღისა უმეცრებასა ანგელოზთას ცხადად წარმომჩინებელი უფალი
 იტყოდა ვითარმედ არცა ანგელოზთა უწეან იგი. და კუადად არცადა საღ-
 მრთოჲსა მის კორცეილასა განკებულებასა საიდუმლოჲ უწოდეს. ვითარცა
 ღმრთისა მხოლოდსა შორის დაფარული, რომლისა შორის არიან საუნჯენი
 25 სიბრძნისანი და დაფარულნი მეცნიერებისანა. რაჲეთუ ვინ ცნა გონებაჲ
 უფლისაჲ, ანუ ვინ თანა-მზრახვალ ეუო მას? ხოლო შემდგომად საცხო-
 რებელისა განკაცებისა ეკლესიისა მიერ ეცნობა მთაგრობ თა და კელმწიფებათა
 საღმრთოჲსა-ქებრ მოცოქელისა მრავალსაჲ იგი სიბრძნე ღმრთისა. რამეთუ მხო- A94#
 ლოჲ არს ბუნებით ბრძენ და წინამცნობელ და ცონებისა კაცთაჲსა ზედა-მწევე-
 ნით მეცნიერ, ვითარცა მცნობელი გუფთაჲ. «ხოლო მისსა არაგინ მეცნიერ არს-
 30 თანიერ სული მისი». რომლისა-თჲს იტყუს დავითა: მენ გუელს-ხმა ყვენ ზრა-
 ხვანი ჩემანი შორისა. რამეთუ მთაიჭვრა რ:ჲ თაკსა შორის თჲსსა მეტუეელმან
 მქონებელმან ქრისტესმან ჰავლე მიუწდომელსა მას და განუხომელსა უფსკრულ-
 სა უცნურთა და გამოუაქუეულთა სასჯელთა და საიდუმლოთა ღმრთისათა, უმე-
 ტესითა განცუბრებითა და ფრიადიასა მოწიქებითა მოცუელმან აღმოუტევა მარა-
 დის საკენებელი იგი ხმაჲ და ოქუა: აჲ; სიღრმე სიმდიდრისა და სიბრძნისა და

i სარაფიმად AC.—33 განცუფრუბითა B,
 ს-8 Ad ჰირველად, მეორედ et შესამედ in marg. numeri colloc; ა. ბ. გ.:

მეცნიერების ღმრთისა! ვითარ გამოუძიებელ სასჯელი და გამოუკულებელ არიან
 5 გზანი მისნია. და ნამდვლვე სამართლად: გამოუთქმულ და მიუთხრობელ არიან უო-
 ლისავე დაბადებულის ბუნებისაგან უოველნივე განკითხვანი ღმრთისანი და თვთ მის
 მხოლოდსა და ოდენ სანაურ. და რად ვიტყვ ღმრთისათა? ვინაჲთგან არცა ვინ კა-
 10 ცისანი უწენის თვანერ სულან კაცისამან. რამეთუ, უკეთუ მხოლოდ ღმერთი
 არს მეცნიერი გულთა და მიმწეგნელი ვიდრე განსყოფილადმდე სულისა და სამ-
 შვნეელისა, ნაწევართა და ტჯათ, განმკითხველა გულის-ზარახათა და მოგონე-
 ბათაჲ, კეთილად:ცხად არს, ვითარმედ არცა გონებაჲ და მოგონებაჲ და და-
 თარული გულის-ზარახება კაცისა უწყის ანკელოზმან, არა თუ უნაური საიდუ. A95a
 10 მლოდ ღმრთისაჲ და არა გაცხადებულად მისგან და მის მიერ განგებულებით
 სანაურქმინელი უმჯობესისა-თჳს. რომლისა-თჳსცა უნაურად ადასრულა განგონ-
 ციულებისა საიდუმლოდ და დათარულად მრავალთა-გან. და რად ვიტყვ თუ მრ-
 ვალთაგან? ვინაჲთგან არცადა თჳთ. ღმრთის-მშობელმან უწყულა გამოუკულებე-
 15 მის-ძლითნი წინადაწარმეტუელებანი ასმიოდეს. გარნა სახესა ვითარებისა მისი-
 სისა უმეტარ იყო. რამეთუ, უკეთუთმცა უწყოდა, არამცა შემდგომად ესოღენთა
 ჟამთა ჭკითხვიდა მას ვითარმედ უკეთუთუ ძე ხარ ღმრთისა, და ერთგვის და
 ორგვის და სამგვისცა-ესე.

ხოლო. მაროდან, მონაცვალემან სენაქირისმან, მეფემან ბაბილონელთამან,
 20 იხილა რაჲ კულად ქტეჲაჲ იგი მზისაჲ სნეულებასა შინა ეზეკიაჲსსა, — რამეთუ
 უოველსა სოფელსა იქმნა კულად ქტეჲაჲ იგი მზისაჲ, დადათუ მაზეზსა უმე-
 ტარ იევენს, — რომლისა-თჳს იქმნა, ვინაჲცა მაშინ მეფემან ბაბილონელმან, ვი-
 თარცა უზარატეს მისსა ეოფილისა მის მეფისა მოსრულებისცა მსმენელმან ღ მზისა
 შორის ქმნილისა მის საკრველებისა ღმრთის-მასხურებისა-თჳს ეზეკიაჲსს მხილველ-
 25 მან, მოციქულა მშვლობისაჲ ღ ძეუენი მიუფილნნა მას. რამეთუ ათხუთმეტათა ხარის-
 ხთა კულად იქცა მზე, ხოლო ეზეკია-მხიარულ იქმნა ღ განიშუა მოკითხვასა მას A95b
 ზედ და ძეუენთა. და ესრეთ მოციქულთა მათ მოსრულთა მისდა ბაბილონით,
 უზუენსა უოველი სახლი მისი და სუნჯენი, რამეთუ დაუტეჲა იგი უფლმან გა-
 მოცლად დათარულთა გულისა მისისათა. რომელსა ჰრქეჲა ესაია სიტყვთა უფლი-
 30 საჲთა: „რამეთუ უნუენენ მათ უოველნივე, აჲ. დენი მოვლენან, იტყჳს უფალი,
 და მიახუნენ სახლისა შენისანი უოველნი. და რაოდენნი დაიუნჯენ მამათა შენთა,
 შთაიხუნენ ბაბილონად, და ძეთა შენთაგან წარიყვანნენ და უვენენ სჳკურისად
 სახლსა შინა მეფისა ბაბილონელთაჲსსა. სათანადო უკეე არს აჲ სინარულის-
 35 ზედ-მოსლვისა თავის-ღებაჲ და რამეთუ თჳთ მან აზეკიაჲცა, რაჲმს იხილა

3 მის თი. C. 9 გ'ლისზარახათა B in A loc. cv. 23 მისა B.

სმარსთა ზედა აღდგომილი ძლეუა და საკრგელი მძლეობა და უოვლას ძა-
 ლისა და სასოებისა კაცთაჲს უადრესი წარმართებაჲ, და ფრიად აღზუგნა სი-
 ხარულისა მიერ და უადრესი რაჲმე კაცთაჲ იოცნა, მაშინ სწუელებითა დაფარდა,
 და კრთომანი სულისა მისისანი აღვრთი-უგანებასა ღირს იქმნეს, რათა არა გა-
 5 რეგან ჯეროვნისა, სირბილად აიძულონ მას და მიზეზსა მძლეობისსა ამაღლ-
 განებისაჲ ენაცვალოს ბრძოლაჲ, რომელი მცირედ შექდგომად-რე შეემთხვ.
 რამეთუ მხარულქმნილმან მოულოდებელისა-თჳს განმრთულებისა და მოციქულ-
 თა მისდვისა | ესოდენ, ვიდრე საუნჯეთაჲცა უფლისთა კარდარეულებითა საღალ- A961
 საჲთა სახჯუმბო ქმნადმდე, სამართლად მიითულა მეტუეული იგი შერისხეჲ ვი-
 10 თარმედ არა მისაკებლისა-ებრ, რომელი მიაცო მას უფალმან, მიმტებულ ექმნა
 ეზეკია უფალსა, არამედ ამადღა გული მისი, — დაიწყებითა მამისა მისისა
 დავითის ესრეთ მეტუეულებსა: აუფლო, არა ამადღა გული ჩემია ცხად არს
 ვითარმედ ზირველ სადმე. ხოლო უყუანაჲსენელ ამაღლებული დავმდაბლი და
 შეკესულები, არამედ კეთილ ჩემდა, რამეთუ დამდაბლებე მე, რათა ვისწავლნე მე
 15 სიმართლენი შენნი, — ღმორწია მის ზედა რისხეჲა ღ იუღასა ზედა ღ იერუსალმსა
 ზედა. ღ დამდაბლდა ეზეკია სიმადლასაგან გულისა მისისა ღ მკვდრნი იერუსალმში-
 სანი. ესრეთ უკუე ღ სენაქირმეცა, ვინაჲთაჲნ ზეშთა ძალისა კაცობრივისა მოჭა-
 დულ ექმნა ეზეკიას, ამის-თჳს ეცნობა უძღურებისა მისისა არარობაჲ. რამეთუ
 თჳსისა ძალისა და სამტკიცისა მიერ მოსავმან იერუსალიმისა კელთ-გდებისამან
 20 კინიდა და უოველი შეკდრობაჲ თჳსი თჳნიერ ბრძოლისა და ჰომისა წარწყმიდა,
 და დიდად კეთადად შეჭრანბა, უკუეთუ ვითარ თჳო მარტოჲ განერეს. რომელი
 მი-რაჲ-იწია სახიდ მუფობისა თჳსისა, სიკუდილა მიითულა კაცთაგან, რომელნი
 მას მოუგუნნეს ცხოვრებად, რათა უძღურებაჲცა თჳსა შეიცნას და ზატიჲის მიკ-
 დასა არა განერეს.

25 ესრეთვე ნაბუქოდონოსორცა, რაჲმს მიერ კერძო ბუნებისა კაცობრივისა
 მოტონებად რადმე და ქმნად აღზუგნა, მაშინ კაცობრივისაგან | ვიდრე-მე შეიცვა- A966
 ლა სახისა და ზატიჲისა, ხოლო მეცთა საზრდე-ღისა და ქტევისა მობაძე იქმ-
 ნა. ხოლო კუალად, რაჲმს შემსგავსებული მადიდებლობაჲ გულად მოილო ღმრთი-
 სა-თჳს, მაშინ თჳსივე დიდებაჲ მიილო და კაცობრივისა ბუნებისა საზომო იცნა.
 30 რამეთუ საზღვარი განსაცდელისაჲ შემეცნება იქმნა უადრესისა. ვინაჲცა მკადართ-
 მთავარი თითოელთაჲ ენიშინოდას, მძლე ექმნა რაჲ ლაკედემონელთა და ძლეუაჲ
 დიდი ადადგინა მათ ზედა, ხვალისაგან მწუხარედ და მკუმუნვარედ ეჩუენა საკუ-
 თართა და მიმდგომთა თჳსთა და მათ ჰკითხეს რაჲ, თუ ნუ უკუე შესაწუხებუ-
 ლი რაჲმე შეემთხვა, მიუგო: არა, არამედ გუშინ შეგანობდ თავსა ჩემსა უმე-
 35 ტეს საზომისა მყოფრობისა მძლეობისა. ამის-თჳს დღეს ვსტანჯავ უზომოე-

და განგნნა საკრეული მისნი, და მიაქცია იგი საშეფოდვე თჳსს იერუსალმად. და მიერიტან მსასურქმნადი უფლისა ღმრთისა მხოლოდსაჲ უოგლითა გუგლითა მისითა შეირაცხა მართლად. **ჴ.** კაცთ-მოუყუარება ღმრთისა რამეთუ უძურესი კერზთ-მსასურებისაჲ არა რაჲ იზოების ცოდვად და რამეთუ ღმრთისა მიმართ

5 აღიწევის უსჯულგობაჲ. გარნა გუგლითადით და მკურნალობით სინანულითა იგი-ცა აღიკოცებას. და რამეთუ ნამდვლვე ღირს საკრეულებისა არს კაცთ-მოუყუ-რებაჲ ღმრთისაჲ, თუ ვითარ ესოდენ და ესე ვითართა ცოდვითა ესოდენტა წე-ლიწადთა შინა მოქმედი ერთსა შინა წამსა ჟამისასა შენდობისა ღირს ჟო. ხო-ლო, ვითარმედ უოგელი სახე სიბოროტისაჲ წარმოვლო, ისმინე, თუ რასა იტყვს

10 წერილი: და აღაშქენს მანსე შადაღნი, რომელნი დააქცინა ეზეკია, მამამან მის-მან, და აღჴმართა საკურთხეველი ბაალისა და ქმნა სამაკელი, ვითარცა ქმნა აჴბ. მეფემან ისრაელისმან, და თაჳრანას-სცა უოგელთა ძალთა ცისათა, და შოიგნა მკრეულით-შეზღაპრენი და მცნობელნი განმრავლან, და იმისწვიდა და იზმინდა და მკედრობად უგუე ცათად იტყვს მზესა და მთოკარესა და ვარსკულავთა, და

15 მისნობად სიტყუათ-შიერსა წინა უწყებას; ხოლო ზმნად მფრინველთა ეურის-ჴერობასა, და მცნობელად იტყვს ღვძლითა ანუ ბეჭითა ცხოველისაჲთა ანუ სხუთა რამთჳმე ეგე ვითარათა შეოდნეთა საეშმაკოდათა წინაჲსწარმეტრეულებისათა. რომელთა-სჳს თქვა ღმერთი იერემიასს მიმართ ვითარმედ ცხილვითა ცრუათა და მგრძნებაობითა ზმნათაჲთა და აღრჩევითა გუგისა მათისაჲთა წინაჲსწარმეტ-

20 რეულებენ იგინი რამეთუ წინაჲსწარმეტრეულებათაჲნა, ვითარცა იტყვს დიდი ოქრობიერი, რომელიმე არს სელიერ და რომელიმე საეშმაკო, —რამეთუ სა-სულ იდებინა მოტანცა თანა-მოსახელეობით წინაჲსწარმეტრეულებანი, ხოლო სა-შუვალდი ამათი ბერებითი რამჳმე არს ანუ კელოვნებითი, ხოლო სხუაჲ იგი სა-ზოგადოდა და საეროდა. აჴ უგუე სელიერისა მის ზირველად წმინდი მქონებელ

25 არიან, ხოლო განგებულეობით არა ეგე ჳაოარნიცა, ვითარ იგი უარა და ბადაჲმ და ნაბუქოდონოსორ და კაიაჳა. ხოლო საეშმაკოდას მხოლოდ მანა ოსტაქსა მს-ხურნი: რამეთუ მის მიერ არს ფქვილით მგრძნებაობაჲ და ქრისტიანთა მგრძნე-ბაობაჲ და კერძოდათ ჴურისაჲთა გრძნების მოქმედობაჲ და მცნობანი მიერ დო-დოჩუდასა ქმნილი ტაძრის მისნობაჲ მერმეცა ასოებითა და სკინტლითა მფრინ-

30 ველთაჲთა, კუგლითა ფერკათა კაცობრივითა და სხუთა ცხოველთაჲთა, და ვითა-რითაჲე აღმოტრებიითა ხმისაჲთა, რომელთაჲე ცხოველთა ანუ ნურგოთა გინა უსუ-ლოთა რამჳმე სივითაჲ ზმნობილი მისნობაჲ ანუ სასულეობითა მკუდართა და ვარ-სკულავთა და წელთა და ბერეუელთა ეგე ვითარათაჲთა. ხოლო სინამართა მიერ მრავალგზის რეუნტა რასმე ვიხილავთ განგებულეობით, გარნა წინ მცნობელობაჲ

A98a

16b

19 მგრძნებაობითა B.
 11 აღსი (ჰლთჳ=სამაკელი) A.

იგი მათი არა სათნობისკან არს, ვითარცა ჩუენი, არამედ ბოროტად კელოვნე-
ბისა რამსკნში. და რამეთუ საღმრთოსა წინაუწევებსა აღკისნადცა დაეროივას
და ფრიადითა სათანადლობითა მაცემის სრულებაჲ; ხოლო იგინი შემთხუევითად
რომელთაჲ ზედა ჭეშმარიტებენტა, ხოლო უმეტესთა ზედა ტუევიან. და ესე
5 ვითარი უკუე არს საღმრთოდ და საქმეკომ წინაღწარმეტუეულებაჲ. ხოლო ბუ-
ნებითა არს ზირტუეთაჲ. რამეთუ მერცხაღნი და მწერონი და ჯინჭუელნი მოს-
ლგასა ზამთრისასა აგრძნობენ, ვითარ იგი ექინსადა და ალკონნი ბუნებით მომ-
გებულნი ამისნი. ხოლო კელოვნებითა წინაღწარმეტუეულებაჲ არ მკურნაღთა,
შენავეთ-მოძღურთა და მოჰაზრეთაჲ. რამეთუ ერთნი იგი სნუელებათა და დაკ- A99a
10 სნათა მათთა წინაღწარ იტყვან; ხოლო მეორენა შეცვალებასა ჰქართა და ქარ-
თასა, და შესამენი გულის-ხმის-უოფით მისწუთებთან მომავალთა საქეთა. ხოლო
საზოგადოდ და საერთოდ მეცნაურებაჲ უოფაღთაჲ არს, ვითარ იგი ვითარმედ
შემდგომად სამისა ითაჲსა ზამთარი მოიწეეს: რამეთუ უოკელთა აქეს ქტევისა
ჟამთაჲსა წინაღწარი ცნობაჲ. არა რაჲთ საღმე დიდ არს ეშქეთა წანამცნობუ-
15 ლობისა რამსმე ქნებაჲ, ვინაჲთგან ჯინჭუელთაჲ აქეს იგი, და გერაგნი კატ-
ნი მომავალთა საქეთა წინა-მოჰაზრე არიან; გარნა არა უეტუელად ანუ უოგლის-
გე მეცნაურებით, ვინაჲთგან ეშქამანცა წინაღწარმეტუეულა ცნობაჲ კეთაღისა
და ბოროტისაჲ, და იქმნა. და კეთილად ბალამ წინაღწარ უოხრა ვითარმედ
20 მეძაგენი დადგინენ გზასა ზედა, და გინცემულ იქმნეს ისრატლია. და იქმნა ეგ-
რეთ. რომელი ესე უფრომსღა ჰაზრი არს ვიდრეღა წინაღწარმეტუეულებაჲ;
ამის-თაჲს არა რას საკრეველებასა მქონებულ არიან. ესე ვითარნი წინაღწარმეტ-
უეულებანი.

მეფობისა-თჳს ამონისსა.

შემდგომად მანასტისა მეფე იქმნა ამონ, ძე მისი, და ქმნა ბოროტი წინა-
25 შე უფლასა და მოიკლა სახლსა შინა მისსა ორ წელ დამპურობელი მეფობი-
საჲ. სათანადო არს უკუე აქა განკრევეით უღონობაჲ, თუ რამსა-თჳს ნახუქო-
დონოსორ უკუე და მანასე სწავლნა რაჲ დმერთმან, მეფობასკე თჳსსა ზედა
კელად აგან; | ხოლო ბალტასარ და ამონ მეფობასა-თანა ცხორებისკანცა სჳში- A99b
30 ცხად არს, ვითარმედ მამულსა უღმრთაჲბასა და ბოროტის-მოქმედებასა ვიდრე-
შე ებაძენეს არცა ერთისა სარკებლასა მომსთულებულნი განსწავლისკანცა და გუე-
მათ მხილებისა მათას, ხოლო სინანულსა და მოქცევასა მათსა რაჲთ-ერთით
არა ემსგავსენეს; ამის-თჳს სამართლად მართლმსაჯულმან დმერთმან მათი უბეუ

14 რამე საღმე B.—14-15 წინამცნობელობისა] მცნობელობისა B.—16 წინა-მო-
აზრე C.—19 იქმნეს C.—23-- მეფობისა-თჳს ამონისსა ორ წელ.

ტანჯვამ განზომ ღიოთა ყმიოთა შესადერა, ხოლო ესენი არცა ერთისა შენდობისა ღირს უგნა. და კუალად სხუებერცა: ყოველივე ყოფადნი წინაჲსწარ უწინის ღმერთმან, და, ვითარცა აწვეე ქმნილსა. ჰხედავს თითოეულისა სახესა ქტევისასა და გულის-ზრახვისა გონებასასა, და განიკითხავს გუღთა და თირკუშელთა, და

5 გულის-ხმა ჰუოფს ყოველთა საქმეთა ჩუენთა; ამის-თვის უკუეუელად მათი საღმე წინაჲსწარ უწყოდა შემსახებლობაჲ და მით ეგრეთ განაგნა საქმენი მათნი, ხოლო ამათსა წინაჲსწარ ჰხედვოდა ვიდრე აღსასრულამდინსა უღმერთობასა ღ გულის-ფიგ-ხელობისა და უკუეთურებისა აღორძინებასა, რომლისა-თვისცა სიკუდსიღითა დაჰქსნა განბორტებაჲ მათი რომლისა წარმომჩინებელი საღმერთოჲ სიტყუაჲ ესრეთი

10 იტყუს სამოციქულოთა შინა განწესებათა: უკუეთუ ვინმე საქმისა მიერ ცოდვი- A100a ღეს და განსდღიდეს ღმერთსა, ვითარცა არა გამოკუეუელსა ბოროტოსა, ეტე ვითარსა მას შენდობაჲ არა აქუს, დაღათუ იტყოდის თავსა შორის თვისსა ვი-თარმედ ჟებჯაბეს არს ჩემდა, რათა ვიდოდი ნებისა-ებრ უკუეთურისა გუღასა ჩემისა და შერმე შევიანსო რამეთუ ესე ვითარი იყო ამონცა, ძე მანასტისი, ვი-

15 თარ იგი წერილ არს მის-თვის ვითარმედ ემოიგონა ამოს, ძემან მანასტისმან, გუ-ლის-სიტყუაჲ ბოროტი და თქვა: „მამამან ჩემმან ფრად იუშუქულო სიტკბუიით თჯისითჯან და სიბერესა შეინანა და აწ მეცა ვიდოდი გუღის-თქუშათა-ებრ სუ-ლისა ჩემისათა და უკუნაჲსჩეულ მოვიქტე უფლისა მომართ“. და ესრეთ მოქ-მედი ბოროტისაჲ წინაშე უფლისა მუის მოსპო იგი ღმერთმან. ესრეთ ნაწდჯ-

20 ვე ტქუშარიტ არს თქუმული იგი ვითარმედ ესაშენელ არს შეგრდომაჲ კელთა ღმერთისა ცხოველისათა, რამეთუ ვინ განფაცხებულმან წინაშე უფლისა დაუთმო მას? იტყუს საღმე წინაჲსწარმეტყუელი და კუალად დავით ხმაჲს უკანსადებუ-ღესაღ-რე: დღეს თუ ხმისა ჩემისაჲ ისმინოთ, ნუ განიფიცხებთ გულთა თქუენ-თა, ვითარცა განმწარებასა მასა. ხოლო მოციქული იტყუს: ეკრძალენით, ქმანო,

25 ნუ სადა იუოს ვისმე თქუენგანსა-თანა გული ბოროტი ურწმუნოებისაჲ განდგო-მად ღრთისაგან ცხოველისა, არამედ ჰლოცქუელით თავთა თჯსთა თითოეულსა A100b დღესა. ვიდრე ესე დღესდა ჰრქვან, რათა არა გან-ვიჩემუ-ფანეს თქუენგანი საცთურითა ცოდვისაჲთა.

იოსაფახ-თვის.

30 ხოლო შემდგომად ამონისა მეფე იქმნა იოსია, ძე მისი; იყო რვისა წლისაჲ და ქმნა სიძარდილე წინაშე უფლისა და მოკულა ისრით განგუშერილა ბრძოლასა შინა ოც და ააერსამეტ წელ წარმმართველი მეფობისაჲ, რამეთუ ნეტარ, მეფემან მეტჯტულაჲმან, განილაშქრა ასურასტანელთა ზედა, ხოლო იგი

11 გენიღიდეს C.--27 თქუნნი C.
 10 [პარატა]სიოს (παράταξις) A ეკრძალეს C.--

შეწევნას ასურასტანელთას ისწრაფდა. რომლისა-თჳს იტყჳს ეზრა: «და თქჳს მეფემან ეგუპტისამან იოსიაჲს მიმართ: „რამ არს ჩემი და შენი, მეფეო იუდაჲსო? არა შენდა მოელენებულ ვარ ბრძოლის-ყოფად ღმრთისა მიერ, არამედ ეგუფრატსა ზედა. და აწ ჩემ თანა არს უფელი, მიმრიდუ და ნუ წინააღუდეგობი უფალსა“. და არა მიიქცა მისგან იოსია, არამედ კელ ეო ბრძოლად მისსა არა მსმენელმან სიტყუასა იერემია წინააღწარმეტყუელისა, თქუმულსა ჰირისაგან უფლისა, და განაწყო მისდა მიმართ ბრძოლაჲ ველსა ზედა თჳნიერ ნებისა ღმრთისა და ისრით განგუწერილმან მბრძოლოა მიერ ჰრქჳს ერმათა თჳსთა: „განმიუგანეთ მე, რამეთუ შემეღებო ფრიად.“ და შეესუფლად მატყვევასა მისსა იერუსალმად და ცხოვრებისაგან ცვალებასა იქმნა გოდებაჲ დიდი უოფელსა ჰერიასტანსა. და უფროჲსდა იერემია იგოდება იოსიაჲს-თჳს. ვინაჲთგან უმართლეს იყო ეოველთა მისსა უწინარესთა მეფეთასა და სჯულსა უფლისასა აღმოქიასხვედ გუდს-მოადგინებთ; რომელსა ესმნეს რამ მუნ შინა წერილნი ბრძანებანი, ფრიად ღმობილ იქმნა სულითა ხილვათა ეგოდენტა წელთა დათრგუნვალების მისისაჲთა, და დამუბელმან სამოსლისა თჳსისაჲს და შიშითა აღსაყვ კმნილმან მოაფლინა ოღლადს მამართ წინააღწარმეტყუელისა კითხვად, თუ რამ ჰქნებაჲს ეოფად უფალსა მის-თჳს და ეოვლისა ერისა-თჳს. ხოლო მან თქჳს: «მას იტყჳს უფალი: ვინაჲთგან აღჩნუა გული შენი და შეიკადამე ჰარაისაგან ჩემისა, ვითარცა ტესმა, რამეთუ ვოქჳს ადგილსა ამას ზედა და მკვდრთა მისთა ზედა უჩინო კმნილყოფაჲ და წყევლა, და განჰბარე სამოსელი შენი და იტირე წინაშე ჩემსა, აჲა შეგძინებ შენ მამათა შენათანა მძვდობით, და არა ისრდრე ეოველნი ბოროტნი, რომელთა მოვაწევ ადგილსა ამას ზედა. რომლისა-თჳსცა შურითა საღმრთოჲთა აღძრულმან არა ხოლო კერზნი და სამსახურებელნი მათნი ეოვლით-ეერძო საფუძველითგან აღმოჰვიხურნა, არამედ კერზო-მსახურნიცა რომელნი წუთჲა ცოცხალ იენეს, ზოსა. აღნა; ხოლო რომელნი მარბობლ სიკუდილითა დასჯილ ივენეს, საფლავთა შინა დაწუნა; ხოლო საფლავი კაცისა ღმრთისაჲ, რომელმან წინააღწარმეტყუელსა საყურახკველსა ზედა ბეაუელისასა. სიტყუანი ესე: უკნებლად | დამარხა მერმეტა ცრუ წინააღწარმეტყუელნი, მუცლით-მეზღაპრნი და ეოველნი სასაკელნი და მოსაწეინებლნი იერუსალმით აღინუნა, და მოაქცია უფლისა მომართ ეოვლითა გულისთა და ძალითა და ეოვლითა სულითა მისითა შჯულისა-ებრ მოსტლისა ვინაჲცა ეგე ვითარი ზასეჲი კმნა, რომლისა მსგავსა არა კმნილ არს უამთაჲთგან ის. ა ნაკუანისა და სამაელისთა. რომელსა შინა დაკლა ზროხაჲ ათორმეტნი ათასი ღ ცხოვარი ოც დათრგამეტი ათასი. ღ წა-

A101a

A101b

5

10

15

20

25

30

12 მისა უწინარეს B.—16 კითხვად am. B.—17 იქვე|ქრქუა B.—24 აღმო-
ფხვრნ. BC.—33 თერამეტი.

რემარტენსა ო იტუჯს, ესაქმენი იოსიაჲსნი წინაშე უფლისა გულისა საესითა კეთილად. მსახურების მიერა, და რამეთუ მსგავსი მისი არა იქმნა უწინარეს მისსა, და არცა აღდგა მსგავსი მისი. გარნა დასცხრა უფალი გულის-წყრომისაგან რისხვი! მისასა, რომლითა განრისხნა იუდასა ზედა განრისხებოთა მათ-იჯს, რომელთა მიერ განარისხა იგი მანასეა. რომლისა ჟამთა ბიხინტიაჲ ეიზოზს მიერ, მეფისა თრაკოჲსა, აღიშენა, და სიბილდა სამონკელი ინგობებდა.

როაქაზ მზ წელ.

შემდგომად იოსიაჲსა მეფე იქმნა როაქაზ, ძე მისი, და ქმნა ბოროტი წინაშე უფლისა; და შეპრობილი ნეჟაოჲს მიერ, მეფისა მეკვპტელთაჲსა, შთასრულე იქმნა ეკვპტეს, სადა იგი მოტყუდა სამ თთუე ოდენ დამპრობელი მეფობისაჲ რომლისა ზე ისრაილუნი. ვითარცა იტუჯს იოსიპოს, დამპრობელი მეფობისა-თჲს იუდაჲს ტომისა და შემკვდრეობისა ქალაქისა იერუსალემისა იგინი უკუე იუდაჲსად იწოდნეს, ხოლო ქალაქი სიონად იუდაჲსა; რომელსა ძეულ სადმი იებოსელ სახელ ედებოდა, ვინაჲთგან იებოსელი მეკვდრ იყენეს ადგილსა მას, ხოლო დავით იერუსალემად უწოდა შემთხუეუთისაგან მომპოვნებელმან სახელისამან. რამეთუ მთასა ზედა მაღალსა დაშენებულ არს, რომელსა შინა ეჩუენა უფალი დავითს კალოსა ზედა თრნისა იებოსელისასა სრვასა მას ერისასა ზირუტუელისა მას-თჲს აღრიცხუვისა. და მთასა ზედა ვიდრე-მე ებრაულითა სიტუეთა არ ეწოდების, ხოლო ქალაქსა საღიმი. ვინაჲცა დავით ახლისა ადგილისა სამეფოდ შემსადებელმან არსადიმი სახელ სდვა, რომელ არს მთაჲ მშჯლობისაჲ, ხოლო იერუსალიმად ელენურისა მომარდ თარგმანებით გარდმოღებოთა იწოდების და შეენებისა-თჲს ხმისა.

როაკიმ იმეფა ათერთმეტ წელ.

და შემდგომად როაქაზისა მეფე იქმნა როაკიმ თანად და ელასაკიმცა, ძმაჲ მისი, და ქმნა ბოროტი წინაშე უფლისა; და მოჲადა ნაბუქოდონოსორ, მონღვალე მაროლქისი, და მომარტრებელმან იუდაჲსმან მოხარეე თჲსსა ეო იგი. ხოლო მან დაიფიწა რაჲ აღტქუმა შეხარკეობისაჲ, მოიწია ნაბუქოდონოსორ იერუსალემად. და იგი უკუე კელთ იგლო და მოაკუდინა, რამეთუ ზღუდით ქუე შთამოკუეუთებამ და მრავალჲმ დაუფლველად დატუეუბამ ბრასნა მისი, ათერთმეტ წელ მეფობის მქონებელისაჲ. რომლისა-თჲს თქუა იერემია: ამას იტუჯს უფალი იაკობის ზედა, ძისა როაქაზისა, მეფისა იუდაჲსსა: ვამ კაცსა ამას ზედა; არა

10 მოკდა B.—15 იერუსალემად.—31 იუდაჲსა.

ნ ბიზინჯისათჲს A. აღშენებამ ბიზინჯისა B. 12 თუ ვინამ იწოდნეს იუდაჲსად (იუდაი B).—13-15 თუ ვინამ იწოდა იერუსალიმად.

ეტყუებდნენ მას: „ქ. ძმობა“, არცა სტიროდინ მას: „ვაჟ მე, უფალო“, და „ვაჟ მე, ძმობა“, არამედ დაფუფითა ვირისაჲთა დაეფულას და თანა-ადრიცხული შიამოიგდო მიერ კერძო ბჭესა იერუსალმისისაჲ. მამსივე უკუე ტყუედ წარუყანებულ იქმნა დანიელ და სამინი ყრმანი და სხუე სიმრავლე ერისაჲ და კერძოჲ ჭურ-
 5 ტელთა უფლისათაჲ ბაბილოენად.

[იექონიაჲს-თჳს.]

ხოლო შემდგომად იოაკიმისსა მეფე იქმნა იექონია, ქე მისი, ბრძანებითა ნაბუქოდონოსორისითა სამ თთუე; და ქმნა ბოროტი წინაშე უფლისა. და ხარკისა მიცემად უღებ იქმნა, რომლისა-თჳს კუალად მოვიდა ნაბუქოდონოსორ ქალაქად იერუსალმშიდ და მოიცვა იგი. რომლისა მიმართ განვიდა იექონია დედისათანა და შვილთა და შთაყართ თჳსთა, ხოლო წარჩინებულნი ნაბუქოდონოსორისნი შევიდეს ქალაქად და გამოიხუჩეს საუნჯენა უფლისანი და მეფისანი და ჭურჭელნი ოქროჲსანი ყოველნი, რომელნი შექმნნა სოლომონ ტაძარსა შინა ღმრთისისა. ხოლო სედეკიაჲს ნაცვალად იექონიაჲსსა განმარინებელმან წარსცა იექონია ბაბილონი დაღებაჲ და შთაყარნა მისნი. რომლისა-თჳს კუალად იტყოდა იერემია: *„უზატიო იქმნა იექონია, ვითარცა ჭურჭელი, რომლისაჲ არა არს საკმარებაჲ | მისი, რამეთუ განგდებულ იქმნა და განიკადა ქუეყანად, რომელი არა უწყოდა, იტყუს უფალი. ქუეყანო, ქუეყანა! ისმინე სიტყუაჲ უფლისაჲ: და დაწერე კაცი ესე და განმხილებულ უფ მამაკაცი, ვითარმედ არა აღორძინდეს თესლისაგან მისისა კაცი მჯდომარე საუდარსა დაფითისსა, შერმეცა შთაყარი იუდაჲს, შორისა.“*
 10
 15
 20

იერემიაჲს-თჳს წირაჲსწარმეტყუელისა.

ესრეთ უკუე შემდგომად იექონიაჲსა მეფე იქმნა სედეკია, მამის ძმად მისი, და ქმნა ბოროტი წინაშე უფლისა; და ხარკის მიცემისა-თჳს ეგრეთვე დაკ-
 25 სნილად გამოიწნა რაჲ იგი, მოვიდა კუალად ნაბუქოდონოსორ იერუსალმშიდ და გარემოიცვა იგი ორ წელ. და წინაჲსწარმეტყუელა რაჲ იერემია გამოღებაჲ ქალაქისაჲ, შეკრული შთაგდებულ იქმნა სედეკიაჲს მიერ მღვმესა. ხოლო შემდგომად განკნისისა მი'ისა საკრეულთაგან მოიხუნა კიდობანი და საკურთხეველი და ტაძრაჲ და სასანთლე ტაძრით სიტყუთა უფლისაჲთა, ეგულებოდა რაჲ ქალაქისა სიტყუეოფთაჲ მტერთაჲ, და დაფარნა უცნაურსა ადგილსა, და არღარა იზოფნეს შერმე. იტყუს უკუე წიგნი მაკაბელთაჲ ვითარმედ *„გაჩვიდა იერემია გამოცხადებითა ღმრთისაჲთა შთასა მას რომელსა აღვიდა მოსე, და იხილა სამ-*
 30

1 ძმობა BC — სტიროდინ B. — 15 რ'ისათ'სცა B. — 22 წინაჲსწარმეტყუელისა om. B. 82 Post შთას add. in marg. m. recent. ავაგას B.

1-6 ცუეუოპისათჳს დანიელისა და სამთა ყრმთასა. — 28 კიდობნისათჳს. — 32 მაკაბელთა წიგნისაგან. — 2|მაკაბ. 2. 6 B m. 2.

კვდრებელი ღმრთისაჲ, და მოწვენულმან ადგილს მას ჰოვა სახლი ქვაბის სა-
 ხე, სადა იგი შეიღო კაღობანი და საკურთხეველი საკუმეველთაჲ და აღმოქნა
 კარი სახლისაჲ მის. რომელსა შეუდგეს ვიეთნიმე, რათამცა შეისწავეს ცხაჲ აღ-
 გილისაჲ მისი, გარნა ვერ ქუქლეს ჰოვნად. ხოლო აგრძნა რა.ჲ ესე იერემია, A103b
 5 მახრადობელმან მაიამნ თქუა მათდა მიმარა: „უღნაურ იუოს ადგილი ესე, ვი-
 დრემდის შეკრიბოს ღმერთმან შესაკრებელი ერისაჲ“, და წუალობაჲ იქმისე. და
 მაშინ უფალმან გამოაჩინნეს ესენი, და იხილვოს ღიდებაჲ უფლისაჲ და ღრუ-
 ბელი, ვათარ იგი მოსცხს-ზე იხილვებოდაჲ.

სედეკიამს-თვს.

10 ხოლო ნაბუქოდონოსორ დამპერა რაჲ ქალაქი, მოწუა უოველივე იგი ცეც-
 ხლითა და კელთ-მგდებელმან სედეკიამსმან ჰირველად ცოლი და შვილნი მისნი
 მოსწყვლნა წინაშე თუალთა მისთა, ხოლო იგი დაპრმო და საკრედიოთა შეკ-
 რული ტუვედ შთაიყვანა ბაბილონს სამ წელ მქონებელი მეფობისაჲ. რომლისა-
 თჳს კუალად თქუა იერემია; ესრეთ იტყუეს უფალი სედეკიას ზედა: აჲ შე მიე-
 15 სტემ მის კელთა მეფისა ბაბილონისათა, და დაამკუს იგი, და მოიღონ მის
 ზედა წევეჲ მტრუელთა „გიყუნ შენ უფალმან, ვითარცა უგო სედეკიას და
 აჲ-ბს, რომელნი შესხრივნა შეფემან ბაბილონისამან ცეცხლითა“. შით რამეთუ
 ევეს უსწელოებაჲ იერუსალმს შინა და იმრუშებდეს ცოლებსა მოქალაქეთა მათ-
 თასა და სიტყუასა იზმნიდეს სახელითა ჩემითა, რომელი არა უბრძანე მათ,
 20 თქუა უფალმან. ხოლო მესამეს წელსა ტუვეობისასა მოაფლინა ნაბუქოდონოსორ
 ნაბუზარდანი, მზარაულთ-მთავარი თჳსი, იერუსალმში, და სახლი ვიდრე-მე უფ-
 ლისაჲ და სახლი მეფისაჲ და სხუანი უოველნი გაქრემოცეულნი სახლნი ქალაქი-A104a
 სანი მოწუნა, რაჲმს იგი დაეყო სახლსა ღმრთისასა ჰირველით აღშენებთ მი-
 სითგან წელიწადი ოთხას ორმოცდ და ორი. ხოლო ორნი იგი ღიდნი სუეტნი
 25 რვადასანი და ზღუაჲ რე ღისაჲ და ქუეშე კერძო მასსა ათორმეტნი ზუარაკნი
 დასამყარებელნი მისნი და უოველივე რვალი ტაძრისა ღმრთისაჲ შემუსრა და
 შთაიღო ბაბილონად; ამით-თანა სიანვივა ჯ სამსხუერძლონი ჯ კეფანი და ფიანნი
 ოქრომანნი ჯ ვეტხლისანი ჯ რვაღისანი. და არა იუო საწონი რვაღასა უოველთაჲ
 30 ქურკელთაჲსაჲ, რომელნი წარხუნა მზარაულთ-მთავარმან. ხოლო დაძთომილთა მათ
 ჰურითა შორას უსაჩინოუნა მოჭკურანა ნაბუქოდონოსორს, ხოლო მან რომელ-
 ნიმე მოსწყვლნა და რომელნიმე მონად მისცნა მთავართა თჳსთა; და სედეკია
 სიბრძითა დაშვილი საწაქვალისა სახლსა შანა მკვდრობითა განპატია. და ეს-
 რეთ იქმინა ჰირველი და სრულიადი მოკრებაჲ იერუსალმისაჲ არდა მერმეტა

5 იუ-ს|იუო AB იუოს (ს inser. m.2.) C.—20 რომელნი წარხუნა მზარაულთ-
 მთავარმან om. C.—32 დასჯალი B.—მკვდრობითა in marg. A et. BC in textum irr.
 1-2 ანტროლი (ἀντρολίη=ქვაბის სახე) AC.

მეფობითა მას ზედა იეღანთაჲთა, არამედ ქაღდეველთა მიერ დაპურობითა მისითა.

და რამეთუ სამეზის ნახუქოღონოსორ წარტუეუნა იერუსალემი, ვათარცა ითქუა: პირველად უკუე იოაკიმის-ზე, ჰმორედ იექონიას-ზე; ხოლო მესამედ კუალად მოვიდა სედეკიას-ზე ჰტაძარ დაწუა, ჰსედეკია დაბრმო, ჰტენი მისნი სხუათა მრავალთა-თანა მოსწყდნა, ჰნუშტი სიმრავლე ტუქუედ წარიტცია, რომე-A104b

ლთა-თჳს დიდი გრიგოლიცა მოიკსენებს სადმე ჰიტუჳს ესრეთ: (ჰრათა გუნდ-თა მედრობისათა და სახლთა და ნათა სიმრავლისა და შეუღლებათა და მოუესობათა მშჳდლობისა მიერ ვიდრე-მე განურღუეველად დაცუელთა, ხოლო შოფოთისა მიერ დაქსნილთა თანა წარვჳკდე და ისრანელისა მიმართ მივატციო სიტუუაჲ და შემ-10

თხუეუანი მათნი წარმოგითხრნე თქუენ, რაჲ იყო მიზეზი განსაცდელისა მათი-სა, რათა ჩუენ განგისწავდნეთ არა მსგავსეოფად სხუათა ბორბტებისა. ანუ არა ვიდრემდის მშჳდლობაჲ აქუნდა ურთი-ერთას და ღმრთისა მიმართ ეგჳპტეს საკუ-მიდითა რკინისა:ჲთა შემშთარნი და საზოგადოაჲს ჳირისა მიერ შემოკრებულნი — რამეთუ წამად კეთილცა ოდესმე იქმნების საცხორებულად ჳარი, — ერად სა-15

ზჳპუროდ ეწოდებოდა და ნაწილად უფლისა და საშეუფოდ მღვდლობად და ნა-თესავად წმიდად, და არა სახელთა მიერ ვიდრე-მე ესრეთ, ხოლო საქმეთა სხუ-ებრ, არამედ მედართ-მთავარნი ღმრთისა მიერ უვანებულნი უძლოდეს, და სუე-ტი ტეცხლისა და ღრუბლისაჲ წინამძღუარ მათდა იყო ღამე და დღე, და ზღუაჲ უკუე მათ მღტოფარეთა ფრკიე-სავალად მისკემდა თავსა თჳსსა, ხოლო ცაჲ 20

მშიერთა მიჳმადლებდა საზრდელსა, ხოლო ბრძოლასა შინა განპურობაჲ კელთაჲ ნაცვალად ბეგრეულთა მხრძოლთა:ჲსა ძად ექმნებოდა მათ ლოცვისა | მიერ აღმა- A105a

დგინებელი ძლევისაჲ და გზამეოფელი ერისა ღმრთასაჲ; მდინარენი განიკუეთე-ბოდეს მიმსგავსებითა თანა-მონათესავისა ზღუსაჲთა, და ნიფთნი დადგებოდეს, და ზღუდენი საუჯრთა მიერ დაეკუეთებოდეს. და რად საკმარ არს თქუმაჲ მათ-25

თჳს ქმნილთა მათ წყლულებათა ეგჳპტისათა:ჲ, ჰმთით-გამოთა მათ ნმათა ღმრთი-სათაჲ, და მრწობლისა შჳუფლის-დებისა რომელთაგანი ერთი ოგი წიგნითა, ხო-ლო მეორე სუფითა მოცემოდა, და სხუათა:ჲ, რადღენთა მიერ ჰატეი იტეშუ-ბოდეს ოგინი ძუელად უმეტეს ღირსებისა მათისა. ხოლო ვინაჲთაგან სხუელუბად იწყეს ღმრთისა მიმართ და ურთი-ერთას აღბორცნეს და მრავლად ნაწილად განი-30

უნეს, რაჲ იქმნა და რაჲ შეემთხვა? რომელთა ჳეროფნად ჳტოდებს იერემია უკურნებულთა მათ-თჳს ვნებათა მათთა და ტუეეობასა ზედა ბაბილოვნისასა იგ-ლოფს: და რამეთუ ნამდჯღეე იყოცა ღირს გოდებისა და ბეგრეულთა ცრემლთა? ზღუდეთა იც დატემუღებაჲ, ქაღაქისა მოკრებულუებაჲ, საწმიდეთა დამკობი-ღებაჲ, საღმრთოთა ჳურტელთა მიმოდ ტატებულუებაჲ, კელთა და ფერკთა მიერ არა წმიდათა ერ:თა მათგან შეუხებულთა შემსხებულთაჲ, ხოლო მეორეთაგან შე-

უვალთა ადგილთა სიგლისპით შემავლობაჲ, წინაჲსწარმეტყუელნი დაღუებულნი, მღაღელნი ტუჲედ წარყუანებულნი, მოხუცებულნი არა შეწყალებულნი: ქაღწეულნი^{A105b} გინებულნი, სიჭაბუკე დაკუთმებულნი, ცუცხლი უცხოჲ და მბრძოლი, მდინარენი სისხლთანხი ნაცვალად წმიდისა ცუცხლისა და სისხლისა, საზირეველნი შიშოდართულნი, და რათა თუთ მათ იერემიას გოდებათაგანი რაჲმე ვიქუა: ძენი სიონისნი პატროსანნი და შემოკობილნი ოქროჲთა, ჩხუნნი და გამოუცდელნი ბოროტთანი უცხოსა გზას მოგზაურობენ, და გზანი სიონისანი იგლოენ არყოფისათჳს მელდესსწაულეთაჲსა, და მცირედ უწინარესსა მისსა იტუხს: ყუელნი ღედათა მოწყაღეთანი არა საზრდელას მიცემად წადიერ არიან შეიღთა განკრცომასა შინა გარემოცვულებიასსა, არამედ საზრდელად თჳსსა განშკრიან მათა და წამად სიემილისა ჰყოფენ საყურელთა მათ. ვითარ უკუე ძარ ესენი და დასასრულ არაან ძართა არა მათ-თჳს ხოლო, რომელთა შეემთხუეოდეს მაშინ, არამედ ამათ-თჳსცა. რომელთა ესმიან აწ და ესენი უკუე ესრეთ.

ხოლო იქმნებიან ერთბამად უოველნი წელიწადნი იერუსალემს შინა მუჲე-ქმნილთანი დავითისითაგან და ვიდრე სედეკიასამდე ოთხსა ოთხმეოც და ათრუმეტ, ხოლო მუჲენი რიცხუთ ოც და ორ, უოველნი ერთისა ნათესაფისაგან და ვითისისა. რომელთა-ზე იუენეს წინაჲსწარმეტყუელნი ესენი: საულის-ზე უკუე დავით და სამუელ; დავითის-ზე გად, ნათან და ასაფატ; სოლომონის-ზე და შემდგომთა მისთა აქა სიღონიტელი, სამიეს ადლოსი; იოსაფატის-ზე და შემდგომთა მისთა მიქა, ელია, ელისე, აბდა, იიუ. ოზიილ, ელეაზარ და^{A106a} აზარია; ხოლო ეზეკიას-ზე და შემდგომთა მისთა ოსიე, ამოს, ესაია და იონა; ხოლო იოსიას-ზე და შემდგომთა მისთა იერემია, სოფონია, ოლდა და ბარუქ; ხოლო სედეკიას-ზე კუად იერემია და აბაკუშ. ხოლო შემდგომად ტუჲეობისა იესოას-ზე, მღაღელისა იოსედეკისსა, წინაჲსწარმეტყუელებდეს ანგუა და ზაქარია, უკუნაჲსკებლნი წინაჲსწარმეტყუელთანი. რამეთუ დანიელ და მისთანანი და ეზეკიელ ტუჲეობასა მას ბაბილონს შინა წინაჲსწარმეტყუელებდეს.

[წიგნი მეხუთა.]

დაწყებაჲ მთავრთა ისრაელისათაჲ იეროზოლამ შუა წელ.

შემდგომად უკუე განყოფისა საორომეტოა სკიპტრასაჲსა მუჲე იქმნა იეროზოლამ, ქე ნაკატისა. ტომასაგან ეფრემასსა, მონაჲ სოლომონისი განდგამილი, 4 საზარეულნი C. - 18 გაად B. 21-23 მადლიქამსოჳს რაჲ სოქჳ, მაჲო, ანუ არა რაჲ: განაჲა მოსეს ჳა დაწყუბის და მას ჳა დასრულდებას.

რომელმან განადგინა ისრაძლი საშარის შინა და ქმნა ბოროტი წინაშე უფლისა; და დასცა იგი ღმერთმან და მოკუდა ცოდვითა შინა თუსთა ორმოც და ორ წელ მქონებელი მეუფობისაჲ. რამეთუ შექმნნა ორნი დააკუულნა ოქრომასანი. და ერთი მათგანი დადგა ბეთელს შინა, ხოლო მეორე დანსა. და თქუა ერისა შინა: ვინ არს თქუენდა აღსდგამ იერუსალემჲ. აჰა ღმერთა შენნი, ისრაძელ, რომელთა აღმოგიფხანეს შენ ქუეყანით ეგვიპტითა. და შეატუნა ისრაძლი უკუანგან უფლასა და მტოდველ უნა იგინა ცოდვასა დადსა და ვიდოდეს ძენი ისრაძლისანი უოკუელთა ცოდვითა იერუსალიმისთა და ქმნასურებდეს და თაუჟანის-სცემდეს ამართა, ვიდრემდის განიშორნა იგინი უფალმან პირისკან თუსისა სურგანსა.

ნავატ ორ წელ.

A106b

ხოლო შემდგომად იერობამისსა მეფე იქმნა ნავატ, ძე მისი, და ქმნა ბოროტი წინაშე უფლისა; და მოიკლა ვასაჲს მიერ ორ წელ დამპყრობელა მეუფობისაჲ.

ვასა კ' დ წელ.

და შემდგომად ნავატისა მეფე იქმნა ვასა და ქმნა ბოროტი წინაშე უფლისა; და მოიკლა ბრძალასა შინა ოც და ოთხ წელ წარმმართველა მეუფობისაჲ.

[ილა ბ' წელ.]

ხოლო შემდგომად ვასაჲსსა მეფე იქმნა ძე მისი ილა, და ქმნა ბოროტი წინაშე უფლისა; და მოიკლა ზამბრას მიერ მეფეყოფალი ორ წელ.

[ზამბრა ი' ბ წელ.] -

და შემდგომად ილაჲსსა მეფე იქმნა ზამბრა, და ქმნა ბოროტი წინაშე უფლისა; და დაიწუა სახლსა შინა მეოტქმნილა ბრძალათაგან მეფექმნილი ათორშეტ წელ.

[აქაბის-თვს.]

ხოლო შემდგომად ზამბრასა მეფე იქმნა აქა, ძე მისი და ქმნა ბოროტი წინაშე უფლისა; და მოიკლა და მოკუდა ცოდვითა შინა მისთა ოც და ორ წელ მქონებელი მეუფობისა და რამეთუ ცოლმან მისმან იაზაბელ მოკლა რაჲ ნა. ბოთე და ესრეთ დააპურა ვენაჲი მისი, თქუა ელაჲ წინაჲსწარმეტყუელმან მისსა მიმართ: ამაჲს იტყუას უფალი: რამეთუ მოჰკლავ და დამიკვდრე აგარაკი მისი; ადგილსა რომელსა წბეს ძაღლთა სისხლი ნაბოთქსი, მუნ წბონ ძაღლთა სისხლა შენი. და იეზაბელ შეჰამონ ძაღლთა წინაშე პირველისა ზღუდისა და მოვსპო აქაბისი, რომელი აფსმიდეს კედელსა. ამან აქაბ აღაშენნა ქალაქნი დიდნი და

31 Inter პირველისა et ზღუდისა signum inser. et ad hoc; ბასილასა იტყუას: ქალაქისა სამარიაჲსასა AB et C; ბასი[.....].

ძლიერნი და სახლნი ჰილოაჲს ძუკადისანი სამარის შინა საკურგელნი იყრიად. და ამის შემდგომად ბრძოლა ეო ასიწყაჲ მიმართ, რომელთაგან მოსწყვედა ერთსა A107a
 დღესა ათორშეტი ბევრი, რომელ არს ახორცი ათასი კაცი; და შეეყე მათი, ქე ადგრისი, შეიპყრა, რომელიცა განუტევა რაჲ იზნიერ ნებისა ღმრთისა, იმხილა
 5 განცხადებულად მიქეაჲს შიერ წინამსწარმეტრუელისა, რომელმან ჰრქუა მას ეს- რეთ: აჲმას იტუვს უფალი: განუტევე კაცი მოსას:ოლაფი კელისაგან შენისა. სული შენი სულისა წილ მისისა, და ერი შენი ერისა წილ მისისა. ხოლო მას ესე რაჲ ესმა, წარვიდა შეურვებული და დაესნილი უოვლათ-რუთა და შესამესა წელსა კუაჲად განვიდა ბრძოლად კეთილას მოვიწიისა მას და უჰად-
 10 ლომას მეფისა მიმართ ასურთაჲსა, რაჲემს იგი საღმრთოჲ მატეა აკენებ- და მას, რომლისა-თჲს თქუა რისხვით გარემოჲს-მდგომთა მიმართ თჲსთა: შეიპყრეთ და შეაგდეთ ეგე სახლსა საპურობიჯისასა და ჰჲმდეს ჰურსა საღმო- ბისასა და სემიდეს წყალსა ჰირისასა, ვიდრემდის შემოვიქცე მშჯდობით და თქუა მატეა: უგუეთუ შემოიქცე მშჯდობით, არა იტუოდა უფალი ჩემ თანა. და
 15 ვითარცა შევიდა ბრძოლასა და ისრით განგუერილ იქმსა და მიიქცა ეტლასა და მოკუდა. და წებეს ძადღთა მუნ ადგილსა მას სისხლი მისი სიტუვსა მის-ებრ, რომელი თქუა უფალმან კელითა ელია წინამსწარმეტრუელისათა. რომლისა-თჲს იტუვს თეოდორიტი: ნამჯჯვე ღირს განგურვებისა არს, თუ რაჲსა-თჲს შურა- თა მოტუიშარემან მან საღმრთომან წინამსწარმეტრუელმან და ეტოლენ განსაკ- A107b
 20 რთომელთა მ.თ ნიშთა მოქმედმან აჰაბს ვიდრე-მე კადნიერებით და შეუძწუნებუ- ლად ჰირის-ჰირ ამხილა; ხოლო ცოლისა მისისა იეზაბელის ვერცა თუ ღიტი- ნი ჰადებაჲ თავს იღვა. არამედ მღტოლკარე იქმნა გზასა ორმოცისა დღისასა გარნა თუ ცხად არს, ვითარმედ დაღათუ ეკე ვითარი იუო მარადი' მოჰსენებული იგი კაცთა-თჲს ქმნილთა შინა საკურგელთ-მოქმედებათა, არამედ კაცივე იუო
 25 არა უნაწილოჲ ბუნებითი-აგან უძლურებისა და კუაჲად სხუებრცა საღმრთოჲსა განგებულებისაჲ იუო შიში იგი მისი. რამეთუ, რათა არა სიდიდემან საკურგელთ- მოქმედებისამან ადღზუფოს ცნობაჲ, მაღლად შეეცა ბუნებასა შემწყნარებულობაჲ შიშისაჲ შესაჰენებლად კაცობრივისა უძლურებისა. ამას-თჲსცა განუცხადა მას მეფემან, ვითარმედ შჯდათსნხ მამაკაცი დაშთომილ არიან თავის-უფლად ულ მრთობისაგან. ამას-თანა ასწყაჲ მას, ვითარმედ სიმშჯდით და სულგრძელებით ჰმართებს ნათესავსა კაციასა, და ვითარმედ ადვალ არს მისსა მეხის ტუხათა და ელვათა მოვლენაჲ უღმრთოთა ზუდა. და განებაჲ ქუეყანისა და საფლავად თათამოკუეთილად მათ-თჲს გამოინებაჲ მასი და მიიძლეკელისა შიერ ჰარასა განქრეჲჲ მათ უოველთაჲკე. რომლისა-თჲს იტუვს: და ჰარი დიდი და ძლიერი,
 35 დამარდუეველი | მათათა და შემმესრველი კლდეჲჲაჲ წინამუ უფლისა. და არა ჰარ- A108a

სა შინა უფალი. და შემდგომად ქარისა ძრვამ. და არა ძრვასა შინა უფალი. და შემდგომად ძრვისა ცუცხლი. და არა ცუცხლსა შინა უფალი. და შემდგომად ცუცხლისა ხმამ ნიაფისა წულილისამაჲ, და მუნ უფალი. რამეთუ ამით მიერ ჩუენებდა, ვითარმედ სულგრძელებამ და კაცთ-მოუყარებამ მხოლოდ საყურელ არაან

5 დმრთისა, ხოლო მართლმსაჯულობისასა რისხვასა სიბოროტე ურჩთამ მიიზიდავს თავისა მიმართ.

რამას-თჳს კუალად უორნისა მიერ გ-მოიზარდებოდა იგი. ვინამთჳს ენება დმერთსა, რათა მართლისა მის და მოშურნისა სამართლითი იგი ჰურიათა-ძლითი განმწარებულებამ მოამშჯლოს. შვიდის-მოძულისა მფერინველისა მიერ გამოზრდად განმზადებულ ეო იგი, რომელა მშობელ ვიდრე-მე მართუეთა, ხოლო არა მზრდელცა იქმნებას მათდა. რომლისა-თჳს დავითცა მოიკსენებს განაკრეუბით; რომელი მისცემს საზრდელს მათსა ჰირეტუეთა და მართუეთა უორნისათა, რომელნი ჰხადიან მასა რამეთუ უოველთავე სადმრთომ განგებულებამ ზრდისთ, ხმობს, ხოლო უფრომდა მართუეთა უორნისათა უღებქმნილთა მშობეღთა მიერ. რამეთუ მცირენი რამეც ცხოველნი გარემოჲს მათსა მფერინვაღენი საზრდელ მათდა იქმნებიან. რამეთუ კნინდა და ამის განაზრახება დმერთი ელიას სამართალსა მას ზელა ნაკლულეკარებასა ერისასასა, რათა არა უმეტესი განმწარებულებამ იკუმიოს, არცა შეიძთ-მოძულესა მის მფერინვლისა კაცთ-მოუყარებასა და მსახურებასა შინა კაცთ-მოძულელ და უღმობელად გამოჩნდეს და

15 20 რამეთუ ესე ვიდრე-მე ეტუოდა: ჩემითა ბრძანებითა მზრდელ გქმნა შენ, ხოლო შენ უოველით-ურთისა განმწარებისად ქმნილმინ შეურაცხ ჰევენ სამართალნი კაცთ-მოუყარებისანი.

[ოქო-ზიამს-თჳს.]

ხოლო შემდგომად აქაბისა მეფე იქმნა თქოზია, ძე მისი, და ქმნა ბოროტი წინაშე უფლისა; და გარდამოვარდა ქრედით სახლისა მისისამთ და დასნეულდა და მოკუდა ორ წელ წარმმართველი მეფობისამ

25

[იორამის-თჳს.]

და შემდგომად ოქოზიამსა მეფე იქმნა იორამ, ძმამ მისი, და ქმნა ბოროტი წინაშე უფლისა; და მოიკლა იიუჲს მიერ მეფეუთოფილი ათორმეტ წელ. რომელმან დაიმორჩილა მასა, მეფე მოაბისამ, და მიიღებდა მისგან ხარკსა, წლითი-წლად კრავსა ასი ათასსა რომლისა-ზე ამალღა დიდი ელია, და მოვიდა აღერ, მეფე ასურეთისამ, და მოადგა სამარისა, ოდეს იგი შეიქმნა სიუმილი დიდი, ვიდრემდის ისიქდებოდა თაკი ვირისამ ოცდაათის ვეცხლის. და იორამ ვიდოდა ზღუდეთა ზელა, რომლისა მიმართ ხმა ეო დელაკცმან ვინმე: მა-

30

ცხოვნე, უფალო მეფე. ხოლო მან მიუგო: ნუ გაცხოვნოს შენ უფაღმან, ვინაჲ
 გაცხოვნო შენ? ნუ გალომსგან ანუ საწნესლისა? და თქუა დედა-კაცმან: არა, მე-
 ფე. არამედ დედაკაცმან ამან მრქუა მე: მოიყანე ეს შენა, შეეცხმით იგი დღეს,
 და ძე ჩემი ხვალე. და შევაგბოთ იგი გუშინ და შეეცხმეთ. და დღეს მან დამაღა
 5 ძე მისი. რომელა ესე ესმა რაჲ მეფესა მოიბძარსა სამოსელნი თაჲსნი და იხი- A109a
 ლა ერმან ძაძა გორცთა მასთა ზედა შინაგან და მუჯო და თქუა: ესე მიუკნ
 მე დმერთმან და ესე შემძინენ, უკუეთუ ეკოს თავი ელისესი დღეს მის ზედა.
 და წარავლინა სამხდგომი, რომელსა ზედა განსუენუელ იყო იგი და თქუა მის-
 10 სს მიმართ წინაღწარმეტყუელმან: ამას იტუეს უფალი: ხე ღე ამას ესა გრავი
 სემინდომ სიკლად და ორი გრივა ქრთილი სიკლად, ბჭეთა ზედა სამარაჲსთა.
 და თქუა სამ. დგომმან: დადათუ საქანელნი განხსუნენ უფაღმან, არა იუოს ეკე.
 ხოლო ელისე თქუა: აჰა იხალო თუალითა შენითა და მუნით არა შჭმთ; და
 15 კაცნი კეთრთანნი ოთხნი ბჭეთა-თანა ქალაქისათა მისდომარენი აღდგეს ბნელთა
 და შევიდეს ბანაკსა ასურთასა. და აჰა არა იყო კაცი მუნ. რამეთუ უფაღმან ას-
 მან ბანაკსა ასურთასა ხმაჲ საჭურველთა და ცხენთა და ძალისა მრავლისაჲ. და
 ივლტოდეს სობნელესა უოველნი დამტეველებნი უოველთანივე, ხოლო კეთრთან-
 20 თა მათ აუწყეს რაჲ ესე ქალაქსა, წარავლინა მეფემან ცნობად, უკუეთუ ჭეშმა-
 რიტ არს სიტუჲ იგი. და ღეგნა უვეეს უუხანა მეფისა ასურთაჲსა ვიდრე
 იორღანემდე. და აჰა უოველნი გზანი სავსე იყუნეს სამოსლებითა და ჭურ-
 25 ჭლებითა, რამელა დაებნია ასურთა მთ კანკროთოჲსა მას მათსა და მი-რამ-
 იქცეს წარვლანებულნი იგი, გამოვიდა ერი ქალაქისაჲ და დატაცა ბანაკი ასუ-
 რეთისაჲ; და იქმან გრივი სემაღლა სიკლად ერთად და ორი გრივი ქრთილი A109b
 სიკლად სიტუჲსა-ებრ უფლის. ხოლო მეფემან დაჲინა სამხდგომი იგი ბჭეთა
 ზედა ქალაქისათა; და დატრგუნა იგი ერმან, და მკუელა და არა ჭმა იფქლისა
 25 მისგან სიტუჲსა-ებრ წინაღწარმეტყუელისაჲ. ხოლო წინაღწარმეტყუელმან ელი-
 სე წყაღნიცა იერიქომსნი დატყობთა განკურნსა; რამეთუ მწაოე და ძლითა სსსუამ
 იფენეს ბუნებით და შეაღთ-მშობელობისა მიმართ მუენებელ და სიკუდილ ში-
 მოსილ იუვან ოდეს-მე რომელ უმარჲუცა იუქიან სიმონასა მიმართ, რომელნი
 30 კეთალსაქმრად კაცთა დ. ზირეტყუა-იუს გამოჩინს და უფრომსდა კეთილ-
 ნუოფიერებით მრავლისა და ცხოტუასა მთატეუებელ ევნა სოფლებისა მის.
 რამეთუ ვიდრე მოჰქამდე სიმდიდრითა დიდითა რწუას ველთა და ზრდის სამო-
 თხეთა და სათესვისა ფანიკასსა თათოსახესა და თაფლიცენარესა, რამელ-
 35 თაგან შეიწრებით და დაწნებთ წარმოეცემას ფრთადი თაფლი, რამეთუ უოკ
 ლით-ურთ თაფლიცენარე რამე და სულხელთ-მომღებელ არს ქუეყანაჲ იგი
 ნუოფის გამოიღებელ ეუფილეისა სელხელთასა, რომელსა იგი კანონ უწოდან

11 ვეიკერეB. — 14-16 და აჰა — ასურთასა om.B. 21 დაჲტაცა (a inser. m.2.)C.

და მზროვალდონ და ოპოვალსმონ, რომლისა ნყოფი მცირე და გულის-სათ-
 ქემელ არს კაცთა-თვს და რაოდენ-მე მსგავს არს იგი სამოთხისა. რომლისა-
 თვს | იტყვს დიდი ანასტასა ღმრთის-ქაღაჭისაჲ ვითარმედ «იტყვან ზედა-მიწე- A110a
 ვნით მომხილველნი და ღმწერელნი უოვლისა სოფლისანი, ვითარმედ უაღმოსა-
 5 ვლესი უოვლისა სოფლასა და ვითარცა საკურთხეველი რაჲმე მასი არს სამო-
 თხე, რომლისა მახლობელ არიან სოფელნი უშინაგანესაჲ ჰინდოთანი. რომლისა-
 თვსცა კინიდა და უოველნივე ნყოფნი მის ქვეყანისანი სულკეთიჲ რაჲმე და
 სულწელებოთა აღსავეს არიან, რაშეთუ ნავისა მიერ ქართაჲსა მორთუშულითა და
 მიუწინილოთა მათდა სულწელებითა ნერკოვან სამოთხისათა მიუღკებოან, ვითარ-
 10 ცა ურთი-ერთას მახლობელნი ფინიკნი შუამდგომელობითა ქართაჲთა მისცემენ
 ურთი-ერთას ძაღსა ნყოფთა მშობელობისასა. ვინაჲცა უოველივე სულწელებაჲ
 და უფრთხელა ჰინდურთა სულკეთილობათაჲ თხანერ ნოტიობისა რაჲსმე ზეთისა
 ანუ სხვსა ეტე ვითარსა შემზადებისა სიმრთელი-საქმედ და უგნებელობით
 მიურობელ არს კაცობრივისა გუამისა ვითარ კუალად წინაშეჲ ხრწნილების მო-
 15 ქმედ და განმრეუნიელ არს სულმკრადობაჲ. რომლისა-თვსცა ფრიად გამოცდილი
 ვინმე მკურნალობისა მოძღუართაგანი იტყვს. ვითარმედ, უაჩუთუ ვინმე ეწიოს
 აღსრულებადას ჰირკელ ცნობასა და გონებასა გარდასლვისა, ძალ უც შემზადე-
 ბისა რაჲსმე მიერ სულწელთაჲს, ფრთხილეიფაჲჲ ჟამსა მას გონებისა და გულის-
 20 სიიტყვას მისისაჲ, რათა თვით თავით თვსით განსტოს და განაწესოს უოველთავე
 თვსთა-თვსა. რომლისაჲ ჩუენცა მოგვლებიეს აქისი გამოცდალებაჲ და თვთმხილ- A110b
 ველქმნილ ვართ საქმისა ამის. ხოლო წამებენ სხუანიცა მრავალნი ვიდრე მოა-
 ქმედ ამისისა ქმნისა მხილველნი ზედა-მიწევივნით და გამოწუღველივით შეცნირ-
 თაკან ამის კელთვნებისათა.

[იოუას-თვს.]

შემდგომად უკუე იორამისა მეფე იქმნა იოუ, ძე ნამესიოუჲსა და შესღვასა
 მისისა ქალაქად სამარიად შთაჭურატრა იეზაბელ სარკუმლით გულვებით მოწე-
 რიღმან. ხოლო მეფემან უბრძანა საჭურისთა მისთა შთაგდებაჲ მისი და ესრეთ
 დაითრგუნა ცხენთა მიერ და შეიქვამა ძაღლთაგან. ხოლო მოსწევლან ძენიცა აქა-
 ბისნი და უოველნი დაშთომილნი მისნი სამარაჲსა საიტყვას-ებერ ელიაჲსა; და შეკ-
 30 რბა უოველი სიმრავლე ერისაჲ და თქვა მათდა მამართ მანქანებით: „ქაბ ჰმისა-
 ხურა ბააღს მცირედ. ხოლო იოუ ფრიად ჰმისახურის მას, და აწ უოველთა მთუ-
 წოდეთ ჩემდა წინაშეწამეტუველთა და მღღელთა ბააღისთა, რაშეთუ უოველი,
 რომელიცა დააკლდეს, არა ცხოვნდეს“. და, ვითარცა შეკრბეს უოველნი, და სა-
 კერძოჲ აღავსო ერითა, ჰირითა ჰირისაჲ იმართა, ჰრქვა მუფემან მისახურთა ბააღის-
 თა: „ზედა-მიწევიანი გამოიძიეთ, უკუეთუ არს ვინ საქუნ-თასა მისახური უვლი-

საჲ. და, ვითარ არცა ერთი ვინ იპოვა, უბრძასა მსახურთა ოჯსთა; და მოარნეს უოველნი შირითა მახვლისაჲთა. და ბაჲლ და უოველნივე მისნი დაწუნა. გარნა არავე დაიგვა სრულიად სლვად სჯულსა უფლისასა და მოიკლა ბრძოლასა შინა მეფეყოფილი ოც და რვა წელ. |

5

[იოაქაზის-თვს.]

Allia

ხოლო შემდგომად იიუმას მეფე იქმნა იოქაზ, ძე მისი, და ქმნა ბოროტი წინაშე უფლისა; და მოკუდა შვდ წელ მქონებელი მეფობისაჲ.

[იოასის-თვს.]

10

და შემდგომად იოქაზისსა მეფე იქმნა იოას; ძე მისა, და ქმნა ბოროტი წინაშე უფლისა; და მოკუდა მეფემქნილი ათორმეტ წელ რომდისსაჲ ელისე აღესრულა, რომელმან უწინაღწარმეტუეულა იოასს ნიშნასა მიერ ჰარველი ძღუვაჲ ასურთაჲ, ვითარ იგი სუოგზას ტუოტტუაჲ სუოთა ისართაჲ უბრძანა მას, და შემდგომი. ხოლო აღესრულა რაჲ საკურველი ესე წინაღწარმეტუეული და დაეფუდა საფლავსა შინა, მასვე უავე საფლავსა სარტუელ მხოლოთა მოაბედთა სსხუაჲ მეუდარი დაჭოფეს; რომელი მიეხლდა რაჲ ძუაღთა სანატრელისა წინაღწარმეტუეულიათა, აღდგა და განცოცხლდა.

15

[იერობოამის-თვს.]

შემდგომად იოასისა მეფე იქმნა იერობამ, ძე მისი, და ქმნა ბოროტი წინაშე უფლისა; და მოკუდა ოც და ათორმეტ წელ მქონებელი მეფობისაჲ.

20

[აზარიაჲს-თვს.]

და შემდგომად იერობამისა მეფე იქმნა აზარია, ძე მისი; ქმნა ბოროტი წინაშე უფლისა და მოიკლა სელუმის მიერ ექვს თათვე მომგებელი მეფობისაჲ.

[სელუმის-თვს.]

25

შემდგომად აზარიაჲსსა მეფე იქმნა სელუმი და ქმნა ბოროტი წინაშე უფლისა; და მოიკლა მანაიმი.ს მიერ ეროს თათვე მქონებელი მეფობისაჲ.

[მანაიმის-თვს.]

ხოლო შემდგომად სელუმისსა მეფე იქმნა მანაიმი და ქმნა ბოროტი წინაშე უფლისა და მოიკლა ფაკესაჲს მიერ ათ წელ დამწერობელი მეფობისაჲ.

[ფაკესიაჲს-თვს.]

30

და შემდგომად მანაიმისსა მეფე იქმნა ფაკესია, ძე მისი, და ქმნა ბოროტი წინაშე უფლისა; და მოიკლა ფაკესის მიერ მეფეყოფილი ორ წელ. |

[ფაკეცს-თვს.]

ხოლო შემდგომად ფაკეცსიამს მეფე იქმნა ფაკეე და ქმნა ბოროტი წინაშე ^{A111b} უფლის; და მოიკლა ოსიძის მიერ მეფეუფოფალი ორ წელ ამაერ განვისწავლე ბით, ვათარმედ ერთმან-ერთისა მიერ სტანჯავს ღმერთი ბოროტებით ცხორე-
 5 ბულთა კანთა და უბოროტებისა კელთა მისცემს სტანჯაულად ბოროტსა, ვი-
 თარცა მტარვალად რადმე მეფეველი მათი.

[ოსიძს-თვს.]

ხოლო შემდგომად ფაკეცსა მეფე იქმნა ოსიე ცხრა წელ. და ქმნა რაჲ
 მანცა ბოროტი წინაშე უფლისა, მოვიდა საღმანსარ, მეფე^ე ასურასტანისაჲ, სა-
 10 მარაოდ და უმკვდრო უო იგი ცოდვითა მათათ-თვს დიდთა. და რამეთუ შეეკმ-
 ნეს ორნი დიაკეუღნი ოქროსანი და თაყუანის-სცემდეს და ქმსახურებდეს მათ
 და ბაალს, და განჭლეუდეს ქეთა და ასულთა მათთა ცეცხლითა და იმისწვიდეს,
 იზმნიდეს და შწამდეულობდეს. ამას-თვს განსთხინა იგინი უფალმან შარისკან
 15 არცაღა იულა დიცივნა მცნებანი უფლისანი, არამედ გიდიდეს ცოდვითა-უბრ ის-
 რაწლისაჲ. და მისცნა იგინი უფალმან კელთა დამტაცებულთა მათთასა. და შთა-
 უგანებულ იქმნეს ასურასტანად. და მიაგლინა მეფემან ასურასტანელთამან ნათე-
 სავნი ოთხნი, კუდიიელნი და კუთიიელნი და სეფარუელნი და ანლაველნი, და
 20 დაემკვდრნეს ქალაქთა შინა სამარაიასთა და მიუტყვენა უფალმან მათ ზედა ლო-
 მნი, რათა გამჰკრიდენ მათ და მიუთხრეს მეფესა ასურასტანელთასა ვითარმედ
 „ნათესავნი, რომელნი დაემკვდრენ ქალაქთა შინა სამარაიასთა არა მეცნიერნიან ^{A112a}
 სამართალსა ღმერთისა მის ქუეყანასას. ამის-თვს მიუკლვიან მათღა ლომნი და
 სრავს მათ“. ჰ თქუა მეფემან: „წარიყვანეთ ვინ მენ და ასწავენით მათ მშჯავრნი
 25 ღმერთისანა“ და წარავლინა ერთი მღვდელთაგანი, რომელნი, წარუგვანეს სამა-
 რაიად, რომელმან ასწავა მათ შინა უფლასაჲ. და ეშიშვოდეს უფალსა და
 ღმერთათა მათთა ქმსახურებდეს და დაემკვდრნეს მენ ვადრე მოდღერდელად
 დღეჲმდე და ვითარცა აღმოვიდეს ტყუუბათ ჭურთხინცა, ემურებოდეს მათ,
 ვითარცა უცხოთესლთა, და არა თანა-ადეროდეს არამედ სომორისა მათისა-
 30 გან სამარტელად ჭხადოდეს მათ, რომელნი მხოლოდ მოსტსოთ შეიწინარებ-
 დეს წიგნთა, ხოლო სსუათა წერილთა-თვს არა რას ზრუნვიდეს და ამის-თვს
 ჭურთხათა მიმართ სამარადისოდ ბრძოლის მოქმედნი მამად თვსსა არაჲჲს სახელ
 სდებდეს, ვითარცა ქალდეველთა ქუეყანით აღმოცენებულსა, ვინაჲ იყვნეს იგი-
 35 ვინაჲთგან მუნ შეწირა მან ქე თვისი უიოდად-დასაწუკვალად.

ხოლო მეფენი სამარიაჲსანი არიან რიცხუთ ათრვაჲმეტ იერობოამისკან და ვიდრე ზემოქსენებულისა მის ოსისსამდე, რომლისაჲცე დასცხრა მეფობაჲ და მოჰკრდა სამარიაჲ და ასქრასტანელნი დაემკვდრნეს მუნ, ვითარცა ითქუა, რომ- A112h
 მეღთაგან სამარიტელნი და სელუკეველნი მწვალებელნი აღმოცენნეს. და შეიქ-
 5 მნებთან უაჲვე უოველნივე წელიწადნი უოველთა მათ მეფეთანი ორას ორმოც და
 ათსამეტ წლად. რომელნიცა არა ერთისა, არამედ აითთოეულისა ტომასკან იუო
 თითოეული მათი. ხოლო უოველთაჲვე ბოროტი ქმნეს წინაჲმე უფლისა ცოდვი-
 ს-აჲბერ იერობოამისსა.

[წიგნი მეექვსე.]

A113a

ნაბუქოდონოსორის-თჳს.

10

ხოლო შემდგომად ზემოთქმულთა მათ მეფეთა ასურასტანისათა მეფე იქ-
 მნა ნაბუქოდონოსორ ოც და ოთხ წელ, ვითარცა ითქუა, რომელმან იერუსალმ-
 შიცა დაიპყრა შუდ წელ და ქალაქი დიდი ბაბილონი აღაშენა აღიზითა მცხვრი-
 თა და თლილითა ქვითა, რომელთა სივრცე აქუნდის წურთაჲ სამი. ხოლო სიგ-
 15 ქე წურთაჲ ექჳსი. და გარემოჲს ვიდრე-მე ქალაქისა სიდიდე ს-აზომისაჲ ეო
 სტადიონი ორმოცოცი, რომელი შეიქმნების მილიონი ექჳსი და ნახევარი, ხო-
 ლო სიმაღლე ზღუდისაჲ წურთაჲ ოთხმოცოცი და სივრცე წურთაჲ ოცდაათი.

8 ასურასტანი დაიპყდრეს B.—6 ათჳმეჯ.—*Post* იერობოამისსა (v.8) *in-*
sertum est ab interprete (A112b, 11-24): დაესრულა ხრონოლოგი გიორგი მონ-
 აზონისაჲ აღამისითგან და ვიდრე დასასრულამდე მეფობათა იუდაჲსა და
 ისრაჲლისათა: და ესეცა მცირედ შესაკსენებლად ღმრთივ-ხულიერთა წერილ-
 თა ძალისა და ჩემისა უნდოებისად გაქუნდინ და წმილათა შინა ლოცვათა
 თქუნეთა ნუ დამივიწყება ქრისტეს-მოყუარებნო ძმანო და მამანო უღირსსა მონ-
 ანასა თქუნესა არსენის, რომელმან ესე ბერძულისაგან ქართველთა ენად ვთარ-
 გმნე; არამედ თქუთ წმიდითა პირითა თქუნითა შენდობაჲ ურიცხუთა ცოდ-
 ვათა ჩემთაჲ და კსნაჲ საუკუნეთა სატანჯველთა სიმრავლისა და სიმწარისა-
 გან.: ქ: შ: ი: მ: დ: ა: ნ: (ქ. შ. დ. ძ. ღ. მ. ს. ტ.: B). *Ad hoc C collicis*
librarius addit (C137, 7-12): და თქუნეცა წმიდანო მამანო, რომელნი მიემთ-
 ხუნეთ ნაშრომსა უბადრუკებათა ჩუენთასა კსენებულ მუავთ წმიდითა ლოცვი-
 თა თქუნითა უდები მონა თქუენი გრიგოლი, რომელი დავჴუპარ წიგნსა ამას
 ჴედა ჯერჩინებითა ჩოლაყას შვილის იწესთა და, რომელთა შემდგომად მის-
 სა მიიღოთ, მოკსენეთ კეთილად უფლისა-თჳს. და ვითარცა ჩუენ აღვწერეთ
 ანდერძი წმიდისა მამისა ჩუენისა, ეგრეთვე თქუნეცა ნუ დაუტეოთ ნასიტ-
 ყუსა ამას ჩუენსა.

10-12 ნაბუქოდონოსორისა, აღშენესა ბაბილონისა და ზღუდეთა მისთათჳს.

და გოდოლნი აღჰმართან ბჰეთა-თან მისთა, რომელთა სიმაღლე თითოეულის მათისა იყო წერთა ასი და სივრცე სამოცი, და შექმნა ბჰენი მისნი რულისანი ორმოცდაათისა წერთისა სიკრძისა და ოცისა წერთისა მქონებულნი სიმაღლისანი შესაყად და განსავად ერისა თვისისა. ხოლო მახლობელად ქალაქისა აღმოჰქუეათ მთხრებლი და შექმნა იგი ფლისკინად და აღაშენა და გარე-
 5 შეზღუდა ყოვლად საჯარეკლებით. რომლისა გარემოჰსი საზომი იყო სტადიონი ორმოცი და სიღრმე მისი მკარი ორმოცივე.

ამას თანა შექმნადა სხუაჲცა საქმე განსაკრვებელი. რამეთუ აღჰმართან ნაშენებნი ქვათანი მალაღნი ფრიად და თითოსახენი ნაყოფიერნი ხენი დაჰხერგნა
 10 ზედა კერძო მათსა, ვიდრემდის მდნარათნთა მათთა ემსკავსებოდეს იგინი, და დაკიდებულად სამოთხედ სახელ სდეს მას, რომელსა ზედა ვიდოდის ცოლი A113 მისი და უოველსა მას გარეშემოსა ქუეყანასა ჰხედვიდის და განსცხრებოდის არცა ერთისა ვასკან ხიდული თუთ ესე არს ქალაქი იგი, რომელსა ზღუდეთა ზედა
 15 მავაღინ ფრიადითა რაჲთჲ ფუჯობითა და სილაღითა თქუა ესრეთ: «არა ესე არსა ბაბილონი დიდი. რომელი მე სახლად მეფობისა სიმტკიცითა ძალისა ჩემისაჲთა ჰატოვად დიდებისა ჩემისა აღვაშენე? და ვიდრეა სიტუეაჲ ესე იყო ჰინსა მისსა, ხმაჲ ისმა ფეცით-კარღამო: „შენ ჩეტუჯ, ნაბუქოდონოსორ: მეფობაჲ შენი წარვიდა შენგან, და კაცთაგან განგდევინონ შენ, და მეცეთა-თანა იუოს
 20 მკვდრობაჲ შენი და თივას, ვითარცა ზროხსა, გაჰშებდენ შენ, და შჯდნი ჟამნი იცვალნენ შენ ზედა, ვიდრემდის სცნა, ვითარმედ უფლებს მალაღი მეფობასა ზედა კაცთასა და, ვისიცა ენებოს, მისცემს მას“ ჰმასვე ჟამსა სრულ იქმნა სიტუეაჲ იგი ნაბუქოდონოსორის ზედა: და კაცთაგან განიდეგნა იგი და თივას ვითარცა ზროხაჲ ჭამდა და ცუარისგან ცისა შეიდება გუჲში მისი, ვიდრემდის
 25 განდიდნეს თმანი მისნი, ვითარცა ღომისანა, და ფრჩხილნი მისნი, ვითარცა მფრინველთანი.

ამის შემდგომად თუთ იგი იტუეს კუალად გებისა-თუხ თავისა თვისისა ვითარმედ ამას ჟამსა შინა სცნობულნი ჩემნი მოიქცეს ჩემდა და ჰატოვსა მეფობისა ჩემისასა მოვეგე; და სახე ჩემი მოაქცა ჩემდავე, და მალაღრნი ჩემნი და
 30 დადდიდნი ჩემნი შექაბედეს მე, და მეფობასავე ზედა განგმტკიცენ, და უმეტე-
 სი დიდებაჲ შემემტა მე. აწ უკუე მე, ნაბუქოდონოსორ, ვაქებ და უფროჲსად ავამაღლებ და ვადიდებ მეუფესა ცათასა, რამეთუ ყოველნი საქმენი მისნი ჰქმარიტ და აღაგნი მისნი მსჯავრით არიან, და უოველთა მმარტაგანებით მავალთა დამაბლებუაჲ ძალ უცა. ვინაჲცა ღმრთისა მიერ მიცემულსა მისდა სიმდიდრესა

5 აღმოკუეათ C. 10 ზედა| ზეშო BC et in A შო m.2 add. in ἰ. cv.—11 ვილოდა B.—12 განცხრებოდის C.—32 მშჯავრიო B.

და ძალსა და სანინოებასა იერემიასსა მაერ წარმომაჩინებელი საღმრთოჲ სიტყუაჲ იტყუს: ამას იტყუს უფალი: აჰა მივეც უოველი ქუეყანაჲ ნაბუქოდონოსორს, შე ფუსა ბაბილონისასა, მიხებად მისსა, და მივეცი ველისანი სამუშაკოდ მისსა, და წათესავსან ჰ მეფობამან რომელთა არა მიუჭერან ქელი თასი უღელს მისსა, მახვლათა და სიემილითა მივიხილო მათ ზედა, ვიდრემდას მოაკლდენ კელითა მისითა. და ამჟნვარე არს და არა შეიწყალნეს ხმაჲ მისი, ვითარცა ზღუაჲ მღელვარე; ცხენებითა მრავლითა და მიკდრებითა განეწოს, ვითარცა ცეცხლი, ბრძლად შენდა, ასულთ სიონასათა. და ხმისაგან მიმართებისა მისისა და საჭურველთაგან ფერკთა მისთაჲსა და ძრვისაგან ჟაჭუჭურთა მისთაჲსა და ხმობისაგან ეტლის-თუალთა მისთაჲსა არა მიიტვენ მამანი ძეთა მიმართ მათთა გამოკსნად კელისაგან მათისა და შემდგომი.

A114b

და კუალად ეგრეთვე ეზუკიელის მიერ ხმობს ესრეთ ვითარმედ აჰა შე მოკვდინო შენ ზედა ნაბუქოდონოსორ, მეფე ბაბილონისაჲ. რომელ არს მეფე შეფეთაჲ, ცხენებითა და ეტლებითა და შესაკრებელითა ერთა მრავალთაჲთა ფრიად და გარემოცადგას შენ ჰატნეზია და შემდგომნი. და კუალად ამას იტყუს აღონა უფალი: აჰა მივსცემ ნაბუქოდონოსორს ქუეყანასა ეგვიპტისასა, და წარასხას ხმირავლე მისა და წარტუენოს ტუეშ მისი და წარადოს სიმიდრე მისი. მსახურებისა წილ, რომლისა მსახურ იქმნა ტუროსს ზედა, მივეც მას ქუეყანაჲ ეგვიპტისაჲ. ჰ წარწევილო სიმირავლე ეგვიპტისაჲ კელითა ნაბუქოდონოსორისითა, და მახვლითა გმირთა მისთაჲთა დავამკუა ძალი მათი. ჰ ამის შემდგომად კამოვდენ მკვდრნი ქალაქისანი და შეუდვან და დატუინენ საჭურველნი და ფარნი და ხეშტნი და შუბნი და მშვლანი და ისარნი და კუერთხნი კელთანი და ლახურანი, დაწვიდენ მათ ცეცხლითა ზედ წელ, და არა მოიღებდენ შუშას ველით, არცა მოჰკავდენ ხეთაგან, არამედ საჭურველთა წევიდენ.

ამას-თჳს სამ. რომად საღმე იტყოდა მისსა მიმართ დანიელ: შენ მეფე, მეფე შეფეთა, რომელსა დემეტრან ცათამან მეფობაჲ ძლიერი და მტკიცე და ჰატნე-ცემული მოცა უოველსა ადგილსა, სადაცა მკვდრ არიან ძენი კათანი, მივეცი ველისანი და მივრინველნი ცისანი მოცცნა კელსა შენსა: და დავადგინა შენ უფლად უოველთა. და შენ ხარ თასი თქრომას ხატისაჲ მისა. და ხე, რომელი იხილე განდიდებულად, რომლისა სიმაღლე მაიწოდა ცად და სიერცე მასი უოველსა ქუეყანასა, და ფურცელნი მისნი შუკნიერ და საყოფი მასი მრავალ, და საზრდელი უოველთაჲ მის შორის და ქუეშე კერძო მისსა მკვდრ იფუნეს მკეცნი. და რტოთა მისთა შორის განისუენებდეს, შენ ხარ მეფე, რამეთუ განსდიდენ და უფრომს განსძლიერდი. და სიმაღლე შენი მასწყითა ცადმდე და უფლებაჲ შენი კიდეთა ქუეყანისათა.

A115a

უღუმაროდაქის-თვს.

ხოლო შემდგომად ნაბუქოდონოსორისს მეფე იქმნა უღუმაროდაქ, ძე მისი, რომელსა ევილადაც ეწოდებოდა, ხუთ წელ. რომელმან იექონია განკნსა საკრეულთაგან და ეო თანა-მსერებულ თვსსა. რომლისა-თვს მატინე მეფეთაჲ და
 5 საღმრთოჲ იერემია მოიკსენებენ, რამეთუ ესრეთ იტყვს საკრეული იერემია ვითარმედ იეო ოცდამეთმზღმეტესა წელსა ტუეუობისა იოაკიმ, მეფისა იუდაჲსსა, შეათესა თთვესა ოცდამეთიხისსა თთვსსა: მიიღო ევილად უღუმაროდაქ, მეფემან ბაბილონისამან, წელიწადსა რომელსა განმეფნა თავი იოაკიმ მე-
 10 ფისა იუდაჲსი, და გამოიყვანა იგი სახლით, რომელსა შინა დაცეულ იეო; და ეზრახა მას სიტკბოებით, და მისცა მას საჯდომი ზემო კერძო საუღრებისა მის-თანათა მეფეთაჲსა ბაბილონს შინა, და შეუცვალა მას სამოსელი ჰერობილების მისისაჲ; და ჭამდა მარადის ჰურსა წინაშე მისსა უოველთა დღეთა, რომელთა ცხონდა. ხოლო ესე იოაკიმ არს იექონია რამეთუ იოაკიმ მამაჲ მისი, რომ-
 15 იერუსალმს, შთამოიგდო რაჲ ზღუდით.

ბალტასარის-თვს.

შემდგომად უკუე უღუმაროდაქისსა მეფე იქმნა ბილტასარ, ძმაჲ მისი, სამ წელ. რომელმან შეაგინა სამღღელონი ჭურჭელნი ღმრთისანი თანა-მოსუმურობასა შინა, რომელნი შთაახუნა მამამან ნაბუქოდონოსორ იერუსალმით. ამის-თვს
 20 მოჲკლა საღმრთოთა რისხვითა, რამეთუ თქუა მ.შინ მისსა მიმართ დანაულ ვითარმედ დემერთმან მაღალმან მეფობაჲ და სიდიდე და დიდებაჲ მისცა ნაბუქოდონოსორს, მამასა შენსა და სიდიდისაგან მისისა. უოკელნი ერნი, ტომნი და ენანი ძრწოდეს და ეშინოდა ჰირისაგან მისისა. და რომელთაჲ ენება, მოსწყუედლა; და რომელთაჲ ენება, ატოცხლებდა. და რაჲმს ამადლდა გულა მისი და სუ-
 25 ლი მისი გასხრქნა ამჰარტავანებად, დამკობილ იქმნა საუღრით მეფობისა მისის-ათ და ჰატრივი მისი მეღო მისგან და განიღვენა კაცთაგან ღ მკეტთა-თანა | მეცა
 და ვედურთა ვირთა-თანა სადგურიანობდა. და თივასა, ვითარცა ზროხასა, აჭამებდეს მას. და ცურარისაგან ცასა გუამი მისი შეიღება, ვიდრემდის ცნა ვითარმედ მეფეებს
 30 მ:ღალი მეფობასა ზედა კაცთასა. და ვისიცა, ენებოს, მისცემს მას. და შენ უკუე, ძემან მისმან ბალტასარ, არა დაიმდაბლე გული შენი; არამედ დიდებულნი შენნი და ცოლნი შენნი და ხარჭნი შენნი ღჯროსა ჰსუემდით ჭურჭლებითა წმიდითა. ამის-თვს მოივლინა უსაქციელოჲ კელი ჰირისაგან მისისა, და წერილი ესე და-
 წერა ესრეთ: «მანი», თეკილ: ფარესა, ესე იგი არს: «მანი», ვითარმედ განზომი
 დემერთმან მეფობაჲ შენი და დაასრულა იგი; «თეკელა», აღიწონა სასწოროთა და

იზოგა ნაკლულად; აფარეს, განიოთ შეუთბამა შენი და მიეცა მიღთა და სხარსთა. და მასვე დაშეს მთიელა ბალტასარ ქაღდეველი. და დარიოს მიიღო შეუთბამა და ანუ ჰგონებოთა ეტუვს, ვითარმედ თუხისა ძალისა კუმევეითა დაიმორჩილა მამანს შენმან უოველი სოფელი, არამედ ორღანოდ რადმე საღმრთოჲსა რისხვისა

5 ცოდევილთა კაცთა ზედა მოსაწყენლად კუმეულ იქმნა იგი. ამის-თჳს იტუვს ეს: ამის მიერ: ანუ იდიღოსა ცუელი თჳნიერ მკუეთეღასა მის მიერ ანუ ამაღლდეს ხერხი თჳნიერ მზიღველისა მისისა? ეტრეთვე, უკუეთუ ვინმე აღიღოს კუერასხი ანუ შეშამ, რამეთუ ვითარ იგი შეუძლებელ არსო, ხმობს, თავით თჳსით ცუ-
10 ული მათი, რაჟამს ვინმე კუმევეითა კელთაჲთა ინებოს ძრვამ მათი ესრეთ უკუმე შეცა ბოროტთა კაცთა ზედა ვიკუმევე უბოროტესთა მათთა. A116b

ესე ვითარსავე რას იტუვს იერემიაც: ესრეთ იტუვს უოველი ღმერთი ისრაელისა: შე შეგქმენ ქუეყანამა დიდითა ძალითა ჩემითა და შეღავითა მად-
15 უოველი ქუეყანამა ნაბუქოდონოსორს, შეუქსა ბაბილოვნელთასა, მონსა ჩემსა, რათა ჰმონებდენ მას უოველი წარმართნი და შემდგომნი. რომელი ამის მიერ რამ უადრესობასა კაცთასა მგონებელ იქმნა და საღმრთონი მსჯავრნი და გამოუთქუმელი მართლმსაჯულობამა და სუღერსკლებამა შეურაცხ უენა, განიცადა მიერიოცანი და სხედ დაიღვა საღმრთოჲსა რისხვისა თანა წარუგალობისა და თუაღუხუაობისა.

20 დარიოსის-თჳს მიღისა.

მერმე შემდგომად ბალტასარისა შეფე იქმნა დარიოს მიღი, რომელსა იგი ასტუგციცა და არტაქსერქსი წოდებოდა, ათჳდემეტ წელ. რომელსა ესუა ცოლად ესთერ მარდუქე გამორჩეულქმნულ კეთილობისა-თჳს მწყობრისაკან ქაღთა ქაღ-
25 ლებითა მკედართ-მთავრისა ამანისითა შემზადებული დაჰქსნა, და ძელი, რომელი მარდუქს-თჳს განემზადა მას, მას ზედა დამოკიდებამა დასაჯა. რომელითა-
30 ცა სრულ იქმნების ესრეთ მეტუყელი იგი წერილი ვითარმედ ვინცა ვან აღა-ტუინოს უკეთურებამა, წარწმედეს იგი მის მიერ. და ვინცა დაურწყუს მასე წინაშე ზიარსა მოუესასა: გარემობდარდნოს იგი ფერკათა თჳსთა. და რომელმან ქმნას ბოროტი, წარიგრაგნოს იგი მას შინა და ვერ აგრძას, თუ ვინამა მოვიდა იგი და რომელმან უთხაროს ენარცე მოყუ სსა, თუთ შთაფარდეს მას. და რომელითა მიერ ცოდევიდეს ვინმე. მთ მიერვე იტანჯოს, რამეთუ თქუა ვინმე მამანს წარჩინებულთა-
განმან ვითარმედ « ჰუ ძელი დჳმართა ამან მარდუქს-თჳს ერკასისი წურთაჲ და თქუა შეუემან: ჟურს ეცნ ამან მუნა და იქმნა ეგრეთ ბრძანებისა-ებრ არტაქსერქსი შე-

17 მშჯავრნი C.—21 ბალტასარისა.—22 და არტაქსერქსი om. C.

ას. რომლის:-ზე დანაუღტა იხილნა მთავარ ანგელოზისა გაბრიელის შიერ ხილ-
ვანი და ჟამი ქრისტეს მოსლვისა გამოეცხადა. რომელსა, ვითარცა ღიღსა და
პიტოცემულსა შეთვის შიერ შურად აღუდგეს სხუანი მთავარნი და მღვმესა ღომ-
თასა შთაგდებულ იქმნა.

5

კვროს-თვის სპარსისა.

და კუალად შემდგომად დარიოსისა მეფე იქმნა კვროს სპარსი ოც და ათ-
ორმეტ წელ. რომელმან, მოკლა რაჲ დარიოს, დანიურა მეფობაჲ ეოვლისა ქე-
უხნისა ქალდეველთა და ასურასტანელთა და სპარსთაჲსაჲ, ჰალესტინე და ეოველი
ასიაჲ და სამეფოჲ ღვდთაჲ, მომვლკელმან კრისსონისმან, ვითარცა ითქუა. რო-
მლისა-ზე მერმეტა უფროჲსად წარჩინებულ ეო ღიღი დანიელ, რომელმან შე-
მუსრა რაჲ ბელ და ეეშაზი მოკლა, სამსახერებელნი იგი სპარსთანი, კუალად შთა-
გდებულ იქმნა მღვმესა ღომთასა და იეო მას შინა ექუს დღესა, და იგი იევენეს
ღომნი შჯნი და შიეტემოდეს, მათ ღლითი დღე გუამნი ორნი და ცხოვარნი ორ-
ნი. ხოლო მამინ არა შიეტე არა რაჲ, რათა შეკვამონ დანიელ და იეო ამბაკუმ წი-
ნაჲსწარმეტყუელა ჰერიასტანს, შეაკბო გბილეილი და დანეტუა ჰური ვარცლსა
შინა და შივიდოდა კელად შირთუმად მომკლათა. და თქუა ანგელოზმან ეფლისა-
მან შისდა მამარათ: ამირათუ სამხარე ეგე დანაელს ბაბილონს მღვმესა შინა ღომთასაჲ.
ხოლო მან ჰრქუა: ეუფლო, ბაბილონი არა მიხილავს და მღვმე არა უწყე, ოუ სდა
არა მამინ უპერა ანგელოზმან იტხემა შისსა და ადალო და დაადგინა იგი ბაბი-
ლონს მღვმესა ზედა და ხმა ეუო ამბაკუმ და თქუა: დანაელ, დანაელ, შიილე
სამხარე რომელი მოგიძღუნას შენ ეუფლმანა და თქუა დანიელ: ამომიკსენე მე,
ღმერთო, და არა დაუტრევეს შეკბიებელნი შენნი, ეუფლო, და ადღვა დანიელ ჰქა
მა. ხოლო ანგელოზმან ეფლისამან მეს კუალად აეო ამბაკუმ ადგოლსავე თვისსა.

A117b

15

20

25

30

35

ხოლო მეფე მეშჯელსა დღესა მო-რად-ვიდა კარსა ზედა მღვმისასა და ეოვ-
ლით-ურთა უკნებლად ღომთაგან დაწველებაჲ დანაელასი იხილა, ცხაკნებისა მი-
სისა მიზეზნი ღმერთი ადიდა და დანიელ უკვე მეუსეულად მღვმისაგან ადმოიე-
რანა ხოლო წარწემედისა მასისა მიზეზნი მუნქეუსევე შთასთიხინა მას შინა და მკას
შეკვამნეს ღომთაგან მამინვე წინაშე მისსა. რომლითა-ზე პირველსა წელსა მეფო-
ბასა მასისა განტეკებულ იქმნეს ჰერიაზი, რამეთუ კანტეკებოსა და იერუსალმად
მოქტევისა მათისა მას შიერ ქადაგებოსა მათდა სრულ იქმნა სამეოც და ათი წე-
ლი ტუეეობასა მათსაჲ საზღვრისა მას-ებრ საღმრთოჲსა. ხოლო სორობაბელ
სადათიელისა და ასო, ძის, სედეკისა, იერუსალმად მოსლვასა და ბრძანებითა
და შემწეობითა კვროსისითა ტარისა შეკებისა დაწეებისა დაიურებოდეს კარე-
მოჲს და მკადრებულთა მათა ნათესავთაგან, რომელნი შესემენდეს მათ მეთვისა მი-
მართ.

A117a

კ ა მ ვ ი ს ო ა მ ს - თ ვ ს .

მერმე შემდგომად კვროსისა მეფე იქმნა ქე მისი კამვისოს, რომელსა ნა-
 ბეჭოდონსორცა სახელად სდებდეს, ათრფაშუტ წელ ამას ვინამთგან ბრძოლამ
 აქუნდა ართაქსადის მიმართ, მეფისა მიდომასა, თანა-მბრძოლემამ ითხოვა ყო-
 ველთა ნათესავთაგან ვიდრე ეგვტელმდე. ხოლო მათ რამეთუ არა მისცეს შეწვე-
 5 ნამ, არამედ უფრომხლდა წინაღმდეგობით სიტყუა უგეს, ბრძოლამ დაღვა მათ-
 და მიმართ შემდგომად ძლევისა და დამდაბლებისა ართაქსადისსა და, ვითარცა
 მიაქცა ძლევაშემოსილი წარავლისა შვედართ-მთავარი თჳსი ოლოფერნი ძალითა
 დიდითა მათ ზედა. და უოველთა მათ ნათესავთა ეუფლა ოლოფერნი და კერპნი
 10 მათნი დამუსრნა; და ესრეთ მოიწია ქალაქად ჭურითად, რომელსა იგი ვეტუ-
 ლუნი ეწოდებოდა, ასოცი ათასითა ჭურვილითა და ოლოფერნი ვიდრე-მე ბრძო-
 ლისა წიმათ აღიჭურვოდა შინაგან ქალაქისა განმაგრებულებასა ძეთა ისრაელის-
 სათასა. ხოლო სპასალარმან მისმან აქიორ განაზრახა მას, რათა არა ჰბრძოდის
 ნათესავსა ებრაელთასა, ვინამთგან ღმერთი შემწე არს მათდა. ამას ზედა განრის-
 15 ხებულმან ოლოფერნი წარავლისა იგი ქალაქად სიკუდილსა და ქადაგებდა მას უკუე-
 თუ მძლე ექმნას და გამოიღოს ქალაქი იგი და აქიორ უკუე იყო ქალაქსა ში-
 ნა ვეტულუსსა, ხოლო ოლოფერნი გარემოადგა ქალაქსა მას და დაიპურნა და
 მოუხუნა უოველნივე წყალნი. და ვითარ დაიქნა წყურილითა კერი და გამოცე-
 20 მამ ქალაქისამ ეკულებოდა, განიპარტუა იუდიით სამოსელი ქურობისამ, რამეთუ
 მგლოვარე იყო ქმრისა-თჳს, და მარხვით გარდაივიდა უოველთა ღლეთა; და
 შეიძოკ თავი თჳსი, ვითარცა სსალმან, და ფრიად მამხილებელი მთავართამ სულ-
 მთაყვებისა-თჳს მათასა და მამცნებელი მათი, რათა არა განსცენ ქალაქი ვიდრე
 ხუთ დღემდე, განვიდა ოლოფერნისსა; და შეწევნითა ღმერთისამა და სიბრ-
 25 ძნითა თავისა თჳსისამთა შეცდოთსა იგი და წარჰკუეათა თავა მისი მესამესა დღე-
 სსა და ქალაქადვე მიიქცა ღამით და უჩუენს თავი ოლოფერნისსი; და ჰურითა ვიდ-
 რე-მე დაუკრდა ფრიად და მადლობამ შეწირეს თანამეწიისა და განმამბრძნობელისა
 მისისა ღმრთისა და გულს-მოდგინებამ მრავალი მიიღეს ხოლო სპასალარმან
 აქიორ უფრომხლდა უმეტეს განცხებებულმან დიდსა მას ზედა ძლიერსა და მტკი-
 30 ცესა შეწევნასა ღმრთისასა მეესეულად წინა-დაცეუითა ჰრწმენა უფალი ღმერთი
 ისრაელისამ.

და ესრეთ მიერიდგან ასურსატანელთა უკუე ცისკარს იხილეს რამ თავი
 ოლოფერნისი მოკუეთილად მძხვარედ სირცხვლეულქმნილნი ივლტოდეს; ხოლო
 ძენი ისრაელისანი უოფლით-კერძო სდევდეს და მეოტას ეწოდდეს და მბრძოლ-
 35 თა მუსრვიდეს და ტუჲედ მოიუფანებდეს. და უოველნივე ოლოფერნისნი მიანიჭ-
 ნეს იუდათს. ხოლო მან წარსრულმან იერუსალემად უოველნივე იგი შეწირნა უფ-
 ლისა ესრეთ სახად თჳსსა უკმარტყული, და მისვე სასათობისა მოღუწებისა

A119a

შემტკობელი აღესრულა ქურივი წელიწადთა ასოცდახუთთა. ხოლო პირველისა ნახუქოლონოსორის-ზე ვიეთმე ჰკონეს ქმნილობაჲ ამის სუქმისაჲ, ვითარცა თანა-მოსახელოებისა მიერ შეცთომილთა და გერ გულის-ხმის-შეოფულთა ამისთა, ვითარმედ შემდგომად ტუეუობისა იქმნა ესე, რამეთუ ზირველი ნახუქოლონოსორ

5

სპერდიოჲს-თვს.

და კუალად შემდგომად კამფისოჲსა მეფე იქმნა სპერდიოჲს მოგვ ორმეოც და შვდ წელ.

დარიოჲს-თვს ვსტასპისა.

ხოლო შემდგომად სპერდიოჲსა მეფე იქმნა დარიოჲს ვსტასპი ოც წელ, რომელისა-ზე ზორობაბელ და ისოსედეკისმან ბრძანებითა მისითა განასრულეს შინებაჲ ტაძრისაჲ ზირველ უღებქმნილთა, ორმეოც წელ. ვინაჲცა ამის-თვს იტუოდეს ჰურიანი უფლისა მიმართ ვითარმედ ლომეოდრაქქესსა წელსა აღუშენა ტაძარი ესე, და შენ სამთა დღეთა აღადგინოა იგი? რამეთუ კვროს უკუე თა-ვის-უფლებაჲ მისცა ურიათა და შეუნდო აღშენებად ქალაქისა და ტაძრისა, ვითარცა ითქუა. ხოლო სამარტელთა მიერ დაუგებულ იქმნეს ოც და ათ წელ, და კუალად ცხრა წელ, და შეექქესაღა წელსა დარიოზის მეუობისა განასრულეს იგი. აწ უკუე სპარსეთითა იერუსალმად აღმოსლგაჲ ძეთა ისრაელისათაჲ იქმნა ზირველად ბრძანებითა კვროსისითა, ხოლო ამის შემდგომად კუალად ბრძანებითა

10

20

15

A119b

დარიოზისითა და კელითა იოსედეკისითა და ზორობაბელისითა და ნემესი სატყურისისა ჰურიისაჲთა. ხოლო მიზეზი აღმოსლვისაჲ ესე იყო.

სტრატოტთა სამთა მცველთა მეფისათა, რომელთა შორის იყო ზორობაბელ, ნაძლეობით აღთქემა ვეეს, რათა რომელმანცა მთკანმან უმეტესისა მძლეობისა მქონებელი სახე მოაპოვოს, ითხოვოს მეფისკან, რაჲცა ენებოს; და ვითარ იგი ერთისკან მეფე ითქუა უმძლესად და სხვისკან დჯნოჲ, ზორობაბელ დედანი თქენა მძლედ. რომელი ესე უსტემარიტეს იყო ორთასავე და, ვითარცა ესე თქუა, და სძლო მონაძლეველთა მათ თვსთა და ბრძანებ:ჲ მიიღო, რათა ითხოვოს, რომელიცა ენებოს, ტუეუობისკან განტევეაჲ თანა-მოხანოესავეთა თვსთა; და აღუშენებაჲ იერუსალმისაჲ ითხოვა, რომელი ესე იქმნა და მამინ

განსრულდეს სრულიად ტუეუობისა და რისხვისა იგი სამეოცდაათნი წელიწადნი. ხოლო მდღელთ-მთაფარ და მწიგნობარ და მასწავლელ ერისა სჯულსა იყო ეზრა, ვითარცა უგულის-ხმიერესი უოველთაჲ, რომელმან სამდღელსიცა წიგნნი განრეყნილნი მბრძოლთა მიერ კუალად განახლნა. რამეთუ ვინაჲოტან ქალდეველთა შემდგომად წარტუეუვისა იერუსალმისა დაწუნეს უოველნივე იგი, მოჭებრა ღმერთმან ამას და კუალად აღწერნა იგინი.

30

35

შეიქმნებთან უკუე ზარველით შენებიიგან ტაძრისაჲთ ვიდრე მეორედმდე
წელიწადნი ხუთას და ათერთმეტნი.

ხოლო გუარი და სახე მეორასა შენების ტაძრისა და ქალაქისაჲ იუო ესე
ვითარა: რამეთუ ქალაქი | სამითა ზღუდითა მომტკიცებულ და ძინად საბაძოლ- A120a
5 ველ იუო, ხოლო კოშკნი ზღუდისანი ოთხკუდელნი მქონებულ იუენეს სიგარქსა
და სივრცესა ორმოცდაათისა წერათისას, და თათოუელი ქვაჲ ნაშენებისა მათი-
საჲ იუო ოც წერთა, რომელთა ზედა იუენეს სახლებნი და ქორებნი უფროჲ-
სად საჩინოებნი და შემწყნარებელნი წყალსა წყათას. ხოლო აქენდეს სხუანიცა
10 კოშკნი რვაკუდელნი უოვლად განსაკვრებელნი სიდიდითა, რომელთა სიმაღლე
აქუნდა ორასი წერთაჲ. საჩინოდ იხილუებოდა მუნით არაბიაჲ ქამსა მზისა აღ-
მოსლუვისას. და საზომი ვიდრე-მე ქალაქისაჲ და გარემოელითა მოზომიაჲ მისი
კიდით-კიდედმდე იუო სტადიონი ერკასი'ი და სიმაღლე ზღუდეთაჲ წერთაჲ
ორმოცნი, ხოლო ქვათა შენებულებისა მისისათა აქუნდა თათოუელსა ოცი წერ-
თაჲ სიგარქჲ. და ათი ბრჭალი სივრცე; ეგრეთვე და სიზრქე და ესრეთ მო-
15 ზაგებულ იუენეს ქვანი ნაშენებისა მისისანი ურთი-ერთას, ვიდრედა ერთსა კლდე-
სა ჰგვანდა იგი რაჲთ-ურთით არა სადა ჩენითა შენადგამისა რაჲსმე ნაწყვირისათა.

ხოლო ტაძარსა ბორცუსა რასჲ ზედა მტკიცედ დამუარებულსა და ოთხთა
ეზოთა მიერ გარემოცვულსა აქენდეს ქვანი შენებისა მისისანი თეთრნა დახუე-
წით გარდაწმდილნი, რომელთა სადიდე თითოუელისა ქვისაჲ იუო ორმოცნი
20 ბრჭალი. და საშუვალ ქალაქისა და მტკიცებულ იუო ტაძარი ათორმეტითა ხარის- A120b
ხითა აღმატებული ქალაქისკან, და ჰირის-ჰირი უკუე სიმაღლე მისი იუო წერთაჲ
ასი, ხოლო უკუნა კერძო ორმოცნი. რამეთუ შაამრეც იუო ერთი კერძი ქალა-
ქისაჲ, ხოლო სხუაჲ იგი აღმართ, მითთ-კერძოჲ მისი. და ჰირველსა ბჭესა
ტაძრისასა სიმაღლე აქუნდა წერთაჲ სამოც და ათი და სივრე ოც და ექუსი
25 და კორინთულითა რვალითა დაბურვილ იუო; ვიდრედა სძლედა სიკეთითა ოქ-
როჲთ-ცურებულთა და ვეცხლით-მოქნილთა ბჭეთა. და რამეთუ შინაგან აქუნდეს
ბჭენა, რომელთა სიდიდე იუო წერთაჲ ორმოცნი ზრქელად განჩუენვილნა ოქ-
როჲთა და ვეცხლითა, ვიდრემდის განაბრწყინებდეს უოველთავე გარემოჲსთა
ნაშენებთა და ოქრობრწყინვლედ აჩუენებდეს ქმნულებასა მათ უოველთასა; და
30 ჰირველსა ვიდრე-მე სახლსა აქუნდა შინაგან თუსსა ქორი მქონებული სიმაღლესა
წერთასა ოთხმოცდაათსა და სიგარქსა ორმოცდაათსა, ხოლო ბჭე სახლისაჲ,
ოქროჲთა მოქნილ და ზეშთა კერძო მისსა ვენაქსა ოქროჲსასა მქონებულ იუო,
რომლისა შორის დამოკიდებულად იხილუებოდეს ტუგანნი ოქროჲსანოვე კაცო-
დენნი. ხოლო შემდგომად შესლვისა ველსა შინა ტაძრისასა სხუაჲ იუო კვლად
35 უშინაგანესი სახლი, რომლისა სიმაღლე იუო სამოც წერთაჲ, ხოლო სივრცე
ოცი; რომელსა შინა სასანილუ და ტაბლაჲ და სასაკუშველე მდგომარე იუენეს.

ხოლო უმინაგანესსა კერძოსა სახლისსა, რომელსა ოცისა წერტიის საზომი აქუნდა, კრეტსაბმუდისა მაერ განწყალებულ იყო გარეშისგან სახლისა, | მას შინა A121a
 რაჲთ-ურთით არა რაჲ მდებარე იყო, არამედ შეუვლ იყო და უხრწნელ, რომელსა იგი წმიდა წმიდათა ეწოდებოდა. ხოლო ზედა კერძო და გარეგნით ტაძრისა
 5 მის დიდად რადმე და უცხოდ საკურკელებად იხილებოდა ქმნულგმა მასი. რამეთუ ფიცარნი ოქრომასანი ფრიად ზრქელნი და შეენაურად ფერცემულნი დამშკულულ იუენეს მისის აღმოსავლით კერძო და ცეცხლის სახესა რასმე ელვას განუტევებდეს და სახელებებსა მხილველთასა გარეუგუნქტევედეს. ვითარ იგი მცხინგარებაჲ მზისაჲ თუალებსა მიმხედველთა თვსთასა. რომლისა-ოჯსცა მუნ მიმკა-
 10 ლთა უცხოთა, ვითარცა მათსა მადლსა ზედა მდებარე თიკული, აღუჩნდებოდა ზორით ტაძარი იგი ჟოვლად თეთრთა მარმარილოთა მიერ შენებულებასა და ბორცუსა ზედა მდგომარეობისა მისისა-თვს ხოლო თხემსა ზედა თვსსა აქუნდეს აღმართებულნი და სიმახვლით აღლესულნი ისრის სახენი ოქრომასანი, რომელთა სიგრძე თათოკუელისაჲ იყო წურთაჲ ორმეოცი და სიგრძე ექუსი, რათა აუენებ-
 15 დენ დასხდომასა ანუ თუ მახლობელად გარდაფრინებებასა მფრინველთასა და სკინტღვისა მიერ შემწინეულებასა ტაძრისასა.

ხოლო გარემომხსნი იგი ოთხნი ეზონი ტაძრისანი ავსსა წესსა მქონებელ იყო თითოეული განწყებებათა-ებრ სჯულისათა. რამეთუ პირველსა უკუ და გარეგნითსა შინა ერთბამად უოველთავე და უცხოთესლთაჲ შეენლობოდა შესლვად,
 20 და მეორესა შინა ჰურინა ხოლო ფლობილ იქმნებოდეს შესლვად, და მესამესა შინა სამდღელომასა ტომისგანთა მამათა ხოლო, | რომელნიცა წმიდა და უბიწო A121b
 იუენინ და კუადად მეოთხესა შინა მხოლოდ მდღელთა ოდენ უბიწოთა. ხოლო თვით მას ტაძარსა შინა უბიწოთა ხოლო მდღელთა სამდღელომათა შესამოსლითა მოსაღთა. ხოლო შეუვალთა შინა, სადა იგი იყო ბომონი და ტაბლამ და
 25 სასაუგუმეველ და დაუესებელი სასანთლე, მხოლოდ მდღელთ-მამაგანსა ოდენ შეენლობოდა შესლვად ერთგზის წელიწადსა შინა. ამის-თვს სამართლად იტყოდა წინამსწარმეტყუელი ვითარმედ იუოს დიდებაჲ სახლისაჲ ამის უკუნადასქელი უადრეს პირველისა იტყვს უთალია. და რამეთუ მეორე ესე აღშენებაჲ ტაძრისაჲ უბრწყინვალეს იქმნა პირველისა მის სიკეთათა და სიდიდითა და სხუთა უოვლითა.
 30 თა. და ესენი უკუე ესრეთ.

ხოლო შემდგომად ამისსა მეფემან დარიოს განილაშქრა თვითსახეთა ნათესავთა ზედა და ასურეთა უოველი და ფინიკე და ზღვს კიდე წატუეკსა. ხოლო მი-რაჲ-ვინა იერუსალემსა ზედა, ღმრთივ-მოვლენილითა წელულებითა იკუემა იგი და უოველი სიმრავლე მისთანთა ბევრულთაჲ; და ძლევაჲ დიდი მისცა ღმერთმან მასინდელთა მათ მკვდრთა იერუსალემისათა აზნიერ ბრძოლისა და საქურ-

უ მიმხედველთა BC et in A m. 2 in l. cv. — 34 უნი მის ონი სიმრ. B.

ველთა, და სიმიდირითა ნატუენსვთაჲთა ალაჲსნა მთავარნი ზორობაჲელისნი, რომლისა შემდგომად არღარა ვინ სხუაჲ იუღაჲს ტომით აღდგომილი, არამედ მდღელთ-მთავარნი მთავრობეს ერსცა ზედა. რამეთუ შემდგომად ბაბილონიით აღმოსლვისა არღარა იყო მეფობაჲ, არამედ მდღელთ-მთავარნი სჯიდეს და უძლოდეს და ჭმარებდეს და წინა-მმარსლობდეს მათ თჳს. რომლისა-თჳს იტყუს |

5 დიდი ბასილი ვითარმედ დაიჲსნა რაჲ იერუსალიმში ნაბუქოლონოსორის მიერ, A122a წარჲდა უკუე მეფობაჲ. რამეთუ არღა იყინეს მერმეცა შემამულებითინა მონაცვალებობანი მთავრობისნი, ვითარ იგი ჰირეველ, არამედ უწინარეს ვიდრე-მეტრეეობისა შვილის-შვილნი და ვითისნი მეფობდეს. ხოლო უმთოქცეს რაჲ ტრეეობისაგან, ზორობაჲელის მიერ საღათეულისა ძღუანებულ იქმნებოდეს იგინი მდღელთობასა ზედა მიცვალებითა მიერთგან მთავრობისაჲთა აღრევისა-თჳს ურთიერთს ს.მდღელთობასა და სამეფობას ტომისა. ვინაჲცა უფალი მეფეცა არს და მდღელთ-მთავარი ღმერთისა-მამართთა შინა. და არა მთავრად სამეფოჲ ტომში ვიდრე მოსლგადმდე ქრისტესსა. ხოლო არღა მერმეცა დაჲდა საუღარსა და ვითისსა თესლი იქონიასსი. და რამეთუ საუღარად, ცხად არს, ვითარმედ სამეფოჲ ჰატევი სახელ იღების და კუღად გაჲს-აგდეს საღმე წაგნისაგან მეფეთაჲსა, თუ ვითარ მოხარკე და ვითისსა იგუნეს ეოველი ჭურისტანი და სოფელი იღუმიასსა და მთაბელი და ასურეთასა, გარემოი სოფელნი და უმთარსნიცა ვიდრე მეგვიდინარედმდე და მეორეს კერძს ვიდრე მდინარედმდე ეგჯეტისა. აწ უკუე, უკუეთუ არა ვინ გამოინდა შემდგომად მისსა ესოდენისა ჰატევისა ღირსქმნულად, ვითარ არა ჭეშმარიტებდეს სიტყუაჲ იერემია წინაჲსწარმეტრეეულისაჲ ვითარმედ ეუბტივო იქმნა იეჲსია, ვითარცა ჭურჭელი, რომელი არა საუმარ არს. და ვითარმედ განგდებულ იქმნა იგი და თესლი მისი, და არღარა აღდგეს თესლასაგან მისსა მჯდომარე საუღარსა და ვითისსა მთავარი იუღას ზედა. რამეთუ არცა ერთი ვინ იხილვების მისგან შობილთაგანი ჰატევისა ამის და მთავრობისა წილხელომილად. არა ვიდრე-მე მთავრად ტომი იუღასსი, ვიდრემდის მოქცია რომლისადა იგი დამარხულ იყო. რომელიცა არცა იგი დაჲდა A122b კორცაელსა ზედა საუღარსა, ვინაჲთგან მეფობაჲ ჭურითაჲ ასკალონელისა ანტიჰატრომს ჭურთღეს და ძეთა მისთა მიმართ მიცვალებულ იყო, რომელთა იგი თოხად სამთავროდ განეუო ჭურისტანი მთავრობასა: ზილატესსა, ხოლო საუოველთაოჲსსა ფელობისა ჭრომთაჲსა მქონებულობას ტიბერი კეისრისასა. არამედ საუღარად და ვითისსა, რომელსა ზედა დაჲდა უფალი, დაუკნელსა და საუკუნესა მეფობასა იტყუს, რამეთუ იგი არს მოლოდებოჲ წარმართთაჲ. და მეფე იქმნა არა უმცირესსა ზედა ნაწილს სოფელასსა, რამეთუ იეოხსო, იტყუს, ძირი იესესნი, რომელი აღდგომად არს მთავრად წარმართთა და მისდამი წარმართანი ესვდენა, და ვითარმედ დაგამტეივე შენ აღთქემად სოკესეთა და სააღად წარმართთა, და

დავდა უკუნითი უკუნისამდე თესლი მისი და სუდარი მისი, ვითარცა დღენი ცისანი.

ესრეთ უკუე მეფედ აღსარებულ იქმნა, დაღათუ არა მიიხკნა კორციულად სამთაროდ სკიპტრანი ჰურიათანი და მეფე უწელის ქუეუნისაჲ არს, ვითარცა დმურთი, და აზნურებაჲ იაკობის დამტკიცებულ არს, ჭ თესლის მისისა შორის იკურთხევიან უოველნი ტომნი ქუეუნისანი, და უოველნი წარმართნი ჰნატრასა ქრისტესა. ხოლო რათა უკანცხადებულესაღრე ითქუას, თუ ვითარ სამღდელოჲ ტომი შეეუო სამეფოსა ტომსა, მოვედ და მცირედ განვაფრტოთ სიტყუაჲ ესრეთ იუდა უკუე შესა ფარეზ და ზარა, და ფარეზ ესრემ, და ესრემ არაჲ, და არამ ამინადაბ, და ამინადაბ ნასონ, და ნასონ საღვიონ, და საღვიონ ბოოზ, და ბოოზ იობედ, და იობედ იესე, და იესე დაფით მეფე. ვინაჲთგან უკუე ნა- A123ა სონ ძე იუო აინადაბისი, რომლისა დაჲ ელისაბედ ცოლად მიიუენა დიდმან მღდელთ-მთავარმან აკრონ, მამან მოსტისან, რომელი ღვეტიტელი იუო ნათესა- ვით ვითარცა უოველთა შორის ცხად არს. და კუადად საკურველმან მღდელთ- შთავარმან იუდა ელვეტიტელმან მიიუენა ცოლად დაჲ თქოზიამსი ტომისაგან იუდაჲსს ამის-თვს, ვინაჲთგან სამეფოჲ ტომი, სამღდელოსა-თანა შეერთებუ- ლად იცნობების, ესრეთ სამართლად საღმე უფალი ჩუენი მარამ ქაღწელისა და კორციულად დედისა მისისაგან ნთესავით მეტუეულებული მეფედ და მღდე- ლად დმრთისა-მიმართთა შინა, ვითარცა ვთქუთ, წარმოიჩინების კათა-თვს და წინა-მოსწავებით მეუფედ საუკუნოდ იქადაგების და მღდელად ჰკეშმარიტად უკუე წესსა ზედა მეღქმისედეისა აღარების. რამეთუ მეფობაჲ მისი მეფობა საუკუ- ნო და განუხრწნელ, და ნათესავა მისი, ცხად არს, ვითარმედ მიუწდომეღისა და უწახეკროჲსა და ზეშთა-არსებისა და დაუსაბამოჲსა დმრთეებისა მისისაჲ, მითხრობად შეუილეებელ არს.

25 არტავანის-თვს.

და შეიდგომად დართისისა მეფე იქმნა არტავან შვდ თთუე.

არტაქსერქსის-თვს კელგრძელიისა.

ხოლო შემდგომად არტავანისა მეფე იქმნა არტაქსერქსი კელგრძელი ორ- მეოც და ერთ წელ. რომლისა-ზე სოფოკლი და ირაკლიტოს და ანაქსადორა და ჰათადორა და თუკვიდი და ევრიზადი და იროდოტოს და ემპედოკლი და დიო- გენი და ზინონ და ფერეკვიდის და არისტარხოს და იზოკრატის და პარმენის და ჰლატონ და არისტოტელი და დიმოსტენი იცნობებოდეს; და სოკრატ, ვითარ-

28-31 არტაქსერქსისთვს კელგრძელიისა რ'ლისა ზე დიდნი ესე ათრვამუენი ბრქენ- ნი ელენთან, იცნობებოდეს.

ცა ბიწან მეოფელმან ელენურთა სკულთამან, დაითმინა სიკუდილი საპერობი- A123b
 ღესა შინა შეკუმითა კონიონისაჲთა.

კუაღად შემდგომად არტაქსერქსისა მეფე იქმნა არტაქსერქსი სხუაჲ და შე-
 მდგომითი-შემდგომნი მეფენი, ვიდრე დარიოს არსამოახსმდე, რომელიცა მო-
 5 კლა ალექსანდრე და მეფობაჲ სპარსთაჲ დაჰქონა და ეოველი ქუეყანაჲ დაიპურა
 და ბაბილონს შინა აღესრულა. და ერმათა მისთა განიევეს მეფობაჲ მისი, ვითა
 ვითარცა ზემო გვთქვამს.

აწ უკუე მეფენი სპარსთანი ნაბუქოდონოსორისითგან და ძეთა მისთაჲთ
 არიან ესე: დარიოს ასტუგის, რომელსა არტაქსერქსიცა ეწოდებოდა, იმეთა შუდ
 10 წელ; კროს ოც და ათორმეტ წელ; კამისის ათრვამეტ წელ; პერდიოს მო-
 გუმან შუდ თთუე; და ჯსტასპან ოც წელ; ქსერქსი, ძემან მისმან, ოც და ხუთ
 წელ; არტაგანი შუდ თთუე; არტაქსერქსი კელტრკელმან ორმოც და ერთ წელ;
 არტაქსერქსი მეორემან, ორ თთუე; სოდდოან შუდ თთუე; დარიოს ტაცმან ათ-
 ცხრამეტ წელ; არტაქსერქსი, ძემან მისმან, ორმოც წელ; არტაქსერქსი, რო-
 15 მელსა ხოოსცა ეწოდებოდა, ოც წელ; არის, რომელსა ხუ სხელ ედებოდა,
 ოთხ წელ; დარიოს არსამო ექუს წელ, რომლისა მომკლველმან ალექსანდრე,
 ვითარცა ვთქეთ, დაჰქონა მეფობაჲ სპარსთაჲ მპერობელქმნილი ეოველით-ერთ
 ორან ორმოც წელა. და ესენი უკუე ესოდენ. ხოლო ჩუენ პირველთავე კუაღთა
 სიტყუსთა დათქუმისა-ებრ ჩუენისა შეუდგეთა.

ესრეთ უკუე ურმათა და დიდებულთა აღიქსანდრისთა განიევეს რაჲ მე-
 ფობაჲ მისა, ეკვპტუს ზედა ვადრე-მე პტოლემეოს დაღუ მეფე იქმნა და შემ-
 დგომითა შემდგომად|ათსამეტნი პტოლემეოსნი ვიდრე კლეოპატრამდე, ასუ- A124a
 ღისა დაონუსიოჲსა. და ასიაჲ ეოველი ანტილონოს დაიპურა, ხოლო ასურეთი და
 ბაბილონაჲ და პალესტინე სელევკოს ნიკანორ. რომელმან ორნი ქალაქნი აღა-
 25 შუნა: ერთი კერძისა კილიკიისსა და სხუაჲ იგი ასურეთის შინა, და პირველსა
 მას სელევკიაჲ უწოდა და მეორესა ანტიოქიაჲ. ხოლო სხუასა მას მესამესა
 ღაოდიაჲ და სხელად თუსის და ძას თუსის და ასუღისა თუსისა ღაოდიაისსა.
 რომლისა-ზე რომელთა აღჰმართეს ჭალაკსა შინა მათსა ანდრიატი რვალისაჲ
 30 დასხელსა ზედა მზისსა, რომელსა სიდიდისა-თჳს მისისა სხელ სდევს კოლოსო,
 რომლისა ძლით იგინიცა კოლასელად იწოდნეს.

[წიგნი მეშვიდე.]

[ანტიოხოზის-თვს ეპიტაფიონ.]

ხოლო შემდგომად სელევკოვს მეფე იქმნა ანტიოხოზ, ძე მისი, და სხუ-
 ნი ხუინი. და მერმე მეფე იქმნა ანტიოხოზ ეპიფანე, ძე სელევკოს მამის მო-
 5 ეყარისაჲ. რომელსა მიერ იქმნა მეორე მოოკრებაჲ იერუსალმისსაჲ და მაკაბელ-
 ადად შემთხუეულნი იგი ძვრნი და შემწინეკლებსაჲ ტაძრისაჲ წინაჲსწარმეტყუე-
 ლების-ებრ დანიელისსა, ვითარ იგი მისსა მიმართ მიზრახვალნი ანკელთნი აუწ-
 ეებდა მას ამის ტუეეობისა-აჲს და ცვალებისა-თვს ჟამისა და სასაგელის-თვს
 10 მოოკრებასა, რაჟამს იგი რიცხვსაცა .დღეოვასა ათას ორას ოთხმეტცდაათად
 აღმავლობაჲ აუწა და შემდგომად ამითს დაქსნაჲ მომცველთა მათ ძვრთაჲ ახ-
 რა. ვითარ იგი ცხად ჰყოფს წიგნი ხილვათა მისთაჲ. და წარტუეუნვისა უკუე და
 მოოკრებისა ამისთ-თვს ესრეთ წერილ არს ვითარმედ და იუო შემდგომად და
 15 ტუმისა ალექსანდრეს მიერ ფილაპისისა დარიოს მეფისა სპარსთა და მიდთაჲსა
 და ნაცვლად მისსა გამეფებისა და მრავალთა მეუეთა და ადგილთა მპერობელთა
 და შეედართ-შთაგართა და სატრამთა დამორჩილებისა და ვიდრე კიდემდე A124b
 20 ქუეყანისა მიწუენისა და სიმიდრესა აღურიცხუეულსა შეკრებისა არცა ერთისა ვის
 წინადადგომად შემძლებელობითა, ამაღლდა გული მისი ფრიად და ეუფლა სოფ-
 ლებსა ნათესაეთა და მძღვრთასა, და მოხარკე მისსა იქმნეს იგინი. და ამის
 შემდგომად დაკარდა ცხედარსა ზედა თვსსა და ცნა, ვითარმედ მოკულების. რომ
 25 ღისა-თვსცა მოუწოდა დიდებულთა და თანაზრდილთა თვსთა, და განყოფელი
 მათ ზედა საშეფოვას თვსისაჲ მოკუდა ააორმეტთა წელთა მქონებელი მეფო-
 ბისაჲ.

ხოლო შიადო რაჲ თითოეულმან ერმათა მისთაგანმან სკიპტრასა და შეი-
 მოსა ჰორიფირი მეფობისაჲ, განმრავლეს ქუეყანასა ზედა ძვრნი, რომელთაგან
 25 გამოვიდა ძირი ცოდვაჲ, ანტიოხოზ, ეპიფანე, ძე სელევკოს მამის მოეყარისაჲ, რომ-
 ელი იუო კაცი მძვარე და ანკაჲრი და ფრიადისა მტაცებლობასა და მიხუე-
 ჯისა ქმნითა შეკრიბა ვეცხლისა და ოქროვსა სიმრავლე მიუწდომელი. ამთ თასა
 ბილწობითაცა და უძღვითა და ვსკუელითა ტრეიალებითა სხუელი მიმოსთა თანა
 განმცხრომელთა წინაშე სახედველებისა უკუელთასა ბორცხუელ იქმნებოდა დე-
 30 დათა მიერ. რომელმან დაჰურობაჲ ეგვპტისაჲ გულს იდგინა, რათა ერთად
 სამეფოდ შექმნას ეგვპტე და ანტოქიასა. და მიწუენულმან ეგვპტეს ძლითა
 დიდითა და ეტლებითა და ჰილოებითა და დიდ-ძალითა სტოლითა ბრძოლა უყო

90-92 შესწავე ვ დ სტოლი სიმრავლესა უწოდან სპარსოლულთა ნათასა: ვ რ
 იგი დაშქარი სიმრავლესა მბრძოლთა შედარათასა.

პტოლემეოსს, შეფესა ეგვიპტისასა, და სიელტოლად მიდრია იგი; და გამოიხსნა
 ქალაქნი ეგვიპტისანი და წარმოტეუენა უოველნივე. ხოლო წმიდისა ქალაქისა
 უოგლითა მშვიდობითა დაწესარეულებასა მდღეითა-მთავარსა მათის იონ მს ბო. A125a
 როტის შიძულუბითა და კეთილად-მსახურებითა შემთხუევაჲ რამე ესე ვათრი
 5 კინიდა და უოვლასა ქალაქისა მიერ იხილევებოდა სიმრავლესა ორმოცთა დღეთასა.
 რამეთუ ჰყარათ შინა მორბედად ჩნდეს ცხენნი აღჭურვილნი, და ოქრომს-ფე-
 რითა შესამოსლითა მოსილნი ცხენოსანნი, და ურთიერთს კუეუებანი და-
 ბრძოლანი, და საჭურველითა ძრავანი, და ოქრომსა სამკაულითა ბრწყინვალეობანი
 უოვლითავე სახითა მოსილუბისაჲთა შეჭურვილნი; რომლისა-თჳსცა ვედრებასა ჰყო-
 10 ფდეს უოველნი, რათა კეთილისა რამე ნაშ იუოს სახილავი იგი, რომელი უსა-
 ხერსა მან ანკროხოზის ზედა მოსლვასა ცხად ჰყოფდა. რამეთუ უკუეუობაჲ რაჲ
 მძლეობითა მრავლითა და განგეკეუულითა სელითა გარდარეულებითა სილადისა
 და ამპარტავნებისაჲთა, გამოიღო ქალაქი სატეუოდ მერმე უბრძანა მეკადრ-
 თა, რათა ურიდად ჰრიდენ ვიეთცა და ემთხუოდან რომლას-თჳსცა მოისრა
 15 სიმრავლე ათრავაშეტისა ბევრისაჲ. ამის შემდგომად შეჰკადრა შესლვად სიწმი-
 დეთცა შინა ფრადითა ამპარტავნებისა მიერ განზქომილითა სულთა და
 აღჰმართა მენ ბომონა და კერზი საძაგელი მოკრებისაჲ. და არა წმიდათა მსხუ-
 ერზლთა მიერ შეაგინა ტარნი, და დიოს ოღუშმამსდად სახელ სდვა მას. და
 ესრეთ აღვილსა მალაქსა დაჲდა და გუნდი შეკდრობისაჲ აღჭურვილი გარემთა-
 20 დგინა და უბრძანა მტარკაღთა, რათა თათოუელსა ებრავლთაგანსა ღორის კორცისა
 და კერზი-ნაზორევისა გემ-აქს-ხილვასა აძიელებდენ. ხოლო უკუეუო არა ვიეუიჲ A125b
 ინებონ შეხებაჲ მისი, მძნვარედ მოესრულენ იგინი.

და ვითარ იგი მრავალნი თანა-წარიტაცებოდაეს, ელიაზარ ვინმე უპირატე-
 25 სი მწიგნობართა დასისაჲ, კაცი მიმცოცხეული და ფრიად მოხუცებული ჰასა-
 კითა, იიქულებოდა ჰამად ნაზორევისა. ხოლო იგი ღმრთის-მსახურებით საკუ-
 დილსა უფრომს ვიდრელა უღმრთოებით ცხორებასა აღირჩეუდა, ამის-თჳს ნებ-
 შათ მოუკლებოდა გუემათა და ესრეთ მრავლსახეთა ტანჯვათა მერ გუეუელი განი-
 30 სნა ცხორებისაგან. და არა ხოლო ჰაბუკთა, არამედ მოხუცებულთადა და გარდასრულ-
 თა ჰასაკითა სიმკნისა და კეთილად სახედ სათნობისა დაუტეუა საკუდილი თჳსა
 რომლისა-თანა სხუანიცა ვინმე შჯდნი ქმანი დედისა-თანა მათისა თითოსახეთა
 სატანჯველთა მიერ გუეუენი, გარგანსა წამებისასა მიმღებელ აქმენს, რამელ-
 თა-თჳს იტუეს დიდი გრიგოლი ვითარმედ ესრეთ სრულ უო მდღელობაჲ თჳსი
 საღმრთო მან ელიაზარ განწავლელმან და მასწავლელმან ზეციისათმან. და არა

16 ფრადითა და ფრადისა ა.

23-26 ელიაზარსთჳს მწიგნობართაგანისა და შჯდთა ქმთა მკაბელთა და დედისა მათისა.

5 გარეშეთა სანკურებელთა მიერ წმიდა უო ისრაელა, არამედ თვსთა მიერ სისხლთა; ღ დასსრულისა საიდუმლოდ სრულ უო აღსრულებამ თვსი. ესრეთ ვრმათა თანა ქა-
 ბუკთა არა გემოვნებასა ჭმონეს, არამედ ვნებათა ეუფუნეს და კორცთაგან მწდელ-
 10 ნი უვნებლად ცხორებად მიიტყალნეს. ესრეთ განიშუა შეიღმრავლობითა დე-
 დამან. ესრეთ სიციტცხლესაცა შეიშკებოდა, და წარსრული თანა-განისუენებად და
 რომელნი იგი შვნა, სამკაულად წარუდგინნა ღმერთისა. ხოლო განცვბრდა ანტიო-
 ხოზცა და განკვრებად შეცვალა ქალებამ რამეთუ მბრძალთაცა განმაკვრევე-
 ღობამ უწეის სათნობებამან კაცისამან, რაჟამს გულის წყრომასა დაწინარებითა A126a
 თაკით თვსით განიცდებოდის საქმე, ვინამცა წარვიდა უქმად და უკუუსაგებოდ.

15 ესრეთ უკუე ამთ მიერ სირცხვლელქმნილმან და უფროამსად აღბორკე-
 ბულმან მძღაქრმან უოველნავე სამღელთონი ჭურჭელნი თქრომას და ვეცხლისანი
 აღიხუნა. და უოჯლისავე ქაღაქის ტუეეუმოფელი და ფრიადთა სისხლთა დამ-
 თხვეელი და პირუტყუთა საცხთვართა საზრდელად დაშქრისა მიმხუშელი და დი-
 დად მოქაღული კულად იქცა ანტიოქიად. რომელმან მრავალი გლოვამ დაუტეჳა

15 ძეთა ისრაელისათა.

და შემდგომად ორისა წლისა განაღაშქრა რამ სხარსთა ზედა, წარავლინა
 მთავარი ვინმე თვსი ხარკისა მოკლად ქაღაქთა იერუსალემისათა. რომელი მიი-
 წია მუნ აღიერებითა მრავლითა და სიტყუათა მიერ მშვლობისათა ეზრახა ზა-
 კუგით მკადრთა იერუსალემისათა და, ვითარცა შევიდა მას შინა, დასცა იგი

20 წელელებითა დიდითა ფრიად და დამარღვეველმან ზღუდეთა მისთამან უოველივე
 მისი მათაკრა და დაწუა და დაქცია. და ტყარი უკუე შეგინებულთა და ბილწთა
 მსხუერბლთა მიერ აღავსო, ხოლო წარმართად მიტყევისა და არა წმიდათა მსხუერბლ-
 თა გემოამ-ხაღვისა არ თავს-მდებელნი ჭურანნი უწუალომთა სიკუდილითა და-
 საჯნა. და მრაკალთა მამათა და ღელათა და ერმათა შემდგომად მრავალთა და

25 მძნკარეთა სატანჯველთამას მომკლველი და სხუათა ტუეედ მიშვენებელი წარ-
 ვიდა მიერ, და დაუტეჳა მუნ მთავარი ერთი, რამათა სტანჯვიდეს ჭურათა.

ხოლო მატითა ვინმე მღელი მამამ ხუთთა ძეთამ, რომელთაგანი იურ A126b
 იუდაცა მკაბელი, შერითა კესალითა აღივსო და მიიპართა მთავრისა მიმართ და
 მოკლა იგი. და შკერიბნა უოველივე გარემომსრთ თვსნი, და მიუკლა და დაქცინა

30 არაწმიდანა ბომონნი და სამსახურებელნი ელენთანნი და განდგომილნი და უვარის-
 მეთფელნი სკელისანი მოსწყუნა. ხოლო ანტიოხოზ ძღელად და დამდაბე-
 ბულად უკმოტყეულმან სხარსეთით და ფრიადისა მწუნარებისა მიერ დასწეულე-
 ბულმან, ესრეთ თქუა წარჩინებულთა მიმართ თვსთა: ცანუენებულ არს ძილი
 თუალთა ჩემთაგან, და შემოფოთებულ ვარ ზრუნვასა მიერ, რამეთუ აწ მომეკსე-
 35 ნებთან მე ბოროტნი, რომელნი ვეკენ იერუსალემს შინა და ვსცნობ, ვითარმედ

მათ-თვის მშაკს და მომიცეს მე ძვრთა ამაჲ. და აჲ წარუწმდეგები აწ ქუეყნასა შინა უცხოასა. და უბრძანა ეტლთა-მთვლობელსა თვისსა, რათა მოუწინებულად ცემითა სრბად აჩულებდეს ეტლთა და მალიად ვიდოდის ანტიოქიად მიმეკანებელსა გზასა. რამეთუ განცხადებულად აკრძნობდა ზეგარდამოვითა მსჯავრითა დასკი-
 5 ლებასა თვისსა. ვინაჲთგან მოუთმენელი ტკივილი ნაწლევითაჲ მწარე საღმობითა შინაგანთა თვისთაჲ საწყალობელად განმტკრიდა. ხოლო შეემთხვა მას გარდა-
 მოგრდომითაჲ ეტლთაგან და ძნად სახილველითა დაკეკთებითა ვნებელი ეო-
 გელთაგანვე ასოთა გუამისათა ზღვეულ იქმნა. ხოლო სენი ესოდენ განძლიერ-
 და მის შორის, ვიდრემდის მატლნი, ვითარცა მათრისა რაჲსაგანმე, აღმო-
 10 ფუოდეს, და მძვინვარეთა ტკივილთა შინა შთავარდა ეოგელი გუამი მისი. და სულემკრძობისაგან უბადრუკთა მათ და საწყალობელთა კორცთა მისთაჲ დე-
 დად შესწევინდა ეოგელსა გუნდსა მკედრობისასა, და დიდად მოქადული იგი და
 ეოგელთაჲვე ძვრთა მოქმედი ესოქლენ საქმეებითა ჭირითა უცხოასა შინა სოფელ-
 15 სა საწყალობელად განიქონა ცხოვრებასაგან და აჲ ვიდრე-მე სამარხულად განი-
 ჰტიოჲ უსამართლოჲ. ხოლო მოარ-მეკელა საწყალობელად უფროდისა მუნი იტა-
 ნჯების საუკუნოდ.

[ანტიოხოზის-თვის ევპატორისა.]

მერმე შემდგომად ანტიოხოზისა მეფე იქმნა ანტიოხოზ, ძე მისი, რომე-
 ლსა იგი ევპატორცა ეწოდებოდა, რომლისა-ზე იუდა მკაბულმან, მძლე ექნა
 20 რაჲ შთავართა ანტიოხოზისთა, განაღებჲრა მის ზედა ანტიოხოზ ცხენოსითა
 ოცნათასითა და ქუეითა ასათასითა და ეტლებითა სამასათა. და საბრძოლად მო-
 კასმულითა ჰილოვითა ორმოცოდათხუშუტითა და განმოყოფელმან ჰილოვამან რ-
 ზმითა ზედა მოუდგინნა თითოეულსა ჰილოსა ასანნი კაცი შეჭურვილი ჯაჭუ-
 თა და რვალისა ჩაბაღახითა და ცხენოსანთა ხუთასა შემდგომად თითოეულისა
 25 მკედისა და გოდლები შეშისაჲ თითოეულსა მკედისა ზედა და მოიკელოვნა და სა-
 თოეულისა მათგანისა ზედა დაწესა ოცდაათორმეტი აღჭურვილი ძლიერთაგანი
 კაცი; ვიდრედა მაუფინისა რაჲ მათ ზედა შარავანდელი მზისაჲ და თქრათანთა
 საჭურველნი და ეტლნი მათნი სათლისა სახე უნისა, განბრწინდინან მათგან მთა-
 30 მნიან. ვინაჲცა ამიერ შერიეოდეს ეოგელნი მზილველნი და მსმენელნი სიმრავ-
 ლასა მის ხმათან და საჭურველთა მათთა ტკეცებისანი. რამეთუ ეო ბანაკი დი-
 და და ძლიერი თერად და ერი ერიცხუ შერიეული და აღჭურვილი, და, ვითარცა
 შენივთდა ბრძოლდა, იხილნა ელკაზორ, ქმამნი იუდაემან, განძნებულად ჰილო-
 35 და მათ: ზედა მდგომარედ მშჯღღრსანნი სოლო ერთი უმადლესად სხუთად
 და სამეფოვითა საჭურველითა აღჭურვილად იხილა და მას ზედა მდგომარეობაჲ A127L

ჰგონს შეიფასდა. ამის-თვის შეის მიეტყუებ მისს მიმართ. და მრავალთა გარემოაჲს
 მისს მდგომთა მამსრველი ზილოსა ქუეშე შეიჭრა და ძლიერად უხუიქსა მუ-
 ცუდსა მისსა ჳ დააკუიასა შუეტი. და შეესუელად იგი და მის ზედა სახილველქმნილ-
 5 დისსა პკრძნობელი იერუსალმსმდ შეივლტოდა, რომელსაცა ლეკნა უუო ანტიო-
 ხოზ ჳ გარუიოიფვა ქალაქი. ამისსა შემდგომად მისცნა რაჲ ფიციითა სიტყუისი მშუ-
 დობისანა, მისაგან ქალაქისა შეიწესარა იგი იუდა. სოლო შეფემან ფიციცა იაჲსი
 დათრგუნს და ზღუდე სრულად მთარღუჲ და მკუდრნი მისნი ტუეუობას მისცნა,
 და ესრეთ მიიქცა ანტიოქიად. რომლისა შემდგომად სამითა წლითა იუდა მა-
 10 კაბელმან მამელისა შუელისა მიმართი სულმოვლეებაჲ ვითთიჲ განხმტკიცა. რთ-
 მელსა, ვითარცა მრავალთა ბრძოლათა და ძლეუათა წარმმართებელსა და უოელისა
 მის სოფლებისა მძღაფრებისაგან ანტიოხოზისა გამოშესნელსა ჳ ტაძრისა ლმროი-
 სსა განწმედიტან მახლბებელსა უოველმან ერმან ჰურიათამან კელთ უღუჲ ჰატი-
 15 ვი მდღელთ-მთაფრობისაჲ. რომლისა-ზე იისუ ზირაქისი ვითარცა ბრძენი და
 მრავალწაულელი და სიბრძსესა ჰანარეტისისა აღმწერელი ეირაელთა-თჲს იცნო-
 ბებოდა.

[წიგნი მეჩუჲ.]

სოლო საქმენი ჰრომიანი ჰირველ სადმე ჰანტოსთა მიერ განეგებოლქს
 სამს სამოცდაათისა წაღიწაღს, ვიდრე იულის კუისრისამღე უშობელისა; რა-
 20 მეთუ, მოკუდა რაჲ დედაჲ მისი შეცხრესა თთუესა მიდგომილებისა თაჲსისასა,
 განუქეს მუცული მისი და გამოუღეს იგი ვინა იგი ეწოდაცა კესარ და რომ- A 128ა
 ლისა გამო კეისრად სახელ ისხნეს უოველნი მეფენი ჰრომიანი, რომელ არს
 გამონაკუეთა ერასა-გბრ და ხმას ჰრომაელთაჲს.

იულიოს კეისრისა-თჲს.

25 სოლო შემდგომად ამითსა მეფე იქმნა იულიოს კეისარი, რომელმან იგი
 ჰირველად და მარტობათ დაიბურა საუღარა და სეპტკრად მეფობისა ჰრომთაჲ-
 საჲ იურიადითა სიღადითა და ამარტაყანებითა, რომლისა-თჲს დიკატორ ეწოდე-
 ბოდა, რომელ არს ერთმთაფარი. ამან ათრევიტ წელ მძრვარებით და მძღაფ-
 რებით მოიშორჩილნა უოველნი და მოიკლა შესაკრებელისა შორის წარჩინებულ-
 30 თაჲსა. რომელმან მჯუღნიცა მისცნა ჰრომთა და ინიქტიონნი და ნაკი მოიწო-
 ვნა ჳ თთუესა ზაფხულისასა იულისად სახელ სღუა, რომელსა ჰირველ კვინტილიონ
 ეწოდებოდა. რომლისა-ზე იყო იუდა გალილეველი, საქმესა შინა მოციქულთასა
 მოკსენებული, ჳ ანტიპატროს, მამაჲ ჰუროდსნი, მეფედ ჰურიასტანასა დაიდგინა,

ავგუსტოს კეისრისა-თვის.

და შემდგომად იულიოსისა მეფე იქმნა ავლუსტოს კეისარი, ძმის წული მისა, ქუ ოკტავიოდესი სევასტოსი, ორმოც და ათეჭუსმეტ წელ. რომლისა გ-
 5 მო სევასტოსად და ავლუსტოსად აწოდნეს მეფენი ჰრომთანი და თოჲ ავლუს-
 სტოსი დას. ხელეხუდ იქმნა ექსტილიონად სახელდებული ჰირეელ. ამი ავუს-
 ტოს მეოთხესა წელსა მეფობისა მისისა კელთ იგდო კლეპატრა და ეოველი
 10 ეგვპტუ დამორჩილა და მეფობაჲ პტოლემიანთაჲ დაჰკესნა ორას ოთხმეოც და
 ათ წელ დამწერობელი მეფობასა და ეოველსა სოფელსა ეუფლა და ადგილი-
 მწერობელობანი წარმართთანი დაჰკესნნა და ერთსამთავროს ეო ეოველი. ხოლო A128b
 10 მოსწევდნა მკლველიცა მამისა ძმისა ოუსისა იულის კეისრისანი და აღაშენ-
 ნა ორნი ქალაქნი: ერთი ზონტოს და სხუაჲ იგი არაბიას, და გუადად მესამე
 ასურეთს. და ერთსა მას უწოდა ანკარაჲ შორას ორთა ზღუათა, ზონტოსა და
 ასიასათა მეფობასა-თვის, და მეორესა ბოსტრასა, სახელა მ. ქენებელას მასისა
 მკლადართ-მთავრისა ბოსტრასისა, ხოლო მესამესა უწოდა დამაპოლა.

15 ვინაჲღუ ამჲურ დანიწებვის მე-ათე მეფობაჲ, რომელსა იგი დანიელ ხელ-
 ფასა შინა ოცდაოთხთა მეცთსა მეოთხედ მეცად უადრესად სხუათად სასის-მო-
 სწავეებით სახელს დღეა. რომლისა-ზე ჰირეელთა მით ოთხთა ნივითა დამადებე-
 ლი და ოთხთა კიდეთა სოფლისათა ამათ მიერ შემსივითაჲ იესუ ქრისტე
 20 ცხორებისა-თვის ჩუგისა განკარციელდა. რომლისა-თვისცა სამართლად დიდად მე-
 ფედ და უსცნაურესად ეოველთად და უძლიერესად გამაჩნდა კეისარი ავუსტოს
 და ეოველინეჲ კარძობითანი მეფობანი მეფობასა ოუსსა დაუმორჩილნა ვინაჲთ
 გან დღეთა მისთა შობად იყო მეუფე და უფალი დემურათა წინაჲსწარმეტეუველი-
 25 ბისა-ებრ ესაიასისა, რომელი ჩობს: და იყოს უკუანახუნელთა დღეთა გამოჩი-
 ნებელ ღათა უფლისაჲ და სახლი დმრთისაჲ თხუქსა ზედა მთათასა. და ამადღეს
 30 ზემთა კერძო ბორცეთასა, და აღვიდოდან მას ზედა ეოველი წარმართანი, და
 მოვიდოდან კრნი მრავალნი და იტყოდინ: მოკვდით, აკვიდეთ მათსა უფლისასა
 სახლსა დმრთისა იაკობისა, და მითხრას ჩუენ გზაჲ თქი, და ვიღოდით მის
 ზედა. რამეთუ სინით გამოვიდეს შუული, და სიტუეჲ უფლისაჲ იერუსალმ
 30 შით, და სჯიდეს საშუაელ ერთა მრავლთა და ამხილოს ერსა მრავლსა; და დას-
 ქრიდენ მახვლებსა მათსა საჩინსად და დასურებსა მათსა მანკლად. და არა დი A129a
 დოს სათესაჲმან სათესაჲსა ზედა მახვლი, და არა ისწავედენ მერმე ბრძოლასაჲ.
 ხოლოა ჰუკრინი, ვითარცა იტყუს თოდართე ბაბილონით აღმოსლვისა-თვის,
 თქემულად იტყვან ამათ შეცთომილებით. და არა საკრველ არს: რამეთუ, ვითარ-
 30 და იგი სხუათა წინაჲსწარმეტეუველთათა შინა სცთობიან, ეკრეთე და აქაჲ. რა-

7 ოსხმეოც ორმოც C. - 19 რომლისა-თვისცა რისა C. - 26 მოვიდოდან C. --
 უფლისასა მალასა B in A 117, - 27 და სახლსა C, - 28 აღმოსლვისა-თვის აღმოსლვისა C,

მეთუ რომელნი წარმართნი მახლობელად და შორებულად დამკვდრებულნი შემდგომად ბაბილონით აღმოსლვისა მორბიოდეს ტაძრისა მიმართ ჭურთხაიას და შუგულს მათსა შეიტკობოდეს, და მიერ გამოგავლსა სიტუყუასა შეიუყარებდეს. და არა უფრომადა წინა აღუდგებოდეს და მბრძოლ ექმნებოდეს მათ. რამეთუ შემდგომად ბაბილონით აღმოსლვისა გოგ და მაგოგ სიმრავლისათანა სსუათა წარმართთაგან განილაშქრეს ჭურთხაიას ზედა. და სსუანიცა უოველნი გარემომს მათსა დამკვდრებულნი მბრძოლ ექმნებოდეს მათ. ამიერ უკუე იფუმიელნი და მოაბელნი და ამანიტელნი და იმიერ უცხოთელნი და სამარიტელნი და ყუადად შემდგომად მტირედისა ხანისა მაკედონელთა-მიერნი გარემოადგეს მათ ძვრნი, რომელთა იგი წარმოიტუეს წიგნი მაკაბელთაჲ. ხოლო აჲა სწინამსწარმეტყუელოჲ სიტუყუაჲ უშუოთუელსა მშდრობას უქადეს; და ვითარმედ შემდგომად საუფლომასა მოსლვისა უოფადსა მას ჟამსა მოასწავებს წინამსწარ, საქმენი წამებენ კუადად. რამეთუ უწინარეს შეუთბისა ჰრომთაჲსა ზედაჲს-ზედა იქმნებოდეს ურთი-ერთას ბრძოლად აღდგომანი წარმართთანი, ვინამთგან თითოეულსა ნათესაჲსა თჳსი შეუთბაჲ განუოფილი სსუათა შეუთბაიადან მოეგო ხოლო მთავრობასა რაჲ ჰრომთასა დაემორჩილნეს უოველნი მთავრობანი ქუეუანისანი და თითოეულისა ნათესავისა შეუთბაჲ მოსლვასა ქრისტესსა დაიკნა, უშუოთუელებანი მშდრობანი აღავსო სოფელი, ვინამთგან არა აღდგებოდა მერმეტა ჩათესავი ნათესავსა ზედა და კერძობითთა შეუთბათა. მიიტაცებდეს უშოდესნი უშოდურესთა თჳსთასა. ამის-თჳს უფრომადა ცხადად საცნაურ იქმნების აღსასრული წინამსწარმეტყუელებისაჲ: ანუ არა ჰხედავთა სიმაღლესა ეკლესიისასა, და უოველთა მისსა მიმართ დამდაბლებულეებსა, და პატრივის-შემწირველობასა, და უმრავლესთაგან ვიდრე-მე ნებსით მონებისა აღმსარებელბობასა და ერთგულებასა, ხოლო რომელთაგანმე უნებლიეთ მსახურებასა, და ცუდად-მაცოდობელობასა? არა ჰხედავთა მწუერავლებსა მათათსა, ჯ ჭურთხაიო და წარმართთო, საძაგელობისაგან თქუენისა განთავის-უფლებულად და საყოფელობითა მოღუწეთაჲთა განშუენებულად და უოველთავე მუნ შემდინარედ და სიონს გამოჩინებულისა სიტუყუსა ღმრთის-მეტყუელებით მქადაგებულად და მუნით გამოსრულისა სჯულისა აღმსარებულად და ბრძოლათა უკუე დაცხრომილად და სამუშაჲთაჲსა ჭურჭელთა საბრძოლელთა წილ კელად მიხუდად?

ანუ არა უწუითა, ვითარმედ ოდეს წინამსწარმეტყუელებანი წინა მათსწავნა ესენი, სსუად უკუე შეუთბა იუდას ზედა იერუსალემს, ჳ სსუად ისრაელს ზედა სამარიას, და სსუად იდეუმელთა, და სსუად მოაბელთა, და კუადად სსუად ამანიტელთა, და სსუად არაბთა? და მადიემელნი და ამაღლენი ურთი-ერთასთა მთავ-

5

10

15

20

25

30

A129b

9 მაკედონელთა | კედონელთა C in A attr.—11 საუფლომასა] საულის C in A attr.—23 ხოლო om. C.—32 მოაბელთა, და კუადად სსუად om. C in A attr. 83 მადაბელთა B მადაბი C in A loc. attr.

5 რთა მისცემდეს ხარკთა, ხოლო გაცხა და ასკალონი და აზოტი, მერვე სიღონი-
 ცა და ტვროსი და დამასკე სხუათა და სხუათა მთავართა შერე გინიგებოდეს.
 ხოლო უფლისა ჩუენის იესუ ქრისტეს კორციელსა შობას შეუსუელად აჯს- A130e
 10 ტოს კეისარმან დაიპურნა უფელნი და ადგილთ-მეურობელობითთა მთავრობათა და
 კერძობითთა მეფობათა დამკნულობითა მთავრობათა კელმწიფებასა ჰრომთასა
 დაუმორჩილნა უფელნი. რომლისა წინამწარმხედველი და წინამასწავებელი
 დაუთა გალობდა: *«*უფელით და იხილენით საქმენა ღმრთისანი, რომელმან დასხნა
 ნიშნი ქუეყანასა ზედა დამცადებელმან ბრძოლათმან ვიდრე კიდეთამდე ქუეყანი-
 სთა. მშჯლი შემუსროს და შეუქვას, სსურველნი და ფარები დაწყას ცეცხლითა.
 15 ჰე, ნამდჯვე კეთილად დაიკსინეს ადგილთ-მთავრობანი და კერძობითნი მეფო-
 ბანი, რომელთაცან არცა თუ მცირესა რასმე მშჯლობასა მთისთულებდეს კაცნი,
 არამედ უფელი ქალაქი და სოფელი სსურველთა ქუეჲ იყო, ვითარცა ანაზდა-
 ითსა ზედა მოსლავსა მეზობელთა თუსთასა მომლოდე. ხოლო უფლისა ჩუენი-
 სა იესუ ქრისტეს-თუს კუალად იტუჯს დავით: *«*გამობრწვენდეს დღეაა მისთა
 20 სიმართლე და სიმრავლე მშჯლობისაჲ. რამეთუ მეფობისაცან ჰრომთაჲსა, ვითა-
 რცა მრავალგზის გუთქუამს, კერძობითთა მეფობათა და ბრძოლათა დამკნე-
 ლობასა უმეფოთველმან მშჯლობამან ადავრო სოფელი და სსმენელნი კაცთანი
 განუმზადნა მქადაგებელთა სქეშარიტისა მშჯლობისთა. რამეთუ მიერთგან, ვი-
 თარცა ერთსა სსმეთესა შინა, თავის-უფლებით რბოდეს და სცხობრებულთა
 25 მოძღურებათა განუყოფდეს უფლისა სოფლისა უფელთა კაცთა და თხრობისა-
 ებრ უკუე ესრეთ სრულ იქმნა დაცადებაჲ ბრძოლათაჲ და შემდგომნი. ხო-
 ლო სახის-მეტუელებით თუ ვისმე ენებოს გულის-ხმის-უთფაჲ, დაცადებულად
 იხილვების ეკლესიისა ზედა ადღგომილი ბრძოლაჲ. რამეთუ იტუჯს: *«*შეშფოთნეს
 წარმართნი, მისდრკეს მეფენი, მოსცა ხმაჲ თუსი მადლმან, შეიძრა ჰუეყანაჲ.
 30 რამეთუ შეწვენისა გამოჩინებასა ზურგი მთაქცავს მბრძოლთა, და ძუელ სადმე A130h
 წინააღმდეგობათა მეფობათა მორჩილებითა მოუდრინეს ქედნი და სცხობრებელი
 უღელი გულის-მოდგინედ შეიწყნარეს. რამეთუ სქეშარიტისა და საქეთა-მიერისა
 წამებისა და უფლით-კერძობთა საკურველთა-მოქმედებათა, ვითარცა ხმისა რაჲსმე მე-
 ეკელმან დმერთმან, სიმადლე თუსი წარმოაჩინა და შიშითა ადავსნა სულნი მათნი.
 35 ხოლო ვინამთგან წინამწარ მხედვიდა საწინამწარმეტუელოჲ სიტყუაჲ,
 სადმერთთაჲსა წერილისა გარდაქცეულად მთარგმანებულობასა და სიგლისხესა ჰუ-
 რიათასა, ვითარცა პირითა წინამწარ მოსწავებულისაჲთა, თქუა მათდა მიმართ,
 ვითარცა წინაგანმკურველმან მათმან ესრეთ: *«*მოიცადეთ და გულის-ხმა უფთ,
 ვითარმედ მე ვარ ღმერთთა. ცხად არს ვითარმედ მათი წარმმართველი თქუენ
 35 მიერ შეურაცხქმნილი და ავმადლე წარმართთა შორის, ავმადლე ქუეყანასა ზე-

და, ხოლო ჩვენ რათა მასწავოს იუ ვინ არს ესე, ვითარ რეცა იანა-მოხარულ-
 ღმნს შესძინა ვითარმედ აუფადი ძაღლია სუენ თანა, კელისა მპერობელ ჩუენდა
 ღმერთი იაკობისა. გარნა არა ღიტიონად ეო მოახუნებოდა იაკობისი, არამედ ვინაჲ
 5 თანა პირველად მან მოასწავა მოწოდებაჲ წარმართთაჲ სიტყვითა მით ვითარ-
 მედ არა მოაკლდეს მთავარი იუდაჲსკან. ვიდრემდის მოვიდეს, რომცისადა და-
 მარხულ არს, და იგი არს მოლოდებოდა წარმმართთაჲ. ვინაჲცა მოქცევისა წარ-
 მართთაჲს წინაჲსწარმავწყებულმან წინაჲსწარმეტყუელმან სამართლად ღმერთად
 იაკობისა წინაჲსწარმავწყებულისა ამათისა სხელ სდგა აქა წარმმართებულსა ამათისა.
 ეგრეთვე კუალად დიდი მამაჲ ოქრობირი იტყუს ვითარმედ არა რაჲ უძრეს
 10 იუო კაცობრივისა მკეცობისასა უწინარეს ქრისტეს მოსდვისსა და ქურთი-ერთას A131a
 მტერნი და მბრძოლნი კლგადეს უოკელნი შვითლს თჳსთა, მამა-დედანი შერდთა
 მიმართ თჳსთა ბორკდეს. და კუალად შვილნი მამა-დედათა ზედა აღდგებოდეს.
 არა რომელი მოქალაქობდა, არცა ბუნებითი, არცა დაწერილი მჯუელი; არამედ
 შერეული იუო უოველი. სხე სიბოროტისაჲ სამარადისოდ იქმნებოდა და სთნო-
 15 ებად შერაცხილ იუო. მიმღებნი ზედაჲს-ზედანი ბრძოლანი ქალაქითი-ქალაქად
 და სოფლად და დაბად და სხლად იქმნებოდეს და სიძენედ და სიქაღჯუად იქა-
 ლაგებოდეს და ქეთა და ასულთა მათთა მსხურებლად ეშმაკთა მიუკანგებას და მი-
 სნობასა და მწამელკობასა და კერნთ-მსახურებასა ღმერთის-მსახურებად ჭკონებ-
 20 დეს, ხოლო უფლისა ჩუენისა მოსდვითა უოველნი ესე ურინო იქმნეს, ვითარცა
 განცხადებულად მოქაგებულნი, და უშუოთველი მშდლობაჲ და უოვლად-განვრცო-
 მილი სთნოებოდა სოფელსა შინა მოქალაქობენა.

აწ უკვე ორმოცდამეერთესა წელსა აგუსტოსის მეფობისსა და შესაქმითკან
 სოფლისაჲთ ხეთათს მეხუთასესა წელსა და წარმართთაგანისა ჭეროდეს მეფედ
 ჭურთასტანისა ქალაგებასა და უფლისა ჩუენისა კორციელსა შობას სრულ იქმნა
 25 სიტყუაჲ იგი ვითარმედ არა მოაკლდეს მთავარი იუდაჲსკან, ვიდრემდის მოვი-
 დეს, რომცისადა დამარხულ არს ქრისტე. რამეთუ, ვინაჲთგან თჳთ ჭეროდე
 წარმართ იუო და წინაღივრთა და მეფე იქმნა ჭურთათა ეგრეთვე მღდელთა-მთა-
 ვარიცა დაჯგინა სხჳს ნათესავისა რომლისა-თჳს მეესეულად დასცხრა სამამთ-
 მთავროდსა წინაჲსწარმეტყუელებისა-ებრ მთავრობაჲ იუდაჲსკანი ვიდრე მუნამდე
 30 მქონებელი ფდობისაჲ. რამეთუ მღდელნი ჭმართებდეს საქმეთა, ვიდრემდის პო A131b
 მპიოს მკედარსა-მთავარმან ჭრომთამან მძღავრ გამოილო იერუსლემში და შეაგინნა
 სიწმიდენი ვიდრე შეუვალთამდე ტაძრისათა შესდვითა, ხოლო მონაცვალობითა
 ღირველთა მამათაჲთა ვიდრე მუნ ჭამადმდე მოწვენიელი თანად მეფობაჲ მღდელთა-
 მთავრობაჲ დაჰქსნა, რაჲმს არისტოტელე შერეული წარავლინა ჭრომედ; და
 35 უოველი ნათესაჲ ჭურთათა მთხარეე უო ჭრომთა, და ესრეთ პირველად ჭეროდეს

14 Inter უოველი et სიბოროტე versus un. illeest.

უცხოელსა კელთ ედვა ნათესავი ჭურათათაჲ, ვითარცა ვიქუთ. რომლისა-ზე
 დიდებულსა მას გამოჩინებულსა მაცხოვრისასა სამართლად მოაკლდეს მღვდელთ-მთა-
 ვარნი წინამძღუარნი ჭურათანი საღმრთოაჲსა მის-ებრ წინამოსწავუბისა; და რა-
 მეთუ მღვდელთ-მთავარნიცა იუდაჲსკანნი იუვენეს დედულად, ვინაჲთკან დიდმან
 5 აჭრონ ასული ამინადაბასი მიიყვანა ცოლად, და ამიერ ნათესავ იუვენეს ურთი-ერ-
 თას იუდაჲს და ლეკისკანნი და ამიერვე თჳს ეუგოდა აჭრონიტელი ელისაბედ
 ღმრთის-მშობელსა მარიამს.

ესრეთ უკუე მოკლებსა ჭურათაკან მღვდელთ-მთავრობისასა უცხოთეს-
 ლი ჭეროდე მეფე დ მათდა დაიდგინა, ვითარცა ითქუა. რომლისა იგი დღეთა
 10 შთახლებასა სამეუფოაჲსა შობისასა, ჰირველთა მამათაკანი მონაცვალებობაჲ მღვდელთ-
 მთავრობისაჲ დაიკანა და დანიელის მიერ წინამსწარეწეულებანი წინამძღუ-
 არნი სრულეობაჲ გამოჩინებისაჲ მაითუადა, რამეთუ ცხებულნი იუვენეს წინამძღუ-
 არნი ესე იგი არს მღვდელთ-მთავარნი ვიდრე ჭეროდესადმდე დამწეულებანი უკუე
 დაროზისა-ზე ქმნილით განახლებითგან ტაძრისაჲთ და დასრულებულნი ქრკა- A132a
 15 ნოჲს-ზე თხას თხმეოცდასამთა წელიწადთა, როდეთა მოასწავებს დანიელცა,
 იტუოდის რაჲ ესრეთ ვითარმედ ცნას და გულის-ხმა უოს გამოსლევითგან სიტყუასაჲთ
 და მიტებით და აღშენებით იერუსალემისაჲთ ვიდრე ქრისტესადმდე წინამძღუ-
 არისა შუდელნი შუდ და მშუდელნი სამეოც და ორ. რამეთუ შუდნი და სამეო-
 ცდა-ორნი შუდელნი თხას თხმეოც და სამ წელიწად სრულ იქმნებიან, რა-
 20 ოდენ იუვენეს წელი ცხებულთა წინამძღუართანი; რომელთა უკუანახუნელისი
 ჳრკანოს ტუეე იქმნა რაჲ ჰართთა მიერ, ჭეროდე მიიღო მეფობაჲ შემდგომად
 მათსა და მერმე ძეთა მისთა ვიდრე სრულიადისა მის ჭრომთა-მიერისა მოკრე-
 ბისამდე, რამეთუ არდა მერმეცა მონაცვალებით სამღვდელთ-მთავრობასა ნათესა-
 ვისკან ჭურათათაჲსა და ასსამონელთა ესე იგი არს შაკაბულთაკანნი მღვდლობ-
 25 დეს წინაშე ღმრთისა, ვითარცა იტუეს იოსებოს, არცა კუჲლად ცხობებითა სა-
 თნოჲთა წარჩინებულნი სჯულისა-ებრ მოსტისასა, არამედ უჩინონი ვინმე სხუაჲმ
 ოდესმე სხუაჲ და სხუაჲმ სხუაჲ. და რომელნიმე წელიწადეულად, ხოლო რა-
 მელნიმე უმცირესსა ხანსა მოიუიდდეს ჭრომთაკან ჰატაკასა აჲს. რომლისა-თჳს
 დანიელცა წინამსწარმეტყუელებს და იტუეს: და შემდგომად შუდთა და სამეოც-
 30 და ორთა შუდელთა მოისზოს საცხებელი ჰ სამართალი არა იუოს ჰ შემდგომსა.

ხოლო განჭეუეს რაჲ სამეოცდაცხრანი შვიდეულნი ესრეთ: შუდნი უკუე შემ-
 დგომად ტუეობით უკუმეტყუვისა ვიდრე აღშენებადმდე ტაძრისა, და სამეოც-
 დარნი ვიდრე მოკლებამდე ცხებულთა წინამძღუართათაჲს. ხოლო ერთი შვიდეუ-
 დი, რომელსა შინა უფალმან ქადაგა ახალი ადტუმაჲ. და რომლისა განზოგება-
 35 სა | მოვიდა საცხობებულად გნებად; და აღდებულ იქმნა შორის მოსტის მიერ მო- A132b

4 იუენეს C.—0 ქარონიტელი C.

ცემულ ადგილზე. ღამის უკუ ეკსევი. ხოლო კვლად აკოდორიტე იტყვს: და
 განსაღიეროსო, ხმობს, აღთქუმა მრავლათა შდგუელს ერთსა და განზოგებას შუ-
 დეულისას, აღლებულ იქმეს მსხუერპლი და შესწირაფი, და ტაძარს შინა სძაგე
 ლი მოკრებისა, და დასასრული მიეცეს მოკრებას. რამეთუ მას შინა მოე-
 5 ცა მორწმუნეთა ახალი აღთქუმა და ვოფლითავე ძლიერებითა ადვან იგინი, ვი-
 ნაფთვან განზოგებას ამის შდგუელისას სჯულიერი მსხუერპლი მოისპო ჭუმ
 მარტისა მსხუერპლისა შეწირვითა. და არა ხოლო მსხუერპლი იგი დასცხ-
 რესო, არამედ სძაგელიცა მოკრებისა ტაძარს შინა მოეცეს, რამეთუ სს-
 წაუდად მოკრებისა ხ ტოთ რათმე უარქმნილთა სჯულისკან მას შინა შეეგნე-
 10 ბა განიხნა, რომელი ესე ქმნა ზილატე. რაჟამს, სამეფონი ხატნი შეიხუნა და
 მით ტაძრად გარეშე სჯულისა. რომლისა-თჳს თქუა უფალმან ვითარმედ რაჟამს
 იხილოთ სძაგელი მოკრებისა, თქუმულს დანიელ წინასწარმეტყუელისა, უწო-
 დეთ, ვითარმედ მოახლებულ არს მოკრება მისია. ხოლო ესე რაჟ თქუა სი-
 მსწრაფლე მათ ზედა მომზადისა მის საზოგადოასა მოსრულებისა წარმო-
 15 აჩინა. და რათა არა ჰგონონ ჰერათა, ვითარმედ კვლად დაპურობად უცმათ ტა-
 ძარი და ქალაქი და ზირველი იგი შეენიერება, შეესეულად შესძინა წინადა-
 წარმეტყუელმან ვითარმედ ვიდრე აღსასრულამდე აღსასრული ჟამისა მიეცეს
 მოკრებას ზედა. რამეთუ ვიდრე აღსასრულამდე სოფლისა, იტყვს, მოცკრებისა
 აღსასრული ჰტეის უვალეებულად აროდეს მიმთუდეული შეცვალებისა რომელი
 20 ესე განცხადა, თქუა რაჟ ესრეთ: რისხვისა მოსრულებისა მათა და ვერდარა იყვნენ,
 და გულის-ხმა უონ, ვითარმედ დმერთი მუუფებს იაკობსა ზედა და კიდეთა ქუე-
 ყანისაჲ, რომელთა უფროსადა მამინ გულის-ხმა უონ, რაჟამს იხილონ სასწაუ-
 ლი ძისა კაცისაჲ ცათა შინა. და იხილონ იგი ტომად-ტომადთა მათთა და რა-
 მელსაცა უგუმირეს.

25 საკმარ უეფე არს ცნობად, ვაჲარმედ კბრელებნი სრბათა-ებრ მთოვარისათა
 რიცხუვენ დღეთა წელიწდისა თიუეთას და ერთმეტათა დღეთა დასმთენენ, რა-
 მელთა ჩუენ ემვოლიმოსად უწოდთ. რამეთუ მოქცევი მთოვარისა სრბათაჲ ოც-
 დაცხრათა დღეთა და ექვსთა ყამონ შინა სრულ იქმნების, რომელთა რიცხვსა
 შედგომალნი სამას ორმოც და ათთასმეტ ჰყოფენ დღეთა წელიწდისათა. აწ
 30 უკუე, ვინაფთვან კბრელსა კაცსა კზრახებოდა მთავარანგელოზა, წინადაწარმე-
 ტუეულსა ვიტყუთ დანიელს, და რაცხუსა წელიწადთასა ასწავებდა, უეჭუელად
 სუეულებისაებრსა რაცხუსა უთხრობდა მას. და რამეთუ საჭიროდ სათანადო არს
 ემვოლიმოსთაგან მეკრებულთა მათცა წელიწადთა დართავა ზედა, რამეთუ ამა-
 თითა ზედა-დასოვითა იპოების ოთხას ოთხმეოცდასამნი წელიწადნი რიცხვ-

A133a

24-29 შესწავლე ვ'დ რ'ლსა იგი ჩ'ნ ვ'ა ნადებად უწოდო ქართულითა ენითა, მას ბერძენნი ეწოდოიზმოსად სახელ სდებენ.

სა-ებრ ებრაელისა, რომელსა შეჰქრებენ შჯდნი და სამეოცდარნი შჯდეულები. ხოლო განყუნა ივინი არა ღიკონად, არამედ ვითარცა საქმეთა რათქუ შეცვალებისა წინაღწარმუწებელმან. აწ უკუე აღშენებთგან ვიდრე-მე იერუსალმისაჲს, რომელა იქმნა ნემესიოჲს და ეზრამს მიერ ვიდრე ჯრქანოჲსმდე უკუნაჲსსე-

A133b

5 ღისა მღდეულთ-მთავრისა ასსაშონელთა ესე იგი არს შაკაბულთაგანისა, რომელი მოკლა ჰეროდე, სამეოცდართა შჯდეულთა რიცხვ სრულ იქმნების ხოლო სიკუდილით მისითგან ვიდრე გამოჩინებამდე მაცხოვრისა ჩუენისა და იორდანელ ნათლის-ღებად მოსლვადმდე სხუანი იგი შჯდნი შჯდეულები შიადებენ სრულებასა. რომელსაჲცა ჟამსა შინა შემდგომად სიკუდილისა ჯრქანოჲსა და ვიდრე გამოცხადებამდე მაცხოვრისა უსჯულონი მღდეულთ-მთავარნი იქმნებოდეს მიერთგან, რომ-

10 ღისა წარმომაჩინებელმან იოსიპოს თქუა ვითარმედ კვლთ ეღვა რაჲ ჰრომთა მიერ შეუთბაჲ ჰურიათაჲ ჰეროდეს, არღარა ასსაშონელთაგან, არამედ უჩინოთა ვიეთმე და მხოლოდ ჰურიათაგან ოღენ გამოჩენვასა მღდეულ-მთავრისაჲსა.
და შემდგომად სამეოცდართა შჯდეულთა, იტუვს წინაღწარმეტყუელი, მისიპოს სამართალა და სცხებელი, ცხად არს, ვითარმედ შჯდთა შჯდეულთა მ.იოსიპოს სცხებელი ესე იგი არს მღდეულთ-მთავართა შორის სიღული იგი უგვილოფნებაჲ მადლისაჲ. რამეთუ დაღათუ იცხებოდესჲ, არამედ უსჯულოდ და უწესოდ. და კუჲად იტუვს ვიდრე ქრისტესამდე წინამძღურისა შჯდეულები შჯდ და შჯდეულები სამეოც და ორ. რამეთუ წინამძღურასა და მაცხოვარასა ქრისტესა

20 შჯდწილქმნილნი შჯდეულები შეუდგინნა, რათა ვისწავლოთ, ვითარმედ ვინებოთ რაჲ ქრისტესგან დაწეებაჲ და აღმართავენებაჲ რიცხვსაჲ, მირველად შჯდთა შჯდეულთა ვჰპოებთ და ეგრეთღა სამეოცდართა. ამის შემდგომად იტუვს ეოფადას მას მოკერებასა ქადაქისა და უსჯულოჲსა მღდეულთ-მთავრობისასა მეტუელები ესრეთ ვითარმედ ჭადაქი და სიწმიდე განიხრწნენ წინამძღურისა თანამოაჲვადისა, რამეთუ წინა მძღურად უცხოთელსა შეუჟას და უსჯულოსა წინა-

A134a

25 მთავრობასა იტუვს.
ესრეთ უკუე საღმრთო მანცა კარიღე თქუა იერუსალმემელმან, ვითარმედ სიტუვთა ამით მამათ-მთავარმან: თუ არა მოკლდეს მთავარი იუდაჲსგან და წინამძღური წუვილთაგან მისთა, ვიდრემდის მოვიდეს რომლისგან დამარხულ არსა. სასწაულად ქრისტეს მოსლვისად მისცა დაცხრომაჲ ჰურიათა მთავრობისაჲ, რამეთუ, უკუეთუ აწ არა ჰრომთა ქუეშე არან, არა საღმე მოსრულ არს ქრისტე. უკუეთუ ჰქონან იუდაჲს და დავითის ტომისაგანნი მთავარნი, არა საღმე მოსრულ არს მოსალოდელი რომელმან ცაზობა ვენაკსა კიცვ მისთა სიტუვსა-ებრ წინაღწარმეტყუელისა ზაქარიაჲსსა. აწ უკუე მოკლებასა იუდაჲსგანთა მთავართაჲსა უცხოთელმან ჰეროდე შიილო შეუთბაჲ. რამეთუ კუჲად იტუვს დანიელის მიმართ მზრახული ანგელოზი ვითარმედ აცნა და გულის-ხმს ჰერო გამოსლვისგან სიტ-

35

ვსა და მიგებისა და აღშენებისა იერუსალმისა ვიდრე ქრისტესამდე წინამძღუ-
 რისა შჯეულნი შჯდ და შჯდეულნი სამეოც და ორა. ხოლო შჯდნი და სამეოცდა-
 ორნი შჯდეულნი წელთანი შეკრებუიან წელაწდად ოთხას ოთხმეოცდასამად. ვინაჲთგან
 უკუე შემდგომად იერუსალმისა აღშენებისა ოთხას ოთხმეოცდასამნი წელიწადნი
 5 გარდაედეს და მთაგრინი მოყოლდეს, გამოჩნდების უცხოთესლი მეფე ვინმე, რომლი-
 სა-ზე იშკების ქრისტე. რამეთუ დარიოს მიდმინ ბრძანა აღშენებაჲ ტაძრისაჲ
 მექესუსსა თთუესა მეფობისა მისისა, ხოლო ჰირველსა წელსა ელენებრისა მის
 სამეოცდაექუსისა ოღუშნაადოჲსისა. ხოლო ოღუშნაადოდ ელენთა მიერ სახელ
 ელების თილიოეულსა მოქცევსა მეოთხისა წელ წდისსა აღსრულებული იგი საქმე A131b
 10 და სრბათაგან მზისათა თითოეულსა წელაწდასა დაშთომილი სამი ჟამი და მთ
 მიერ მეოთხესა წელაწდას, სრულქმნილია დღე. რამელი რაჲ წელიწად სამთა
 ჟამთა დამატებთა ათორმეტად ჟამად შეიქმნების მეოთხესა წელსა, რომელ არს
 საზომი დღასა სრულასაჲ და სამას სამეოც და ექუს ჰუოფს დღეთა მას წელიწ
 დისათა, რომელსაგა ნაკად უწოდთ ჩუენ. ვინაჲცა მეფე ექმნების ჰეროდე ასოთხ-
 15 მეოცდამექექუსესა ოღუშნაადოჲსა, მეოთხესა წელსა მისსა. და სამეოცდამექექუსეთ-
 გან ვიდრე ასოთხმეოცდამექექუსედმდე იქმნებიან შორის ასოცნი ოღუშნაადონი,
 რომელ არიან წელნი ოთხას ოთხმეოცდასამნი. აწ უკუე სამეოცდაათნი შჯდეუ-
 ღნი სრულ იქმნებიან ჟამთა შინა ქრისტესთა აღრიცხუვისა-ებრ ებრაელთაჲსა,
 რამეთუ იგინა სრბათა-ებრ მთაფარისათა რაცხენ წელიწადსა, ვითარ იგი ზეჲ
 20 მოვიკსენეთ.

ხოლო უკუეთუ ეძიებ მიზეზსა ქრისტეს მოსლვისასა, ისმინე, რამეთუ შემ-
 დგომად სამოთხით გამოგრდომისა იცნა ადამ ევა, ცოლი თჳსი; და მეორე მ-
 ნაცვალე მთისა იქმნეს კან და აბელ. და კანი ჰირველად კაცის-შეღვევლად გა-
 მოჩნდა, ჯ უკუნადასკნელ წელით-რღუნაჲ მოიწია ფრიადისა კაცთა უკუეთურებისა-თჳს.
 25 ცცხლი ზეცით გარდამოკდა სოლომელთა ზედა საქმეთა მათთა ბაღწებისა-თჳს
 შემდგომად ჟამთა გამოირჩია დმერთმან ისრაელთი, გარნა იგიცა გარდაიქცა და
 უკმარ იქმნა. მთიფლინისქ შემდგომად მოსტსა წინადაწარმეტუეულნი განკურნებად
 ზისსა, არამედ შეურნდნი შეტუებარად მიიხუნეს შეუცვალეებულობითა ვნებისაჲთა
 და უკურნებულობაჲა მისითა. ვიდრემლი' სმაბდეს იგინი ვითარმედ წარწემლა
 30 განკრძალული ქუეუანთ და წარმართებელი კაცთა შორის არღარ არს. და ყო- A135a
 ველთაჲე მიაქციეს ერთბამად და უკმარ იქმნეს. არა არს მოქმედ სიტუბობებისა
 მიერთადმდეუ. ჯ წევუაჲ ჯ ჰარყაჲდა მრუშებაჲ და სისხლგაჲ განფერილ არსქუეა-
 ნასა ზედა ჯ სისხლსა სისხლსა ზედა და'ქენება. რამეთუ ძეთა ჯ ასულთა მათთა

8 წელთა C. 2) მოვიკსენეთ C.

6-10 შეისწავე გ'დ ოთხი წელიწადი არს ოღუშნადაჲ ერთი გ'რ იგი ათხუთმეტი წელიწადი არს ინდიკაონი.

მსხუერებლად დაუკვირეს ეშმაკთაჲ, იმისნივედეს და მწამლველობდეს და იზი-
ნიდეს, და შემოკლებულად ითქვიმოდედ: დიდ იყო წელული კაცებისაჲ თაყთ-
გან ვიდრე ფერკთამდე; და არა იყო საღებური დასაღებულად, არცა ზეთი დასას-
ხმელად არცა, სახუეველი შესაკრეულად.

5 ამის შემდგომად წინაღსწარმეტყუელნი საღმობიერად მტირაღნი და უღო-
ნიქმნიღნი იტყოდეს: ღვინ მისცეს სიონით ცხოვრებაჲ ისრაელსაჲ, და ყუფალო,
მიადრიკენ ცნი და გარდამოკედა, რამეთუ ზეშთა გარდაქმტებისან ძალსა კურჩე
ბისა ჩუენისასა წელულებანი კაცებისანი წინაღსწარმეტყუელნი შენნი მოსწუდ-
დნეს, და საკურთხეველნი შენნი დაქცინეს, და ჩუენ მიერ განგმართებულ არიან
10 სიბორტენი ესე. ამის-თჳს უოფლისა მოქვენე არიან განმმართებულობისა და მა-
ცხოვრებისა ესრეთ უკევე მსმენელი ვედრებასა წინაღსწარმეტყუელთა თჳსთასა
გარდამოკედა, მეტყუელი. აჲ! მოვალ და დაკვივდრო შორის თქვენსაჲ, და ვიყო
შე უოველთა ღმერთთა და იგინი იუენენ ჩემდა კრად, და არა დასწავებდეს თითოე-
ული მოუყასს, თჳსსა და თათოყული ძმასა თჳსსა: იცან უფალი. რამეთუ უოველ-
15 თა მიცოდინან შე მცირითგან. მათით ვიდრე დიდადმდე, რამეთუ მიღხინებულ ვე-
ყო ცოდვათა მათთა და უამაროლოებათა მათთა. |

ხოლო ჰეროდეს ესხნეს სამნი თანა-მოსახლებენი თჳსნი და ორსახლებნი ძე- A135b
ნი: ბირველად ჰეროდე ანტიპა, რომელმან, მოკლა წინამორბედი. და რომლისა-
ზე ჯუარს ეცუა უფალი, და ჰეროდე ფილიპე, ჰირველი ქმარი იროდიადისი,
20 რომელსა ასულად ესუა მროკვადი იგი საღომი. და ჰეროდე აღრიპა, რომ-
ელმან მოკლა ბაობ ზებედესი. რომლისა მიმართ ხმა ეო რაჲ კრმან ვი-
თარმედ ღმერთთას ხმაჲ არს ესე არა კაცისაჲ, მეუსეულად მიკვად მას სასჯელი,
რაჲმს იგი ანგელოზმან უფლისმან სტა უხალაფად და აღჰკრთა საუდრისა-
გან რომელსა ზედა მჭდომარე იყო, რამეთუ მწარედ განიპო მუცელი მისი. ხო-
ლო საღმერთთა იაკობ, იხადა რაჲ წარმართებულად სასიკუდიისესა გზასა შე-
მასმენელმან მისმან, შეუფრდა ფერკთა მოციქულთასთა და ეტუოდა: შემინდვე, კა-
ცო ღმერთისაო, რამეთუ დიდად გინანი მით-თჳს, რომელნი გცოდენ შენდამოა.
ხოლო ნეტარმან მეუსეულად მბორ უყო მას და ჰრქუა: მმჯდობაჲ შენდა, შეი-
ლო, მმჯდობაჲ შესდა, მმჯდობაჲ და მიტეგებაჲ შენოდებასაჲ. და მან მუნქუესკე
30 ხმისა დიდითა ქრისტეანედ ადირაზ თაყი თჳსი წინაშე უოველოასა და ესრეთ
მის მიერ შესქმნიდთა მათ-თანა აღირაცხა და მათ-თანავე მიიღო გარტჯნი მო-
წამებისა. ხოლო საწყალობელმან ჰეროდე მცირეთა დღეთა შინა სრულიადსა
ხრწნილებასა მაცემელმან მერადობისა მატდთაჲსა აღმომადულებელმან საწყალო-
ბულად დაუტევა ცხოვრებაჲ, ვითარ იგი უოვლად უღმერთმან მამამანცა მისმან.
35 და რამეთუ მან ქრისტეს მიმართ და თანა-მოჰსაკეთა მისთა ქმნილისა მის უმჯულო

5 დას კელეოფის თვისის ჰატაჟის მიმდებლემან უბადრუკებათ მიითუალა აღსასრუ-
 ლი, ვითარ იტუეს იოსიპოს: «სსუკულებას რაჲ შთავარდა გუამი მისი თითოსახეთა
 ვნებათა გუემუელუბამან განუეეს იგით. რამეთუ მგზნებარებაჲმან კურგებისმან და A136a
 მოუთმენელმან ქაივლმან უოფლის გუმისმან და მიმდემან ტკივილმან ბავსირად
 5 სსხელდებულისა მის სენისმან და ფერკთა ტკივილისა მიერ შექმნილმან სულ-
 მურალობამან და შინაგანმან საღმობამან ნაწლეუთამან და დაჯპოლფისა მათისა
 მიერ შობილმან სიმრავლემან მატლთამან ამათ თანა შთობამანცა სულისამან და
 ძნიად შემძებლობამან აღმოფუშვნისამან და განრდუეულებამან ერთბამად უო-
 10 ველთავე ასოთამან მოიგვეს იგი, ვიდრემდის უოველთავე მხილველთა მიერ აღი-
 რებოდა ღმრთივ-მოვლენილობაჲ გუემუელებისაჲ. ამათ უკუე და ესე ვითართა
 საღმობათა შინა მრავალჲმად დადგრომილსა ესოდენ მოუთმენელი შეემთხუელდა
 ტკოვილი ვიდრელა თოშელეულოფისა თაფისა თვისისა შეჰკადრებდა, რამეთუ
 ითხოა ერთბამად ვაჰლი და დანაჲ, ვითარ რეცა სურვიელმან აღისმან, რათამცა
 თვისითა კელითა ჰმასხუროს წადიურებასა კუმიეისა მისისსა. და ვითარცა მიი-
 15 ლო, განირთხა კელი თუთგამოკუეთად უელისა თვისისა; რომელი ესე ექმნამცა,
 არა თემცა ვისმე ეხილვა მსახურთაკანსა და შრომით გამოფხუზარ მახვლი კელ-
 თაკან მისთა და ვითარ უმთაფრეს განძრდებოდა სენი და უსაწუალობეუესსა
 აქადებდა სიკუდილსა, მიუწოდა დასა თვისსა სალომის და ქმარსა მისსა აღექანს-
 20 დრეს. და ამცრო მათ, რათა შთაიყვანნენ მთავარნი ჰურიათანი ახპარეზსა შინა,
 და მო-რამ-კუდეს იგი, მიეს კელითა სტრატოტოთამათა მოსრსენ ივინიცა, რა-
 თა არა სიხარულისა, არამედ ტუებისა მომატუეუბელ ექმნეს ჰურიათა დდე სი-
 კუდილისა მისისაჲ. და ესე რაჲ ესრეთ განაჩინა, და ფრადითა სულმოკლები- A136b
 თა შემთობილ იქმნა; და შემდგომად მოუთმენელთა საღმობათა მძნვარედ გუე-
 მუელმან განუტევა სული, მეესეულად სალომე უოველივე იგი შეამთხვა ჰურიათა,
 25 რომლითა დიდი გოდებაჲ და გლოჲჲ შეუქმნა მათ. ხოლო თუ სხუანი რადენნი
 და რაბანი ძრნი რეცა წარმართებისა-თვს მეფობისა თვისისა მოიკელოფენსა და
 ქმნნა და ვითართა განსადრელთა სიმრავლისა ზედასხმითა დავსო მან სახლი
 მკლველობისა თანა ცოდისა და შვილთა და სხუათა საყუარელთა თვისთა და ნა-
 თესაუთასა, არცადა თქუმაჲ საკმარ აქს მათი რომელთა მის-ძლითსა მატინესა
 30 შინა გრცელად მოგვთხრობს იოსიპოს.

ტიბერიის კეისრისა-თვს.

ხოლო შემდგომად ავუსტოსისა მეფე იქმნა ტიბერიოს, ქე მისი, ოც და სამ
 წელ, რომელმან აღაშენა ჰურისატანს ქალაქი მახლობელად მუნ შოფისა მის ტბისა
 და უწოდა მას სახელსა თვისსა ზედა ტიბერიადაჲ. რომლისა-ზე იქმნა დიდი იგი
 35 ძრვაჲ, ჳ ვიდრე საფუძველამდე დაირდუეს ქალაქნი ათსამეტნი: ეფესოჲ, მადნი-
 სიაჲ, სარდე, მოსტინი, ლილანი, იეროკესარიაჲ, ფილადელფიაჲ, ტიმოლონი,

28 მოკელაონა B.—29 თქუმაჲ შათი B.—33 აოცამეცნი.

კვინი, მკრინიაჲ, აზოლონიაჲ, დიანი, ჯრკანიაჲ. ღ შეათხუთმეტესა წელსა მეფო
ბისა მისისასა ნათელ ილო უფაღმან ჩუენმან და ქადაგებასა სახარებისასა იწყო.
ხოლო მეათრვაშეტესა წელსა მეფობისა მისისასა ჟუარს ეცუა და აღდგა ოცდა-

5 ებრაელთა მიერ ნისანად სახელდებული, განდისკრებასა კარიკისასა, რომელ არს
ერთი შაბათთაჲ ჰირველი და უნატიოისნესი დღეთაჲ დღე, რომლისა-თჳს თქვა A137a
მოსე ვითარმედ დასაბამსა ქნა ღმერთმან ცაჲ და ქუეყანაჲ, და ესე არს წიგნი
შესაქმისა ცისა და ქუეყანისაჲ, დღესა, რომელსა შექმნნა იგინა ღმერთიმან და რო-

10 მიშუებდეთ ამას შინა. და არს უკუე საკუთარი აღსკებაჲ ოცდახუთსა მარტისასა,
ვითარცა ვთქეთ. რომლისა-თჳს იტუვს საღმე დიდი ოქროზირი ესრეთ ვითარ-
მედ: უკეთუ შესამესა დღესა აღდგა უფალი, ვითარ იგი ოჯთ იტყოდა, ვითარმედ
ჟურ არს ძისა კაცისა ფრიად ვნებად და შეურაცხუთად და მოკლვად და შესა-

15 შესამედ ვიდრე-მე სახელიდების, ვითარცა ვნებისაგან და ჟუარისა. ხოლო მერ-
გედ, ვითარცა დაბადებისაგან და აღდგომისა, ვინაჲცა ვინაჲთგან კარიკისა აღ-
დგა ქრისტე, რომელსა შინა დასაბამი ხილულისა სოფლისაჲ წარმოიჩინა და სო-
ფელსა ზედა განფენილი ესე ნათელი შეიქმნა, მასვე შინა საცნაურიცა და ჭეშ-

20 მარიტი ნათელი ქრისტე საფლავისაგან აღმოზრწინდა, რომლისა მიერ, ვითარცა
საფლავისა ღ სიკუდილისაგან, აღდგა სოფელი. აწ უკუე კარიკითგან კარიკადმდე
მერვე დღე შეიქმნების და არს იგივე ჰირველიცა და შესამე და მერვე: ჰირვე-
ლი უკუე მას შინა დაწყებისა-თჳს დასაბამსა დაბადებისასა და დაწყებისა-თჳს
დღეთა შუდულისათაჲს და შესამე ვნებისა-თჳს უფლისა, ხოლო მერვედ შესა-

25 არს უკუე და სხუაჲცა მიზეზი მერვისა და შესამისაჲ, აჲ რაჲსა-თჳს აღ-
დგომად სახელ იღების თითოეული მათი. რამეთუ მერვესა დღესა შინა დასცხ-
რა ღმერთი უფელთაგან საქმეთა თჳსთა და არს დაცხრომაჲ ბოლოჲ და აღსა-
სრული საქმეთა განსრულებულთაჲ. ხოლო ბოლოდ | განსუენებად ითქუმის აღ- A137b
სასრული სოფლისაჲ, ოდეს იგი ეკულების ღმერთსა ცვალებამა სახესა ამის სოფ-

30 ლისასა, ვინაჲცა ვინაჲთგან ცოდვითა აღსაესე იყო სოფელი და ექადაბოლა მო-
სრულებამ სოფელსა, ხოლო ქრისტე აღსასრულსა საუკუნოჲსა ამის საწუთოჲსა-
სა უჩინოყოფად ცოდვისა მოვიდა და ივნო და დაეფლა და აღდგა კარიკისა
დღესა და, რომელსა შინა შესაქმედ სოფლისა იწყო, მასვე შინა აღდგა სოფლის
შემოქმედი და თანა აღადგინა სოფელი; და, რომელი იგი ჰირველი იყო დაბა-

35 დებასა შინა, მერვედ შეირაცხა განახლებასა შინა. მეექვსესა დღესა ჟუარისა ზედა

9 ვინარებადო] ქმნარებადო A. :-28 შესამე] მერვე AC.

დაემწეაღვის შეექესესა შინა შექმნულისა-ოჯს კაცისა. რამეთუ ამას-თჳს ჳურს
 ენუა შეექესესა დღესა, რათა ეოველთა ვისწავოთ, ვითარმედ შეექესესა შინა
 დამბადებელი კაცისაჲ თჳთ იგივე შექესესა შინა ჳურს ოცუა კაცისა-თჳს. და
 არა ხოლო დღესა, არამედ ჳმისცა შეექესესა ძელსა ზედა დამოვიდებულ იუო.
 5 ვინაჲთჳნ დასაბამი ცოდვისაჲ შეექესესა ჳმისა იქმნა ძელისა მიერ, რაჳმს იგი
 განჩინებაჲ სიყუდილისაჲ მიითჳლდა ადამ. რომლისა-თჳს დახურით განკემკრიდ
 იქმნა და სისხლისა და წელსა მდინარენი გარდამოურტენა სწაშებულად ღმრ-
 თის-მგლეულთამან. სისხლისაჲ უკუე. რათა ჳურათაჲ აჩხილოს, რომელნი იგი
 იტუოდეს ვითარმედ მისხლი მაცისი ჩუენ ზედა და შვილთა ჩუენთა ზედაჲ. ხოლო
 10 წელსაჲ, რათა ზიდატე შეკდემულ უოს, რამეთუ მოიდო წყალი და დაბანნა კელ-
 ნი და ვითარცა უბრადომან ურადოჲ და მარათლი შოლტით გუემულ და ჳურ-
 რითა დაშვიდ უო.

ვინაჲთჳნ უკუე. ვითარცა მრავალ გზას გვთქუამს, მერვე და ადღვთამჲ
 მგუდართაჲ აღსასრულსა ქადაგების სოფლისსა, რომლითა ცხად არს, ვითარმედ უე-
 15 ჳულად მაშინ იქმნების აღსასრული სოფლისაჲ, რაჳმს იგი ღმრთის-მსახურნი
 და ღირნი მოაკლდენ სოფლისკან; და ამისსა მოწამე არს ქრასტე, იტუოდის რაჲ A138
 ესრეთ ვითარმედ ჩო რ-ჲ-ვიდეს ძე კაცისაჲ, ჰოვოსმება სარწმუნოებაჲ ქვეყან-
 სს ზედა? და მოცაქელი იტუეს: ეუკუეთუ არა მოიწიოს ზარკელად ორგულებაჲ.
 რაჳმს განუდგენ სარწმუნოებისა, რომელნი შეუდგან სულსა სტოფრისასა და
 20 მოძღურებათა სუშაჲოთაჲ. ღეჳეშმარტუბისკან ვიდრე-ჲე გარემოიქცინენ სასმენულ-
 ნი, ხოლო ზღაზრობათა მიერჩენა და, ვაჲარ იგი შეჩაკეთ-მოძღურათა წარწემე-
 დაჲ მიზრე იქმნების დაქვევისა ნავაჲსა და მოკლებაჲ მწეემსთაჲ განხვევისა
 და წარწემედისა და უდებებაჲ მუშაჲთაჲ ნაყოფთა შორის ადმოცესების ოაჲთაჲ-
 სს, ეგრეთვე მოკლებაჲ ღირსთაჲ და კისსა იქმნების სოფლისა. ხოლო ღირსება აჩს
 25 ღმრთას მიზრთ ღირსებაჲ; და იგი არს ღირს, რომელმან სარწმუნოებისა მიერ ღე
 კოილთა საქმეთა აღირსოს და შეწიროს თავი თჳსი ღმრთისა და იღირსოს და
 შეწიროს იგი დემრამან. რომლისა-თჳსცა დამტეუებულსა ღმრთისასა და ჳარის-
 მყოფელსა მისდა მიმართათა ადოქემათასა ეტუოდა მოსე: ჩუე იტუე გულსა შინა
 30 შენსა, ვითარმედ ღირსებაჲ მეუო მე განდგომითა სუფლისკან. აწ უკუე ვითარ იგი
 განდგომილი უფლასკან და ბოროტის-მოქმედი უღირსად სხელ იღების ეგ-
 რეთვე სარწმუნოებისა და კეაილთა საქმეთა მიერ სკუთარქმნილი ღმრთისაჲ
 ღირსად და მარადად იწოდების ჳეშმარტებით. ვინაჲცა ძელასა მიერ ვიდრე-
 ჲე იქმნა სიყუდილი და კულად ძელისა მიერ ცხონებაჲ. მუშდესა დღესა განი-
 სუენა საქმეთაგან და მუშდესავე დღესა კორცითა იმაბათა სოფლავს შინა. მუშ-
 35 დე დღე სრულებით დაჲო მას შინსა და მერვესა დღესა ადღვა და თანა ადღვი-

1 დაემსწეაღვის C.—7 გარდმოურტენა A.

ნა სოფელი. ჭ ამის-თჳს არს კჳრიაჲ, შესამეტა და შერეუ: შესამე უჲჲ ადგო-
მისა-თჳს უფლის, ხოლო შერეუ არა ხოლო უფლის, არამედ სოფლისაჲ: ა-
დგომისა-თჳს.

არამედ შენ ისმინე საუარელო, საკრეელი და დიდი საიდუმლოჲ და თუ
 5 რაჲსა-თჳს შერეედ სახელ იდეების საფლავთა ადგომაჲ | უფლისაჲ, რამეთუ შუდ- A138b
 გზას ვჰპოვებთ ადგომას მეუღართას სადმართოსა წერილსა შინა, ხოლო შემდგო-
 მად შუდთა მათ შერეედ ადღკების უფალი მეუღრთითი, რომელმან ადაღკინა
 შუდნიცა იგი და რამეთუ უწინარეს ადგომისა მისისა მხოლოდ შუდთა ოღენ
 გუესწავების ადღკომაჲ. და ზირეული ურუე ძუელსა შინა ქმნილი იგი სარეფთას
 10 შინა ელიაჲს მაერ ადღკინებაჲ ძესა ქურაივისა მის დედაკაცისასა. ხოლო მეორე
 სომანიტელისა ძისაჲ, რომელი ადაღკინა ელისე. და შესამე სტრატოტისაჲ
 მის, რომელი დაჰფუქს მახლობელად ელასეს; რომელიცა შეეხო რაჲ ძუელთა
 წინაჲსწარმეტყუელისათა, ვითარცა შეხებული ცეცხლისაჲ განჰკრათ. ხოლო
 მეოთხე ახალსა შინა ასულისა მის შესაკრებელის მთავრისაჲ მიხუთე ქერივისა
 15 მის ძასაჲ. შეეჰქუსე ლაზარტსი. და მეშუდე, რაჲმს იგი მრავალნი კუამნა შე-
 სუენებულთა წმიდათანი ადღკეს. ხოლო შერეუ თჳთი სამეუფოჲ ადღკომაჲ შე-
 მდგომად საცხორებელისა ვნებისა, რომლისა-ზე ქმნილი იგი ძრკაჲ და სინბე-
 ლე და სხუანი სასწაულნი მის ჟამისანი მრავალთა საწარმართოთა წიგნთა შინა
 იშობებიან მოკიცნებულად. რომლისა ჟამისა-თჳს აღსწერს ომნიჰოსცა ვითარმედ
 20 ადღეს მეკრავსეს ჰირეულად ძრკაჲ რაჲმე და ბეურაჲ ესმოდა მდღელთა.
 ამას შემდგომად ანაზდაიოთა რაჲსმე ხზას, ცხად არს ვითარმედ ანგელოზებ-
 რასა უმ. საგანსთა ადგილთაგან ტარისათა ესრეთ მეტყუელისა მსმენელ იქმნეს:
 აგანვიდეთ ამიერ. და ეჲალად სხუასცა უსაკრეველსა იტრეს ასოთა შინა წერი-
 ლისათა ჰოვნადსა რასმე მოსწავებასა, რომელი იტუელა ესრეთ, ვითარმედ მას
 25 ჟამსა სოფლისაგან მათისა უუფლოს უოველსა სოფელსა კაცი ვინმე, რომლისაჲ
 ვიდრე-მე უესქანისანს ზედა თქუა აღსრულებაჲ, გარნა ფრად წინაუკუითობით
 შესტოთ თარგმანებასა შინა ამისსა, რამეთუ არა უოველსა სოფელს. ეუფელა იგი, A139a
 არამედ მხოლოდ ჰრომსა ოღენ, ვინაჲცა უფლისა ჩუენისა იესე ქრისტეს ზედა
 დაგჳშობის აღსრულებულობაჲ მისი, რომლისა მიმართ ხმაჲს მაჲმ: აიხსოვნ
 30 ჩემგან და მიგცნე შენ წარმართნი სამეკვდრებულად შენდა და დამეგობად შენდა
 კიდენი ქუეუანისანი. რომლისა-თჳსცა უოველსა ქუეუანას განკლა ხმაჲ სადმართოთა
 მოციქულთა მისთაჲ და კიდეთა სოფლისათა სიტყუანი მართნი, რომელნი ბრწენ
 ვადითა ხმაჲა ჰდაკებდეს მისსა საწარადისთა უფლებასა და საუკუნესა მეუფებასა.

და ვინაჲთგან ჟამსა ამას დაჰბადა ღმერთმან უოველი დაბადებული. რომ-
 35 ლისა მ-წამე არს ვადრე დღესამოდე ჟამსა არისასა ქმნილი ესე განახლებაჲ
 სერგთა და უოველთაჲ შცენარეთაჲ შირველისა მის-ებრ და სადმართოჲსა განჩი-

ნებისა და უუადლოფანუოფაჲ საშოთხეთა და ველთაჲ. რომელმან ისრასწლიცა
 ამასეჲ უამისა განათაფის-უფულა შეგჯეტურისა მონებისკან, და მთაფარ-ანგელოზმან
 გაბრიელ ქალწულსა მარიამს ახარა. ამის-თჳს სამართლად უკუე და ქრისტუმანცა
 მასეჲ უამისა ღათამინსა საცხორებელი ვნებაჲ. ესრეთ უკუე ჰილატე შემდგომად
 5 ჟურცემისა ქრისტესისა ხატნი კეისრისანი აღჰმართნა ღამით ტაძარსა შინა,
 რომელნიცა განთიად იხილეს რაჲ ჰურათა, ესოდენ აღშოთონეს იგინი, ვიდრემ-
 დის შეშინებულმან ჰილატე სხუაკან მიცვალნა იგი. და საუნჯისა სამღელლოჲ-
 საჲ, რომელსა იგი კორკანა ეწოდებოდა უკეთურებით განმხრწნელი მიზეზ
 მკლველთათა მრავალთა და შერეულებათა იქმნა ჰურათა-თჳს, რამეჲჲ მხედველ-
 10 მან ზედა აღმდგომისა მათისამან სიმრავლე შეკადრთაჲ მთადგინა გარემოჲს საუ-
 დრისა თჳსისა, რომელთა შინაგან უკუე საჭურველები, ხოლო გარეშე ღირთ-
 ნები ემოსა შესამოსლები. და, ვითარცა შოთთებით მიიმართეს მის ზედა ჰურათა-
 თა, მიუტევნა მათ ზედა მკადარნი, რომელნიცა ძელითა და ჰჭითა ძლიერად
 სტემელს მათდა რომლითა მძნეარე დასდგეს წულულებაჲ. ხოლო მთაკუდინ-
 15 ნესტა ვინმე მათგანი, რაჲამს იგი მრავალნი ჰურათაგანნი ურთიერთას ტენებით
 დათრგუნვიღინი წარწმედებოდეს, რომელთა იგი რიცხჳ დიდად სიმრავლედ
 აღვიდა და შეჰურია სისხლადა ვითიმე მათგანთაჲ მსხურებლთა თანა ესე ვითა-
 რითა სახითა სჳულთა იუდა კალილეველისათა, რომელსა იგი ღუჳა საქმესა ში-
 20 ნა მოციქულთასა მიიკსენებს, შედგომილნი კალილეველნი ახალხმობისა რაჲ-
 სმე და საცთურისა მოსწავლე იქმნეს მისგან, ვითარცა იტუჳს იოსინოს. რამე-
 თუ რცა მიზეზითა ღმრთის-მსახურებისაჲთა ესრეთ იტყოდა იგი, ვითარმედ
 არცადა ვიდრე შაბათმდე ჟერ არს უფლათ ხდაჲ ვისიმე, არცა ჰატევისა-თჳს და
 არცა სიუჳარულისა და მხოლოდ მხოლოჲს ღმრთისა და ოდენ შესატყჳსისა ღი-
 25 ღებისა და ჰატევისა მიჰერობაჲ კაცთაჲ. რომლისა-თჳსცა მრავალთა მათგანთა
 ვინაჲთგან არა იტყოდეს უფლად და მეუფედ კეისარსა, მრავალნი და თითოთსახენი
 შეემთხვნეს გუემანი ამას თანა და ასწავებდესცა, რათა არას სხუას მსხურებლისა
 თხნიერ სჳულსა შინა მოსტს მიერ განწესებულთა მათ ხოლო შესწირვიდენ
 ღმრთისა. და ესრეთ ამიერ მაჲენებელნი ერისანი მისაცემელთა მათგან, რომელ-
 30 ნი იგი საცხორებულად მსხურებლად მეფისა და ხათესაფის-თჳს ჰრომთაჲსა შეი-
 წირგოდეს სამართლად განრისხებულმან ამათ ძლით კალილეველთა მიმართ ჰი-
 ლატე ბრძანა, რათა შეწირვასა შინა მათ მიერ სჳულდიერად საკონებელთა მსხურ-
 ჰლთასა მოისრუნენ იგინი ვიდრემდის შეწირულთა მსხურებლთა თანა აღერიოს
 სისხლი შემწირველთა მათთაჲ.

A139b

ხოლო კეისარსა ტიბერიოსს სხუათა წარმართებათა თანა ესცა მოკოთ,
 35 რამეთუ ჰატევისა მთაფრათისისა წილხულომილთა მის მიერ არა მსწრაფედ გარდა-

ადგენდა მთავრობისაგან, | არამედ ასუ. მრავალწელ ასუ ვიდრე აღსასრულამდე A140a
 ცხოვრების უტყუებდა მათ ქონებას მათად რწმუნებულისსა მის მთავრობისასა. რომ-
 ლის მიზეზი ეკითხა რაჲ ოდესმე შეგობართაგან თვისთა, თქუა: «ბუნებისა ანგაჭ-
 რების მოუყარე არს მარადის უოველივე მთავრობაჲ». & უკუეთუ მრავალემ მწერო-
 ბელ იქმნეს, უმობრულდებულესად იკუმევეს იგი ასაჭკრებას ხოლო უკუეთუ მტი-
 რედემ უმკარცხელსობით შეეხების მტაცებლობითას გნებასა, ვითარცა არ
 მეცნიერი ამისი, აუ-ოდეს იქმნების მისდა ცვალებამ მთავრობისაჲ მის. ხოლო
 უცხადესად-რე მიგითხრა თქუენ ესე მაკალითისა მიერ. წულულებანი ზედა-ეს-
 ხნეს კაცსა ვისმე, და სიმრავლე მწერთაჲ ესუოდა წუთხსა მასსა. რომლისა მ-
 10 ხლობელად წარჭვლიდა ეინმე და ჭტონა, ვითარმედ ვერ ძალ უც მას განეკებაჲ
 მწერთაჲ. ამის-თჳს მოუკდა და დაუყენნა იგინხო, ხოლო წულულმან მან ჭრქუა მას:
 «გლოტავ, დაცხრვე ფქურევამ მაგათი, რამეთუ უმეტეს მაყნებ მე. და რამეთუ
 განძლებ რაჲ ეგენი სისხლითა, არღარ ფრიად სატიფარსა შემამთხუევენ მე წ-
 რტასა. ხოლო უკუეთუ წარიდებებოდინ სიემილითა შემამთხარნი კუადად უფ-
 15 რომს განაჩენებენ ტკივილსა საღმობათო ჩემთასა, ვიდრემდის დაკლებულ მუთ-
 ფენ მე სრულიად ცხოვრებისაგანს ამას-თჳს მანცა მთავარნი მოხუცათა მიერ
 განრეუნილად იხილნა რაჲ მავალნი, არა ზედაჲს-ზედა ჰყოფდა ცვალებას მასსა.
 რამეთუ ფრიად ზრუნვიდა სამარადის მოქმედობისა-თჳს და მარადის მისწერდა
 მის-ქუეშეთა ქადაგთა მიმართ ესრეთ ვითარმედ უკუეთუ რაჲმე მოეწერო წინა
 20 აღმდგომი სჯულთაჲ მბრძანებულმან მისისა ქმნისამან, ნუ მორჩილ მექმნებითა,
 ვითარცა უმეტარსა სჯულთასა. რომლისა-თჳსცა ზილატე, ვითარცა მეცნიერმან სი-
 მართლას-მოუყარებისა და წესმართების-მოუყარების მასისამან, უოველნი ნიშნი
 ქრისტესნი | და სჯულნი კეთილად-შისახერების მასისანი შემოკლებულად მიწე- A140b
 რითა განუცხადანა მას, ვითარცა აღსწერს ტერტულიანე კელიანი ჰრომაელებრთა
 25 სჯულთაჲ, წარმოიტოვდის რაჲ ქრისტეანეთა-ძლითისა სიტუჯს-გებასა, და ვი-
 თარმედ შემდგომად სიკუდილისა ცხოვრებაჲჲ კუადად ეგო და აჲ ეკერა ღმრთად
 აღსარებულ და რწმუნებებულ არს უოველთა მიერ. რომელთა-თჳს უფროჲსად დაუყ-
 ვრდა ტიბერიოსს და მაუთხრნა უხველნივე იგი განმზრახობასა სესკლიტიკოსო-
 ბისა უოვლისასა, რომელმანცა არა ინება რწმენიამა ამათა, ვინაჲთგან ძუელი
 30 სჯული მათი იტოვდა, რათა არა ვინ ღმერთ იქმნეს ზარეულად, არა თუ გ-
 მორჩევითა დასჯითა მათითა ღირსად ზატვიგისა და სმსახურებლობისა ამის
 განჩინებულ იქმნეს მათ მიერ. ხოლო მან ჰჯული უკუე ესე შეიწყნარა, ხოლო
 ბრძანა რათა არცა ერთა დახრწევამ იქმნებოდის ქადაგებისა ქრისტესისა, მას-
 თანა სიკუდილიცა აქადა მათ, რომელთა იკადრონ შესმენამ მის ქადაგებისაჲ.
 35 ვინაჲცა ესრეთ მუის საღმრთოჲთა ძალითა ქრისტესითა წმიდამან ქადაგებამან

3 ოდეს C et A m.2 in loco euan. — 3-4 ანგარების C ანგაქარების B. -10 გონა C.

აღაკის თანად უოკელი სოფელი საცხოვრებელითა მოძღურებითა წმიდათა მოციქულთაჲთა.

და რომლისა-თჳს იგი ჰირველეჲ სადმე ესმა რაჲ ავგაროზს ვისმე ადგილის შიჲსა ედესისას, რომელი მწარისა სენისა ღმძნკარეთა საღმობათა მიერ 5 საწალობელად განლეულ იყო და სხელი და საკრეელებანი ქრისტესნი ეუწყნეს, რომელი ერთხმობით მიმოდითქუმოდეს უოველთა მიერ მკედრებელ ქრისტესთა იქმნა იგიცა მეწიგნისა ვისმე თვისისა მიერ და ითხოვა, რათა ზოვოს მან დაკსნაჲ ტყეილითა საღმობისაჲთაჲ და მიეწერა წარავლენებელმან იერუსალმად ანანიაჲს ვისმე მალემსრობლისამან ესრეთ

10 ავგაროზ ადგილის შიჲსარი იესუს მაცხოვარსა სახიერსა გაქმინებულსა იერუსალმს განსრებ. მესმა მე შენთჳს და კურნებათა შენთა, ვითარ თჳნიერ წამალთა და თივთა იქმნუიანი შენ მიერ. რამეთუ სატუჯთ ხოლო ბრმათა აღხილვასა და მკელობელთა სჯკას ჰუოფ და კოროანთა განსწმუდ და არა წმიდათა სუელთა განსხამ და გრკელთა სნეულეზთა გუემუელთა განჰკურნებ და მკუდართა 15 აღადგინებ. რომელნი მესმენს რაჲ, გონებასა დაკადეჲ ორთაგანა ერთი: ანუ ვითარმედ შენ ხარ ღმერთა ზეცათ გარდამოსრული, ანუ ძე ღმერთისაჲ მოქიდა ამათა. ამის-თჳს აწ მოწერიით გვედრები მოსლედ ჩემდაჲმ და მომცველასა ჩემისა ვნებისა განკურნებაჲ, რამეთუ მესმა, ვითარმედ დრტჳრევენ შენთჳს ჰურიანი და ჰნებაჲს ბოროტის-ყოფად შენდა. ხოლო არს ქალაქი მცირე, რომელი კისა 20 გუეოს ორთაჲე. მაშინ უფალმან წარიკითსა რაჲ ესე, ნაცვლად მიუწერა მას ესრეთა

ნეტარ არს რომელსა ჰრწმენეს ჩემდაჲმ, დადაიუ არა გესაღვი მე. ხოლო რომლისა-თჳს მოსწერე მასლვას ჩემასა შენდა და სათანადო არ' აღსრულებაჲ უოველთაჲ, რომელთა-თჳს მოკვიდინე აქა. და ამაღლებაჲ მომავლინიეგელასა მ შირთ 25 ჩემასა და ესრეთ მოტიკლინთ შენ მოწაფეთაგანნი ვინმე და განიკურნოს ვნებაჲ შენი და ცხოვრებაჲ შენდა შენთანთა მიგმადლოს.

ესრეთ უეჲე ავგაროზ მოისმინა რაჲ ეპისტოლე უფლისაჲ, უფრომსდა სურვილად და სარწმუნოებად უჩეტეს დ აღეკზნა, რათა ხატლად თუ მანა იხილოს ქრისტე, და წარავლიან მხატვარი, რათა საღმრობისა მას მსგავსებისა 30 კამომსახველმან რათღენცა მსწრაფელ მაიდოს იგი მასდა. ხოლო იგი რაჲ დემკობოდა სწადელისკან გარდარეულეებისა-თჳს მადლთა და ბრწენივალებათა პირისა შიჲსითაჲს, თჳთ დამდებელმან ტილომსამან პირსა ზედა თჳსსა წარიგო- 35 ცა მით მსგავსებაჲ აჯის და წარსცა ტრფილას სასურველი თჳსი.

და კუალად ამისსა უპირატესცა მოქინებულ არს ვითარმედ შობასა უფლისასა ბუალემს ჰურიასტანისსა მეფემან სხარსთამან გულის-ხმიერი ვინმე მხატვარი წარავლინა. რომელმსცა შობილასა და მშობელისა ხატი დწერა და მია-

რთუა მსა. ხოლო, უკუეაუ არა აღწერილ არიან უოველნი სახარებისა-მიერსა
 5 ახრობას შინა, არა ამის-თვის ურწმუნოცა არიან. რამეთუ არცა სხუნი სასწაუ-
 ღნი, რომელნი ქმნა იესუ შეუწყენარებელ არიან რომელაჲჲ ესოდენი არს სიმ-
 რავლე, ვიდრემდის ვერცადა სოფელა ესე დაიტევს თათიუელად აუ აღიწე-
 რებოდინა, ვითარცა იტევს ღმრთიას-მეტუეული იოვანე.

ესრეთ უკუე და ესე ვითარ რჩეულ რაჲ იყო სიჯაბუკესა შინა ტიბერიოს, და
 სიბერედ მიწეკნული ფილოსოფოსთა სიტუეათა და რიტორებრიეთა და წარჩინებულთა
 საქმეთა მიერ უეაფილონან იქმნებოდა მკნე იგი უდარესისა ცნობისა უშეერებად
 შეიცვალა ანაზდათ, ვიდრედა ცნობა ყნებულებამა საკანებელ იყო მის-თვის. და,
 10 ვითარცა ეშმაკის მიერ ღვენილი უოვლისევე არაწმიდებისა მისისსლეობისა და
 უკუეაურებისა საქმეთა მიერ უფლებულ იქმნა. და არა ხოლო ბუნებითა და ბუ-
 ნების-გარეშეთა შინა უძღებებით შეამწინებულა მან თაკი აჯსი, არამედ უოველსა
 შინა უსამართლოებასცა და მძაფრებასა და ესრეთ გარდაიქმელი მთაურობისაჲ
 და კითილის-მოქმედობისაგან ბოროტის-მოქმედებად შეცვალეული, საშინელ
 15 უკუე იყო მძინგარებიისა, ხოლო სძატელ ანგაჭრებითა და ბილწებისა გარდარეულ-
 ბიას, და ესრეთ ამით შინა დასრულა ცხობებამა არცა ერთიასა რაჲა რეკუელ-
 მინ ჰისველგარდასრულისა მისგან სიმართლის-მოუყარებისა და ქველის მოქმედ-
 ბისა თჯისსა, არამედ უფროჲსდა უოველთა მიერ მოძულეებულმან დასასრულსა
 განრეუნითა მის უოვლისაჲთა. და საუკუნესა ტანჯვას უკეთურებით მსგავსთა
 20 თჯსთა უღმრთოთა თანა მიეტცა, ვინამთგან გარდამეტყველთა გულარძნილებად
 მოაფანანებს უფალი მოქმედთა თანა უსჯულოებისათა. ამის-თვის სამართლად მო-
 ციქული ვიდრე-შე იტუოდა ვითარმედ დამწყებულმან იქუეა შორის საქმისა კეთი-
 ღასამან განასრულენცა. ხოლო უფალი ხმობდა ვითარმედ რომელმან დაითმინოს,
 სრულიად, იგი ცხონდეს

გაიონის-თვის კეისარისა.

ხოლო შემდგომად ტიბერიოსისა მეფე იქმნა ძე მისი გაიოს ოთხ წელ.
 რომელი ზირველ სადმე ფრიად გულის-ხმიერებით განმგებელ იყო საქმეთა მე-
 ფობისათა და უოვლად-სიკეთიასა ჰმართებდა საბრძანებელთა თჯსთა. ხოლო მე-
 რმე შემდგომად ორისა წლისა ჟამთაჲსა ცანკროთომილმან კატობრივისა ბუნები-
 30 სკან მსგავსად მამასა თჯისსა ღმრთად ქადაგა ააფი თჯსი და ანდრეანტი თჯსი
 წარსცა უოველთა ქადაქთა აღმართებად იგი ქადაქთა შინა. რომელისა ქმნამ ბრძა-
 ნა სჯულებურსცა შინა ტაძარსა იერუსალემისსა და ახლისა გაიოსდად განაჩინა
 სასჯელისდებამა. და არა ჰურთიასა ხოლო მძაფრ ექმნა, არამედ უოველნიჲჲ ჰრო-
 მეს შინა საჩინონი კაცნი მოსწყუდნა და აჯთ მიხეუნა მონაგესნი მათნი. ამასა

თანა ლტოლვილთა მონათა ფუღოსალებაჲ სჯულდებულეთა და შემასმენელყოფაჲ უფალთა თვისთაჲ უბრძანს, უკუეთუ შეატნან თავთა თვისთა შეცოდებულებაჲ რაჲჲ. ამიერ განსაცდელმან ბოროტმან მოიცვა ზოგად ეოველი ქსოფელი, რა- A142b

ჟამს მონანი მძიმეთა ძრთა და ფიცხელთა ტანჯვათა შეამოსხვევდეს უფალთა მათთა, რამეთუ იათთაუელი მათი ნაცულის მიგებაჲ უფალთა თვისთა ისწრაფდა, მათ წილ რომელნი იგი ზირველ საღმე წინაშეუთხოვეოდეს მათ გუჟმანა და წყრობანი. არა ეს ხოლჲ, არამედ ბორცხეულესადცა უწესოდ განდრევილმან სამოსელი სადედაბრთაჲ შევისასის და დათხზინილთა თმათა გარდამტევებული რეცხედაცაბრძის, და ეოვლისავე ბილწებისა მარქმედი საქმეკითა რათჲ სრუ

10 ლებათა მომზონებელ იუვის და უცხოთა საიღუმელთა ადასრულებდის. რომელმან მოიყვანა ღაცქმე ასული თვისი და შთაუკლი იგი წილთა კერძისათა და ესრეთ თქუა: აჲნი ნაშობი არს ესე, და შენ სარ მამად მისი მკუელიერი. და რამელა ესე იხილეს რაჲ ესრეთ ქმნილად გუნდითა მკედრობისათა, ვერ თავს იღვეს. ამის-თვის განჭრეს იგი, იმთხვიდა რაჲ აბნოსა შინა. რომლისა-ზე თევედა საქმესა შინა

15 მოციქულთასა მარქმედი მადიურ ექმან მრავალითა, რამეთუ აღუთქუა განჯებაჲ იორდანისაჲ და კმელად განვლებაჲ ერისაჲ, და, ვითარცა ემხილა ამოცებაჲ ცუდად-მოქაღულობისაჲ ვერ შემსკლებლობითა საქმით სრულყოფისა მისისაჲ-თა, მთაველა იგი ღ მისთანანი ეოველნი. ღ გოდოლი დაეცა სიღლამს ათრვაშეცთა კაცთა ზედა, ღ ზირველმოწამე სტუთანე იწამა, ღ ჰველეს ჰრწმენა, ღ ივილიონ [და]

20 იოსიანს ჰურათატანნი ბრძქმნი იცნობებოდეს. რომელთაგანი იოსიანს ტქმმარატების მოუყარე იყო ამის-თვის მოიკსენებს იოვანეს წინამორბედსა ღ ქრისტეს. ღ იოვანეს-თვის უკუე იტუეს ესრეთ ვითარმედ ესმართლად მარქადა ღმრთასა მიერ ზატოჲა ჰეროდეს უღმერთებისა-თვის იოვანეს-მამართისა, რომელსა იგი ნათლის-მცემელ ეწოდებოდა. რომელიცა მოკლა ჰეროდე, კაცი კეთილი ღ მოკებასა სანთლ- A143a

25 ებისასა მარქმედი ჰურათათა და რათა ურთი-ერთას სიმართლედ ღ ღმრთისა მამართ კეთილად-მსახურებაჲ წარჰმართონ მკუმეველთა ნათლის-ღებისათა. ხოლო ქრისტეს ტქს[თვის] ესრეთ იტუეს კუალად ვითარმედ იქმნა კუალად ჟმთა მისთა იესუ, კაცო ბრძქნი, უკუეთუ კაცად ჯერ არს წოდებაჲ მისი. რამეთუ იყო მოქმედა საქმეთა სჯურველთაჲ და მოძღუარ კაცთაჲ, რომლისაჲ მრავალთა ჰურათა და მრავალთა წარმართთაჲ ჰრწმენა. ესე უკუე იყო ქრისტე. და ესე სთონყოფითა ზირველთა კაცთათა ჩუენ მიერ ჰურათისა დაისჯა ზილატქსკან, ხოლო არავე დასცხრეს ზირველ შემუყარებელნი მისნი. რამეთუ ეწუენა მათ შემდგომად სამთა დღეთათაჲ კუალად ცხოველი, ვინათგან საღმრთოთა წინამწარმეტყუელთა ესე და სხუენი ბეკრეულნი სჯურველებანი ეოქმენეს მის-თვის, და რომლისა-მამართი

30 სიყუარული აწცა არავე მოკლებულ არს ჯერეთ მისგამო სასჯელითა ამით სასჯელ-

დებულთა ქრისტეანეთაგან. უკუე ამთსა ესრეთ ჭურთხაიანის აღმწერელის მი-
ერ წარმოთქუმაისა შინა, რომელიდა სახე შენდობისა ანუ სიტუვს-გებისაჲ დაუშ-
იების უცნობელთა ჭურთხაიანთა.

ესრეთ უკუე იტუვს საღმრთოჲ ოქროზირაგა ვიარამედ: ფრიად უაღრეს

5 უოფასა ჰგონებდეს ქრისტესგან იოვანესსა, ვინაჲთგან იგი ვიდრე-მე უდაბნო-
თა შინა აღზრდილ იყო უოველთა შვითა ოჯახთა და ძე იყო მღვდელთ-მოაზრისაჲ
და ებე ვითარი ემოსა შესამოსელი და ნაოლის-ღებად მიუწოდდა უოველთა და
ბერწისაგან შობილ იყო, ხოლო ქრისტე უწინაშესა დედისაგან იყო, — რამეთუ

10 ქაღწელებისა შობაჲ არღა საცნაურ იყო უოველთა მიერ, — და სახლსა შინა აღ-
ზრდილ იყო და ერსა შორის აღრეული ქცევაჲ მიუგო და სასოკადოჲ შესამო-
სელი ემოსა. რომელთა-თჳს უდარესად მისსა საგონებელ იყო მათგან, რომელთა
არცა ერთი რაჲ უწოდეს მაღალთა მათ საიდუმლოთაგანი. ამითიანა უერ იხა-
ნაგა ნათლის-ღებაჲ იოვანესგან, რომელი ესე | უფროჲს დამამტკიცებელ იყო A143b
იტუნეველობისა მათისაჲ. ვინაჲცა გულის-ხმა უყდა, თუ რაჲმ საშინელ იყო

15 შემდგომად ოცდაათთა წელიწათაჲსა უდაბნოთ შიამოსრული იგი. რომელსა
გრძელნი და კშირნი თმანი მოაქუნდეს უგარცხნულობისა თანა ერთბამად წყერ-
ნიცა და თმანი, და თმიისა აქლემისაჲთა მოსილ იყო არა რაჲს კაცობრიუთაგა-
ნისა მოქენე და რამეთუ ნამდველ საკურველ და უფროჲსად დიდებულ იყო კა-
ცობრივთა შინა კორცთა ხილგაჲ ეგოდენასა მოთმანებისაჲ, რომელი უფროჲს-

20 და ჭურთხათა მიმზიდველ ექმნებოდა, ვინაჲთგან მის შორის ჰხეღვიდეს დიდსა
ელისა და კსენებისა მისისა მიმართ წარიფინებოდეს მაშინ ხილულთა მათ მიერ,
უფროჲსად და უმეტესისა განკურვებისა მიმართ. რამეთუ იგი ქაღაქთა და სა-
ხლთა შინა იქცოდის მრავალგზის და სასოკადოჲთა საზრდელითა იხარდებო-
დის. ხოლო ამის უდაბნოჲ დაიმკვდრა მიერეჲ სახეველთაგან მისთაჲთა უოველ-

25 თაჲე კაცობრივთა საჭმელთა და სასუქელთაგან განშორებულმან. რომლისა-თჳს
იტუვს უფადა: ამოვიდა იოვანე ცხითა სიმარადისაჲთა: არცა ჭამდა, არცა სუ-
მალა და შემდგომსა.

კლავდის-თჳს კეისრისა.

შემდგომად უკუე გაიგოსა მეფე იქმსა კლავდისის ათისმეტ წელ, და მამ-
30 სრველი მკლველთა გაიოსისთაჲ წამლითა მოიკლა თჳსისა ცოდისა მიერ. რომ-
ლისა-ზე იაკობ ზებედეის იწამა, და სიმონ მოგვ წინაგანეწეობოდა ჰეტრეს და
ძლიერებასა სიტუჟათასა და სცოურსა მოგობისასა მკრეველი წინაღუდგებოდა
სიმკნით მოციქულისა მიერ თქმულთა მათ ღმრთაჲ-სულიერთა სიტუჟათა. ხო-
ლო კუადად სიმონს სიმტიციით ეკუთვებოდა ჰროზელი კლიმა, მოწაფე მოცი-

ქელის ზეტრისი, ვითარცა თავსა სწავლულებისა ელენურთა და ჰრომაულთა სიტუეუასა მიწეხელი. ხოლო იუო კლავდის-ზე|წიგნისა შინა მოციქულთა საქმისასა A144a მოკსენებულთა იგი მეტაბტელი ავაზაი, რომელმან ცანიფანს სიკარიელნი უდაბნოდ, რომელთა შეუდგა ფილიქს. ხოლო სიკარიელად უწოდდეს მათ მახვლთა-
 5 გან, რომელნი ეტრთნიან. რამეთუ წუღილთა რათიუ მახვლთა შქონებულნი და სიკარიად სახელის-მღებულნი მათნი იდუმად მოსწყლვიდეს დამთხუეულთა მათთა. რომელთა ჟამთა შინა საშუაღ თირაშსა და თირასისს გამოჩნდა ჭალაი სტადი
 რნი ოც და ათი, და სიუმილი იგი დიდი და მსოფლიოა იქმნა. და მარკოზ მახარებელმან ზირველად ეგუბტეს შინა აღაშენა ეკლესიაჲ და მრავალნი მონას-
 10 ტერნი შექმნადნა, რომელნი დაბნებად გინა ჰატიოსნებად იწოდებოდეს მაშინ. რამეთუ ვიდრე აქამომდე მას სოფელსა შინა მეოფნი მონასტერნი ამან დაიწუნა და აღაშენა ზირველად, ვითარ იგი ევსევი ჰამფილეცი ცხად ჰყოფს, იტუოდეს რამ ესრეთ:

მარკოზ უწეით ზირველად ეგუბტეს შინა. აღმწერელად სახარებისა და ეკ-
 15 ლესიისა აღმმართებულად აღექსანდრიას შინა, ხოლო ესოდენი სიმრავლე შეკრ-
 ბა მას შინა მოწმუნექმნილთა მამათა და დედათა მიერ ჰირველითვე დაწყებოთ-
 გან უდრესისა და უსიბრძნის-მოუყარესისა მოღუაწებისა-თჳს, ვიდრეჲ აღწერი-
 ს დიხსად შერაცხიდ იქმნა კეთილი ქცევაჲ და სათნოა ცხორებაჲ მათი და ეო-
 ველივე წარჩინებულისა მოქ-ლაქობისა მათისა რჩეულებაჲ მაღალი ფილონის მიერ
 20 უფროაჲდ ბრძნისა, რომელი იუო თვამხილველ ზე თვამხმენელ ზე მიმთხუეულ
 თანა-ზრახვასა ათვისა მოციქულთასა ზეტრისისა ქალაქსა შინა ჰრომაულთასა. რამე-
 თუ სათნოდ შემრაცხელი ცხორებასა მოღუაწითა ჩუენთასა განკვრდების ფრთად
 და საკრუელ ჰეოუსს მათგანთა სამოციქულოთა კაცთა ებრაელთაგან გამოჩინებუ-
 ლთა ვიესამე, ვითარ ჰგაგს, და ესსეულთა მოღუაწებისა და ცხორებისაგან ჰირ-
 25 ველითგანვე კეთილად სასმენელქმნილისა, რომელთა სიმართლე წინაუკუეო იუო A144b
 სიმართლესა მწიგნობართა და ფარისეველთასა. რომელნი შვილის-შვილნი იყვნეს
 იონადაზ მართლისა, ძისა რიქაბისანი. და რამეთუ მისგან შთამომავალთა უბრძანა
 რამ იერემია სიტუჯთა უფლისაჲთა რეცა გამოცდით სუმაჲ ღვინისაჲ, მიუგეს
 მათ: არა ვსუათ ღვნოჲ. რამეთუ იონადაზ, ძემან რიქაბისმან, მამამან ჩუენმან,
 30 მამცრო ჩუენ და თქუა: არა ჰსუათ ღვნოჲ თქვენ და ძეთა თქუენთა ვიდრე უბუ-
 ნისამდე და სახლნი არა აღაშენებთ და თესლი არა სთესოთ, და ვენაჲი არა იუოს
 თქუენი, არამედ კარავთა შინა ჰმკვდრობდეთ ეოველთა დღეთა თქუენთა, რათა
 მრავალ დღე სცხონდეთ ქუეყანასა ზედა, რომელსაცა ზედა იქცევით. ზე ვისმინეთ
 ხმისა მამისა ჩუენისა იონადაზისი დაცვად ეოველთა ამათა. რომლისა-თჳსცა იტუეს
 35 უფალი: ეინაჲთგან ისმინეს ძეთა იონადაზისთა, ძისა რიქაბისთა, მცნებაჲ მამისა

25 ექსემეკროდიანეს (ἐξ ἑ[κ] μ[ε]τ[ε]ρ[ῶ]ν εὐα[γγ]ε[λ]ίου) A in marg. m. l.

მათასაჲ ქმნად მათდა რაოდენნი ამცნნა მათ. არა მოაკლდეს კაცი მათა რიქბი-
სთაჲ დგომად წინაჲჲ ზარსა ჩემსა უოველთა დღეთა ქვეყანისათა.

ამათ უკუე მართალთაგან შთამომავალთა ამათ და სჯარველთა ესს, ღათა
უფროსდა სქანებაჲ და აღორძინებაჲ და წარმატებაჲ ევეს უოვლად-სჯარვე-
5 ლისა და საქებელისა უზოვარებისა და ღმრთის-მოუყარისა და წმიდას-შუენიერისა
სიფიცხლით-გსარებისა და გარდა-მტებელისა სიმართლისაჲ. ვითარ იგი შეჲ-
ღვთითა სიტყუთა შინს ესურა უცხადესად-რე მატაკისითა მათ-თჲს:

ესსელნი, ვითარცა იტყუეს ოსიძის, ჰქრისანი უკუე არიან ნათესაჲთა, ხო-
ლო მომტებელნი ურთი-კრასისა სიუარულისა და სხუათასა ვადრესისა კრძა-
10 ლულებისანი, რომელნი გემოვნებას ვიდრე-მე, ვითარცა სიბოროტესა, გარე-
მაჲცვევენ და სდევნიან. ხოლო სიწმიდესა და უბიწოებასა და ვნებათა დაუშოვ- A145a
ბელობასა სათნობად ჰქონებენ. და ქორწინებაჲ უკუელებელს-ქმნილად აქუს მათ,
ხოლო შვილთა უცხოთასა, ვიდრე იგი ჯერეთ ჰბუყლა იუფენ, მიუყვანებენ და
განსწავლიან და ნათესავად თჲსა შეჲტრებენ და თავით წესსა შინს განსწავლიან

15 და აღჰზრდიან, და სჯარველთა უკუე და წმიდასა ქორწილსა და მისჯანთა შინს-
ცვალეთა ნათესავისათა შეიწუნარებენ, ხოლო ბოროტთა და ღმრთის-მოძაგებულ-
თა შეუოჲათა და უბეღებამათა ბილწებამათა სრულიად განაგდებენ და გარემოჲ-
ცვევენ. ამაჲ თანა შეურაცხ არს მათ მიერ სიმიდრე და მრავალმონაკებობაჲ,

20 ხოლო უზოვარებასა, ვითარცა განიხნეველობისა და სახიოებისა მშობელსა; გან-
იხსებენ. და უწინარეს ვიდრე-მე მისისა აღმოსდგისა რაჲთ-ურთითა არა რას
იტყუან უქმისა სიტყუთა, არამედ ღოცვითა დიდების-მეტყუელებამათა ღმრთისა მი-
მართ შეჲლამითგინ და ვადრე განთებამდრე კრძალულებით და ჰატოისსებით
შესწირენ. და ესრეთ, რომლისაგა კელეკებისა მიმართ სიმარჯულ აქენდეს თი-
თოეულსა. უხუცესისა მიერ წარიკლინების, და ვიდრე შეექუსედ ჟამდრე მშრო-

25 მელნი გულს-მოღვინებით ფრიადითა სიფრთხილითა და თანა-წურთითა საღმრ-
თითა სიტყუათაჲთა სამხრობად შემოკრებიან კრძალულებითა და შეეფრობი-
თა მრავლითა. და მეჲრე ვიდრე-მე წესიერად დაუკებს ჰურთა, ხოლო მხარე-
ლი ერთითა ჰურტლითა უოვლადრე დაუფტამს ერთის-გან სსკმლისა, ხოლო უწი-
ნარეს სასრდელისა წარიტუეს ღოცვას განწმედილი ვინმე მდდელი. რამეთუ

30 უწესობად შეჲტრებენ უწინარეს ღოცვისა გემოჲს-ხილვასა რაჲსასანე. და, ვი-
თარცა ისამხრონ, კუალად წარიტუეს მდდელი ღოცქასა მათ ზედა, და ესრეთ A145b
უოვლისაგე საქმისა დაწეებასაგა და დასრულებასა აქებენ დმურთსა მოუკლებულად
და კუალად საქმესაგე იწყებენ ვიდრე მწყხრადმდე. მერმე ისერონ რაჲ სუკლე-
ბისაებრითა დუშადითა და ჰატოის-შუენიერითა დაწესარებითა, კუალად კერე-

16 აღზრდიან B აღჰზრდიან C. --მისგან C. —18 მრავალმონაკებაჲ C. 27
ჰურთა C —91 ისამხრონ ex ისამხრობნ A ისამხრობენ B ისამხრობნ C.

თეი დოცვის მიმართ შეკრებიან; და ესრეთ კინისა და სუბუქსა ძალსა იკუ-
 შიგენ, რომელ არს მიზეზი სამარადისოდასა სიფრთხილისაჲ და ზომიერი სარ-
 დელი მათი და სასუმელი უნდოჲ და უზრუნველი და ნაკლულებანიოა. რამეთუ
 არცა ერთი სიმაძღრე და აღმოვსებაჲ მიცდისაჲ იხილვების მათ მიერ, არამედ
 5 ნაკლულებანებაჲ და მცირედისა კმაყოფილობაჲ ფერადი. ხოლო, რომელი შე-
 რობით მოუკლებდის და ებძკებოდის ცხორებასა მათსა, არა მუის გამოუცდე-
 ღად და წინაგანუმზადებულად შეიწყნარებენ მას, არამედ გარეგნით დაყოფენ
 წელიწადსა ერთსა მისკე მათისა სარდელისა და ქცევისა წინაყოფილნი მისნი
 და ორდარსო რასმე სამუშაოსა და უნდოსა შესაძოსელსა მისცემენ და ესრეთ
 10 წინაგამოძრვლ ჰყოფენ საქმეთა და სიტუუათა შინა რჩეულთა. მერმე შემდგო-
 მად წელიწდეუდისა მის მოთმინებისა და ორთა სხუათა წელიწადთა წესი წყე-
 ღებისა და კოველსა შინა მორჩილებაჲ მისი გამოცდების, და ვითარცა ღირ-
 სად და გამოცდილად გამოხნდეს, ეგრეთდა თანა-მოდასად კრებულისა მათისა
 შეიწყნარებენ. და განსაკრომიელთა და საშანელთა ფიცთა მიჰქადან, ჰირეულად
 15 უგვე რათა უოელითა გულითა და სიწმიდიითა სულისა გარდასაჲთა კეთილისაჲ
 რებით ჰმოსებდეს დმურთსა, მექმე რათა უოველთა კაცთა მიმართ სიმაძრულე და
 თუაღუნუთობაჲ დაიკვას და არცა თვთ აჟსებდეს რას ვისმე, არცა თანა-ეზიან-
 რებოდის უსამართლოთა, არამედ ძალისაებრისა სიმაძრელისა-იჟს ზრუნვიდეს და
 აიძულებდეს სამარადისად თაქსა და გამოვსებითსა და ნამეტავსა და სოტისა A146a
 20 კასქორის ცხორებასა ვიდრე დღედმდე სიკედილისა მისისა. ამო-თანა შუაფი-
 ცებენ კულად, რათა რაჲო-ერთითა არა ვისგან სცნეს წმიდათ-შეჟნიერნი ესე
 სჯულნი და საღმრთონი მოქმედებანი თზნიერ ვითარ იგი მან მიიხუნა განკრძა-
 ლულებით და რათა იჟმისა უოვლისაგანგე წინაშე მოსა მადიდებლობისა და მსახუ-
 რებისა და მხოლოდ ამს ოღენ შეუდგეს საღმრთოსა სჯულსა და დაწესარებასა.

25 ხოლო ესოდენი არს სიდიტონე და საკლულებანებაჲ საღმრთოთა მათ კაც-
 თა სარდელისაჲ, ვიდრემდის უოველსა მინა ზედგელსა ერთგზის ხოლო მოქე-
 ნე ექმნებიან განკუშევიითისა დცალიერებისა. და ესოდენი ფრადისა აჩუქებენ მო-
 ლუქებისა შიერსა მოთმინებასა, ვიდრელა იწყუსვილისა რაჲსმე ჰქამასა კმა იყო-
 ფენ მრავალგზის. ამიერ უკვე სამართლად მრავალნი მათ შორის წინამსწარ
 30 სცნობენ უფადთა საღმრთოდასა მობერვისა და მადლისა და წინამსწარმეტყველ-
 თა და სხუთა დმრთიგ-სკელიერთა სიტუუათა წურთისა და დაუცადებელისა ღოც-
 ვისა მიერ განათლებულნი.

ამის უკვე ფილოსოფოსობისა წარჩინებულებით მოღუაწე იქმინა იოსიპოსცა
 ბრქანი, რომელსა შინა უმეტეს წარმატებად მოსწრაფე იყო. რაზეთუ ესმა ვის-

6 ებაქოდის B.—15-16 ევთლიმსახურებლეს დ'ა და მერბე C.—19 ნამეცნავსა B.
 — 33 ფილასოფოსობისა B.—წარჩინებით B.

თავსჲ მარტობითსა ცხორებას უდაბნოს აღმჩვეულისა და ამაღ სახელდებულისა, რომელი სამოსლად უკუე ქერქსა რასჲ ანუ ფურცელსა იკუმეგდა სუასსა, ხოლო საზრდელად თვმცნარეთა ნყოფთა ქუეყანისთა, და აღმტებულის მის მოღუწების მასისა მომურნეპქნილი მივიდა მისსა და, სინი რაჲ წელიწადნი

5 იფილოსოფოსნა მის-თანა, ქაღაქადვე კუადად იქცა და ფარისველთაჲთა მოქაღაქობდა იგი სიმაართლითა.

აწ უკუე ფილონ, ვითარცა ებერა ითქუა ებრაელთაგან | გამოჩანებულთა A146b

მოღუწეთა ჩუენთა-თვს, მოაქსენებს განცხადებულად სიტუეუსა მას შინა, რომლისა წარწერილი არს ესე ვითარმედ <მხედველობითისა ცხორებისა-თვს>. რომელთაჲ ესრეთ სახელ სდვა ვითარმედ <თერაპეუტე>, რომლითა შეურნალობითი

10 მისხერებაჲ მოესწავების და მასვე სახასა და წესისა მქონებულთა დღათა თერაპეუტად უწოდა. და თერაპეუტე ეწოდებისო, იტუეს, ანუ სულების მათდა მიმართ მიმავლთაჲსა საბოროტისაგან ვნებათაჲსა მსგავსად შეურნალთა კელთანთაჲსა გამოკისით განკურნებისა-თვს, ანუ განწმედლისა უბიწოჲსა ღმრთისა-მა-

15 შართისა, სარწმუნოებისა და გულისთაღისა მსაქურებისა-თვს. ესე უკუე სახელა, ეინა თუ თვთმოპოკსებით უწოდა, ანუ თუ შარველითგანვე ამით სახელითა იწოდებოდაეს ესრეთ მოქაღაქენა და ესე ვითარასა ცხორებისა აღმჩვეულნი, არა მაქუს დამტკიცებით თქუმაღ.

ამის შემდგომად იტუეს, ვითარმედ პირველად უკუე მონაკებთა და ქონეთაგან განუმორებოდაეს დამწეებულნი სიბრძნის-მოუყარებისანი, შერმე უოფლისაჲ სოფლიოჲსა ზრქნისაგან ჯმნაღნი და გარეგან ზღუდესა ქაღაქისასა განსრულნი

20 უნაბირთა შინა და მტილთა ანუ მათა ჭყოფენ მკვდრობასა და უმსგავსათა თანა აღრევისა ძვრად და სავსებლად შემრაცხულნი საწინაჲსწარმეტუეუელისა ებადეებიან და იქმან ცხორებასა. ვინაჲცა მრავლით-კერძო სოფლისა განსაესულ არს ნათესაჲი ესე. რამეთუ უკმაღ სრულისა კეთილისა ზიარყოფთაჲ ელადელთაჲცა და ბარბაროზთა ქუეყანასა, ხოლო ეგვტეს შინა განმრავლებაჲ და უფროჲსლა

25 სანახებთა აღქუასიღარისთა. და სამკვდრებელ თითაჲუელსა დასისა მათისა არს სავანე რაჲმე, რომელსა უწოლენ სემნიონად და მონასტერიონად, რომელსა შინა მარტოქმნულნი პატოასქნისა ცხორებისა საიდუმლოთა აღსრულე

30 ბენ არცა ერთისა რაჲს ტრფაღნი, არცა სასუმელთა არცა საჭმელთა არცა რათ სხუათანი, რადღენა საკმრად კორცთა საჭირო არიან, არამედ სჲუდთა ხოლო და სიტუეებისა წინაჲსწარმეტუეუელთაჲსა და სხუათა, რომელთა მიერ კელოვნებაჲ და კეთილად-მსახურებაჲ თანად აღორძინდებიან და სრულ იქმნებიან. და რამეთუ ცისკრითგან ვიდრე მწუხრადმდე უოველი სიგრცე დღისაჲ ერთისა-

24 და იქმან იმ. C და ი...ან A.— 30 საქმელთა | საცუმელთა C.— 83 აღორძინდებიან C.

ბიელ არს მოღვაწეებისა მათისა. რამეთუ წიგნებისა წმიდათაჲსა გუღს-მოღვი-
 ნებით შიითხველნი ფ-ლოსოფოსობენ მამულსა სიბრძნის-მოუყარებასა. ხოლო
 კრძალულებისა, ვითარცა საფუძველისა რაჲსაჲჲ ჰირკელ წინადადებულნა, აშენე-
 ბენ სხუთა ს.ანობითა. რამეთუ სჯარდელსა ანუ სსუემედსა არა ვინ მთგან
 5 მიახლების უწინარეს მზისა დასდვისა, ვინაჲთგან სიბრძნის-მოუყარებასსა
 გიდრე-ჲე დირსად დღისა და სათლასად შჯიან უოფასა, ხოლო ბნელისად კორ-
 ცთა-თჲს სჯირთასა. ხოლო რომელნიჲე მესამესა დღესა მოიგსენებენ სსზ
 რდელსა, რომელნიცა უმეტესითა სურვილითა მ.ას კელოვნებისაჲთა აღტ ცებულ
 არიან. და კუჲლად სხუანი ესრეთ იხარებენ და იშუებენ, ვითარცა სიბრძნისა
 10 მიერ მინიჭებითა მთლად სჯულთა სიწმიდისაჲთა, სიმდიდრით და იეფობით გა-
 მოზრდილნი. ვადრულა მეექუსეს ძლით სადმე შკესებიან სჯირთას სსზრდელსა.
 ხოლო საღმრთოთა სიტყუათა ძალას განმარტებანი სსხის-შეტუეულებით აღუვა-
 ნებითითა თარგმანებითა იქმნებიან მათ მიერ. რამეთუ უოფლისაჲე სჯულის-დე-
 ბას ცხოველას რაჲჲე მსკავებამ ჭკობეს კაცთა მათ და ვითარმედ კორც
 15 მისსა არს გარეჲე მზრახვალობაჲ სიტყუათაჲ, ხოლო სულ ლექსთა შინა დაფა-
 რული იგი უხილავი გონებაჲ.

ესრეთჲე უჲუე დედათაგანნიცა ვიეთჲე მოშერნე არიან | საღმრთოჲსა ამის A147B
 მოქალაქობისა და საქეიელისა დწიარებასა, რომელთა შორის მრავლნი მთხე-
 ტებულ არიან და ქაღწულ, რომელთა უბიწობაჲ არა მსკავს არს ელღნთა მიერ
 20 მდღეჲაჲად წოდებულსა მათსა, ვითარმცა უნებლიეთ და საწუთოდ ქებისა-თჲს
 იქმნებოდა კცთაჲსა, არამედ ნუფსით და კეთილითა აღრჩევიითა, ვითარცა მო-
 სურნენი უოფადთა და საუენეთა კეთილთანი, წადიერებით მოუკლებიან სათნოე-
 ბასა. ხოლო, ვითარმედ ჰირყელთა ქადაგთა სსხარებისათა და ზემოთგანჲე მო-
 ციქულთა მიერ მოცემულთა წესთა შეცნიერმან ფილონ აღწერნა, ესე უოფლით-
 26 კერძო ცხად არს. რომელი იგი ფრიად იყო სატყუათა და ვრცელ გონებითა და
 მდღელ და განსაკრეებელ ხედვათა შინა საღმრთოჲსა წერილისთა და ზირად-
 ზირადსა და თითასახესა თარგმანებასა ღმრთივ-სულიერთა სიტყუათასა აღმწე
 რულ იქმნა.

და ესენი უჲუე ვესევი საკელესიოსა მ.ნ წარმოთქენა, ხოლო მარანოსის-
 30 მიმართთა შინა კუჲლად იტყუს იგივე. ვითარმედ ეკლესიაჲ ქრისტწსი ორთა
 ცხორებათა სახესა და წესსა შუელის-მდებლობს: ერთსა ვიდრე აღმატებულსა
 და საზოგადოჲსა და კაცობრივისა ცხორებისა მიერ კერძოსა, არცა ქორწინებო-
 სა, არცა შვიდთ-სხმისა, არცა მონაგებთა ქონებასა მიმთუაფუელსა, არამედ უო-
 ფლად უოფლით-ერთ საზოგადოჲსა ღწეუეულებისაგბრისა ქტევისა ღ ცხორებისა კა-
 35 ცთაჲსა წინაუეუმოსა და მხოლოდ საღმრთოჲსა მსახერებისად განკუთნვილსა

გარდარეულითა ტრფიალებითა ზეცისთამათა. რამეთუ ცხორების ამის შემტობ-
 ბელთა-თჳს შეუდრად შერაცხილ არს მოკუდავი ესე ცხორებაჲ და მხოლოდ კო-
 რცნი ოდენ ჭქონან ქუეყანასა ზედა, ხოლო ცნობითა ზეცად აღმუშალებიერ სუ-
 ლი და, ვითარცა სამყარონი რაჲმე | ცათანი ზედამხედველ არიან ცხორების A148a
 5 კაცთაჲსა ყოვლისავე ნათესავისა წილ შეწირულნი ყოველთა შემოქმედისა ღმრთი-
 სადა, რომელნი არა პირუტყვეთა მსხუერჯღთა და სისხლითა მიერ არცა ნაცართა
 და კუმოღვათა მიერ, არამედ მართლმადიდებლობითთა სწულთა ჭეშმარიტთა
 კეთილად-მსახურებითა და განწმედლითთა სურვილითა სულისამათა და სათნოებითთა
 საქმეთა და სიტყუათა მიერ მოწყალემოთუფნა ღმრთისანი თავთა თჳსთა და თა-
 10 ნა-მონათესავეთა-თჳს სრულ ჭეოფერსა სანჯურსა მდღელობასა. და სრული ვიდრე-
 მე და პირველი ქრისტეანობითისა მოქალაქობისა წესი ესე არს და ესე ვითარი.
 ხოლო მეორე და უდარესი და ამისსა უკაცობრივესი და ფრიდ დაკლებული ზი-
 რვეჲსა მას თანა შეტუეებისაგან არს, რამელი თანა-შთამომავალ არს ქარწი-
 ნებითისა მეუღლებისა და თავს-მდებელ მზრდელობისა შეიფთაჲსა, და მკედრო-
 15 ბისა და კელოსნობისა და აკარაკთა და ვაჭრობათა და სხჳსა სამოქალაქოჲსა ჩუე-
 ულებისა კეთილად და ღმრთის-მსახურებით მზრუნველობისა რწმუნებული, რომ-
 ელთა-თჳს ეამნიცა მოღუაწებისა და მოწაფებისა და სღმრთოთა სიტყუათა მსმე-
 ნელობისა დღენი განჩინებულ არიან და მეორე ხარისხი კეთილად-მსახურებისაჲ
 20 შემზადებულ არს, რომელი სათანადოსა მსახურებასა მიუზღავს სწულსა ბუნები-
 სასა და წესსა სოფლიოჲსა ცხორებისასა.

ესრეთვე იტყჳს უფროჲსად საღმრთოჲ ათანსიცა: ორნი გზანი არიან
 სიაფელსა ამას შინა მოქალაქობათანი, ერთი იგი უკუე უმდაბლესი და უღიბო-
 ნესი, ქორწინებისასა ვიტყჳ, ხოლო მეორე ანგელოზებრი და სამოციქულოჲ
 და უფროჲსად აღმატებული ქაღწელებაჲ, რომელ არს მონაზონებისა მოქალა-
 25 ქობისაჲ, და უკუეთუ ვინმე სოფლიოჲ, ესე იგი არს ქორწინებულთა, ცხოვრებაჲ,
 აღირჩიოს, ბრალობისაგან ვიდრე-მე თავის-უფალ არს, ხოლო ეტოდენთა მადლთა
 ვერ მიიხუამსკე, ვინაჲთგან იციცა გამოიღებს ნაყოფსა ოცდაათეულსა, ხოლო A148b
 უკუეთუ ვინმე უბიწოჲ და ზემთა-სოფლისაჲ შეიტკობს, დაღათუ სთიფცხისა
 უფროჲსდა ძნიად წარსამართებლობისა მქონებელად ჩანს, არამედ აქვს შემდგო-
 30 მად შუელიერისა მოღუაწებისა და მოთმინებისა სამრაველ მადლთაჲ საკრეველი და
 მისათხრობელი. რამეთუ სრული და სავსე ნაყოფი, ასსამოცეულსა ვიტყჳ, წმი-
 დათ-შუენიერებით და ბრწყინვალედ აღაუუაგილა.

აწ უკუე, ვითარ იგი ძველი შუელი ორთა ცხორებათა მიმართ განყოფილ
 იყო ფარისევებრისა და მადლისა და სოფლიოჲსა და უმდაბლესისა, ეგ.
 35 რეთვე ქრისტეანეთაჲცა ესე ახალი მოქალაქობაჲ, რამეთუ განყოფვის მონა-

ზონებრივად და საერის-კაცოდ ცხოვრებად ვინაჲცა ფარისეველნი, რომელნი გან-
 თვსებულად და განსინებულად თთარკმანსების, განხინებისა და სხუათა უოველია-
 გან განხვსებისა და განყოფისა-თჳს თავთა თჳსთაჲს იწოდების ფარისეველად

5 თაჲთა. რომელთაცა ცხოვრებასა ჰბაძვიდეს მწიგნობარნიცა კრძალულებასა მათ-
 სა და ჭაღწელებასა ორგზის მარხვასა შაბათსა შინა, ქსესტისა და პინაგისა და
 სასუძლისა განწმედასა, აოუელთა და დასაბამთა ნყოფთასა, მიმდემთა ღოცგათა

10 და სხუათა უოველთა, ხოლო უფროჲსად აღმატებულთა მათ, ცხად არს, ვითარ-
 მედ საკრკელთა ესისეულთა, ვითარცა ფრიად უზუშთაჲსთა და უოველით-ურთ სუშ-
 თა უოველითაჲს ადწვენულთა მოქალაქობა იყო ცხოვრებაჲ ფარისეველთაჲ, რომ-

15 ლისა შემტობებელი ე-ვლე უფროჲს ვითამე განშუენდების მის მიერ, იტუოდის
 რაჲ: «ისრაიტელი ვარ ტომისაგან ბენიამინისა, | ებრაელი ებრაელთაგან, სჳუ- A149a
 ლისა-ებრ ფარისეველი». რომელსა-თჳს უფალიცა ჩუენი, ვითარცა უსრულესისა
 და ნაღდუფე ანგელოზურისა ცხოვრებისა წინაღიმდებელი, ტრფილთა მაშა-
 15 რთ ზესაჲსა ჩინებისათა იტუოდა ვითარმედ ყკვეთუ არა აღმატოს სიმაროლე
 თქუენი უფროჲს მწიგნობართა და ფარისეველთა, ვერა შეხვდეთ სასუფეველსა
 ცათასა»

ამერ უკუე ვითარ ჰგავს, სამოციქულოჲცა დიონუზიოს, განმაშუენებელი
 სადმოთაჲს მონაზონთა დასისაჲ, მეტუეულად იშობის ესრეთ: ხოლო სრულ
 20 უოფადთა უოველთათ უმაღლეს დასი მონაზონთა სადმრთაჲ შეშობილებაჲ არს.
 და სხუას რაოდენსა რას წარმოიტუვს იგი ამის პირისა-ოჳს თაგთა შინა სა-
 კლესიოჲსა მდელეთ-მთავრობისა-თჳს თქუეულისა მის წიგნისა თჳსისათა, გი-
 ნაჲცა მე მრავლისაგან მცირედნი მოვიხუენ და საჭიროდ დაგაწესენ აჲა, მათ-თჳს
 რომელნი უღონობდენ, თუ ოდეს და სადა და ვითარ დაწუებულ იქმნა მონაზონ-
 25 თა წესი და მადუაწებაჲ და დასი.

აწ უკუე სადა არიან მონაზონებრივისა მოქალაქობისა სხუათაჲე წესითა და
 მოცემათა თანა სამოციქულოჲსა ეკლესიისათა ბორროტად და უღმრთოებით გან-
 მგდებულნი და შეურაცხის-მოოფელები, ხატთა-ბრძოლნი ანაღნი ჰურიანი და მს-
 30 გავსად უსჳულოჲსა მის და ღმრთის-მოძაგებულისა შესაიდუმლოთისა მათისა სკო-
 რის-მოსახელისა მეფისა ახლად და აწდა დაწუეაულად სახელის-მდებელნი ამისნი
 გარდარეულებითა ბორგნეულებისა და უცნობელისა ამაოებისათა ვერ გულის-
 ხმის-მოოფელები ვერცა რასა იგი იტუვან, ვერცა ვიეთ-თჳს დაუტკიცებენ. ხო-
 ლო ჩუენ შობდურებისა წმიდათა მამათაჲსა შედგომილნი ადრეულადცა და ძვე-
 ლად ვირწმუნებთ | მას უოფად და არა საკრკულ არს, უკუეთუ სამონაზო- A149b
 35 ნოჲსა მოქალაქობისა-თჳს იტუვან ამს, ვინაჲთგან კორციელსაცა განგებულე-

ბას უფლას და ღმრთიას და მაცხოვრის ჩუენისსა ჰგმოიქნ უარის-ყოფათ. ამის-თჳს ვედრებულ იქმნენ იგინი დაღათუ არა უოფლად საღმრთოჲსა და სამოციქულოჲსა დიონისისკან, არამედ მათ შორის დიდისდა თუ ექსკვიის-გან, რომელი უმეტესითა განმკაც-ებოთა წარმოატყუეს ოდეს და ვითარ და სდა

5 მოცემულობასა მისსა, და დანცხერიდ უსწავლულობითა მათ ზარეტუეებათა თჳსთაჲს. რამეთუ აჲა განკუხადებულად დამტკიცებეს და ფილონს შემოიყვანეს ჰე-შმარიტების მოყვარედ და რწმენების დირსად-მოწამედ. ვითარმედ სამოციქუ-ლოჲ არს დასი ესე და მოცემ-ად და განწყისებაჲ მისი ძველი და ღმრთის-მოყვარე.

სოლო იმინედ ძუელთა ამათ აღწერულთა თანა ეოვლად უბადრუეთა მათ და ძუელთა უკეთურებათა სხუათაჲცა შეიდგომთა მათთა საღმრთოთა მამათა. თანა ერთხმობაჲ და მ.თ.აკე მათთა სიტყუათა წარმომთქუმელობაჲ მათ-თჳს, რათა ეგრეთ-იღა თუ შეუძლონ მცირედ რაჲმე მოქცევად ფრიადისა ბორცუეულობისა და კარ-ღარუელისა სიცოფისკან. რამეთუ დიდმან ბასილი სოფლით განმორებისა და სა-მონაზნოჲსა ცხორებისა სიტყუას-ყოფელმან ესრეთ თქუა ვითარმედ: ამის-თჳს

15 კაცთ-მოყვარემან უფალმან, ვითარცა მოსურნემან ჩუენისა მაცხოვარებისმან ორ-თა სახეთა მიმართ განუო წესი ცხორებისა კაცთაჲსაჲ, მეუღლეებისა და ქალწუ-ლებისა, რათა, რომელი ვერ შემძლებულ იუოს დათმუნად ქალწულებისა და მო-ღუაწებისა, შრომასა თანა მცხორებულყოფად ცოლისა მოვიდეს ამისი მეცნიერი, ვითარმედ მიეკადოს მას სიტყუაჲ სიწმიდისა და უბიწოებისაჲ და მეუღლეებათა

20 და შვილთ-მზრდელობათა შინა საზნოყოფილთა წმიდათა მსგავსებასაჲ. ვითარი A150a იუო ძუელსა უკუე აღაქუმას ჰინა აბრამ, რომელმან ღმრთისა უფროჲს ჰატი-ვის-ცემასა-თჳს არა ჰრიდა მსხუერდად მიეყვანებას მსოფლოდ შობილისასა და განღებულად აქენდეს კარნი კარვისა თჳსისანი შემწიარებულყოფად უცხოთა გან-მზადებულსა არა ასმიოდა ვითარმედ ცახუიდე მონაკები შენი და მიეც ცახუა-კ-

25 თაჲ, და უმეტესნიცა ამისსა აჩუენეს აბრამ და იობ და სპივილ და დავით და სხუათა მრავალთა. სოლო ახალსა შინა აღაქუმათასა ვითარ იუო ჰეტრე და სხუნი მოცაქულთაგანნი. რამეთუ მიკადებიან უოგელსა ვის ნუოფინი ღმრთისა და მოყუ-რისა შამართისა სიუარულისანი და ჰატიენი მცნებათა ამაჲს ურჩებასანი. რამეთუ უფალი იტყუას ვითარმედ რომელსა უუარდეს მამაჲ ანუ დედაჲ უფროჲს ჩემსა,

30 არა არს ჩემდა დირსა, და რომელმან არა მიიძლეოს მამაჲ და დედაჲ თჳსი, და ცოლი- და შვილნი, შერემ და სუელიცა თჳსი, ვერ ძალ უც მოწაფეყოფა ჩემდა. ანუ ჰტონებ საღმეჲ შენ, ვითარმედ უქორ.წინებელთა-თჳს სოლო დასხმულ არიან მცნე-ბანი სხარებისანი? აჲა ცხად ქმნილ არს შენდა, ვითარმედ უოკელთა კაცთა მი-ტუკადებისა სხარებისა-მიმართი მორჩილებაჲ მონაზონისაჲცა და ქორწინებულთა.

35 რამეთუ ემა უოოფვის ქორწინებად მოსრულთა შენდობაჲ უძღურებისა და დე-

დალთა-მიმართისა გულის-თქემისა და თანაყოფისაჲ. ხოლო სსუანი მცნებანი ვო-
 გელნი სწორებით შუგულდებულ არიან უოველთა-თჳს და არა დაუტეოებენ კარდა-
 მავალს მათს თანიერ ჰატიყის-მიკადისა. და რამეთუ მასარებელი მათი ქრისტ^ტ
 სოფლისა შორის შეიფთათ მიუთხრობდა ბრძანებათა მამისათა. ხოლო უკუეიუ
 5 იქმნის სადმე თჳსკან კითხვისა მოწაფეთაჲს მიგებაჲ მის მიერ, უწამებდის
 და ეტუოდის ვითარმედ რომელსა ესე თქუენ გეტყჳ, ვოველთა ვეტყჳ. ამის-
 თჳს ნუ ჰმაზუზობ შენ, ესე ვითარო, | თანაერთკორცობასა შეუღლისასა, ნუცა A150b
 ჰგონებ კელმწიფობისა ქონებასა სოფლითა გულის-თქემითა კუმიფისასა. რამეთუ
 უფროჲსი შრომაჲ და დაცვაჲ გიჰმს შენ ცხორებისა მიმთხუევისა-თჳს, ვითარ-
 10 ცა საშუალ საფრკეთა და მპერობელობისა განდგ-მიღლთა ძალთაჲს აღმრჩეველ-
 სა მკვდრობისასა და წინაშე თუალთა მქონებულსა მიზეზთა ცოდვისათასა და
 გულის-თქემისა მისისა მიმართ აღმძრკელთა დღე და დამე უოველთაჲე საკრ-
 ძობელთა შენთასა. უწუოდე უკუე, ვითარმედ ვერ წინაგანწუო სიმპნით ბრძო-
 ლასა უკეთურისასა, ვერცა აღადგინო მას ზედა ძლევაჲ, არა თუ ტკივილითა
 15 მრავლითა დაიცენი შუგლნი სსხარებისა ბრძანებათანი, და ესენი ვიდრე-მე შემო-
 კლებულად შეუღლებასა შინა უდებეუოფელთა მიმართ მცნებათა ქრისტ^ტსთა და
 მარხვისათა წარმოთქემულ არიან.

ხოლო შენ, ზეცათა მოქალაქობისა ტრფილო და ანგელოზებრისა ქცევი-
 სს მომსეიღელო და წმიდათა მოწაფეთა ქრისტ^ტსთა თანა-მოსაგრკეოფისა გუ-
 20 ლის-მთქემელო, გამოპირე თაჳი შენი მოთმინებისა მიმართ ჭირთაჲსა და სიმ-
 პნით მოუკედ თანხდლიობასა მონაზონთასა. აჳ უკუე საღმრთოცა ესე მოძ-
 ლური ორთა ცხორებათა მიმართ იტყჳ განმეოფელად ქრისტესა კაცობრივისა
 მოქალაქობისად: ერთისა მის ვიდრე-მე საერის-კაცოჲსა და ქუეყნიერისა, ხოლო
 მეორისა სამოციქულოჲსა და ზეცეიერისა. ვითარ იგი კუალად სსუაგანცა იტყჳ
 25 ვითარმედ: ისწაგეთ და განისწაღლენით სამოციქულოჲსა ცხორებასა რომელ არს
 შეკრძალვაჲ თუალთაჲ, დამიჯირკაჲ ენისაჲ. აღკრძალვაჲ გორცთაჲ, სიმდაბლე
 ცნობისაჲ, სიწმიდე გონებისაჲ, უმინე-ყოფაჲ რისხვისაჲ. მძღურად წარტკეული
 შესძინებდ, მიმძღაურებელი ნუ ესაჯები, მოძულებელი | ჰუეურობდ, დეგნული თაჳს A151a
 იდებდ, კუედნილი ჰლოცევედ, მკუდარ იქმენ ცოდვისაგან, თანა ჳურს ევე ქრის-
 30 ტ^ტს-თანა, უოველი სიუერული მიცვალე უფლისა მიმართ. არამედ მძიმე არიან
 ესენი რომელი კეთილთაგანი არს ადგილდ? ვინ აღადგინა მოძიღმან ძლევაჲ? ვინ
 მშუებელი ღდ კსნიღობით განმსუენე შეიმიო გარგზსთა მიერ მოთმინებისათა? არა
 ვის მიუღიეს ნიჭი ძლევისაჲ არა მორბელთაგანსა. ტკივილნი შობენ დიდებასა,

5 სადამე C.—7 მიზეზო B.—10 საშუალსა ფერკო C.—12 გულისამისისა C.
 —32 განმსუენული B.
 21 სჯნელიცო (თაყჯაწი) ამ თანახდლიობასა A.

შრომანი არიან მომატუეებელნი გზგზნთა. ვიტყვ უკუე მ.ც. ვითარმედ მრავ-
ლოთა ჭირითა გკემს ჩუენ შესლუაჲ სასუფივეელსა ცათსა, არამედ მათ ვიდრე-
მე ჭირთა ნეტარებაჲ სასუფივეელისა ცათსაჲჲ მკელის, ხოლო შრომათა ცოდ-
ვისათა გეჭქინისა იგი სატყიფარი და მკუმენკარე უმრუტი ციცხლი ენ ცვალების.

5 ამათდავე მოწამედ ხმობს სადმე ეს რეთ ს.ღმრთად-მზრახველი ნილოცა:
ფაღლოსოფოსობაჲ მოიპოეს უკუე ელღენტა და ჰურითაცანთა არა მცირელთა,
ხოლო ჭეშმარიტა სიბრძნე მხოლოდ ქრისტესს მოწაფეთა ოდენ წარჰმართეს რა
მეთუ ჰირველთა მათ ვითარცა თეატრონსა შას მოკიცხარათა უცხოჲ ჰირი ჩემე-
ბით შეუჩიკეს თავითა თვსთა ცუდისა სასელისა ჭეშმარიტისა ფაღლოსოფოსობისა-
10 გან დაკლებულსა-თვს მოღუეწეჭმნილთა; რამეთუ ვიდრე ტრიონისმდ. ხოლო
და წუერთა და კუერთისა მჩუენებელნი ფიღლოსოფოსობისანი ჭეფუფენებდეს კორ-
ცთა, და გელის-თქუმ თა მათთა, ვითარცა მწარეთა რათმე დედოფალთა, ჰმსა-
ხურებდეს; მონანი იგი მუცლისანი და მუცლის-ქუეშუთა გემოთა ვითარცა საქმეთა
ბუნებისათა შემწესარებელნი, მრისხანებასა მორჩილნი და დიდებისა გულის-მთქუ-
15 მელნი, და ბრწინავალეთა ტაბლასა მიმართ მიმოფეთებით მსგავსად ძაღლთაჲსა
მიმავალნი. რამეთუ არა უწყოდეს, ვითარმედ ჰირველ უოფლისა | თავის-უფალ- A15
უოფაჲ უკემ ფაღლოსოფოსსა და ფრიად უმეტეს საფელტოლად ვნებათა მონებისა,
ვიდრე ვეცხლით-სეიღულობისაგან. რამეთუ მონებამან კაცოამან ნუ უკუე და ვერა
რამცაჲ ანთ მართლას ცხოვრებასა წარმმართველსა, ხოლო ვნებათა ვითარცა
20 მეფეთა ვიეთგანმე მსახურად მკუმეველობამან გემოთამან სირცხული შემოიკეგან
და საცინელობაჲ მრავალა.

რამეთუ არიან ვაეთნიმე მათგანნი უკლით-ურთ შეურაცხის-მოყოფელ საქ-
მითისა შრომისა, და სიტყუერებთა ს.ბრძნისსა ხოლო ჰგონებენ სათნობა-
ეოფასა განსაცხრომელთ-მომზარხნა ვინმე და მოარგმანებელნი გამოთქუმით
25 გამოჩინებად შეუძლებელთა საქმეთანი, ვითარ იგი არს სადიდე ცისაჲ და
საზომი მზისაჲ და მოქმედებაჲ ვარსკუელათაჲ, რომელთასა აღსთქუმენ მეც
ნიერებასა. არს ოდესმე რამელ ღმრთას-მეტყუელებადცა კელყოფენ, სადა იგი
ჭეშმარიტებაჲ უქმ და ზღკუოან არს ოცნებაჲ მიწდომითისა გამოთქუმისაჲ,
ფრიად უუშურეს ღირთასა მომკებელნი იგი მწარესა მინა მენწუბარისა ცხო-
რებისანი. ხოლო უკუეთუ იპოვნესცა ვიეთნიმე წარმმართველ საქმითისა, უძრე-
30 სად ჰირველთასა გამოჩნდეს იგინა, რამეთუ ცუდთა და დაკებათა და ჰატიფთა მიჭ-
ეადნეს ჰირმრავალნი მკომანი. ვინაჲაგან არა რამს სხვსა თანერ მჩუენებ-
ლობისა ხოლო და დიდების-მოყურებისა-თვს მოიპოებდეს მრავლთა რათ უბად-

5 საღმრთოდ თმ. B.—11 რამცა B.—23 გონებენ C.—28 მიწომითისა B.

10-12 შესწავე ვ'დ ცრიონი ერქვა ფართოსა რასმე შესამოსელსა ბაღნისსა
რ'ლი ემოსის პირველთა ფიღლოსოფოსთა.

რუკნი და სასეიდლის უნდოა და ამაღლს-თუკ ეგოღენტა მათ შრომათა ნყოფის დატყულებეს. რამეთუ სამარადისოა და დემილის სჯულის-დების-ებრ ჰათა-ლორდასს და თივათ მიერ გამოზრდის და ძონძათა ბაღნასადა დაბურვილო-ბისა და ჭერსა შინა მკვდრობის არცა ერთს სასეიდელს შემდგომად სიყუდი-
 5 დის მთლოდინება მიერ კერძო არს უოჯლის უტყულის-ხმოების დაკსნას თან ცხოვრებისა დაკსნიას სათნოების მისაკებულთადათ.

ხოლო ჰურინი, რომელთა ესე ვიასრი ცხოვრება შეიტკბეს, არიან უკუე A152a იონდაბის შეიჯის-წულნი იგი, რომელნი კარეთა შინა მკვდრობენ სამარადისო და ღზის და უოჯლისავე გემოთ-მოყუარების გან განუყენებულ არიან, და
 10 ცხოვრება მოკვია უნდოა და სკაროა საკმარი თანა-შეზომილა სათანადობი საა. და ფრიად ვიდრე-მე მოსწრაფე არიან წარმართებისა-თუკ საქმითისა მოღუაწებისა, ეკრეთე და მხედველობისადა აღწევნულად იპობიან საზომსა. რამეთუ ამიერ ეწოდებას მათ ესევე, ვინადაცან ამას ცხად ჰყოფს სახელი ესე. და ესრეთ უოჯლით-ურთ წარმართებულად იხილებენ მთ შორის საზღვარი ფილო-
 15 სოფოსობასადა გარს რად სარკებელ არიან ღუაწლნი და ტკივნეული ცხოვრება ღუაწლის-დამდებელისა ქრისტის მკვლელობა? რამეთუ ერთბამად შემთხვევის მათ სასეიდელსადა ღუაწლასა წარწყმედაა ვითარცა სასეიდელთ-განყოფილისა ქრისტის უარის-მოფიქვითა და ჰქმარიტისა ცხოვრებისა და ფილოსოფოსობის-საგან კეებულყოფაა. რამეთუ ფილოსოფოსობა არს წარმართება: ჩუეულებათა და
 20 წესთა მადიდებლობისა თანა ჰქმარიტითა მეცნიერებრთა არსასადა განმტკიცებულისა. რომლისაგან სწორებით შესტავს ჰურინი და წარმართნი ვითარცა ზეცით მოსრულის სიბრძნისაგან დამაკლებენი თაფთანი და თხნიერ ქრისტისა ელმეთოფენი ფილოსოფოსობისა, რომელნი იგი მარტოდ და მხოლოდ მან ოდენ აჩუენ სიტუტ და საქმით საზღვარი სრულის ფილოსოფოსობასა. რამეთუ
 25 პირველად ამან მხოლოდმან განკუთა ცხოვრების ამის გზადა და აჩუენ მოკალაქობადა წმიდადა და სამარადისოდა ზემთა-მოფიქვი სულისადა ვნებათა კორცოელთადა, ხოლო უკუანასკნელ ატიკა შეურაცხ უო, რაჟამს იგი საცხოვრებელად კატა | განკებული მის მიერ მიითუდა სიკუდადა, რათა ანწარს ამით მიერ, ფი-
 30 თარმედ უკმ მართლად აღმჩეველსა ფილოსოფოსობისასა უვარის-ყოფადა უოგელთავე გულის-სათქმელთა სწუთროადა და სათნებისა ტკივილთა მიერ თუთმეურობელყოფადა ვნებათადა უკულებელს-ყოფითა კორცთადა ია, ხოლო არცადა თუთ მის სულისა პატარსად ქონებადა, რამედ მისიდა მოსწრაფებით დადბადა, რაჟამს სათნებისა წარმოჩინებისა-თუკ სათანადო იუოს წარწყმედადა მისი სიტყუს-ებრ მისისა.

35 ვინადაცა ესე ვითარის ამას სახისა გულის-ხმის-ყოფითა მიმლებენი მის-
 2 დატყულებეს B.

გან საღმრთონი მოწაფენი და მოციქულნი მისნი საკუთრებით ემსგავსნეს ქცევა-
 სა ამაჲ: რამეთუ შეის წოდებასკე თანა დაუტრევეს საწუთროჲ, ნათესავნი, და მა-
 მუელი, და მონაგებნი, და ფიცხელს მას დასტკივარსა ცხორებასა მუნქექსევე შეა-
 ეგნეს თავნი უოველთავე სამაურთა მამართ განცემითა შათათა; რამეთუ მოთმი-
 5 ნე იევენეს დეენულებათა, ნაკლულევანებათა, ჭირვეულობათა, ძვრხილულობათა
 შიშულეობათა, გინებათა, ნერწყვათა, თუთ მათ საჭიროთაგანცა კუეულებასა,
 ხოლო უგუნაჲსკნელ სიკუდილიცა შეურაცხ ვეეს ეოველსა შინა კეოილად მიმსკავ-
 სებითა მოძღურისაჲთა და ხატსა წარჩინებულისა ცხორებისასა სოფელსა შინა დატე-
 ვებითა. არამედ მსგავსებასა ზედა ამის ხატისასა დასასვად ცხორებისა თვისისა თ-
 10 ნამდებთა უოველთა ქრისტეანეთა ანე არა ინებეს ანუ გერ შეუძლეს მიმსკავსებაჲ,
 რამეთუ მცირედნი ვინმე ზემთა ექმნენს სოფლიოთა შოფოთთა და თანა-წარ-
 ჭედეს სამოქალაქოთა დელკათა და ამაოჲსა ამის საწუთროჲსა ზრუნვათა და სი-
 უყარულსა, და ესრეთ გარეკან ექმნენს სოფლიოთა აღქრვათა, და მონაზონებ-
 რისა ცხორებისა შეტრიაბათა სემოციქულოჲსა სათნობისა მსგავსებაჲ წარმოა. B 234
 15 დგინეს, და უზავარებაჲ ვადრე-მე მიმოუტაცებულობისა-აჲს გამთირჩინეს, ხოლო
 სანთაგექმნილისა საზრდელისასა უნდოსა უფროჲს ჰატიე სცემდეს ვნებათა სე. B 235
 დაადგომისა-აჲს, და სამოქელთა ჩხვლათა და ნამეტნავთა სკამრისათა ნაცვა-
 ლად ლიტონი და უმწობელად შექმნილუი იკუმის. და რამეთუ უფაღმანცა
 მდიდრსა მას საზომად სრულობისა საღმრთოჲსა მოქალაქობისაჲ განსეიდაჲ მო-
 20 ნაკებათაჲ და მაცემად გლახკათაჲ და ესრეთ უზრუნველად და მიმოუტაცებულად
 აღებითა ჯვარისაჲთა შედგომა მისა უბრძან და არა მოქმედი ამისი უღირსად
 თავისა თვისისა სავა. რამეთუ, რომელმან არა დაუტეოს, აქუა, მამა თვისი, და
 დედა თვისი, ძმანი, ცოლი, შვილი, აკარანი სახელისა ჩემისა-თვისა და აღი-
 ღოს ჯვარი თვისი და შემთმადგეს მე, არა არს ჩემდა ღირსა. აწ უკუე ვინაჲთ-
 25 გან არა არს სხუთა სახითა ჰატივისა ამას და სრულობისა მიმოუტაცებაჲ. თვნიერ
 ვითარ იგი ზემთა-სრულმან უფაღმან განჩინა, ფრიად ჰატივის-საცემედ და სა-
 კრველ იქმინ ჩვენ და ეოველთავე საწუთოთა და სოფლიოთა გემოთა და სიუ-
 არულთა მცნებისა-ებრ უფლისა შეურაცხის-მყოფელნი და მონაზონებრივისა მ-
 ქალაქობისა აღმრეველნი, რამელთა აწცა აღუგსიეს ეოველი სოფელი. და სავსე
 30 არს მათგან ეგვჰტე და ღობჲჲ და ეთიობნაჲ და ჰინდიჲ მკერიტანაჲ და
 თებადჲ. ამთ მიერ აღსავსე არს ასურეთი, და კილიკია, და გალიტიაჲ ჰინ-
 ტოჲ, შუამდინარს, და სპარსეთი ეოველი, და სომხითი; ამთ აღუგსიეს ჰადე-
 სტინე, და არაბიაჲ, კვჰრე ასიაჲ და გარემოჲსნი ჭადანი და ეოველი ელდა-
 დაჲ, ჰე თუთ იგი დიდი ჭრამიცა და სანიაჲ ვიდრე უკუნაჲსკნელთა დასასრუ-

3 მუნოქელსევე et sic deinceps in omn. codd. -14 Inter A152 et A153 folia octo intercederunt; in C lacuna pp. 190-191.

ღამდე ქვეყნისათა აღსაყსე არს მონასტერთა მიერ და ლაერთა და მას შინა
მოღეწებათ, და უოველი ქვეყანა იყურთხევის და წმიდა იქმნების მწეობრითა და
ფსალმუნებითა მათითა.

5 მერმეცა შემდგომად ბრძენი და ღმრთიანი-შეტუელებისა მოსახელე გრიგო-
 ლი, შემამკობელი მათი, იტყუას ვითარმედ: მგალობელნი და მადიდებელნი, მწერ-
 თელნი სჯულსა უფლისასა დაჟე და დღე, ჰირთა შინა მათთა მქონებელნი | ამა- B 236
 ღლებასა ღმრთიასა, მდუმარენი ქადაგნი, გუაღუეული და მომუშარი დაბაჲ,
 აგარენი შიშეელნი, შედგომილნი სამოცაქულოთანი, არა რაჲს მკუდრისა მომ-
 ღებელნი, კუეცაჲ სომიერი, სამოსელი მტანჯველი ზუაობისა, სატუელისა შე-
 10 უმკობელი შემკობაჲ მცირედ სამოსლისა აღმომზიდველისა და მეტად არღარა აღ-
 მომკურთხელისა, სლფა კეთილად-წესიერი, თუაღი არა ცთომილი, ღიმილი წყნა-
 რი, უფროჲსდა დაწებაჲ ოდენ ღიმილისაჲ მწურთელი უწესობასა სიცილისასა,
 სიტყუაჲ მოძრავი სიტყურობით, ღუმილი სიტყუსასა უპატოსნესი, ქებაჲ შე-
 15 ზავებუელი მარლითაჲ არა ჰირმოთებითა, არამედ უადრესისა მიმართ მძღუნ-
 ველობითა, მხილებაჲ ქებისა უსასურველესი, საზომი მკმუნგარებისა და მხიარუ-
 ღებისა და ორთავე შეზავებაჲ და შერწყუმაჲ, და მერმეცა რომელნი ამათსა
 უფროჲს და უმაღლეს არიან, სიკლახაკესა შინა სიმდიდრს, მსხემობასა შინა
 მკვდრობაჲ, უპატობასა შინა დაღებაჲ, უძღურებასა შინა ძალი, უქორწინე-
 20 ბლობასა შინა შუაკეთილობაჲ, ფრიად უადრესი კორცთაგან მომავალისა საღმრ-
 თოდ-შობილთა მათ, მშობელნი არა შუებითა, მღაბლნი უზალესობითა ცათაჲ-
 თა, რომელთა არღარა აქუს სოფლისა და უზუშათეს არიან სოფლისა, რომელნი
 გარეგან კორცთაჲ კორცთა შინა არიან, რომელთა ნაწილ უფლისა არს, კლახაკენი
 სასუფეველისა-თჲს და მუფე სიკლახაკისა მიერ. ესენი ჩუენ თანა მეოფნი ბრწყინვა-
 ღე მეოფენ მე, ჩემნი სიმდიდრენი, ჩემნი საშუებელნი, და წარსრულნი წესიერ
 25 მეოფენ. ვინ უკუე არიან ესე? სოფლით გამომკუეუელნი თაუთა თჲსათანი, და
 ღმრთისადა შემწირველნი ცხორებისანი, და შემტკობელნი უდაბნოჲსანი ცხოველ-
 ნი საღმრთოდ უფროჲს უოველთა კორცთა შინა მქონებელთა ქტევისათასა, გიტ-
 კუ უკუე, ჩუენტა ამათ ნაზირველთა, რომელთაგანნი რომელნი უოვლად-მარტოე-
 30 ბიითისა და შეურევნელისა მოღუაწენი ცხორებისანი, მხოლოდ თავთა ოდენ თჲს-
 თა ეზრახებიან და ღმერთისა; ხოლო რომელნიმე სიუყარულითა ხოლო თაჲს B 237
 ეღებენ ურთი-ერთას ზიარებასა მეუდაბნოენი ერთბაჲდ და კრებულისანი და მის-
 ნი ოდენ მხოლოდ მეცნიერნი სოფლად რაოდენსა იცნობენ უდაბნოჲსასა, მკუ-
 დარქმზილნი სსუათა ვიდრე-მე კაცთა-თჲს და საქმოთა, რაოდენი რაჲ შორის
 დაიხრწნებიან საცთომელნი და მცთომნი და მბასრობელნი ჩუენნი მალაიდ მი-
 35 მოქტეუთა შეცვალებითა, უროი-ერთასანი იგი სიწყაულისა და თანად შეტუეებითა
 კეთილისაჲთა აღმღესველნი სათნოებისანი. და ამათ ვიდრე-მე გრავოლი.

ხოლო საღმრთოჲ ოქროზირი თარგმანებას შინა მათს(ს) სხასრებისაჲ მე-
 5 გუბტელთა მონაზონთა-თჳს იტუჳს: არა ეგოდენ ჰჳეროან არსცა თითოფერებითა
 ვარსკულაჲთა მწუბობრისათა, ვითარ უდაბნოჲ ეგუპტისაჲ უოვლით-კ; რძო მწუეე-
 ბელი ჩუენი კარვებისა მონაზონთაჲსა, რომელთა ცუცხლსა ქრისტესსა შეწყნ-
 10 რებითა მუესეულად ზეცად მიმართა წარმართაჲს, ვითარ სხუათა უმკურვალესნი
 კეთილად-მსახურებისა მიმართ სიბრძნის-მოყუარებისა უვნებელთაითა უკორცოთა
 მათ ძალთა შეუმსგავსეს. და ვინცა ვინ მიიწია, უწყის, რომელსა ვიტუჳ; ხო-
 ლო, უკუეთუ ვინმე არა მიწუენილ არს კარვებსა მას წმიდათასა, გულად მოი-
 ღონ ვიდრე აქამომდე ჰირებითა უოველთაჲთა მიმოდასაქმეელი იგი, რომელი
 15 შემდგომად მოციქულთასა ეგუპტემინ აღმოაცენა, სანატრელი და დიდი ანტონი,
 და თუ ვითართა საღმრთოთა ზედვითა ღირს იქმნა და ცხორებაჲ ღმრთიუ-შუენ-
 ნიერი და ანგელოზებრი წარმოაჩინა. და ესე ასწაოს ვინმე გულს-მოდგინედ
 წარკითხვითა მისისა ცხორებისაჲთა, რომელსა შინა მრავალი იხილვების წი-
 ნაჲსწარმეტყუელებაჲ. რამეთუ არიოზის სენითა სნუელთა-თჳს წინამოასწავა და
 20 წინაჲსწარ თქუა მისგან უოფადი იგი სუენებელი, ღმრთისა მიერ ჩუენებითა მის-
 და და წინაჲე თუჲლთა მისთა დასახვითა უოველთა მომავლთაჲთა. და რაოდენსა
 რას სხუასა წარმოიტუჳს მუნ საღმრთოთა მათ კაცთა უცხოსა ცხორებისა და ან-
 გელოზებრივისა მოქალაქობისა-თჳს. |

რამეთუ უკის ტრფილთა კეთილად-მსახურებისათა არა ხოლო ღმრთის-მე- B 238
 20 ტუეელებისა და ბუნებათა-მეტყუელებისა მოსწავლეუოფაჲ, არამედ საქმითისა
 სათნობისა სჯულთა ზედა-მიწუენით შემეცნებაჲ. და რამეთუ მეცნიერებაჲ მო-
 ქენე არს საქმითისა სიბრძნის-მოყუარებისა, ვითარ იგი საქმითი მეცნიერე-
 ბისა. ვითარცა უფალი იტუჳს ვითარმედ რომელმან უოს და ასწაოს, მას დიდ
 25 ერქუას სასუფეველსა ცათასა. არა თქუა თუ რომელმან უოს, ხოლო, არა-
 მედ ასწაოსცა. რამეთუ, უკუეთუმცა კმა იყო სრულებისა მიმართ მხოლოდ
 ქმნა ოდენ თხნიერ სწავლისა ანუ სწავლა ოდენ თხნიერ ქმნისა დიდ უოფის-
 თჳს, არამცა ირნივე შეეოწანეს და ეთქუა ვითარმედ რომელმან უოს და
 ასწაოს. რომელი ესე ჯეროვნად წარჰმართა მან და სხარს დასაბამ რჩეულ გუ-
 30 ექმნა ჩუენ ამათსა უფთობელობით მოქმედებას შინა, ვითარ იგი მოწაფემან
 და მახარებელმან მისმან მოგუთხრა მის-თჳს განცხადებულად. რომელ მან-
 ცა უმეე ესრეთ დასახოს და მორთმულ უოს სული, არა ხოლო საღმრთოთა
 სჯულთა მაგალითსა გარდასწერს, არამედ სჯულის-მღებელისაცა ცხოველ და სი-
 35 ტყუარ ხატ იქმნების სქემარტებით. ამის-თჳს იტუჳს მოციქული უკუე: იუგენ-
 ნითო მსგავს ღმრთისა, ხოლო უფალი: იუგენით მსგავს მამისა თქუენისა ზე-
 ცათაჲსა, და უკუეთუ არა ემატოს სიმართლე თქუენი უფროჲს მწიგნობართა და
 ფარისეველთა, ვერ შეხედეთ სასუფეველსა ცათასა. ჯეროვნად საღმე ჰლატონცა

იჭვთ საზოგადოებას სრულებისას წარმომადგენელი იტყობა: «არა მგონე მე შემდეგებულაჲმ კაცთა დღეკეთილ და ნეტარქმისის თანიერ ხოლო მცირედობასა და «რამეთუ ლიტონსი ვიდრე-მე მრავალ, ხოლო სიბრძნის-მოუყურენი იჭვთისი და მცირედნი». და რამეთუ კეთილსარწმუნოებაჲ და საქმე აღსრულებულისად უფროდს უოველთა ბედსაჲსა. და კუალად სოკრატ, მოძღუარი მისი, ესრეთ იტყვის მისა შიშართ: «ვინაჲ უკუე მრავალთა სათნოეთაღისა გვლირს ჩუენ რწმუნებაჲ და უშენებაჲ მისკან, ანუ ერთისკან, რომელ არს სამარადისო, მართალსცა და უსამართლოსა, რომელ არს ჭკუშარიტებაჲ. | ვინაჲცა ფრიად რამე ჰგვანან ესენი B 239 ჩუენსა მათ სამოციქულოთაჲ უფროდსად სამდღედლობათ სიტყუასა, რომელთა შორას ხმობს ქრისტეშემოსილი ვითარმედ «საჭურველთა-თჳს ს მართლისათა მარჯუენთა და მარცხენთა, დიდების-თჳს და უპატიობისა, შეურაცხების-თჳს და ქებისა, ვითარცა მკოურნა და ჭკუშარიტნი, ვითარცა მოსიყუდიდნი და ესერაცხოველ ვართ, ვითარცა შეწუხებულნი და მარადის მოხარულნი, ვითარცა გლახანა და მრავალთა განმამდიდრებულნი, ვითარცა არას მქონებულნი და უოველთა მქონებულნი».

აწ უკუე ესე ვითარი მოძღურებაჲ უკეს სიმართლას და ღმრთის-სათნოდსა მოქალაქობისა-თჳს უოვალმან სოკრატ და ჰლატონ, ნამდვდევე საკვრველი და ღირსი ქებისა და შემსგავსებელი სიტყუერისა კაცთა ბუნებისა. რამეთუ ჩუეულებათ-მწურაელთათნი სწავლანი ბუნებამან ასწავლან უოველთა კაცთა. რამეთუ დაჰბადა რაჲ ღმერთმან სათესვი კაცთა, და დადგა ბუნებასა შინა კეთილთა და წინააღმდეგობათა განჩეგა, მან რომელი იგი სწავლის წარმართთა ასწავებს კაცთა მეცნიერებასა. რომლისა-თჳსცა არა ხოლო სოკრატ და ჰლატონ და სხუათა ვიეთამე წარმართთაგანთა მოძღულეს უსამართლო ცხოყრებაჲ, არამედ მრავალთა ბარბაროსთაცა და რამეთუ ზეშთა-ჩრდილთა-თჳს საკვდრებელთაცა რათ-მე უცხოთა იტყვან და, ვითარმედ სიმართლისა მოღუწე არიან, და მწუერკალებისა ხოლო ხეთაჲსა და წუელას მკუემეულნი საზრდელად კორცისა ჭამისკან განუეებულ არიან. და ვრახანა ფურცლითა დაიბურკენ გუამთა და უდრეს ბუნებისა იღწვან. ხოლო ანასტასის სკვთსა სიბრძნის-მოუყურებისა წარმმართველად იტყვან და ვითარმედ ესე ოდენ განკურვა იგი ტრფიადებამან სიბრძნის-მოუყურებისამან, ვიდრემდის სახელოვან იქმნა იგი ფრიადისა მის ჰოლუაწებისა და სიწმიდისა-თჳს. რამეთუ არა მდვძარე ხოლო თავი და ვნებათა მამარს სულისათა დემილითა და დაუედობისა, არამედ მძინარესცა მოაქუნდეს ნიში კრძალულებისა და სიწმიდისანი. რამეთუ მარცხენისა ვიდრე-მე კელითა B 240 საშვილებნი ასონი, ხოლო მარჯუენითა ბაკნი ეწერინან, რომლითა წარმოჩენდა, ვითარმედ ფრიად უფროდს არს ლუაწლი ენისა და უმეტესისა შეწენისა მოქენი არს შეკრძალვისა-თჳს.

და კუალად ქირონიონს ვისმე კენტავროსსა მოიკსენებენ ელენნი და მოძღუ-
 რად სიმართლისა და უბიწოებისა გამოჩინებულობასა მასსა იტყჳან, ვითარ იგი
 წაბებს თმიროს მარალად შესწავვებლასა ამის კენტავროსისა სიმრავლითა
 მოთმინებისა და კრძალულებისა და კორცთა აღკრძალვისა და შესატყვისისა მო-
 5 დუწებისათა ხოლო კუალად ჰლატონ განცხადებულად ესრეთ მასწავლელი იტყჳს
 .სათანადო არს ღწუამ კორცთა კეთილად მორაყოფოფისა-თჳს სულისა, რამელ-
 სსა შინა არს ცხორებაჲ და მართლად ცხორებითა ქადაგებასა სქეშარიტებისასა მო-
 ხრობაჲ. რომელი ესე სავმთომანცა თქჳა ზევე ვითარმედ აღვიკრძალავ კორ-
 ცთა ჩემთა, ესე იგი არს ვითარმედ მოღუწებისა და სიმტკიცით დგომასა მიმართ
 10 კელოვნებით და გულის-ხმის-ყოფით წინა განვაშადებ უადრესისა მოქმედებისა არა
 თუ შეგინებულისა ბილწებათა მიმართ მართებით წინაგანგებულ ვყოფ მათ. ვი-
 თარ იგი სწავლითა შინა სიტყუათა თჳსთა იტყჳს ესრეთ: «შეიმოსეთ უფალი იესუ
 და კორცთა წინაგანგებას ნუ ჰყოფთ გულის-სათქმელად. არა თუ ზომიერი და
 სათანადო ღწუამ კორცთა დააყენა, არამედ ბილწებისა დედაჲ ნაყოფებაჲ რამე-
 15 თუ ზედ-დაჭრთა, ვითარმედ გულის-თქუმათა. ვინამოგან არა გოდენისა
 ქრევისაჲ წარგება ჯერ არს მათ ზედა, ვიდრემდის ზედა-აღედკენ სულსა, არ-
 მედ რათა თანა-შემწედ და მსახურ ექმნენ მას წარჩინებულთა შინა კელოვნებათა.
 ერთხმა არს უკუე ამათ თანა ჰლატონცა სავსიროდ სათანადოჲსა სავკრისა
 20 მინიკებასა კორცთასა ფრიად ჯეროვნად განმჩინებელი ჩუენი, რომელმან იგი
 კუალად წარმოაჩინადა და განცხადა, თუ ვითარ დაიწუების და აღორძინლების
 ბილწისა გულის-თქუმისა და უსახურისა ჩუეულებისა ვნებაჲ შეტრუეულმან ესრეთ B 241
 ვითარმედ და იწუების ჰირველად ტრფიალებისა მიხედვამ, და აღორძინებს სასო-
 ებაჲ ვნებისაჲ, ზრდის კსენებაჲ, ხოლო სტავს ჩუეულებაჲ. რომლისა-თჳს და
 სოკრატცა მიხედვისა და ამბორის-ყოფისა ქმნულკეთილთა პირთასა ვითარცა გეს-
 25 ღინათა დრინაკლთა და გუელთაკან ლტოფასა ასწავებდა და განსაზღვრებდა.
 ხოლო აღექსანდრძს-თჳს, თუ ვითარ არცა თუ ხილვამ თავს იღვა დარბოსის
 ასულთა, ზემო კსენებულ არს. და კუალად მეფემან სმარსთამან კვრას მისდად
 განჩინებულასა ვისმე ქალისა შუენიერისა და სწორუბ-აგარისა სიკეთესა ქონებად
 წამებულისა არცა ხილვამ მიითჳალა, არამედ ზედაჲს-ზედა მხადველსაცა მისსა
 30 და არა რამს ვნებისა შემთხუევად აღმსარებელსა ჰრქჳა ვითარმედ «ნუცა იტყჳ
 მაგას და ნუცა იქმა. რამეთუ ცეცხლი ვიდრე-მე მახლობელთა ხოლო თჳსთა შე-
 სწუავს, ხოლო ქმნილი კეთილი შესხედავ შორს მდგომარეთადა. ვინამოგან მი-
 ხედვისაგან ტრფიალებაჲ იშუების, და ტრფიალებისგან ვნებული თანა-სათნოფო-
 ფაჲ იქმნების, და თანა-სათნოფოფისგან საქმე სრულ იქმნების. ამას-თჳს ქრის-
 35 ტეცა უძღებებით მსერებელსა სხედველთასა მემრუმედ ხდიდა არა საქმითა ქმნი-
 სსა ხოლო, არამედ მოგონებისცა წინაგანმავკრძალბელი, რომლისა შემსტავსებუ-

დად ამბავებმა საღამე იტყოდა ესრეთ: წმინდა უაგ თუალი შენი არა ხილვად ბოროტთა და შემდგომი.

ხოლო შერმეცა ფილოსოფოსი სოკრატ ყოვლით-ურთ დაცვასა და გან-
 კრასლუაყოფასა უსახურასა აღძრვისასა ასწავებდა და იტყოდა ვითარმედ აზრს
 5 მშიერნი ფრიად ნუ ჭამენ და არა წყურთელნი გარდარეულად ნუ სუშენა. და კუ-
 ლად უფალი ჰნატრის ესე ვითართა, იტყოდის რამე: ნეტარ იუვენით გლახანი,
 რამეთუ თქუენი არს სასუფეველი ცათამ; ნეტარ ხართ მშიერნი და წყურთელნი
 აწ, რამეთუ განძელი; და ნეტარ ხართ მტირალნი აწ, რამეთუ იცინოლითა. აწ
 10 უკუე სადა არიან რომელნი შეებულსა და ფუფუნელსა და უჭირველსა ცხორებასა
 მისდევენ და ვითარცა კელმწიფებებსა შინა თვსსა მქონებელნი სოფლისაანი წარ-
 კსნილად და გემოვნებით და სიცილით და უწესოდ მზრახველობით და დაქსნი- B 242
 ლობით და ღმრთისა უშაშობით სიმაძღრედ იკუმევენ უოველთავე. და შეუებისა
 ჟამ არს მათა უოველი ჟამი, რამეთუ წადილსა განასაზღვრებენ ჟამად და, და-
 ღაცაოუ ცისკარს მოუკდენ წადილი, შეუსუულად დაიგებენ ტახლასა. რამეთუ არა
 15 განაჩინებენ ამითა ვიდრე ჭამასა, ხოლო იმათგან ჯმნასა, არამედ უკრძალველო-
 ბით იკუმევენ დამთხუელთა უოველთა ვითარცა ტახლის მსახურნი და მუცლის
 მონანი. რომელთა ტახლასა სამართლად ვინმე სახელ სდვა საკუთრებითა საჯლო-
 მელად უსჯულოთად და ბავად პირუტყულად. რამეთუ არა თუმცა ფრიადისა პი-
 რუტუეებისა და უღმობელობისა მიერ სიტუერობისგან კუბუელქმნილ იუენეს და-
 20 ვიწუებოთა მისითა, რომელი გამოკუდეველი არს უოველთავე საქმეთა ჩუენთა
 და ვიდრე უნდოდას რამსმე სიტუესა და მოგონებისამდეცა პატივის მიძღველი,
 არამცა ცუდთა შინა მოზრახვათა და ამათა სიცილთა და განცხრომითა და გან-
 კითხვათა და იტობათა მოუუსისათა მიიხუმიდეს ღმრთივ-მოცემულთა კეთილთა
 არა მოკსენებითა შეტუეელისა ქრისტესითა ვითარმედ სიტუესა-თვსცა ცუდისა
 25 სიტუეამე მავსცეთ დღესა სასჯელისასა და ფრიად სიტუეთა ჩუენთა-თვს უს-
 ხურთა დავისაჟენითა, და პირისა შენისაგან გსჯო, მონათ ბოროტთა.

არამედ ამო იქმნეცა ფრიად წინაუყო უტულის-ხმითა ერის-კაცთაგანნი
 ვიეინამე, რომელნი საქცეველად მსმენელთა და მრწმუნებელთა იტუჯან ესრეთ,
 ვითარმედ მხოლოდ მონაზონთადა ოდენ მიცემულ არს უმძიმესი და უსაჭირვე-
 30 ლესი უღელი, ხოლო ერის-კაცთადა უსუბუქესი და უადვილესი. რამეთუ უკმდა
 შეგონებად უტუნურთა, ვითარმედ ძუელიცა სჯული სწორებით სჯულდებულ იქმ-
 ნა უოველთა ჰურითა დიდთა და მცარეთა-თვს, და კარდასლვამე მისი უოჯლად
 ზღვეოან და მოსასრუელ იყო, — რომლისა-თვსცა იტუჯს დავით: წყუეულ არიან
 რომელთა კარდაქციეს მცნებათაგან შენთა, უფალო, — და მადლისა ესე უტრეიავე
 35 სწორებით მოცა მთავრთა და მსოფლიელთა, მდიდართა და გლახკთა და მარ-
 ტივად უოველთა მონაზონთა და ერის-კაცთა.

და რამეთუ იტყოდის რაჲ ესრეთ უფალი და ღმერთი ჩუენი ვითარმედ
 5 ნეტარ ხართ გლახაკნი სულითა, რამეთუ თქუენი არს სასუფივეელი ცაჲაჲ; და
 ნეტარ ხართ მშობრნი, რამეთუ განსძღვით; და მტირაღნი, რამეთუ იცინოდითა.
 და ყაჲ თქუენდა, ვიდიდარხო, რამეთუ მიგიღებოც სუკეშინის-ცუჲაჲ თქუენი; და
 10 ვაჲ, განმსძღარხო, რამეთუ გშიოდისა. და ყუაყუეთ ვინმე მავალს ჩემდა და არა
 მოიძულოს მამაჲ თჳსი, და ღაღაჲ, და ცოლი, და შვილნი, და მამნა, შერმე
 სულიცა თჳსი, არა არს ჩემდა ღირსა. და ყოველმან რომელმან არა იჯმნას მონა-
 გებთაგან თჳსთა, ვერ ძალ უც მოწაფეყოფად ჩემდა. და იისწრათეთ შესლვად
 15 იწროჲს მისგან ბჳისა, რამეთუ ფართო არს ბჳე და ვრცელ გზა, მიმეკანებე-
 ლი წარსწემეღელად, ჳ მრავალნი არიან მავალნი მას ჳკდა; ჳ იწრო გზა მიმეკა-
 ნებელი ცხორებად, და მტირაღნი არიან მშოკრელნი მისნა. ვინაჲ ესე და მსკავსნი
 ამათნი ყოველნი არა მონაზონთა მიმართ ითქუნეს, არამედ ერის-კაცთა მიმართ
 და მსოფელთა და ნივთიერის და ქუეყნიერისა ცხორებისა შედგომილთა; ხო-
 20 ლო უკუეთუ მხოლოდ მონაზონთა მიმართ ოღენ თქუმელ არიან, უსაწაღობე-
 ლეს საღმე ყოველთასა არიან ერის-კაცნი ვითარცა ესე ვითართა ნეტარებათა და
 საღმერთთა მცნებათაგან გაკლებულნი. ხოლო უკუეთუ საზოგადო არს სჯული
 და უღელი, კეთილად ცხად არს, ვითარმედ საზოგადო იუთს ნეტარებაცა და
 ვაებაცა, დაღათუ წარმოითხველნი მათნი რაჲთ-ურთით ვერა რას გაკლის-ხმს ეო-
 25 ფენ, თუ არა არამცა უმიზნოთა და ღმერთის-მოუყარეთა მონაზონთა დასჯილეს
 და განიკითხვილეს წარსწემეღელად უბადრეჲისა სულისა და უწესოჲსა ენისა და
 უცნობელისა ცნობისა მათისა.

ნ ე რ ო ნ ი ს - თ ვ ს .

ხოლო შემდგომად კლავდიისა მეფე იქმნა ქე მისი ნერონ ათორმეტ წელ.
 რომლისა-ზე მოვიდა სიმონ მოკვ ჳრომს და მრავალნი სასწაულნი ქმნნა მოგო-
 25 ბითა რაჲთმე და ტრამბითა და ღმერთად უწოდდა თავსა თჳსსა. ოღეს იგი მო-
 ციქუელიცა ჰეტრს მითწია მამანი ჳრომედ და, ეინაჲ ინება მისლვაჲ მოკვს მის
 მიმართ, ჰოჲა ძაღლი ყოვლად-ღიღი, დაბმული ჳაჳკვთა ბჳეთა თანა, რომელი
 დაება სიმონს, რათა ქაენებდეს უოველთა, რომელთაცა არა ენებოს მას მისსა B 244
 მიმართ შესლვაჲ. და ესე იყო ჰირველი საკრველვაჲ, რომელი განკრთობდა
 30 შემავლთა მისა მიმარო. ხოლო ჰეტრე, იხილა რაჲ ძაღლისა მის ეკოღენი სი-
 ღიღე და ველურებაჲ სახისაჲ და გულის-ხმს ეო, ვითარმედ მრავალნი მოუწიყ-
 ედიან კელმოფელნი მუნ შესლვისანი, უწინარეს ბრამნებისა სიმონისა განკსნა
 იგი და ჳრქუა; „შევედ სიმონისა და არქუ მას კაცობრივითა ხმითა: ჰეტრეს,
 მონასა ქრისტსსა, შენდა მომართ შემოსლვაჲ ჳნებაჲს“. და ვითარ შეის სრბით
 35 შევიდა ძაღლი იგი და თქუა ესრეთ, განცუფრდეს სიმონისათანანი და იტყოდეს:

„ვიინ არს ჰეტრე და ვინა მისდა ესოდენი ძალი?“ რომელთა მიმართ თქვა სიმონი: „ესე სუ ყებო გინსს თქვენი, რომელი შეცა ვეო აწ“. და მიუწოდა ძაღლსა მას და ეგრეთვე უბრძანა, რასა ჰქრეას კაცობრივითა: ხმითა ჰეტრეს შესღვავა; და, ვითარცა კვალად ქმნა ესე ძაღლმან, შევიდა ჰეტრს სიმონის მიმართ და, „ნებს რამ სიმონ სწორყოფაჲ მისი საკურველთ-მოქმედებითა, სძლო ჰეტრე კურნებათა აღსრულებათა, და მრავალთა ჰრწმუნა და სათელ იღეს. და იყო ჰრომეს შინა შიგოთი და შერევის მრავალი ჰეტრსს და სიმონის გზითა, რამეთუ ურთი-ერთას წინააღმდეგობით ჰყოფდეს საკურველებათა. რომელი ესე იწავა რამ ეპარხოზმან აღრიპა, მიუთხრა, შეფესა ნერთს და ჰქრეა: „ორნი ვინმე კანნი წინააღმდეგობად ერთმან-ერთისა საკურველმოქმედებენ ქალაქსა შინა, და ერთი უკუე ქრისტედ იტყვს თავსა თვსსა, ხოლო მეორე ჟურცუმულსა იესუს იტყვს ქრისტედ, რომლისა მოწაფედ აღარებს თავსა თვსსა.“ რომელთა ბრძანა ნერთნ მიუვანებაჲ წინაშე მისსა და ჰქრეა სიმონს: „შენ ხარა, რომელსა იტყვან ქრისტეს?“ ხოლო მან თქვა: „მე ვარ“. ეგრეთვე ჰეტრეს ჰკითხა, უკუეთუ ნამდვლე ესე არს ქრისტე. „არა არს, ნუ იყოფინ“, მიუგო ჰეტრე, რამეთუ მე მისი მოწაფე ვარ, ჟურცუმულისა მის და ადღკომილისა და ზეცად აღმადლებულსაჲ“. მაშინ | ნერთნ, ვითარცა სიტყუამენიშენი, მუის უმატიოდ განსახსნა იგინი ზირისაკან თვსისა რომელნიცა ვიდოდეს ჰრამეს შინა და ჰყოფდეს ურთი-ერთას წინააღმდეგობათა საკურველებათა.

ერთსა უკუე დღეთაკანსა ბრძანა სიმონ, და მოჰგვარეს მას კუროჲ ყოფილად-დიდი, რომლისა უერთა შთანხურჩნა რამე, და მიესუელად მოკუდა კურო. ხოლო ჰეტრე დოცვითა ადადგინა იგი. რომელი ესე ინაღეს რამ ერთა, განკურდეს და თქვეს: „უეჰეელად ცხოველყოფაჲ უდიდესი სასწაული არს უფროჲს მოკუდინებისას“. ესრეთ უკუე და სხუანიცა სასწაულნი ქმნეს წინაშე ერთმან-ერთისა და განსჯულებითნი სიტყუანი ურთი-ერთას მკლამობითნი თქუნეს არცა ხოლო ჰრომეს შინა, არამედ ასურეთსაცა ზირველად, რომელთაცა ჰრომაელი კლიმი, უოვლად ბრძენი მოწაფე ჰეტრსსი და თანა-მავალი ჭეშმარიტების მოყურებით აღმწერელი, ესრეთ იტყვს:

ნეტარი ჰეტრე მოციქული ასწაგებდა რამ ერსა ერთისა და მხოლოდსა ყოველთა წყაღასა ღმრთისა ჭეშმარიტისა ღმრთის-მსახურებასა და თაუუნისცემასა, გარეგან ერისა მღკომარემან სიმონ დადად ყო: „რომლისა ტუეილით-ცთუნებაჲ გნებაჲს კარემოდგომილისა შენდა უსწავლეულისა მაცის ერისაჲ რწმუნებითა მათდა, ვითარმედ არცა არიან არცა საგონებულ ვინმე არიან ღმრთად, დათაუ ებრავლთაცა წიგნნი იტყვან მრავალთა ღმერთთა ყოფასა, არამედ, რომლისა-თვს იგი შინ საჰე ღმრთისა, მე გიჩვენო რამ მის-თვს, ვითარმედ არა იგი არს ყოველთა ზეღა და უოვლად-ძლიერი ღმერთი, ვინამთგან უშეცარ ყოფადთა და

უსრულ და მოქეხე და არა სახიერ და მრავალთა ვნებათა მორჩილ არს იგი წერი-
 ღისა-ებრ თქუენისა, უკუწულად სხუაჲ დაუშოეს წინამცნობედობაჲ, სისრულეჲ,
 უმოქეხეობაჲ, სახიერებაჲ და უოკელთა ვნებათა განთავის-უფლებად, ხოლო რა
 მელი იგი შენ სთქე დამადებულად და ზემოთ-ღმერთად, წინაუკმო არს იგი წი-
 5 ნაქდმდგომია. რამეთუ მუხქუესვე მსგავსებად მისსა დაბადებულნი აღამ ბრმად შეი- B 246
 კმნების და მეცნიერებასა კეთილისა ანუ ბოროტისასა არ შქონებელი მცნებისა
 გარდამავალად იბოების და სამოთხით განაკადების და სიკუდილითა დაისჯების.
 უგრეთვე უკუე და შემოქმედიცა მისი, ვინაჲთგან არა უოკელთაგან უოკელთა
 ჭხედვს, დაქცევასა მას სოლომთასა იტუვს „გარდასლვით ვიხილოთ, [უკუეთუ]
 10 დადადების-ებრ მათისა მომავლისა ჩემდა მომართ სრულ იქმნებიან. ხოლო უკუ-
 ეთუ არა, რათა ვცნა. უმეტრად აწუენებს თავსა თვსსა. და კუალად თქუმაჲ
 აღამის-თვს ვითარმედ განვადოთ იგი, ნუ სდა განირთხას კელი თვსა და შე-
 ეხოს ხესა ცხორებისასა და ჭმოს და ცხონდეს უკუნისამდე უმეტრებისა და შე-
 რისა არს სასწაული, ვითარ იგი თქუმაჲ ამისი ვითარმედ შეინანა ღმერთმან,
 15 რამეთუ შექმნა კაცია შენანებისა და უოფად უმეტრებისა ნიჭი არს და ვითარმედ
 იყნოსა უფალმან სული სურნელეისაჲ მოქეხეობით არს გამომაჩიბებულ, ხოლო
 გამოცდაჲ აბრძამისა და სხუათაჲ არა სახიერებისა არს საცნაურებაჲ, არამედ
 ბოლოსა მოთმინებისასა არ მეცნიერისა ვისსამე.

ხოლო ჰეტრე თქუა სიმონის მიმართ: „უკუეთუ ბრმა დაიბადა აღამ, ვი-
 20 თარ ეგე შენ იტუვს, ვითარ, ამცნებდა რაჲ ღმერთი, უწუენებდა და ეტყოდა
 მას: „ხოლო ხისაკან ცნობადისა, კეთილისა და ბოროტისა, არა სჭამოთ?“ და სი-
 მონ თქუა: „გონებაჲ მისი იყო ბრმა.“ და ჰეტრე: „ვითარ ბრმა იყო გონებოთა,
 რომელმან ჰირველ ხისა მის გემოჲს-ხილვისა შემსგავსებული თვსი სახელი
 დანდვა თვთოეულსა? ხოლო ვითარმედ აღხილულად აქუნდეს სულისაჲ და კორ-
 25 ცთა თუაღნი და თუაღიერ იუვენეს ორხივე აღამ და ევა, ცხად არს ამიერ: „რა-
 მეთუ, იტუვს, იხილა დედაკაცმან, რამეთუ კეთილ არს ჭამად ხე და სათნოდ
 თუაღთად ხილვა და შეუნიერ განცდა, და მამლებელმან ნუოფისა მისისამან ჭამა
 და სცა ქმარსა თვსსა. აწ უკუე, უკუეთუ სიკეთესა | ხისა და ნუოფისასა მხილ- B 247
 ველთა ჭამეს, ცხად არს ვითარმედ უწინარეს ჭამისაჲ მისისა მეცნიერებაჲ აქუნ-
 30 და კეთილისა და ბოროტისა, ხოლო ხედვაჲ ფრიად სიმახვლით განცდისა უო-
 ველთასა შემძლეულა. ვინაჲ არა ვითარცა შემდგომად ჭამისა და გარდასლვისა
 აღმხილველთა-თვს თუაღისა თქუმულ არს ვითარმედ „განესუნეს თუაღნი მათნი“. რამეთუ
 გულის-სიტუვსაკან მოუტეეს თუაღთა განმცდელობითი ძალი მათი, რომელთა
 35 მიმართ ჭხედვადეს, ამით რამეთუ თვთ თაფით თვსით არა აქეს მას
 გულის-ხმის-უოფთა, რომლისა-თვსცა მრავალ-გზის, რაჲმს სხვსა რამასადამე
 შექცეულ იყოს გონებაჲ, მსგავსად ბრმათასა თანა-წარჭკადებით უოკელად-მეცნაე-

რსაც ვისმე; და, რაჟამს გუეკითხოს, ბრალდებით შექცეულბობას გულის-სიტყვასა წის დავსდებთ მიზეზად თანა-წარდგომისა მის. ეგრეთვე ადამცა და ეგა გრძნობითა გონებისადაცა ხილვას მიმართ აღიდგინეს. და რამეთუ ესე თუ ადუხენეს თუაღნი მათნი, და ცნეს, ვითარმედ შიშველ იყვნესა გულის-სიტყვას შორის ქმნილს რასმე გამოცხადებას ცხად ჰყოფს და არა აღნილვას თუაღთას, რომლისა-თსცა შემდგომად ცოდვას გრძნობას ცოდვისასა ესრეთ სახელ სდგა წერილმან. რამეთუ მუას შემდგომად დაცემისა მის წერტად იწყო სჯინდისმან.

და სიმონ თქუა: „უკუეთუ წინამცნობელობაჲ აქუნდა ადამს, რად არა ცნა წინაღწარ მატურებაჲ გუელის და დედაკაცისა?“ და ჰეტრე: „უკუეთუ წინამცნობელობაჲ არა აქუნდა, ვითარ შვილთა თსსთა შემსკავსებულნი მათ მიერ უოფადთა საქმეთანი უწოდნა სახელნი მუის შობასვე მათსა?“ რამეთუ ჰირმშობსა თსსა კან სახელ სდგა, რომელი შურად გამოითარგმანების, რომელმან ცგი შურობით მოკლა მამა თსნი აბელ, რომელი გლოვად გამოითარგმნების: რამეთუ ჰირველად სიკუდილს მისსა ზედა იგლოეს მშობელთა მისთა. და უკუეთუ ადამს ქმნილსა დაბადებულსა ღმრთისასა წინამცნობელობაჲ აქუნდა, | ფრთად უფრომსდა დაშადებულსა მისსა ღმერთსა. ხოლო ვითარმედ ნამდჯვე წინამცნობელ არს ღმერთი, იტუეს აბრაჰამის მიმართ: *«მცნებურებით უწოდე, ვითარმედ მსსემ იოს თესლი შენა ქუეყანას უცხოას, და ჰმონებდენ მათ თთხას წელ; ხოლო ნათესაჲი, რომელსა ჰმონებდენ, ესაჲო მე იგი. და ამისსა შემდგომად გამოვიდენ აქა განმზადებელობითა მრაკლითა. ხოლო შენ წარხვდე მამათა შენთა მშჳდობითა განზრდილი სიბერითა კეთილითა, და მეოთხე ნათესაჲი მოიქცეს აქა. რამეთუ არა აღსრულებულ არიან ცოდვიანი აღმორეველთანი ვიდრე აწამომდეა. ანუ რაჲ არა მოსე ჰ სხუანი წინაღწარმეტყუელნი ცოდვითა ასრანდისათა ჰ ქრისტეს მიმართ საწმუნობასა მათსა წარმართთა მიმართ განოესვასა მისსა წინაღწარ მოასწავებდეს? ხოლო უკუეთუ მოსე ჰ სხუანი წინაღწარმეტყუელნი საღმრთოასა მადლის მიერ წინაღწარ სცნობდეს უოფადთა, ვითარ თუთ მან მათ შორის მეტყუელმან ღმერთმან არა უწყნის მომავალნი?»*. ვინაჲცა განგებულებით თქმულ საღმე არს: *«იგი თუ შევინანე, და ვითარმედ ცარდასლეით ვიხილო, და ცამოცდაჲცა იგი აბაჰამისი, და ყნოსაჲ, და სხუანი ეგე ვითარნი, როდენი რაჲ თანა-შთამომავლობით ითქუმიან უძლეურებისა-თს ჩუენისა. აწ უკუე, რამეთუ არა წადიერ არს იგი მსხუერმელთა, წინაღწარმეტყუელისა დავითის მიერ ცხად უოფს, იტუოდის რაჲ: «ანუ ეტამთა კორცი ზვარაკთა? ანუ სისხლი ვადთა ვსუა?» რომლისა-თსცა უწინარეს უოფელთა სუკუნეთა მისცან შობილი და უკუანაღსკეელთა დღეთა ჩუენისა ცხორებისა-თს ქაღწელისკან განკორციელებული ამით და ესე ვითართა ვითარცა მთარგმნელი უმეტროსა, ვითარმედ წინაღწარ უწყნის ღმერთმან მამამან უოკელნი, ესრეთ იტუოდა ვითარმედ უწყნის მამამან თქუენმან ზეცა-*

248

თამან, რაჲ გიჲს თქუენ ამათ უოველთაგან ზირველ თხოვაღმდე მისსა. და
 კუალად მათ, რომელნი ჰგონებდენ არა უოველთა მხედველობას მისსა, ეტუოდა
 ვითარმედ ლოცევდით ფარულად, და მამამან თქუენმან, რომელი ჰხელავს დაფა-
 რულთა, მოკაცოს თქუენ ცხადად. ხოლო მეოცნეთა არა სხუეთის მისისათა
 5 შეკლებულ ჰყოფდა თქუმითა: აჲ უყუე უყუეთ თქუენ უკეთურთა იცით მისაცე-
 მელთა კეთილთა მიცემაჲ შვილთა თქუენთაჲ, რაოდენ უფროჲს მამამან თქუენმან B 249
 ზეტათამან მისცნეს კეთილნი მთხოველთა თესთაჲ. და რომელნი ჰგონებდენ მას,
 ვითარმედ სწადის მსხუერძელთა-თჲს, გულსავე უენა ვათარმედ ღმერთისა წყალო-
 ბაჲ ჰნებაჲს და არა მსხუერძლნი. და უწყალობისა და უღვინობისა მის-თჲს
 10 იტყუენულთა მამართ იტუოდა: იქმნით ტკბილ, ვითარცა მამაჲ თქუენი ზეტა-
 თაჲ. ხოლო მრავალთა ღმერთთა ყოფისა მეოცნეთა-თჲს ხმობდა: რათა გიცო-
 დიან შენ ჰქმნარიტი ღმერთი და რომელი მოაველინე იესუ ქრისტეს და აღვი-
 არებ შენ, მამაო, უფალო ცისა და ქუეყანისაო. და მკითხველს თჲსსა მწიგნო-
 ბარსა, თუ რომელი არს მცნებაჲ ზარველი, მიუკო: ზირველი უოველთა მცნებაჲ
 15 არს: იხმინე, ისრასლ, უფალა ღმერთი შენი უფალი ვრა არს.

ხოლო სიმონ აგრძნა რაჲ, ვითარმედ უცთომელობით შემოჰკრებს ჰეტრე
 ღმერთისა-თჲს მამათსლას სიტყუასა წერილთა შინა, არა ირება ქმნა გამოცდი-
 ლებთაჲს ძიებისა; ამის-თჲს წარვიდა ფრიად სირცხულეულქმნილა და ძღუელი.
 რამეთუ იყოცა უკეთური იგი მრავალგამოცდილი ვიდრე-მე საეშმაკოთა შინა მო-
 20 ქმედებათა, ხოლო გამოცდელ სულიერთა შინა მოძღურებათა. და ესე ოდენ
 წურთილ იყო მოკობათა შინა და ძმაცულებათა და მრავალდონებათა ეშმაკისათა,
 ვიდრემდის კნინდა და არა ვინ სხუაჲ უზარატესთა მისთაგანი ეკოლენ ხმაგანსიქ-
 ნილ იყო საეშმაკოთა მოკონებათა და ძრის-მოქმედებათა შინა. რამეთუ ანდრიასტ-
 თა თავით თჲსით მძევალ ჰყოფდა და ცეცხლსა ზედა მგორვალე არა შეიწოდე-
 25 ბოდა, ჰქარად აღფრინებოდა, ჰკათა ჰურად შესცვალებდა, და ვეშაჲდ შეიქმნე-
 ბოდა და სხუათა ცხოველთა მსკაცს შეიცვალებოდა, და ორჰიარდ შეიქმნის, ოქ-
 როდ გარდაიქცის, კართა დაჰუელთა და დაელიტულთა განხუმიდა და საკრველთა
 რკინისათა დაქსნიდა, სერობასა შინა კერზნი თუთოსახეთა ნივთანი წარმოადგი-
 ნის, ჰურტულთა სახელისათა თუთავალ ჰყოფდის მსახურებისა-თჲს მისისა უხი B 250

30 - ღვობითა მიმომხუმიელთა მათთაჲთა, აზრდილთა მრავალთა წინამავალ თჲსსა ჰყო-
 ფდა, რომლისა-თჲსცა სულებად მეუდართად იტუოდა ყოფასა მათსა. ხოლო მრ-
 ვალნი გრძნეულობისა და მაცთურობისა მისისა მახლებად წადიერნი თავსავე
 თჲსსა დააგნა კუალად, მეომე მიზეზითა რეცა ხადილობისათა კარი დაკლა და
 ასამხრა მათ, რომლითა თითოსახენა ჯ ძნიად საკურნებელნი სენნი ჯ ეშმაკუელბანი
 35 შეუქმნნა. და სხუანი ესე ვითარნა მრავალნი ქმნნა მსახურთა თჲსთა ეშმაკთა მიერ.
 ამიერ არა ხოლო თავისა თჲსისა სხუათა სხეთა მამართ ცხოველთა ჯ კაცთასა, ვი-

თარცა ვთქუ. გარდასცელებდა, არამედ, რომელთაცა ენების, ესრეთ უყოფდის. რომელისა-თხსნა, იძიებოდა რამ ოდესმე კეისრისა მიერ ვითარცა მატყური, თუთ უკვე ღტოლფა იკუშია, ხოლო სახე თჳსი შექმოსა ფავსტეს, მოწაფესა ჰეტრეზისსა, და ესრეთ უკვე მოციქული ჰეტრეზის მიმართ იღვენებოდა ყოველთა მიერ უსახურისა მას-თჳს სახისა, რომელი ემოსა მას.

მაშინ უკვე ჰეტრე მიხედნა მას და, ვითარცა იხილა იგი შეწესებულად და ცრემლითა შერეულად, ჰრქუა: „სიმონის მიერ მოგვსა იქმნა, ფავსტე, შეცვალე-ბაჲ სახისა შენისა. რამეთუ კეისრისა მიერ სიბუბული და შეშინებული იფლტოდა თუთ და სახე მისი შეგმოსა შენ, რათა მის წილ შეპერობითა და სიკუდილითა შენითა მწუხარებამ დიდი და ურგა მოგუტყუეს ჩუენ“. არამედ დემეტრიან ერის-მაცთურისა და ჭეშმარიტების მტრისა სიმონის სახისგან ესნილი ჰირველსავე მსწრათუღ გაგენ შენ სახესა თჳსსა. რომელი ესე იქმნადა სიტუჯსა თანა, ვიდრე-და იგი გხვდავდით უოველნივე ჩუენ“. ამით უკვე და ესე ვითართა სახეთა თქუ-მასა და ქმნასა ასურეთს შინა აღსწერს კლიმი, ვითარცა ვიტყვოდით.

ხოლო ჰრომეს შინა შემდგომად გამოსხმისა მათისა ჰირისგან ნერონისა, ვითარ იგი ვთქუთ, ჰრქუა სიმონ მოგუმან მოციქულსა ჰეტრეს: „სთქუ, ვითარ-მედ ქრისტე დემეტრი შენი ამაღლდა. აჰა, აწ მეტა აჴმაღლდებოი“. და ვითარცა იხი-ლა იგი ჰეტრე ტანჯისა მიმართ ჰაერთა მიმართ აღსუბუქებულად შორის ქა-ლაქისა ჰრომისა, ილოცა; და მუხქუესვე შთამოკეუეთა და მოკუდა. ხოლო ად-გილსა მას, რომელმან შეიწუნარა საძაგელი და ყოვლად-იიღწი ტუჴამი მისი, უწოდა მიერთგან სიმონიან. და რომელისა-თჳს ესრეთ || იტუჯს სამოციქულოთა შინა განწესებათა დიდი მოციქული ჰეტრე: (ხოლო დასაბამი ახალთა წვალებათაჲ იქმნა სიმონის მიერ მოგვსა, რომელი იგი ასურეთსცა მრავალთა მოქმედ იქმნა უწესობათა და კუალად ჰრომსცა მიწეგნულმან ფრთად ჰმძლავრა ეკლესიასა გრძნებითა და საემპაჴოთა ძალითა და მოქმედებითა. რამეთუ კეისრისა ვიდრე-მე სტრატონისასა უბნობდი რამ მე ჰეტრე, გარდაქცეჴად სიტუჯსა დმრთისა იღუწიდა იგი, ჩემ თანა უოფასა სუღიერთა შვილთა ჩემთა ჴაჴქე, ოდესმე მე-ზურეუ ყოფილისა, და ბარნაბა და აჴლამსსა, რომელი იყო ძმამ კლიმენტოს ჰრომისაჲ, ხოლო მოწაფე ჰავლესი, თანა-მოციქულისა ჩუენისა და თანა-შემწი-საჲ ქადაგებასა შინა სახარებისასა. და სამგზის სიტუჯსა უკე მას მათ-თანა სა-წინამსწარმეტყუელოთა-თჳს სიტუჯათა და ერთმთავრობისა-თჳს დმრთისა, რომ მელსადა ვსძლე ძალითა უფდისა ჩემისა იესუ ქრისტესითა და სრულადი უხ-მოობამა დავასაჴუ და იტლიად მიმართ მელტოლფარე ვჴავ იგი. ხოლო მი-იწინა რამ ჰრომეს, ვითარცა ვთქუ, ფრად აღაშფოთთა ეკლესიაჲ და მრავალნი გარდაჴტინა თავისა თჳსისა მიმართ მიტყუეთა მათითა, ხოლო წარმართნი განა-

B251
A153a
C192

გვრუნა გრძებისა კელონებითა და ეშმაკთა მოქმედებითა, ვიდრეღა განზოგე-
 ბასა ოდესმე დღისას მიიწია თეატრონად და აღუთქუა ჭერთა შორის ამაღლე-
 ბაჲ. და ვითარ უოველნი განკვრებულ იყვნენ ამის ზედა, მე ჰეტრე თავსა
 შორის ჩემსა ვილოცევედ. ხოლო იგი ეშმაკთა მიერ აღუვანებული ადტაცებით
 5 ფრინვიდა ჭერთა შინს და იტოლდა ზეცად ამაღლებასა და მიერ კეთილთა მ-
 ნიჭებასა ერისასა. და ვითარცა ღმრთეებრ აქედებდეს და შეასმოდეს მას ერნი,
 აღვიპურენ სიმაღლედ კელნი და ვევედრე ღმერთსა, რათა ძალი ეშმაკთაჲ მო-
 უძღუროს და უკეთური იგი გარდამოაგდოს. და ესრეთ მივხედენ და ვარქუ სი-
 მონს, | უკეთუ მოციქული იესუ ქრისტესი ვარ მე და არა მადთური ვითარცა A153I,
 10 შენ, სიმონ, უბრძანებ ბოროტთა ძალთა განტყვევად ზეწერობისა შენისა. ესე
 რაჲ ვთქუ მე, შეესუფლად შთამოეხეთქა შვილითა მრავლითა და შეიმეხრა
 იგი, ხოლო ერმან ხმა უო: „ერთ არს ღმერთი, რომელსა ჰეტრე ქადაგებს“.
 და ჰირველად ესრეთ დაიკნა სიმონიანთა წვალებაჲ ჰრომეს შინს და სრუ-
 ლიად დაშრტა. რომლისა-თჳსცა მაშინდელსა დღესა შაბათისასა სჩინოდ გა-
 15 რდაიქდიან ჰრომნი. რამეთუ შაბათი იყო, რომელსა შინს ილოცვენ და იმა-
 რხვენ მორწმუნენი. ვინაჲთგან წესი იყო მაშინ, რათა ილოცვიდეს ეკლესიაჲ
 მოძღუართა-თჳს, ღუწიდენ რაჲ იგინი ანუ იჭირვოდინ ვითარ იგი საქ-
 მეთა შინს მოციქულთასა წერილ არს ვითარმედ *„ლოცვაჲ გულმოდგინედ იქმ-
 ნებოდა ეკლესიისა მიერ ჰეტრეს-თჳს“*. ვინაჲცა ვინაჲთგან მასეუ დღესა ქრი-
 20 სტეს მძღუობისასა იქმნა დაცემაჲცა ჰირველისა ანტიქრისტესი სიმონისა,
 ამის-თჳს ორთა ამათ წარჩინებულთა შაბათთა სავსენებელისა აღმასრულებელ-
 ნი ჰრომნი იმარხვენ და შესაკრებელთა ბრწენაკლეთა ჰეოფენ ვიდრე აქამოდვე,
 ვითარცა უცვალებელად დამცველნი მაშინდელისა მის მოციქულისანი. და რამეთუ
 სხუანიცა რომელნი ეკლესიანი თითოსხუთა იპურობენ წესთა. ვითარ იგი ვის-
 25 წავებთ სეკელსითთა მოთხრობათაგან. რამეთუ სევათეს უოველთავე ქადაქთა
 მხოლოდ ერთი ოდენ აქუს ენისკონოსი, ხოლო კვანუს და არაბეთს დაბათცა
 შინს არიან ენისკონოსნი, ვითარ იგი ადგილთა შინს ფრუგისითა ნეატრიანოზთა
 და მუნტანელთანი. და ეკლესიას ვიდრე-მე ჰრომისასა მხოლოდ შუდათა ხოლო
 დააკონთა ქოსებაჲ უწეროეს წესად, ხოლო სხუთა უოველთა ეკლესიასთა შინს
 30 ანუსაზღვრებულად არს ამათი რიცხუ და კულად | ჰრომეს შინს ერთგვის ოდენ A154a
 წელიწადსა შინს ითქუის ადლილუჲაჲ ჰირველსა დღესა წმიდისა ჰასეკისასა,
 და არავინ ასწავებს არ ოდეს ეკლესიასა შინს, არცა თუთ იგი ენისკონო-
 სი; ხოლო აღექმანდრია, ასწავებს უივე ენისკონოსი ეკლესიასა შინს; ხოლო
 წარიკითხვოდის რაჲ სხაურებაჲ, არა ადგილისა სუარისაგან. და რომეოცა დღესა

G აქედეს m.2 და აქედებდეს C. 13-14 სრულად სდ | შდ C.—17 ილენი-
 დენ B.—71 აღლელუჲაჲ B.

მარხათას რომელნიმე ექესსა შჯდუელსა იმარხენ, რაოდენნი არიან ილღური-
 კიას და ლიბჯას და ეგვტეს და უოველი დასვალი და ზალესტინე. ხოლო კონ-
 სტანტინეზოლელი და გარემოჲს ვიდრე ფინიკედმდე შჯდია შჯდუელთა იმარ-
 ხენ სხუანი კუალად სამთა ხოლო დღესა ექესთა შინა ანუ შჯდია შჯდუელთა
 5 განთესულად იმარხვენ. ხოლო სხუანი სამთა შჯდუელთა სრულებით უწინარეს აღფ-
 სებისა. და კუალად რომელთაჲმე ქალაქთა შინა. ეგვტისათა სხუებრ აღასრულე-
 ბენ წესსა საიდუმლოთა ზარებისასა. და ესენი ვიდრე-მე აღმწერელმან სოკრატ
 მოკვთხრან, ვითარ შეეტყუების მაშინ სადმე ესრეთ დამარხულნი და აღსრულე-
 ბულნი, ხოლო აწ ფრიალი შეცვალებაჲ ქმნილ არს ადგილადგილ წარმოთქმულ-
 10 თა ამით წესთაჲ.

ხოლო დიდმან მოციქულმან ჰეტრე დაეყვნა შერმეცა ჰრომეს შინა ჟამნი
 არა მრავალნი და აღაშენა ეკლესიაჲ და დააღვინა მუნ ეპისკოპოსად ლინოს
 და თუთ წარვიდა ეგვტედ და მიერ აღვიდა იერუსალმშილ აღსრული საღ-
 მრთოჲთა გამოცხადებითა, რათა მუნ დაემთხვოს მიცვალებას უოკლად-წმიდისა
 15 ღმრთის-მშობელისასა. და ეგრეთჲ კუალად ქცეულმან ჰრომედ დათმინა ჟუარ-
 რისა-შიერი იგი სიკუდილი ბრძანებითა ნერონისითა, რომელმან განსცა განიხი-
 ბაჲ ჟუარცემის მისისაჲ მიზეზიითა ორთა ცოლთა მისთაჲთა, რომელნი დაე-
 მოწაფნეს წმიდსა მოციქულსა [და] სიწმიდით-მოქალაქობასა შეესაკუთრნეს. მაშინ
 20 ჰეტრე ევედრა ჯანახოზს, რათა არა მართლიად ჟუარს ეცუას, ვითარცა უფალი. A154b
 ამის-თჳს თაფდამოქცევით ჟუარს ეცუა, ვითარ იგი ვედრებით გამოითხოვა თუთ
 გარდარელებითა საშობლისაჲთა. ხოლო შემდგომად ჰეტრეს აღსრულებისა,
 ვითარცა იტუეს ევსემი, ზირველი უკვე სიტუეს-გებაჲ მოციქულმან ზავლე, აღ-
 უვანებულ იქმნა რაჲ კრული ჰურასტანით, სიტუეა უკო ნერონს და კუალად
 25 მსახურებასაჲე ქადგებისასა შეუდგა. ვინაჲცა, ვითარ ჰტავს, აქა დააგდა საღ-
 მრთომან ღუკა საქმისა მოციქულთაჲსა აღმწერელთაჲე ვიდრე მუნ ჟამადმდე ოდენ
 თანა-დახულოშიდმან ზავლეს მიმოსლგათამან. რამეთუ არა მის-თანა იყო ჟამსაცა
 წამების მისისასა, რომლისა-თჳს და თჳთ იგი საღმრთოჲ მოციქულთაჲე განცხა-
 დებულად იტუეს ამას ვითარმედ არაგინ თანა-დამიდგა მე ზირველსა სიტუეს-გე-
 30 ბასა, არამედ უოველთა დაშობიკეს. ნუ უკვე შეერაცხებინ მათა. ხოლო ტიმო-
 თეს მამართ შორე ენისტოლე საკრველთა მიერ შეკრულმან მიწერა, რომელ-
 სა შინა ზირველსა მასცა ნერონის-მიმართსა სიტუეს-გებასა თჳსსა ცხად ჰყოფს
 და ღომად უწოდს მას მკეცებრივობისა-თჳს და კაცთ-მოძულეების უსახურისა
 ცნობისა მისისა, და მახლობელობასა აღსრულებისა თჳსისა წარმოაჩენს ესრეთ
 35 თქმითა ვითარმედ რანვერი ზირისაგან ღომისა, არამედ მიკსნსცა მე უფადმან
 უოველისაგან საქმისა ბორატისა და მიმაციოსსა სსსუფვეელსა თჳსსა ზეტათა მი-

ნა. და კუალად ვითარმედ მუ ესერა შევიწირვი და უამი განკისნი'ს ჩემისაჲ მო-
წეწეწუდ არსა და შემდგომი.

ესრეთ უკუე სიტუეა უგო რაჲ ჰირველსა სიტუეს გებასა კუალად ქადაგება-
დვე განვიდა. მერმე კუალად ჰრამედვე მიიწია, სადა იგი არწმუნა ხარკსა ვისმე
5 ფრიად საყუარელსა ნერქონასსა შეწყნარებაჲ სიტუეასა სარწმუნოებისასა; და ტუე- A155a
ვებასავე თანა სჟულისასა დატუეებად სცა შეყოფაჲცა იგი ბიძწისა შეუღლებისაჲ.
რომლისა-თჳს განრისხებულმან ნერთნ ჰირველად უკუე შეკარა და საჰერობილესა შე-
აუენა და მერმე მახჯლისა მიერ გვრგვანი მოწამებასაჲ შეჭმოსა სათუესა ივნისსა ოცდა-
ცხრასა, რომელსა შინა ჟუარცუჟაჲ დაკომინა ჰეტრესცა, ვითარ იგი ძამანცა ღმრთი-
10 სმანს, დიდმან იაკობ, უღმრთოთა ჰურათათან მიითაჲლა სიკუდილი. რომელი იგი
წმიდა იყო მუცლითაგან დედისა თვისაჲთ, ღვნოჲ და თათლუჭი არა სუა, არცა
რაჲ მშენიერი ჰუა, არცა ახანოჲ იკუმა; ხოლო მუკლნი მისნი დაკანებულ იყუ-
ნეს, ვითარცა აქლემისანი, სამარადისოჲსა მისკან მუკლდადგოით ღმრთისა თაჟუა-
ნის-ცემისა, ვინაჲცა გარდარეულისა მის-თჳს სიმართლისა და საკურეულისა მო-
15 ქალაქობისა მისისა მართლ და ოვლია ეწოდებოდა, რომელი გამოითარგმანე-
ბის ზღუდედ ერისა და სამართლისა. და თუ ვითარ ფრთით ტაძრისაჲთ გარ-
დამოგდებულნი სამურეწველოჲთა ძელითა მოიკლა ერისაგან ჰურათათაჲსა. რომე-
ლიცა დაჰთლეს მახლობელად ტაძრისა და აღემართეს მას ძეგლი. ხოლო შემდგომად
წამებისა მისისა მუნქუესკე ტუეობისა მადეა იერუსალემი. რამეთუ ესრეთ ატუეს
20 იოსიზოს, ვითარმედ ესე შეემთხნესო ჰურათათა შურის-ძიებისა-თჳს ააკობ მართ-
ლისა, რომელი იყო ძამა იესუსისი, რომელსა იტუეს ქრისტედ, ვინაჲთგან უა-
ვლად-მართლ იყო იგი და მოიკლა ჰურათათა მიერ.

აწ უკუე ჰურათანი შემდგომად უფლისა ჩუენისა ზეცად ამაღლებისა უბრძოლ-
ველსა მშჯლობასა შინა ეგნეს ორმოც წელ, სულგრძელებისა ქრისტესითა უსჟუ-
25 ლოებასა ზედა და ღმრთის-ქმბძობლებასა მათსა, რათა ძლიერი სინასული მოიგონ A155b
ეგე ვითარისა მის შეცოდებისა შეცნიერებად მოსლვითა. რომლისა-თჳსცა სამი-
ნელთა რათმე ნითა უჩუენებდა მათ წინამწარმუწებელთა ეოფადისა მის მოს-
ჯოღვისათა. რამეთუ დღესასწაულსა უცომითასა მეცხრესა ჟამსა დამისასა ესოდე-
ნი ნათელი მიეფინა ტაძარსა და ბომონსა განკრძობისა ჟამისა ერთისასა, ვადრე-
30 და აღმობრწინებებაჲ დღისაჲ საგონებელ იყო. ხოლო შემდგომად ამაისა გამო-
ჩნდა ვარსკულავი ზეშათა-კერძო ქალაქისა მიმსგავსებული ჯახურისაჲ. და სხუაჲმ
აღმოსავალი-კერძო ბჳს ქალაქისაჲ, რომელი იყო ნიფთისაგან რუალისა განმაგ-
რებულნი მოქლონებისა რკინისაჲთა, რომელსა ოცდაათნი კაცნი ძლით განადებ-
დეს, განდებულად იხილვა მერვესა ჟამსა დამისასა. ხოლო კუალად სხუასა ჟამსა
35 იხილვნეს ეწინარეს მზის დანღვისა ვითარცა ეტლნი რამეჲ აღკაზმულნი და ლამქარნი

აღჭურვილნი მსრბოლად ჰქაერთა შინა და აღმნიშნველად ქალაქისა. ხოლო შემდგომად
 ამათსა დღეთა შინა კარვობისა დღესასწაულობისათა, უწინარეს ოთხთა წყლიწადათა-
 სს, გოდრელად და მძვდებულად აქენდეს უოფლით-კერძო ბრძოლანი და იეფობითა გარდა-
 ცემულ იყო ქალაქი, კაცმან ვინმე, რომლისა სახელი იისუ, მოსრულმან დღესასწაულსა
 5 მას იჩქითად ხმა უო დღესასწაულისა შორის და აქუა: „სიკუდილი აღმოსავლით, სიკუ-
 დილი დასავლით, სიკუდილი ოთხთაგან ქართა ცისათა, სიკუდილი იერუსალმისა ზე-
 და და უოველსა ერსა“. და ამას მრავალთა დღეთა და ღამეთა მიმოვლით ხმობდა
 დაუცხრომელად ქალაქსა შინა. რომლისა-იუჯს შეეწინადა ვითემე ერისა მისგანთა
 და ტუმანი დასხნეს მას. რომელი მერმეტა უძლიერესად ხმობდა და ათათეულსა A156a
 10 ნატუმსა ზედა ცრემლით იტუოდა: „ვაჲ, ვაჲ, ვაჲ იერუსალმისა.“ და კუვლად
 მასვე დღესასწაულსა სამსხერქლოდ მოყვანებულმან კარმან საკვრეულებით შობა კრავი
 საშუალოდენ ტაძრისა, რომლისა-სა-გვტონებ, ვითარმუდ უცხადის მის შიბისა მიერ
 ვიდრემე ბუნებისა მიერ კერძოჲ იგი იძლეუბა და ჭარი და ხმობაჲ ქალაქისაჲ
 მოესწავებოდა. ხოლო კრავისა მიერ ტარიგისა ღმრთისა ქრისტეს-მამართი უ-
 15 რის-შეოფელობაჲ ჰურიათაჲ წარმოიჩინებოდა, და მათ-თჳს შობადა იგი მოკრე-
 ბაჲ და მოსპოვებაჲ და უსახური მოსრულებაჲ იქადაგებოდა. ვინამცა ჰურიათა
 განკლეს რაჲ უღელა მორჩილებისა და მოხარებობისა ჰომთაჲსაჲ, წარავლინნა
 (რონ აქაით ძე თჳსი უესინასანე და ძე მისი ტიტე შევდართ-მთავარნი ძალი-
 თა დიდითა ფრად იერუსალმისა ზედა. ხოლო დღეთა დღესასწაულისა ჰასქეი-
 20 სათა ჰურიატანით იერუსალმელ მივადეს უოველნი და მხოლოს დღეაქალაქსა
 ოდენ შინა შეწოდომილ იუენეს ჰრამთა მაერ, რაჲამს იგი გამოცხადებოთა სა-
 ღმრთოჲთა ზირველვე განსრულ იუენეს ქალაქით უოველნი მორწმუნენი ქრისტე-
 სნი, და ვითარცა საპურობილესა შინა დაჰთომილ იუენეს უღმრთოსი იგუ და
 25 ბილწნი ოკრად მეგობართაგან და წმადთა და საკუთართ ღმრთისათა მისგავსად
 ძუელთა მათ ერთსახეთა თჳსთა სამგზის დაწუეულთა სოდომელთაჲსა. და რა-
 მეთუ ქალაქთა-თჳს ვიდრემე სოდომისათა შევდრებელი ღმრთისაჲ სღმრთოჲ
 აბრამ იტუოდა: ენუ წარსწემელ მართალსა უღმრთოჲსათა-თანა, და იუოს მართა-
 ლი ვითარცა უღმრთოჲ. რომლისა-თჳსცა აღუთქუა კაცთ-მოუყარეჲან ღმერთ-
 მან, უკუეთუ იზოგენენ სოდომს შინა ათნი მარქალნი, დაკსნაჲ მათ ზედა მოწე- A156b
 30 ვნადისა რისხვისაჲ. გარნა არა იზოგენეს, ამის-იუჯს სრულად წარწყმდეს. ხოლო
 იერუსალმისა-თჳს ევედრებოდა რაჲ საკვრეული იერემია, კუვლად აქუა მისსა
 მიმართ უოველთა ღმერთმან: მთოველნი უოველნი გზანა იერუსალმისანი და
 იხილეთ და ცანთ და იძიეთ უბანთა შორის მისთა, და, უკუეთუ ჰზოგოთ კაცი
 და იუოს მოქმედი მსჯავრისაჲ და შეიკებელი სარწმუნოებისაჲ, შევიწყლო ქა-
 35 ლაქი, იტუეს უფალი. ამის-თჳს და აწცა სრულადითა მოკლებითა წარმართებუ-

დისაჲთა მის-შორისთა ეციაგან საღმრთოჲთა რისხეითა განიპატრუა იგი, და არა სხუასა რომელსაჲმე ჟამსა, არამედ დღეთა დღესასწაულისათა. და ფრიადნა სამართლად განეგო ესე: რამეთუ უღირდა მათ, რაჲსა, დღეთა რომელთა შინა სრულ ევეს ქრისტეს-მამართი იგი უსჯულოებაჲ, მათგე დღეთა შინა მიეკადოს

5 პატრიი მკლველობის მისისაჲ.
 ხოლო ნერონ განძლიერებას ოდენ ფლობის თვისსა უწესთა საქმეთა მიმართ მიდრკა და უცხოთა და შეუ(რეუ)ბელთა მკუთობრივისა პატრიისთა მოიპოუბდა მოქმედებათა მეუბნეობისა და მომღერალობისადა შექცეული და შორის თუა-ტრონთაჲსა შუებით მროვეალი რომელმან იგი ამათ ზედა და სხუათა უოველთავე სიხენეშისა მისისა საქმეთა დმრთის-მბრძოლეებისადა საძაგელეებაჲ შესძინა და პირველად მდგურად საღმრთოჲსა სიტუესად გამოჩნდა რომლისა შემდგომად მიეთხრა რაჲ მას რეცა განდგომილებაჲ რაჲმე მისდა მიმართ, უსომოჲსა ბორცნულობისა სიბოროტოთა განმეკებულმან მოკლნა დედაჲ და დაჲ და ცოლი თვისი და სხუანი ბევრეულნი ტომობით მახლობლნი იაუსნი და რაოდენნიცა წარჩინებულ იყვნეს ჰრომეს შინა, ვითარცა მოშიშმან მათისა განდგომილებისაჲმან. და

15 ესრეთ გარდარეულისა ბორცნულობისა მიერ პირუტყულქმნილი გარეკან ქალაქისა განვიდა და მუნ თვთ მოიკლა თავი თვისი. ეგრეთვე და პილატეცა იათოსახეთა განსაცდელთა შთაგრდომილმან მოიკლა თავი, ვითარ ჰკაცეს, არა შორს მოწყენითა მის ზედა საღმრთოჲსა სასჯელისაჲთა. რამეთუ აღმწერულნი წარმართანი წარმოიტყუან ამათ, რომელთა იგი ჟამად-ჟამდნი მოახრობანი მამინ დამთხუეულთა საქმეთანი აღწერნეს.

ღალვამხ-თვს.

ხოლო შემდგომად ნერონისა მეფე იქმნა დალვა ზედ ითუე.

ლუკივიოჲს-თვს.

25 და შემდგომად დალვამსა მეფე იქმნა ლუკივიოს საშ თთუე და განცოფნა და მოიკლა თავი

უიტელიონის-თვს.

და შემდგომად ლუკივიოჲსა მეფე იქმნა უიტელიოს ორ თთუე და მოიკლა შორის ჰრომისა ერისა მიერ.

უესპასიანის-თვს კეისრისა.

30 მერმე შემდგომად უიტელიონისსა მეფე იქმნა უესპასიანოს, ძე ნერონისი,

9 შეუბით უმუწრუბით C უმუწ...ებით (რ attr.) A. — 12 მას om. B. — 16 გარდარეული B გარდარეულისა (სა in loco cr.) A.

50-51 უესპასიანესთჲს კეისრისა (ABC) და წარტყუწნვისათჲს ისლმისა შესამედ აღმადლებითგან ოჲ მორმოცესა წელსა (B m.1).

ცხრა წელს. რომელი ჰურიასტანს გზავნიდა იქმს უნებლად კარდსტანს მკედრობათადას და მიერ აღმოვიდა ჰრომიედ, ხოლო ბრძოლაჲ ჰურიასტანისაჲ კელთ უღვრ ქეს თვისს, ტიტუს. ხოლო მან აღაგზა გოლოდნა, რომელთაგანსა ათთა ეგელსა ერკასისი წყრთაჲ აქენდა სიმაღლე, და მრავალნი და თითისასქენი მან

5 ქანნი საბრძოლელნი გარემოაწყევს და ეოვლითა-ეგრძო ცემაჲ ზღუდისაჲ უბრძანა. რომელას-თესცა ზარეკდისა ზღუდისაგან განასხნა ქვით მესროლნა და სხვათა სახითა მბრძოლნი ჰურიათა, და მეორის ზღუდისა მამართ მღოღვარე ეგნა; და კულად ეგრეთვე; განისხნეს რაჲ მაერცა მესამით ზღუდით, იბრძოდეს ძლიერად და ვითარცა შენივთა ბრძოლაჲ ფიცხელი, დაეცა ორკერძოღსა-

10 ვე განწყობილისაგან სიმრავლე აღერიცხველი. ხოლო უბოროტესნი ჰურიათანი, რომელთა იგი მეშფოთე ეწოდებოდა, მძებნარად განჰურეხიდას ეოვლას ქალაქსა. რამეთუ, სდაცა დაკუთლი კარი ახილან, მკუხრთანი იგი და მანაკან მის-

15 ს იქმნან და მამოთაებულთა იძულებითა კორკოტან აღმოვიდნენ ჰური. და ბერთა უამე სტანჯეიდეს მამაებულთა საზრდელისათა, ხოლო დელათა ამითა მიმოდითრევეს და ჩხლთა ქეუენად დასნეთქებდეს, და ძვრძრითა სახითა სტანჯეველათა აიძულებდეს შეწყობასა, უყუეთუ და ვისმე სდა ემალის თვსად მსკელა ერთი იქვეალი. ესოდენ მძებნარე მან სიემილმან მორცხვან ეოველინი, ვიდრეუდის რომელნიმე სრულიად უმცხვარსა იკუშებდეს საზრდელსა, ხოლო სხუენი მცირედ მოთდენ-ათრათბდეს ცრცხლსა ზედა ცომსა და

20 მენქეუენად დატაცებდეს. ხოლო უგლანაკენსი-რე ნაკლეჯთა თივთა ცოხნიდეს. და დიდანი, ჰხედვიდანი რაჲ კელთა მათა ზედა მოკლებულობა' ჩხლთასა, უღებ ჰყოფიან მათ გარდარეულობითა ქარისა და იძულებითადას. ხოლო მოხუკებულნი და ქობუნი და ერმანი ვითარცა კერძნი რამე ასე ჩრდილნი წოწინებითა მიმოზედალნი და საუმილითა დამდარნი ქეუენად დაეუეთებოდეს, რომელთაგა მეშფოთედ სხედლებულნი იგი რომელთაიმე მათგანთა დაჰხურგნიდეს და მამათობდეს, ხოლო რომელთაიმე წუთდა კინი ოდენ ცოცხალთა მანხლითა მოჰკლვიდეს. ხოლო (კ)კე გარემოდსთა დეღეას მინა ველურთა მწესნილითა საზრდელად თვისს შემეგრებულთა ჰურიათა შემეგრებელმან რომელნამე მანდობელად ზღუდისა დაჰკიდნა, ხოლო რომელთაიმე კვლები დაჰეუეთა და ქალაქად

30 მკავლინნა, რათა ზარი განჰკადოს მეშფოთეთა მათ ვინადაცა ეოველი სახელი ქალაქისაჲ მიმზიდისაგან მამეუდართა მათ მძორებითა სიმურაღითა აღსავსე იყო, რამეთუ მძებნარესა სიემალსა მოესწოლა ქალაქა. რომლისა-თესცა მეშფოთენი იგი ვერ თაკარდებითა სამერადლასადასა ზღუდით კარდაჰგრიდეს მათ კეპად მიმართ მევეთად, რომელთაგანსი მრავალნი კურეთი სულიერ იეგნან.

35 ესრეთ უამე მეშფოთეთა მათ მანჯარებითა სიემილისადასა მიეწრებულთა

მთისა შამარა სუაის-ხილთაჲს შამაროეს იურელად, რომელთაცა დეინ უკვს
 ჰრომთა და ღტოლვისა შამარა მადრიენეს. მაშინ ცხენოსნთა ჰრომთაგანს
 ვინმე უოვლად-კამოცდიდნს, ვითარცა იხილნ ჰერინი ურთი-ურთას ჴინებით
 შთამკაღნი დელედ, იგურდივ წარარბი ცხენი და აღატცა ჴაბევი ვინმე მღტო-
 5 ლარეთა შაკანი, ჴსაკიანი და მდგომო აკებულეთთა გუჴისაჲთა და სრელად
 შექურცილი უოვლითაჲვ სხითა ჴატქურთა დასაცულთაჲცა და სპროლელთაჲთა;
 რამეთუ სირბალს შინა ცხენისას და მკუთრ გაქნებულბას იყოტოსა შად-
 რკა იგი ცხენისგან თჴსისა, ჴუნერა წჴს ჴაბევისას და მეს დაჴერა სრბის-
 10 გან. და ესოდენსა სიძინეს და ძალს მარჴენის და უოვლისაჲე გუჴისას შრე-
 ნებულმან და ცხენოსნობითის კვლავნების სთსოებთა წარმომჩინებულმან ვი-
 თარ საუნჴე რამე დიდალი მიუძღუნა კეისარს ტუენ იგი. ხოლო ტიტე
 იურად განკრებულმან ძალს ჴედ და ახოვნებს მის კაცისას მას იურე სი-
 რელენი ნიჴსანი მიაგნ, ხოლო შეჴურობლისაჲ მის სიჴუილი ბრძან.

ესრეთ ჰრომთაგან ძლიერად გარემოცველებას ქალაქისას სიჴალი უჴრომს
 15 განჴსრწინა მკედრთა მისთა შინგან. რომლისა-თჴსცა მამნა მათა იურა და A158b
 ნათესაინი ნათესაეთა ჴედ მახჯლითა მიჴვიდოდეს და სხლთა მათთა შინგან
 იქმნებოდეს და ურთიერასთა სარდელთა უწყლოებით მიიტაცებდეს. და ცო-
 ღნი ქმართაგან და მშინი შეიღთაგან და, რომელი იგი უსწყლობედეს არს,
 დედანი ჩხლთაგან თჴსთა მიიტაცებდეს და ჴირთა მათთაგან გამოუღებდეს საზ-
 20 რდელს და რამთ-ურთით არა ჰრიდებდეს სასურველთა მათ თჴსთა. და უჴლად
 სხუანი სიჴილითა განლიგებულნი ვითარცა ძალნი განცოფებულნი იჴეთებო-
 დეს და მსგავსად მთრვალთაჲს აჴა და იქა ეჴეთებოდეს, ვიდრე ნაჴეკართა და
 ტუნთაშად განწინილობითა სიჴილისაჲთა და იძულებითას სიჴუილისა შამარ
 მიჴივანებულბათა სულისაჲთა. ხოლო სხუანი განგდებულთა ჴამადთა შეჴებო-
 25 დეს, რომელთას არცა თუ არა წმიდანი ჴირუტყუნი თავს იდებენ შეხებაჲ. ხო-
 ლო, დასარულსა, სარტყელნი და სჴამრობელნი და ტუეები ბჴეთა და კართაჲ
 შთმარტყეს და ჴაჴეს. რომელთა თას იუ დელაკცი ვინმე სხელით მარბმ,
 ნათესავითა და სიმიდრითა წარჩინებული, სთულებისგან ქალქად შეღტოვილი,
 რომლისა უოველი საქსნელი და საზრდელი დლითი-დდე სხად მისა შესღვითა
 30 და დატცებითა მათითა მუშოთეთთა განელთა. და მიერთაგან საზრდელისგან უღო-
 ნოქმნილმან და ძჴჴეს-მწურისა ჩხლასა წილთა შინა მქონებულმან დაჴლო იგი ღჴე-
 წუ და ნახეკარი უკვე შეჴაბა, ხოლო ნახეკარი დაჴმრის სხუსა სმხრობისად. ხოლო
 მჴეჴოთენი ჩეუელების-ებრ დაესხნეს მის და, ვითარცა აგრძენს ჩჴებაჲ რაჲ
 მე, სიჴუილითს აქადებდეს მას, არა თუ აჴუენოს, რაჲ იგი დამულა მათგან. B 261

მ დასაცველითაცა C.—10 სთსოებთთა B.—15 მისთაჴისა B.—30 საზრდელისა B.—34 Inter A158 et A159 folia duo interciderunt; in C lacuna p.200.

ხოლო მან ნუშტი იგი ერმისა უჩუენა მათ და ჰქრქუა: „ესე არს ჩემი ოღესმე
 სუფარელი, ხოლო აწ უოვლად-უბადრუგი შვილი: ჭამეთ თქუენცა, რამეთუ მე-
 ცა მიჴმის მისგან. ხოლო უჩუეთუ არა იხუბით თქუენ, მევე დამაშთეს მე-
 5 ორისა ჴამისად“. ხოლო მათ მრავალ ჟამ იცეს ზირითა მათიასა და ესრეთა გან-
 გიდეს სართულისა მისგან ზარგანდილნი და შეძრწუნებულნი. | რამეთუ იხილეს B 262
 მუცლით დედისად კეთილად გამოსრული ჩრქოა კვალად მუცლისა მიერ უბად-
 რუკებით ქცეულად. რომელი ესე ესმა რაჲ უოველთა მკვდრთა ჴაღაქისათა, მის
 სიკუდილსა ილოცვიდეს ათვასა. ესე უჩუე და სხუანი ესე ვითარნი და ამისა
 უძრუნსიცა და მისათხრობულად და სსმუნელად სსაკურნი სჴმენი იქმნეს მ-
 10 შინ ჴაღაქსა შ-ნა. ხოლო გამოდგომილობასა მას და ბრძოლასა შინა აღმური
 რაჲმე წუედიადი მეესეულად დაცა ჴურითა ზედა, რომელი იგი ჴრომთაგან
 მათდა მიმართ ტუორცებულთა რათვე კეთილად ჴმართებდა და მიაწევდა, ხოლო
 ამთგან მათდა მიმართ მოფლენილთა იგურდივ კარულჴდიდა და მიაქცევდა. და
 ვითარცა იხილეს ჴრომთა აღმურისა მისგან დაბნელებულად ზირნი და სსხე-
 15 ღველნი ჴურითანი, ფარულად აღვიდეს მათდა მიმართ და ძლიერად დაკუეთნეს
 იგი. ვინაჲცა მრავალთადა სსცანური იქმნა ამიერ ღმრთივ-მოვლონილობაჲ მის
 წუედულებისა და ვითარმედ ღმრთისა-მიმარათისა მის შემცლადებობისა-თჲს შეემ-
 თხუეგის მათ ესე.

და ესრეთ სსმთა წელიწადთა შინა გამოიღო იერუსალმში ტიტე და უო-
 20 ველნივე დაწუნსა და დაქცინა თჲთ მის ტაძრისა თანა წინადაწარმეუეუელისა-ებრ
 უფლისა, ვითარ იგი, რაჲმს თქუეს მოწაფეთა ვითარმედ ჴებითა კეთილითა და
 სსხუთა სსმაუელითა განშუენებულ არს ტაძარი, მცხოვარმან მიუგო ესე: უოველ-
 ნი, რომელია ჴხედავთ, მოვლენან დღენი, რომელთა შინა არა დაშთეს ჴვა ჴვა-
 25 სს ზედა, რომელი არა დაირდუეს, ხოლო რაჲმს იხილთა იერუსალმში მოც-
 ვულად მკედრობისა მიერ, მაშინ ხმა აუთ, ვითარმედ მოახლებულ არს მოთჴ-
 რებაჲ მისი: აწარმედ ვაჲ მიდგომილთა, და რომელნი აწოებდენ მათ დღეთა
 შინა. რამეთუ იუოს ჴირი დიდი და რისხვა ერისა ამის, და დაეცნენ ზირითა მ-
 30 ხჯლისადთა, და წარიტუეუენ უოველთა წარმართთა შორის, და იერუსალმში და-
 თარგუნვილ იუოს წარმართთა მიერ, ვიდრემდის აღესრულნენ ჴმნი წარმართთა-
 ნი და იუოს ეგე ვითარი, რომლისა მსგავსი არა ქმნილ არს. |

ვინაჲცა ესე უოველი შეემთხვა მტერთა თჲსისა ცხორებისათა ჴურითა, B 263
 უფლებულთა ჴრომთაგან, უარის-მოფუელთა უოველთა მეფისა ჴრისტსათა, და
 მეფობისა ჴრომთაჲს უღმრთოებით მეფედ თჲსა აღმსარებულთა, რაჲმს იგი
 ხმობდეს და იტუოდეს ვითარმედ არა გჴვის ჩუენ მეჴვე, გარნა კეისარია. და
 35 ვითარმედ მისსხლი ჴრისტსი ჩუენ ზედა და შვილთა ჩუენთა ზედა. რომლისა-

13 გარუჴკელიდა.—25 ვიდრემდის] ვ'დ.

თავსა ვიდრე აღსარულადმდე უოველთა წარმართთა შორის განთესულებაჲ და
 უბადრუკებაჲ შიუკიეს შვილთა მათთა, და ვითარცა ჰარეთთა შწლოვანი რაჲ.
 მე სამარადისოთა გუემათა და წულუღებათა ქვეშე არიან ვერა რათ სჯულიერი-
 სკანისა აღსრულებად. რამეთუ მოხარკედ თვისს მქონებელნა მათნი ჰრომნი არა
 5 უტევებენ მათ სამართალთა-ებრ სჯულისს მათისაჲთა მოქალაქობად, ვინაჲთგან
 ნებისთ მიიზიდეს მათ მონებაჲ აქჷმითა ესრეთ: არა გავის ჩუენ შიუე, გარნა კეი-
 სარი. ჭ უეჷუთაჲ არა მოკვლათ ქრისტე, უოველთა ჰრწმუნეს მისი, ჭ მოვიდენ ჰრომ-
 ნი და აღიღონ ჩუენი ადგილი და სთუესვიდა. ანუ თუ უნებლიეთ წინაჲწარმე(ქ)-
 ყუელ იქმნეს. და რამეთუ ჰრწმუნა მისა მიმართ წარმართთა, და იგინი ჰრომთა
 10 მიერ დაკლებულ იქმნეს კელმწიფებისაგან და სჯულიერისა მსახურებისა, ხოლო
 დაქენებულ არიან შემწირეულეთისაგანცა და დამუღულობისა მსხუერნელთაჲსა
 ძუელისა მის-ებრ ჩუეულებსა, და არა აქუს კელმწიფებაჲ, იდესცა უნდეს, შე-
 წირვისაჲ. რომელისა-თავსა წეუელცა იუან, იტყუს, უოველი, რომელი არა დაად-
 გრეს უოველთა წერილთა წიგნისა ამის სჯულისთა ქმნად მათდა. ხოლო | შეუკ- B 264
 15 ღებულ არს წარმართთა შორის განთესულთაგან ვითარმცა უოველთაჲე სჯული-
 სთა აღსრულებდეს და ერთსა ადგილსა შინა გარეშეწირილსა მას მსახურებასა
 სრულ ჰლოფდეს, ვითარ იგი სიტყუათა უფლისაჲთა განაჩინა მოსე.

რამას უეჷე იტყუთ ამთ მომართ, ვ: ჰურინო? ანუ რაჲ არს მიზეზი
 ესოდენტა და ესე ვითართა ძრთა გარემომცველთა თქვენთაჲ? ვერეთ არაჲე
 20 შეიგონეთა, ვითარმედ არა თანა-მონისა არამედ ღმრთისა სტოდეთ და ამის-თავს
 სამართლად შეტემთხუევიან ესენი და შეუნდობელად ისაჷბოდით? რამეთუ უე-
 ჴუელად თუთ მის ქველის-მოქმედისა და შემოქმედასა მიმართ მტოდველ და
 უმადლო. იქმნენით, ვითარ იგი თუთ სადმე ხმობს ესაიაჲს მიმართ, ვითარმედ
 25 ძენი ეშვენ და აღვამადლენ, ხოლო მათ შეურაცხ მევეს შე და რაჲ უეთ
 სავნაეკას ჩემსა და არა უეჷე მას? ამით რამეთუ ველოდე, რათა უოს უერძენი,
 და უვსა ეკაღნი, და ველოდე, რათა უოს მსჯავრი, და ყო უსჯულთაჲა და არა
 სიმართლე, არამედ დადალებაჲ. გარნა რომელთა ეკელთა იტყუს და რომელსა
 უსჯულთაჲსა და დადაებას? ანუ თუ ცხად არს, რომელთა მიერ გვრგუნოსან
 30 ეუთ იგი უ-მის ვნებისა მისისას უსჯულთაჲთ მხმობელთა: აღიდე, აღიდე და
 ჴუარს აცუ ეგეა. ვითარ იგი ეერემიასჲს მიერ ღმრთის-მბრძოლისა და საძაგე-
 ღისა შესაკრებელისა თქუენისა-თავს იტყუს კუადა: იქმნ: სამკადრეიელი ჩემი
 ჩემდა ვითარცა ღოზი მადნარსა შინა, მოსცა ჩემ ჴელა ხმაჲ თვისი, და ამის-თავს
 მე მოვიძულე იგია. რომლისა მოქმედსა შესაკრებელსა სოლომონცა განაქიქებს
 35 გვრგუნითა, რომლითა გვრგუნოსან ყო იგი | დედამან მისმან დღესა სიძობისა B 265

მისისსა და დღეს სიხარულის კულის მისისსა. დედად უკუე მის უწესს კორ-
 ტიულად შესაკრებელს ჭურთხათსა. რამეთუ კორცნი ჩემნი მათგანთ, იტყუს. ხო
 ღო დღე სიბოძის მისისა არს, რომელსა შინა წარმართთაგანი ვიდრე-მე ეკლე-
 5 უკადრავან შეიხსნილი გარგუნნი დადვა თავსა მისსა და რეცა ვითარცა გან-
 მცხრომელი და მხარობელი ეტოლა მას: „განახარენ, შეუყევო ჭურთხათო!“.
 რომელთა მიმართ ესაია მკდემლობით იტყოდა: „ვას ზედა აღაღეთ ზარა თქუე-
 ნი, და ვას ზედა განსდართ ესა თქუენი, შვილიო წარწყმედისანიო და თქედნო
 უსწულთონო?“ რომელთა-თვის ავთ უფალმან ოსწეს მიერ წინადაწარმეტყუელისა
 10 ესრეთ თქვა მათდა მამართ: „ვამ მათდა, რამეთუ განდგეს ჩემგან; უხადრეუც
 არაან, რამეთუ უღმროთ იქმნეს ჩემდამო და აღორბტნი რაცხნეს ჩემ ზედა. და
 ამას-თვის დაესაქა ისრაელ და არდარად იქმან და იუოს ვითარცა ჭურჭელი
 უგზარი წარმართთა შორისა. ეგრეთვე კულად იერუზალემს მაჰრცა: „ცწვადენ შენ
 განდგომალუბრის შენმან, და საბოროტმან შენმან გამხალონ შენ, და სცნა, ვი-
 15 თარმედ მწარე არს შენდა დტყევებამ ჩემა შენგან, და არა სათნო ვიყავ შენ
 შორისა. ხოლო სიღმრთო დაჯათ შვინნვარედ განმწარებელი თქუენთვის თქუენ
 მიერ შეუწავტქმისალისა მამართ წყეუას || სხელი იტყუს: „დაუბნელად თუილნა მათ- A157a
 ნი არა ხედვად, და ზურგი მათი მარადის შედრივე. მაჭინეს მით ზედა რას-
 ხვამ შენი, და გულის-წერომამ რისხვისა შენასამ ეწიენ მათა; და დანსინე უს-
 20 ჟუღობობა უსწულთობას, მათსა ზედა, და ნუ შეკვლიედ სიამართაჲსა შენსა. აღი-
 კოცნედ წიგნისაგან ცხოველთაჲსა და მართალთა-თანა ნუ დიწერუებიუდა და განაბ-
 ნბგნ იგინი ძალთა შენთა და დამკუენ იგინი, მთარელო ჩემო უფალო, და
 შეიპურნედ იგინი ამწარტავ ნებითა მათათა რისხვითა მოსრულებ სმთა და ვერ-
 ღარა იუენედ და ცნიედ, ვითარმედ დემეროთ შეუფებს იაკობისა ზედა და კიდეთა
 25 ქუეუენისათა. და რამეთუ განითესენ რამ ამის ძლით კიდეთა ქუეუენისათა უ-
 ჭუელად ცნან: რამეთუ დემერთა არს ქრისტე მამას მათსა იაკობისი და უფ-
 თაჲს თანად ეფუელსა ზედა და მთავრებ კაცად-კაცდას საქეთა მათთა-ებრ B 266
 ესრეთვე უკუე დმრთივ-ხმანარცა მოსწეს, წინადაწარმეტყუელი და განმაქი-
 ქებელი უცნობელისა და უკუელს-ხმომას სასაგელებისა თქუენისამ იტყუს: „შვი-
 30 ღთა ბილწია, ნათესაჲმან დრეჲმან და გუღარმნილმან, ეიკ მთავრეს უფალსა!
 ამან ერმან ცოფმან და არა ბრძენმან! არა ამან მამამან შენმან მოგიპოვა შენ,
 შეტქმან შენ და, დავბადა შენ? ამის-თავს სიამართლად იტყუს დემერთი: ვთქუე:
 განვსთესენ იგინი, და დავცხრო კაცთაგან საკურნებელი მათთა, მრმცა სკავრე-
 ღი იერუზალემი შეტეს განმაცხადებელი, თუ ვინ არს, რომელსა ესე შეემთხვ-
 35 ნეს თქუენ მაჰრ, ხმასს შეტყუელი ესრეთ: ესული ზირისა ჩუენისამ ქრისტე

უფაღა შეიწურა განხრწნილებათა შინა ჩუენთა, რომლისაჲ ვთქუთ: საკრილსა
ქვეშე მასსა ვცხსიანდეთ წარმართთა შორისა. რომლისა მსკავსთა კჳალად სილო-
მოსტა ვითარცა ჰარით-გამო ღმრთის-მბრძოლისა თქუენისაჲთა ხმობს სადმე ეს-
რეთ: ამოგინადროთ მართალი, რამეთუ განმადწნებულ ჩუენდა არს და წინადაუდ-

5 გების საქმეთა ჩუენთა და მუჟუდრებს ჩუენ ცოდვათა სჯულისათა და აღსოქუ-
ნას ქონებასა მეცნიერებასა ღმრთიასასა და ურმად უფლისა თავსა თვისსა სხნელ
სდებს. იქმსა ჩუენდა მამხილებელ მოკონებათა ჩუენთა და მძიმე არს ჩუენდა A159h

სახილაჲდცა, რამეთუ უმცგავსო სხუათა არს ცხოვრებაჲ მისი, და შეცვალებულ
აღაგნი მისნი გამოუჲდელად შერაცხილ ვართ მასდა, და განმორებულ არს გწა-
10 თა ჩუენთა ვითარცა არა წმინდათაგან. ხოლო ჰნატრის აქსარულსა წმინდათასა
და მადლოის მამობასა ზუდა ღმრთისასა ვიხილოთ, უკეთუ ჰქმნებოდნა არიან
სიტუენი მისნი, და გამოვცადეთ კუალნი მისნი. რამეთუ უკეთუ მართალ არს
და იე ღმრთისა შეეწიენ მას. დაიკუნინ იგი კელასგან მადლოთა მისთაჲსა.

გინებთა და ტანჯუთა განცნადოთ იგი, რათა ვიცნოთ უმანკობაჲ მისი და გან-
15 ვიხილოთ ძრუქსენებლობაჲ მისი. სიკუდალითა უსახურიოთ დავსავოთ იგი და
ვიხილოთ, უკეთუ იფოს მოხილვაჲ მისი სიტუენთაგან მისთაჲ. რომელთა უკუ-
ლის-ხმოებისა და ცოფიორტეულობისა უმეტეს განმაცხადებულმან შესძინა:

20 «ესე ჰგონეს და შესცოთეს, რამეთუ დაბრძნა იგინი უკეთურებამან მათმან, და ვერ
აკრძეს სიღმრთლისი ღმრთისანი» რომელთა ყოვლად უფრომად საკრველა
ესათაგა მსკავსად მეტუებართაჲსა ჰგოდებს მეტუელებითა ესრეთ: «გაჲ სულისა
მაონისა, ამით რამეთუ განიზრახეს ზრახვაჲ ბოროტი თავით თვისით მეტუეელ-
თა: შეგვრათ მართალი, რამეთუ განმამხლებელ ჩუენდა არს».

აწ უკვე აჰა ესერა განცხადებულად წარმოჩინებულ არს მიზეზი ღმრთი-
საგან უცხოყოფისა და სრულიადისა დატუკებისა და სამარადისისა და დაუს-
25 რულებელსა მოკლებულებასა და უზადრუებასა შინა ყოფისა თქუენისაჲ, უაუე-
თუ რაჲნ გნებავს შეგონებაჲ, გესმოდის რაჲ და რამეთუ ბაბილონს ვიდ-
რე-მე ტუეუობისა თქუენისა განსაზღვრებული ჟამი თქუეს წინამწარმეტ-
უელოთა და ამასთანა აღმოსდგამცა და აღშენებაჲ ტაძრისაჲ წინამიასწავ-

30 ვინეს. რამეთუ ისმინეთ იერემიასს სიტუეჲ თქუენდა მიძაროთ: ცოდვათა-თავს,
რომელ სცოდნით წინაშე ღმრთისა, წარიყვანეთ ბაბილონს ეჲჲდ ნაბუ-
ქოდონოსორის მიერ, მეფისა ბაბილონისა. და შესრულსა ბაბილონს იუენსთ მუნ
სამეოც და ათ წელ; ხოლო ამის შემდგომად გამოგაუკუნებ თქუენ მიერ. მსჯლო-
ბით, იტუენს | უფალი. და კუალად ვითარსად ექმსახურებდენ წარმართთა სამეოც A160a

და ათ წელ, და განსრულებასა სამეოცდაათა წელიწადითა კუალად ვაცო ისრაელი

სე მეცნიერებისა B.—7 მოგონებათა კონებათა B.—8 ალ სახილაჲდცა in manu-
pino და ხილულცა A.

ადგილს იჯს, იტყვს უფალი. და აღშენების-იჯს ტაძრის ესია თქვა: ეს-
 რეთ იტყვს უფალი ცხებულს ჩემს კაროსს, რომლისსა უპარ მარჯვენას და-
 მორჩილებად წინაშე მისსა ნათესავთა. მან აღაშენოს ქალაქი ჩემი, და ტუეო-
 ბა. ერასა ჩემისა. მიაქციოს. რომლისა აღშენების-თჯს იტყვს ანკაფა: ამო-
 5 რესა წელსა დარიოსისა იტუოდა უფალი ჩემდა მომართ და თქვა: იტუოდე ზო-
 რობაბელის მიმართ და იასუ მდღელისა და სხუთა უოველთა მიმართ ნეშტთა
 ერისათა და თქე: ვინ არს თქვენგანი, რომელმან იხილა სახლი ესე დიდება-
 სს შინა თჯსა წინაშარსა? და ვითარ აწ ჰხედავო მას ვითარცა არა შეოფსა წი-
 ნაშე თქვენსა? და აწ განძლიერდით ზორობაბელ და იასუ და ურველი ერი, და
 10 აღაშენეთ სახლი, და სათხო ვიუო მას შინა. და იუოს დიდებამ სახლისამ ამის
 უკუნაშსენელი უდრეს ჰირველისა, იტყვს უფალი. რამეთუ ვითარ იგი სოლო-
 მონ ჰირველისა აღშენების მისისა იქმნა დამთუქნებელ, ეგრეთვე ზორობაბელ
 მეორისა და უკუნაშსენელისა. რამეთუ იტყვს ზაქარია: კელთა ზორობაბელისთა
 დააფუძენს სახლი ესე, და კელთავე მისთა განასრულონ იგი. რამეთუ უკუეთუ
 15 მტა ეკულებოდა კუალად აღდგინებამ მისი, ეთქუმტა წინაშარმეტუეულსა ვი-
 თარმედ იუოს დიდებამ სახლისამ ამის უკუნაშსენელი უფრომს წინაშარისა.
 ხოლო თქვა რამ თუ უფრომს ჰირველისა, უკუნაშსენელად და დასასრულისად
 გამაჩინა მეორე იგი შენებამ. რამეთუ, ვითარცა არა არს ჰირველისსა უპირ-
 ველესი, ეგრეთვე არცა უკუნაშსენელისსა უკუნაშსენელესი. ვინამ უკუეთუმტა
 20 ეთქუა მეორე უდრეს ჰირველისა, სამართად იუო მოლოდებამ შესამესანცა აღ-
 შენებისა; ხოლო უკუეთუ მეორესა უკუნაშსენელად უწოდა განცხადებულად უკუ-
 ნაშსენელი, და დასასრულისა აღშენებამ ტაძრისამ წარმოაჩინა. და ამოდ სტუ-
 ბით, [X] ჰურინხო, შემდგომად ტიტუს და უესპასიანტის-მეორისა დარღუევისა მომ-
 ლოდენი კუალად გებისა მისისანი.

არმედ ღმრთის-მტალობელი დავითცა უწინარეს ამათსა ჰირისკან ტუეუ-
 ქმნულთამს ხმობს; მდინარეთა ზედა ბაბილონისთა მუნ დავსხედით და გტო-
 როდეთ, რაჟამს მომეკენა ჩუენ სიონი. და ვითარმედ ამუნ შეითხვიდეს ჩუენ
 წარმტუეეველნი ჩუენნი სიტუეთა ქებათსა, და წარმევენებელნი ჩუენნი გალობა-
 თა. და კუალად სხუგან ზედა-დაჭრთავს ქალაქისა-თჯს და იტყვს: მამენებელ-
 30 მან იერუსალიმისმან უფალმან განსხუელნი ისრაელისანი შეკრიბნეს. და კუ-
 ლად ზირით-გამო ერისამთ იტყვს: მოქტეეასა უფლისკან ტუეესა ერისა მისი-
 სსა იხარებდეს იაკობ და იშუებდეს ისრაელ. აწ სადმე ფრიად სტუბით თქვენ
 არ შეცნიერებითა წერილთამთა, არცა მათ შინა მდებარისა მის საიდუმლომსა
 და ღმრთივე-სუელიერისა მოძღურებისა და წინაშარმეტუეულებისამთ. ხოლო
 35 უკუნაშსენელისა ამის ტუეეობისა-თჯს არცა ჟამი განასაზღვრა ღმერთმან,
 არცა კუალად გებამ ცხად უეეს წინაშარმეტუეულთა, არამედ ტუეეობამ

A160b

ვიდრე-მე და დაცხრომაჲ შეუთბისა იქვეებისა და მოკერებაჲ ქალაქისა უო-
 ველთა წინაჲსწარმეტყუელთა წინაშასწავეს, ხოლო კუალად უკუმოქცევაჲ და
 ქალაქისა :ღმართებაჲ არცა ერთმან ვინ არა .სადა, სახნიერ ხოლო სრულა-
 დისა ამის განქარებისა და მოსრულებისა თქუენისა და სამარადისოჲსა ტანჯვისა
 5 და უოველთა შორის წარმართთა განთესულებისა. რამეთუ იტუჲს მთავარანგე-
 ლოზი დანიელის მიმართ: ამისხჲს სცხებელი, და მშჲკერი არა იუოს, და ქა-
 ლაქი და წმიდაჲ განხრწნენ წინამძღურისა თანა მომავლისა, და განირეუენენ
 ვითარცა წელით-რდუნისა მიერ, და მოისხჲს მსხუერძელი და შესწირავი, და
 ტაძარსა შინა საძაგელი მოკერებისაჲ, და აღსასრულად მოეცეს. რამეთუ სცხებუ-
 10 ლისა მიერ ვიდრე-მე მდღელობაჲ წარმოანინა, ხოლო მშჲკერისა მიერ შეუთბისა
 და სამოქალაქოჲსა დაწინარებისა და სხუთა უოველთა უჩინოქოფთაჲ ქადაგა, ხოლო A161a
 წელით-რდუნისა მიერ და განრუენისა და აღსასრულისა აღუდგომელი დაცემაჲ
 და სრულიადი მოსრულებაჲ განცხადა.

აჲ უაჲ რაჲმს გესმოდის, ვ: ჰურათ ბრმაო, აღსასრული, რასდა სხუასა
 15 მოელი მერმე? ხოლო, უკეთუ იკითხვიდე რაჲ არა გულის-ხმა ჰეოფ, —გითარ
 იგი ნამდჯლეუ ვერცა რას გულის-ხმა ჰეოფ უსახურისა მის კუალად ქცევისა შე-
 ნისსა-თჲს და ამის-თჲს წინაღმდეგომად ჭეშმარიტებისა მბრძოლი არა გულის-ხმა
 ჰეოფ, —ისმინენ კუალად ხმანი წინაჲსწარმეტყუელთანი და დასცხერ უგულის-
 ხმობასა მავის მბრძოლობისაგან. რამეთუ ესრეთ იტუჲს წინაჲსწარმეტყუელი
 20 ოსიე: დაჯცხრო შეუთბაჲ სახლისა ისრაელისაჲ და შევმუსრო მშუდლი ისრა-
 ელისაჲ, და არდა შეესძინო მერმე შეწალებაჲ სახლსა ისრაელისასა, არამედ
 წინაგანწყობით წინაგანვეწყო მათ, იტუჲს უფალი და ამოვიძუენ იგინი უკე-
 თურებისა-თჲს სჲქმეთა მათთაჲსა და სახლით ჩემით განვაკდნე იგინი და არ-
 დარა შეესძინო შეუარებაჲ მათდა, თჲჲ უფალიმან. შესტვიფეს ეფრემს ძირნი
 25 მისნი და განება, და ნაყოფი არდარა გამოიღოს მერმე. განიშორეს იგინი
 დმერთმან, რამეთუ არა ისმინეს მისი, და იუენენ შეცთომილ წარმართთა შორისა.

და მაღაქია: არა არს ნებაჲ ჩემი თქუენ შორის, იტუჲს უფალი, უოვლი-
 სა მშურობელი, და მსხუერძელი არა შევწირო კელთაგან თქუენტა, ამით რამეთუ
 აღმოსავალითგან მზისაჲთ ვიდრე დასავალიდმდე სახელი ჩემი დიდებულ არს წარ-
 30 მართთა შორის, და უოველსა ადგილსა საკუმეველი მოერთუემის სახელსა ჩემსა
 და მსხუერძელი წმიდაჲ, ამით რამეთუ დიდ არს სახელი ჩემი წარმართთა შო-
 რის, იტუჲს უფალი, უოვლისა მშურობელი. ხოლო თქუენ შეამწინეულეთ იგია.
 ამის-თჲს მიგნე თქუენ შეურაცხმენილად და დამკობილად უოველთა წარმართ-
 თა მიმართ არა დაცვისა-თჲს მცნებათა ჩემთაჲსა. რომლისა-თჲს იტუჲს იერე-
 35 მია: ამას იტუჲს უფალი, უოვლისა მშურობელი: აჲ ვიფუცე სახელსა ჩემსა დიდ-

7 განხრწნეს C.--21 არდა] არა C.—35 აჲ] არა C.

სა, უკუეოუ იუოს ამიერიტაცან სსხელდებულ სსხელი ჩემი გოველსა შინა ჰირსა
 იუდა.დსსა. ხოლო უკუეოუ სსხელისა მასისა | მოღებაჲ თქუა იუდეანთაგან, კე- A161U
 თილად ცხად არს, ვათარმედ სჯეღასაცა და მსხუერზღთაჲ ვინა.ღცა ვითარმედ
 არა ზირეკლითგანკე საღმრთოთგან ნებათა შოეცა მსხუერზღ-თა-ძლითი სჯეღის-
 5 დებაჲ. ამის შემდგომად თქუა წანადწარმეტუეკელთა მიერ ესრეთ: ვინ იძინა
 ესენი კელთაგან შენთა? და ანუ აღიქუმანი და მსხუერზღნი მოსპობენა ცოდათა
 შენთა? და ანუ საელველებს და მსხუერზღებსა შემოსწირვედითა ჩემდა უდაბ-
 ხოს ზედა ორმეტოც წელს? და რა.ღ.ა.თ-ს გუნდრუეს საბაოთ მომართუამ მე და
 ვინამაისა ქუეკისთ შორითა? რომლისა-თჲს იტუეს: ამსხუერზღი და შესწი-
 10 რაჲ არა ირებე. და ანუ გოკლად-დასაწყუელნი მსხუერზღთა თანა ჰნებავთ დმე-
 როსა, ანუ მორჩილებთა მასი და სასმენელი კეთილი უფროდს მსხუერზღთა.
 და უკუეოუტა გებება მსხუერზღი, მთიეცა შეცა, ამას თანა განშკადელი დღესას-
 წაულოთ.ღცა ზედა-ღაჭრათჲს და იტუეს. მოძულეებით განესთხიენ ჩემგან დღესას-
 წაუდნი თქუენსა და განმაშორენ მე სმანი საკადობელთა შენთანი და ფსაღიუ-
 15 ნებაჲ ორდნოთა შენთაჲ არა ვისმინო და დღე დიდი არა ზივითუალო. და
 მარსკაჲ და უქმობაჲ თქუენსა სიუღან სულსა ჩემსა და არა ეგე ვითარა მარ-
 სკაჲ გამოფინიო. და მოგცენ თქუენ ბრძანებანი არა კეთილნი, რომელთა თ-
 ნა-მცნორებულ ივენეთ მათ თანა. ვინა.ღცა უკუეკელად გუფოფაცხელობისა თქუე-
 20 ნისა და არა თჲსასა სახიერუის-ებრ მოგცნა თქუენ ბრძანებანი იგი, და შეც-
 ვალებჲ არღარა არსა.

რამეთუ ვინა.ღიგან უოფო-თ-ურთ უცნობელ და ფირიდ უმაღლო იქმნა ძეულ
 სადმე ისრანდო დაუტევე სამდღლეუ არსი და ზეშთა-არსითაჲ დმერთი შემოქმედი
 და ქველის-მოქმედი მისი მრავლია. კერძო და მრავლით-სასით და სრულიად
 განდგომილი ღმრთისგან მაცხოვრისა თჲსისა მხუერზღედ ეშმაკათა შესწირვიდა
 25 ძეთა და ასულთა თჲსთა, და ჰმსახურებდა და თაუენის-სცემდა დაბადებულსა ნაც-
 ვალად დაზადებულისა მეტუეკელა ქვისა და ძედისა: დმერთი ჩემა ხარი შენ,
 შენ გიშობაჲს მე, და არა განჭერთა უბადრუეი იგი და საწყალობელი უარის-
 უოფსა ზედა მმობულისა მისისა ღმრთისა | ცხოველისა და ქუემბრიტისა და და- A162U
 ვიწუებასა გამოზრდელას მისისა ღმრთისსა. რომლისა-თჲცა მიერთგან ვი-
 30 თარცა უკმარი და უსარგებლოჲ მოიწეინა იგი დმერთინა და სრულიად გარემიქ-
 ცა მას ესრეთ თქუმათა დიდისა დავათის მიერ. და არა ისმინა ერმა ჩემმან ხმი-
 სა ჩემისაჲ, და ისრანდო მე შერჩა, და განვაფლიხნე იგინი სღვად საქეთა-
 უნრ გულთა შათთ მსა: ეგრეთუე კულად იტუეს ზაქარია.ღცა მიერ: და ვაქუ არდა
 ვგმწეისიჲ მათ, არამედ მოკუდომადი მოკუედინ, და წარწუმედადი წარწემდინ;

5 ამის შემდგომად | ამისთ B. — 15 მოვითუალო B. — 32 განვაფლიხნე B. — 34

და დაშოთმიღნი შემქმნდეს თითოეული კორცისა მოქუისსა თვისისაჲ. და ესრეთ
 სძაგელქმნილად და განხრწილად და ყოვლიათურთ მოძულეებულად არა წაძადათ
 და ბიღწათ საქმეთა მადრ გამოჩინებულად თავისაჲ ფრად ვეროვნად და ყო-
 ლად სამართლად დატყუებულ და განგდებულ აქინს სრულად, ვითარცა კუდად
 5 ხმობს საღმრთოჲ მღაქია: *«დაცა ისრანელი, და არდა მერმეცა შესისინოს აღ-
 გომდა. იგრესთვე ესიაცა იტუეს: ჳინმე გრიდოს შენ, ისრანელ. ანუ ვინ მიგაქ-
 დითს მშდობისავე მიმარი შენისა, იტუეს უფალი. უკუას ხვდოდე, და განვირ-
 თხს კელა ჩემი და განგხრწნს შენ და განგაყოსო შენ და არდა მერმე გილხინო
 შენ».* და აჰა მე მოვილო და განგბძინე თქვენ და ქალაქი, რომელ მოგვი
 10 თქვენ, და მიგცნე თქვენი ვეედრებად საუკუნოდ და უნატიყოებად საუკუნოდ,
 რომელი არღარ იცვალოსა.

ხოლო უკანაჲხუენელისა ამის მოთქვებისა და დასასრულისაჲ და სძმინედ-
 თა ძკროს თქუენთა წინამომასწავებელნი დადი და ღმერთი-მზრახველი მოსე და
 დმროიუ ხმონანი ჳუკეიელ და იერემია ესრეთ იტუეს განცხადებულად. რამეთუ
 15 მოსე მკორცეს სჯულსა შინა დასწერს: *«და მოხდოს ღმერთიან შენ ჳედა ნათე
 სკვი კიდით ქეუე ნისაჲთ შორით ვითარცა მამართებაჲ არწივისაჲ, ნათესავი
 შეუგადიელი ჰირითა, და შეგაიწროს შენ ყოველთა შინა ქალაქთა შენთა, ვად-
 რემდის დაირლუენ ჳღუდენი შენნი მადლნი და ძლიერნი, რომელთა აგი შენ
 მოსავ ხარ მათდა მიმარი. და შეჭამან ჳკელის-ჳვილთა მუცლისა შენისათა.*

20 კორცა ძკროს და ასულთა შენთაჲ, არა დაშოთმისათჳს თქვენდა და არა რას იწ-
 რობებისა მისტან და ჳირისა, რომლითაცა შეგაიწროს შენ მტერმან შენისა | კო- A 162h
 ველთა შინა ქალაქთა შენთა. და სწულმან თქვენ შირის და მოქემან დედაცამის
 გამოსჩუდი წყვილთაცა მისთა და ჳვილი, რომელაცა შენ, შეჭამის ფარულად
 ნაკლულეგანებისათჳს ყოველთაგანი იწროებას მას შინა და ჳირსა. *«და იყო მ-
 25 ჳალროს და იგაკ და მისათხრობელ ყოველთა შირის წარმართთა. რომელთაცა მი-
 მართ განგაგელისოს შენ უფალმან მენ. ვიდრემდის მოახრას შენ. და დაშოთმილ
 იქმნე შემღირებულად რიცხვთა მას წილ რომელ იყენთ ვითარცა ვარსკვლავნი
 ც სანი სიმრავლითა, და არა ისმანეთ სმად ღმრთისა თქუენისაჲ. და იყო, ვა-
 თარ სხედ განხიარა უფალმან თქვენ ჳედა კუთილის-ყოფად და განმრავლება
 30 თქუენდა, იგრეთვე განხიაროს უფალმან თქვენ ჳედა მონრულებად თქუენდა, და
 დაგაქლნეს კუთილისა მის ქეუენისაგან, და განგთესოს შენ უფალმან ღმერთიან შენისა
 ყოველთა მიმართ წარმართთა კილითაცა ქეუენისაჲ. ვიდრე კადრემდე ქეუენისა. არა-
 მედ წარმართთაცა მათ შორის არევე განგისუენოს შენ, არცა იქმნეს დამტყავებად. კულ-
 სა ფერკთა შენთასა და მოგცეს შენ უფალმან მენ-გულთ უხარული და თუაზნი მოკლებულ-
 35 ნი და გული დამდნარი, და გეპირიღის დაქ და ღამე, და იტუადი განთიად შიმი-*

საცან გულისა შენისა: ვითარმე იქმნეს მწყურნი? და მწყურსა იტყოდი: ვითარ-
 მე იქმნეს განსაადი? ხოლო ეზეკიელ იტყუს: ამას იტყუს აღოსანი უფალი:
 აჰა მე შენ ზედა, იერუსალემ, და ვეთ შორის შენსა მშავარი წინაშე ნათესავ-
 5 თა, და ვქმნე შენ შორის, რომელნი არა მიქმნიან, და არღარა გქმნენ მსგავსნი
 შიგნით მერმეცა უოველთავე სასაკულებათა შენთა-ოჯს. ამის-ოჯს მამათა შეჭამენ
 შვილნი მათნი შორის შენსა, და შვილთა შეჭამენ მამანი მათნი, და გქმნა შენ
 თანა მშავარი და განსეტესნე უოკედნი დაშთომილნი შენნი უოველთა მიმართ
 ქართა, ამით რომელ შეგიგინენ სიწმიდენა ჩემნი უოკელთავე მოსაწყინებლათა
 შენითა, მეცა განგიმორა შენ და არღარა შეგიწყალო შენ მერმე. შეოთხელი
 10 შენა საკუდილითა მათისმოს, და შეოთხელი შენი სიუმილითა განილიოს შორის
 შენსა, და შეოთხელი შენი მახვლითა დაეცნენ გარემოჲს შენსა, და შეოთხელი
 შენი განვაბნო უოველთა მიმართ ქართა. და ბრძოლამან ვიდრე-მე და მახვლმან
 გარეთ, ხოლო შამილმან შინაჲთ და საკუდილმან შინაჲთ მოკასრულოს, და
 გელსა ზედა მუოფნი უქვე მახვლმან მოსრეს; ხოლო ქალაქსა შინა სიუმილ-
 15 მან და სიუდილმან მოსწყვდეს, ხოლო მათგან დაშთომილნი მოისპნენ. და
 მოეხსენე მათგან მახვლითა და სიუმილითა და სიუდილითა, რათა მისათხრო- A163a
 ბელ იქმნენ წარმართთა შორის უოველნი უსჯულთებანი მათნი, და ცნან, ვი-
 თარმედ მე ვარ უფალი, დამცემელი მათი.

ამის-ოჯს იტყუს ოქრობიერი ვითარმედ მოსწყურედს უოველთა ერთბამად,
 20 არამედ განაბევსა. რომლისა წარმომაჩინებელი საღმრთოჲ დავით იტყოდა მისა
 მიმართ: *«ნუ მოსწყურედ მათ, ესე იგი არს უოველთა, არამედ განაბნიენ მათგან-
 ნა ვინაჲვე ადითა შენითა»*. ხოლო შუორედ მოსლვისა და გამოჩინებისა მისისა
 და ფრადისა უნუკემინის-ცემოჲსა ჭირისა მათის-ოჯს ესრეთ იტყუს ზაქარია:
*«მაშინ მოვიდეს უფალი დმერთი ჩემნი, და იუოს ტყეობა დიდი იერუსალემს
 25 შინა»*. რამეთუ იხილონ, რომლისა მიმართ უტუმირეს, ესე იგი არს, რომელთა
 მიმართ განაწონეს სამსკულნი. რამეთუ არა იქნა ვითარმედ რომელსა უტუმი-
 რეს, არამედ რომლისა მიმართ უტუმირეს. ხოლო რაჲ არს ვითარმედ რომ-
 ლისა მიმართა? ანუ თუ ჟური იყო, რომლისა მიმართ უტუმირეს მას ზედა
 დამსკულავითა სამსკულთაჲთა. რამეთუ უწინარეს სმინიელისა მის მახლვისა
 30 უფლისა ვითარცა სამიუოჲ ნიში, რომელსა დრომად სახელ სდებს საზოგადოჲ
 ჩუეულებამ, წინაუძლოდის მოსლვასა ქრისტესსა ანგელოზთაგან დიდებული და
 ხატოვებული. და გამოჩნდეს ჟური ქუეყანით დამფარველად ნათელსა მზისა
 და მთოვარისსა, ვითარცა იტყუს უფალი ვითარმედ *«მაშინ გამოჩნდეს სასწყაული
 ძისა კაცისაჲ ცათა შინა»*. და, რათა ადესრულოს სიტუჲა ზაქარიაჲსი, განტემ-

8 შეგიანს B.—19 ქს პირი ოქრობიერი. 20 საღმრთოჲ om. B.—22 მოსლვი-
 საქმოსულისა B.—25 უტუმირეს et sic deinceps BC.—რომლისა B. 28 განაწონეს B.

მარტობულად დადგა ქრისტემან მისი იგი ესრეთ შეტყუელი სიტყუაჲ თუ ემა-
შინ იხილონ, რომლისა მიმართი ეგუებინეს. თქუა რაჲ ვითარმედ ემაშინ იხი-
ლონ სასწაული ძისა კაცისაჲ, ცხად არს, ვითარმედ ჭურა.

ხოლო იერემია ესრეთ იტყუეს: ამას იტყუეს უფალი, დმერთი ისრაჲლი-

5 ს.ა. აჭა მე მოვაწინე ადგილსა ამას ზედა ძრნი, ვიდრემდის ეოველმან მსმე-
ნელმან მაიძინ დაიყვნეს ორნივე უურნა თხნი, ამის-თჳს რომელ დამიტყვეს მე
და უცხო უვეს ადგილი ესე. და დავეკა განზრახვაჲ იუდაისი და განზრახვაჲ
ისრაჲლისაჲ ადგილსა ამას შინა, და დავსცნე იგინი მახვლითა წინაჲ მტერთა
მათა, და მივსცნე შეუღარნი მათნი სასტუმელად მფრიენელთა ცისაჲ და შეკცაჲ

10 ქვეუნიისთა, და დავწესო ქალაქი ესე განსაკრველებლად და სასტუნად საუკუ-
ნოდ, რათა ეოველნი თანაწარმაფაღნი მის შიკრ განჭკრთენ და შეჭყუნენ და შე-
ხარნენ თაჲნი მათნი ეოველს: ზედა წელეულებასა მისსა. | და ვითარცა ქარი და A163b
სიციხე განსთესნე იგინი ჰირის-ჰირ მტერთა მათთა, და უჩქენო მათ დღე წარ-
წყმედისაჲ. და ჭემდენ კორცსა ძეთა და ასულთა მათთასა და თიიოეული

15 კორცსა მოუუსისა თხსისსა ჭამდეს კარემოცვეულებასა მას და კარემოდგომილე-
ბასა, რომელსა შიადგენ მათ მტერნი მათნი. და შეემუსრო ერი ესე და ქალა-
ქი ესე, ვითარცა შეიმუსრის ჭურჭელი კეცისაჲ, რომლისაჲ არღარა შესაძლე-
ბელ არს განკურნებაჲ შერმე. ესრეთ უუო, თქუა უფალმან, ქალაქსა ამას და
შეკდრთა მას შინა მიცემად ქალაქი ესე ვითარცა დაღონებული. და მივსცნე

20 იგინი განსაბნეველად ეოველთა შიკუობათა ქვეუნიისთა, და იყვნენ საუუედრელად
და იტაყად და საწვევარად და საძულელად ეოველსა ადგილსა, რომელსაცა გან-
კაღნე იგინი მუნა.

აწ უკუე რაჲმცა საღმრთოთა მათ სიტყუათასა უცხადეს ანუ უკუმ-რიტეს
იუო? ვინაჲცა იხილე, ეგულის-ხმოო და ზირუტყუქმნილო ჭურთაო უკუეთუ არა
25 დაუკლებელად აღსრულებულ არიან ეოველნი ესე საღმრთოთა მათ თქვენდა
მიმართთა წინაჲსწარმეტყუელებათა და ქრისტეს-მიერთაცა წინაუწყებათა და
წინაქადებთა-ებრ. რამეთუ იტყუეს იერუსალემისა და მას შინა ტაძრისა-თჳს ვი-
თარმედ არა დამთეს ქვაჲ ქვასა. ნუ უკოუ დამთაჲ არა სდა? და აჭა დაუტყუ-
ნეთ სახლნი თქვენნი ოკრად. არა ოკერ იქმნეს? და ფრიადცა. და იუოს ჭი-
30 რი რომლისა მსგავსი არა ქმნილ არს. არა საღმე იქმნა? წარიკითხე მატონე
იოსიძოჲსი, კაცისა ჭურისა და ჭემარტობისა მოუყარისაჲ, და ვერცაღა თუ
ადმოთუზხვად შეუძლო მხოლოდ სმენითა ოღენ მათითა, რამელნი შეემოხზუნეს
მაშინდელთა მათ უადრეკათა ჭურთათა ქრისტეს მიმართ ქმნილითა-თჳს უღმრთო-
ებაჲ მათითა. რამეთუ რათა არავინ ჭერათაგანი ურწმუნო იქმნეს, არა სხჳს
35 ნათესავისაჲ ვინმე, არამედ მისვე ნათესავისა და მისჳე საწმუნოებისაჲ, და შო-

შერნე მ:მელას წყისაჲ ალაღინა ჭეშმარიტებამან საწყალობეჲთაჲ მას და მინ-
 ად მისათხრობელთა | შეითსუეგათა გიღებად. რამეთუ ეგე ვითარო ღმრთიკ-მო- A164a
 ვლენილი დაითმინეს მოსწოლგაჲ, რომლისა მსგავსი არა რომელსა ჟამსა შინა
 ხილულ არს, ვინაჲთგან ღიბადა კაცი, და ფრად სამართლად: რამეთუ ვიდრე-
 5 მდინ თანა მონათა მიმართ ცოდვიდეს, შენდობასა მიემასუეოფეს, ხლო რაჟამს
 ზოგადისამე უფოსა მამარა განაურტეს ბიწი მტოდველობისაჲ შეუნდობულად იტა-
 სუნეს. ხლო ვითარმედ ქრისტემან უკუნა მათ ესენი, ისინიჲ კჳალად მისი იგავთა
 მიერ მ:ტუეულებოჲ: ხლო რომელთა არა ჭნებაჲს მეფობაჲ ჩუმი მათ ზედა, მომ
 ტუარენით მე აჲ და მ:სწყუდენით წინაშე ჩემსა. რომლისა-თჳსცა მათდა მიმარ-
 10 თცა იტუოდა: მოგელოსო თქუენგან სამეუოჲ ცათაჲ და მეუტეს ნათესავთა,
 რომელნი ჰყოფდენ ნაყოფათა მისთაჲ. და იერუ:ალწმისა მიმართ უკუე იტუეს:
 მოკლენედ შენ ზედა დენი, და გარემოგადგინონ შენ მტერსა შენთა დაშქარი
 და გარემოტიცენ შენ და მოგიკრძალონ ყოვლით-კერძო და დაკუეოარენ შვილნი
 შენნი შენ შორის. ხლო ურწმუნთთა ჰურიათა მიმართ კჳალად იტუეს: აჲ
 15 დაუტკარეთ სხლნი თქუენნი ოკრად. რომელი ესე საღმრთოამან დასაუღლა აქჳა
 წინამოსწავებთ ვითარმედ ქალაქი და წმიდაჲ განიხრწნენ წინამძღურისა თანა
 მომავადათ, ესე იგი არს უოეუდნიჲ ზატითსნებათ სანიხონი საქმენი და ზა-
 ტიენი ჰურიათანი დაჲჯსნენ და უჩინო ევენეს ღმერთმან და მამამან, არამედ ძე-
 მანცა და ქრისტემან, რომელი ვითარცა მკსნელი და მცხსოვარი მოლოდებოჲ არს
 20 მათ მიერ. რამეთუ არა თქუა თუ აგნიხრწნენ ტაძარი და ქალაქი წინამძღურისა-
 თანა, ვითარ იგი მირუტუეულად ჰტონეს ვითმე, არამედ განჰხრწნის მამაჲ ტა-
 ძარსა და ქალაქსა თანა-მოქმედებითა, ცხად არს, ვითარმედ მათ მიერ შეურაცხ-
 ქმნილისა მის წინამძღურისაჲთა, რომლისა-თჳს იტუეს აკობ ბეთლემისა მიმართ
 ვითარმედ რომელსაგან გამოვიდეს წინამძღური და შენდგომთა. რომელმან იგი
 25 ესრეთ აქჳა მოცუქულთა მიმართ ვითარმედ რაჟამს იხილოთ საძაგელი მოთჳ-
 რებისაჲ, თქუიული დანიელ წინაჲსწარმეტუეულისაჲ, მდგომარე ადგილსა წმი-
 დასა, რომელი აღმოვიკითხვიდეს, გულის-ხმა ჰყოფდინა რომელი ესე იქმნადა,
 ზირველად უკუე ჟამსა მოთჳრებისა და ტუეუობისა, რაჟამს იგი დაშქარი ჰრო-
 მთაჲ შეკვიდა ტაძრად, - რომელნიცა საძაგულად და განურილად შერაცხილ იყვნეს A164b
 30 სჳულისა მიერ. ამის-თჳს სამართლად საძაგულად მოთჳრებისად სახელდებულ იქ-
 მნეს წინაჲსწარ, - ამის შემდგომად ოდეს იგი ადრინე მეფემან კერძა თჳსი
 აღჰმართა მუნ და სრულიად მოთჳრა ქალაქი. რომლისა ვითარცა უკუნაჲსკე-
 ლისა ტუეუობისა უმადრუთა ჰურიათაჲს-თჳს იტუეს ღმრთის-მეტუეუელიცა იგი
 ენაჲ, განაქიქვიდეს რაჲ მძვინვარეს მას მოთჳრებასა მათსა ქრისტის-მიმართთა
 35 კანდაერებათა-თჳს. რამეთუ იტუეს ვითარმედ რეკენაჲსკეულისა უკულის-ხმოებისა

სიღრმედ შთავარდეს ჯუარისა მადრ, რომელი ღმრთიასა და მაცხოვრისა იქესაი-
 თას მთიანოვეს კაცია შორისისა ღმრთიასა უმეტარქმნილთა მთა, და კვერთხი
 რკინისაჲ შორისაჲ ქადებულა მათდა თავთა თჳსთა ზედა შაისადეს; აჲ ბურ-
 ბულს ამას მთავრობას ვიტყუ; და მეუბას და დასასრულის მოწვენადი მათი
 5 მოთარებ.ჲ და აჲ მდებარე მათ ზედა უღელი მონებისაჲ, და ხმაგანსმენილი იგი
 ჰრომთა-მიერი დამდაბლებ.ჲ და განსაკრულებ.ჲ, რომელი აჲ შქმთხვევიეს და
 რომელი შემთხვევად იც უმეტეს, რამეთუ შრწაჲს მათ-ღმთთა წინადაწარმეტ-
 უეღლებ.ჲთაჲ, — რამეთუ ვინ ჰტონებდეს დასსუთი გოდებათ-მწერლობის მეტნი-
 ეროვანი და ყნებისა თსა შქმტრეგებულა სიტყუთაჲ? რომელთა წიგნთა და-
 10 ტონებ ესენი? ერთი ძეგლ განსაცდელისა მათიას არს ეოკელი სოიელი, რომ-
 ლისცა შორის განათიქეს, და მღელობაჲ დაცხრომალა თჳთ მას იერუსალმ-
 მისა მხოლოდ ადგილთა ოდენ ალ თსაცხობელა, რომელი ესდენ ოდენდა სავალ
 არს მათაჲ. და ამას ოდენდა მაიდებენ ოდესმე მთად ქონებულისა დიდებისაგან,
 რომა ჰხედვადენ და ჰტოდებდენ მოკრებულეობას თჳსსა.

15 ხოლო იოსებოს სამასსა ბუკრსა მხოლოდ შამთასა ოდენ იტყუს შირთა
 მახლისა და სხუთა წულუღებათაჲთა დაცემუჲსა მამინ, და რამეთუ იტყოს იერუ-
 სალმს იყო მათ დღეთა შინა და მის დაემთხვა შამინდელსა მას ბრძოლასა. |
 რომელთაგანნი რომელნიმე სიუქალითა განიხრწნეს, ხოლო რომელნიმე შეწყუ- A165a
 დეულობასა მას შინა ურთა-ერთას მკლკელობითა განიჭრეს; და რომელნიმე
 20 ჰრომთასა მიერ მოასრეს, ხოლო რომელნიმე განსაღუერედ ცეცხლისა იქმნეს,
 ხოლო რომელნიმე | სიმაღლითა ჰსაკაჲთა და ჰურთონებთა ქმნულებისაჲთა
 უადრესნი სხუთანი აუატროხსა შინა მკვეთა მიმართისა ბრძოლისა უოიას-თჳს
 ჰრომედ წარცემელ იქმნეს. ხოლო სემტი სიმრავლე ერისაჲ, რადილისა ათმდ-
 მეტასა წლისსა უხუგეს იყვნეს, რომელნიმე ეგანტეს წარისხნეს საქმეთა-თჳს
 25 სავეტტოთა, ხოლო უმრავლესნი სხუთა ქლავთა და სამთავროთა ზედა გან-
 ევნეს, რათა აუატროხთა შინა მკვეთა და რკინითა მიერ განახრწნეს ხოლო უში-
 ნაგანეს ათმდმეტისა წლისა შუოფნი ტყუედ წარხმულნი დაისეიდეს და მხო-
 ლოდ ამით ოდენ რიცხვ ალვიდა ცხრად ბუერად მამაკად. და გქცევის-თჳს
 ვადრე-მე იერუსალმისა ესრეთ იტყუს იგი:

30 ხოლო მოკრებაჲ ქლავთა და ცაძრისა იქმნა წინადაწარმეტრეუღების-
 ებრ დანაელისსა, რომელი უწინარეს ოთხას და რუისა წლისა წინადაწარმეტრეუ-
 ლა მან. და ესრეთ უგუე იქმნა მესამე წარტყუენ.ჲ და სრულიადი მოთარებ.ჲ
 იერუსალმისაჲ უკანასიანის-ნი და ტიტუსსა, მეორე მცესა წელსა ათლდე-
 ბითგან უღელისა ჰუენის.ჲთ. რომელიცა საღმრთაჲ მამაჲ ოქროზირა უგამომე-

6 შექმთხვევის AC შექმთხვევის B. — 11 შორის (შს) შა B. — 14 მოკ-
 რება B. — 25 ცხრა B. — 31-32 წინადაწარმეტრეულა მან წყულმ C.

ძიებულესობით-რე განმხილველი ამხილებს მათ და იტყვის: ხოლო უგუეთუ სიტუ-
 უუპებრძოლობ, ჯ: ჭურიაო, დასსრულისა-თჲს, გარდასრულითგან გულის-სმა
 უგ და აწ მეოფთაა. რამეთუ იხილუდა: შიახუედ ეგჳპტედ და დაჭუეენ მუნ წე-
 ლიწადნი ორასნი, არამედ კუალად გამოგიგნა შენ ღმერთმან მთნებისა მისგან

5 მწარისა და ესე უღმრთოქმნილი და მცოდველი ცოდვისა საშინელისაჲ განია-
 ვის-უფლად ეგჳპტით და თაუჲანის-ეც კბოსა, დაუყლენ ძენი და ასულნი შენნი
 ბეულფეგორს და ეშმაჲთაჲ, ტაძარი შუაგინე, ბუნებას უმეტარ ექმენ, მთანი, ბორ- A165b
 ცუნი, ნაპრაღნი, წყარონი, მდინარენი, შტილნი, საშითხენი საძაგელთა მსხუერ-
 ზლთა მიერ აღავსენ, წინაჲ წარმეტუეულნი მოსწყდენ, საკუთრთხუეულნი დაქ-

10 ციენ, უოველს სახეს სიბორტისასა მოკაედ, და უოველი უღმრთოებაჲ გარ-
 დარეულად აჩუენე და უგაეთურებაჲ. გარნა ეგრეთჲ საშეოცდაათთა წელთა მიცე-
 მული კელთა ბაბილოვნელთასა კუალად პირველისავე თავის-უფლებისა მიმართ
 მოგაქცია და მამული და ტაძარი უგუმოცგნა და პირველნი მადლნი წინაჲსწარ-

15 ხოლო უფრომხდა არცა თჲთ მას ჟამსა ტუეუობისასა დატუეებულ იქმენ, არამედ
 მუნცა ეზეკიელ და დანიელ, და ეგჳპტეს იერემია, და შერმეტა უწინარეს ამათსა
 მოსე და აჭრონ უდაბნოს. ხოლო შემდგომად ამათსა კუალად პირველისავე მი-
 მართ აღიწიე უკეთურებისა და განიხრწენ და ელენებრისა მიმართ მისღერკ მო-

20 ანტიოხოზისა უღმრთოჲსა ანტიოხოზის-ზე. არამედ მაშინცა სამ წელ მიცემულთა
 ანტიოხოზისა ბრწყენაჯენი ძლეუანი აღადგინებით კუალად შაკაბელთა მიერ.
 ხოლო აწ ესე ვითარი არა რაჲ, არამედ უფრომხდა წინაუგომო იხილვების უო-
 ველი, რომელიცა ფრიადისა დაკრეებისა ღირს არს, ვითარმედ სიბორტისა

25 ვიდრე-მე სახენი დასცხრეს, ხოლო შტანჯველობისანი განგრცხეს და არცაღა სა-
 სოებაჲ რადმე შეცვალებისაჲ დაუშთა. რამეთუ არა საშეოცდაათნი ხოლო წელი-
 წადნი გარდაუდეს, არამედ ფრიად უმრავლესნი და არცა აჩრდილსა სასკებისასა
 შესაძლებელ არს ჰოგნაჲ, და ესე არცა კერპთ-მისხურებასა შინა თქუენსა არცა
 სხჲსა რაჲსმე ქმნასა რაოდენთა რათ პირველ შკადრებულ იუეენით. ხოლო რათა
 უცხადესად-რე და უკანცხადებულესად | ვთქუათ ამათ-თჲს, ზემომთგან დავიწყოთ A166a
 კუალად:

30 სამთა მონებათა მძნვარეთა მეცნიერნი იუღენანი, ხოლო არცა ერთი მათ-
 განი თზნიერ წინაჲსწარისა უწეებისა მოაწია მათ ზედა საღმრთომნ მსჯავრმან,
 არამედ წინა აუწყნა მათ აღგილიცა და ჟამი და გუარი და შემთხუეეჲა და
 კუალად უგმოქცეჲა, და სხუანი უოველნი ფრიადითა უცთომელობითა. და
 მეგჳტურისა ვიდრე-მე პირველისა-თჲს სიტუჲს-სიუოფელმან მან ესრეთ თქუა

6-ი განსთავისუფლდა A.C.—16 მუნ B.—17 ხოლო om. C.—პირველისა B.—
 18 მიღერკ C.

აბრაჰამის შიშარათ: ცუბნით უწყოდე, ვითარმედ მხემ იუოს ნათესავი. შენი ქვე-
 უნასა უცნოსა და დაიშინებდენ მათ და განაბორტებდენ მათ ოსხას წელ. ხოლო
 ნათესავი, რომელსაცა ჰქმნიებდენ, ვსაჯო მკ. თქუა უფალმან. ხოლო მეოთხე
 ნათესავი გამოვიდეს აქა განმზადებულებითა მრავლითა. ხოლო მეორისა-საჲს იტ-
 5 ყუს იერემია: ესრეთ თქუა უფალმან: რაჟამს ეგულებოდის აღსრულებამ. სამეც-
 დაათა წელთა ბაბილონიისაჲ, მოგახილო თქვენ ზედა და დავადგინებ თქვენ
 ზედა კეთილნი სატყუანი ჩემნი მოქცეუად ადგილსაჲ ამის მომართ. და მოგა-
 ქციო ტუუეობამ აქეენი და შეგაკრიბებ თქვენ ეოველთა ნათესავთაგან და უოვე-
 ლთა ადგილთა თქვენთაგან, სადა იგი განგეთესენ თქვენ მიენ, იტყუს უფალი, და
 10 მიგაქცინებ თქვენ ადგილ, სადაჲთ იგი უმკედრო გუგენ თქვენ მუნითა.
 აწ უკუე ორნი ესე მონებანი მათნი შემოკლებულად წარმოთქუნს სიტყუა-
 მან, თუ ვითარ წინაღწარმეტყუელებით მოიწინეს მათ ზედა, და არა უგრძნუ-
 ლად არცა მოულოდებულად. ვინაჲცა აკლს მესამესა მოკესნებამ, ეგრეთღა აწი-
 ნდელისა ამის და მეოთხისა-თჲს თქუამა და განცხადებულად ჩუენებამ, ვითარ-
 15 მედ არცა ერთსა წინაღწარმეტყუელსა უქადებოეს მათდა, თუ დაჰსნამ რამე
ეოვად არს მომცეულთა მათთა ძვრთამ, არცა ეოვლად-შეცვალებამ რამთ-ერთით.
 რომელი უკუე არს მესამე ანტხოზის-ზე ენაფენსისა ქმნილი იგი რამეთუ
 ვინ მთგან აღექსანდრე მაკედონელმან დარიოზ, მეფე სპარსთამ, დაჰქსნა და თა-
 20 სა თჲსსა შეჭმოსა პატრივი სამეფოთსა მთავრობისამ, რომლისა აღსრულებისა
შემდგომად ოთხნი მეფენი გამოჩნდეს სხუანი, ოსხად განმეოფელნი მისისა მეფო-
ბისანა. ამის შემდგომად ერთისა ოთხთა მათგანისაგან შობილმან ანტიოხოზ A166b
ეპითუნე შემდგომად მრავლისა ჟამისა ტაძარი ცუცხლითა დაწუა, წმიდანი წმი-
დათანი მოაოკრნა, მსხუერპლნი უჩინო ეგნა, ჰურთანი მოიმორჩილნა და ეოველი
მოქალაქობამ დაჰქსნა. ხოლო ესე ეოველნი ფრიადითა გამოწყლილვითა ვიდრე
 25 ერთ დღემდეცა წინაღწარმეტყუელებულ არიან დანიელის მიერ და თუ ოდეს
იქმნენ. და ვითარ და ვისგან და ვითართა სახათა და აჲ სადა აღსრულდოს
და რანი შეცვალებანი მიიხუნეს. რამეთუ ცხადად ისწათ ესე წარკითხვითა ხი-
ლვითა მისისამთა, რომელი იგავასა მიერ მოვიხხრა ჩუენ წინაღწარმეტყუე-
 30 მან, რაჟამს იგი ვერძად სახელ სდუა მეფესა სპარსთასა დარიოხს, ხოლო ვცად
მეფესა ელენთასა აღექსანდრეს მაკედონელსა რომელსა შემდგომად ოთხთა რქა-
თასა იტყუს ადგომასა, რომელთა შორის უგუნაჲსკელად რქად უწოდა ანტი-
ოხოზს. რამეთუ იტყუს: ვიხილე ჩუენებით, და აჲ ვერძი ერთა მდგომარე, და
რქანი მისნი მდალ, და ერთი უმადლეს იყო მეორისა, და უმადლესი ადვილო-
 35 და უდარესთა ზედა. და ვიხილე ვერძი იგი მრქენულად ზღუად მიმართ, და
წრდილოდ, და სამხრად, და პეკნი ეოველნი ვერ დადგებოდეს წინაშე მისსა;

და არა იყო გამოჩენილი კელთაგან მისთა; და ყო ნებისა-ებრ თვისისა და გან-
დიდნა. ძალსა იტყუეს სპარსთასა, რომელსა უოკელი ქუეყანაჲ დაუბერა.

- ამის შემდგომად აღექსანდრე შვედონელიას-ათს იტყუეს: და აჭყატი თხა-
თაჲ მოვიდოდა დასავლით ზირსა ზედა უოვლას ქუეყანისსა და არა იყო შემ-
5 ხებულ ქუეყანასა; და ვადისა მის რქაჲ იხილვებოდა შორის თუალოთა მისთაჲ.
მერმე შეტუეულმან დარიოზის შამართისა კუეთებისა და სიმტკიცით მძლეობისა
მისისამან თქუა ვითარემოდ მოვიდა ვადი ვადრე ვერძისამდე, რომელსა აქუნდეს
რქანი, და განველურნა, და დასცა ვერძი, და შემესრნა ორნივე რქანი მისნი; და არა
იყო გამოჩენილი კელისაგან მისისაჲ. ამის შემდგომად წარმოამტუეული აღექ-
10 სანდრესი აღსრულებისა და ოთხთა მუფეთა მონაცვალეობისაჲ იტყუეს: და გან-
ძლიერებასა შინა მისსა შეიმურსა რქაჲ დიდი, და აღმოვიდეს რქანი ოთხნი ქე-
ეშე კერძო მისსა, ოთხთა შამართ რქათა ცისათაჲ ამის შემდგომად ანტროხოზის
მუფობისა-ათს წარმოამტუეული და გამოამინებელი, ვითარემოდ ერთისა ოთხთა
მათგანისაგან უოფად არს, იტყუეს: და გამოვიდა ერთისაგან ძლიერისა და გან-
15 დიდნა მეტად სამხრად მიმართ და აღმოსავლად. და, რათა ცხად ყოს, ვითარ-
ემოდ დაჩენულ ექმნების ჭურთაებრსა მოქალაქობასა, იტყუეს კუალად: და აღიძრა
მის მიერ მსხუერძლი შეცოდეობთა, და იქმნა და წარემართა მას. და წმიდაჲ
მოოკრდეს, და მიეცეს მსხუერძლსა ზედა ცოლუაჲ რამეთუ ბოშონისა დამარდუ-
ველმან და სიწმიდეთა დამორტუეულმან კერძა აღქმართა მას შინა და მსხუერ-
20 ღლთა შესწირვიდა ეშმაკთა უსჯულოებით. და დამკობილ იქმნა ქუეყანად სიმარ-
თლე: და ქმნა და წარემართა. მერმე კუალად მეორედ მომკენებელი მუფობასა
ნტროხოზ ეპითენსისსა და ტუეუობასა და მოსპოლვასა და მოკერებასა ტაძრისსა
ზედა-დაჭრთავს ეამსაცა. რამეთუ დამწეებელი აღექსანდრესი მუფობითგან და დას-
სრულსაცა წიგნისსა და საშუაელ მომკენებელი, რადუნთა რათ ჭუოფდეს ჰტო-
25 დემიკოსნი და სელეუკოსნი კუეიებათა შინა ურთიერთისთა, და შეედართ-მთავართა მათ-
თა შიერ ქმნილთა ზაკუეითთა ძმაცულებათა, ძლევათა, და დაშქრობათა, ნაგით-
მბრძოლუბათა, კმელით-მბრძოლუბათა, მერმე კუალად ანტროხოზისივე მიმართ მო-
იქმევის და იტყუეს: მეკლანი მარგან დაჯენ, და შეიგინოს სიწმიდე, და შეიგვალოს
სამომდემოჲ (ჩუეულებისაებრთა და დღითი-დღელთა იტყუეს მსხუერძლთა) და მისცენ
30 მის შორის სასაკელებოჲ და უსჯულოთა აღთქემაჲ (ესე იგი არს უსჯულოქმნილთა
ჭურთათა), რადუნნიცა შესტოენ უდმრთოებისა მათის თანა მიყოლად, შეცთობად
მიიყვანებდენ თავთა აჯთა აანა და შეგვალებდენ. და ესე მეტწიერი ღმრთისაჲ გან-
ძლიერდეს (მაკაბელთა და იუდაის და სიმონის და იონანსის-ზე ქმნილთა მათ იტყუეს). და A167b
კულის-სმის-მოოფელთა კრითა კულის-სმი ყონ ფრად და მოუძღურდენ მას-

3 და om. C.—12 შამართ (მართ) შო B.—28 შეიგინოს მისგან სიწმიდე B.

80 მის შორის] მის B.—82 მიუყვანებდენ B.

ჯლითა და აღითა (დაწუგას ქალაქისსა მოსწავეს კუალად) და მოუძღურებსა მათ-
 სს შინა შეწვენულ იქმნენ შეწვენათა მცირითა (რათა წარმაჩინოს, ვითარმედ
 სსშუალ ფრიადთა მათ ძრთა შეუძღონ აღმოუზუნად და ლხინებისა მიღებად
 მომცველთაგან მათთა ჭრთა). და მრავალნი შეეძინნენ მათ ზედა შებრკალეპსსა
 5 მას შინა, და გულის-ხმის-მყოფელთაგანნიცა მოვეუძღურდენ (წარმოაჩინებს, ვი-
 თარმედ მრავალნი მდგომარეთაგანნიცა დაეცნენ). ამის შემდგომად იტყვს მი-
 ზეზსა, რომლისა-თჳს მიუშუა მათ ღმერთმან ესოდენტა ბოროტთა შინა შთაგ-
 რდომად, ვითარმედ გამოკურვებად შორის მათსა და გამოჩრევიად და განსპე-
 ტაკებად ვიდრე აღსრულებამდე ჟამისა. რამეთუ ამითა ქმნიად შეუნდო ღმერთ-
 10 მან, იტყვს, რათა განწმიდნეს იგინი და გამოაჩინნენ მათ შორის გამოცდილნი.
 მერმე მომთხრობელი ძალისა მისისაჲ იტყვს: და ქმნას ნებისა-ებრ თჳსისა და მამ-
 დადეს და განდიდნეს. ამას თანა მკომბრისა ცნობასა მისისა წარმომაჩნებულმან
 შესძინა ვითარმედ (ღმერთსა ზედა ღმერთისა თქუნეს შეუმსგავსნი და წარმართოს
 ვიდრე დასრულებამდე რისხვისა), რათა ცხად უოს, ვითარმედ არა თჳსისა ცნო-
 15 ბისა, არამედ ჭურათა-ძლითისა რისხვისა მიერ ღმერთისა განძლიერდებოდა იგი
 ამით შინა.

და ვითარ წარმოთქუნეს უოველნი, როდენი ძრნი უყვნა მან ეკატესა,
 პალესტინესა, და ქალაქ-ათულებთა მათთა, კუალად წარმოიტყვს შეცვალებისა-
 თჳს საქმეთასა, და ვითარმედ პატრიკი რაჲ მიეკადოს ჭურათა ამით უოველთა
 20 მიერ, მასთულებად უც მათ შეწვენაჲ რაჲმე კვლის-აპურობად მათდა მავლი-
 ნებით ანგელოზისაჲთა. რამეთუ იტყვს ვითარმედ მას ჟამსა შინა აღდგეს დიდი
 მთავარი მაქელ. ზედა-მდგომელი ძეთა ზედა ერისა შენასათა; და იოს ჟამი
 ჭირისაჲ, რომლისა მსგავსი არა უოფილ არს რაჲთგან შეიქმნა ნათესავი ქვე- A168a
 უნასა ზედა და ვიდრე მას ჟამდამდე. და მას ჟამს ცხოვრდეს უოველი ერი, და-
 25 წერილი წიგნსა შინა, ესე იგი არს ღმერთისა ცხოვრებისანი. არამედ საძიებელი არ-
 და აღსნილ არს ჭერეთ. რაჲ უკუე არსა ესე? ვითარმედ ჟამიცა განასაზღვრა ძრთა
 ამით შინა უოფისაჲ, ვითარ იგი მუნ თთხასი წელი და შემდგომად მისსა სა-
 მტოდლათი. აწ უკუე ვიხილოთ აქცა, თუ რომელსა ჟამსა განასაზღვრებს. გარ-
 ნა სადა საპოვნელ არს ესე? ცხად არს ვითარმედ შემდგომთა სიტყუათა შინა.
 30 რამეთუ ვინაჲთგან მრავალნი და დიდნი ბოროტნი ესმნეს, დაწუგაჲ ქალაქისაჲ,
 გარდაქცევაჲ სჯულისაჲ, ტუეუობაჲ ნათესავისაჲ, სურვიელ იქმნა ცნობად დასა-
 სრულისა მათისა და უკუეთუ უოფად არს რაჲმე შეცვალებაჲ განსდელელთა ამით
 მოსაწევარისაჲ, ამის-თჳს ჭკითხვიდა და იტყუადა ესრეთ: უფალო, რაჲ არს
 35 დასასრული ამითი? და ჰქრუა: მოვედ, დანოედ, რამეთუ მოერძალენი და და-
 ბეჭდულენი არიან სიტყუანი ვიდრე დასასრულადმდე ჟამისა, რათა აწაოს გამო-

უცხადებლობაჲ თქმულთაჲ მათ ამის შემდგომად წინამართსწავებელი უამისმან, 5
 თუ რაოდენ ეტყულებას მათ უფაჲ ეტოდენტა მათ ძურთა შინა, იტყუეს ვითარ-
 მელ ჩამითგან შეცვალებისაჲთ სამიმდემოდას. ხოლო სამიმდემოდ სხელ ედ-
 ბოდა დღითი-დღედს მსხუერწლსა რამეთუ მიმდები ზედაჲს-ზედად და მიწი-
 თად იწოდების. ხოლო წესი იყო ჭურთიაჲ, რათა ცისკარსცა და მწუხრი და
 10 ეოყულთა დღეთა მსხუერწლითა ჭმსახურებდენ ღმერთსა, და ამის-თჳს მსხუერ-
 ჳლსა მას სამიმდემო ეწოდებოდა. ვინაჲთგან მისლფითა თჳსითა ანტიოხოზ დაჭ-
 კისნა წესი იგი და შეცვალა, ამის-თჳს იტყუეს ანგელოზი ვითარმედ ჩამითგან
 შეცვალებისა სამიმდემოდას, რომელ არს დაქსნაჲ მსხუერწლისაჲ, აარიან დღე-
 15 ნი ათას ორას ოთხმოცდაათნი, რომელ არს წელაწადი სამი და ხახუარი. მერ-
 მე წარმოამინებულმან, ვითარმედ ძურთა მათ დაქსნაჲ და შეცვალებაჲ უოფად
 არს, შესპინა: *ენეტარ არს, რომელმან დაითმინოს და ეწიფოს დღეთა ათას სჳ-*
მას | ოცდაათხუთმეტთა, ათას ორას ოთხმოცდაათთა ზედა-დაჭრთნა მარმოცდა- A168b
ხუთინი. რამეთუ ვინაჲთგან თათყესა და სახუარსა თიჳსსა შერითდა განწმედალი
ძლეკაჲ და ზედა-მდებარეთა ძურთაგან სრულიადი გამოკისნაჲ, რამეთუ შეტყუელ-
მან ამისმან ვითარმედ ენეტარ არს, რომელმან დაითმინოს და ეწიფოს დღეთა
ათას სამას ოცდაათხუთმეტთა განთავისუფლებაჲ წარმოაჩინა. და არა მარტი-
ვად თქუა თუ რომელა ეწიფოსა რამეთუ ვინაჲთგან მრავალთა უღმერთთაჲცა
იხილეს შეცვალებაჲ იგი, არა მათ ჭნატრის, არამედ უამთა შინა ბოროტაჲსა
 20 *მოთმინეჭმნილთა მათ და არა განმცემელთა კეჲილად-მსახურებისათა და მიმ-*
თხუელთა თავის-უფლებისათა. რაჲმცა სადა იქმნა უგანცხადებულეს ამისსა? ვი-
ნაჲცა ავიერთგან იხილე საძიებელისა მის მიმართ მისლფაჲ და აწინდელი ესე
ტყუეობაჲ და მონებაჲ, რომლისა ძლით ადვიდრენით უოველნი ესე.

აწ უყუე ვითარმედ სამნი წინაჲსწარ მოესწავნეს ტყუეობანი, ზირველი ვიდ-
 25 რე-მე ოთხას წელ, და მეორე სამეცდ და ათ წელ, ხოლო მესამე სამ წელ და
 ხახუარ, რაოდენ შემსლებულ ვიქმენით, კმასყოფელად გამოჩინებულ იქმნა
 ჩუენ მაერ. ამის-თჳს მოვედ და აწინდელისა ამის-თჳს ვიტყუადით აწ. რამეთუ
 ვითარმედ უკუან: *ახუნელისა ამის და დასასრულისა ტყუეობისა-თჳს წინა-მოასწავა*
წინაჲსწარმეტყუელმან ამან, აჳთ იგი ზიარი სარწმუნოებისა მათისაჲ იოსიპოს
 30 *შემოვიფანოთ მოწამელ. რამეთუ წარმოთქუა რაჲ ანტიოხოზის-ზე ქმნაღისა მის*
ტყუეობისა-თჳს და მოწამელ მოიფანა წინაჲსწარმეტყუელი, ზედა-დაჭრთავს ამის-
თჳს და იტყუს: ამათვე უყუე სახითა და შთავრობისა-თჳსცა ჭრომთაჲსა დაწერა
დანიელცა, და ვითარმედ მათ მიერ მოთკრდეს იერუსალმში, და დაირღუეს ტა-
 35 *ძარი. ხოლო შენ განიხილე ჩემად ჭეშმარიტების მოყურებაჲ კაცისაჲ მის,*
რამეთუ. დაღათუ ჭურთიაჲ იყო, არა ჭმასკიდა ჭურთიებრივის ტყუილსა და ბრძო-
ლის-მოყურებასა და რამეთუ თქუა რაჲ, ვითარმედ მოთკრებაჲ იერუსალმისა

და ტაძრისაჲ დაწერა დანიელ, | არღარა შესძინა, ოუ უოფად არსო ოდესმე და- A169
სასრული ოკრებისა და ტუეუობისაჲ. ვინაჲთგან არცა წინაჲსწარმეტუეუელისა შიერ
ზოგა შეძინებულად ესე ვითარი რამეჲ.

ხოლო თუ სდა იტყვს დანიელ, ვითარმედ მოიკრდეს ტაძარი, ისმინე.

5 რამეთუ ვინაჲთგან ლტყვაჲ იგი ძაძითა და ნანროთა სრულ უო, შოვიდა მასსა
გაბრიელ და ჰრქუა: სსმოცდლათნი შჯდეულები შემოკრბეს ერსა შენსა და ქაღაქსა
შენსა ზედა წმიდასა. აჰა აქცა ეჲმი თქუმიელ არს, არა ტუეუობისაჲ, არამედ
თუ რაოდენისა ეჲმისა შემდგომად მსწყენად იყო ტუეუობაჲ. ამის შემდგომად
კუალად იტყვს უფრორე ზელა-მიწყენით: და სცნა და გულის-ხმა ჰყო: გამოს-

10 ლვისაგან სიტყვას მაგებისა და აღშენებისა იერუსალმისა ვიდრე ქრისტესამდე
წინამძღერისა შჯდეულები შჯდ და შჯდეულები საშეოც და ორა. ვინაჲცა გულის-
ხმის-უოფით ისმინე აჰა, რამეთუ ამას შინა არს უოეული სსძიებელი შჯდნი უკვე
და საშეოცდლორნი შჯდეულები ოთხსა ოთხშეოცდლასანი წელიწადნი არიან. რა-
მეთუ არა დღეთა არცა ოთუეთა, არამედ წელიწადთა შჯდეულთა იტყვს აჰა.

15 ხოლო კვროსისითგან ვიდრე ანტიოხოზ ენიფანედმდე შეიქმნებთან წელი-
წადნი სსამს ოთხშეოცდლათხუიშეტი. ამის შემდგომად რათა გუასწავოს ჩუენ,
თუ ვინაჲ ვკერ არს დაწყებაჲ აღრიცხუვისაჲ, და ვითარმედ არა დღითგან
აღმოსლკვასაჲთ, არამედ გამოსლვითგან სიტყვასაჲთ შიგებით და აღშენებით
იერუსალმისაჲთ. რომელი არა კვროსის-ზე აღეშენა, არამედ არტაქსერქსი

20 კელტრქელისა. რამეთუ შემდგომად კვროსისა კაშვსის, ამის შემდგომად მო-
ტუნი, და შემდგომად მათსა დარიოს ჯსტასში, რომლისა შემდგომად ქსერქსი
დარიოსისი და არტავან. და ეგრეთდა არტაქსერქსი კელტრქელი მეფე იქმნა სჰა-
რსთა ზედა. ხოლო შეოცესა წელსა მეფობისა მისისასა აღმოვიდა ნეჲჲ და ალა-
შენა ქაღაქი, რომელი ზელა-მიწყენით მომითხრა ჩუენ ეზდრა. ვინაჲცა უკუეთუ

25 ამიერ ვიწოთ, რიცხვვად ოთხსა ოთხშეოცთა წელთა, უკვეუელად შიეიწანეო მს-
ოკრებასა ზელა მისსა, ვითარ იგი კუალად წამებს იოსიპოს, იტეოღას რაჲ:
ხოლო ქაღაქსა ტაძრისა შოთკრებაჲ. იქმნა წინაჲსწარმეტუეუელებისა-ეპოზ დანიე-
ლისსა, რომელი ითქუა უწინარეს | ოთხსა და რგათა წელიწადთ-ჲსა. ამის-თჲს A169
იტყვს ვითარმედ ადემენეს უბანნი და გარემოჲს-ზღუდეჲ. ხოლო ვინაჲთგან

30 ადემენოს და თჯიკე შიიღოს სსხე, შიერთგან აღრიცხუვანი საშეოცდლათნი შჯ-
დეულები. ხოლო რათა უცხადესად-რე წარმოაჩინოს, ვითარმედ არღარა უოფად
არს დასასრული მომცველთა მათთა ძვრთაჲ, ესრეთ იტყვს: და შემდგომად სს-
შეოცდლათთა შჯდეულთაჲსა მოსიპოს სსცხებელი, და მსჯავრი არა იუოს მას შინა,
და ქაღაქი და წმიდაჲ განიხრწნეს წინამძღურისა თანა მომავალისა. და უსირეუ-

14 შჯდეულსა A. 30 აღრიცხვლები B.
18-20 ცუ შაკრიკიროს ΤΟΥ [ΜΑΚ]ΡΟΧΗ[Ρ]ΟΥ A.

ნენ ვითარცა წყლით-არღუნისა მიერ და ვიდრე დასასრულამდე ბრძოლისა შეკვე-
 თებითაჲს უჩინოქმუნულებათაჲსა. და კუალად ტუეუობისა ამის მეტუეული ხმობს:
 ამოსძობს მსხუერძელი და შესწირავი, და ტაძარსა შინა საძაგელი მოთარებისაჲ
 დასასრულად მოეცეს მოთარებისადა. ხოლო საძაგელად მოთარებისად იტუეს ან-
 5 დრიანტსა მას, რომელი ადრიანე მეფემან აღჰმართა ტაძარსა შინა, რომელმან ქა-
 ჯაქიცა დაარღვა სრულებით. რამეთუ შემდგომად უესპანისანსა და ტიტუს-მიერი-
 სის მოთარებისა ადრიანსსა-ზე მეფისა შეკრბეს ჰერონი და პირველისავე მოქალაქო-
 ბასა მიმართ ისწრაფდეს აღსდგესა ამონი ღმერთის-მბრძოლითა ცნობითა და არა
 10 მსმენელითა სწინამსწარმეტუეულობასა ხმისა, ესრეთ მეტუეულისაჲთა ვითარმედ
 რომელი ღმერთმან წმიდამან განაჩინნა, ვინ განაქარნეს? და კელი მისი მად-
 ლი ვინ მიაქციოს? რამეთუ შოფთებად იწვეს რაჲ კუალად, სრულიადსა მოთარ-
 რებასა მისცნეს მათ თანა. და რამეთუ კელთ-მსხმელმან მათმან მეფემან ქა-
 ქიცა უოკელი დაქიცა და უოველითვე კუაღნი საცხაურებისა მისისნი უჩინო ყვნა,
 რათა არღა რაჲ ადგილი მიზესად ურცხვრობისა დაუშთეს მათ, ხოლო აღჰმართა
 15 მენ ანდრიანტი თვისი. მერვე გულის-ხმა უო, ვითარმედ შემდგომად ჟამთა და-
 ცემად ოდესმე არს ანდრიანტი იგი, ამის-თჳს უმეტესისა წყაფვისა და უკურნე-
 ბელად ღმობილყოფისა მათისა-თჳს და სამხილებელად და სძლეველად ურცხვ- A710a
 ნობასა მის კადნიერებისა მათისად სახელი თვისი დასდვა ნეშტითა მათ ქალაქისათა.
 რამეთუ ვინაჲთგან ელიოს ეწოდებოდა ადრიანეს, ეგრეთვე ქალაქისაჲცა სჯულ-
 20 დებულ უო სახელის-ღებოჲ, რომლისა-თჳსცა ვიდრე აქამომდე ელია ეწოდების
 სხნად დამპყრობელისა და დამარღვეველისა მის თვისისა. რომლისა-თჳსცა ქრი-
 სტი. შემდგომად ანტიოხოზ ეპიტანსსსა გამაჩინებული, მომასწავებელი უოფა-
 დისა მის ტუეუობისაჲ და მწუენებელი, ვითარმედ ამის-თჳს თქუა წინამსწარვე
 დანიელ, ესრეთ იტუეს: რაჲმს იხილოთ საძაგელი მოთარებისაჲ, რომელი თქუა
 25 დანიელ წინამსწარმეტუეულმან, მდგომარე ადგილსა წმიდასა, მკითხველი გუ-
 ლის-ხმა ჰუოფდინა. რამეთუ ვინაჲთგან უოველი კარბი და უოველი მსკაცნებაჲ
 კაცთაჲ საძაგელად იწოდებოდა ჰერონათა მიერ, სასის შემადებით წარმოაჩინა
 ანდრიანტი იგი; ამას თანა, თუ ოდეს ანუ ვის მიერ იქმნეს ტუეუობაჲ იგი,
 წინა მოასწავა ამით. ხოლო ვითარმედ ჰრომთა-თჳს თქუმულ არიან ესენი; მო-
 30 წამე არს იოსებოს.

ვინაჲცა რომელია ადგილი სიტუეს-გეისისა დაუშთების მათ, რაჲმს სხუა-
 თა ვიდრე-მე ტუეუობათა განსახდვრებულსა ჟამსა შინა იხილვებოდინ მეტუეულად
 წინამსწარმეტუეულნი, ხოლო ამის-თჳს არცა ერთსა ჟამსა განაჩინებდენ, არამედ

5 ანდრიანე et sic deinceps B. — 12 მეფემან om. B. — 19-21 სჯულდებულსა | სა-
 ხელდებულ B. — 22 ეპიტანესა. —

9-5 სჯუნიტე A. — 21-26 ოგიზოსკ-ნოიკო (ἀναγινωσκων υδειςτω) A.

წინააღმდეგობასა იტუოდინ, ვითარმედ ვიდრე აღსასრულამდე იუოს მოთქრებაჲ აწ უკუე. ვითარმედ სრულად ეგუელჳოდა განსრცომამ ჰატიეს აწინდელისა ამის მონებისასა და დაუსრულებულეთჳმ, და ვითარმედ წინააღმდეგობა თქუეს და არა დაიდუმეს ესე წინააღმდეგობით, კმასაყოფელად გამიგანინეთ. და ვითარმედ თითოეულისა მათისა ჟამისცა და ადგილისა საღმრთოთა წერილთა მიერ წინააღმდეგობა ეგუელჳება წარმოგანინეთ. ხოლო აწინდელისა ამის არა ვის წინააღმდეგობით ეგუელჳება განსრცომისა ჟამი, არამედ ვითარმედ მოიწიოს და მოთქრდენ უოელები და შეიძვალოს მოქალაქობამ და თუ რაოდენთა ჟამთა შემდგომად ბაბილონით აღმოსდგის იქმსას, წინააღმდეგობა თქუეს დანიელ. ხოლო ვითარმედ

10 დასასრული მიიღონ და დაიდუმეს სცხრენ ბოროტნა ესე არცა მას უოქუემს, არცა ვის სხუასა წინააღმდეგობით, არამედ უფროდსა წინააღმდეგობით თქუეს მან, ვითარცა ჰირველ ვიტუოდეთ, ვითარმედ ვიდრე აღსასრულამდე ჰტუემდეს მათ უბადრუებამ ესე. და ფრადცა სამართლად. რამეთუ თანა-მოწამე არს თქუმულთა ამით შორის კარ[და]სდგამ ესოდენთა ჟამთა და არცა ეუალსა არცა წინაბჭესა რასმე განსცდელთა მათთა დაკსნისა და უმჯობესად შეცვალებისა გამოჩინებამ, და ესე მრავალგზის კედუოფასა შინა მათგან ტაძრისა აღმართებისასა აღ

15 რაინის-ზე და კონსტანტინის და ივლიანის, და უოელადვე დაუენებულებას ჰირველად უკუე გუნდის მიერ მკედარათასა, ხოლო უკუანამ განდგომიფის-ზე ცეცხლისა გამოსდგათა საფუძველთაგან და დაცდებითა უსჯულომას მის და უკამოქმას ურცხვნებისა მათისათა.

ვინამცა გუეტუოდედ ჩუენ აწ, თუ რამას-თჳს ეგუბტეს ვიდრე-მე ესოდენთა ჟამთა ძარხნილუენი მიემთხვნეს წელბობასა, და ბაბილონს წარუყარეულნა კუალად ადგილთავე თჳსთა მოიქცეს, და ანტიოხოზის მიერ ესოდენითა ჳირიოთა განცდილნი კუალად ჰირველსავე წესსა და ჰატიესავე თჳსსა მოეგნეს; ხოლო აწ

25 არა რამ ესე ვითარი ქმნილ არს, არამედ მრავლისა ასეულისა წელთაჲს კარდასდგას შინა მუნითგან არცაღა აწრდილს რასმე ეკე ვითართა შეცვალებათასა ყიხილავთ გამოჩინებულად, ვითარნი იხილუებოდეს ჰირველ. ხოლო უკუეთუ ცოდვითა მათთა წინააღმდეგობა და იტუოდენ ვითარმედ ვინამათგან ვცოდავთ ღმრთისა მიმართ, ამის-თჳს არღარა მოვიდებთ სოფელსა თჳსსა, კუალადცა სამართლად

30 მიუგოთ მათ ესრეთ: ცოდვითა თქუნთა-თჳს იქცევით, ვ: ჳურინა, ესოდენთა ჟამთა კიდე იერუსალემისაგან? და რამ უცხოა და საკრველი იხილუებისა აწ? რომელმან უკუე მხოლოდ აწ ოდენ სცხობრებთა ცოდვითა შინა, ხოლო დასაბამსა სიმართლესა და წარმართებთა შინა. არა ზემოდათგანევა და ჰირველთაგან ჳე-რეულთა უსჯულოებათა შინა განხრწნილ იქმნენით? არა, შემდგომად ჳედჯა გან

35 შებისა, და კლდითა განსეოქისა, და ეკოდეთა მთ სსწყალთა ქმნისა კლდის,

2 აწინდელისა. — 4-3 თითოეული მ. — 17. კ. ს. კანკონის მ. — 19 ცეცხლითა მ.

თაყუნანს-ვედითა უდაბნოს ზედა? არა ქვისა დაკრებითა და სხვათა ბევრეუდითა სახითა სიკუდალსა მოსწესსა კელ ჰეოფდითა მრავალ-გზის და ღმერთსა განარის-ხებდით გმობითა? არა ბელეუგორს უზორეთა? არა ძენი და ასულნი თქვენნი დაუკლენითა ეშმაკთა და უცხოთა ღმერთთა ჰმსახურებდით? არა ყოველი სახე

5 ცოდვისა და უკეთურებისაჲ წარმოჩინეთა? ვითარ არა გარემოგეგმა მაშინ ღმერთი თქვენგან, არამედ შემდგომად შვილთ-მკლველობისა, შემდგომად კერპთ-მსახურებისა, შემდგომად მრავლისა უცუენურებისა წინაჲწარმეტყუელთაჲცა სთნო იჩინა თქვენ შორის უოფაჲ, და საკარველებითა მოქმედებდა საშინელთა და განსაკრთმელთა? რამეს-თჳს უკუე ძეუელად ვიდრე-მე უღმრთოქმნილნი და ბევრე-

10 ულთა ძართა მოქმედნი ესოდენსა სიტუბოებასა და ქველის-მოქმედებასა და კედლის-აშურობასა შიეთხეოდეთ ღმრთისაგან, ხოლო აწ არცა კერპთ-მსახურად არცა შვილთა მკლველად გამოჩინებულნი საწყალობელსა ტუეუობასა და უბადრუკებასა შინა იტყვიეთ? რამეთუ ნუ უკუე სხუაჲ ღმერთი იყოა მაშინ და სხუაჲ აწ. არა იგივე არსა, რომელი მაშინ განაკება მათ და ამათ მოქმედებს აწ? და

15 რამეთუ, ოდეს უდიდეს იყენეს ცოდვანი თქუენნი, მრავალი იუოს დიდებოჲ თქუენნი უფლისა მიერ, ხოლო რაჲმს უდარესაჲდ სცოდავთ აწ, სრულიად გარემოგეგმა თქუენ და უპატოვობასა მიტცნა უკუნაჲსკელსა? არამედ დაღათუ თქვენ სდუმნეთ, ქვანი ღაღადებენ. რამეთუ ვინაჲთგან შეუფესა ზედა აღიჭურვნიოთ კელნი, ამის-თჳს არღარ არს განმართებოჲ თქუენი არცა მშჳღოჲ: აჲ არცა სიტყუს-გებოჲ.

20 რამეთუ მაშინ მონათა მიმართ იუენეს კადრებანი, ხოლო აწ განცხადებულად დაჰტარებნათ უოვედნივე იგი ძეუელსა საზოგადოებასა მეუფისა ქრისტის-ღმმართითა უღმრთოებითა, რამელის-თჳს უძრესადცა იშჳბით. და არცა ეგრეთ განუენებით მამულისა სიცოფისა და ბორცხეულობისაგან შეცთომილად და უსჳულოდ სახე. A171b

25 ღის-ღებითა მათითა. ვინაჲცა უკუეთუ მანთუიო იუო ქრისტე, ვითარცა იტყუთ, და უსჳულოჲ, მადლიეროფაჲ უფროჲს გიღირდა თქვენ სიკუდილისა-თჳს მისისა. რამეთუ უკუეთუ ფინებ ერთისა ვანშე სჳულის-გარდამავალისა შოკლეითა ყოფლის-გე ნათესავისა ზედა მოწინეული რისხვაჲ დაცხრო, -- რამეთუ დაღვა ფინებ და ღხინება უო, და დაუენა სრვაჲ, და შეკრაცხა მას სიმართლეა, -- ფრთად უფროჲს თქვენ ზედა შესატყუს იუო ამალი ქმიაჲ, უკუეთუ უსჳულოჲ იუო თქუ-

30 ენ მიერ ჳურცრუმული იგი.

და ვინაჲ ცხად არსო, იტყუნ, უკუეთუ სრულიად დამიტვენა ჩუენ ღმერთმან? იჳთ მათ საქმეთა ხმაჲდლად ღაღადებითა და საუჯრისასა უბრწინებალესთა ხმათა განტყუებითა დაქტვიითა ქალაქისაჲთა, მთოკრებითა ტაძრისაჲთა და სხვათა უოფლითაჲე ესე ვითარითა. არამედ კაცთა მოწინესო ესე ჩუენ ზედა, იტყუნ, და არა ღმერთმან. უკუეთუმცა კაცთა, და არა რისხვისა ღმრთისა საქმენი

35

იყვნეს ესე, უმდა ვიდრე მოოკრებადმე სოლო დადგომაჲ და წაღმართ არდა წარმარტებაჲ ძნელბედობისა თქუენისა საქმეთა. გარნა იყუნ სიტუესა ებრ თქუენისა, ვითარმედ კაცთა დაქცინენს ზღუდენი და დაარღვეს ქალაქა და გარდაქციეს ბომონი ნუ წინაღწარმეტყუელნი კაცთაჲ დადუმენს? ნუ მადლი სელი-
 5 საჲ და სხუანი უოველნი ზატოოსნებანი თქუენნი მათ დაჰქსნენსა, ვითარ იგი საღბინებულთ გამოსჯუაჲ ხმისაჲ, სცხებულსა ზედა ქმნილი იგი მოქმედებაჲ, ქვით-გამო მდღეელასათ უწებული იგი გამოცხადებაჲ? და რამეთუ ჰყარაებრიუსა მოქალაქობასა არა ქუენათ აქუნდეს უოველიჲ დასაბამნი, არამედ უმრავ-
 10 ლესნი და უპატროსნესა ზეგარდამო. ვითარ რასა ვიტყუ. შეუნდო რაჲ შეწირ-
 ვაჲ მსხუერპლთაჲ, ბომონი ვიდრე-მე და შემაჲ და მახელი და მდღელი ქუენ-
 სათ იყვნეს, სოლო ცეცხლსა, რომელსა შორის შეუვალთა მათ შინა შესლ-
 ვად და მსხუერპლთა განლევად ეგულებოდა, ზენათ აქუნდა დასაბამი რამეთუ
 არა კაცმან შეიღო ტაძრად ცეცხლი, არამედ შესათ გარდაოსრულმან აღმან
 აღასრულა მსხუერპლი კუალად, რაჲმს ჯერ იუეას უწეებაჲ რაჲსაჲმე. საშუალ
 15 ქერობინთაჲსა საღბინებულთ-გამო ხმაჲ რაჲმე გამოვიღოდა და წინაღწარმეუ-
 ებელ იქმნებოდა უოფალით, ეგრეთვე ქვათა მათ მიერ, რომელნი იყენს მკერ-
 დსა ზედა მდღელთ-მიავრისისა, მომავალთა საქმეთა ვითარებისა შეტუეებაჲ იხი-
 ლგებოდა. და კუალად, რაჲმს შეხებაჲ ვისიმე ჯერ იუვის, ზედა-იქცეოდის მდ-
 ლა სულისაჲ, და რეცა ჰკრთებოდის ზეთი იგი ცხებისაჲ, და წინაღწარმეტ-
 20 უეულნი ჰმსახურებლან საქმეთა მათ, და მრავალგზის ნათელმან და ღრუბელმან
 აღავსნის შეუვალნი ტაძრისანი. აჲ უკუე, რათა არა ურცხვობედით არცა კაცთა-
 მიერად ჰტონებდეთ მოოკრებასა ამას, არა ქალაქისა სოლო დაცემაჲ და ტაძრი-
 სა მოოკრებაჲ შეუნდო, არამედ საქმეთა მათცა, რომელთა ზეცით აქუნდეს და-
 საბამნი, სრულიადი განქარგებაჲ ქმნა. ვინაჲცა რაჲსა-იუს არა გქონან აჲ წი-
 25 ნაღწარმეტყუელნი არცა სხუანი იგი საღმრთოსანი ნიჭნი არა კეთილად ცხად არსა
 ვითარმედ გარეოქცეკითა ღმრთოსანთა თქუენგან? და ვინაჲ ცხად არსო, იტყვან?
 რამეთუ პარკელ ამთსა თითოსახეთა უღმრთოებათა და ცოდვითა შინა განფრ-
 დილნი მიემთხუეოდეთ მათ უოველთა. სოლო აჲ შემდგომად ჟურცემისა უმარ-
 თჯესოსარე ცხორებისა მქანებულად საგონებელნი უმძიმესსა მხიდველ ხართ
 30 უღელსა ჰატოქისასა და არცა ერისა რას ღირსქმნულ ხართ პირველ თქუენდა
 ქონებულთა მადლითაგანსა არცა ღირსუოფად ხართ, ვითარცა საღმრთონი წინა-
 უწეებანი განცხადებულად მოასწავებენ.

სოლო უკუეთუ გუნებაგს, სხუანიცა წინაღწარმეტყუელნი ამისნი, ვითარ-
 მედ თქუენთა ვიდრე-მე საქმეთა დასასრული მიუღიეს; სოლო ჩუენნი უუაფანს,
 35 და უოვლით-კერძო სოფლისათ განუენილ არს ქადგებაჲ, და სხესა მსხუერ-

ზღვის შემოსრულ არს წესი, დაკნითა | თქუენისა მის და ქუეღისაჲთა რამეთუ A172b
 არცა ესაიას შემოფიქვანებ მოწმედ არცა იერემიას არცა სხუათა უწინარესთა
 ტუეუობისაჲთა. რათა არა სოქუათ, ვითარმედ ძურნი იგი, რომელთა იტუოდეს,
 ტუეუობას შინა გარდაკაეს, არამედ მალაქიას შემდგომად ბაბილოფნით აღმოს-
 5 ლვისა და ქალაქისა და ტაძრისა კუალად გებისა საქმეთა თქუენთა-თჳს განცხა-
 დებულად წინაღწარმეტუეუელქმნილსა. რამეთუ ვინაჲთგან აღმოვიდეს და ქალაქი
 მიიღეს და ტაძარი აღაშენეს. და მსხუერპლთა წესისა-გებრ სრულ ჭუოფდეს, უო-
 ფადასა ამას სრულიდ-ს და უკუანაღსენელისა მოოკრებისა და მსხუერპლთა უჩი-
 ნოყოფისა წინაღწარმომასწავებელი იტუეს: ყუყუეთუ მოვილო მსხუერპლი კედლთა
 10 თქუენთაგან, იტუეს უფალი უოკლისა მხურობელი. რამეთუ აღმოსავალითგან მზი-
 საჲთ ვიდრე დასავალადმდე სახლა ჩემა დიდებულ არს წარმართთა შორის, და
 უოველსა ადგილსა საკუმეველა მოერთუმ-ს სახელსა ჩემსა და მსხუერპლი წმი-
 დაჲ, ხოლო თქუენ შუაგინებთ მას. ოდეს უყუე სრულ იქმნეს ესენი, 3 ჭურია-
 ნო, და ოდეს მიერთო, დმერისა უოველსა ადგილსა საკუმეველი და მსხუერპლი
 15 წმიდაჲ? არა გაქუს თქუემად, თუ სხუასა ჟამსა, არამედ ამას შემდგომად ქრისტეს
 განკაცებისა, ვინაჲცა, უყუეთუ არა ამას ჟამისა არცა ჩემთა მსხუერპლთა, არა-
 მედ ჭურიაებრაფისა-თჳს წინაღწარმეტუეუელებს, უსჯულთაჲს არს წინაღწარმეტ-
 უეუელებსა ესე. რამეთუ უყუეთუ მოსე ბრძანებს, რათა არა რომელსა სხუასა ად-
 გილსა შუიწირვადის მსხუერპლა თჳნიერ მას ადგილისა, რომელიცა გამოირჩიოს
 20 უფალმან დმერთმან, და ერთსა ადგილსა შინა იერუსალმისასა გარეშემოსწერს
 შუწირვასა მსხუერპლთასა. ხოლო წინაღწარმეტუეული იტუეს ვითარმედ ყოველ-
 სა ადგილსა უოფად არს შუწირვასა საკუმეველისა და წმიდისა მსხუერპლისაჲთა
 წინააღუდგების და ჭბრძვს მოსეს. გარსა ნუ იყოფინ. რამეთუ სხუას მსხუერ-
 პლისა-თჳს თქუა მან და სხუას-თჳს ამან. ისმინეთ სოფონიასსიცა, რომელი

25 თანა-ერთხმა არს მალაქიასსა და | მხმობელ მათვე სიტუეთა მისთა ვითარმედ A173a
 ცამაჩნდეს უფალი უოველთა ზედა წარმართთა და მოსრნეს უოველნი დმერთნი
 წარმართთანი და თაყუანის სტუმდენ მას თითოეული ადგილით თჳსითა. რომე-
 ლი ესე არა ესრეთ განჩინებულ იყო, არამედ ერთსა ადგილსა განესაზღვრა მო-
 სეს მსახურებაჲ ს:ღმერთოჲ.
 30 აწ უყუე რაჟამს გავმოდის წინახმობაჲ და წინაღწარმოსწავებაჲ წინაღწარ-
 მეტუეუელთაგან, ვითარმედ არა მერმეცა ერთსა ქალაქსა არცა ერთსა ადგილსა იძუ-
 ლობოდინ კაცნი შუკრებად უოველთა-კერპო, არამედ სახლსა შინა თჳსსა მჯდომა-
 რე თითოეული გულისთად ჭმსახურებდეს და აღაშენებდეს დმერთსა, რომელიდა
 გაქუს თქუემად ჟამი სხუაჲ და არა აწინდელი ესე, რომელსა შინა ჩუენნი ვიდ-
 35 რე-მე ელფარედ ნათობენ უოველსა შინა სოფელსა, ხოლო თქუენნი დაშრეტილ

3 ვითარ B. — 6 წმქქმნილსა B. — 33 post ჭმსახურებდეს C addit m. 2 აღიარებდეს.

არიან, და წუგედიადშემოსილნი მიმოხვალთ შორის ყოვლისა სოფლისა. ხოლო
 კუალად გიყარებდ არცა დასაბამსა ენება მოცუმაჲ თქუენი ესე ვითართა მსხუერ-
 ჰლთაჲ, ისმინეთ, რასა იტუჯს ესია: რაჲ ჩემდა სიმრავლე მსხუერჰლთა თქუ-
 ენთაჲ, იტუჯს უფალი, და ვინ იძინა ესე გელთაგან თქუენთა? რამეთუ უკუე-
 5 თუმცა პირველიოცანვე შემძებულ ქმილ იყო ამთ, უწინარეს სჯულისცამცა
 განბრწინებულნი ყოველნი ამის მოქალაქობისა მომართ მოიყვანეს და ვითარ
 განაწესნო ესერი, იკითხვენ? ცხად არს ვითარმედ თანა-შთამოსლეთთა უძღურე-
 ბისა თქუენისაჲთა. და ვითარ იგი მკურნალმან იხილის რაჲ ფრიადითა მკურკა-
 ლებითა შეპურობილი კაკი, რომელსა გარდარული და დაუნერობელი გულის-
 10 თქუმაჲ აქუნდის გრილისა სასუქლისაჲ და სიკუდალსა თავისსა აღსთქუმიდის,
 არა თუ მიიღოს იგი, მნებებულობითა დაცაგებასა უმეტესისა ბორტისასა უმ-
 ტირესი მისცის მას დასაკსნულად ყოველთა უძკრესასა მის იძულებითისა სიკუ-
 დილისა, ეგრეთვე უო ღმერთმანცა რამეთუ ვინაჲთაგან იხილნა, რამეთუ ბორ-
 გლეს, იშთკობლეს, გულის-მთქუმელ იყვნეს, მსხუერჰლთა განმზადებულ იყვნეს, A173b
 15 არა თუ მიიხუნენ იგინი, თუო წოდებათ მისლვად კერძთა მიმ.რთ, უფრიალსდა
 არა ხოლო განმზადებულ, არამედ აწვე ეტერა შედგომილ მათდა, ამის-თჳს გა-
 ნუწესნა მსხუერჰლნი. და ვითარმედ ესე არს მარჯობა, ცხად არს ამიერ. რამე-
 თუ შემდგომად საძაგელისა მის დღესასწაულასა, რომელი აღასრულეს ეშმაგ-
 თად, რაჲმს იგი შეჭმისადეს კობჲ, მშინ განუწესნა მსხუერჰლნი კინ'და და
 20 მეტუულმან ესრეთ: „ჰბორტთა გსურისა მსხუერჰლვად. ჰელათუ ჩემადმო შემს-
 ხუერჰლვობდით.“ გარნა დალათუ ესე განაწესა არა ვიდრე დასასრულამდე უტუ-
 ვნა მსხუერჰლნი, არამედ ყოვლად ბრძნითა კელოვნებითა ყუალად აღიხუნა იგი-
 ნი. და ვითარ იგი მუნ მკურნალმან მან უტუვის აღსრულებ: გულის-თქუმამ
 25 სნეულისაჲ მას. ამის შემდგომად ფილად რაჲმე უჩუენის და უბრძანის, რათა
 მხოლოდ მით ოდეს იკუშევედ გრ:ლსა სასუქლსა. და ვითარცა ირწმუნის ესე
 სნეულმან, იდუმადითა რაჲთმე სიმარჯუთა დასცის და შემუსრის ფილადი იგა,
 რათა ფარულად და უკრძნულ დ მასგან თავის-უფალ უოს იგი გულის-თქუმისაგან,
 ეგრეთვე ქმნა ღმერთმანცა. მსხუერჰლთა შეწირვამ უკუე განუწესა, ხოლო არცა ერ-
 თსა ადგილსა სოფლისასა უტუვა აღსრულებ:ჲ მათი, გარნა ხოლო ადგილთა.
 30 შინა იერუსალმისთა რომლისა-თჳსცა იტუჯს დავით: „შენ გშუენის ცალობაჲ,
 ღმერთო, სიონს და შენ მიგეტეს: აღთქუმამ იერუსალმისა. მერმე ვინაჲთაგან უამ
 რადენმე მსხუერჰლის შეწირველ იქმნე', დაჰქსნა და დაარღვა ქალაქი. და ვი-
 თარ იგი მან მკურნალმან შემუსრითა ჴურჭლისაჲთა, ეგრეთვე ღმერთმან დარ-
 დევეითა და აღფხურითა ქალაქისაჲთა უნებლიეთ განაუენნა იგინი მის საქმისა-

7 განაწესნეს B.—10 აღსთქუმიდეს B.—16 მისლვად om. B.—20 ბორტთა C.—
 30 იტუოდა B.—12 იქმნეს C.

გან. რამეთუ ვინაჲთაგან, უკეთესება ცხადად ეთქვა მათდა განყენებაჲ, არა აღ-
ვილად დაუმორჩილებოდეს მას, ამის-თჳს იძულებიას ადგილისაჲთა ფარულად
განაყენნა იგინი მათ საქმეთა მიმართისა უწესობისაგან. ვინაჲცა იუვენ შეკრულ
ვიდრე ღმერთი, და აჟილ ქალაქი, ხოლო სხუელ უსახური კრი ჰურიათაჲ, A174a

5 სოლო გრიჯსასუმელ მსხუერძლთა-თჳსი განწესებაჲ და კელმწიფებაჲ. რამეთუ
უპეტუჲ არა მის წინაგანსაზღვრებდა, რამსა-თჳს ერთს ადგილსა შინა გარეშე-
წერა ები ვითარი იგი მსხუერძლის შემწირველობაჲ მან, რომელი უოველგან არს და
უოველთა ადესებს? ანუ რად მსახურებისა უკუ მსხუერძლთა, და მსხუერძლთამან
ადგილსა, და ადგილისამან უამსა, ხოლო უამსამან ერთსა ქალაქსა შინა შემაწ-

10 უდგამლმან კაჲლად იგიცა დავაქცია ქალაქი? და უსაკრველესი ესე, რამეთუ
უოველი ვიდრე-მე სოფელი სავალ არს ჰურათა-თჳს, სადა იგი უკერო არს მსხუერ-
ძლის შემწირველობაჲ, და მხოლოდ იერუსალმში რდენ, რომელსა შინა ბრძა-
ნებულ იყო შემსხუერძლებოდა უვალ არს და ოკერ მათგან. რომელთა-თჳს სა-

15 უმოციქულოთაცა განწესებაჲ შინა ხმაიბს საღმრთოჲ სიტყუაჲ ვითარმედ ებერა
უწინარეს კორციელისა განგებულებისაცა განცხადებულად იჯმნიდა ღმერთი
მსხუერძლისაგან ჰურიათაჲსა, რომელნი, მრავალგზის მტოდველ რაჲ იქმნიან
მისსა მიმართ, მსხუერძლთა და არა სინსულისა მიერ ჰკონიან მოწყალეუოფაჲ
მასი. რამეთუ იტყვს წინაღმართმეტყუელთა მიერ: რამსა-თჳს მომართუემთ მე

20 გუნდრუესა საბამთ და კინამომოსა ქუეყანისა შორით? უოვლად-დასაწუველნი იქეენ-
ნი არა მისათუალაფნი არიან, და მსხუერძლნი იქეენნი ვერ დამატებობენ მე. ღ
მეტ-
რინბენით უოვლად-დასაწუველნი იქეენნი მსხუერძლთა იქეენთა თან ღ ჰუმეთ კორ-
ცი, რამეთუ არა გამცენ თქვენ, რაჲმს გამოგიუფანებდი იქეენ ქუეყანით ეტაბტით
მსხუერძლთა-თჳს და უოვლად-დასაწუველთა. და რად ჩემდა სიმრავლე მსხუერ-
ძლთა იქეენთაჲ? სესე ვარ უოვლად-დასაწუველთა ვერძათაგან და ცმელისა კრავ-

25 თაჲსა და სისხლისა ზეარაკთა და ფატთაჲსა, არა მნებავს არცა მოხვდეთ ჩვენგ-
ბად ჩემდა. რამეთუ, ეინ გამოიძანა ესენი კელთაგან თქეენთა დათრგუნვად ეზო-
მსა ჩემისა? არდა შესძინოთ შერმე. უკუეთუ მომართუეთ მე სიმინდოჲ, ამო. |

30 საკუმეველი საბაგელ არს ჩემდა, საღთთუენი იქეენნი და შაბათნი და დღე დი- A174b
დი არა თავს ვიდვა, მარხვაჲ და უქმებაჲ და დღესასწაულნი თქეენნი სძულან სულ-
სა ჩემსა. იქმნენით ჩემდა სიმძღვრედა. და განმამორენ ჩემგან ხმანი საგალო-
ბელთა შენთანი, და ფაჲლმონი ორღანოთა შენთაჲ არა ვისმინო. და არა შევ-
წირავ სახლისა შენისაგან ზეარაკთა და არცა არვისა შენისაგან ფატთა. რამეთუ
ჩემი არს სოფელი და სესეებაჲ მისი. ნუ ვჰმთა კორცი ზეარაკთაჲ ანუ სის-
ხლი ფატთაჲ ვსუაჲ. მსხუერძლე ღმერთსა მსხუერძლი ქებისაჲ, და მსხუერძლ

35 ღმრთისა არს სკელი შემწირვილი. და ერთაბამად უოველსა შინა წერილ[სა] სწო-

რებით განიშორებს და განსახევეს მსხვერზლით გარდარეულად მცოდნელობისა-თჳს
და გულფიციხელობისა და მისდა მიმართ ურწმუნოებისა მათისა. ამხუერზლი უღ-
მრთოთაჲ საძაგულ არს უფლისაჲ. და რამეთუ უსჯულოდ შემოსწირვენ მათ. და
ამსხუერზლნი შათნი ვითარცა ჰური გლოზია მათთაჲ და ყოველნი მკამელნი
5 მათნა შეიგინნენა რომლისა-თჳს საღმრთოჲ სამოელცა ეტყუადა საულის ვითარ-
მედ ესანმენელი კეთალი უფროჲს არს მსხვერზდაჲ, და მსხვერზლობაჲ უფროჲს
ცმედლისა ვერძიანაჲ. აჲ ვჲვე ურეთუ ზირველ მისღვისა მისისა უფროჲს
მსხვერზდათაჲ გულსა წმიდასა და სულსა შემესრვილსა ესაება, ფრინად უფ-
როჲსად მოსადა-ეიდა და ცხრუნს სისხლს, და მსხვერზლნი არცა ქველად მო-
10 ქენებან მათიან, ვითარცა იოქყა, არამედ მიმშუებლმან ხოლო ქმნისა შათისმან,
უგუეთუ ოდენ მარალითა. გონებითა შეიწირკადინ რომლისა-თჳსცა ეტყუს: უგუი
თუ მსხვერზლითა დაჲლვად გსურის, მე უსჲ არა მოქენე ვარ მათდა. არამედ
დაჲლენ. ხოლო რაჲმს დამეწიებელ იქმნეს მისსა და საცვლად ღმრთისა ღმრთად A175a
სახელ სდკეს კბოსა და მის ზედა წარწერეს მიზეზა. ეგვტით გამოსღვისაჲ
15 მტრეველთა: ესე არიან ღმერთნი შენნა, ისრაჲლ, რომელთა გამოგვიყენეს შენ
ქრეუნით ეგვტით, და უფარ ევეს ღმერთთა, რომელმან მოსწეს მიერ მოიხილა
მათ ზედა კირსა შინა მათსა, და კელისა და კურთხისა მისისა მიერ ქმნნა
სასწაულნი, და ათთა წელელებათა მიერ დასცა ეგვტე. ზღვაჲ მუწამული გან-
ყოფილებად განაპო, და განიფუნნა იგინი საშუელ წელისა ვითარცა კმელისა, და
20 მტრინი მათნი დაჲაქნა, მერანხისა მწარენა წყალნი დაჲტკებნა, კლდისაგან
განუგუეთელისა წელი სიმდიდრით აღმოატენს, სუეტითა ღრუბლისაჲთა და
სუეტითა ცეცხლისაჲთა უტრილობდა მათ გარდარეულსა სიხებესა შინა და უნა-
თობდა და უძლოდა, რომელთა არა უწოდეს, თუ სადა ვიდოდეს; მანანაჲ
ზეცით უწჳმა მათ და კორცით ზღვთ მწკრმარკაჲლისა მიერ მოსცა, მათსა
25 ზედა სჳული დაუღვა, და სღმრთოჲსა და ქუხილშემოსილისა ხმისა სქენასა
ღირს ევრა: ამანთა უვარის-შეოფელთა თქვენს აჭრონის შამართა: მიქმნენ ჩვენ
ღმერთანი, რომელნი წინამაძღოდიან ჩვენ. და შექმნეს გამოღნობილი კბოჲ
და მსხვერზლი შეწირეს კერძასა. ამიერთიგან განრისხნა უფულად-სულგრძელი
უფალი უმადლოებისა-თჳს მათისა და. შუერნა იგინი საკრეველთა განუასწავლითა
30 საშინისა. ტრათის-დასა და სიფიცნათა უღლისაჲთა და არაჲ მერმეცა ესრეთ
ჭრქუა ვითარმედ. ხოლო უგუეთუ ჰქმნა, ვითარ იგი უწინარეს კბოჲს-მოქმედ-
ბისა თქუ. არამედ ქმნო საკურთხეველი და მსხვერზლითა შესწირკელი სამარა-
ღისოდ, ვინაჲთგან მოვიწუე ხარ და უმადლო, რათა მიძღემად გაქსოვდ მე.
რამეთუ ვინაჲთგან ბოროტად იკუმის კელმწიფებაჲ უხადრუთაჲ მათ და უწი-
36 ბელთა, საჭიროდ განუწკას მიერთიგან მოხემაჲ მსხვერზლითაჲ და ზოგთა რათმე

ჭამალიან განუგებამ, | და ცხოველთა წმიდათა და არა წმიდათა განუოფილებამ A175b
 განუზინა. დაღათუ წმიდა არიან უოვედნი ცხოველნი, — რამეთუ უოველი რაოდენი
 5 ქმნა ღმერთმა კეთილ ფრად. მერმეცა განუკებულეებანი განუზინა, და გან-
 წმედანი, და ნათლის-ღებანი, და კურნებანი, და ბიწთ-განურანი, და თუთოსახე-
 ნი უქმებანი, რომელთა კარდამავალის-თჳს ტანჯანა განასაზღვრნა, რათა შეი-
 წრებულნა და უღლის მის მიერ შემთობილნი მრავალღმერთებისა საცთურსა გა-
 ნუგუნენ. აწ უგუე გულფიციხლობისა საღმე მათისა-თჳს ესრეთ შეკრნა იგინი,
 რათა მისურნელთა მიერ და უქმებისა და განწმედისა და სხუათა ეგე ვითართა
 10 დამარხვისა და ქმნისა კსენებად მოვიდოდა ღმერთისა, რომელმან ესე განუწესნა
 და სჯულად დაუდგა მათ.

ხოლო იგინი უკეთურებითა ნებისაჲთა და უცნობელობითა ცნობისაჲთა არა
 დაუტეგობდეს ზემოთაჲს ვიდრე აქამომდეცა დაგოწებას ღმერთისსა და ნაცვა-
 ლად ღამბაღბელისა თაუუნის-ცემისა დაბადებულისსა, არამედ ოდეს კბოსა მო-
 ქმედებდეს, ვითარცა ითქუა, ხოლო ოდესმე ბეღფეგორს თაუუნის-სცემედეს, სხუა-
 15 ვამ საღმე ბაალს და თამუზს და ასტარტის სიღონისსა და მოლქომს და ქამოსს
 და ოდესმე მზესა და მთოვარესა და ვარსკუფაჲთა, რომელნი მნათობად და არა
 თაუუნის-საცემელად კაცთად დაჰბადნა ღმერთმან. ხოლო ოდესმე პირუტყუთა
 ცხოველთა, ვითარ იუო მეკვპტელთა იგი კარი აჰან და მენდისიონ ვადი, და
 20 ღმერთთა თქროჲსა და ვეცხლისათა, ვითარ იგი ჰურასტანს შანა. ამისი ცხა-
 დად მქადაგებელი მათი ღმერთი იტუოდა წინაღწარმეტყუელისა მიერ: «ნუ უგუე
 მღირე არსა ესე სახლისა იუდაჲსსა ქმნაჲ საძაგელებათაჲ მათ, რომელნი
 25 ქმნეს. რამეთუ ადაგსეს ქუეჲსაჲ უსჯულდობითა განრისხებად ჩემდა. რომლისა-
 თჳსცა სამართლად საღმე ადიგოცნეს და მოისრნეს, ვითარცა ღმერთისა განმა-
 რისხებულნი და წმიდისა მის ქუეჲსისა შემამწინეკულებლნი პირველითაჲს და
 30 ვიდრე უგუანახელებისა ამის და დასასრულისა უესპასიანცის და ტიტუს-მიერისა
 მოკარებისმდე. და რამეთუ მრავალგზის გამოღებულ იქმანა და მოკარდა მრ-
 ვალთა მიერ, იტუჲს თევდორიტე, და კუალად პირველისავე მთართ კუალად
 აგის იგი ღმერთმან პატრივისა და სახისა. არამედ აწ არღარა. რამეთუ პირველად
 უგუე თედდათ ფაღასარ ტუეე უო, უფროჲსი ნაწილჲ ათთა ტომთაჲ. ხოლო
 35 მეორედ საღმანსარ სამარაჲ და გარემოჲსნი მასნი ტუეუობასა მისცნა ქადაქნი.
 მესამედ სენაქირიმ სხუანი ვიდრე-მე უოველნივე გამოიხუნა ქადაქნი ჰურიათანი
 და მრავლნი წართუანნა ტუეჲსა. ხოლო მიქმართა რაჲ იერუსალტმსა აშარტა-
 ვნებით და უღმერთობით, სამართლად მიიღო მან გმობათა მისაგებელი, რაჲმს
 40 ღმერთი-მოველნაღითა წუღულებითა წარმწემედელი მკედრობისაჲ სირცხვლით
 გარემოქცა და შეიღათაჲს თჳსთა მოკლდა.

ხოლო შემდგომად ამისა ნაბუქოდონოსორ შესამკა წელსა მეუბისა იოკა-
 კიმი ძისა იოსიაჲსა საღითა მრავლეთა ჰერიასტანად მიიწია და ფრიაღნი ტა-
 ლანტრი ოქროჲსა და ვეცხლისანი აღიხუნა და სამეუფოჲსა ნათესავისკან ტუჩინი
 მრავალნი და კერძოჲ სამღვდლოთა ჭურჭელთაჲ და წარვიდა ხარკისა დამღებუ-
 5 ლა ერისა ზედა. და შემდგომად მცირედისა ჟამისა იოკიმი უკუე აღთქემაჲ იგი
 უარ ეო, ხოლო ნაბუქოდონოსორ მეათერთმეტსა წელსა ამისისა შეფობისასა,
 ხოლო მერვესა თვისისა მთავრობასასა კუალად განილაშქრა იერუსალმისათა ზე-
 და და იოკაიკიმისა ნოკლეჲ და ზღუდიო ქუეშთამოგდებაჲ ბრძანა და მრავალ ჟამ
 დაუფლველად დატევებაჲ. რომლისა-თჳს იტუეს იერემია | ვითარმედ ამათ იტუეს A176b
 10 უფალი იოკაიკიმი ზედა ძესა იოსიაჲსა, შეუესა იუდეჲსა: ვაებაჲ კაცსა ამს
 ზედა, არა ეტეებღენ მას: რ; მხოო; არცა სტიროდინ მას: ვაჲ, უფლო, და
 და ვაჲმე, ძმაო. არამედ დაფლვითა ვარისაჲთა დაეფლას და თანამეჭამრე
 განიგდოს მიერ კერძო ჭალკისა იერუსალმისა. ხოლო წარჩინებულნი უოვედნა
 ტუეედ წარიყვანნა და დაშთომალთა მათ ზედა მეფედ კელა-დასხმულ ეო იაკო-
 15 ნია, ძე ელიაკიკიმი, და წარვიდა ბაბილონად. ამის შემდგომად ისწავა რაჲ მი-
 სიტა განდგომილებაჲ, შემდგომად სმისა თთჳსა კუალად უეუბიქტა და იგი შე-
 კრა და სხუთა მრავლთა თანა ტუეედ წარიყვანა და ნაცვალად მისსა დაადგინა
 მეფედ ნეშტთა მათ სედეკია, მამასა მჲჲ მისი. და ღმრთისა-მომართითა ფი-
 20 ცითა შეკრა იგი არა განდგომილებაჲსა-თჳს. არამედ ამისკანცა დაშორგუნგელო-
 ბასა ფიცისასა, ჭარცა ხარკითა მიმტეკელობისა მსებაჲულობასა არცა ერთგულებისა
 დამცეველობისა, არამედ მეგვბტელთა მიმართ მიღტოლკასა კუალად მოიწია იგი ჭ
 სედეკია ვიდრე-მე შეპყრა და დაბრძო და ქალაქი მოსაოკრებულად დადგა და სა-
 მეფუთონი და საღმრთოჲ. ტაძარი და უოველი სახლები მოწეა, ხოლო სიყმილისა
 და ბრძოლისა დანაშთომნი უოკელნი ტუეედ წარიყვანნა და ნეშტნი ჭურჭელნა
 25 ტაძრისა უფლისანი.

ვინაჲცა სიმრავლასა კარავდელისა მათთაჲსა წარმომეტუეელა ესრეთ სად-
 მე ხმობს საკურველი იოველ ვითარმედ ნეშტნი მტრატეკლისანი შეჭამნეს მკალ-
 მან, და ნეშტნი მკალისანი შეჭამნეს ბუზემან, და ნეშტნი ბუზესანი შეჭამნეს
 გკლმან და რამეთუ ესენა სახისა შემოღებთ ასურისტანელთა და ბაბილოვნელ-
 30 თა მიმართ გუდას-ხმა იყოფებიან, მტრატეკლად უკუე თელთა თქ|ელასარისა სახე-
 ლის-ღებთა, და მკლად საღმანსარისითა, ბუზუად სენაქირიზისითა, და გკლად
 ნაბუქოდონოსორისითა, რამეთუ უკუნა-დსკეკელ განილაშქრა ჭ ჰერიასტანი სრულად A177a
 აღმოსაჲდა და სიკუდალასკან განრომიდნი ტუეედ მიიყვანნა, ვითარცა ითქუა.

აწ უკუე მრავალგზის შემეხუეეიეს ჰერიასტანსა მოოკებაჲ, ვითარცა

14 აელდასხმულ 28 მეღისანი C.—ბუზმან B. 30 მტრატეკლო B. 34 შე-
 კმსობნევეს.

იტყვს კუალად დიდი კვრიდე, ასურასტანელთაგანცა და მეგვპტელთა, ასურთა და შიბაბელთა, იღუმიელთა და ფილისტინად წოდებულთა მათ, რომელ არიან ჰალესტინელნი. გარსა არა სრულად განიწიოს, არამედ იუვის ოდესმე, რომელ მოცუელი განსცდელთაგან კუალად გამოიქსნის განმსწავლელმან და მაცხოვრებელმან ღმერთიან. ხოლო აწ შემდგომად საუფლოდსა ჟურცემისა გამოუქსნელად ტუუე იქმნა და გამოუჩინებულად წარწყმდა სრულად.

ხოლო ვითარ იგი ასურასტანელთა მეფობაჲ ბაბილონელთა მიერ დაიქსნა და ბაბილონელთაჲ სპარსთა მიერ, და სპარსთაჲ მაკედონელთა მიერ, და მაკედონელთაჲ ჰრომთა მიერ; ეგრეთვე ჰრომთაჲ ანტიქრისტის მიერ დაიქსნეს და ანტიქრისტის მაცხოვრისა ქრისტის მიერ განიხრწნეს. და რამეთუ ოთხთა ქართთა მიერ ოთხთა დიდთა მეფობასა მოასწავებს საღმრთოჲ ზაქარია: ქალდეველთა და სპარსთა, მაკედონელთა და ჰრომთასა. ხოლო ორად მთად ორთა ნაწილთა სოფლისათა. რამეთუ ორად განიყუეთების იგი: ასიად, ვიტყუ, და ეგროზად. და რახსნი ვიდრე-მე ცხენნი მოსისხლეთა ქალდეველთა მოასწავებენ. ხოლო შავნი სპარსთა და მიდთა მიერ ბაბილონელთა ზედა მოწვენიულსა მას სიკუდილსა. და თეთრნი სიცხაჲსა მაკედონელსა დიდუბისასა, რამეთუ არა სხუათა მეფობათა მსგავს იყო იგი. ხოლო სინიბნი და ჰროელნი ძლიერებასა და სიმტკიცესა ჰრომთა მეფობისასა წარაჩენენ, ხოლო ვინაჲთაგან მოლაშქრე იყვნეს ბაბილონელთა ზედა მიდნი და სპარსნი, ამის მიზეზისა-თჳს შავალად და განმსწავლებელად გუდის-წერომისა უფლისად იწოდებიან რამეთუ ვინაჲთაგან უღმობელ იქმნეს იგინი ერისა მიმართ ღმრთისა, ამის-თჳს მიეცნეს კელთა კროზ სპარსისათა. ხოლო თუართა ცხენთა, ესე იგი არს მაკედონელთა, უკუანა შავთასა სდჳაჲ, რომელ არიან სპარსნა, მოასწავებდა, ვითარმედ კელთ-გდებად უც მაკედონელთა მეფობაჲ სპარსთაჲ ხოლო სინიბთა სამხრად მომართ მომავლობაჲ ცხად ჰყოფდა, ვითარმედ ეგულები ჰრომთა განმკედრებაჲ იერუსალემსა ზედა. ვინაჲთაგან სამხრათ-კერძო მდებარე არს ქალაქი იგი. ხოლო მბრძანებულთაჲ მათი მოვლად ქუეყანისა ასწავებს, ვითარმედ ღმრთისა მიერ წარემართების უფელი მეფობაჲ.

შეიქმნებიან უკუე ზღამისითაგან ვიდრე უკუანაჲსკელად მოთარებადმდე იერუსალემსა წელიწადნი ხუთათას სამეოცდაათხუთმეტნი, ხოლო ჰარველით აღშენებითაგან სოლომონის მიერ ტაძრისა და ქალაქისაჲთათა ოთხმეოცდარგანი. ხოლო მეორით აღშენებითაგან ხუთას ოთხმეოცდაათხუთმეტნი, და ანტიოხოზის-მიერით ტუეუობითაგან ორას ორმეოცდარგანი, ხოლო ამაღლებითაგან უფლისაჲთა ორმეოცდარგანი. ვინაჲცა მრავალწავლული ვესევი საჟმითა მათ განონთა შინა ანტიოხოზთა-თჳს და სელეუკოსთა და პტოლემეოსთა და შემდგომად ტუეუობით აღმოსდგისა წინამდებარეწინილთა მდდელთ-მთაფართა-თჳს შემოკლებულად წარმოშეტუეული

A177b

ესრეთ იტყვს ვითარმედ ალექსანდრე მეფემან მკედეონელთამან შეექუსესა წელსა
 შეფობისა თჳსასასა კელთ იგდო დარიოს არსამო და დაჰქსნა შეფობაჲ სპარსთაჲ,
 ძღაერებით მჰურთბექმნილი დარიოსისითგან ვიდრე კაროსისამდე წელთა ორას
 ოცდაათთა. ხოლო მეფობაჲ მკედეონელთაჲ კრანაუხსითგან და ვიდრე ალექსან-
 5 დრძსამდე განგრცნა წელთა ხუთას ათრვაშეტთა; და იგი რაჲ მოკუდა ბაბი-
 ლონის შინს, მონაცვალე ექმნეს მთავრობასა მისსა მკედეონისა უკუე ფილიპე და
 აქსიას ანტილონე, ეკატეს ჰტოლემეოს ღაღუ, ხოლო ასურეთს სელევკოს. და A178a
 ასურეთს ვიდრე-მე გამეფებულნი შემდგომად ალექსანდრძსას არიან ესე: სელევ-
 კოს ნიკანორ, ანტიოხოზ წოდებული მცხოვრად. ანტიოხოზ ნატაგი, სელევ-
 10 კოს კალინიკე, ალექსანდრე, ანტიოხოზ, სელევკოს მამის-მოყვარე, ანტიოხოზ
 ეპიფანე, რომელმან ონია მღვდელთ-მოაფარი ჰურიათაჲ დააცხრო მღვდლობისაგან,
 კელ უო რაჲ ეოვლისეუ ნათესავისა მათისა მამულისა სეფულისაგან გარდაქცევაჲ,
 და ტაძარი უკუე შეაგინა და ოღუშინოდ ტაძრად უწოდა მას, ხოლო ნათესავსა
 ზედა ფაცხელნი სეკუემელნი მოაწინა და აძულა მათ ელენობაჲ. რომლისა-ზე
 15 იწამნეს დარსნი მკაბეულნი, და ვითარ სავ წელ ოკრებასა შინა იყო ტაძარი, იუ-
 და მკაბეულად სსხელდებულად განწმიდა უღმერთთაგან და განახლა ქუეენაჲ მ-
 თი. ამის შემდგომად მეფე იქმნა ანტიოხოზ კეალმამაჲ, დიმიტრი სელევკოს,
 ალექსანდრე ვლასი, დიმიტრი ნიკიტორ, ანტიოხოზ ტრუფონ, ჰტოლემეოს,
 ანტიოხოზ სიდელი, დიმიტრი, ანტიოხოზ ცხვრაკეი, ანტიოხოზ კზიოკელი,
 20 სელევკოს ცხვრაკეისაჲ, რომლისა-ზე ჰრომით მიერ გამოაღებულ იქმნა ანტიო-
 ქიაჲ, და ფლობაჲ ასურეთისაჲ დაიქსნა განგრცომილი წელთა სწ.

ხოლო მეფექმნილი ეკატეს ალექსანდრძსითგან არიან ესე: ჰტოლემეოს
 ღაღუ, რომლისა-ზე მქანდროს მოაჰპირე იცნობებოდა და იყოფრასტოს ფილო-
 სთფოსი; ჰტოლემეოს ძმა-მოყვარე, რომლისა-ზე სემოცდაათთა ბრძენთა ებ-
 25 რაუდთასა თარგმნეს შჳული; ჰტოლემეოს ქველის-მოქმელი, რომლისა-ზე სიბ-
 რსენესა ჰანარეტოსისა აღმწერელი ებრაელთა-თჳს იისუ ზირაქისი იცნობებოდა;
 ჰტოლემეოს მამის-მოყვარე, რომლისა-ზე ტუეედ შიოფენებულსა ეკატედ ერსა
 ებრაელასასა ესე ვითარი რაჲმე შექეობუეოდა, რამეთუ უბრძანა ჰპატოსთა თჳს-
 30 თა მომზადებაჲ ხუასათა ჰილოთაჲ და სემეუაჲ მათად ღუნისა შემურვილისაჲ,
 რათა ესრეთ დამთრფლნი მოსრვიდენ ჰურიათა. ხოლო მათ ილოცეს რაჲ ღმრთი-
 სა შიმართ, სიმრავლემან ჰილოთამან ერისა და მკედრობისა მისისა შიმართ შიიმა-
 რთა, რომელთა მიერ ფრიადნი სიმრავლენი ერთანი განიხრწნეს, და ესრეთ ს-
 კარელებით განრომილნი ჰურიანი უვნებელად განტეეებულ იქმნეს სოფლად თჳს-
 35 სა მბადლობელნი ქველის-მოქმედისა, ღმრთისანი. ამის შემდგომად მეფე იქმნა
 ჰტოლემეოს ეპიფანე, ჰტოლემეოს დედის-მოყვარე, ჰტოლემეოს ქველის-მოქ-

2 ოქსისა AC.—10 ხ სელევკოს C.—13 ოღუშინად B.

მედი, ჰტოლეემოს მცხოვარი, ჰტოლეემოს ალექსანდრე, ჰტოლეემოს ძმაჲ მი-
 სი, ჰტოლეემოს დიონისა, კლეოპატრა, ასული მისი, რომელი მოკლა აგესტოს
 მეოთხებეტესა წელსა მეფობისა თვისისასა და დაიწერა ეგვრტე დამკსნელმან
 მეფობასა ჰტოლეემინასას, მხერობელქმნილსა ირას ოახშეოც და ათ წელ.

5 ხლო შემდგომად ბაბილოფინთ აღმოსდგვასა წინამძღურქმნილნი მდღელთა-
 მოძღურნი არიან ესე: იისუ, ძე იოსედეკისი, თანად ზორობაბელით-ურთ, იაკიმ
 ძე იისუჲსი, ელიასიბის იაკიმისი, იუდაე იოსიოჲსი, იოანე იუდაესი, იადღუს,
 რომლისა-ზე ალექსანდრე იერუსალმს შინა თაყუანის-სცა ღმერთისა და ალექსან-
 10 დრიაჲ ალაშენა, იონია იადღუჲსი, ელიაზარ, იონია, სიმონ იონას, სიმონ,
 იოანე ირკანოს. არისტოვულე, რომელმან ჰირველ შეიმოსა სამკაელი სამეფოჲ
 სამდღელთამთაჲროსა თანა, იოანე ალექსანდრე, ერთბამად მეფეცა და მდღელთ-
 მთავარი. რამეთუ კროსისითგან ვიდრე ამილადმდე ცხუბულნი წინამძღურნი
 15 შთამოვიდოდეს წელითა ოახსან ოახსქეოცდასამთა, რომელ არიან წელიწადნი სა-
 მეოცდაცხრათა შდღელთანი, ვითარცა თქუა დანიელ ვითარჲედ სცნა და გულის-
 20 ხსა ჰყო გამოსდგოთგან სიტუჲსაჲთა მიკებაჲ და აღშენებაჲ იერუსალმისაჲ ვი-
 დრე ქრისტესამდე წინამძღურისა შდღელნი შდღ და შდღელნი სამეოც და ორ.

წ. ტიტუს-ოვს კენისრისა.

ხლო შემდგომად უესპანიანსსა მეფე იქმნა ძე მისი ტიტუს სამ წელ.
 რომელმან ეჰმა ზაფხელისასა დღეოვულ ვლთ რაჲ გზაჲ და სისხლი სტეულა
 20 ცხრთა შემწეარსა სიცხითა მზისა შარავანდელთაჲთა და უოვლად სულმოკლე იქ-
 მნა, წუოდა სულიერთასავე შინა თჳსსა დაიდგა იგი საფლავსა დომეტიანსს მი-
 ერ ძმისა თჳსისა წუეგითა ცოლისა ტიტუსისაჲთა, ვინაჲცა უოვლად-საკრველი
 ესე ტიტუს ერთბამად ფილოსოფოსცა და ენამწერ და რჩეულმბრძოლ და ფრიად
 მღაბლ აუთ ცნობითა და ფრიადითა კეთილის-მოქმედებითა და სიწმიდის-მოყუ-
 25 რებითა და სიმარადითა და ცნობითა შექობილმან ცხადად უჩუენა უოველთა
 კაცთ-მოყურებაჲ თანა-ღმობისა თჳსისაჲ წარტუენკასა მის იერუსალმისასა.
 რამეთუ ფრიად ივლთა მაშინ ღმრთივ-მოაქებულთა ჰურათა-თჳს, და უფრთჲს-
 და სდმრთოჲს ტაძრისა დაწუენასა ზედა ტიროდა და ღმერთსა კვედრებოდა
 30 მიმთხუევისა-თჳს შენდობისა და წაღობისა, და ვითარჲედ არა მისითა აღრჩე-
 ვითა, არამედ მათითა ღმრთის-განმარხსებელითა უგეთურებითა იქმნებინა იგინა.
 რომლისა-თჳსცა შემდგომად წარტუენვისა და გამოღებისა ძღუეაშემოსილად და
 მძღედ მქადაგებელთა მისთა დადუშებაჲ კბოჲსაგან უბრძანა, და ვითარჲედ არა
 მას, არამედ ღმრთივ-მოვლენილსა რისხვასა და სდმრთოს მსჯაჲრსა უქმნიან
 ესე ღკელთა მათთა მიუცემიან საწაღობელნი იგი. ამიერ უკუე სასანოებისა-თჳს.

17 Numeri hinc in A manu sec. scr., in BC libr. manu.

მისისა ჯ სიწმინდისა ეოვლად-განსათქუმელ ჯ ეოვლად-სათნო ჯ სატრფიალო ქმნი-
 ლმან დაუტრევა|ცხორებაჲ. ხოლო ესოდენითა გლოითა აღივსო სიკუდილს მისსა A179h
 ზუღა ჰრომი, ვიდრეჲვის ჟამთა მრავლთა მომკსენებულნი მისნი ჯ გულად მომ-
 ხუშულნი ს:ანობათა: მისთანი სკროდცა ჯ სხლთაცა შანს ტიროდეს ვითარცა თვ-
 5 სთა ფრებათა ზუღა კაცად-კაცადი მგლოარე. რომლისა-ზე დასვლეთს თხემი ვე-
 ზვიონისა მთისაჲ განიზღ ჯ ცეცხლი აღმოატენა ესოდენი, ვიდრეჲვის გარემოსი
 ქუეყანაჲ ქალაქების თანა დაწუა. რომლისა მხილველითა ელენათა და ფრად განცვბ-
 რებულთა იკითხეს სარწმუნოთა ვითემე ქრისტეანეთაცან ვითარმედ „ვითარ და
 ვინაჲ გამოვიდა ცეცხლი სოფუშველთაცან ქუეყანისათა“. ხოლო მათ თქუეს ვი-
 10 თარმედ „ეშმაკისა და ანგელოზთა მისთა და უოველთა ცოდვილთა და უღმრ-
 თოთა კეთია-თავს განზხადებულის მის გეჰქინისაცან აღმოატენა სწურთელად და
 განსასწავლელად ცოდვის-შაქმელათა სულთად“. და ცხად არს მათგანცა, რომელ-
 ნი იგი ხმაგანსმენილმან მან მოძღვარმან აქქენმან ზლატონ აღწერსა ფედონსა
 შინა განსლვისა და აღსასრულისა-ოვს სუღთაჲსა, ვითარმედ ბოროტად ცხორებუ-
 15 ლთა სულნი ცტნჯობიან კოკუტოსა შინა და ცეცხლისა-მიერსა შუწუქულიბისა
 და ტარტაროზს მწარესა შინა, რომელნი ესე არიან სიდრმეთა შინა ქუეყანისა-
 თა. და ესენი უკუე მათ მის ჟამისა მათ ელენთა მეთიხველთა მათთა მამართ
 თქუეს. ხოლო საღმრთოჲ ნატრიკიოს კინკოპოსი მრუსისაჲ მსავუღლის ანთვ-
 ნატისა მამართ, რომელმან ერსა ზუღა ჰვითხ მას თუ - ვინაჲ აღმოატენებთან
 20 თვთ თავით იუსთა ცხელნი იგი წუღნი“, ესრეთ იტუეს: არა რადისაცან არსებად
 მოიყვანა დემონთმ არსებად ცეცხლისა ჯ წუღისაჲ, ჯ ცეცხლისაცან უსქე ნათელი A180a
 ჯ მზე და სხუანი ვარსკულანი შქმზადან სიტუკათა და დღისა და ღამისა მუღლა-
 ბელყოფაჲ უბრძანა მათ რამეთუ ეკოდენა არს ძალი მისი, რაოდენი არს ნე-
 ბაჲცა. ხოლო წუღისაცან. სამუაროჲ ცასა შუაყინა და ქუეყანაჲ წუღათა ვიდა
 25 და:ფუშნა და შქქმნა მათ-შინანი ეოვლენი წინაჲსწარმცნობებლობითითა მოქმედ-
 ბითა, რათა მს მიერ დასაბეზადი იგი კაცა არა რათ სავართთა და სკობრად
 სთანადობთაცან თვსთა ნაკულეკუან იეთს, მო-რად-ვიდეს ყოფად. რომელთა ში-
 რის კულად ღრნი ადგილნი სამარადისოდ მიტენი განზმზადან ჯ ერთი ვიდრე-შე ნა-
 თელითა განბრწყინებულად დაურსულებულთა კეთილთა მიერ აღვისებულად კამიანი-
 30 ნა, ხოლო შორე იგი ბნელისა და საუკუნოდ მტანჯველისა რიცხლისა სამკვლ-
 რებელად შქქმნა. რათა კეთილად სანთოყოფილნი უკუე მისთა და სატოურითა ეშ-
 მაკისა-ჲთა არა შეცრომილთა ნათელით-შემოსილთა კეთილთა ადგილი დანიერან
 შემდგომად მყოდრეთით აღდგომისა და საუკუნოდ მიფობდენ მის-თანა, ხოლო
 შუურ:ცხის-მოთფელთა მისთა და ს:ხოცად:სს მტერისადა შედგომილთა წიუ-

7-8 განცხვრებულთა B. 1; მან om. B. 2; რაოდენი| ეგოდენი B.—25 უოველ-
 ნი om. B.

დიადშემოსილთა მათ სატანჯველთა ადგილი საუუნოდ დაიმკედრონ მის-თანა, ხო-
ლო განეუნა ურთი-ერთას ცეცხლა და წყალი, ვითარ იგი ნათელი და ბნელი,
და განსთვისა ივინი უოვლისავე დაბადებულისა თვისისა შორის, და არს წყალი

5 ზედაკერძო სამეაროჲს და ცეცხლი ქუეშეკერძო სამეაროჲს; რომელ არს ეთე-
რი, და არს წყალი და ცეცხლი ქუეშეკერძო ქუეყანისა. და ზედაკერძო ვიდ-
რე-შე ქუეყანისაჲ წყალი, შეკრებული შესაკრებელსა ერთისა, ზღუად იწოდა, ხო-
ლო ქუეშეკერძო ქუეყანისა დაშობილი უფსკრულად სახელ იღვა, რომელთაგან

10 ვითარცა სივონნი რაჲმე საცხორებელად ჩუენდა და უოვლისა ცხთველისად აღ-
მოცენებთან წყარონი, საღაჲთ იგი წყალნიცა აბანოთანი აღმოღიან. და მშორო-
ბელნა უკუე ქუენაჲსა მის ცეცხლისანი უგრილესად აღმოღიან განგებულებითა
ღმრთისაჲთა, ხოლო მახლობლობითა ღმრთისაჲთა განკურნებულნი ფრიად მღუ

15 ღარედ აღმოცენებთან; ხოლო, როდენნი არა ფრიად მახლობელ არიან ცეცხ-
ლისა, ნელტფილად აღმოფოფინებენ რომელთაჲმე ადგილთა. და ქუეშეკერძო
ვიდრე-შე ქუეყანისაჲ ცეცხლი სატანჯველად ეშმაკისა და ცოღვილთა კაცთა გან-
შხადებულ არს; და კუალად ქუენაჲ იგი წყალი ვითარცა უოვლად-გრილი და ნიე-

20 თად მუინვრისად შეეინებული, რომელსა ტარტაროზ სახელ ედების, სატანჯვე-
ლი არს ეგრეთვე იტყვას მცნებათა ღმრთისათა შეურაცხის-შეოფელთა კაცთაჲ.
ხოლო ვითარმედ ცეცხლი არს ქუეშეკერძო ქუეყანისა, გარწმუნენ შენ სიკიღიანს
და ლუკიას განცხადებულად აღმომცხებარქმან მან და სხუათაჲ მრავალთა ადგი-

25 ლთა შინა ეგრეთვე მსგავსად ხალუღმან ცეცხლმან, ნაწილმან სამინელისა მის
გუჰენისმან, რომლითა დაიწუებთან უოველნი მოქმედნი საქმეთა ცეცხლასათანი.
რომლისა-თჳს იტყვს დიდი მისე ზირით-გამო ღმრთისაჲთა ვითარმედ «ცეცხლი
აღატუდეს გულის-წერომისაგან ჩემისა, შიასწუკიდეჲს ვიდრე ჯოჯოხეთადმდე ქუე

30 სენელად, შეჭამოს ქუეყანაჲ და ჩუოფნი მისნი, შეწუნეს საფუძველნი მათანი».
2. ეგრეთვე ესაიაცა განცხადებულთა მოსწავებითა ცოღვილთა-თჳს უოფადისა მის
და განშხადებულისა უშრეტისა ცეცხლისა სატანჯველსა წარმომასინებელი იტ-
ყალდა: «ვინ მივითხრას თქვენ, ვითარმედ ცეცხლი სწყუავს, და ვინ გაუწოოს

35 თქვენ ადგილი საუენოჲ?». «კიდოდეთ ჩათლითა ცეცხლისა თქვენისაჲთა და
ალითა, რომელი აღაცხენით». «დ გამოვიდენ და იხილნენ ქუალნი კაცთა გარდაშ-
ვალთანი ჩემდამო, იტყვს უფალი. რამეთუ მატლი მათი არ დაესრულებინ, და
ცეცხლი მათი არა დაშრტების, და ივენენ სახილველ უოვლისა კარცთელისა».

ხოლო საღმრთოჲ ოქროზირი იტყვს: იხილე კუალად საკრგელი სხუაჲ
წინააღმდგომთა ბუნებათა ურთი-ერთას ზოგად-შეოფლობაჲ. რამეთუ არცა რაჲ
იღვისასა უმკურნალეს და უცეცხლეს არს, არცა წყლისასა უგრილეს, გარნა ეტ-
რეთცა შეიოფოვანსე და არა შეირეჟიან არცა შეისხავებთან, არამედ თჳსთა საზ-

1 საუენ-ჲ B. - 25 ესაიაცა ... ცოღვილთათჳს om. B—32 კუალად (აღ)წედ B.

დღარათა სცავს თითოეული მათი, ცეცხლი წელის შორას და წყალი ცეცხლის შორის: და არცა იგი განაჰმობს ამას, არცა ესე დაშრეტს მას, დაღაჲს მზებრისა ცეცხლისას უმხვლეს და უხათლეს და უმკუთუთლეს არს ელვამ. და მოწამე არიან სახედველნი სამარადისოდ განათლებულნი ბუკებრთა შარავანდელთა მიერ, ხოლო გამოკლითოფისა მისისა ვერცა თუ მცირედ თავს-მდებულნი. და მზე ვიდრე-მე დღეუოფელ მოჰქვდის ცასა, ხოლო იგი ერთას წამსა შინა ჟამისას ერთბამად ეოფელსა სოფელსა, ვიასარცა წამებს ქრისტე, იტუოდის რამ: ვი-
 10 ი.არცა ელვამ აღმოსავალით ვაღს და ჩინს ვიდრე დასავადამდე. ამის შემდგომად იტყვს: რომელი გამოიყვანებს ქართა საუნჯეთაგან მისთა. კუალად სხუამ ბუნებაჲ არა მცირედისა საკმარებისა მომნიჭებული ჩუენდა, არამედ ესოდენისაჲ, ვიდრემდის შემსრულებელ რათმე იქმნების იგი ცხორებისა ჩუენისა და შემწე მოზარდობისა და განსუენებისა გუამთაჲსა. რამეთუ ესე საქმე ქართაჲ არს მანათობელთა და მიმომანჩეველთა ჰუერისთაჲ, რათა არა აღუძრველად მეოფობითა მისთა განხრწნეს შუეუბუყოფამ ნყოფითაჲ და ზრდაჲ გუამთაჲ. რამ
 15 ჟინ თქუას მუზლუეერობითაჲ კელფენებასა შინა საკმარებისა მისისა-თჲს? არამედ ამით უოველთა თანა წარჰქდა წინამწარმეტყუელი და მსმენელსა დაუტყუა განხლვამ | მათი და მხოლოდ სიადგილე ოდენ დაბადებისა მათისაჲ
 20 მოიკენსა. რამეთუ თქუა რამ ვითარმედ ესუნჯეთაგან მისთა, არა ესე ცხად ეოთუ საუნჯენი რამე არიან ქართანი, არამედ სიადგილე შერასნებულისა და შემზადებულისაჲ. რამეთუ, ვითარცა რომელსა საუნჯეთა შინა რამეჲ აქუნდეს, ფლობილებით გამოხეუმს და კუალად შეიხუამს მათ, ოდესცა ენებოს, კტრეთვე დაბადებულმან უოველთამან ადვილად შექმნსა უოველნი და ბუნებაჲ მისცა მათ. იხილე, რაოდენი განუოფილებაჲ არს ჰუერთად შორის, ვითარ იგი წელისცა შორის ფრიადნი ცვალებანი ბუნებათანი იხილებიან და რამეთუ წყალიაჲ რო-
 25 მელიმე არს წყარობითა და რომელიმე ზღობითა, რომელიმე ჰუერთობითი, ხოლო რომელიმე დრუბელთა შინა, რომელიმე ქუეშეთ-ცისა, ხოლო რომელიმე ზედაკერძო მასას, ხოლო რომელიმე ქუეშეთ-ქუეუანისა, რომლისაგან ცხელნიცა იგი წყალნი თითოსახეთა ადგილთა შინა აღმოდინს ქუეუანის-ქუეშისა მის ცეცხლისა მიერ განკურნებულნი საკურნელებით.

30 და ცეცხლისაჲ რომელიმე არს მზისა შორის, ხოლო რომელიმე სხუათა მნათობთა და ელვათა შორის, და რომელიმე ჰუერთა შორის და რომელიმე შუშისაგან და სანთელთა ჩუენშორისი ესე, ხოლო სხუამ ქუეუანისაგან, — და რამეთუ არს შარავანდელთაგან ესე ვითარად ქუეუანით აღმოდინსარე ვითარცა წყარონი წყალთანი, — რომელიმე ქუათა ურთი-ერთას კუეუებულთა, სხუამ შუშათა ერ-
 35 მან-ერთისა დრესილთა შორის, რომელიმე მუნის-ტუხათა შორის ეთუქისაგან, ხო-

ლო რომელიმე წყალიაგან და ბრწყინვალეთა ბროლთა გამომკლთოლვარე არს. ეგრეთვე კუალად ჰუერისაცა შორის რომელიმე არს უზრქესი და ხრწნილების- მოქმედი და თითოთსახეთა სსუულებათა და ჭირვეულობათა მაცხები, ხოლო რომელიმე უწყულიესი და გუამთა კეთილად შეზავებულებისა და სიმრთელისა მო-
 5 მატუეებელი, ხოლო რომელიმე უზენესი და უმკურვალესი. ვითარ იგი ქარ-
 თაჲცა მრავალი არს განუთფილებაჲ. რამეთუ რომელიმე უწყულიესი არს და
 რომელიმე უზრქესი, რომელიმე უგრძელესი და რომელიმე უკმელესი, რომელი-
 10 მუ უნედლესი და რომელიმე უშკურვალესი. რომლისა-თჳსცა წინამწარმეტყუელ-
 მან, განიცადა რაჲ უფსკრული ამათ და ესე ვითართა მიერისა ქველის-მოქმედ-
 15 ბისაჲ, რომელთა მიერ სიბრძნე და ძალი ღმრთისაჲ საცნაურ იქმნების; და იხი-
 ლა განუზომელი უფსკრუდი საღმრთოჲსა დიდმოქმედებისაჲ, განცხადებულმან
 ხმა ეო: ვითარ განდიდნეს საქმენი შენნი, უფალო. ყოველივე სიბრძნით ჰქმენ
 და სიბრძნათა ადავსენ სულიერნიცა და უსულონია.

მ^ბ. დომენტიანძს-თჳს.

ესრეთ უკუე შემდგომად ტიტუსსა მეფე იქმნა ძმაჲ მისი დომეტიანე აო-
 ხეთმეტ წელ და მოიკლა ტაძარსა შინა ჭრომისსა განზრახვითა ცოლისა მი-
 სისაჲთა. და ესრეთ მოხატვალეობასა ძმისსა მიმღებელი არა მამულსა და მძე-
 ბრივსა ებაძვა მოქალაქობას, არამედ ტიბერიოჲს და ნერონის ბილწებითა და
 ყოველთაჲე სიხენემისა საქმეთა მოქმედებითა მესისხლეობათა თანა და არაწი-
 20 დებათა ბუნებითაჲცა და გარეშეთა ბუნებისათა აღსავსეჭმნილმან დასარულსა
 ღმრთად ქადაგა უღმრთოჲს თაჲე თჳსი. რომლისა-თჳსცა ამათ მიერ საძა-
 გელ და მოსაწყინელ ყოველთა ქმნილმან სამართლად მიიღო მისაკებელი თჳ-
 სისა ბოროტად ბორკეულობისაჲ და უბადრუკებით განაკნა ბილწისა ცხო-
 რებისაგან, ვითარცა ითქუა. რომლისა-ზე ტიმოთე მოციქული და ონისიმე
 25 იწამეს, და იოვანე მახარებელი ზატმოს ჭაღაკსა ექსორია იქმნა, და ახო-
 ლლონიოს ტჳხენელი იცნობუბოდა, რომელი მიმოვიდოდა და ყოველგან ჰყო-
 ფდა ქადაგათა შინა და სოფელთა საქმეკათა ტილისმთა. რამეთუ მო-რად-
 გიდა ჭრომით ბიზინტიას და ვედრებულ იქმნა ერისა მიერ, ქმნნა მუნ იგი-
 30 ნი და იოტნა სიმრავლენი გუელთა და ღრიაკალთანი ქადაგისაგან, რათა არა
 ეწებოდის მათაგან კაცთა, და ბორკეულობაჲ ცხენთაჲ ადვარსხმულ ეო შემოსლ-
 21 ელმრომან om. B.--27-28 მორვიდოდა B.

A182a

A182b

7 უზრქეს C.—12 ჰქმენ B.—14 დომენტიანესთჳს AC.—15 დომენტიანე B.
 21 უღმრთოჲს om. B.--27-28 მორვიდოდა B.

იგი მიწას შინა და მცირენი სუეტნი აღჰმართნა მას ზედა და უბრძანა ერთა
 ტართუაჲ ღერწმებისაჲ და ქალაქსა შინა მიმისლვაჲ და ძრუაჲ ღერწმათაჲ და
 ხმობაჲ: „უმუშლო არს ქალაქი, უმუშლო არს ქალაქი“. და ესრეთ უჩინო იქმ-
 ნეს ქალაქით უმუშინი და ღრიაკადნი. ხოლო ვედრებულ იქმნა რაჲ ზედაჲს-
 5 ზედათა მდებარეთა მათ ძრუათა მისთა-თჳს, სულთ-ითქუნს და დაწერნა ფი-
 ცართა ზედა ესენი: „რგაჲ შენდა, უბადრუკოა ქალაქო, რამეთუ ძრუათა შენ-
 თა მიერ მრავალთა დაწუკათა მიერ დაიქსნა. ხოლო გტიორადის შენ ორენ-
 ტიცა ზღვს-ზირისთაჲ. რომლისა-თჳს დიდი ანასტაჲსი დმრთის-ქალაქისაჲ მო-
 იქსესებს და იტუვს, ვითარმედ აზოლდონიოსისნი რომელთაჲ ადგილთა შინა
 10 მდგომარენი ტილისმნი მოქმედებენ ვიდრე მოქამდე, რომელნიჲ გარემისაქცე-
 ველად ოთხფერკათა ცხოველთა და შიგანველთა, რომელთა ძალ უც მანებულყო-
 ფაჲ კაცთაჲ, და რომელნიჲ დაუპურობელისა ქანებისა მდინარეთაჲს დასაპურო-
 ბელად და სხუანი სხუთა რათჲ ხრწნილებათა და საენებელისა კაცთაჲს გარემი-
 საქცეველად მდგომარე არიან. და რამეთუ არა ხოლო ცხორებას მისსა ესე და
 15 ესე ვითარნი ქმნეს მის მიერ ეშმაკთა, არამედ შემდგომად სიკუდილისაჲ მი-
 სნასა საფლავსა მისსა ზედა სასწაულთა რათჲ სრულ ჭყოფდეს სახელითა მისითა
 საცთურად საწაულობელთა კაცთა, რომელნი ადვილად წარიპარუნან ეშმაკისაგან
 ესე ვითართა სიგერ-გეთა მიერ. რაჲდა ვინ თქუნს კაცამანეთონის მოკობითთა
 საქმეთა-თჳს? რომელი ესე ვითარად | თავად გიბობისა საცთურად მიიწია, ვიდრე- A183a
 20 და მარადის უკლებობის განცხადებულად აზოლდონიოსის ვითარცა ვერ ზედა-მი-
 წუნით შეცნიერსა მათისა მის კელოვნებოთისა გამოცდილებისა. რამეთუ უკის
 მასო, იტუოდის, ჩემებრ სიტუჯთ ხოლო ქმნაჲ, რაჲცა ენებოს, და არა ზორ-
 ვითთა წოდებათა მიერ სრულყოფაჲ მის მიერ ქმნილთაჲ. ხოლო ესე უოველნი
 მიშუებითა დმრთისაჲთა და მოქმედებითა იქმნებიან ეშმაკისაჲთა, რათა ესე ვი-
 25 თართა ამათ საქმეთა მიერ მიუდრეკელობაჲ სარწმუნოებისა ჩუენისაჲ გამოიცა-
 დოს, უკუყო მტრისად და შეურუეველად ჰგია უფლისა თანა და ვერ დაიქსნე-
 ბის მტერისა მიერ ოცნებითთა და საეშმაკოთა საქმეთა მოქმედებითა. რომელთა
 იგი ჭყოფენ მონანი და მსახერნი უკუთუებებისანი.

არა ესე ხოლო, არამედ სახელითაცა უოფლისაჲთა წინაჲსწარმეტყუელებდეს
 30 ვიციანიჲ, ვითარცა ბალამ ჰსაჲლ ჰკაიაფა, ჰკუალად ეშმაკთა განასხმიდეს, ვი-
 თარ იგი იუდა ჰსკეკაჲს ძენი. ვინაჲცა მრავალგზის უღირსაჲცა მიერ მოქმედებს
 მადლი, რათა სხუათა ქველის-მოქმედ ექმნეს. და რამეთუ ბალამ ორკერძოვე

7-11 შესწავე ვ'დ ორენტი არს მდინარე იგი დიდი. რ'ლი თანაწარქველის (წარგ-
 ლის B) ანტიოქასა და დამართებით მისსა (დამართების B) შეერთვის ზღუდას რ'ლსა
 აწ მელაუბად სახელ სღებს ჩუწ უღლებაჲ მათ ადგილთა (მათ ადგ. თჳს. B) ენისა და არა
 ზედასა ემის'ა:.

უცხო იყო, ცხორებისაგანცა სთნოაჲს და სარწმუნოებისა, გარნა ეგრეთცა მოქმედ იქმნა მის მიერ მადლი სხუათა განგებულებისა-თჳს. და ფარათ ესე ვითარავე იყო, არამედ მასცა წინაღწიარ უჩუენნა მომავალნი საქმენი. და ნახუქოდოსორ უოფლად-უსჯულო იყო, არამედ კუალად მასცა შემდგომად მრავალთა ნათესავთაჲსა აღსრულებადნი საქმენი გამოუცხადანა. რომლითა ცხად არს, ვითარმედ მრავალნი წინააღმდეგომნი მართლისა ქრისტეანეთა სარწმუნოებისანი ნიშთა ადასრულებენ სხუთა რაჲთმე კელოფნებითა სცთურად კეოილას-გამოუცდელთა კაცთა. ვითარი იყო სიმონ მოკჯ და მენანდროს შემდგომად მისსა და სხუანი ეკე ვითარნი, რომელთა მიერ არა ჳერ არს შეცთომად არცა მოზრახვისა ამოაჲს დაჯერებაჲ, არამედ კამოცდაჲ თქმუელთა ჭეშმარიტებისაჲ.

წმ. ნერუაჲს-თჳს.

მერმე შემდგომად დომენტიანსსა მუფე იქმნა ნერუა ერთ წელ. რომელმან | აღმოუწადა ღმრთის-მეტუეულსა იოვანეს ექსორიობისგან ჭალაკთაჲსა და განუ- A183u ტეჲ იგი დამკჯდრებად ეუესოს შინა. და რამეთუ მხოლოდ იგი ოდენდა დაშოთმად იყო სოფელსა ამას ათორმეტთა მოწაფეთაგან და აღმწერელმან სახარებისა თჳსისამან მშჯდობით განისუენა. რომლისა-თჳს მატანემრავალი ეგსევი იტუჳს საკელესიოსსა მას შინა მატანესა თჳსსა: თომას ვიდრე-მე ჰართეთი ჰესუდა, ხოლო იოვანეს ასიაჲ, რომელთა ზორის შემტებელი ქტევისაჲ აღესრულა ეუესოს შინა. და კუალად ვითარმედ იოვანე უეჳე მახარებელი ეუესოს შინა ასიისსა და ჯეფულა მუნ მეოფთა მორწმუნეთა მიერ. ეგრეთვე ფილიპეცა შჯდთა დიაკონთაგანი იერაზოლის შინა აღესრულა და დაეფლა ასუდთა თჳსთათანა. რომელთა-თჳს ზოლიკარტისცა ეუესოჲსა მსხემობისა ებისკოპოსი, მიუწერდის რაჲ იუკტორის, ებისკოპოსსა ჭრომისასა, ესრეთ იტუჳს: და რამეთუ დიდნი ნივთნი მძინარე არიან ასიას, რომელნი ადღკენ უკუანაჲსჯუნელსა დღესა მოსლვისა ღმრთისასა, იოვანე მკერდსა ქრისტსსა მიურდნობილი, რომელიცა ჰეტალშემოსილი და მოძღურად მას შინა ჩინებული მძინარე არს მუნ, და ფილიპე შჯდთა დიაკონთაგანი იერაზოლის მდებარე არს, ესეჲარს, რომელმან საჭურისსა ნათელ სცა და სიმონ კათაკუმეველ უო.

არა ესე ხოლო, არამედ საღმრთოჲ იზოლიტეცა ჭრომა ქადაგებისა და აღსრულებისა-თჳს მოციქულთაჲსა წარმოშეტუეული იტუჳს: იოვანე, ძმად იაკობასი, ქადაგებდა რაჲ ასიას შინა სიტუენსა, ექსორია იქმნა ჰატმოს ჭალაკსა დომენტიანსს მიერ, მეფისა ჭრომაჲსა, მიერ კუალად ეუესოლდე მიიქცა ექსორიობით განტევებითა ნერუაჲს მიერ და სახარებისა თჳსისა აღმწერელი და გა-

4 მასცა ედ.—10 ქტკობათა B.—21 ვერაპოლის AB.—24 მას დღესა C.—28-27 ფილიპე C.—27 ესე იგი არს B.

მოცხადებისა მხილველი აღესრულა მუნ; რომლისანი იძივნეს რაჲ, არა იპოვნეს
 ნაწილნი. ხოლო დიდილს გრიგოლის ძმას კესარიოს ჰკითხა რაჲ მიღეს სე- A184a
 კრეტონსა შინა კოსტანტინოპოლისასა, ესრეთ მიუგო და ჰქრქუა, ვითარმედ თუ
 იოვანე დასასრულს სახარებისა თვისისასა განსცხადა ესე რაჲ და თქუა: იესუ ჰქრქუა
 5 მას, ცხად არს ვითარმედ ჰეტრეს: შემომიდეგ მე. ხოლო მიიქცა ჰეტრე და
 იხილა მოწაფე, რომელი უუარდა იესუს, შედგომილად და თქუა: უფალო, ხო-
 ლო ესე რაჲ? და ჰქრქუა მას იესუ: უუეთუ მაგისი მნებაგს დადგრომაჲ, ვიდ-
 რემდე მოვიდე რაჲ შენდა? და განკლა სიტყუაჲ ესე ამთა შორის, და ჰტოვის,
 ვითარმედ მოწაფე იგი არა მოკულებს. და არა ჰქრქუა მას თუ არა მოკუდეს, არა-
 10 მედ უუეთუ მაგისი მნებაგს დადგრომაჲ, ვიდრემდე მოვიდე რაჲ შენდა? რამეთუ
 ვინაჲთაგან თუეზობასა შინა დაშტევებელმან მათმან მხოლოდ ჰეტრეს ოდენ უბრ-
 ძანა შედგომაჲ თუსი, ხოლო მან იოვანესტა მათ თანა სღვისა წადიერმან ჰქრქუა:
 უფალო, ხოლო ამან რაჲ? რომლისაჲ ბრძანა იესუ დადგრომაჲ ნადირობას
 მას შინა და ჰქრქუა: უუეთუ მაგისი მნებაგს დადგრომაჲ აქა და ნადირობაშემო-
 15 ქცეული მოვიდე კუადად აქვე, რაჲ შენდა? რომლისა-თუსტა რჩეულად განმმარ-
 თებელმან ცთომილისა მის იქსა მათისმან კეთილად თქუა ვითარმედ არა ჰქრქუა
 მას თუ არა მოკულებისა და რამეთუ მრავალგზას მრავალთა ზედა სცოებოდეს
 კითხვათა და მიკებათა ქრისტესთა, ვიდრე ესმოდის უგულის-ხმოობაჲ და სი-
 20 შიშვე გულისა, ვიდრემდის მოვიდა მათ ზედა სული წმიდაჲ და ასწავა მათ და
 წარუძღუა უოველს ჰქმშარტებასა სიტყუს-ებრ უფლისა. ხოლო უუეთუ ვინმე
 შეკომობით და ცუნდრუკებით მიშკებელი საღმრთოთა ამათ ხმათაჲ და რეცა გა-
 რეწართა რათმე წამებათა შემომკრებელი იტყოდის ქადაკად ქრისტეს მუორედ
 მოსდვისა კორცითა ცოცხლად დატევებასა მისსა ენუქის და ელიაჲს თანა, ის-
 25 მინედ ვითარმედ თუთ იგი იოვანე გამოცხადებასა შინა თუსსა ზირით-გამო უფ-
 ლისაჲთ მხოლოდ მათ ორთასა ოდენ, რომელ არიან | ენუქ და ელია, იტყუს მო- A184b
 სდვისა მაშინ შეტრუელი ესრეთ: და მივსცნე ორნი მოწამენი ჩემნი, და წინა-
 სწარმეტრუელებდენ დღეთა ათს ორას სამეთტთა შემოსილნი ძამითა. ესე არიან
 ორნი ზეთის-ხილნი და ორნი სასანთლენი წინაშე უფლისა უფლისა ქუეყანისა
 30 მდგომარენი. და ვისტა ვის ენებოს მძღაყრებაჲ მათი, ცეცხლი გამოვიდეს ზი-
 რისაგან უფლისა და შეტანეს მტერნი მათნია. და რაჲმს დაასრულონ წამებაჲ
 მათი, აღმოვიდეს მეცი უფსკრულით ბრძოლის-უოფად მათ თანა და სძლოს და
 მოსწყვდნეს იგინი. და მძორნა მათნი უბანთა ზედა დიდისა ქადაქისათჲ იყვნენ
 სამთა დღეთა, სადა იგი უფალი მათი ჟუარს ეცუა. ვინაჲცა ამაოდ სდამე წარ-
 ჰქრქვენ რომელნი იგი იტყვან ჟერეთჲ ცოცხლთა თანა კორცითა უოფასა მის

4 თვისისა სახარებისასა B.—6-7 ხოლო om. B.—9,12 მოკულების C.—14 და om. C.
 —ნადირობაჲ შემოქცეული AC.—15 იოვიდეს C.—29 მკლავუქებაჲ მოძღვრება B

სა და ვერ გულის-ხმა ჰყოფენ არცა რაია იგი იტყვან არცა ვიეთ-თჳს დამტკიცებენა.

წ.დ. მეფობისა-თჳს ტრაიანსსა.

შემდგომად სერუამს მეფე იქმნა ტრაიანე ცხრა წელ და წელთ მანკიერ
5 იქმნა და მოკუდა რომლისა სხურეკაჲ და უკეთურების მოძულებაჲ და სიძარ-
თლის მოყურებაჲ ესოდენ იყო, ვადრეა განაშიშელა ოდესმე მასხლი წინაშე
წარჩინებულთა და მისცა იგი ჳანატოზსა და ჰრქჳა „შიაღე მასხლი ესე, და უკეთ-
თუ კეთილად ვმეფობდე, შესაწევნელად ჩემიდა, ხოლო უკეთეუ არა, დასამკობე-
ლად იკუმიე, რომლისა-ზე სჳჳონ კდე მამსი და იგნატი დმერთ-შემოსილი
10 იწამნეს.

წ.შ. ხოლო შემდგომად ტრაიანსსა მეფე იქმნა ანდრიანე, რომელსა ელი-
ცა ეწოდებოდა, სიძე მისი ოც და ოთხ წელ, და წელთ მანკიერ იქმნა იგიცა
და მოკუდა. რომლისა-ზე განდგომილებასა ჰურათასა და ტაძრისა და ქალაქისა
იერუსალმისა აღშენებისა კელმუთეფლობასა განრისხნა მათ ზედა ფრად. და
5 ვითარცა ბრძოლა იქმნა შორის, მოიკლა ერთსა დღესა შინა მათგანი კაცი ორ-
მეოდ და ათრფამეტი ბევი, და ძუელნი ვიდრე-მე ნეშტნი ტაძრისა და ქალაქისანი
უჩინო უენა, ხოლო აღაშენა ახალი იერუსალმში, რომელსაცა ელაა უწოდა სე-
ხნად სახელისა იუსისა და კერძა ოჳსი აღჰმაროა ტაძრსა შინა და ელენთა უბრ-
ძანა დამკვდრებაჲ ქალაქისაჲ ხოლო აღაშენა ქალაქიცა კჳზიკის და ქალაქი თრა-
20 კეტს და სახელ სდჳა მას ანდრიანობოლი. რომლისა-ზე კერდონ და უაღენტინ-
ნო და მარკიონ და მუნტანი და სატორნილოს და კარპოკრატის წვალებათ-მთა-
გარნი და აჳლა იცნობებოდეს.

წ.შ. მერმე შემდგომად ანდრიანსსა მეფე იქმნა ანტონინოს ოც და ორ-
წელ. რომლისა-ზე ზოღჳკარნოს, მოწაფე იოჳანე მასხარებელისაჲ, და იუსტინოს
25 ფადოსოფოსი და დიონისი ეპისკოპოსი კარინთისაჲ იწამნეს, და ტატიანე და
ვარდისანი წვალების-მთაკარნი და ჳრისკილლა და მასიმილლა ცრუწინამწარ-
მეტყუელნი დედანი ფრჯით კერძოთა ადგილთა შინა იცნობებოდეს.

წ.ზ. შემდგომად ანტონინსსა მეფე იქმნა ძე მისი მარკოზ ათერამეტ
წელ. რომლისა-ზე ცეცხლი ზეცით დასაფალით აღმოსავლად მიმართ იხილჳა.

წ.ც. ხოლო შემდგომად მარკოზისსა მეფე იქმნა ძე მისი ვიროს რჳა წელ
და მოიკლა ჳროკენსონს შინა.

წ.თ. მერმე შემდგომად ვიროსსა მეფე იქმნა კომოდ ძმაჲ მისი ათორ-
მეტ წელ და გარდარეულებითა სისხლისა და ნაჳღლისაჲთა იჩქითად მოკუდა.
რომლისა-ზე თეოდოტოს უპირატეს დამწეებელი ჳაღლე სამუსტაქელისა და ნის-
35 ტარის წვალებისაჲ და თეოდოტიონ იცნობებოდეს.

ძ. კუაღად შემდგომად კომოდისსა მეფე იქმნა ჰერტინას თრ თთუე და მოიკლა მკედაროა მიერ გაზომავალი ჰაღატით იათუესა მარტინასსა.

ძა. ხოლო შემდგომად ჰერტინასისსა მეფე იქმნა დადიოს ოთხ თთუე და მოიკლა კუვიკუღარისა მიერ წყაროსა ზედა ჰაღატისსა შთარაჲ-ჰხუბეღიდა აუეზოა.

5 ძბ. ესრეთ შემდგომად დადისა მეფე იქმნა სევიროს ათრფაქტ წელ. რომელი მძლე ექმნა რაჲ ბრძოლასა ვრეტანიულსა ზღვთ ზღვადმდე |ქე'ლუდა ჭაღაკი A185b

10 სტადიონსა ათასსა. რომლისა-ზე ლეონიდოს, ეპასკოზოსი და მამაჲ ორიგენისი, იწამა, და კლამი სტრომატელი და სუმხასოს და ორიგენი იცნობებოდეს. რომელმანცა ორიგენი ალექსანდრიასთ აღმოცენებულმან ფრიადი მისწრაფებ ა მოიგო საღმრთოთა სიტყუათა მიმართ, რომლითა არა ხოლო მორწმუნეთა მომატუეებელ ექმნა სარგებელისა დიდისა, არამედ მწვალებელთაცა არა მცირედისა.

15 რამეთუ მისკან მიიხუმიდეს მართალაჲ შჯულთა სარწმუნოებისათა და მოშურნედ ჭეშმარიტებისა გამოჩნდებოდეს. რომელთა შორის უფროსად საწინო იყო ამგროსიოსი, კაცი შესწავლებული და სიტუჯს-მოყურე, რომელიცა მეცნიერ იქმნა რაჲ სურვილით კაცისა მის, განეკენა ულენტინოას და მარკიონას წვალებასა კმასაყოფელად მიმღებელი გამოცდილებასა საღმრთოას მის სწავლისა მისისა. მრავალნი უკუე და გარეშეთაცა ფილოსოფოსთაგანნი მოვიდოდეს მისსა და ფრიადსა სარგებელსა მოსთულებდეს მისკან თუთ მათთა სწავლულებათა შინა. რამეთუ დიდად შერაცხილ იყო მათგანცა ვითარცა განმარტველი ქუეყნის-მზომელობითისა და მრიცხუელობითისა ფილოსოფოსობისა და სხუათა სწავლულებათაჲ. რომლისა-თჳს არა მცირედნი წამებენ ელღენია ფილოსოფოსთაგანნი წიგნთა შინა თჳსთა ვითარცა მოძღურისა მომკისენებლნი მისნი. და რამეთუ სიერმითგანგე ფრიად გულის-ხმიერ და მრავალგამომეძიებელ იყო იგი, რომელი ჭასაკსა შინა სიერმისსა იკითხვიდის რაჲ გონებასა საღმრთოას წერილისსა ანუ თჳსსა გაგონებულსა წინა ჭეოფდის, მრავალგზის ჭრისხვიდას მამაჲ ვითარცა ზეშთა ჭასაკისა თჳსისა საქმეთა გამომეძიებელსა ხოლო დამე მძინარესა ზედა მიაღვის მას და მეკრდსა მისსა ვითარცა საღმრთოას სულისა |ს- A186a

20 განედ განმწმედელსა აშბორს უეოფდის და თავსა თჳსსა შვიდეკეთილობისა-თჳს ჭნატრიდის. ხოლო უბიწოებისა და სიწმიდისა ესოდენისა მოღუწე იყო მიერ სიჭაბუეთიგანგე ჭასაკისაჲთ, ვიდრედა ოთხთა ფოლთა კმა იყოფდა დღითი-დღე მხოლოდ გამოსახრდელად აღეს, და ამას მრავალრიცხუეულთა შინა ჭეოფდა წელიწადთა, და იატაკსა ზედა მიწისასა და ქილსა მწოლარე და მცირედსა კმასა ღამისასა განმსუენებელი უმრაველსა ნაწილსა მისსა საღმრთოთა სიტყუათა

30

4 შთარაჲხუბეღიდა C.—9-10 რომელმან B.—11 რომელია B.—12 გამოჩნდეს C. 17. მის სწავლისა ით. C.—22. არა ით. C.—23. განწმედელსა B.

წურთას შინა წარაგებდის. და ამათ შინა მიმოფრებულად დადგომილმან და მარხვითა და მღვასრებითა და შიშულოებითა შეპაწრებულმან თავის თვისსამან ესოდენ დამწესო მკრთოზაღობაჲ კორცოჲ, ვიდრემდის ეოფლით-ურთ განბი-
 5 ტებულად იხილვებოდა იგი. რამეთუ ღვინისა და ზეთისა და სხუთა ეკე ვითარ-
 თაგან განსვენებითა ფრიადი დაიბამინა მოუძღურებაჲ გარშისა კაცისაჲ. ვინაჲცა
 ამიერ ფრიადითა ხმაგანსმენილობითა სახელოანქნილმან, ვითარცა სიტყვთ და
 საქმით განბრწყინვებულმან, მრავალთა ელღენტა არწმუნა მოსულებაჲ მამულისა
 მას კერპობრკენულობისაჲ და გურგანსა მოწამეთასა მიშლებულყოფად განმზადე-
 ბულ ვქნა.

10 ესრეთ უკუე ეოფლით-კერპო რაჲ ჭმბაჲი მისი მიმორბიოდა და მრავალ-
 თა მრავლით-კერპო მისსა მომართ შემომდინარე ჭყოფდა, არა ხოლო ეღენტა
 ფილოსოფოსოსა და სიტყუაროა მწვალებულთა კეთილად-მსახურებისა მომარხ
 მოიზიდვიდა, არამედ თვთ ქრისტესკეთაჲ უშეტვისსა გულს-მოდგინებისა შემა-
 ტუებითა განბტუიციებდა. რომელსა ევედრა ფრიად ზემოაქსენებული იგი ამბროსი-
 15 ოს და იძულებით წარიყვანა იგი კესარიას და მალეშწერაღნი უკუე მოუნზადნა მას
 შჯღნი, ხოლო კეთილად-მწერაღნი უმრავლესნი, ჰ საღმრთოთა წერილთა თარგმა-
 სებაჲ არწმუნა. ჰ იგი ვიდრე-მე სათანადოსა საკმარ სცემდა, ხოლო ესე მოცადე-
 ქნილნი გარდასცემდა ნალეშწერაღთა, ჰ წიგნთ-მწერაღნი კუალად გარდასწერდეს
 გარდაცემულს მას დღათა ვიეთმე თანა-მეცნიერთა მწერლობითისა კელოვნებო-
 20 სათა, ჰ ეოფელი საღმრთოჲ წერილი თარგმნს ათრვაშეტ წელ. ხოლო ითქუმის, ვი-
 თარმედ ექქესათასი წიგნი აღწერა. რამეთუ ესოდენი შური აქუნდა ამბროსიოს[ს] თარ-
 გმანებასა ზედა საღმრთოჲსა წერაღისსა, ვიდრეა ფრიადისა მის მისწრაფებისა,
 მასისა აღმსარებელი ორაგენი ესრეთ მისწერს ვისსაშე მიმართ ვითარმედ ლინ-
 სი და ღმრთისად განმკუთხველი თავისაჲ ამბროსიოს ფრიად შოგიკითხეს შენ.
 25 რომელმან ტიკვილთ-მოუყარედ და საღმრთოთა სიტყუათა-თჳს მარადის წუერიე-
 ლად საგონებლობაჲ ჩემი მხილვებულ ეო თვისითა წმიდათა სწავლათა ტრფიალე-
 ბისა-თჳს ტიკვილთ-მოუყარებოთა, რომლითა ესოდენ წარმკადა მე, ვიდრემდის
 უღონო ეო ჩემგან თანაშესწორებაჲ მოსწრაფებისაჲ. რამეთუ არცა სერობაჲ არს
 მისი თნიერ ურთი-ერთას თანაშეტუეების-ყოფისა და შეწამებისა წიგნთაჲსა
 30 არცა შემდგომად სერობისა მიმოფლითი განსვენებაჲ გუამისაჲ, არამედ ამათ
 ჟამთა შინა სიტყუს-მოუყარებად და ურთი-ერთას შეწამებად გარდანაწერთა ვითიჲ-
 ლებით, არცა ეოფელი ღამე განსვენებისა-თჳს გუამისა მომეცემის ჩუენ სძი-
 ლად ფრიადსა ნაწილსა ღამისასა წარმგებულთა მიმწუხრი სიტყუს-მოუყარებასა
 შინა. ხოლო მოწიქანასა დღისასა ვიწყებთ კუალად ვიდრე მეცხრედმდე, არს ოდე-
 35 სმე, რომელ მეეთედცა ჟამად. რამეთუ ეოველნა მნებებულნი შრომის მოუყარე-

1 მიმოფრებულად] მოყოვნებულად B. — 11 არა] არცა C — 84 ესე არს B.

ბით წერეთისა და გამოძიებისანი ამით უამთა წარაკებენ გულის-მოადგინებით კითხვასა და გამოწვლიდებით. აკუბას შინს საქმერთთა სიტყუათას.

A186'a

- ვინ-მცა უოკლისა საღმრთოდას წერილისა თარგმანებას შეიმდგომად მოკუნდა წელიწდისა სამოცტადცხრისა. რომლისა-თუზ დიდი ეპიფუსე იტყუს ზანარია
- 5 თა შინა, ვითარმედ ამბროსი ვიდრე-მე საზრდელასა მისისა და მალეწერალთაჲს ქარტათა და სხუათა წარსაკებულთა მათთა მზრუნველ იყო: ხოლო ორი გენი მღვდარებათა შინა და მოქალაქობასა კინლა და უკორცრობასა და ფრიადისა მოცალებასა საღმრთოდას წერილისა გამოძიებასა შინა გულის-მოადგინებით მოღუაწე იყო. და უოველივე ექუსეცად სახელდებულთა მათ წიგნთა შემაკობაჲ
- 10 შრომით მოისაქმა კაცმან მან რამეთუ არა ხოლო თიხნი იგი ს:ჩინორი თარგმანებანი შეკრიბნა ერთად, არამედ ექსუოცა და შეექუსე შეიმდგომთა უამთა ზოგნილნი იერიქოს ჭურსა რასმე შინა ერთად უკუე შეკრიბნა უოველნი. ხოლო განუგნა და ურთი-ერთას დამართებით დასხნა ერთმან-ერთისა მათ თანა დადებით-ურთ ებრაულისაჲთ და ექუსეცად სახელდებულთა მათა შესწევრებაჲ ფრიად
- 15 კელაგებით და გულის-ზმირებითა და მრავალგამოცდილებით შექმზადა. არამედ არა ვიდრე აღსასრულამდე დაუმრეტელად დაშთა საკურველისა სიბრძნისა მისისა საქადულობაჲ. რამეთუ შეემთხვა მას მრავალგამოცდილებისა მინდობითა დაცემაჲ განსაკრთომელი, ამას თანა შებკოლებისა ცა და წარწყმედისა მიზეზ ექმნა მრავალთა. რამეთუ ინება რაჲ, რათა არა რაჲ დაუტყვოს უთარგმუნელად საღმრთოსა წე-
- 20 რილსა შინა, ბრალი ცოდვისაჲ მოატყუა თავსა თვისსა და სასიკუდიანნი სიტყუანი დასხნა განმარტებად წერილისა. რამეთუ მათგან მიიხუნა მიზეზნი არიოზ და შეიმდგომითი-შემდგომად უმსგავსოთა და სხუათა უოველთა. რამეთუ ესრეთ იკადრა და თქუა დაწეებასავე, ვითარმედ მხოლოდ-შობილსა ქესა ხილვაჲ მამისაჲ ვერ ძალუც, გერცა სულისა წმიდასა ძისაჲ, ვერცა ანგელოზთა სულისაჲ, | ვერცა ანგე-
- 25 ლოზთა ანგელოზთაჲ, და არსებისაგან მამისა არა არს ქე, არამედ დაბადებული

A186'b

4-8 Ad ჰანარიათა (c. 4-5): შესწავე გ'დ წიგნნი არ'ნ წმიდისა ეპიფანესი (წისა ეპიფანეს მ'რ აღწერილინი C) რ'ლთა ჰანარია უწოდებენ ესე იგი არს უ'ლთა წვალებათაჲ. სადა იგი მოკესენებს უ'ლთავე უამთა უწინარესთა მისთა და მისისაცა უამისა მწვალებულთათჳს თუ ოდეს ანუ ვინაჲ აღმოეცენა გინა რასა წვალებდა თითოეული მათი. — 9-15 Ad ექუსეცად (v. 9): ექუსეცად მათ წიგნთა იტყუს ორიგენისთა რ'ლთა ქართულად ექუსთოსავლელად იტყვან. ხ' ექუსთოსავლელსა ექუსეციე უმართლე არს ვინაჲთგან ექუსტვის დაწერა უ-ველი სიტყ'ე მასვე და ერთსა წიგნსა შინა და თუთ ბერქელად ცხადად ექუსეცენი ქქვან მათ წიგნთა ხ' ექუსთოსავალი თუ სადათ (?) არს არა ვიცო ნუ უაუე და სხვსა რ'ლისამე გარემომისისა ენისაგან. — 24 In A186'a (B333 of C247) sub finem tactus add.: ეგნატი ღ'თ შემოხილისაჲ: ნუშვა ვან სახელადების ვუოლ რ'ლი გ'წხავებდეს კ'ოლსა ბორიკითა: მისივე: ვ'ა ყრუნი უერთა დიუოფლით რ'ეს თვნეიკ ი'ვასსა რასმე იტყოდის ვინმე (ვინ B) თქ'ნდა მ'რთ:.

და მადლით ძედ სახელდებულნი, ხალა კაცობრივი სული ზირველვე იყო გორც-
 თასა და შემდგომითი-შემდგომად სსუანი გმობანი მისნი.. მრავალი უკუე მოლუაწე-
 ბაჲ ახუეჩა თითოეულისა წაგნისა-თჳს, და რაოდენნი რაჲ სწ-ვლის სახედ წარ-
 მთაქემულ და ცხოველთა და ზირუტეუთა ბუნებათ-მეტრეუელებისა მომისრობელ
 5 არიან მისნი შორის შემოდებითა მრავალგზის სახარულეყანთა მოთხრობათა და
 უწყებათაჲთა ახუ თარგმანებანი წერილისანი განმარტებითა გინა სახის-მეტრეუე-
 ლებითანი და აღუკანებითანი, რომელთა შინა არა რაჲ იზოებოდის სარწმუნოებითა
 სჯულთა-თჳს, იგინი მისთაჲლველ არიან, ხოლო რაოდენნი რაჲ სარწმუნოებისა-
 თჳს აღწერნა და გარდამოსცნა, ეოკელი აჲ გმ-ობითა და ფრიადითა უშუერებითა აღ-
 10 საესედ იზოებიან. ხოლო ესე ვითარად მადიდებლობდა იგი მოლუაწებრივისაცა
 ცხოვრებისა-თჳს, ვიდრედა გუამისა კორცთაჲსა გარდარეულისა მარხვისა და ფრიადისა
 ხალელობისა მიერ სრულიად უმარყოფასა იტუჳს მის-თჳს. ამას თანა შემთხუე-
 ვასაცა რასჲე საშეილასა ასოჯსასა რომელნიმე ვითარედ ძარღჳ რაჲმე შეიკუეთა,
 რათა არა აშუოთებდეს მას გემოვნებაჲ, ხოლო სხუათა წამლისა დადებაჲ და მის
 15 მიერ უქმეოფაჲ თქუეს ასოთაჲ სრულიადითა განკობითა მათითა, ხოლო
 სხუენი სხუასა იტუჳს მის-თჳს მიზეჳსად ეგე ვითარისა მის შემთხუევისა. და
 მრავლესა რაჲს ითქემის შემთხუეულად და ვნებულად ქრისტეს-თჳს კაცი
 იგი, რამეთუ ფრიად სიტუჳრ იყო და აღზრდილ ეკლესიასა შინ, ღრთისსა.
 რომელიცა შერთაჲ შესმენილ იქმნა მის ვამისა მთავრთა მიმართ ეკლმწიფებნი-
 20 სთა, რომელთაგან საძაკელისა რაჲსჲე გულის-სიტუჳს | მთავრებასა იტუჳს A187a
 მის-თჳს. რამეთუ ჭანდოჲ ვინმე მოჭმზადეს სიბილწითა მაგინებულეთად კორც-
 თა მისთა. ხოლო მან ვერ თაჳს-დებითა ეგოდენ საძაკელისა მის შეგინებისაჲთა
 აღუთქუა გებაჲ. და ვინაჲთგან ესე აღიარა, აღუვსეს გუნდრუკითა კელი და ცმც-
 ხლსა ზედა ბომონისსა დასხმიეს, და ესრეთ მსაჯულთა მიერ წაშებისაგან გან-
 25 ტუგებულ იქმნა და ეკლესიასა გამოეკუეთა. რომელმანცა აღექმნდრიოჲ დაუტუკა
 ეუედრებისა-თჳს და ჭურთხელანდ მიიწია; სადა იგი აღ-რაჲ-ვიდა იერუსალმედ
 ვითარცა ბრძენი თარგმანი და სიტუჳკრი, სკურთხეველით გამოაწუჳს მას სწა-
 ლის-ყოფად ეკლესიასა შინა, — რამეთუ ხუტესი ეოფილ იყო ზარველ, — და ვი-
 თარცა ფრიად იძიულა მდღელთა მიერ, აღდგა და მსოლოდ ესე ადენ სიტუჳჲ
 30 თქუა: ხოლო ცოდვილსა ჭრქუა ღმერთმან: რაჲსა-თჳს მიეთხრობ საშართლთა
 ჩემთა და აღიღებ აღთქემასა ჩემსა ზირითა შენითა და შეეო-წიგნი და დაჯდა
 ტირიდიასა და ცრემლითა, რომლისა თანა ტირიადეს ეოველნი მუნ დამთხუეულნი.
 არიან უკუე და სხუანიცა მრავალნი მის-თჳს თქუმელნი და ეწყებულნი სი-
 მრავლისა-თჳს შეგნიერებისა და წიგნთა აღმწერლობისა და შემწეობელობისა მი-
 35 სისა, რომლისა-თჳსცა შემწეობულად სახელ ედჳა შეწყობისა-თჳს და შემზადები-

სა მრავალთა წაგნთაჲს, არა სქინითა, ყითარ ჰტავს. ბრძნისა სოლომონის ეს-
 რეთ მეტყუელებისაჲთა ვიასარმედ აშვილო, განეკრძალე ქმნად მრავალთა წიგნთაჲ.
 და ესე ისწრაფი ჰიროთა შენითა, და გუელი შენი ნუ იმსთიბის გამოკლუად სიტ-
 უვსა ჰარისაგან ღმრთისა, რამეთუ. ღმერთი ცაჲთა შინა არს, და შენ ქუეყანას
 5 ზედა ქუე. ამას-თჳს იუვნედ სიტყუენსა შენს მცირეჲ. რამეთუ სიტყუენი მრავ-
 აღნი განმმრავლებულ არიან ამოებისაჲ. და ესე იქმნები მარათაღ ფრიაღ, რა-
 მეთუ არს მართალი წარწემედილი სიძარბლესა შინა მისსა, და ნუ ჰბრძნობ მე- A187h
 ტად, ნუ სჯად უღმრთო იქმნე. ამთ უკუე საღმრთოთა სწავლათა უღებმყოფ-
 ელმან და გარეწარად შემრაცხელმან არცაჲ ქრისტეშემოსილისსა მიჰხედნა აღ-
 10 მწერელობათა შინა უოვლად-ბრძენსა გულის-ხმის-ყოფასა. რამელი იგი დადათუ
 ფრიაღ ღმნიერ და უოვლად-ეკლთან იყო შემხადებას შინა, ვითარ სხეთაჲ
 სიტყუათა და გულის-ხმის-ყოფათასა არა უმრავლესნი მცირეთა ებიტალეთას
 მისცნა სიტყუენი აღწერას, რომელსა იგი ბერეულთა მიწოდმელთაჲ ძელ ედუ
 თარგმანებაჲ და იქუმად, ვითარცა სამ ცამდე აღწერულსა და სამოთხედ შიტა-
 15 ტებულსა და გამოთქუმელია სიტყუათა სმენისა ღირსქმნულსა მურ. და კჳლად
 არცა სხეთაჲ მეგობართა ქრისტესთა, რომელ იუვნეს ათორმეცნი მოციქულნი
 და სამოცდაათნი მოწაფენი, და სხუანი მათ თანა ბეგრნი არა უსაწილონი სიტ-
 უჯერობისაგან აღწერად კელ ვჳეს კორციელსა მოქალაქობასა და კაცთა შორის
 ქტევისა ქრისტესსა, არამედ მათ უოველთაგან მხოლოდ მატუე და იოჳნი
 20 დაგატევეს ჩუენ მოსაკენებელი ამისი, რომელია სსტირობამან საქმისმან აი-
 ძულა აღმწერელობად. ვითარ იგი უკუნაჲსენელ მარკოსცა და ლუკას. რომ-
 ლისა-თჳს იტყჳს დიდი მაქსიმე ვითარმედ აღწერილი სიტყუათა ანუ თჳთ თჳვისა
 თჳსისა მოსაკენებულად აღწერების ანუ სარგესულად სხუათა ანუ თრისა-თჳსვე ამის
 ანუ სავნებულად ვიეთამე ანუ საჩუენებულად ანუ სსტიროყოფისა-თჳს აღწერისა
 25 მისისა.

კ.ზ. ხოლო შემდგომად სევიროზისსა მეფე იქმნა ანტონინე და გეტას,
 ძმად მისი, ორ თათუე. რომელმან მოკლა ძმად თჳსი და მრტომან დიხერა მე-
 ფობად ექუს წელ და მოიკლა თჳსთა მიერ.

კ.დ. მერმე შემდგომად ანტონანსსა მეფე იქმნა ანტონინე კარაკალი ოც
 30 და ექუს წელ და მოიკლა ბრძოლასა შინა. რომლისა-ზე იყო დაღლინოსცა მეუ-
 რნალი |

კ.ე. და შემდგომად ანტონინსსა მეფე იქმნა მაკრინოს ოთხ წელ და A188a
 მოიკლა ანტონინსს მიერ.

კ.ვ. მერმე შემდგომად მაკრინოსსა მეფე იქმნა ანტონინე დაღკას ოთხ
 35 წელ და მოიკლა ალექსანდრსს მიერ.

15 **ქ^ზ**. შემდგომად ანტონინსისა მეფე იქმნა ალექსანდრე, ძე მამეაში, ათსამეტ წელ და მოიკლა მამეაშს თანა დედისა თვისისა ზედადდგომინა მამის-
 მინე პედართ-მთავრისადათა. რომლისა-ზე ნარკისოს ეპისკოპოსმან იერუსალემი-
 სმან, მო-რამ-აკლდა თდესმე ნათლვას შინა ზეთი ცხებისაჲ, წულისა შთასხმაჲ
 უბრძანა ტაკუკს შინა საზეიკეს და თვით ილოცა მას ზედა და ზეთად შეცვალა
 წული.

ქ^ც. კულად შემდგომად ალექსანდრისისა მეფე იქმნა მამისმინე სამ წელ
 და მოიკლა ლაშქრას მიერ თვისისა. რომლისა-ზე ლაზრენტი და კვპრიანე იწა-
 მნეს.

10 **ქ^ძ**. ხოლო შემდგომად მამისმინოასისა მეფე იქმნა ვალვინოს ორ თთუე
 და მოიკლა ბრძოლასა შინა.

ლ^ა. და შემდგომად ვალვინოასისა მეფე იქმნა ჰუპლიანოს ორ თთუე და
 მოიკლა ბრძოლასა შინა.

15 **ლ^ბ**. ამის შემდგომად მეფე იქმნა იუნორ სამ თთუე, რომელმან ჰირველ
 შექმნნა კანდაღ-ტნი და პროტიკტორნი და მწუობრისა სხოლარიორთაჲს განმა-
 წესებელმან უწოდა მას იუნორ სახელისა-ებრ თვისისა.

ლ^გ. კულად შემდგომად იუნორისსა მეფე იქმნა გორდიანე, ძე მისი, თთხ
 წელ, რომელსა ბრძოლასა შინა წარეჭტა ცხენი და შეუმუსრნა სხვლბარკალნი და
 მოკულა.

20 **ლ^დ**. შემდგომად ეკუე გორდიანისისა მეფე იქმნა უნიორ, ძე მისი, ორ
 წელ და წულით მანკიერ იქმნა და მოკულა. რომლისა-ზე საბელიოს წვალბის-
 მთავარი იცნობებოდა. და ჰურიაჲ ვინმე თანამოგზაური ქრისტეანეთაჲ ასურე-
 თისა სადმე ძნელთა და ურწუელთა ადკილთა შინა სენითა მწარითა შეპერობილ
 იქმნა, ვიდრემდას რაჲთ-ურთით ვერდარა ეძლო ძრვამ, განზრახეს უკუე თა-
 25 ნამოგზაურთა მათ მისთა ქრისტეანეთა შემდგომად მრავალთა ცრემლთასა მუნ
 სადმე დაქცებაჲ მისი ვითარცა მომიშთა, ვითარმედ ნუ სდა იგინიცა მას თ-

ნაკე მოაკლდენ ურწუელობითა და უდაბნობითა ადგილისაჲთა. რომელნი ვი-
 30 თარცა იხილნა ჰურიაშან, რამეთუ ეგულებოდა წარსლვამ. იწყო ტირილით სიტ-
 ყუად მათდა მიმართ: „გათუცებ თქვენ შემოქმედსა ცათა და ქვეყნისასა და გარ-
 დამოსრულსა მაცხოვრებისა-აჲს კაცთაჲსა, რომელსა ეგულების განსჯამ ცხო-
 ველთა და მკუდართაჲ: ნუ მიტყუებთ მე სიკუდილ ჰურიაშანსა შინა; არამედ ნა-
 თელ მეცით მე და ეგრეთ წარვედით“. ხოლო მათ ჰქრქუეს: „არა სამართალ არს
 ნუენდა მაგისი ქმნამ, ვინაჲთგან ერის-კაცნი ვართ და კელთ-დასხმამ არა მო-
 გვლებიეს. არამედ არცა წყალი არს აქა, ვითარ ესე თვთ შენცა უწყია“.

35 ხოლო იგი უფრომსლა მათვე ბუცთა ზედა დადგრომილ იყო და იძულებ-

18 შემუსრნა B შემუსრნა C.—28 სადმეკრაიმე B.—ადგილთა om. C.

და მათ, სასჯელთა მიმართ ღმრთისა შიასხევებდა. ესრეთ მრავლითა რამ უღონობითა მოცუულ იუვნეს, თქუა ერთმან მთავანსან სხუათა მათ შიამართ: „აღადგინეთ ეგე და განძარცუეთ“. და ვითარ მრავლითა ჭარიით აღჭმართეს იგი და განძარცუეს ქჷშითა აღიესნა მინ კელნი და დასხა თაგსა ზედა ჭყრიისისა და

5 თქუა სამგზის: „ნათელს იღებს თოდორე სახელისა მიმართ მამისა და ძისა და სულისა წმიდისა“. ხოლო სხუანი იგი მიუტებდეს თითოეულსა სახელსა ზედა ვითარმედ ამინა. |

და შეესუფად ესრელები ძალი მიიღო, ვიდრემდის ფრიადითა გულისშობლ- A189a
გინებითა და სიმრთელითა გულისაჲთა ვიდრდა მათ თან:

10 და ვითარცა მოკიდეს იგი აღექვანდრის და მიუთხრეს ესე მოთვარეუნიკობისა დიანჯისითს, და განაკურეს იგი, რომელმან მკის ეოკელი მოყუნობაჲ ეკლესიისაჲ შეკრიბა და გამოასიძიებულად დაუფა მათ, უკუეუ შეკრაცხამკა ჭურასა გარდასხმ-ი იგი ქჷშისაჲ ჩოლას-ღებად, ასე არა. და რომელნიმე იტყოდეს ვითარმედ ამეერაცხა და მოწამე იუოფდეს და ანაზღაითსა მას განკურნებასა

15 მისსა, ხოლო რომელნიმე არა მათუაღვიდეს, ვინ მთავან არა ეგე ვითარი არს წესი საეკლესიოჲსა ნათლისაჲ, და უფრომხდა რამეთუ უფალი იტყუეს ნიკოდემოსის მიმართ ვითარმედ არა იუ ვანიმე იშკეს წელასკან და სულისა. ვერ შევიდეს სასუფეკვლას ცათასაჲ. და ვითარ ესე და სხუანი ესე ვითარნი ითქუმიდეს, სხანდა წმიდასა დიანჯისის ნათლის-ცემასა მისი და წარუკლანს იგი თარდანესა

20 მდინარესა და ნათელ სცა. ხოლო ზირკედ ქჷშითა ნათლის-მოკიდები იგი მასი ვინამთავან ღირს იუო, დიანჯინად კელთ-დასხმულ ეო.

სამართლად უკუე დიდი ტრიგოლიცა აღმრიცხუეული ნათელ; აჲ იტყეს ვითარმედ ნათელ სცა მისე, არამედ წელათა და ზირკელ ამინა, ღრუბლითა და ზღვთა. ნათელ სცა იოვანეცა არდა ებრაელებრ. რამეთუ არა წელათა ხოლო,

25 არამედ სინანულითაცა. ნათელ სცემს იესუცა, არამედ სულითა. ესე არს სრულეობაჲ. ვიცი მეოთხეცა ნათლის-ღებამ სისხლითა წამებისაჲთა, ვიცი მეორე მეხუთედ ცრუმელითა. აჲ უკუე ფრიად სადმე მართლითა მსჯავრითა არა მათუაღეს მასინ ნათლის-ღებამ იგი. რამეთუ რომელითა ხუთთა ამოცანითა ნათელესულ იქმნა, რათამცა ვითარმცა საღმრთოჲ და მტკიცე შერაცხილ იქმნა?

30 ვინამცა სადა არიან, რომელნი ერის-კაცთა ვიეთმე და დედათა მიერ იტყუან ნათლის-ცემასა ოდესმე ჭირს მტკერ უღონობითა მდელისაჲთა და სდამართოდ და სრულად ნათლის-ღებამ შერაცხას მასსა იღუწიან, უფრომხდა ნათელ-მეტრეულებუნ | და ჭკვიბენ მრავლისა თაგეკლობისა და უკულისხმეებისკან, არ-

35 ცადა საღმრთოჲსა მას წმიდათა მოციქულთა მოძღვრებისა და მცნებისა ესრეთ მეტრეულების მსმენებნი: ერის-კაცსა ვიდრემე ქინად სმიადელთაჲს რამესე არა უბრძანებთ, ვითარ არს მემსხუერწლეობამ ასე ნათელამ ასე კელის-დაღობამ ასე

კურთხევაჲ მცირე გინა დიდი. რამეთუ არა თავით თვისით გინმე მიიღებნ ჰატიფ-
 5 სს, არამედ რომელა იგი ჩინებულ არნ ღმრთისა მიერ და რამეთუ კელთა
 დასხმითა ეპისკოპოსისაჲთა მიეცემიან ესე ვითარნი დიდუბანი. ხოლო რომელა-
 სდა არა კელადებულ იყოს ესე. არამედ აღიტატოს და მიიმძღავროს იგი თა-
 10 ვისა თვისსად, ცოდვაჲ და ჰატიფი საულისი და რზიადსი განისაკუთროს. არა
 ესე ხოლო, არამედ არცადა სხუათა მოყუსთა კელესიისათა უბრძანებთ ნაოღის-
 ცემად, ვითარ იგი არიან დიაკონნი, კერძო-დიაკონნი, წიგნის-შკითხველნი, მკა-
 ლობელნი და მსახურნი, იხნიერ მხოლოდ ეპისკოპოსთა ოდენ და მღვდელთა,
 მსახურებითა მათდა დიაკონთაჲთა ხოლო მკადრებულთა ამისთა კორექტთა მიეკა-
 15 ლოს ჰატიფი. ამას თანა არცა ხუცესთა კელთ-დასხმად დიაკონთა ანუ დელათ-
 დიაკონთა ანუ წიგნის-შკითხველთა ანუ მსახურთა ანუ შეკარეთა, არამედ მხო-
 ლოდ ეპისკოპოსთა ოდენ. რამეთუ ესე არს წესი სჯულთა სუბიექტიონი და
 სათნოჲ ღმრთისა შენაწკერებულებაჲ და ღწინებულებაჲ, ვინაჲცა ცუდად მომ-
 20 ზრახობენ ანუ თუ უკუშმარიტესობით სათქუმელ არს, ვითარმედ ღმრთის-შბრძო-
 ლობენ რომელნი, მადლთა და მოქმედებათა მღვდლობისათა ერის-კაცთა და დე-
 ღათა მიანებებენ დასაქცევად მსმენელთა და მრწმუნებულთა ცუდად-მომზრახო-
 ბისა და წარრევისა მათისათა, რათა რაჲთ-ურთით არცა თუ ესე იციან თუ რაჲ
 არს მღვდელი ანუ რაჲ განუოფ-ლებჲჲ ერის-კაცისა და მღვდელისაჲ. |

ლ.დ. მერმე შემდგომად უნიორისსა მეფე იქმნა მარკოზ სამ წელ.

A190a

20 ლ.მ. ხოლო შემდგომად მარკოზისსა მეფე იქმნა იუსტილიანოს ორ
 წელ, და კელგანკსნილსა წარექტა სისხლი მძინარესა, და სულმოკლე იქმნა და
 მოკლეა.

ლ.მ. კუალად შემდგომად იუსტილიანოჲსსა მეფე იქმნა ფილიპე იქუს
 25 წელ და აღაშენა ქალაქი ეეროზს და სახელ სდგა მას ფილიპოპოლი და თვით მო-
 იკლა ჰალატსა შინა.

ლ.ზ. და შემდგომად ფილიპეჲსსა მეფე იქმნა უალექტიანოს ერთ წელ და
 მოიკლა ერისა მიერ თვისისა. რომლისა ეჲმთა ყოველსა ზედა სოფელსა საშინე-
 ლისა რისხვისა მოვლენითა ღმრთისაგან მძნვარე სენი სიუმილისაჲ განჭხრწნიდა
 და აღჭკოცა ნათესავსა კაცთასა. რამეთუ ქუეყანით და ზღვით ორთქლნი რაჲმე.
 30 აღმოვიდოდეს და მათ თანა ქარნი და ნიჲნი მდინარეთა და ტბათაგან აღმოქ-
 როდეს, ვიდრემდის წუთხად მკუდარსად საგონებელ იფუნეს ცუარნი წამისანი. რომ-
 ელთა მიერ მწარე სიუმილი და მძიმე და უკურნებელი სენი მოიწია ნათესავსა
 ზედა კაცთასა, ვიდრელა აღურიცხუველ და მიუწოდებელ იყო სიმრავლე მომ-
 35 წელართა კაცთაჲ. და გოდებანი და ვაკებანი იქმნებოდეს ყოვლითა-კერძო სიმრავ-
 ლითა შეტუებართაჲთა არა რაჲთ უდარესნი სიკუდილსა ზედა ჰირემოთასა ქმნი-

ლისა მის მეკუბტურისა გოღებისანი რამეთუ აქცა არა იყო სახლი, რომელსა შინა არა იღვა შეუდარი, და ბარბაროზთა ვიდრე-მე და უსახურთა კაცთაგანნი სი-
 კუდილისა და სნეულებისა რეცა გარდადებისა მოშიშნი დაუფლველად ანუ თუ ნა-
 ხევარითმეფურად დაუტობდეს და განაგლებდეს კაცთა, არა ნათესავთა, არა მე-
 5 გობართა, არცა სხუთა რათ უმასლობელესთა შრიდებულნი, დაღათუ გერცა იგინი
 განერებოდეს რასხვასა და სიკუდილისაგან. ხოლო სიმრავლენი ღმრთის-მოშიშ-
 თანი უკრძალველობით მსახურებასა შინა სნეულთასა და მიმღებლობასა სნეულე-
 ბათა მათათას მათ თანა განაჩენებოდეს ცხორებისაგან, ხოლო სხუანი სხუთა
 კურნებასა მიჰმადლებდეს და სნეულებისაგან სიმრთელედ მოაქცევდეს, ხოლო სი-
 10 კუდილსა მათსა თუთ თავთა თჯსთა მიმართ მიიზიდვიდეს და მიიტაცებდეს. |

ლ.ვ. ესრეთ შემდგომად უალურიანსსა მეფე იქმნა დაღოს, ქე მისი, A190b.
 ერთ თთუე და მოიკლა მისინარე ცოლისა მიერ თჯისა.

ლ.თ. შემდგომად დაღოსა მეფე იქმნა დეკოზო ერთ წელ და მოიკლა
 ბრძოლასა შინა. რომელმან ბრძანებამ დაღვა ჰრომს შინა, რათა ქრისტეანენი
 15 დედანი ვერ დაიბურვიდენ თავსა, რამეთუ აზშნობდა, ვითარმედ საგონებელისა
 მის სირცხვლისა-თჯს კერძა-მსახურებად მიიზიდნეს იგინო. ხოლო იგინი უფ-
 რომდსდა გუჟს-მოღვინებით იქცოდეს თავდაბურველნი ვითარცა დიდებად შემ-
 რადებულნი ქრისტეს-თჯს შემთხუეულისა მის კაცთა-შიერისა. უნატოვადისანი.
 რომლისა-თჯსცა ვიდრე აქამამდე განკრძალულნი უკუე ქრისტეანენი დედანი თავ-
 20 დაბურველად იქცევიან; ხოლო ჰერანისი და ურწმუნონი დაიბურვენ. რომლისა-
 ზე ბაბილა ატიოქისაჲ და ფლაბიანე ჰრომისაჲ და ალექსანდრე იერუსალმში-
 საჲ და დიონისი ალექსანდრიასაჲ მთავარეპისკოპოსნი იწამნეს, და ნაგატ ეკლე-
 სიასა განკუო, და ელექსეოს წვალების-მთავარი იცნობებოდა.

შ. ხოლო შემდგომად დეკოზისა მეფე იქმნა ემელიანოს ერთ წელ და
 25 მოიკლა ჰალატსა შინა.

შ.ა. და შემდგომად ემელიანსსა მეფე იქმნა დაღლიანოს სამ წელ და
 მოიკლა ბრძოლასა შინა. რომლისა-ზე არტემონ და სჯნეო წვალების-მთავარნი
 იცნობებოდეს, და გრიგოლი საკრეტო-მოქმედი და მოწაფე ორიგენისი ბრწყინ-
 ნიდა.

30 შ.ბ. შემდგომად დაღლიანოსა მეფე იქმნა კლავდიოს ორ წელ.

შ.გ. მერმე შემდგომად კლავდიოსა მეფე იქმნა კენტილლიანოს მჟდ დღე.

შ.დ. კუალად შემდგომად კენტილლიანსსა მეფე იქმნა აგრილლიანე ხუთ
 წელ და მოიკლა კოვიკუდარისა მიერ რომლისა-ზე საძაგელი და სამგზის დაწეული
 მანინ აღმოებენა ქრისტედ და სულად წმიდად ემსახურებოდათ დამსახველი თავი-
 35 თჯისაჲ. რომლისა-თჯსცა ათონმეტას მოწაფეთა რეცა ქრისტეს-ებერ შემ-

წინარბეული და, უოფლისაგე წვალებისაგან რამცა რამე, უძრეს იყო, მისი გ-
მომხრეველი სპარსეთით საბერძნეთისა ქუეყანად შენდრობითა ღმრთისადათა გარდ- A191a

5 მოიხრწნა ესე უაუე ბოროტად ბორკნეული მანინ, რომელსა სკვთიანთადა ეწო-
დებოდა, ვრახმანი იყო ნათესავით, ხოლო მოძღვრად აქუნდა ვუდლანტოს, ტე-
რეგინთად სახელდებული პირველ, რომელი განისწავლა რამ სხვსა ვისმე სკვ-

10 თანტს-მიერ სჯულისათა ელენისა ემპედოკლეოჲსი შეიყუარა წვალებაჲ, ორთა და-
საბამთა ურთი-ერთას წინაღმდეგითა მეტუეულისაჲ. ხოლო ვითარცა შევიდა
სპარსეთს ქალწულისაგან შობილად და მთათა შინა აღზრდილად იტუოდა თავსა
თვსსა. და აღმწერელმან ოთხთა წიგნთამან ერთსა უაუე სახელ სდვა საიდუმ-

15 ლოთაჲ და შეორესა სახარებაჲ, მესამესა საუნჯეთაჲ, ხოლო მეოთხესა თავთაჲ.
და ვუდლან ვიდრე-მე, რომელსა ტერეგინთოსცა ეწოდებოდა, არაწმადისა სე-
ლისა მიერ განჭრილი და შემუსრვილი წარწყმდა. ხოლო დედაკაცმან ვინმე, რომ-
ლისა თანა იხრწნებოდა და ხრწნიდა, საკამარნი და წიგნნი მისნი დაიმკვდრნა,
რომელმან იეიდა ურმაჲ შუდისა წლისაჲ სახელით კუბოკე, რომელსა ასწავა [რამ]

20 წიგნი და განათავისუფლა, დამკვდრებად უოველთაგე მონაკებთა თვსთა დაუტე-
ვა. ხოლო მან, ვითარცა მიიხუნა წიგნნი ვუდლანისნი და საკამარნი, მიმოვიდოდა
სპარსეთს შინა, მანინად სახელმძღვანელი თავისა თვსისაჲ და ვუდლანს სატურისა
თანა მოწაფე ქმნილი, და წიგნთა მათ თვსად აღწერილად იტუოდა. რომელსა
მეფემან სპარსთამან ცოცხალსა ტუავი განჰკადა, ვითარცა მიზიზუს ძისა მისისა

25 სიკუდილისასა: რამეთუ სნუელ რამ იყო ძე მეფისაჲ, მრავალი მოღუწებაჲ მკურ-
ნადთა მიერ სიმრთელედ კუადად-კებასა მისისა-თვს წარგებებოდა, თვნიერ კურ-
ნებისა აღდგინებაჲ ურმისაჲ უქადა მანინ, და ესრეთ განაუენნა რამ მკურნალნი
მისკან, მოკლა ურმაჲ უღუაწობითა და ნიშთ მეტუეულებითა თვსითა. ამის-თვს |
სამართლად ღირსი სასულიელა საკრეველთ-მოქმედებასა თვსისაჲ მიიღო, ტე- A191b

25 ვისა განუდასა ვიტეუ ვოვლად-უბადრეკისა მის გუამისა მისისასა.

ესე უაუე უოვლად-ბილწი მანინ განმგდებელა ძუელისა აღთქემისა და უოფ-
ლისაგე აკებულისაჲ და შესაქმეს კაცისასა არა სახიერისა ვისმე ღმრთისაგან
ქმნილად მეტუეული, ვინამთგან ხრწნილებასა და ცვალებასა შინა არს, ახალსა
რეტა სახიერისა ვისმე ღმრთისა მიერად იტუოდა, და ოცნებით და საგონებე-

30 ღობით ქმნილად გამოჩინებასა ქრისტტსსა ზდაპრობდა. ამას თანა მთხრებლთა
რათმე შინა შთასლვით ნამიღვლეე ღამისა და ბნელისა საიდუმლოთა შემსხუერ-
ბლეობათა ძმატუვიდა, და უსჯულთნი მოიპოვნა შეუოფანი და უთქუმელთ-მოქმე-
დებანი და ბედი და გუამითი-გუამად ცვალებამ სულთაჲ, და სხუანი მრავალნი
35 მოუეფნა და ქმნნა და ასწავნა, რამეთუ ელენერთა მათ ბოროტთა და ამოთა სჯულ-
თა განმტკიცებასა ისწრაფდა ღმრთის მოძულე იტი და ღმრთისაგან მოსაგებული.

რომლისა-თჳს იტყჳს თეოდერეც ხუცესი რაითელთა ეკლესიისაჲ, ვითარმედ მანინ
 ღმრთის წინააღმდეგობისა ბნელისა მიმზღუნებელი უფროჲს კელწიფისა მიერ,
 ბნელისა კჳალად დაბადებელი, ღიტონითა ოცნებითა და ცუდითა სახითა კორ-
 ცთა კაცობრაჳთაჲთა გამოინებასა ქრისტესსა ძმაძეჳვილა, რომლისა-თჳსცა საგო-
 5 ნებულობით მოქმედად და შემთხუჯულად იტყოდა მას უოველთაჲე, რადენნი რაჲ
 ქმნას და შემთხუნეს ჩუენებრ, და არცა ერთისა მათგანისა საქმით და ჭეშმარიტებით
 ქმნულებასა წარჭრედა, არაჲედ მხოლოდ საგონებულობით ოდენ და ცთუნებით
 თანა წარმტაცებულად საგონებულ იუო კაცთა, რომელთა შორის იქცეოდა. ამის-
 თჳს ორთა ბუნებათა თქემად უყულისა ზედა იჳმინიდა, არაჲედ მხოლოდ ერთსა
 10 ოდენ იტყოდა ღმრთიეების |

კჳალად ზაგლე ვინმე ჟამითა თანაზიარი ამის მანესტოსისი, ნათესავით A192a
 უკეე სამუსატელი, ხოლო ანტიოქიის დიდისა სუდრის-მჳერობელი, ღიტონად
 კაცად ჰგომობდა უფუღსა, და ვითარმედ ვითარცა ერთისა წინაჲსწარმეტყუელთაგა-
 ნასა შორის ეგრეთეჲე მის შორის იქმნათ დამკვდრებაჲ სიტყჳსა ღმრთისაჲ.
 15 რომლისა-თჳს ორთაგა ბუნებათა ურთი-ერთასა განუოფილებისა მქონებულთა და
 რაჲთ-ურთით არა რაჲს ზიარებისა ქრისტეს შორის მომგებელთა, ვითარცა
 სხუაუოფათა თჳთ მას ქრისტესითა და სხუა მის შორის დამკვდრებულისა
 ღმრთისა და სიტყჳსაჲთა. ვინაჲცა ესე არიან ჰირველ აღმოცენებულნი ერთისა,
 ბუნებისა და ორთა ბოროტად და უკეთურებით ქრისტეს ზედა მეტუჳედნი,
 20 ერთი იგი უარის-უოფითა კაცებისაჲთა, ხოლო მეორე ღმრთეებისაჲთა..

ხოლო შემდგომთა ჟამთა გამოჩნდა :ხოლინ:რი ვინმე ზედამდეგომელი ასუ-
 რეთისა და ლაოდრაიისაჲ და სხჳსა ამაღმზრახვალობისა მომზღუნებულ იქმნა.
 რამეთუ არიანოზნი ეკლესი-ურთ უსულოდ იტყოდეს კორცთა უფლისათა, ხო-
 ლო მან თქჳს. ვითარმედ კორცნი ვიდრე-ჲე ცხოველობითათა სულითა სუფიერნი
 25 მიიხუნა ღმერთმან, ხოლო გონებაჲ ჩუენი არა მი:ღო. რამეთუ არცა მოჭენე
 იუვენსო, იტყოდა, კაცობრივისა გონებისა კორცნი იგი, რომელნი იმთაურებო-
 დეს მათდა შეერთებულისა სიტყჳსა მიერ ღმრთისა, და არცა დაეტყოდარ მათ
 შორის სხუაჲ საცნაური ძალი თაზიერ ხოლო ს:ღმრთთაჲსა. ვინაჲცა ამის გან-
 მინებელი ერთუოფასა წარმოაჩენდა სიტყჳსა და კორცთა ბუნებისასა, ვითარმეტა
 30 კორცნი უსრულ იუვენს კაცუოფისა მიმართ და ამის-თჳს არა ღირს იუენს ბუ-
 ნებად სახედის-ღებასა. რომლისა შემდგომად აღმოცენა თეოდორე ვინმე ჭადა-
 ქისა მომესუესტელთაჲსა წინამღერობასა წილხულოშილი, და წინაჳჳმო ახოლი-
 ნ.რისსა არა მცირელთა გომობთა კადნიერთა სულითა და უშიშითა გულითა
 წარმოსთხევადა მეუფისა ქრისტეს-თჳს, და კაცად ერთად ჩუენებრად და საზო-
 35 გადოდ უწოდდა და წარმატებისა მიერ მიღებითა მადლისა ღმრთისასა ღმრთად

სახელდებულებას მისს იტყოდა, და ვითარმედ იორდანეს ნათლის-ღებითა ღირს A192b
 იქნაო ნიქსა სულისა წმიდისასა ჰირეულად სახელის მიმართ მამისა და ძისა და
 სულისა წმიდისა ნათლის-ღებითა. და ვითარმედ ღმერთმან სიტუემან გარდა-
 მეტებულისა-ოჲს სათნობისა მისისა სათნოყოფით მის შორის დამჯდრებისა
 5 მისცა მას საღმრთოჲ ჰატრივი და თაყუანის-საცემლობაჲ, უყუანაჲსკენელ შემდგო-
 მაჲ განსრულებისა ესე და სხუანი მრავალნი ესე ვითარნი იმაცუნა. და ორნი
 ბუნებანი თჳსკან განსაზღვრებულნი მხოლოდ თჳსებითა რაჲთჲ ოდენ ურთი-
 ერთას საკუთარქმინი მექუიყესა ქრისტესა ზედა სჯულდებულ ეგნა, ეჟალად
 ესე მეორე ნერგი ერთასა. ბუნებისა და ორთა ბუნებათა ქრისტეს შორის არა
 10 მართლისა სიტუესა-ებრ აღმსარებელი.

მერმე შემდგომად ამითს გამოჩნდა ნესტორ ვინმე სახელით გერმანიკიამთ
 ასურეთისაჲთ საუდრის-მწერობელი კონსტანტინუპოლისაჲ. რომელმან მსგავსად
 ჰავლე სამუსტელისა და თეოდორე მომფსუესტელისა იკუმია ქრისტესა ზედა
 სახელი ორთა ბუნებათაჲ, ვითარცა მისვე მათისა ბოროტისა ძირისკან აღმო-
 15 ცნებულმან. რამეთუ ძე უკუე იყო კილიკიელისაჲ, ხოლო შვილის-წელი სამო-
 სატელისაჲ. და ამის-თჳს წმიდისა ქალწულისა მიმართ დაუგებელი ბრძოლაჲ
 მოიგო უარის-ყოფითა უფლისა თჳსისაჲთა და შეურაცხის-ყოფითა თჳსისა დე-
 დოფლისაჲთა უმადლომან მან და შეუკდემელმან შონამან. ამან უკუე საძაკელმან
 ნესტორ, ვითარცა მესამე ზედამდგომელ ქმნილმან ჰურიაებრივისა ამის წვალე-
 20 ბისამან, სხუაყოფაჲ განთჳსებულად ქრისტესი და სხუობაჲ სიტუესა ღმრთისაჲ
 სჯულდებულ ეო.

ხოლო მანინის და აპოლინარის წინაუკომოჲს ნაწილისა მესამე იქმნა ეჟა-
 ლად ეგტუქი ვინმე, წინამძღუარი მონასტრისაჲ კონსტანტინუპოლეს, რომელი A193a
 არა თავს-ღებითა აღსარებასა ამისსა, ვითარმედ თანაარსნი ჩუენნი და ზიარნი
 25 ჩუენისა ბესებისანი კორცნი მიიხუნა უფალმან, უარ ჰყოფდა ცხოველად დაცვას
 ქრისტეს შორის ორთა ბუნებათასა შემდგომად შეზავებისა და შეერთებისა მათისა.
 არა ამან ხოლო, არამედ მენიშეობითსაცა რასმე სიჩქერესა წმასნიდა და
 ზეცით გარდამოსრულად იტყოდა კორცთა უფლისათა და, ვითარმედ ვითარცა
 სოლინარი განვლო სიტუემან ღმერთმან ქალწული ზეცით შემოსულმან კორც-
 30 თამან, რათა საგონებლობით შობილად საეჭუელ იქმნეს დედაკაცისკან ვითარ-
 ცა არა შობილი. ესრეთ უკუე მანიჭეველებრიკითა ამით სიტუეთა და ფრად
 უმეტეს მისსა მადნებულობითითა ერთსა ბუნებასა ქრისტესსა აღიარებდა. ესეცა
 გარდაქვეულთა გულის-სიტუეთა.

ამის შემდგომად სევეროს ვინმე სახელით მიიტაცა რაჲ საუდარი ანტიო-
 35 ჳისაჲ, იგივე მანინისი და აპოლინარისი და ეგტუქისი, განახლა წვალებაჲ და,

როდენ ძალ ედვა, აღაშოთა შეუდროებაჲ ეკლესიისაჲ. და ვითარ განიდებნა ანტიოქიამთ ვითარცა მ. ზეზი შოთთა და დაუწინარებლობათაჲ სისუბუქესა ზე- და აღუქსანდრიელთას მსგავსად გრიგლისა რამსჲ და აღმურისა მიეფინა, სა- და იგი სხუაჲცა გრიგალი წინააღმდეგაჲ მისსა და ერისა მპერველობითა შე- 5 ჰრევედა და აშოთებდა ყოველთა. რამეთუ უიღებოდა მას იელიანე ვინმე სახე- ლით, აღიკანასიის უკუე ასაკლთამას ეპისკოპოსი, ხოლო წავაღების ეპტუ- ქიანთამას გულს-მოდგინე წინამბროლი. რამეთუ სევეროზ ერთსა ბუნებასა იტ- ყოდა ქრისტესსა და მიითუაღვიდა ქრისტეს შორის განყოფილებასა, ხოლო A103b იელიანე ერთსა ვიდრე-მე იტყოდა ბუნებასა, იგიცა მსგავსად სევეროზისსა, გარნა 10 უარ ჰქოფდა განყოფილებასა, რომლისა-თჳსცა ყოველისა შოთთისა და ლელვისა მიზეზ იქმნეს უკეთურნი ნამდვლეჲ არ მეტნიერებითა თქმუელისა მის-კბრ არ- ცა რასა იტყუან არცა ვიეთ-თჳს დაამტკიცებუნ. რომელნი ჩუენდა მომართ რაჲ იბრძოლებოდენ მგაღათსა კაცისასა წინა მიუოფენ ჩუენ და სულისაგან კორცთა შეზავებულებასა მისსა წინადასდებენ სახედ საღმერთოჲსა შეერთებისა და იტყუან, 15 ვითარმედ აწ საღმე სამთაჲ სათანადო არსო აღსარებაჲ ბუნებათაჲ. არამედ უწ- ყოდედ უსწავლელთა მათ და უგულისხმოთა ვითარმედ ჩუენ ორთა ბუნებათა არ- თუ ღმრთისა და კორცთასა ვიტყუთ, არცა კუალად ღმრთისა და სულისათა, არამედ ღმრთისა და კაცისათა. რამეთუ არცა საკუთრებითად ბუნებად კაცისად ითქუის ბუნებაჲ კერძოთა ამათგანისა რომლისაჲმე. რამეთუ კერძოებ კაცისა 20 არიან სული და კორცნი, ხოლო კერძო კერძოთა მათ-ძლიონი განყოფილებანი და კერძოგანყოფილებანი. და კერძოებ ვიდრე-მე ქრისტესსა ურთი-ურთას შეუ- რევენელნი ღმრთეებაჲ და კაცებაჲ, ხოლო სული და კორცნი არა კერძო ქრის- ტესსა, არამედ კერძოებ კერძოჲსა. და რამეთუ კერძონი უკუე კაცობრივთა კე- რძოთანი არიან სულისანი ვიდრე-მე ვითარმედ არსებაჲ სიტუჯერი და რომელ- 25 ბაჲ უკორცოჲ, რომლისაჲ რომელიმე უკუე მთავრებრივი არს, რომელიმე გუ- ლის-წერობითი და რომელიმე გულის-თქუმიითი; და ამათი რომელიმე მომკინე- ბელობითი და განმგობეულობითი, მეკსიერობითი და განმსრანველობითი, და რომელიმე წადიერობითი და მიზიდველობითი, ხოლო რომელიმე მიმკებელო- ბითი, და კუალად მრავალთა სხუთა მიმართ კერძოდ განიყოფებან ესენი. ხო- A194a

30 ლო თანა წარუჰქედეთ აწ გამოძიებასა ამისსა თუ ვითარ სახედ ვითარცა კერძონი არიან ესე სულისა შორის ანუ ვითარცა ძღნი. ხოლო კუალად კორცთა განყო- ფილებაჲ იქმნების მსგავსების კერძოდ, და შერმე მათი თავისა მიმართ და კელთა და ფერკთა, და ამათი ძუალთა მიმართ და ძარდუთა, და კუალად მათი ოთხთა რომელობათა მიმართ, ხოლო ამათი ნივთისა და სახისა მიმართ. ვინაჲ სხუასაცა 35 მრავალსა ფილოსოფოსობენ ურმანი მურნაღთანნი ბუნებითთა ძალთა-თჳს; რომელ-

13 იბრძოლებოდენ C.—27 და განმგობეულობითი om. B.—30 წარუკედეთ C.

თავანსა რომელსამე მამოიდგელობითად და რომელსამე შთამზიდველობითად, სხუას მტკალებლობითად, და სხუას მამტებელობითად სანელ სდებენ, და მრავალს რას გრძობისა-თჳს და ოცნებისა დამშკირველისა-თჳს ცხოველის ცხოვლობითაისა და ორღანობითისა სულისა წარმოიტყვან. რამეთუ სხუამ არს გარე

5

10

15

შე სიტყუერისა სულისა, ვითარცა იტყუან.
 აწ უკუე ვითარ იგი კმა არს წარმოჩინებისა-თჳს ამის უოფლისა თქუამაჲ კორცთა ანუ სხუელანსა გუამსა კაცისასა, და კუალად კმა არს თქუამაჲ სიტყუერისა სულისაჲ წარმოსაჩინებულად მათდა, რომელთა მიმართ განაუოფვის იგი. ეგრეთვე კმა არს თქუამაჲ კაცსა ანუ ბუნებასა კაცისა წარმოდგინებასა-თჳს და გამოჩინებისა მათისა, რომელთაგან შეკრებულ არს და რომელთა შინა იცნობებ. ბასცა. ხოლო იგინი არა რათა სრულად კაცად გამოაჩინონ, არამედ რათა ცილისმწამებულ ექმნენ უფალსა და უცხო ვონ იგი ჩუენისა ბუნებისაგან და ანუ არა მამდებულად თქუან დასაბამსა თბისა ჩუენისასა ანუ არა ცხოველად დამცველად მისსა, რომელი მიიღო ჩუენგან. ამით უკუე და ესე ვითართა შომშოვნებულნი და მამცნუენი მაგალცთასცა ზედა კაცისასა უოვლად-განუვლელთა და განუღტო-
 ლეულთა შთაცუიან იგი ღაფირინთთა.

A194b

მ²მ. ესრეთ უკუე შემდგომად აფრილღანსისა მეფე იქმნა ტაკიტოს ექეს თთუე და მოიკლა ფლორიანსის მიერ.

20

მ³მ. და შემდგომად ტაკიტოჲსა მეფე იქმნა ფლორიანსე ორ თათუე და მოიკლა ჰროგოჲს მიერ.

მ⁴მ. შემდგომად ფლორიანსისა მეფე იქმნა ჰროგოს ექეს წელ და მოიკლა კაროჲს მიერ.

მ⁵მ. მერმე შემდგომად ჰროგოჲსსა მეფე იქმნა კაროს ერთ წელ და მოიკლა კარინოჲს მიერ.

25

მ⁶მ. ხოლო შემდგომად კაროჲსა მეფე იქმნა კარინოს, ძე მისი, ორ წელ და მოიკლა ნომერიანსის მიერ.

მ⁷. შემდგომად კარინოჲსსა მეფე იქმნა ნომერიანოს, ძმაჲ მისი, ერთ წელ რომელმან ბრძოლა უყო სპარსთა და შეპურობილ იქმნა მათ მიერ, და ტუაჲი განუკადა ცოცხლსა.

30

მ⁸ა. დიოკლიტიანოსსა და მაქსიმიანოსს მეფობისა-თჳს:

და ესრეთ შემდგომად ნომერიანსისა მეფე იქმნენ დიოკლიტიანე და მაქსიმიანე, სიძე მისი, ერთხამად ოც და ორ წელ. რომელთა-ზე დევნულებაჲ სპინელი და მძვინვარე აღიორა ქრასტიანეთა ზედა, რამეთუ ბრძანებაჲ წარსცეს ქადაქად-ქა-

4 სს²მს არს B.—9 კაცისა C.—22 კარგოჲს C.—30 დიოკლიტიანესო²ს. მაქსიმიანესო²ს. A ომ. C.—31 დიოკლიტიანე.

ლაქად და სოჯლად ეკლესიათა ვიდრე-მე ქრისტეანთა დაქტევისა და საღმრთო-
 5 წერილთა მათთა დაწვევისაჲ, ხოლო ქრისტეანური რომელიცა იპოვებინა,
 რათა ეძლეობდის სორვაჲ ეშმაკთაჲ. რომელსა-თხსცა მრავალთა დიდგეს მ-
 შინ გვრჯინ მძლუწებისაჲ, რომელთაგანნი არიან ჰეტრე აღექსადრისაჲ და
 10 ანთიმოს ნიკომიდისაჲ და ჰროკოზი და გიორგი სახელადინი მოწამენი. და რ-
 მელთა-ზე სავვატიოს ვინმე ათოთხმეტეანთა წვალების შემნივთებელი იცნობე-
 ბოლა. და დედაკაცმან ვინმე სიმდიდრისა და გულის-ხვის-უოფიითა და შეური- A195
 რებითა კორცთათა სახელგანთქმულმან ორთა ასულთა ქაღწულთა თანა შემ-
 დგომად მრავლთა ღტოლვათაჲს შეწერობილმან შიშითა განსრჩანასა ქაღწულა-
 10 ბისა მათისასა დედათა შინა მდინარისათა შოასთხინეს თაფნი მათნი, რომელ-
 თა-თხს საძიებელ არს, უკუთუ შეირაცხნეს მოწამეთა თანა.

და კუჯად სხუჲ ვინმე დედაკაცი უოვლად საღმრთოჲ და უოვლისა ცხო-
 რებისა თხსისა ქაღწულობით გარდასკდელი შეწერობილ იქმნა, რომელი უფროჲ-
 15 სად შეუნიერ იყო სახითა, და ვითარ მრავლთა მანქანებითა მძღავრთაჲთ იძულე-
 ბული ზორვად არა იძლია, ბრანეს რათა მიეცეს იგი სტრატოტოს ვისმე ბაღწისა
 შეუოფისა-თხს. და ვითარ არცა ეგრეთ ირწმუნა გებაჲ, წარკუეთაჲ თაფისაჲ დ-
 ასაჯეს მას. ხოლო ამას რაჲ უღონობასა შინა იყო იგი, ევედრა დიდსა ანთი-
 20 მოსს ნიკ მიდიელსა, რომელი ჯერეთ არღა სრულქმნილ იყო წამებითა, რათა
 განაზრახოს მას თუ რომელი გამაირჩიოს. ხოლო მან, რამეთუ ნამდვლვე ბრქენ
 იყო კაცი იგი და სარწმუნო. განმეკ სიტყუათა საშუელსა შინა, ჰრქუა: რკეთილ
 უკუე არს, ჰ, შეილო, და ღმრთიუ-შუენიერ წარმართებაჲ უბიწოებისაჲ, ხოლო
 უფროჲს არს მცნებაჲ სარწმუნოებისაჲ, რომელ იგი საფუძველ არს კეთილთა
 25 ღმრთის-მსახურებისათაჲ ვინაჲცა შენ ნუ უფროჲს ჰატოი სცემ უღარესთა უღ-
 რესთასა, რამეთუ ვითარ იგი განსაღდელთა მიერ მოცუელისა-თხს უღსარწვე-
 ლეს არს უფროჲს გუამისასა წარწემედჲ შესამოსელთაჲ, ეგრეთვე უმჯობეს
 არს ქირთა შინა მეოფისა-თხს შეუმწინეულებელად დაცვითა სარწმუნობასა სუ-
 30 ღლისასა განცემად კორცთაჲ, ვითარ სახეთავე გინებთა მიმართ, ვიდრელა წარ-
 წემედჲ აზნურებასა სეფისასა“. და მას ესე რაჲ ესმნეს, წარვიდა ორთავე კე-
 თილთა მიტაცებისა სურვიელი. რომლისა-თხსცა საღმრთომან მადღმან უღონო-
 35 ებასა შინა კეთილთა ღონეთა მოღონებისა ღონიერმან უოვლად-ბრძნითა რაჲმე
 მოგონებითა დაუცვა მაშინცა სიწმიდე თხსი ქაღწასა მას. რამეთუ ვითარცა ერთსა A195b
 სახლსა შეეწუდისეს, მიუყო სტრატოტოსა და ჰრქუა: „ნუ რა რას უშუერსა იქმ
 ნემ თანა, კაცო, და მე შიგანსკო სასუიდელი ღირსი ქველის-მოქმედებისაჲ.
 რამეთუ მიტეცე შენ წამალი მომატუებელი უკუღვებისაჲ, რომელი იცნო რაჲ
 35 უოველსა გუამსა, მოუწოდელ იყო ბრძოლთა შინა. და უკუეთუ გნებავს აწვე

2 იპოვებინა C.—20 იგი ით. C.—23 ნუ ით. B.—29 მიტაცებიათ C.—35
 მოწამელებად B.

გამოცდა მისი, შიბრძანე რათა შეეჭვაფო“. ხოლო მან მრავლითა სინარულითა უბრძანა რაჲ ამისი ქმნად, მოილო ნეტარმან მან ცვლა და ზეთი და ჰკრინა იგი-
 5 ნი და მრავალჲმ ზილნს კელითა და მოიცხო ქედსა თვსსა და ჰკრქუ მას „შეც, რაოდენ ძალ გიც, და იხილო მოქმედებაჲ სცხებულისაჲ ამის: რამეთუ ვერცა მწელა ვერცა მომაკუდინო მე“. და მის სიმაღლეჲ აღიპურა მახული და უხეოქნა მას. და შეის წარჰკუეთა ჰატოისანი თაჲი მისი. და ესრეთ მსაქმნილმან ბო-
 როტად ბორგნეულთა მათ სიუერაგისამინ მრჩობლნი გვრგვინი დაიდგნა მოწამე-
 ბისაჲცა და უბიწოებისაჲ.

10 ებრეთჲკე კუალად სხვაჲ ვინმე ქმნულკეთილია ქალი შემტკობელი ქალწულე-
 ბისაჲ შეისმინა, ვითარცა მაგინებელი მეფეთა და კერძთაჲ. რომელი შეჰწერო-
 ბილ იქნა და იკუემა, და, ვითარ არა მორჩილ ექმნა უღმრთობასა მათსა, მის-
 ცეს იგი საშეძოდ და ამცნეს უხუცესსა მესაჲთასა მითუაღვაჲ მისი და მიღებაჲ
 მის-ალით რაჲ დღე სამისა დრაჰკინისაჲ. ხოლო იგი მოსწარუე იქმნა ამისსა
 15 ქმნად, ვითარცა გულის-მთქმელია ოქრომსა განმრავლებისაჲ. რომელი ესე აგრ-
 ძნეს რაჲ დღათ-ბორგნეულთა, მ. რბიოდეს. საფარდულად უსჯულთებისად, ამისსა
 მიმართ მისწრაფდეს და ვეცხლსა თვსსა უშურველად განსცემდეს, რომელთა იგი
 ევედრებოდა და ატოლად ვითარმედ „წელულებაჲ რაჲმე მაქუს სულმურადი და-
 ფურულთა შინა ასოთა, და მეძინის, ნუ უეუე თქუენცა გარდმოქცე სენისა მის-
 20 და მიერითგან კელმწიფებაჲ გაქუნდეს ჩემ-ზედა: სამარადისოდ“. ესრეთ უკუე |
 ესე ვითართა სიტყუათა მიერ გარემომაქცეველი მათი ვედრებით მოქმე ექმნა A196a
 დმერთსა, რათა იკნისა ეკე ვითარისა მის ბილწებისაგან და შეუმწინეულებელად
 დაუცვას სიწმიდე ქალწულებისა მისისაჲ. რომელასაჲ შეისმინა დმერთმან: რამე-
 თუ დღესა ერათსა მოვიდა ჭაბუკი ვინმე საჩანოჲ სიმდიდრითა და დმრთის-მო-
 25 შიში გუფის-სიტყუათა უხუცესისა მობართ მეძაჲთაჲსა მწუხრი მუთარ და მი-
 სცნა მას ხუთნი დრაჰკანნი და ჰკრქუ: „მომაც მე ქალი ესე ვიდრე განთიადმი-
 დე“. და შესრულმან ფარულსა ადგილსა ჰკრქუ მას: „აღდეგ და ვიდოდე მშვდო-
 ბით“ და შეჰმოსა მას შესამოსკლი თვისი და დაუბურა თაჲი და ესრეთ განავლინა
 იგი მიერ უთლად-განხურჩნელად და რაჲთ-ურთით შეუმწინეულებელად. ხოლო
 30 ვითარცა დღე მოიწინა და საქმე ესე განცხადნა, განიბჭო მოკლეჲა ჭაბუკისაჲ მის.
 რომელი სრულ იქმნაჲ საქმით და აღსერულა საუფლოჲ იგი სიტყუაჲ ვითარმედ
 ამისსა-უფრომსი სიუერული არა ვის აქუს, რაჲთა და-ვინმე-ღვას სული თვისი
 მეგობართა თვისთა-თვსა.

ამათ თანა მოიკესენების მონაზონიცა იგი, რომელმან კბილითა გარდაიკუე-

1 მისი თმ. C.—შეეჭვაფო C.—4 საცხორებულისა C.—ნ და ვერცა C.—8 წარუქნა C.—18 ასოთა შა B.—22 მის B.—28 შემოსა C.

თა ენაჲ და სისხლით-ურთ შეამსხურია იგი ზირსა ბილწებად აღმაზრუნელებისა მისისა შეძვისასა და თავსა აუსისა ვიდრე-მე სიმრავლე საღმისათა და ტკივალთაჲ გემოთა წილ. ხოლო მას ფრიადნი სირცხვლი და უსახურობაჲ მოუგო, ნაკადულისა მიერ სისხლთაჲსა უშუერყოფითა შესახედავისა მისისაჲთა. რომელი

5 ესმა რაჲ ელენთა, დაუჯრდა მონაზონისა მის სიწმიდის-მოუფარებისა გელს-მადღინებაჲ.

და ვითარცა იძვინეს ბოროტთა ბოროტად მსახურნი იგი მსლავრნი დიოკლიტანე და მაქსიმიანე სიმრავლითა მოწუხედილთაჲთა, ბრძანებაჲ დადკეს, რათა რომელსრა იპოებოდინ ქრისტიანენი, მარჯუენე თუალი აღმოუკლებოდეს, არა

10 ხოლო ტკივილისა-თუ სოფეს, არამედ შეურაცხებისა-თუსცა და შესწავებისა- A1961
 თუს მოქალაქობისაგან ჭრთმელთაჲს უცხოობისა მათისა. რომელთა მრასხანელ ეწია საღმრთაჲ სმწველი და სამართლად აღჭუხურნა იგინი ცხორებისაგან და ერთი ვიდრე-მე მოიკლა განმზარხობას მიერ სჯვლიტიკოსთაჲსა, ხოლო მეორეჲმან შიშთვილიბა.

15 ნ.ბ. ხოლო შემდგომად დიოკლიტიანესსა და მაქსიმიანესსა მეფე იქმნნეს ჭრთმთა ზედა მსგე და ერთსა ჟამსა კოსტანტიოს და სეგაროს და მაქსიმიანოს და მაქსენტი. და კოსტანტიოს უეეე და კოსტანტინოს, ძემან მასმან, დაღლიაჲ და ფრეტანიაჲ დაიპურეს ხოლო სევიროს და მაქსენტი ჭრთმი. და მაქსიმიანოს აღმოსავალი, რომელსა, ვითარცა მრავალთა საბაგელებთა და უწესობათა გა-

20 ნუძლომელად მოქმედსა, ამო თანა დეფნულებისა მწარისა უოეელსა შინა აღმოსავალსა ქრისტიანეთა-თუს აღმძრეელსა, რომლისა-ზე მრავალნი კეთილად მსახურთაგანნი იწამნეს, სამართლად მიეკადნეს ზატიენი დირსნი კადრებაიანი ვითარცა საუკუნოდ შემთხუვადისა მისდა ტანჯვისა წინაშესაგაღნი რაჲმე და წინ-

25 დნი. რამეთუ მძნვარათა სნეულებითა მოცკულსა ძლიერნი საღმისანი და ტკვილნი დამკესელნი უოვლისავე გუამისანი შეექმნებოდეეს. და შინაგანნი ვიდრე-მე შინაგანმგზებარისა მას მეურკალებისა სიმასფრითა საწყალობელად განხერწყნებოდეს, ხოლო გარეშე გუმი უოეელი სახედ ცულისა დადნებოდა. და ამო თანა სახედველნი წარწემდეს, და სენსა სიბრმისსა მთავარდა უოვლად-მეღკარი. ლ გარდარეულებითა მგზებარეობისა მოტყინარებათაჲთა ძუაღნი დადნეს და შეკუმეს კორ-

30 ტთავე თანა, ვიდრემდის უჩინო იქნა მისგან შესახედავი კაცობრივისა სახისაჲ. ვინაჲცა ამაერ საწყალობელად განხერწყნილი ლ უბადრუკებითი კანრუხილი ლ დაღლილ- A1971
 ვილი ესოდენსა სულ მურაღობასა განუტევებდა, ვიდრემდის არა რაჲთ განუყოფ-

111 რომელსა R.—12 სამართლთა და C.—26 სიმძაფრისა B.—30 ვიდრემდის (ვ'დის)] ვ'დ C.—82 არა რ'ა C.

15-18 კოსტანტინოს, სევიროს (სევირინოს B). მაქსიმიანოს და მაქსენტისთვის A m. recent. et B.

ვოღა საფლავს შინა დაკნინილია შეუდართა. ხოლო მან ამათ შინა კნინ ოდენ რაღმე
 ცოცხალმან სელთა-ითქუნს და სიკუდილს ჰხადა, და ვითარცა აღსასრულად მიახლე-
 ბა.დ. თჳსი აგრძნა მედგარმან ესე ვითარი რ.ღმე თქუა: რ.წ. მე; საწყალობელსა და
 ღირსსა გოჯებთასა, თუ ვითარი ქრისტეანეთა მიმართ კადრებულთა უღმრთოე-
 5 ბათაჲ ღირსი მიმაქუს მისაკებელი“ და ამათა ფრიადითა საღმრთობათა და ტკი-
 ვილითა სელისაჲთა შეტყუელი მოკუდა. რომლისა-ზე გარდარეულითა სიბორო-
 ტეთა მისთა-თჳს მძნვარე სიემილიჲდა სიკუდილი ეუფულა ქუეყანას მას, რომლისა
 მპრობელ იულ იგი, და თითოსახენი სენნი და სიულებანი განჰხრწინდეს საწყ-
 10 ელობელითა კაცთა. და ამათ თანა სომეხთა-შიერი ბრძოლაჲ ზედსა-ლეღა მძღაგ-
 რსა, და ესე ეოველნი ერთბამად მასვე და ერთსა ჟამს შეეშთხვნეს მას, და მის-
 ქუეშეს სოფელსა სამხილებულად ღმრთისა-მიმართისა მის ქედმადლობისა მისი-
 სსა და რამეთუ კერძთა-თჳს წარგებულისა მის მოსწრათებისა მისისა და ჩუენდა
 მომართ ქმნილისა-თჳს უღმრთოებისა სიემილი და სიკუდილი და ბრძოლანი
 ერთბამად მოიწინეს მის ზედა. და საწყალობელისა მის დაქტევისა თჳსისა წინა-
 15 შესჯულნი მიიხუნა მახ, და იგი ვიდრე-მე მისთანაჲთა მკედრობისა თანა ბრძო-
 ლითა სომეხთაჲთა დამობილ იქმნა, ხოლო სხუათა მათ მის-ქუეშისა ქაღაქ-
 სოფლებისათა მკედრთა ერთბამად სიემილი და სიკუდილი უბადრუკებით გან- A197b
 ხრწინდა. და ბეკნი უკუ იუენეს ქალქად-ქალქად მომწუდარნი. ხოლო უმრავ-
 ლესნი სოფლად-სოფლად და დაბნებად. ეურომსდა სათქუმელ არს, ვითარმედ
 20 კნინდა და ეოველნივე ნაკლულევანებითა საზრდელისა-ჲთა და მომსრველობითა
 სიულებისა-ჲთა სიკუდილსა მაცემოდეს. რამეთუ რომელნიმე თიკათა შირუტ-
 ეუთა-სახედ ჭაშითა მოსწუდებოდეს, ხოლო რომელნიმე განბიტეხულნი ვითარცა
 კერძნი რაღმე შეუდარნი აქა და იქი რეუეთ მიმოკუეთებულნი და შებრკოლებულ-
 ნი დაცოდექს ფალოცთა ზედა. ვინაჲცა შეუდართა და შიშუელთა გუამთა მრ-
 25 ვადდეღე დაუფლველად მავრდომილებაჲ საწყალობელსა და საღმრთობიერსა ხილვა-
 სსა მიჭმადლებდა მხალგაელთა, ხოლო რომელნიმე შესკუმელ იქმნებოდეს ძაღ-
 ლთა. და კუალად არა უდარეს ამისსა სასიკუდანი სენი ოკერ ჭეოფდა ეოველსა
 სახლსა ესე ვითარებ უკუე იუენეს მასქმინთაჲს უტგნურისა ქედმადლობისა მისა-
 ტებელნი და ესე ვითარ მისი ეოკლად-მწარე აღსასრული. რამეთუ ძეგლსა შინა
 30 აღწერთ დასახხა ესე, ვითარმედ უკეთუუ ნათესავი ქრისტეანეთაჲ ადიკოტოს,
 ეოკელთა კეთილთა უნაკლუდობითა გარდაცემულ იქმნეს მოქალაქობაჲ ქრომაელ-
 თაჲ. რომლისა-თჳსცა სიემილი და სიკუდილი და უწჳმრობაჲ და ეოველი,
 რაოდენი რაჲ არს თქუმად შესაძლებელი ძერი, მაშინდელთა მათ კაცთა ეუფ-
 ლა, ვითარცა ითქუა.

8 მედგარმან|მღვწარმან C.—19 ქმნილისა მის B.—14-16 წინაშესავალნი| შე-
 სავალნი B.—19 უფროსად C.—24 ფალოცთა C.

ხოლო კოსტანტი, რამელს იგი ეწოდებოდა მწუხან მდელთაჲს ფერობისა-
 5 თჳს ფერსა ზირსა მისისა, დაუტყუა რაჲ სიკედლითა ცხორებაჲ. ძე მისი კო-
 დტანტინე მონაგვადე ექმნა მთავრობისა. რომლისა სიძვისაგან შობილთბ.ს | მე- A198a
 ტუელები იმსილებიან განცხადებულად თითოსახეითა აღმწერელთა მიერ ვითარცა
 10 სიტუამტუეუარნი და ამოცნობანი. ეგრეთვე მსგავსად, ვითარცა მოკუდა სევი-
 რის, ლიკინიოს სიძე კოსტანტინისსი შემოვიდა ნაცვლად. ხოლო კოსტანტინეს
 შემდგომად სიკედლისა მამისა მისისა შეემსხვა სენი რაჲიე, ვიდრემდის ვერცა
 მოკუთა წინაჲსწარმცნობელობამან, ვერცა კელოვნებამან მკურნალთამან და შეზა-
 ვებამან წამალთამან უძლო განკურნებად მასსა, რომლისა მიმართ მივიდეს მსა-
 15 ხურნი კერპიანი და ჰრქუეს ვითარმედ „უკუეთუ აღავსო ავაზანი უხრწკლითა ურმათა
 სისხლითა და ცხელსა მას ჰერობისა მან სისხლისსა შთასწვე და იბანო, გან-
 კურნებად ხა. გუეშულებისა მაცისგან“. ამის-თვსცა შეკრებოდა უკულისავე მის
 სამთავრომსაგან სიმრავლე ურმათაჲ ბრძნებითა სმეფუამთა. და ღლეს ეროსა
 20 გარესლგას მეფისასა შეემსხვნეს მას უოველები იგი დედანი მშობელნი მათ ურმა-
 თანი თმაგანსნილნი და ძუძუგანშიშულებულები ფრიადისა თანა გოლებისა და
 ცრემლთა. რომელთა-თჳს იკითხა მეფემან და, ვითარცა ისწავა, ვითარმედ დე-
 დანი არიან მოსიკუდიდ განინებულთა ურმათანი, ცრემლნი გარდამოსთხინა და
 თქუა: „უფრომსდა კეთილ არს ჩემდა, რათა მოგვედ ცხორებისა-თჳს უბრლო-
 25 თა მათ ურმათამსა, ვიდრელა მოწუედლითა მათითა უსახურისა და კაცთ-მოძუდი-
 ს ცხორებისა აღრევაჲ და ამიერ მომავლისა სიმრთელისა მამთხევაჲ“. და ესე-
 ნი რაჲ თქუნა წარჩინებულთა მიმართ, თჳთ შევიდა ჰალატად და არა ხოლო
 შეიღთა მათთა უკუნტქმაჲ ბრძანა დედებო-თჳს მის, არამედ საკედლებისცა და
 საგზლასა უხუებით მიეცმა მათი განაჩინა, მიიქცეოდინ რაჲ სახიდ თჳს.

და ვითარცა ესე იქმნა, მას დამესა ჩუენებაჲ იხილა შეფერინ, რომელსა
 25 შინა წარმოუდგეს მას შობიქულები ქრისტესსი და ჰრქუეს: „სუენ ვართ მოცი-
 ქულები ქრისტესსი, ჰეტრე და ჰაედე, და მ...ვდინებულ ვართ ღმრთისა მიერ
 განკურნებისა შენისა-თჳს და ცხორებისა ურმათა მათ მიმართ ქმნილისა-თჳს | მო- A198b
 წუალებისა და თანაღმობისა შენისა. წარივდინე უკუე და მოუწოდე მათთ სერა-
 ჰიოღთ სიღვესტროსს, და გიერენოს შენ ნამდვლვე საღმრთოჲ და საცხორე-
 30 ბელი წყაროჲ, რომელსა შინა განბანითა არა ხოლო კორციელი სიმრთელე
 მიიღო, არამედ უფროსი და სელაიერა“. და ვითარცა განთენა, მთაკინი ნეტა-
 რისა სიღვესტრომსა და ფრიადითა ჰატივითა მოიკანა იგი ჰალატად. და აღ-
 და შეფე და თაეუანის-სცა მას და ჰრქუა: -კეთ ღად მახუელ, სიღვესტრე“.
 და ასაკოპოსსი მიუთო: -მმვლობაჲ უფლისაჲ მამრ და მცხოვარებოდა მიეც-

1. შინა განკურნებნი B. - ძუძუგანშიშულებული C.
 1-3 დიდისა კოსტანტინეს მეფობისათ A manu recent. et B.

მადლენის შენ“. და მეიქემან ჰრქუა: „გაკედრები უწყებად ჩემდა, უაუეთუ გტინან ვინ ღმერთის ზეტრედ და ზაფლედ სახელდეულები“. და ეპისკოპოსმან თქუა: „ჩუენ ერთი ღმერთი გუაქუს, შემოქმედი ცათა და ქვეყანისაჲ, რომლისა სარწმუნონი მოსანი არიან ზეტრე და ზაფლე“. სოლო მეფემან ჰრქუა: „ძალ გიცა, 5 ე. ეპისკოპოს, გამოსახვისა რაჲსამე მიერ ჩუენებაჲ ჩემდა სახეთა მათაჲ, რათა ვცნა უცხადესადრე, უკუეთუ იგინი არიან მოგლინებულნი ჩემდა ღმერთისა მიერ?“ და მეესკუელად უბრძანა ეპისკოპოსმან დეაკონსა თჳსსა მოხუმაჲ ფიცარსა ზედა დასახულთა მსგავსებათა: მათიჲჲ რომელნი ვითარცა ახილნა მეფემან, ხმა ეო ხმითა დიდითა: „ესე არიან ჭეშმარიტად, რომელნი სიზმრივ წარმომაღგეს მე და მიბრძანეს მოწოდებაჲჲ შენი, ე. სილვესტრე. და აწ მიჩუნე მე წყაროჲცა რომელი თქვეს, რომელას მიერ სულით და კორცით ვცხობნდე“. და მუნქუესვი ბრძანა ეპისკოპოსმან შემზადებაჲ ემპასოს წლისასა და ნათელ სცა მეფესა. და მეის აღმოვითა ემპასოსკან განმრთელეუელი და წყალსა შინა დამტრეებელი ნაგუჳთა კორცთასა ვითარცა ქვეთა რათმე თეგზისათაჲ. რომელი ვითარცა იხილეს გემზრახობამან სჯნელიტიკოსათამან და სიმრავლემან ერისმან 15 მიმღებელად სრულადიას სიმრთელისა, ღაღად ევეს და თქუეს | „ერთ არს A199ა ღმერთი ქრისტეანეთაჲ, დიდი და სპიხელი. და ამიერთგან უოველთა გურწამს მისა მიმართ და ნათელ ვიდებთ რამეთუ ვიხილქნიბთ დღეს დიდნი საკვრველე ბანი“. რომელთა მამართ მეფემან თქუა: „კაცობრივნი ვიდრე-მე საქმენი იძულებით იქმნებიან. სოლო საღმრთონი თუთაღრჩევით. ვინაჲცა ღმერთი კეთილითა აღრჩევითა და გულითადითა სიუერულითა ირწმუნების. ამის-თჳს არა იძულებისა, არამედ თავის-უივლასა ბჭობისა მიერ გამომრჩეველთა გუნებაჲს ქრისტეანეოფთაჲ, რომელთა იგი თუთ ენებოს, და არა კაცობრივითა შიშითა მოუყანენ: და ღმერთის-მისხურებად“. და ვითარცა ესმა ესე ეოველთა, სერგილად მის სარწმუნობისა და სიუერულად მისსა აღტყინნეს, უფროჲსდა რამეთუ სთნდა მეფისაჲ და სარწმუნობებისა სიმძღვე და მუედროებაჲ. და მუნქუესვე დედამან მისმან ელენი ნათელი ილო ღმ ნათესავთა და მეგობართა მისთა.

ამისსა შემდგომად ესმენს მაქსენტის მიერ ქმნილნი ჰრომეს შინა უწყისონი ჭძრნი საქმენი, რომელთა ძლით სავედრებელისა ჰრომთაჲსა მიმთუაღველმან განაღაშქრა მას ზედა, ჭნიში რაჲ ვეარისაჲ ნათლის სახე ცათა შინა იხილა, რომელსა ზედა წერილ იყო ვითარმედ (ამით სძლო), მეესკუელად თქრომთ-შენაწევრებელთა მიერ სახოფან ეო იგი ქვეთა და შუბსა ზედა აღმართებულისაჲ ბრძანა წინა წარძღუანებაჲ ღაშქრისა თჳსისაჲ, რომელითა სძლო მაქსენტის მდინარესა რასმე 30 წყალ და ეგრეთ შევიდა და დაიპურა ჰრომი, სოლო მაქსენტი მდინარესა შთაიშოთ გაქცეული. რომლისა-თჳს მატინეირავალი ეკსეუციტა იტყუს: და რომლისა

14 ნაგუზმსა C.—19 საქმენი გე B.—22 ბრძობისა B.—27 ელენე B.

ზედა სრულ იქმნა განცხადებულად ვითარმედ 'ეტლები ფარაოისი და ეოგელი
 ძალი მისი შთასთხისა ზღუასა. რჩეული მკედრები ს:მმდგომოიაჲ მ:თ ღანთჲა ზღუა-
 სა მეწამელსა. ღრმამან დაფარნა იგინია. რამეთუ ეგრეთვე მსქენსტი და ტერვიდნი
 მისნი და სპარაზენნი დაკდეს სიღრმედ ვითარცა ლთღი, რაჲმს იგი ღირსიასა-
 5 მიერსა მას ძალსა | კოსტანტინესსა ზურგი შიპქტა მეოტმან მდინარესა ზედა, A199b
 რომელი მან დაბურა და განკადა და წარსაწყმედელად თავას თავისსა უკეთურე-
 ბით მოიკელოვნა და მთხრებლა, რომელი თხარა, შთაქარდა და მიექტა საღმო-
 ბაჲ მისა თავსა მისსა და სადრუვე მასი თხემსა მისსა ზედა დაჟდა. და ესრეთ
 იგი ვიდრე-მე და მისთანნი დაკდეს ვითარცა ბრძენნი წყალთა მათ შინა იერი-
 10 ღთა. ხოლო საღმრთომან კოსტანტინე ადიდა ღმერთი საქმეთა მათ ზედა და
 ესრეთ ძლევა შემოსილმან მიიშართა ჰრომელ, რომლისა მიგებებად განიკდეს მის
 უოკელი სიმრავლე ერისა ჰრომელთაჲსაჲ დედებისა თანა და ერშებისა ბრწეინ-
 ვალითა შირითა და სახარულეგანთა თუღითა და სუღითა მიჰხედავადეს მას და
 შეიწყარა რებდეს მას, ვითარცა მკსნელსა და მცხოვარსა და ქველის მოქმედსა და
 15 საქებელთა და სახარულეგანთა ხმათა მიერ მ:ღღობით მოაკითხვიდეს. ხოლო მან
 ვითარცა თანა ნურგად თავისა მომგებელმან ღმრთისა მიმართისა კეთილად-მისხე-
 რებისამან და რაღთურთით არა აღტაცებულმან არცა ზუთობით შერუეულმან ხმ-
 ბასა მას ზედა ქებათაჲსა ღმრთოსა შეწყენსა მიამქმა მიზეზა ძლევათა წარმარ-
 თებისაჲ. და ესრეთ ღმრთის მოძულენი ვიდრე-მე წარწყმედეს და უჩინა იქმნეს და
 20 მცირედჲმ მომგებელი მთავრობასანი საუკუნოჲსა და ვიწყებინა მთხრებლად ეო-
 ვლით სახლით და სახლეულათ-ურთა შთაქდეს და შაქენეს. რომელთა-იჯ სიტუჲ
 იტუჯს კუალად ვითარმედ ძმავლი იქადეს ცოღვილთა და გარდაცემს მშვლდსა
 მათსა დაცემად გლახაკისა და დიფრდომილისა და მოკლუად წრფელთა გულითა.
 არამედ მახვლი მათი განქონს გუღსა მათსა და მშვლდი მათი შეიმესრა,
 25 ხოლო ეკლესიისა მიმართ კეთაჲდა-მისხურთაჲსა კაჲლად იტუჯს საღმრთოჲ
 სიტუჲჲ ვითარმედ ცნე გეშინან რამეთუ კდემულ იქმენ, ნუცა გრცხუენინ რამე-
 თუ უუედრებულ იქმენ, რამეთუ სირცხვლი შენი უკუნის:მდე დიქიქიოს, და ეუედ- A200a
 რებაჲ ქურთიკობისა შენისაჲ არღა მოიკსნოსა და შემდგომთა.

10 კონსტანტინე A : 6 post inscrip.: item 256; 2: 256; 3: atque 256; 11 კოსტა
 et კოსტანტინოს). — 13 მიხედვიდეს C. — 23 დაგრდემილისა A. — 28 შემდგომი B.

[წიგნი მეხუთე.]

კოსტანტინოს-თვის ღიღისა.

ხოლო შემდგომად მაქსენტიუსს მეფე იქმნა კოსტანტინე ღიღი, რომელმან
 5 მესუკულად ბრძანებნი განსცნა უოფლით-კერძო, რათა ექსორიობათა შინა მეოფნი
 ქრისტეანენა ადგილითვე თვისთა შატვიით კუალად ეგნენ და ტაძარნი უკუე კერ-
 პთან დიორღუენ, ხოლო ეკლესიანი ქრისტესნი აღეშენენ ამთ თანა დასხნა
 სჯულებიდა საუოფელთაონი რათა ტაძარი კერპთანი მდღელთა ქრისტესითა მიე-
 10 ცნენ და რათა მხოლოდ ქრისტეანენი ოდენ მთავრობდენ და მოღაშქრობდენ, და
 ოთხშაბათსა და ზარასკეუსს უოფელნი იმარხვიდენ და ჯურიაკუსს უქმობდენ და ზა-
 ტიე სტეზიდენ, მათ უკუე ვნებისა-თვს, ხოლო ამას ადღკომისა-თვს უფლისა, და
 ჰურასას მონასა არა მოიყილდენ არცა სჯულისებრთა მსხუერპლთა შესწირვიდენ,
 და ჯურათა არღარა ვინ დაისჯებოდის ნ:ტივისა-თვს ჯურისა, და რათა დრაჰკანსა
 15 მასსა და ხატსა ჯური თანადასხვოდის მარადის. ხოლო ცოლად ესუა მაქსიმი-
 ნა ასული დიოკლიტიანესი, რომლისკან შვნა სამი ძენი, კოსტანტინე და კო-
 სტა და კოსტანტიოს, ხოლო ძმანი დაღმატი და კონსტანტიოს, რომელთა ესხ-
 ნეს ძენი, დაღმატიოსს უკუე სხუად დაღმატიოს, ხოლო კონსტანტიოსს ღალოს
 და იულანე.

ხოლო კანტოლუსა შინა ჰრომისას მთხრებლს რასმე შთასავალსა შინა
 მქობებელსა სამს სამოცდახუთისა ხარისხისასა მეჯდრ იყო ვეშაზი რამე უო-
 20 ფლად ღიღი, რომელი იგი მრავალგზის მთხრებლისა მისკან ანახლით აღმო-
 ჴრობითა და მობერკითა მსხუერედ განჰრეყენდა მეოცთა ქადაქისათა და უფრომ-
 სდა ერმათა. რომლისა-თვს კუედრეს ედენთაქანნი ვიეთნიმე საღმრთოსს სილ-
 ვესტროსს და ჰრქუეს: „შაავედ, მქობისკობოს, მეგნესა მამართ და ეუ სახელითა
 25 ღმრთისა შინასათა, რათა დაეცადის მის-მიერი ხრწნილება კანთაჲ წელიწადსა
 ერთსა, და გუწქმესეს უოკელთა დ:ნათელ ვიღოთ“. ხოლო სილვესტროს შთა-
 ვიდა მუნ და ზოფა სენაჯი მცირე, რომელსა აქუნდა ბქენი რვალისანი, რომელ-
 სს შინა მეჯდრ იყო ვეშაზი, და, ვითარცა დაჰქმნა იგი სახელითა ქრისტესითა,
 არღა გამოვიდა ვეშაზი იგი მიერ. ესრეთ ორნი რაჲ წილნი გარდაჰედეს, უოკე-
 30 ლნივე იგი, რომელნი ზარკუედ მსხუერპლთა ჰმსხუერებდეს ვეშაზსა, და სხუანი
 მრავალნი მოჰედეს საღმრთოსსა სილვესტროსს და სათელ ილეს.

ხოლო საღმრთომან კოსტანტინე შეკრიბნა ჰურისანი მდღელნი და მწიგნო-
 ბარნი კაცნი ასოფნი, რათა სიტყუს-გეზა უას სილვესტროსის თანა გამოცხადე-
 ბისა-თვს სრულადისს ჰქმსარტებისა და დაქანისა-თვს ჰურიეპროქისა ურცხ-

ნოებისა და მომხრახობისა სადა იგი შემოკრება კინდა და ყოველი ქადაგი
 წინაჲსე სამეფოდას სამსჯავროდას სმენად სიტუჲს-გებას ორკერძოთაჲჲ მწეობრ-
 თასა სარწმუნოების-თჲს ქრისტესისა. და ჰყოითა ვიდრე-მე იწყეს სიღვესტ-
 რომს მიმართ სიტუჲდ ესრეთ: „რამელმან წერიდმან მოასწავა წინაჲსწარ ძა-
 5 ს-თჲს მარ. ამისა, და რამელმან წინაჲსწარმეტუჲელმან ვიიარცა ღმერთი წინაჲ-
 სწარ ქადაგა მარიაშისგან შობილი იგი?“ ხოლო სიღვესტროს მიუგო და ჰრქჲჲ:
 „ნამდღვე სტოებით ტუშმარიტებით არმცნირებოთა წერილის: მათ არცა მათ
 შინა მდებარისა სიღვესტროსა მოძღვრებისაჲთა. რამეთუ ვის-თჲს თქუ, დიდმან
 ესათ ესრეთ აჲჲ ქაღწელმან მეცლად იდოს და შეეს ძე და უწოდინს სახელი
 10 მისი ემშნუჲდა, რომელ არს ჩუენ თანა ღმერთი? და ძანველ ვიდრე ცნობად-
 მღე ურმისა ხდას მამისა ანუ დედისასა | წარმოიღოს ძალი დაშავისაჲ და ნატ. A201a
 ეუჲნავი სამარიაჲსაჲ წინაჲსე მუჲეთა ასურასტანისათაჲ. ხოლო ღმრთ ს-მხილველი
 მოსუ: ადმოჰქაღესთ ვასეულადი იაკობისგან და კაცი ისრაელისგან და მისრნეს
 მთავარნი მოაბისანი. და ავაოფაჲეს კაცი თელისგან მისისა და ეუჲლოს ნათე-
 15 სავთა მრ ვალითა. აჲ უჲჲ, რამეთუ ვითარცა კაცი გამოსახებად არს, მათ მიერ
 წინამოესწავების; ხოლო რამეთუ უფალი არს უოველთაჲ კაცად გამოინებული
 იგი, წინაჲსწარ მოასწავებინ ვუჲლად მტუჲელნი ესრეთ: აჲჲ უფალი დაჲჲეს
 ღრუბელს: ზედა სულ მტარეს და მოვიდეს ეგჲჲტელ, და შვიძრნელ კელით-ქმნულ-
 20 ნი ეგჲჲტისანა. და აჲჲ ღმერთი ჩუენი მოვიდეს და მაცხოჲრნეს ჩუენ. და მაშან
 განგებუნენ თუჲლნი ბრმათანი და უურნა ურეთანი ადგუნეს, და ვლდებოდი ვითარცა
 ირემი მკელობელი. და ცხ დ იჲოს ეს: ბრკვნილია ვინაჲცა წინაჲსწარმეტუჲე-
 ლებაჲ ვიდრე-მე მოსლვასა ღმრთისასა ქადაგებს წინაჲსწარ, ხოლო სასწაული ვამ-
 25 სცა მოსლვასა საცნაურ ჰყოფენ რამეთუ მაშინ აღესრულენ ესენი რომელნი არა
 ოდეს ქმნაჲ არიან სხვას ვისგანმე უწინარეს ამისა ისრაელის შორის. ხოლო
 ვნებისა მისისა-თჲს კუჲლად იტუჲს: კაცო წელულებას შინა იჲო და იცის თავს-
 დებაჲ გუჲმისაჲ, უბატოო იქმნ და არა შეჰრცხა. მან ცოდვანი ჩუენნი იტუ-
 30 რთნა და ჩუენთჲს ელმოდა. და ჩუენ შევჰრცხეთ იგი უოფად საღმობასა შინა
 და წელულებასა და განბოროტებასა. ხოლო იგი იწყლა ცოდვითა ჩუენთა-თჲს და
 იტუჲსა უსჯულუობათა ჩუენთა-თჲს. სწავლად მშჯდობისა ჩუენისაჲ მის მიერ,
 35 წელულებითა მისითა ჩუენ განვიჲურნით. და რამეთუ აღებულ არს ქუჲენით
 ცხორებაჲ მისი, ხოლო ნათესავი მისი ვინმე მიუთხრას. და მოსე ჰხედვიდაჲ,
 იტუჲს, ცხორებასა თქუენსა | დამოკიდებულსა წინაჲსე თუჲლთა თქუენთა და არა
 გრწმენესა. და ღაჲით ჰარისგან ქრისტესისა იტუჲს: აჯანუერიტნეს კელნი ჩემ-
 40 ნი და თუჲრნი ჩემნი. და განიჲესსა სამოსელი ჩემნი და შექაღვომისა. ხოლო
 35 ვითარმედ სასიკებაჲ იეთ წარმართთაჲ, იაკობ უჲჲ წინაჲსწარ თქუ: არა მოა-

1 შემოკრებს B.—27 შევრატებო C.

A201b

კლდეს მთავარი იუდაელები არცა წინამძღვარი წვედილიაგან მისია, ვიდრე მისი მოვლეს, რომლისადა დამარხულ არს, და იგი არს სასიკეთად წარმართთაჲ. და კუდად ესაი: «და იუოს ძირი იესუსი, რომელი აღდგომად არს მთავრად წარმართთა, და მას წარმართნი ესვიდნენ. და ესე ვიდრე-მე მცირედნი ითქუნეს გამო-
 5 საინებულად ქმნილთა მ:თ. ხოლო უოველი წერილი სახსრად არს მხილებითა ურწმუნეობისა თქუენისაჲთა. რამეთუ ვის თდესცა სადმართთა წერილთა შინა მოკსენებულთა: წმიდათა წინადაწარმეტყუელთა და მართალთაგანსა მხოლოდსა ქალწულისა თდენ მიუღიეს შემტევიებაჲ კორცთაჲ? ანუ ვისსა შობასა წინამსრობდ-
 10 ქმნილ არს ვარსკულაჲი ზეტათა შინა და შობილი იგი უწყებია უოველისა სოფლისადა? კუდად რომელი შეფუთაგანი უწინარეს შემძლებულთაჲს ხდად სახელსა მამისა ანუ დედისაჲს მეფე იქმნა და ძლევაჲ ალაღვიან მტერთა ზედა? ანუ რომელი აღდგა ესე ვითარი მეფე ისრაელისა შორის, რომლისა მიმართმცა დაეფა უოველი სასიკეთად წარმართთა, და არამცა უოველით-კერძო წინადადგომილ იუენეს მის-
 15 და? რამეთუ ვიდრემდის ეგო ისრაელი, ბრძოლასა დაუკებელი მოეგო მისსა მიმართ, და სამარადისოდ მბრძოლჲ იუენეს ისრაელისა, რამეთუ ასურასტანელებნი აჭირვებულეს, მეგუბტელნი სდეჴნიდეს, ბაბილონელებნი სტყუენვიდეს და ასურნი ზედადუდგებოდეს. ანუ არა დავით უკუე ასურთა|და მთაბელთა ჰბრძოდა და
 20 იბრძოლებოდა, ხოლო იოსია მახლობელთა მკერ იბრძოლებოდა, ამით-თანა ესე-კიაცა მომომ იუო ამხარტაგანებისაგან სენაჭირი მისსა? და ისრაელ ვიდრე-მე აღ-
 30 მორეველი წინადადგებოდა, ხოლო მოსეს ამაღლი წინაგანწყუებოდა, და, ვითარმედ უოველით-ურთ მოუმზდებელ იუო ისრაელისა მიმართ მოუმდოვრებულთაჲ წარმართთაჲ, ვიდრე აქამომდე მოწამე არიან საქმენი

და შვიგნობართა მიუკეს და ჰრქუეს: «არა უფარ ვჰყოფთ. ვითარმედ ებე უოველნი წერილ არიან, ხოლო მოველით ჯერეთ არდა სადა მოსრულსა სიტყუასა დმერთსა». ხოლო სილვესტროს ჰრქუა: «და ვითარ არა გესმა დანიელასი განცხადებულად წარმომეტყუელისა და ეამსა შობისსა და საცხორებელისა ქრისტეს მისდვისსა წარმომაჩინებელისაჲ? რამეთუ ესრეთ იქუა მისსა მიმართ მზარხვალმან ანკელოზმან ვითარმედ «სამოცდაათნი შდეულებნი სრულ იქმნენ ერსა შენსა ზედა და ქალაქსა წმიდასა დასრულებად ცოდვისა და ღმრთებად უსამართლოებისა და დაბეჭდვად ცოდვასა და აღკიცხად უსამართლოებასა და მოწოდებად სიმართლესა საუკუნესა და დაბეჭდვად ხალვასა და ცხებად წმიდათა წმიდათასა. და სენა და გულის-ხმა ჰყო: გამოსდვითგან სიტყუასაჲთ მიგებად და აღშენებად იერუსალემისა ვადრე ქრისტესამდე წინამძღურისა შდეულებნი შდე და შდეულებნი სამოც და ორა. და სხუათა მიმართ ვიდრე-მე ნუ უკუე და ჰმიზე-
 35 ზობდეთ და უოფადთა ეამთა შინა იტყოდეთ აღსრულებადობასა წერილთასა.

ხოლო ამოდა მიმართ რაჲ ძალ გიც თქუმაღ ანუ რაჲთ-ურთით აღებადღა ზი-
 რისა? სადა ესე ცხებადღა იქადაგების და ცხებული იგი არა კაცად, არამედ
 წმიდად | წმიდათად აღიარების. და ვიდრე მოსლვად მისდამდე იერუსალქში A202b
 5 ჰქვიეს, ხოლო მიერთგან უოველი წინაჲსწარმეტყუელებაჲ და ხილვაჲ დასცხრე-
 ბის ისრატლისა შორის, ცხებულ უკუე იქმინეს ძუელად დაფით და სოლომონ
 და ეხეკია. არამედ იერუსალქში და ადგილი ეგნეს, და წინაჲსწარმეტყუელნი
 წინაჲსწარმეტყუელებდეს, და კუალად ცხებულნი იგი წმიდად კაცად და არა წმი-
 დად წმიდათად იცნობებოდეს. ხოლო ოდეს დასცხრა წინაჲსწარმეტყუელებაჲ
 და ხილვაჲ იერუსალქშით, თჳნიერ აწ, ოდეს წინაჲსწარმეტყუელებული და წმი-
 10 დაჲ წმიდათაჲ ქრისტე მოვიდა? ვინაჲცა ნამდვლეუ დიდი და ცხადი სასწაული
 არს მოსლვისა და გამოჩინებისა მისისაჲ, არღა მერმეტა კებულად დგომაჲ იერუ-
 სალქშისაჲ, არცა აღდგომაჲ წინაჲსწარმეტყუელისაჲ, არცა ხილვისა გამოცხადე-
 ბაჲ მათდა. და სამართლად იქმნა ესე: რამეთუ ვინაჲთგან მოვიდა უწყებულნი
 და მოსწავებულნი, რა და რა საკმარ იყო მყოფობაჲ მუწყებელთა და მომასწავე-
 15 ბულ? რამეთუ ამის-თჳს წინაჲსწარმეტყუელებდეს, ვიდრემდის მოვიდა წინა-
 სწარმეტყუელებული და დამკსნელი უოველთა შეცოდებისაჲ. რომელი უკუე წი-
 ნამძღვარი გამოვიდა ბეთლემით და იერუსალქშისა შვესიდა, რომლისა გამოსლ-
 ვაჲ დასაბამითგან დღეთა საუკუნეთა და ჰარველ მზისა ჰქვიეს სახელი, და
 მიუთხრობელ არს ნათესავი, ვითარცა წერილ არს? და წმიდათა უოველთაჲ მოთ-
 20 ხრობილად უწყით ნათესავი და დამწყებელთა იერუსალქშისათასა შეცნიერ ვართ
 შობასაცა და სიკუდილსა მათსა.

ესრეთ უკუე სიტუუა უკებდეს რაჲ ურთი-ურთას. მუფარემ და ფრადი-
 თა ზედა-მიწვენით დამტკიცებითა მეტყუელებდა და გამოაჩენდა სილვესტროს
 საღმრთოთა წერალთაგან ქრისტტშ-თჳს და დიდად იძლეოდეს ჰურიანი, თქუა
 25 ვინმე ერთმან მათგანმან სახელით ზამბრი სხუათა მათ ჰურიათა მიმართ: „უკუე-
 თუ სილვესტროს სიტუუათა უურს უზეკობთ, საჭირო არს მამულთა სჳულთა
 დატყუებაჲ და ამოღის ამის კაცისა შედგომაჲ, რომელი მამათ ჩუერთა ჳურს
 ატუეს. არამედ ისმინედ ჩემი მეფემან, და მოკვანებულ იქმინედ | კუროჲ ველური A203a
 რათა ვაჩუენო მე დღეს წინაჲშე მისსა ძალი სახელისა ღმრთისა ჩემისაჲ რამეთუ
 30 არა სიტუუათა, არამედ საჭმეთა მიერ მნებაჲს ჩუენებაჲ ჳუმარიტებისაჲ“. მამინ
 სილვესტროსცა ევედრა მეფესა მოკვანებად ეგე ვითარისა მის კურომსა და
 ჰქვიითა ზამბრის თუ რაჲსა-თჳს ითხოვს მოკვანებასა მისსა. ხოლო მან ჰრქუა:
 „ვინაჲთგან სახელსა ღმრთისა ჩუენისა ვერა რაჲ აკებელი ბუნებაჲ მოისმენს
 ცოდვლივ, მნებაჲს, რათა ცხადად წარმოვაჩინო კურომსა მიერ ძალი მისა“.
 35 რომლისა მიმართ სილვესტროს თქუა: „და შენ რომღათა ს:ხითა დაისწავე

სახელი იგი? სმნით ვისგანმე ასე წარკითხვიოთ?“ ხოლო მან თქვა: „კერცა ქარტასა ვერცა ხესა ვერცა ქვასა ძალ უც დატუნდა მის სახელისაჲ ხოლო მე ვიმარხე და ლაქანას შინა შთავასხ წყალი და მუნ დავისწავე ესე“. და ვითარცა ამას იტყოდა იგი, აჭა მოვიდა კურომცა მრავალთა კაცთა მიერ

5 ზიღვით მოვეანებული, რომელი ეოვლად-ველეურ რამე და დიდ იყო ფრიად. და ზამბრი სილადით ჭრქუა სილვესტროსს: „აწ უკვე სიტყუათა შენტა მიერ და მიზეზმან მრავალ-მეტყუელებისა შენის:მან ესერა დასასრული მიიღეს ვინა:ცა უკუეთუ მოსავ ხარ სახელისა მიმართ ღმრთისა შენისა, შთაუთხარ იგი სასმენელსა კურომასასა და ეოვლისა მწერობელად აღსარებულ იქმნეს იგი.

10 ხოლო უკუეთუ არა, მე ვეო ესე, და ეოველი სარწმუნოებასა ჩემსა შეეძინნენ“. ხოლო ჭურიათა და სხუათა ერთა აწვეს ზამბრის თქემაჲ სახელისაჲ მის სასმენელთა მიმართ კურომასათა. რომელი ესე იქმნა რაჲ, მეთის დიზახნა და დნი კურომან და თუაღნი წარმოსცვენეს და მოკუდა. მაშინ უკვე მხიარულე-ბით ჭკრთებოდეს რაჲ და სილადით იქადოდეს სილვესტროსს ზედა ჭურიათი, A203

15 ხოლო ქრისტეანენი ფრიად მწუხარე ივენეს. ევედრა მეფესა სილვესტროსს, რათა ბრძახოს დადუშებაჲ ერისაჲ. და ვითარცა ესე იქმნა და ადგილსა მადლსა აღვიდა სილვესტროსს, ხმითა დიდითა თქუა: „ისმინეთა ჩემი, წარჩინებულნი და ეოველნი ქრისტეანენო, რომელთა დაგიკურდა აწ სიკუდილი მის კურომასაჲ მე მეუფესა ჩემსა ქრისტესა. რომელი გახარე თქუენ, სრმთა ალმხილველად ვიცნობ, ერუთა მასმენელად, უტყუთა აღმატეუბელად და მკუდართა აღმადგინებელად სახელითა მისითა. ვინა:ცა ამიერ ცხად არს ეოველთა-თჳს, ვითარმედ

20 ეშმაკისაჲ არს სახელი იგი მომკლველი კურომასაჲ, რომელსა ვერ ძალ უც აღადგინებაჲ“. ესა რაჲ ესე ზამბრის დანიშნო სამოსელი თჳსი და თქუა მეფის მიმართ: „მე, მეფეო, სახელითა ეოვლისა მწერობელისა:ცათა მოგაკუდინე კურომ, და ესე მტომბარი სიტყუათა ოდენ მოჭზობავს. რომელისა-თჳსცა სამართად არს რათა არცალა მეტყუელებისა ადგილა მიეტეს მას“ ხოლო სილვესტროსს თქუა: „ისმინე. მე ჭურიათ, შენტა წერალთა და მათგანვე ზირდაკუელ იქმენ კუალად. წერილ არს ვითარმედ ეუფალი მთაკუდინებს და ცხობოქებს, და ემე მოგაკუდინი და ვაცხოვინი. აწ უკვე შთაუთხარ კუალად იგივე სახელი სასმენელთა კურომასათა, და, უკუეთუ ცხოვრდეს, ვირწმუნოთ ეოველთა სახელისა მის აღსარებაჲ.

30 • ხოლო უკუეთუ არა, მე მეუფესა ჩემსა ქრისტესა ვხადო და აღვადგინო იგი“. და ზამბრი თქუა: „თავმან შეფის:მან, უკუეთუ ეგაჲ ვეო, ეოველთა ჭურიათა და უტყუთ სჯულა და სარწმუნოებასა ქრისტესისა შევეძინეთ“. მაშინ სილვესტროსს განიჯურსა ზეცად კელნი და ცრემლითა ილიცა მიკრუვალედ, მერმე მივიდა კურომას მიმართ და ხმითა მადლითა თქუა: „მე სახელისა შენისა, მეუფეო ქრისტე, |

35 სასმენელად ეოველთა ვხადი დადადებითა, რათა ისწაოს ეოველმან ამან კერმან, A204a

ვითარმედ ეშმაკისა უკუე სახელმან მოაკუდინა კეროჲ, ხოლო წმიდისა და საც-
 ნაურისა სახელისა შენისა წოდებამან განაცხოველა იგიჲ. და მიკახლა კუროსა და
 ჭრქუა ღაღადებოთა: „სახელითა იესუ ქრისტესითა, რომელი ჭურას აცუეს უს-
 ჭულოთა ჭურიათა, აღდგე და დედგე განკაცლულებით“, და შეის კურომან შე-
 5 ძრა უოველი გუჸმი თჳსი და აღდგა ხოლო სიღვესტროს განსნს იგი საკრეულ-
 თაგან და ჭრქუა: „წარვედ, ვინაჲ მოხუედ, და ნუ რა რას ვის ავნებ გ'ხასა ზე-
 და“ რომლისა საკრეულებისა სიდიდე იხილეს რაჲ ჭურიათა, დაუკარდა ფრიად
 და განცუბრდეს და შეუსუელად შეუერდეს უოველნი ფერკთა საღმრთოჲსა სიღვეს-
 ტროსისთა და ითხოვეს მისკან წმიდასა ნათლის-ღებასა. და იქმნა სინარული
 10 დიდი მეფისა და უოვლისა ერისაჲ. და განკრძობასა ორისა ჟამისსა ხმობდეს:
 „ნამდვალუე დიდ არს ღმერთი ქრისტესანეთაჲ და საწმენოებაჲ შათი“.

ამისსა შემდგომად ინება დიდმან კოსტანტინე აღშენებად სახელსა თჳსსა
 ზედა ქალაქი კერძოთა დასავადისათა, რომელსადა ჩუენებით უბრძანა ღმერთმან,
 რათა ბიზინტიას ადაშენოს და მეათორმეტესა წელსა მეფობისა მისისსა კონ-
 15 სტა და კონსტანტინე, ძენი მისნი, შექმნნა კეისრად ჭრომეს შინა, და დაღმატი
 ძმის-წული თჳსი ვრეტანას, და დაუტეუნა მთ კერძონი დასავადისნი და თჳთ
 მოვიდა ბიზინტიად ელენის-თანა დედისა თჳსისა და ძისა კოსტანტინესსა და
 ლიკიონიზ დისა ძისა თჳსისა და განახლა ზირვედ ვიზობის მიერ მეფისა თრკ-
 თაჲსა აღშენებულე ზღუდე ქალაქისაჲ და შესძინა სიდიდე ხანისაჲ და უწოდა
 20 კოსტანტინეპოლი ხოლო ვითარცა იხილა, რამეთუ მცირედ იყვნეს მკვდრნი
 ქალაქისანი სიდიდისა მიმართ მისისა, ჭროქმითვა და სსუათა ადგილთაგან გა-
 მომრჩეველმან ღირსთა სიტყუსათამან მკვდრთა მიერ ადავსო ქალაქი და სახლნი
 დიდნი აღუშენნა და მისცნა, და მთ მიერ განავრცელა ქალაქი თჳსი. ხოლო ადა-
 შენა ზაღატიცა და ცხენთ-სარბიელიც და ორნი დიდნი ბურვიდნი ფოლოდნი და
 25 ფორი, სადა იგი სუეტი მარტოქვაჲ და უოვლად-პორთიერი აღჰმართა, რომელი
 ჭრომით მოიღო, განსაკრეველები ფრიად-ფრიად. და დაღვა მას ზედა ანდრინს-
 ტი, რომელი მოიღო მზის-ქალაქით ფრეკიასაჲთ და რომელსა აქუნდეს თავსა
 ზედა მისსა შარავანდელნი შჯდნი. ხოლო სუეტი სჲმ წელ ოდენ მოიღო ზღუთ
 გარდარეულებასა-თჳს სიდიდისა და სიმძიმისა მისისა, ხოლო ზღუჯ კიდით
 30 ვიდრე ფორადმდე წელსწადსა ერთსა მიიღო, რაჟამს იგი თჳთ მეფე ზედაჲ[ს]-
 ზედა მიიწოდის მუნ და ურიცხუსა ოქროსა განუყოფდის ერსა. ამის შემდგო-
 მად დამსხველმან საფუკველად აიორმეტთა გოლორთამან, რომელნი იგი ქრის-
 ტემან აკურთხნა, და ზატიოსნისა ძელისამან და წმიდასა ნაწილებისამან სიმტკი-
 ცედ დამცველად აღჰმართა იგი მრავლისა მანქანებითა და ქედოვნებითა და სისა

A 204b

15 რომეს C: *item* რომითა (v 21), რომი (v.28).—20 კოსტანტინეპოლი C: *in* ადაშენნა C.—და *ante* მთ *om.* ΔH, *in* C *part* *interc.* m. 2.

რძნითა და ძაღითა ფრიადითა საკრველმან მან კაცმან ყოვლად-საკრველი იგი და მარტოქვამ სუეტი. ხოლო შესტეთს ვიეთნიმე მსოფლელთა და უსწავლელთა, ანუ თუ უფრომსლა სთქუმელ არს ვითარმედ უზარტუეუქსთაცანსი თქუმად ვითარმედ არა მარტოჲ ქვამ არს იგი სარტყელთა მათ მიერ რვაღისთა და მრავალთა ღუედთა სძილენისისთა, რომელნი იგი შესამკობელად და განსაშუენბელად გარემორტუმულ არაან მისდა. და ამის თანა აღაშენნა ტაძარნი წმიდათა მოციქულთაჲ და წმიდისა ირინისი და წმიდისა მოკისი და წმიდისა მთავარანგელოზისა მიქაელისი ანაჲლს. |

ამის შემდგომად განაჩინნა კეისარნი: კოსტანტიოს, ძე თჳსი, კოსტანტი-
 10 ნუპოლის და ღიკინიოს, დისი ძე თჳსი, ნიკომიდიას ბითუნისსა, ხოლო თჳთ განილაშქრა სპარსთა ზედა, რომელთა მიერ ვედრებულ იქმნა, და ხარკისა დამდებელი მათ ზედა უგმოიქტა მიერ. და ისწავა რამე, ვითარმედ ღიკინიოსს ტანჯვით მიუწუქედინ ქრისტეანენი ნიკომიდიას შინა, განრასხნა მის ზედა ფრიად. რამელთა შორის ვითარტა შენივთდა ბრძოლამ, ცოცხლივ შეპურობილ იქმნა ღი-
 15 კინიოს ხრუსოპოლის, და თესლონიკეს გარეშესაზღვრებულ იქმნა იგი. ხოლო ვითარტა კუადლ განსტბუენებოდა იგი და საჭურველთა შეეხებოდა, ბრძანებათა კოსტანტინესითა მოიკლა.

ხოლო სანატრელი ელანი წარვიდა იერუსალმად ძიებდ ჰატოისნისა ჯუ-
 20 რისა და ამისწინ მზიუნელმან აღაშენნა ეკლესიანი საკრველნი, დაარდჳა ტაძარი აფროდიტისი, რომელი ადღეშენა უღმრთოთა საუფლოსა ზედა საფლავსა, და უგმოიქტა მიერ. და მრავალი სცხორებელი მცნებამე ამცნო ძესა თჳსსა ქრისტეს-მიმართისა სარწმუნოებისა-თჳს და აღესრულა წელიწადთა ოთხმოცთამე, რომელიცა დაჰყოფდა ძემან მისმან ტაძარსა შინა წმიდათა მოციქულთასა კოსტანტინუპოლის. ესრეთ უგუე ყოვლითავე სათნობითა შემკულ იყო ნეტარი იგი დედა-
 25 კაცი, ხოლო აქენდა ქრისტეს-მომსკავსკუელიცა სიმდაბლე ყოველთა კაცთა მიმართ, ხოლო უფრომს ყოველთასა ჰატოისნისა მიმართ სხისა მონაზონთამსა. რამეთუ მრავალგზის შეჰკრებდის მათ და მიუწოდდის სამხრობად და თჳთ თავით თჳსით თჳსითა კელითა ჰმსახურებდის ყოველსავე საკმარსა მამისა სერობისასა და წყაღსა უსხმიდის კელითა და საქმესა მრწემისასა სრულ ჰყოფდის. ესრეთ
 30 თვე უგუე განეწურათ მარადის ესენებულადა იგი ძე მისი ქონებად აღუზრავებელისა სიმდაბლისა, | სათნობისა და უნაკლულომსა ცხორებისა მიგებად, შიშით
 35 და ძრწოლით მონებად ღმრთისა წერილთამსა მის-გებ განჩინებისა. რომლისა მცნებათა დამარხვითა მან მდიდრად მოისთულნა ნაყოფნი საღმრთოთა ასეულთანი. რამეთუ ამის ნეტარისა მეფისა-ზე უშინაცანესნი ჭინდონი და ქართველნი მოუკლეს საღმრთოსა ნათლის-ღებასა, და სომეხთა სრულიად ჰრწმენა ტირიდა-

1-5 და — სპი ლენისითა om B — 9 მოკისი] მოსისი C. — 80 წყულოთა B. 81 ესრეთ B.

ტის თანა მეფისა მათისა დეაწლმრავლისა მიერ მოწამისა და მთავარეპისკოპოსისა მათისა დიდისა გრიგოლისსა. ხოლო იქმნა ძრვაჲცა კამპანიას და დეცნეს ჭალაქნი ათსამეტნი. და მოკლებაჲ მზისაჲ იქმნა ჟამსა შესამესა დღისსა, ვიდრემდის ვარსკულაუნინცა გამოჩნდეს ცათა შინსა. და სოფელსა მელიტენელასა
 5 ესოდენი განმრავლებაჲ იქმნა ნათესაჲსა გუელთაჲსაჲ ადგილსა ხუთისა სახანოჲსაჲსა, ვიდრემდის ვერდარა ეტკოდეს ადგილსა მას, არამედ მბრძოლობით ურთი-ერთას დასწეუდდეს და განჭხრწნიდეს, და მძორთაგან მათთა აღუროლდა ადგილი მის სოფლებსაჲ, და ჭურინი ადბორგდეს აღშენების-თჳს ტაძრსა იერუსალემისსა, რომელთაგანნი მრავალნი ტანჯან საღმრთოჲს მეთევძან კო-

10 სტანტინე და ეტრეთ განბნევიता მათითა უქმად დაშოინა კელუოჲჲ მათი, რამეთუ დაკუეთითა უურთაჲთა მხილებულ ეო უჩნებაჲ და ცუნდრუეებაჲ მათი.

ამათვე ჟამთა იქმნა ნიკეას კრებაჲ სამას აორვაშეტა წმიდათა მამაჲჲ ესე ვითარისა მახეზისა-თჳს: ჭნდელიდა უეუე დიდი ესე მეფე კოსტანტინე არიოზის მიერ აღშოთოტებულად ეკლესიასა. ამის-თჳს მსოფლიოჲ კრებაჲ შეკრიბა. და
 15 ეპისკოპოსთა-თჳს ვიდრე-მე ყოვლო-ეკრძო ცხენთა და ეკრძო-ვირთა დიმოსისათა კრებასა მას მოსლვას-თჳს სჳმარყოფაჲ განჩინა, | ხოლო თჳთ ნიკეას მაი-A206ა წია ვითარცა მოსურნე ხილვასა მდღელთ-მთავართა სიმრავლისათა და რათა დაშტკიცებულ ეოს ერთხმობაჲ მათი. და ვითარცა შემოკრბეს, სხლისა დიდისა განმზადებულყოფაჲ ბრძანა სამეფოთა ტაძართა შორის და საყდრებისა დაღმაჲ

20 მას შინა, და ესრეთ ყოველთა მუნ შესლვაჲ უბრძანა რომელთა უეუნაჲსკენელ თჳთცა შევიდა მუნ მცირედთა ვიეთმე თანა, დაღჯა საშუად და უბრძანა უოველთა, რათა დასხდუნ. შერმე დაღჯაჲ სცა მცირე საყდარი და დაჯდა თჳთცა უეუნაჲსკენელ უოველთასა. რამეთუ ესოდენი რამეჲ კრძალვაჲ და შორცხობაჲ აჩუენა კაცთა მათ მიმართ მეთევძან. და მათ ვიდრე-მე უუავილთა მიერ შესხმა-

25 თისა ქებისათა თავი მისი გურგუნოსან ევეს და საღმრთოთა-თჳს წარგებულსა მოსწარაფებასა მისსა კურთხევაჲ მიუზღეს ნცვალად. ხოლო მან მრავალნი სიტყუანი წარმოუთხრნა ერთხმობისა და ერთხმობისა-თჳს და ფრიალთა მიერ შატციჲ სცა მათ სიტყუათა და ნიქთა, და მრავალთა აკუშთა განმზადებაჲ განჩინა ერობამად სერებისა-თჳს მათ ყოველთაჲსა, და უშატოისნესნი უეუე მათ შორის ზიარად ტაბლასა თჳსისა მიიეკანნა, ხოლო სხუანი სხუათა მათ ტაბლათა ზედა განუენა. რომელთა შორის იხილნა ვიეთნიმე, რამეთუ აღმოკდილ ესხნეს მარჯუენი აუაღნი, და ვითარცა ისწავა, ვითარცა დიოკლიტიანსს და მამ-

4 მელიტინელთაჲ B. -- ნ ესოდენ B. -- 5-6 სახანოჲსაჲსა] სკადიონისასა B. -- 8 ტაძრისა B.

1-11 In my: აქათ (აქოტან B) იცნეს ქაროველთ მართალი გზა კოსტანტინეს ჟამთა შინა. -- 12-13 პირველი კრებაჲ.

სიმიანსს მიერ აღსარებისა-თჳს ქრისტწისისა შექმთხუევიეს ესე, ამბორის-ყოფით დაქსნსა ბაგენი ნაბრძღლთა მათ ზედა, რათა მოაზიდოს მადრ კურთხევაჲ და სიწმიდე სარწმუნოებით აღსრულებულისა მის ამბორის-ყოფისა მიერ.

5 ესრეთ უკუე კეთილად-მსახურებითა და სარწმუნოებითა და სიმდაბლითა გან-ბრწყინებულ იყო სჯარკელი იგო კადი. ხოლო სჯადისაგან უოველნი იგი ეწის-კოზონნი და მეფე ერთსა ადგილსა შემოკრებს და შაუწოდეს არიოზს თანამსრა-ხვალთა მისთა თანა კრებასა მას და უბრძანეს მას წარმოქმემაჲ სჯუღთა სარ-წმუნოებისა მისისათჳჲ. ხოლო იყო სარწმუნოებაჲ უღმერთოჲსა მის და სემგზის დაწვეულისაჲ ესე ვითარ:

10 არა მარადის მამა იყო ღმერთი, არამედ იყო, ოდეს ღმერთი არა იყო მამა. არა მარადის იყო სიტყუაჲ ღმრთისაჲ, არამედ არაარსისაგან იქმნა რამეთუ მეოფე ღმერთმან ზირველ არა შეტნებულ იყოფისაჲ არამყოფობისაგან შექმნა. რომელისა-იჳსტა იყო ოდესმე, ოდეს არა იყო რამეთუ ატებული არს და დაბადებული ძე. არცა მსგავს არს ძე არსებითა მამისა, არცა ჭეშმარიტი და ბუნებოთა სიტყუაჲ არს მამისაჲ, არცა ჭეშმარიტი სიბრძნე არს მისი, არამედ ერთი ქმნულთაგანი არს და ატებულთაჲ, ხოლო მიჩემებით ითქუმის სიტყუად და სიბრძნედ და შექმნულ არს იგიცა ბუნებითისაგან სიტყუას ღმრთისა და ღმრთისა-მბორისისა სიბრძნისა, რომელისა მიერ უოველნი და იგიცა დაჭაბა ღმერთმან. რომელისა-თჳსტა ქტევადი და შეტვალებადი არს ბუნებით ვითარცა უოველნი სიტ-
20 უჯრნი. და უცხოჲ და კიდეკანი და განმორებული არს სიტყუაჲ არსებისაგან ღმრთისა, და უხილავ არს მამაჲ ძისა: რამეთუ არცა სრულებით და ზედა-მიწვე-ნით იტნიბს სიტყუაჲ მამასა. არცა სრულებით ხილვაჲ მისი ძალ უც და რამეთუ თჳსი არსებაჲ არა უწვის, თუ ვითარმედ ძე არს, რამეთუ ჩუენ-თჳს შექმნულ არს, რათა ჩუენ მის მიერ ვითარცა ორდანოჲსა მადრ აღმატენს ღმერ-
25 თმან, და არცამცა მიელო გუმოვნებაჲ მეოფობისაჲ, არა თემცა ჭნებებოდა ღმერთსა დაწვევაჲ დამბადებულობისაჲ. ვინაჲცა ჭკითხა ვინმე მათ, უსუეუთუ ძალ უცა სიტყუასა ღმრთისისა ქტეულებაჲ, ვითარცა იტა ეშმაკი, და არა შეაშინეს თქუმად, ვითარმედ ძალ უცთ ქტეულებაჲ, რამეთუ ქტევადისა ბუნებისაჲ არს, ვითარცა ატებული და შექმნული.

30 არამედ არცადა კრებასა მას ქმნიდისა სჯარკეულებისაჲსა მარათ არს და ა-
გნიწეებასა შიტემაჲ. რამეთუ მოსწრაფებისა-თჳს და გუელს-მოდგინებისა სამეფოჲ-სა ბრძანებისა ფილოსოფოსნიცა და რიტორნი მოსრულ იუვენეს კრებასა მას გა-
მოდგილებით მეტნიერნი სიტყუა-მტებელობითისა სწავლეულებისანი, რომელთა შორის იყო ვინმე ელენი ერთი უსიტყუარესი ყოველთაჲ და განსჯარკეული
35 ყოველთა მიერ, რომელიცა ფრიად სიმტკიცით სიტყუა უკებდა ენისკოზონთა თა-

ნამბრძოლებისა-თჳს არიონისსა. რომლისა-იჳსცა დიდი კრებული იხილვებოდა სიტყუს-გებასა მას შემოკრებითა სიმრავლისაჲთა. რამეთუ ვერ ძალ ედგა ენის-კოპასთა ფილოსოფოსისა მის და რიტორისა დარწმუნებაჲ სიტყუს-გებასა შინა და ძლეულად გამოჩინებაჲ მისი, რამეთუ ადვილად თან-წარჭედებოდა და განჭვლი-
 5 და უოველსკე წინადადებულსა მისდა და გულის-ხმიერებოა დაჰქსნიდა ვითარ სახეთავე წინაგანწყობათა და მსგავსად ედვისა შეუპერობელად იზოებად და არცა ედთისა სიტყუსა მიერ გარეშეწერით შეიძვებოდა. რამეთუ რომელია მიერ საგონებელ იუგის შეპერობილად და რეცა შებრკოლებულად უძლიერესობით წინაგან-წყვნის მუნ გულის-ხმის-საყოფელთა ძნად განსახილველობანი და სიტყუათა ენ-
 10 მტვერობანი და შრავალღონობანი. არამედ რათა აჩუენოს ღმერთმან, ვითარმედ არა სიტყუთა არს სასუფეველი ღმერთისაჲ, არამედ ძალითა, კაცმ-ნ ვინმე წმიდათა მათგანმან ნათესავით უკუე კჯნიერულმან და ქალაქთა მისთაგანისა რომლისაჲე ენი სკანონმან, ხოლო მარტივმან ბუნებითა და ფრიად სოფელელმან სიტყუთა; ით-ხნა, რათა მიეტყოს მას ადგილი ფილოსოფოსისა მ.-ს-მიმართისა სიტყუს-გები
 15 ს.ა. ხოლო მამათა ვინაჲთგან სიმარტივე და სოფელელობაჲ კაცისაჲ მას უწყო- A207ს
 დეს, აუენებდეს მას, ნუ უკუე საცირქლად ბილწოდ დაისხენ. ხოლო მან არა დაითმინა, არამედ მოუჟდა: კაცსა მას და ჰრქუა:

„სახელითა იესუ ქრისტისთა ისმინენ. ჰ ფილოსოფე, შჯუღნი ჭეშმარი-ტებისანი“. ხოლო მან თქუა მისსა მიმართ: „უკუეთუ სთქუნე“. და მან თქუა: „უწყოდე, ვითარმედ ერთ არს ღმერთა, რომელმან ცაჲ და ქუეყანაჲ დაჰბადა, რომელმან კაცი ქუეყანისაგან შესახა და ხილუღნი და უხილავნი უოველნი სიტყუთა და სუღითა მისითა შეამტკიცნა. ამას უკუე სიტყუასა ჩუენ ძედ ღმერთისა ვიც-ნობთ და თაუყანის-გსცემთ და გურწამს, ვითარმედ ცხორებისა-თჳს ჩუენისა უკუ-ანაჲსკენელ ქლწუღისაგან იშვა და ჯუარისა მიერ და ადღეობის თჳსისა განათ-
 25 ვისუფელა ნათესავი კაცთაჲ, რომლისასა ვესუთ მოსლვასა კუადად განუჯად უო-ველთა სიმართლით. გრწმანსა ესენი ფილოსოფე?“ ხოლო იგი, ვითარმეცა არა ოდეს ჰქონებოდა გამოცდიეობაჲ სიტყუთაჲ წინაგანსაწობელად, განცვბრდა და ვითარცა ურუჲ და უტყუ ღუმიდა და მხოლოდ ამას ოდენ იტყოდა ვითარმედ „ჩემიდაცა ეგრეთ საგონებელ არს მაგათი უოფაჲ“. და ბერმან ჰრქუა: „აჲ უკუე ადღეც, შემოიხიდეც შე კელესიად მიმართ“, და მიიღო სასწაულთა ამის საცწიუ-
 30 ნობისაჲ. ხოლო ფილოსოფოსი მოიქცა და ჰრქუა მოწაფეთა თჳსთა: „ისმინეთ, ჰ კაცნო, ვიდრეიდის სიტყუთაჲსა ვქოფდი მოსწარუებასა, სიტყუთ წანა-განგეწობოდე სიტყუთა და კელეკნებითა მეტუეელებისაჲთა უკუნვარლუეედი. ხოლო ვინაჲთგან სიტყუსა წილ ძალი რაჲმე გამოვიდა შირისაგან ამის ბერისა,

4 გამოყენება C.—განვლიდა B.—12 კვპკლმან B.—27 განცვფრდა B.—
 მს ჩეზდა B,

ვერ უძღეს სიტყუათა წინადადგომად ძალისა, რამეთუ ვერცა წინააღუდგების ღმე-
 რთსა კაცი, რაბამ რაჲმეცა იოს. ამის-თჳს, ვისცა ვის თქუენკანსა ძალ უც გულის-
 ხმის-სყოფად, რაჲ ესე მე გულის-ხმა ეუავ, ჳრწმენინ ქრისტე და ჩემთანავე ბერსა
 ამას შეუდგინ, რომლისა მიერ იტყოდა ღმერთი“. ამით უკვე სახითა ქრისტე-
 ნე იქმნა ფილოსოფოსი და ისარებდა ბერისა-მიერსა მას ზედა ძლეულებასა თჳსსა.

A208a

5 ხოლო იეთ მამინ მუნ საღმრთოჲ ჰაფნუტიცა, კაცი მეგჳპტელი, ნიშე-
 შემოსილი და აღმსარებელი, რომლისა თუალი მარჯუენე აღმოეკადა მაქსიმიანეს.
 რომელმანცა, ენება რაჲ კრებასა განკანონებაჲ ამისი, რათა სამღდელოჲსა დასი-
 სკანნი მეუღლესა არა ვინ შეეყოფოდის, ვითარცა მძიმე დაჳკსნა ჲან განწინე-
 10 ბაჲ ესე და მხოლოდ ეპისკოპოსთაგან ოდენ განსაზღვრა დაცვაჲ ამისი. ვინაჲ-
 ცა შემდგომად მრავლისა გამოწულიდვით გამოძიებისა სთნდა ყოველთა ერთბა-
 მად განსაზღვრებაჲ თანარისსაჲ მართლმადიდებელსა შინა სარწმუნოებასა, ესე
 იგი არს მისვე არსებისა და ბუნებისა მამულისაგანად აღსარებაჲ ძისაჲ. რომე-
 ლიცა უოვლად-განკრძალულებით და ერთხმობით დაამტკიცეს იჯნაერ ხოლო უღ-
 15 მართოჲსა არიოზისსა და სხუათა ექუსთა იანაერთნებათა მისთა, რომელნიცა შე-
 ჩუენნეს სამას ათრვამეტა წმიდათა მამათა და მეფემან ექსორია უენა.

ხოლო შემდგომად ამათსა შოთის-მიუყარეთა კაცთა ვიეთმე რომელთამე
 ეპისკოპოსთა შესმენაჲ წერით მისცეს შეფესა. ხოლო მან მიიღო იგი და შეკ-
 რა და ბუჭდითა თჳსითა დაჳბუჭდა და ბრძანა დამარხვაჲ მისი. ამის შემდგომად
 20 მმზღობისა მომართ და ერთობითისა სიუყარულისა მოიყვანნა შესმენილნი და შე-
 მსმენილნი და ეგრეთ მოიხუნა წინაშე უოველთაჲსა აღწერითნი იგი შესმენანი
 და განსაღვენელ ცნებლისა უენა არცა ერთისა რაჲს მათ შინა წერილთაგანისა
 წარმოითხველმან. რამეთუ არა ჳერ არსო, თქუა, რათა ცოდვანი მღდელთანი
 ცნობილ იქმნენ მრავალთაგან, რათა არა მიზეზსა დაბრკოლებისასა მიმღებულნი
 25 აზიერ წარესნილად ცოდვიდენ. რამეთუ მე დალა|თუცემცა თუღითა თჳსითა ვი-
 ხიდე ეპისკოპოსი შემაგინებულად სწოლსა სხჳსასა დამცაგებურე ჰორთერიოსთა
 ამით ჩემითა უსჯულთებისა იგი საქმე და არა წინააღუდეგ საგნებულად მხიდეგ-
 ლთა ხიდეგაჲ იგი მოქმედთაჲ მათ.

A208b

ესრეთ უკვე მართლგამომეტყუელებნი ვიდრე-მე ბრწყინვაჲედ ქადაგნა, ხოლო
 30 წინააღმდეგომთა მათისა მოძღურებისათა კეთილად მსახურებითისა ერთხმობისა
 მომართ აღმოუწოდა და ერთნებაობასა და ერთმადიდებლობასა ზედა დაამტკიცნა
 უოველნი. და ფრთადთა ჰატიოეთ და ნიჭთა ღირს უენა მღდელთ-მოძღურანი და
 თითოეულსა სანწყოსაჲს თჳსისა მიმართ მაქტევაჲ ებრძანა.

აქ უკვე ქრისტეს მისღვითგან ვიდრე ჰირველად კრებადმდე გარდაჲდეს
 35 წელიწადნი სამას ათრვამეტისი, ხოლო ჰირველი ესე სამას ათრვამეტა წმიდათა მ-

მათაჲ ნიკეას შეკრებული კრებაჲ იქმნა მეოცეს წელს დიდის კონსტანტინეს მეფობისასა. რომლის წინამძღუერ იყვნეს; სილვესტროს ჰრმთა ჰანისა ჰოტირიტასნი ვიზონ და ვაგენტი ხუცესნი, მიტროფანე ბიზინტიისაჲ, ალექსანდრე ალექსანდრიისაჲ, ეესტათი ანტიოქიისაჲ და მკარი იერუსალმისაჲ არიოზის-
 5 თს, რომელი იყო ხუცესი ალექსანდრიელთა ეკლესიისაჲ, ხოლო მგომობრი სიტყვსა ღმრთისაჲ და დაბადებულად და სხუარსად თანიერ მამედისა არსებისა აღმსარებელი მისი, და ვითარმედ იყო ოდესმე ოდეს არა იყო. რომელიცა დაამკუა და შეაჩუენა თანამზარსხვალთა მისთა თანა, ხოლო ძე თანარსად და თანდაუსაბამოდ მ.მის და ღმრთად ჰეშმარიტად უოჯლისა დაბადებულისად მართლ-
 10 მადიდებლობით ქადაგა წინაჲსწარმეტყუელისა ესრეთ მეტყუელისა-ებრ ვითარმედ ესმოათ მთიებისა წინა გუეე შენა. ხოლო განაწკას დღესასწაულობაჲცა წმიდისა აღვსებისაჲ აწინდელისა ამის-ებრ ჩუეულებისა, რამეთუ უწინარეს მისსა A209ა ვიეთნიშე მუათოთხმეტესა მთოვარისასა დღესასწაულობეს.

ხოლო შემდგომად რადენთამე ესთა ედრებულ იქმნა დისა თსასა კოსტანტიაჲს მიერ დიდი მეფე კონსტანტინე და აღმოუწოდა ექსორობით არიოზს. ვითარ რეცა შემნახებულსა ჰირველისა ცთომილებისასა. რომელი მოუყანებულ რაჲ იქმნა და ეკითხა მეფასა მიერ, უკუეთუ შეიწინარებს საზღვართა და განხინებათა ნიკიის კრებისათა, მუის ალუკარა რწმუნებაჲ მთი. ხოლო მას დაუკარდა და ფიცი მოჰკადა. და არაოზ ესე მოიკელოვნა და, ვითარ ჰკონება, საშინელებაჲ ფიცისაჲ თანა წარიკადა და თქუა ესრეთ: «მრწამს, ვითარცა წერილ არს» რამეთუ ქარტასა ზედა აღეწრა სამგზის საწაულობელსა ურწმუნებაჲ თსი და უბითა ტრთვით მოაქუნდა და ჰეშმარიტებით ეგრეთ რწმუნებასა ფუცვად, ვითარ იგი თუთ აღწრა მუნ. და ეფუცა რაჲ, ვითარმედ არა რას წინაღმდეგობსა კრებასასა იგონსებს, განუტევა იგი მეფემან და ჰრქუა: «უკუეთუ მართალი
 25 არს სარწმუნებაჲ შენი, კეთილად სადმე ჰფუცე. ხოლო უკუეთუ არა, მსწრაფელ განსაყეს უფელმან საქმენი შენი». ამისი უკუე დიდსაცა თანასის ალექსანდრიელსა ზიარებად შეწინარებაჲ უბრძანა, ვითარცა სინანულად მოსრულისაჲ. ხოლო მან, რამეთუ არა შეიწინარა ვითარცა ზედა-მიწევნით მეცნიერმან არიოზის მოუტყეველობისმან; ექსორია ეთ მეფემან წმიდაჲ [იგი]. და რამეთუ ირ-
 30 წმენნა არიანოზითა-მიეონიცა შემსმუნელობანა, და არა საკრეველ არს, რამეთუ მრავალგზის საღმრთონი კანნი კეთილად-მსახურთა ვიეთ-თსმე განუბრძობელად მიმთუადეელნი შესმენათანი მისდრკეს ჰეშმარტებისკან და ანეს და შეაწხნეს კეთილად-მსახურნი, ვითარ იგი საკრეველი დავით მეცთომილ იქმნა მონისა-მიერსა მას ზედა შესმენასა მეფეობითსსა. რომლისა-თსცა | ფრიადითა გა-
 35 მოწყლიდითა საკმარ არს გამოკულევით გამოძაებაჲ შესმენათაჲ, და არა ვი-

2 წინამძღუერი B.—28 რამეთუ ით. B.—32-33 შეწენეს B.

თარცა დაჭხუდეს ეგრეთ რწმუნებაჲ სიტყუასა შემასმენელთასა, დაღათუ ფრიად იუკუნე ღირს რწმუნებოს. რომლის-თჳს სიკოდიმოსცა უუედრების-სახედ უღმ-
 რთოთა ჭერათა მიმართ ატუოდა ვითარმედ რუ უკვე სჯუელი ჩუენი დასჯისა კაცსა,
 უკუეთუ არა ისინიოს შიპი ზირვეულად და ცნას, რასა იქმსა. ეგრეთვე გარეშე
 5 ნაცა ბრძენნი ცხადად წარმომარინებულნი ამისნა ესრეთ იტუვან ვითარმედ ესე-
 ტუელი ძიებაჲ ბჭობასა ღამოკიდებენ. ხოლო ბჭობაჲ მხილვებათა მიერ გამოიცა-
 დენ. და გამოცდამან ჳერთანი განსაზღვრენ. ხოლო საზღვარი აღიწერენ. და
 აღწერაღნი დამტკიცებენ. ხოლო დამტკიცებულნი საქმეთა მიერ უცილობელ
 იქმნინ და უთკელი ბრძოლის-მოუყარებაჲ დაიკნენინ. და კუადად სიუარულივე
 10 მწუბობრობდინს. ვინაჲცა არა ჳერ არს განუხახვეულად და გამოუძიებულად დასჯაჲ
 და ჳირის-მომართუებლთა განხიზებათა განკემაჲ შესმენილთა მათ-თჳს, არამედ
 ფრიადითა გამოცდითა და გამოწულილთა გამოკუეღვითა. ვითარცა სამოციქუ-
 ლთთა განწესებათა შინა ხმობს სღმრთოჲ სიტყუაჲ ვითარმედ იუენ მსაჯული
 სუ ზირმოინე, ნუცა ზორცხუ მდიდრისა და მდიქნელ მისსა გარეშე ჳერთვისა,
 15 ნუცა მრიდებულ გლახაკისა. რამეთუ არა თუაღ ახუნე, თქუმულ არს, ჰანსა
 ძღერისასა, „არცა გლახაკი შეიწყალო სასჯელსა შინა, რამეთუ უფლისაჲ არს
 მსჯურთა: ჳ მართალი სიმართლესა მისდევდეს“. ჳ არა სთნაგს მართალსა არა რაჲ
 ცრუჲ. რომლისა-თჳს არცა ირწმუნებს ვითარ დამახვევით შესმენათა განუბჭო-
 ბელად და გამოუძიებულად. რამეთუ იქმნების ვითგანმე მტერობითა რაჲთმე
 20 ანუ მურათა ძმისა ვის-თჳსმე მოპოვნებაჲ შესმენასაჲ, ვითარ იგი ორთა მო-
 ხუცებულთაჲ გესმის სუსნანაჲს-თჳს და შეტკბულისა იოსების-თჳს.

ხოლო შენ, ვითარცა კაცი ღმრთისაჲ, ნუ კელის-კელ მიითუღავ ესე | ვი- A210a
 თართა მათ, რათა არა მოკვდა მართალი და სიკუდილითა დაჭსაჯო უბრალთა.
 რამეთუ მართალი და უბრალთა არა მოკვდნეთ, იტუვს, არცა აღიღო ქრთამი
 25 დაცემად სულისა, რამეთუ ქრთამნი დაბრძობენ თუაღთა ბრძენთასა და განჭრეუ-
 ნიან სიტყუათა მართლთა. აწ უკუეჲ უკუეთუ თხიერ ჰირმოთნეობისა სჯიღეთ,
 შეასწათ შემასმენელისა მის წიებაჲ უსამართლოჲ და გამოაჩინოთ რაჲ იგი ცი-
 ლის-მწიებულად, და სიტყუამიტუვრად უუეთ მას, ვითარ სახედ მოიღონა მან,
 რათა უუოს მოუყასსა, და აღიღეთ უკეთური იგი თქუენგან სღმრთოთაჲბრ
 30 სჯულთა უფლისათა, რამეთუ, რაღენ ეღო მას, მოაკუდინა მოუყასი მარ-
 ტომს-მატო ზრახებიან მსაჯულისა უერთაჲთა. რამეთუ წერიდ არს: რომელ-
 მან დასთხოოს სისხლი კაცისაჲ, სისხლისა მისისა წილ ღაითხიოს სისხლი მისი,
 და ამოისხოს შერგან უბრალთა სისხლითა.

ამის-თჳს ფრიადითა გამოწულილვითა გამოძიებდით შესმენილთა-თჳს და

18 შესმენასა B.—21 სუსნანაჲს B.—23 დასადო C. 28 უუე C.—32 სისხლი A
 om. AC: 30B: addit B.—33 შენგან] თქუნე B

პირველად უკუ შემახსენებლისა-თჳს თუ ვითარი რაჲ არს ზრდადობაჲ. მისი და ქცევაჲ. და უკუეთუ ცნობადად და რწმუნებას ღირსად იწოდოს, სუ ირწმუნებას მარტოდასა. რამეთუ უსჯულო არს ესე ვითარი სჯიმე, არამედ აქედან მას თანა სხუანიცა მოწმენი განკრძალულნი და ზიარნი მასვე მისისა წესისა პაქ-ლაქობისანი, რათა ჰირითა ორისა და სამისა მოწამისადათა ღირსად ჯეროებისა, ცნად არს ვითარმედ დემეტრიოსს უოგგილი სიტყუიჲ, რაჲსა-თჳს უკუე ვაქეთ წაქისა და მოქალაქობასა მათას გამოძიებაჲ? მათ რამეთუ მრავალ; ხა' იქმნების ორთა ანუ უმრავლესთა ბოროტსა ზედა ურთი-ურთას წამებაჲ და ერთხმობით ტუქუაღის შეტუეულებაჲ, ვითარ იგი ორთა მოხუცებულთაჲ სუსანსაჲს-თჳს ბაბილონს და ძეთა უსჯულოთაჲსაჲ | ნახუთს-თჳს სამარიას და სამარაგლისა ჰერიათაჲსაჲ A210. უფლისა-თჳს იერუსალემს და პირველ მოწამისა მისისა სტუფანს-თჳს. ხოლო ივენედ მოწამენი იგი მძენი ურისხველნი, მუედრონი, ძმთა-მოუყარენა, სიწმიდის-მოუყარენა, განკრძალუნი, არა მრავალდონი, დმრთის-მოშიშნა. რამეთუ ესე ვითართა წამებაჲ უგუეულად უტუეველ არს, ხოლო არა ესე ვითართაჲ ნუმე მოთქაჲდელ არს წამებაჲ, დაღათუ ერთხმობაჲ საგონებელ იუოს მათი, უწამებელს მას ზედა წამებას ურთი-ურთასსა, რამეთუ ბრძანებულ არს სჯულთა შინა. ვითარმედ არა იუო მრავალთა თანა ბოროტებასა შინა, არა შიითულო სსმენელი ამაჲ, არა შეერხვე მრავალთა შადრეკად სამართლისა

ამას თანა განსაკრძალად მოეკრძებულას მისიცა ჯერ არს განცდაჲ. თუ რაჲ არს წესი ცხორებისა მისისაჲ და სახე ზრდილობაჲ, უკუეთუ უბრძლო და უბიწო, უკუეთუ ღირს და უცხოთ-მოუყარე და გლახაკო-მოწყალე, უკუეთუ სიწმიდის-მოუყარე და განწმდილ ტუეიდასიგან, უკუეთუ განმორებულ არს უფლისა სჯიმის ბოროტისაგან. რამეთუ სიტარ არს ეტი ვითარი იგი, უკუეთუ განიცადოს და გამოცდილად გამოჩნდეს. რამეთუ კაცი განუცდელი. იტუჲს, განუცდელ არს წინაჲ დმრთისა. ვინაჲცა ესრეთ განცდილან ტუეილის მიერ თქუას სადმე მანცა სამაროლად: იხილე, უფალო, სუ დასდუმნები ჩემგანა, რამეთუ აღმიდგეს მე მოწამენი ცრუნა, და უტუე სიღრეჲგან თაგს თჳსსა. იხილეთ სოფლიოთაცა შინა სიმშჯეროთა, რომელთა კელმწიფებისა მიმართ ვჰხედავთ მიუყანებულად კაცის-მელკელთა, მეგრეშეთა, მწამლველთა, საფლავის-მარეხველთა, აგზაკთა, რომელნი მიითყაღრენ რაჲ მ. აქკარებულთა მათგან წინამძღუერთა სამშჯეროთსა, ეტუჲს ძერის-მოქმედთა, | უკუეთუ ესრეთ არანა ესერი. და A211. ვითარცა თანუწამის იგი და დააროს, არა შეესეულად სარწყველს მიტმენ მას. არამედ მრავალთა დღეთი გამოცდასა მისისა ჰეოგენ განხრახვითა და განხილვითა და გამოიციითა მრავლითა, და ესრეთ დასსრულის რომელსა ეკუდგებოდის

4 მოწამენი. om. C. — 7 შიოსი om. C მისისა B. 15 მიუაღულე B. — 19 მისცა B. — 21 განუცდელი ec გამოცდელი A. — 30 მიითყაღვენ C.

განცემად მის-თჳს საზღვარი და განჩინებაჲ სიკუდილისაჲ, მზისა მიმართ: აღი-
 ჳერობს კელთა და წინაჲე ყოველთასა წაშებს უბნალოყოფისა თჳსსა სისხლისაგან
 კაცისა მის, და ამას ჰუთფენ წარმართნი უღმრთიანი, რომელთა მხოლოდ ბენე-
 ბაჲ ოდენ აქუს მოძღურად. ხოლო ჩუენ, რომელთა უწეით ღმერთი განმკითხვე-
 5 ლი გულისა და თირკუმელთაჲ და გულის-ხმის-მოფუელი ყოველთა საქმეთა
 ჩუენთაჲ, რაოდენ უფროჲს მრავლითა გამოძიებითა თანა გუჳრ შჳაჲ მშჳაერისა
 უოვლად-სამართლისაჲ, და რამეთუ სასჯელი უფლისაჲ მერმესა მას თითოეული-
 სს საქმეთა-ებრ მიგებაჲ არს. ამის-თჳს განცხადებულად სწაჳებს და უწამებს სო-
 ლომონ ესრეთ საღმე თქემითა: იემინეთ და უურად იღეთ უოველთა მჳერობელ-
 10 თა სამართლისათა, რამეთუ უფლისა მიერ მოგცდა თქვენ მჳერობელობაჲ და ძლიე-
 რებაჲ მადლისა მიერ, რომელმან განიკითხნეს საქმენი თქმენნი ჳ გულის-ზრახვანი
 გამოძინეს. რამეთუ მსახურთა შეუფებისა მისისათა არა ჰსაჳეთ სიმართლათ, არცა
 დაიცვეით სჳუელი, არცა განზრახვისა-ებრ ღმრთისა ხვდოდეთ. ვინაჲცა ზარის-
 საკლელად და მსწრაფლ მოაწიოს თქვენ ზედა გამოძიებაჲ, რამეთუ უმეკეთაღესი
 15 მსჳაფრო უადრესობისა მქონებულთა შორის იქმნებასა. რამეთუ უმცირესი იგი ღირს
 არს წყალობისა, ხოლო ძლიერნი ძლიერადცა იტანჳნენ და უფალი იტუჳს ვი-
 თარმედ რომელსა მცირედ მიეცეს, მცირელიცა მიჳკადონ მას. და კუალად დიდი
 ისიღორე იტუჳს ვითარმედ რუჳს მათ, რომელთა მსაჳულთაჲ საქმეთაჲ რწმენე- A211b
 ბულ იუოს, რათა მახვლ და უოვლად-განკრძალულ იყვნენ გაცონებისა-თჳს და
 20 განმჯისა და გამოჩრევისა უნებელობით და თუაღუხუაობით. რამეთუ უფლისაჲ
 არს სასჯელი და რათა მეტუეულთა მრავალდობისა და თქმუელთა და საჳე-
 რობისა თანა წარსრულნი თჳთ მათ გულის-ხმის-სყოფელთა სიღმრმასა მი-
 მართ მიწენად ღონიერ იყვნენ და მიერ მრავლითა გამოძიებით გამოწულიღ-
 ვითა და არა მუის და თანა-აღტაცებით, არამედ ფრისდითა სულგრძელებითა და
 25 ძრუესუნებელობითა მოქმედებდენ ჰქმმარიტუბასა. რამეთუ რომელნიჲე კაცთა-
 განნი სიბნდელთა გონებისაჲთა ვერ მისწუთებან სიკეთესა სიმართლისასა, ხო-
 ლო რომელნიჲე სიმახვლითა მისწუთებან, ხოლო საკმართ-მოუყარებისა მიერ
 წარინარვიან ოქროდ განმსყიდელნი სიმართლისანი და სასწორას სიმართლი-
 30 სასა ქრთამითა შემარეველნი. და კუალად არიან სხუანი, რომელნი სირცხ-
 ლისა-თჳს ანუ ღიქნისა ანუ შიშისა ანუ სიყვარულისა გინა მტერობისა განჳხრ-
 წნიად მას. ამის-თჳს უაჳე უჳს მსაჳულსა, რათა გულის-ხმიერცა იუოს და
 თუაღუხუჳ და საკმართა და სირცხვლისა და ღიქნისა და შიშისა და სიყვარუ-
 ლისა და მტერობისაგან თავის-უფულ. რამეთუ, უუეთუ რომლისა მათ ვნება-
 თაგანისაგან ძღუედ იუოს, ყოველთაჲე სამართალთა განჳხრწნის და წარსწყემდს.

3 მ-ს კც-ისა. — 10 თქვენ om. C. — 20 ევნებელობით უმჯობესობით C. — 22 მათ] მის B.
 30-31 განხრწნად C.

ვინაჲცა ჰოვნაჲ ვიდრე-მე სამართლისაჲ ძნელ არს, ხოლო დაცუაჲ ჰოვნილისაჲ მის უძნელეს არს. რამეთუ მაშინ დაიდევების მიუდრეკელობაჲ სიმართლისაჲ, რაჲჲმს მიზეზსა შეუდგეს მშჳაერი, და მშჳაერსა მხილებაჲ, ხოლო მხილებასა განჩინებაჲ ვითარების-გებ მცოდნელობისა ცოდვის-მოქმედთაჲს განმასაზღვრე-
 5 ბელი ტანჯვისაჲ. |

აწ უკუე დიდი ათანასი არა ხოლო მეფისა კოსტანტინის^ს მიერ ექსორია იქნა A212a
 არიანოზთა-მიერისა შესმენისა-თჳს, არამედ ძისა და მონაცუადისა მისისა კოს-
 ტანტი(ნე)სკანცა, რამეთუ თქემულ არს: ხოლო წმიდამან ათანასი აგრძნა კუალად
 მეფისა კოსტანტისი, რამეთუ ენება განმტკიცებაჲ არიანოზობისაჲ, და რამეთუ
 10 უწყსონი შესმენანი შეემზადნეს მის-თჳს არიანოზთა წინაშე განსწინილისა სამ-
 შჳაგრომსა, არცა ერთისა ვის მინდობაჲ ინება, არამედ, მუის შუადამეს ოდენ:
 ეძიებდეს რაჲ მას უსჯულონი, მიივლტოდა ქაღწეულისა ვისმე მიმართ წმიდისა,
 რომელი უცსოსა მას ხაღკას ზედა განცზბრებული უღონობედა. ხოლო სანატ-
 რელმან ჰატრიაქმან თქუა მისსა მიმართ: „ვიძიებთ არიანოზთა მიერ და უსახუ-
 15 რთა ცოდის-წამებათა მიერ აღვივსებთ. ხოლო, რათა არცა მე უსიტყუელი დი-
 დებაჲ მომეტყუეს და არცა ტანჯვისა ჩემასა მნებებელნი ცოდვასა მივსცნე,
 ღტოლვარა მოვიგონე. რამეთუ გაძომიცხადა ღმერთმან ღამესა მას და მრქუა ვი-
 თარმედ ჯერ სდა სცხონდები ღტოლვილი სხუაგან აზნიერ მის ქაღაქმისაჲ.
 და რამეთუ მარადის გამოცხადებითა ღმერთისაჲთა წინაჲსწარ სცნობდის მის-
 20 ძლითთა ძმატულებათა ღმერთშეიოსილა იგი ჰ ესრეთ ივლტოდის, რომლისა-
 თჳსცა ვითარცა გრძნეულსა და მწამლეულსა შესამენდეს მას მტერნი ჰქმმარიტე-
 ბისანი.

ესრეთ უკუე ქაღწეულმან მან ვითარცა ღმერთისა მიერ მოვლინებული დაფა-
 რა იგი უამთა ექუსისა წლისათა ვიდრე დასასრულამდე კოსტანტის ცხოვრებისა,
 25 რომელიცა მხოლოჲ დაჰბანდა ფერკთა მისთა და უოველსა საკმარს მასსა ჰმსა-
 ხურებდა. და ვერცა ერთმან ვინ უოვლისავე აღექმანდრიისა კაცთაგანმან აგრძნა
 ექუსსა მას წელიწადსა შინა, თუ სდა არს ჰატრიაქი. ხოლო ივლიანე, დაიბურა
 რაჲ მეფობაჲ და ისწრაფდა, რათა კოსტანტის მიერ ქმნილნი უოველნი დაჰქსნეს, A212b
 ექსორიაქმნულთა უოველთა აღმოუწოდა. რომელი ეს ცნა რაჲ დიდმან ათანასი,
 30 კუალად გამოვიდა სახლით მის ქაღწეულისაჲთ ღამე და ეკლესიად მივიდა ხოლო
 აღექმანდრიელთა, ვითარცა იხილეს იგი, ერთბაშად მისცეს დიდებაჲ ღმერთსა,
 და ვითარცა მეუდართაგან შეიწუნარეს ცხოველი, რომელი საკუთარასა მეგობართა
 თჳსთა ესრეთ სიტყუა უგებდა და იტყოდა: „ამის-თჳს არა მიოვლტოდე თქვენ-
 და, რათა თქვენნი ვიდრე-მე ფიცი უტყუველ. ხოლო უშფოთველ ვუო მირიდებაჲ
 35 ჩემი. და მისსა მიმართ მივივლტოდე, რომლისა მიმართ არაჲინ მიიღებდა. მასე-

1 ხოლო—2 არს om. C.—39 სიტყმს C.

ზს იჭვსასა. და ორი ესე შევიძინე ერთბაშად: შირველად უკუე ცხოვნებაჲ მი-
სი, -- რამეთუ ფრიად მარგებელ ვექმენ მას. -- და ჩემი ღიღებთაჲ .

ხოლო ივლიანე, ვინაჲთგან განახლებასა კერპთა საცთურისასა ისწრაფდა,
კუალადცა აღაშოთა ეკლესიაჲ და ტაძარნი კერპთასანი განახუნა და მსხურებლნი
5 მომზადნა ბედისა-თჳს კოტანტინუშოლის საეროდ ადგილსა მას ვასილიკედ სა
ხელდებულსა, სადა იგი მდგომარე არს ძეგლი ბედისაჲ. ამიერ უკუე საცთურისა
კერპთაჲსა დამონებულთა ვითემე ესრეთ განაზრახეს შეფესა ვითარებულ „ვერ
მძლე ექმნები სხუებრ ქრისტეანეთა, არა თუ უჩინო ჰქონათ ათანასი, რომელი იგი
სა გუძველი არს ეკლესიასა შათისაჲ“. ამის-თჳს კუალადცა აღძრვამ მსაჯულთაჲ,
10 კუალად ერნი, კუალად შველარნი, კუალად მძაბუკანი და ერნი აღბორებულნი და
აღშოთებულნი, ათანასს შეძიებულნი რომელისა-თჳსცა კუალად ღამით განვიდა
იგი და კადესა ნდლო მდინარისასა მიიწია, რათა ადგილეს ნაფსა, სადა იგი გა-
რემოადგეს მას საკუთარნი მკვიტარნი მისნა და ეტუოდეს ცრემლითა: „სადა
წარხვალ კუალად. | მწვემსო კოთილო, და ვის დამიტყუებ ჩუენ ცხოვართა არა
15 მქონებულთა მწვემსისა-თჳს?“. რომელთა მიმართ ესრეთ თქუა მწვემსმან კეთილმან:
„ნუ სტირთ, შვილნო, ნუ სტირთ: კნინოდენისა ვამისაჲ არს შოთთი ესე, რა-
მეთუ ვითარცა ღრუბელი რაჲმე მცირედემ ჩნდეს და მერმე განილიოს. ნუ სულ-
მოკლე ხართ, შვილნო: მწრაფელ უკუე მოვიტყუე თქუენდაკე შექუანთა ღმრთი-
საჲთა. რომელი ესე იქმნა: რამეთუ შემდგომად მცირედისა ვაზისა, ჰხედვიდეს
20 რაჲ ელენი მფრინველთა ეკუთა ტაძარსა ზედა სერაპიდიდისასა და ძლიერად
მხმობელად, იტუოდეს მისსა მიმართ ბასრობის სახელად: „მარქუ ჩუენ ბერჭავო, რასა
კვირან უუაფნი“. ხოლო წმიდამან მათა მიმართ: „უუაფნი ხმოგინ: კრა, კრა, ხოლო
კრა ასურასტანელთა სატუათა ხვალესა ჰქვან, ვინაჲცა ხვალე იხილოთ თქუენ
ღმრთისა წინაგანმებულბაჲ და ჩუენი მაღიდებულბაჲ“. და ხვალისგან ისმა
25 სიკუდალი განდგომილისა ივლიანსსი რამეთუ: დმოვიდა მკუდარი სმარსეთით
მოძაკებელი და არა ვისგან შეწალეული არცა ღიღად წყალბობისა აღსარებული,
და, ვითარ უოკლით-კერძო მიმოგანითქუა, არცადა სათელავისა მიერ შეწინარე-
ბული, და ფრიადითა შოთთიდა აღავსნა [ელენსი]

გარნა კერუტა სანატრულსა და წმიდსა ათანასის არავე დაკლდეს ექსო-
30 რიობანი და განქიქვანი და ტანჯვანი. რამეთუ მცირედ რაჲ განსუენა ამისგან,
კუალად უაღენტომისა ზედადუდგა მას ბრძოლაჲ, რომელისასა მძლე ექმნა რაჲ
მისსადა ბრძოლასა კეაილისა მის ღტოლვისა მიერ, რომელსა შინა სრულ ევნა
თათუენი ოთხნი, ცხარებისაგან განვიდა ვამთა ორმეოცდაექმისსა წლისთა გარ-
დამძღელი მდღელობასა შინა. ხოლო მრავალი რაჲ თქუა უწინარეს სიკუდილისა,
35 უეროდსდა წინამცრობლობითა უწინაშეწარმეტუეულა ზეტრეს, შემდგომსა მისსა A21 უ,

4 კუალად B. -- ნ მომზადნა B.

საუდრის-მპერობელსა, თუ რაოდენნი და რაბამნი შემთხვევად ესხენ მას არიანო-
 ზთა მიერ. ხოლო თვითსახეთა მათ და თითოფერთა ლუწლთა თვისთა და ღვე-
 ნულებათა და სიველტოლათა და აღწრიცხუველთა მიმომავალითა-თჳს სიტუჳს-
 მგებელი ისმინე თუ რასა იტუჳს სანატრელი ვითარმედ-გუგუეთუ ჭეობობენ დამალულ-
 5 თა შიშისაგან მღვლელობად შემძლეებელთაჲსა და შესამეუნენ მღვლოფართთა
 მღვართაგან, რაჲ უან, იხილონ რაჲ იაკობ უკუე ღვლოფალად ძმისაგან, ხო-
 ლო მისე მადიამს დამკვდრებულად შიშითა ფარამსითა? რაჲ უკუე სიტუჳს უგონ
 მომზრახთა ესე ვითარისათა სულისგან ღვლოფილსა დავითს და დამალულსა
 ქუახსა შინა, და კუალად მცვალებელსა ჰირისასა წინაჲ ახიმელქე ანქუბასსა, ვი-
 10 დრემდის თანაწარჭედეს შიშსა? რაჲ უკუე თქუენ უოფლისაჲე სიადვილით მუტრუჲე-
 ლთა და უოფლისაჲე ქუისა ვითარ სათქუმელ არს ადმძველთა, ესმას რაჲ დი-
 დისა ელიაჲს დამალჲაჲ აჰბისგან და სიველტოლაჲ სიქადულთაგან იესაბულისთა?
 მუკმეცა ქენი წინაჲმწარმეტუჲეელთანი, რომელნი სიკუედიდ იძიებოდეს, მაშინ
 ქუახსა შინა დამალულნი იღუჲმად იზარდებოდეს აბდაჲს მიერა. კუალად ვითარი
 15 წინაგანწყობაჲ მოიპოონ მათ ესიაჲს მიმართ, რომელი უბრძანებს თითოფელსა
 კეთილად-მსახურებისა-თჳს ღვენულსა შენდობითა ღმრთისაჲთა და ეტუჳს: დავი-
 ფარე მცირედ. მცირედ, მცირედ, ვიდრემდის წარჭედეს რისხჲაჲ უოფლისაჲა? და
 რამეთუ ღმრთის-მსახურებისა უკუე ცხორებულნი ქრისტესს მიერ იღვენენენ,
 ცხად არს ვითარმედ უსამართლოდ. ხოლო უსჯულთანი სამართლად ზარისაგან უფ-
 20 ლ-სა განისხენ, და თქელი უღმრთთაჲჲ მოიხპონ. |

ესრეთუე თანაზრდელნიცა იგი მადლისანი შიშისა-თჳს ჭურათაჲსა ღვტო-A214a
 ლვილნი დამალვოდეს. და ჰეტრე ვიდრე-ჲე გამოკსნილი. საპერობილით განერა
 კელთაგან ჭეროდესთა და უოფლისა მოლოდებისა ჭურათაჲსა, ხოლო ზაჲეუ და-
 მსკოს შინა იძიებოდა რაჲ მთავრისა მიერ ზღუდით სარგნიისა გარდატევებულ
 25 იქმნა და განერა მძუნვარებასა მუძიებულისსა.

აწ უკუე რაჲჲსა საღმრთოჲ წერილი ესე ვითართა თხრობათა მოსტემდეს
 წმიდათა-თჳს, რომლისადა მიზეზისაჲ უღლონ მოზოგნებაჲ მისაყრდნობელად
 მქაქურობისა და წერილთა უმცირებისა მათისა ცილობის-მოუყარეთა მათ? რა-
 მეთუ მჯულსა შინა ვიდრე-ჲე ბრძანებაჲ იყო განხინებაჲ ქალაქთა შესახუველთა
 30 მოსიკუდიდ საძიებელთა-თჳს, რათა შე-ვითარ-უღლონ განრომაჲ. ხოლო უკუანა-
 სკენელ მო-რაჲ-ვიდა იგი, რომელმან ძეუალად მოსეს განუწესნა იგინი ღმურთი
 სიტუჲაჲ, კუალად მცნებაჲ დაღუ მუტრუჲელი: რაჲჲსა გღვენინენ თქუენ ამიერ,
 ქალაქით მიიღვლოდეთ სხუად. და მშინ ჭურათსანიანი იღვლოდედ მთად და
 ერდოთა ზუდა მუოფი ნუ გარდამოკალნ ალებად რასმე სახელსა-გან თჳსისა, და
 35 ველისაჲ ნუ უკოთაქცევიან ალებად სამოსლისა თჳსისა. ამის-თჳს თუთ მან ღმე-

რომან სიტუეუმან განკაცებულმან არა უღირს იბინა ჩუენებრ დამლჯაჲ, იძიებო-
 და რაჲ, და კუაღად დეგუნელი ივლტოდა და ძმაცულებასა წინადმდგომთასა მი-
 რიდებითა განაქარებდა, რომლითა ჩუენ გუასწავებდა, რათა ნებისით არა განკს-
 ცუმდეო თაჲთა. ამის-აჲს უფროჲსად მუნენი მოწამენიცა დეუნულებათა შინა იდე-
 5 ვნებოდენ რაჲ ივლტოდან, ხოლო იპოებოდან რაჲ იწამებოდან.

ხოლო დიდი კოსტანტინე იუჲედრა ელენთა ფილოსოფიისთა მიერ ბიზან-
 ტიას შინა, ვათარმედ არა კეთილად ჰქუათს და ჩუეუდექობისა-ებრ უზირატესთა A214b
 მისთა შეფუთაჲს, არამედ განახლებს და შესცვალებს მათ მიერ ჰერობილსა
 სარწმუნოებასა. ამის-თჲს სთნდა ერთისა ფილოსოფიისსა სიტუეს-ყოფაჲ აღექსან-
 10 დრწს თანა, ეპისკოპოსისა ბიზინტიელთაჲს, სარწმუნოებისა-თჲს. ხოლო და-
 დაჲსუ სიტუეთა გამოუდღელ აღექსანდრე, არამედ სხჲთა ეოფლითა საღმერთო ეო,
 ვინაჲცა დღესა სიტუეს-გებობისა ჰრქუა სიტუეს-მგებელსა მას ფილოსოფიისსა:
 „სახელთა იესუ ქრისტეს ჴემზარიტისა ღმრთისაჲთა გიბრძანებ შენ დუმილად
 და რაჲთა-ურთით არა აღმოტევებად ხმასა“. და შეის სიტუესაჲე თანსუტუე
 15 იქმნა და დაადგრა უსიტუეულად. რომელთაცა ჟამთა დიდი ანტონი დიდთა და
 მდალთა საინოებათა კანარწმინებულებობისა-თჲს სასმენელ იქმნა შეფისა, რ-
 მელსა სავედრებელი ეპისკოლე მიუწერა შეფემან, რათა აღვიდეს ვიდრე კო-
 სტანტინეზობლემდე და უღოგოს შეფესა და ჭადაქსა. ხოლო მან ფრიადთა
 სრუნჯათა მიერ მოცუულმან ჰეთისა მოწაფესა თჲსსა ჰავდეს: „რასა იტუე, შვი-
 20 ლო? წარვიდე, შეფისა ვედრებისა-ებრ მისისა?“ ხოლო მან მიუგო და ჰრქუა:
 „უგუეთუ წარხდე, ანტონი ხარ; ხოლო უგუეთუ არა წარხდე, მამაჲ ანტონი“. მამის წმიდამან თქუა:
 „აწ სადმე უგუეთუ დიდებისა ამის-აჲს არდარა შერქუმის მამაჲ, უეჭუელად არა წარვიდე“. რომელი ესე ისწავა რაჲ კეთილისა განმრჩევე-
 ლობისა თანაზრდილმან შეფემან, უფროჲსდა ირგო სიმდაბლისაგან და დიდების-
 25 უუარულობისაგან წმიდისა მის ბერისა.

ესრუა უგუე დიდმან კოსტანტინე იმეფა რაჲ ჰრომეს შინა ათორმეტი წე-
 ლი და ბიზინტიას ოცი წელი, და ნიკომიდიას შინა აღესრულა წელიწადთა A215a
 სამოცდახუთთაჲ, სმითა ძეთა მისთა განიუვეს შეფობაჲ | ჰრომთაჲ: აღმოსავ-
 ლისაჲ ვიდრე-მე დაიწერა კოსტანტი, ხოლო დასაჯალისაჲ კოსტანტინე და კო-
 30 სტა. რომელმანცა მოკლა ძმაჲ თჲსა კოსტანტინე და მარტომან დაიწერა შეფო-
 ბაჲ იქმურ წელ. ამის შემდგომად იგიცა მოიკლა ერისა მიერ. ვინაჲცა ამო იქმნ-
 ნეს შეტუეულნი დიდისა კოსტანტინეს-თჲს, ვითარმედ აღსასრულისა ჟამსა ნა-
 თელ ილო და ვიდრე მუნამდე არა ნათელ ილო. რამეთუ ვითარმცა ესე ვითარმან
 ღმრთის-მისახურმან და ქრისტეს-მოუუარემან კაცმან და სარწმუნოებისა-თჲს უოგ-
 35 ლად-მიკურვალემან თაჲს იდვა ესოდენთა ჟამთა საღმერთთა საიდუმლოთა უოგლად-

წმიდისა ზიარებისკან უცხოყოფაჲ და უფროჲსლა ეკე ვითართა წმიდათა მათა და მამათ-მთავართა მახლობელმან და სამდღელოთა მოძღვრებათა და სჯულის-დებათა მათთა მოსწრაფებით და სურვილით შედგომილმან? კუალად ვითარ ურწმუნოთაგან სრულად ქრისტეანედ იცნობებოდა არღა სრულქმნილი წმიდითა ნათლის-ღებთა? ანუ ვითარ რომელი იგი სხუთა უოგელთა აძულებდა და აწუგვდა, ცხად არს ვითარმედ ურწმუნოთა რწმუნებად და ნათლის-ღებად და წმიდისა სამებისა აღსარებად უბრწეინვაღესობით და უწმიდესობით, თუთ ეკე ვითარსა სიბნელესა შინა დადგომილ იყო? ვინაჲცა ჭეშმარიტად ტუვილ არს ესე და არიანოზულისა უღმრთოჲსა წვალებისა მოპოვნება და მათისა ურწმუნობისა და უმსახურებლობისა ძმ-ცულება, რამეთუ თვისსა წვალებისა თანაშობლოდ მიეყვანებაჲ ჰნებაჲს დიდისა კოსტანტინტსის და რეცა არიანოზოთა მიერ ნათელდებულობასა მისსა აზნობენ. და რამეთუ | დიდი ისიდორეცა ესე ვითარსა რასმე ხმობს, A215b ვითარმედ ჯერ არს შედგომაჲ და რწმუნების-ღირსად აღსარებაჲ არიანოზის-თვის ნიკეას შეკრებულისა სამას ათრგამეტა წმიდათა მამათა კრებისაჲ. რამეთუ მათ დმრთისა-მიერთთა მობერუითა დამტკიცეს ჭეშმარიტებაჲ: ხოლო საკმარ არს ცნობად, ვითარმედ ძუელსა აღთქემასა შინა წმიდისა და თანაარსისა სამებისა მოძღვრებაჲ მიმოდატესულ არს, ვიდრემდას ფილან, კაცი ჭურიაჲ და მოშურნე მამულისა სჯულისაჲ, აღწერილთა შინა თვისთა წინაგანეწეებისა სარწმუნოებასა თვისსა. რამეთუ განმარტებასა შინა ამის სიტუვისსა ვითარმედ ცხატად დმრთისა შეკვემენ კაცია იძუელა ჭეშმარიტებისა მიერ და დამტკიცებულ იქმნა და სიტუუჲ დმრთისაჲ დმრთის-მტრუელა. და კუალად თარგმანებასცა შინა ამისსა ვითარმედ | დმერთი უფალია დმერთ მთავრობითასა სამებისა გულის-ხმის-ყოფაჲ წარმოანინა. რამეთუ თქუა რაჲ ვითარმედ | ერი არს დმერთთა არა რიცხუსა მიედევნა ერთობისასა, ანამედ წმიდისა სამებისასა, რამეთუ დამტკიცებით უწყოდა სულისან მისმან, ვითარმედ იძულებოდა მარადის განცხადებულად თქუმად და წერით დატეებად ამისსა. რამეთუ ორნი ვიდრე-მე ძალნი თქუნა უოფად ნამდლდეუ ჭეშმარიტისა არსისანი, რომელთაგანისა ერთისა შემოქმედლობითისა და ქველის-მოქმედობითისაჲ დმრთად წოდებულობაჲ თქუა, ხოლო მეუობრივისა და მტანჯველობითისაჲ უფლად, არა შორს-მივაღმან მეტრუეელისა მისგან ვითარმედ | ქრისტე დმრთისა ძალ არს და დმრთისა სიბრძნეა, ძალი არა უტუამოჲ, არამედ გუამანნი და უოვლად-ძლიერი, და გუამოვნებაჲ დამბადებელი სწორძალი მასი, რომლისა იგი არს ძალ.

და კუალად მოსტს მიერ ხილულისა მის სახილავისა განმხილველი | იგივე A216a ფალონ იტუეს ვითარმედ | ხილვაჲ განსაკრთომელი იხილა შემდგომად მცირედისა, რამეთუ საშუგლ აღისა მის ხატსა რასმე შუენიერსა ჰხედვიდა არა რაჲს

ხილულთაგანისა მსგავსისა; არამედ ღმრთის-ისხესა მსგავსებასა, რომლისა ნაოელი უცნისკროვნეს იყო უფროდს ცეცხლისა აღტენებულისასა. და რომელი კითხილად იყო ვინმე განიცდაოს, ხატად არსისა უტუეუველობით იქუენ იგი უფად. ხოლო უკუეუე ვისმე ზედა-მიწეებით ჰხებავს ცნობად მის ხატისა-თჳს, ისმინედ ჰველნსი ესრეთ მეტუეუელისაჲ ძისა-თჳს: არამედ არს ხატი ღმრთისა უხილავისაჲ. აწ უკუე იგიცა მართლმადიდებლობითისა ღმრთის-მეტუეუელებასა შეეხების. რამეთუ სე სრულიადსა უცთომელობასა ესიებ მისგან, რათამცა განკრძალულითა გულის-ხმის-ყოფითა მიუდრეკელად მიჰხედნა ჴეშმარტუბასა და განცხადებულ მბრძოლ იქმნა სარწმუნოებისა თვისისა, არამედ ესე გულის-ხმა უფ, ვითარმედ არა ეროსა ზირსა შინა შეწერა ღმრთის-მეტუეუელებად, ვითარ ესე უსწავლელნი და გულმძიმენი წინამძღუარნი ჰურიათანი სჯულის-მდებლობენ გარნა ამთავან ხოლო უხილვების მთ, არამედ სხუათაცა მრავალთაგან, ვითარ იგი ვითარმედ ექმნეთ კაცი ხატებად ჩეენდა და მსგავსებად, და ვითარმედ წჳმა უფალმან უფლისა მიერა, და ვითარმედ ჰქრქუა უფალმან უფალსა ჩემსა, და ვითარმედ ჰქნ შორის ღმერთი, და შენ ხარ ღმერთი. რამეთუ მეტუეუელთა ვითარმედ ძეგრტვის წმიდა არს ღმერთი და ამისთა თუ წმიდა არს, წმიდა არს, წმიდა არსა გარდაქცეულად მთარგმანებელთა ბრწყინვალედ ამხილებს სიტუება ესე: ცამოვიძიე ზირი შენი, ზირი შენი, უფალო, მოვიძიო. ნუ მიიქცევ ზირსა შენსა ჩემგანა. | რამეთუ არათუმცა წმიდასა სამებასა ქადაგებდა სიღმემოდ მეტუეული, სამარ-
20 თლად ნამეტავ მეტუეუელებისაჲმცა იყო მიკლად ჰტიუესაჲ. და არა ამის შიერ ხოლო, არამედ სიტუესა მის მიერცა ვითარმედ ამხსუერძლე ღმერთსა მსხუერძლი ქებისაჲ და მასცენ აღთქემანი შენნი და მხედე მე დღესა ჴირისა შენისას: და გიკსნა შენ და მდილო მე. რამეთუ არათუმცა ცხადად სამებაჲ იქადაგებოდა აქა, ესრეთ უდიდა თქემად ვითარმედ ამხსუერძლე ღმერთსა მსხუერძლი ქებისაჲ და მასცენ აღთქემანი შენნი და ჰხედე მას დღესა ჴირისა მინისასა, და გიკსნას შენ, და აღადო იგია გარნა ესრეთ უკუე არა იაქუა, არამედ იაქუა, ვითარ იგი ითქუა. რამეთუ განცხადებულად ამით მიერ და სხუათა მრავალთა ქადაგებს ძუელი აღთქემად, ვითარმედ არა ერთისა ზირისასა აღარებს მეუფებასა, არამედ სამთა ვიდრე-მე გუჰმთასა, ხოლო ერთისა არსებისასა, რათა ჰურიათაჲ-
30 ცა განაქიქოს, ვითარცა ერთისა ზირისა-მიმართ არა მრაველი სარწმუნოებაჲ. რომელთა შეუდგა საბელიოს ღიბიელი. და ელქნითაჲ მხილებულ უო მრავალღმრთეებაჲ. რომელთა მოწაყე იქმნეს რითოზ და ევნომითოზ განყოფილებისა გუჰმოვნებათაჲს არსებისა მიმართ ესმართლოდ მიმძლავრებულნი.

ხოლო უკუეთუ ვინმე იტყოდის ვითარმედ არად არა ზემოაღიარე ცხადად იქადაგა ესე? ვიტყვთ. ვითარმედ გუჰას-ზმის-ყოფით მსმენელთა-თჳს ვიდრე-მე

ფრიად რამე ბრწყინვალე არს წარმოჩინებაჲ და ქადაგებაჲ ამისი, ვითარ იგი
 ბრძენსადა სთნდა იფილოსს. ხოლო უკუეყო მიფარულად-რე ითქვა ესე, | ამისი გუ- A217z
 ღის-ხმის-ყოფაჲ სკამარ არს, ვითარმედ, რომელნი იგი მრავალდმრთეებისა მი-
 მ.რო მიდრეკილთა ჭურთაია სჯულის-მდებელად ჩინებულ იყენეს, არა საძინო უნ-
 5 და განყოფილებისა ზირთაჲსა მოკსენებაჲ, რათა არა გუამთა თანა ბუნებისადა
 განყოფილებაჲ ეოცნოს და სიციბილსა კერპო-მსახურებისასა შთაგვკენ, არამედ რა-
 თა ზემოთგანვე ერთმთავრობისა სწავლისა მოსწავლე იქმნენ და ესრეთ მდი-
 რედ-მცირედ შეეკედნენ აღსაარებასა გუამთა განყოფილებისასა, რომელი კუ-
 ლად ერთობასვე ბუნებისასა წარმოაჩინებს, და რათა იყენენ საერთოდ ვიდრე-მე
 10 თქემულნი ბუნებითისა ერთობისა შესასწავლებელ, ხოლო ზემოთა-აღმავალნი სა-
 რომაჲს რიცხვსანი ერთისა არსებისა მიმართ აღმავლისა თუთებისა გუამოვნებათა-
 სსა. რამეთუ თითოსახეთა უკუე ბუნებათა აღსაარებაჲ ელენებრი არს, ხოლო ერ-
 იისა ზირისა, ესე იგი არს გუამისა ქადაგებაჲ ჭურთა-ბრი, ხოლო წმიდისა და
 თანაარსისა სამებისა ერთობად არსებისა შემოკრებაჲ გუამთაჲ მართლმადიდებ-
 15 ლობითი არს და კვილიად-მსახური სარწმუნოებაჲ.

ხოლო თავად ვიდრე-მე თქემულთა ამათ მოკსენებულ იყავნ ვითარმედ აარა
 რაჲ არს ბუნებითი გამოსახინებულნი, რომელმანდა უოვლით-ერთი წარმოაჩინნს სა-
 ქმენი უხეშეთასნი ბუნებისანი რამეთუ დაღათუ კორტ ჭეშპარიტებით იქმნა სი-
 20 ტუეჲ, გარნა არა ლიტონი კაცი იყო განკაცებული ქრისტე, უფრომსდა ღმე-
 რთი და მრჩობლთავე ბუნებათაგან ერთი იყო ძე ღმრთისაჲ და ღმერთა უსე-
 შთაესი არსებისაჲ, დაღათუ ცბიან უფრომს-უმცრომსობისა მამისა ზედა და ძისა
 მომპოვნებულნი და თანაშემატუეებულნი სხუარსად და უმსკაცოდ მამისაგან აღ- A217h
 მსარებულნი. რამეთუ არა უწყინ, ვითარ ჭტავს, ვითარმედ უფრომს-უმცრომ
 სობაჲ თანაარსთა ზედა გამოიძიებვის და განაკითხვის, ვითარ იგი კაცი კაცისა
 25 უფრომს არს და კარი კარისა და ცხენი ცხენისა, და, რათა მარტივად ვთქვა,
 კანთნი ურთი-ერთას თანაშეტუეებისაჲ თანამოსათესვეთა შეეტუეების და თანა-
 არსთა ამის-თუჲს კაღნიერებით გამომწუღილველთა საღმრთოთა საქმეთასა და
 უფრომსად ძისა შეტუეელთა მამისაჲ და თანაშემატუეებულობისა ესე ზირი და
 30 თანაარსობისა მოიყვანებს აღმსარებელ-ყოფად, ვითარ იგი მათ არა ენებოს. რა-
 მეთუ სხუარსთა ურთი-ერთას თანაშეტუეების-ყოფაჲ უღონო არს, არცა ითქუ-
 მის კაცი უფრომსად კარისა ანუ ცხენი აქლემისა ანუ ვარი უფრომსად აუკვზის.

აწ უკუე საერთომსა ვიდრე-მე რიცხვსა უმრავლესნი სიღუყანი ღმრთისა-
 იუს საღმრთოსა წერილსა შინა განყოფილებისა გუამოვნებათაჲსა არიან წარმო-
 მადგინებულ, ხოლო საერთოდ მოხუშულნი ბუნებითისა იგვეობისა. და იგინი უკ-
 35 უგ ითქემიან, რათა საბელიოზ და ჭურთანი ჰარდაყოფად იქმნენ, ხოლო ესენი,
 რათა არიოზ და კერპო-მარტ და ელენნი კანიქიქსნი. და რამეთუ განმარტობულ-

ნი წმიდისა სამებისა ზედა თუთებათა რიცხვანნი, და ერთობად არსებისა შემომ-
 კრებულნი მისნი, ხოლო კეთილად-მსახურებით მორწმუნეობენ და ზეცისგანის-
 სასა მას შეუდგან ქადაგებას არცა განყოფილებისა-თჳს გუმათამას მრავალ-
 დმრთეებისა მიმართ მიდრეკილნი არცა ერთდმრთეებისა არსებისა ერთობად ჰირ-
 5 სსა შეცთომილნი ჰქრიაებრივა. ხოლო ვითარ არა | ჰრცხუენის თაუენის-მცემელ-
 თა დაბადებულისათა და თუთვე მბრძოლთა განჩინებისა თჳსისთა? რამეთუ უარ-
 ჰყოფენ თაუენის-ცემასა აკებულისასა, ვითარცა საცთურისა ელენებრისა მორჩილ-
 სა და მისდა მოქმედად შეასმენენ თავთა. ხოლო ამისი შესწავებაჲ საკმარ არს,
 ვითარმედ არა იგივეობაჲ სახელთაჲ უმჯუელად მათვე ცხად ჰყოფს საქმეთა, არ-
 10 ცა თანამოსახელობაჲ ერ[თ]სახელობისასა წარმოაჩენს სახესა რამეთუ ძისა
 ვიდრე-მე ზედა საკუთრად ითქუმის შობაჲ, ხოლო აკებულთა ზედა მოპოვნე-
 ბით: მის ზედა უკუე ჰქმშარიტებისა-თჳს და თანაარსებისა, ხოლო ამათ ზე-
 და ჰატივისა-თჳს და შვილებულობისა. «რამეთუ, ინება რაჲ, მშენა ჩუენ სიტყუ-
 თა ჰქმშარიტებისაჲთა». ვინაჲცა ნუ თანამოსახელობაჲ თანამოჰატივეობად მოი-
 15 ლებვის აქა, ნუცა მოპოვნებით-თქუმულნი საკუთრებით-თქუმულად საგონებელ
 იქმნებიან, ხოლო ვინაჲთგან გულის-წერომასცა და რისხვასა და სხუათა უო-
 ველთა შეუტუეუბელთა სადმრთოჲს ბუნებისათა და მოპოვნებით-სათქუმელთა
 მის-თჳს არაჲინ კეთილგონიერთაგანა საკუთრებით-თქუმულად ჰგონებს. რამეთუ
 ცხად არს, ვითარმედ თათოუელსა საქმესა თათოუელი ლექსი განმაცხადებულად
 20 ჰქმშარიტებისა შესაბამი და შესაშსკავსი დაერთვის.

A218a

ხოლო კჳლად თქედ მგომობართა სულასა წმიდისათა და სადმრთოჲსა არსები-
 საგან უცხოყოფელთა მისთა, ვითარ ღმერთმან და მაცხოვარმან ჩუენმან გან-
 კაცებულმან სრულყოფილად წმიდისა სამებისად განჩინა ეოვლად-წმიდაჲ სუ-
 ლი, და წოდებასა ზედა სადმრთოჲსა ნათლის-ღებისასა მამის თანა და ძისა აღი-
 25 რიცხუვის და საიდუმლოსა ზედა ტრანჰესსა კორცჰესხმულისა | სიტყუსა საკუთრად
 კორცად შესცვალეებს ჰურსა, გინა ვითარ ითქუას აკებულისა ანუ მონებრივისა ბუნები-
 სად ჰ არა მუეუბრისა ჰ შემოქმედებრივისა არსებისა თანამნათესავედ ჰ თანაარსად
 სულეი წმიდაჲრამეთუ. უკუეთუ მონაჲ არს, ნუ თანა-აღირიცხუვი მუევისა, ჰ უკუეთუ
 აკებული არს ნუ თანა-შეირაცხებიან აკებულისა გარნა შეიერთების ჰ თანა აღირიც-
 30 ხუვის, ვინაჲთგან უტუეუელისა ესე ვითართა სჯულის-მდებელისა ქრისტესა ჰერ არს
 მტიციედ და უცთომელობით რწმუნებაჲ, აწყავებდეს რაჲ იგი არსებისა-თჳს თჳ-
 სისა, დაღათუ უბრძნესყოფაჲ თავთაჲ ჰგონიეს მბრძოლთა სულისათა და უფ-
 რთაჲს ღმრთისა შეცნიერებასა ზეცისა საქმეთასა იჩქურებენ ანუ თე უფროჲსდა
 ბოროტად-მსახურებათ და კადნიერებით რიტრობობენ. რამეთუ უკუეთუ სადმრ-
 35 თოჲ დანიედ ანკელოზისა მხიდეველი და სიდიდესა ზედა და სიკეთესა ხილუ-

A218b

დისას განკარგებელი ქუეყანად დავარდა ზარგანკილი საშინელებისკან სხილავისა, რომელი სიტყუა-გებაჲ დაუშოეს მამასა და ძისა და სულისა წმიდისა ცანოფისა მკადრებელთა და გამოთუქუშელისა ბუნებისა სიტყუა აღმწინელობისა კელმეთოფელთა და ბუნებათ-მეტუეულებისა შემკადრებელთა? და რამეთუ უყამოს მას და სამარადისისა და უშუმადგომელისა და უოფლისვე სიტყუსა და გონებისა უდრესსა მამისკან გამობრწუნივებასა ძისასა შობად უწოდენ წერილნი, არა რათა ვნებულებაჲ უწამონ, არამედ რათა თანაარსებაჲ წარმოაჩინონ. ვანათგან ექსტუელად თანაარს მშობელთასა არიან | შობილნი. ხოლო, რათა არა ოცნებაჲ ვნები-
 5 საჲ შემოვიდეს, სიტყუად სახელ სდებენ, და, რათა არა უმრწემესობაჲ მიეჩე-
 10 მოს, დასაბამს იუო სიტყუაჲ, ხმობენ. ამის შემდგომად მამის მიმართ ძუსების მისისა მქადაგებულნი და სიტყუაჲ იგი იუო ღმრთისა თანა, იტყუნ. მერმე ჰატოვისცა წარმოაჩინებულნი და ღმერთი იუო სიტყუაჲ აღიარებენ, და ძეობითა უბეე თანაარსებასა და სიტყუსა სახელითა უცნებლობასა, და დასაბამს მყოფობით თანა სამარადისობასა. ხოლო მამისა თანა მყოფობითა მისსა-მიმართსა თესება-
 15 სა, ხოლო თქუებითა ამისითა თუ ღმერთი იუო სიტყუაჲ ჰატოვის მისსა ჰადაგებენ, და თითოეულისა სახელისკან შორად წარსდევნიან უშუესსა და შეუტყუებულსა იტყუსა, ვითარ იგი ძეობისკან ვიდრე-მე უმრწემესობასა, და სიტყუსკან უტკუამობასა, და ღმრთად სამარადისოდ თანაარსად მშობელისა მამისად დაუსაბამოდ და უყამოდ შობილად მისკან თაუუანის-საცემელობასა მისსა საწავებენ.

[კოსტანტის-თვხ.]

ხოლო შემდგომად კოსტანტინისსა მეფე იქმნა კოსტანტი, ძე მისი, ათერთმეტ წელ. რომელი შემდგომად სიკუდილისა მამისა მისასა არაინოზობად მიდრეკილი აიძულებდა საღმრთოსა აღექსანდრეს კოსტანტინულელსა, რათა ზინარებად შეიწუნაროს არიოზ. ხოლო იგი რაფაელურთ არა საჯს იღებდა, არამედ
 25 ეტუოდა ვითარმედ „მეფე, სამას ათრვამეტას მამათკან შეჩუენებულისა და დასჯილისა შეწენარებაჲ ვერ ძალ მიტ“. რომელსა მეფე მიუტება ვითარმედ „იხილე, ეპისკოპოს, ნუ უკუე უჩებდიუო შეიწენარო იგი. რამეთუ ჰა ესერა კრებისა ქმნაჲ მიბრძანებეს, რათა უმეტესითა გამოწულიდვითა განხილულ იქმნეს თქუენ ორკერძოთა-თვხე“. ხოლო წმიდაჲ ეპისკოპოსი აღექსანდრე მესი
 30 აღდგა და გამოვიდა ჰირისკან მეფისა და თქვა: „ნებაჲ უფლისაჲ იქმენინ“, A219b და მოწენული ეკლესიად შინაკან წმიდისა საკურთხეველისა ღამეუოველ ხმობდა ღმრთისა მიმართ ცრუმლით-მეტუეული ესრეთ: „უფალო ღმერთო, ნუ შეუნდობ ურცხვნოსა და მტაცებელსა მგელსა შესლვად შინაკან ეკლესიისა შენისა, არამედ მსწრაფად განსაჯე უმსჯაეროდ სიმართლისა მსჯაერითა“. ხოლო ხვალისკან ვი-

თარცა ეკლესიად შემოკრებულად კრებაჲ და არიოზცა მიმდგომთა თჯსთა თანა მუნ მივიდოდა, შევიდა. ვითარცა საკმრისა-თჳს მუცლიან-(თჯს) სახლსა ვისსამე უკუ-
 ანაგან ფოზისა, სადა იგი თქუელისა მის-ებრ მეკსეულად განსთქდა შორის, და
 განიბინეს ნაწლეუნი მისნი, და ორთაგან კეებულ იქმნა უბადრუკი: ზიარებად შე-
 5 წუნარებისა და აქამს ამის ცხორებისაგანცა. და არიოზ უკვე ესრე დაიქცა ცხო-
 რებისაგან. ხოლო მიმდგომნი მისნი დიდად სირცხულეულ იქმნეს და განიბინეს.
 მაშინ მწუკმსმან კეთილმან, სიხარულითა აღსავსასა ეკლესიისამან, სასტრელმან
 აღუქსანდრე, საღმრთოჲ მუსიადრეულობაჲ სრულ ეო.

ხოლო დიდისა კოსტანტინისს ომის-წყულნა, დალოს და ივლიანე. წიგნის-
 10 შკითხველ იქმნეს ანტიოქიას შინა. და ვითარ გულს იდგინეს შენებაჲ ეკლესი-
 ისა დიდისა მოწამისა მამაჲსა და კერძოჲსა, რომლისაჲ ივლიანეს ჭხრდა შენე-
 ბაჲ, ქუეყანაჲ არა შეიწუნარებად ნაშენებს მისსა. რამეთუ დლეუოველ შენებული
 მისი ქუეყანად დამკობილი იპოებოდა ხე-ღეს-დღე. და გარდაქცეულებასა ცნობისა
 უბადრუკისა მის სელასასა უსულთჲ იგი ნათია წინამოსწაკებით ცხად ჭუოფდა.

15 რომელმან თმაცა თავისაჲ აღაპარსა და მონაზონებრისა მოღუაწებასა მჩქეპე-
 ლი :თინად შაჲვიდა გულის-მაქეშელი მეფობისაჲ, და უოველსა ელადასა მიჭ-
 გლიდა და მისანსა ეძიებდა და ხრისმოსთ-მეტეულსა, რათა იმისნოს, უკუეთუ
 მიემთხუევის გულის-სთქემულსა სადა იგი ჰოვა კაცი ვინმე ბოროტად-მსახური
 წინამსწარუწუებისა ამისისა აღმოქუეული. რომელმან საკერძოსა რასმე სიდრმედ

20 შთამავალსა მთხრებლსა შთაიფვან იგი და ჭხნდა მცთორთა ეშმაკთა. და იგინი რაჲ
 ჩუეულებისაებრისა თანა საოცრებასა გამოჩნდეს, აიძელა მას შიშმან სასწაულსა
 ჟუარისასა დასახვად შუბლსა, რამელი იგი ვითარცა იხილეს, მუჲს უჩინო იქ-
 მნეს ეშმაკნი ხოლო კრძნეულმან მან, ვითარცა აგრძნა მიზეზი დტოლვისა მ-
 თისაჲ, არაღა მას მეტეუელმან ვითარმედ „არა მოშიშნი, ვითარ შენ ჭკონებ,

25 არამედ მოძულენი შენ მიერ დასახულისა მის ნოშისნი წარვიდეს“. ესრეთ შეც-
 თუნებული ტეუედ უდმრთოებისად გამოაჩინა და სასაგელებითა ადავსო, რამეთუ
 სისხლითა ნაზორეუაჲთა განმრდუნელი საღმრთოჲსა ნათლის-ღებისაჲ გულის-
 თქუმითა მეფობისაჲთა კეთილად-მსახურებისაგან განამიშულა სამგლისა საწაულობე-
 ლი. ამის შემდგომად მიეწოდა მას მეფემან კოსტანტი, და კეისრად შემქნელმან

30 მისმან მის თანა განილაშქრა სწარსთა ზედა. და, ვითარცა უკვემოიქცა მუნით,
 თჳთმძერობელად დაუტევა იგი. ხოლო თჳთ მოკუდა კილიკიას. რომლისა-ზე
 უესოშოოს და ფოტინე და მაკილონიოს და ანთონისარი წვალებითა-მთავარნი იცნო-
 ბებოდეს. და ნ.წილნი წმიდათა მოციქულთანი ანდრიაჲსნი და დუკაჲსნი და ტიმო-
 თისნი შემოვიდეს კოსტანტინეუოლის. და ფლავიანე ანტიოქელმან ორად განმეო-
 ფელმან მტაღობელთა მწუობრებისმან მოსაცვალებით დაწვეჲად სცა ზირველად

35 მს მტაღობელთა მო. B.—Ad მონაცვალებით in my: მარტოებით A;--paulo post: მიმოგდელი A გ-წესებაჲ მ-მოგდებით გ-დღობისა B.

გალობამ და ვითანისა ქების-მეტყუელებისამ, რომელიცა, ანტიოქიას რამ შინა დაწ-
 უებულ იქმნა პირველად უოველთა კიდეთა სოფლისათა განეფისა მიერ. და სარდი-
 კიისა და ლანკრიისანი იქმნეს კრებანი: სარდიკიისამ ვიდრე-მე მარკელელს-თვს
 და ფოტიონს-თვს, რომელნი ღიბონად კაცად ჰკომობდეს ქრისტესს; ხოლო ლანკრი-
 5 სამ მონაფეთათ-თვს ევსტათი სეკს-სქუელისათა, რომელნი შესადაინებლად იწოდე- A220L
 ბიან. და ღიდი ეურემ საქმიით და სიტუვთ ბრწყინვიდა, რომელმან მრავალნი აღ-
 წერიდნი დაუტენა, რომელთა შინა სამას ბეურად აღრიცხულნი მკვლნი საკა-
 ლობელად მისცნა ასურთა და საცთურისაგან ვარდისანისა და კილოვნებითისა და
 სმანელისა გალობისა სიტკობობითა გამოიკისნა ხოლო იძიულა და ხუცად კელთ-
 10 დასმულ იქმნა ღილისა ბასილის მიერ, რომელმან არწმუნება მას ვედრებით მეტ-
 უელებამ ელენურითა ენითა. დაუკენებულად. და სასწული ვურისამ გამოჩნდა
 ცათა შინა წმიდით ადგილით თხემისამთ ვიდრე შთანდმდე ზეთის-ხილთამსა გან-
 ვრცთმილი რომლისა ძლით იპოების აწცა მეფისა კოსტანტის მომართ კვრილე
 იურუსადიმელისა მიერ მოწერილი კპასტოლე.

ესრეთ უკუე მასსადაინებლთა, რომელ არიან ევჯიტად ჰ ეთუსიასტად სახელდებუ-
 ღნი იგი, ადელფეოქსკან ჰ დალოისა ჰ საბა ჰ სემკონ წყალების-მთავართამსა. მიი-
 დეს ბოროტი იგი ჰ სულთა განმხრწნელი წყალებს. რომელთაგანნი მონაზონნი მრ-
 15 ვალნი ღიდიან ფუდაბანე, ენასკოლსმინ ანტიოქიისამან, შეკრიბა ერთად ჰ ვითარ
 უარ ეუეს წყალებამ თვსა ამხალა მათ ესე ვითარითა სახითა. რამეთუ მათ შორის საჩი-
 20 ნომ ვინმე ბერი განიდგინა თვსაგან ჰ თქუა მისსა მიმართ მრავალღონიერებით ვითარ-
 შედ „მ: მოხუცებულა, ჩუენ მრავალწამუელისა გარღამედღენი ცხოვრებისანი უმეტეს
 ზედა-მაწეფნით ვინობთ კაცობრივსა ბუნებასა და წინააღმდეგობათა ჩუენთა ეშ-
 მაკათასა უკვლოვნეობით შეცნიერ ვართ მანქანებითა, და გამოცდილებით გვწა-
 25 ვიეს მომნიჭებულობამ მადლისამ ხოლო ესე ჰაბუენი და მთავანის ვერა რამს
 ზედა-მიწეფნით შეცნიერნი უსულაერესისა სიტუვსა სმენას ვერ | თავს იღებენ. A221a
 აწ უკუე მითხარ მე, თუ ვითარ იტუვთ წინააღმდეგობისა სულისა შირიდებასა და
 უოვლად-წმიდისა სულისა მადლისა ლოცვისა მიერ და სიმარჯვსა თქუენისა“? ხო-
 ლო მან სიტუვთათა ამით მიერ შეტუეებულმან წარმოსთხია უოველივე დაფარული
 30 და სულთა განმხრწნელი გესლი და თქუა: „არცა ერთი სარკებელისამ უწეითო
 ნათლას-ღებისა მიერ მინაჭებამ ღირსქმნულთა მისთამ, არამედ მხოლოდ მო-
 სწრაფთისა ოდენ ლოცვისა მიერ განებად შინაგან დამკვდრებულისა და თანაშერ-
 სულისა უშმაკისამ. რამეთუ თანამოაქეს თითოეულსა შობადთაგანსა პირველისა
 მამისა გამო, ვითარცა ბუნებამ კაცებისამ, ეგრეთვე მონებამ უშმაკისამ, რომე-
 ლი განიკადოს რამ მოსწრაფთისა ლოცვისა მიერ, მოუფინების მიერითგან უო-
 35 ლად-წმიდამ სული ხილულად და გრძნობადად, და განცხადებულად წარმოაჩენს

მოსდგას თვისა. და კორცნი უკუე ვნებულისა აღძრვისაგან მეესეულად თავის-
 უფად იქმნებიან უოფლით-ურთ, ხოლო სული უდარესთა-ნიმართისა ქცეულეები-
 საგან სრულად გამოიქსნების, ვიდრემდის არღარა საჭირო არს მიერთებან არ-
 ცა მარხვითა აღკრძალვამ კორცთამ არცა მოძღურებითა აღჯრსხმელუოფამ სუ-
 5 ლისა და გონებისა უოფლისაგანკე მოქმედებისა და მოგონებისა ბოროტისა.
 და არა ხოლო სულისა და კორცთა საძაკელთა ვნებათა და აღძრვათაგან გამოიქს-
 ნების ეტკე ვითარი იგი, არამედ უოფალთაგა განცხადებულად წინადაწარ ჰხედავს და
 წმიდასა სამებასა ხალეღითა თუალითა განიღდის და ღმრთის-მეტეუელებასა და
 საღმრთოთა საიდუმლოთა ღირს იქმნების“. ესრეთ საკრველმან ფლახინე, საე-
 10 შმაკომ რამ იგი და საძაკელი წვალება გამოაცხადა და განაშიშულა, თქუა ბო-
 როტად მსახურისა მიმართ ბერისა: „დაძეულებულო დღეთა | ბოროტთაო, გამ-
 ხილენ შენ საძაკელმან პირმან შენმან, და ნუ მე, და განხრწნილთა და არაწმიდა-
 თა ბატეთა შენთა შეტწამენ შენ“. და ესრეთ გამოცხადან რამ საეშმაკომ ესე და
 საძაკელი საღმრთო და სენი, ასურეთით ვიდრე-მე განისხნეს იგინი, ხოლო ზამ-
 15 ფილიას მიიწინეს და სავნებელითა აღავსეს იგი.

მეფობამ ივლიანე განდგომილისა[ა].

ხოლო შემდგომად კონსტანტისისა მეფე იქმნა ივლიანე განდგომილი ორსა
 წელიწადსა და ხსეუარსა რომელმან მაშუებითა ღმრთისამათა დააპურა რამ მე-
 20 ფობამ, ჰყოფდა სხუათაგა უოველთა, რაოდენითა რამთ მეფავებელნი მისნი ეშმა-
 კნი ადეშენებოდეს. რომლისა-თვსცა მსახურთა კერძოსა კანდიერებით განახუნეს
 საკერძონი სახლნი და ჩუეულებისა-გერ სრულ ჰყოფდეს საძაკელთა შემსხურ-
 ჰლეობათა. ხოლო საღმრთოთა ტაძართა დაქტევედეს და ქრისტეანეთა მძვნარედ
 სტანჯვიდეს. რომლისა-სე იყო ზორფირიცა ტურელი, რომელმან ფრიალითა სი-
 ვერატითა მრავალი რამ იძმატუა მამინ საწმუნოებისა ჩუენისა ზედა. რამეთუ
 25 ქრისტეანე იქმნა იგი და სცა ვინმე ქრისტეანემან ჰალესტინეს, და გულმოწე-
 ქმნილი კუალად მიიქტა ელენობისავე მიმართ უბადრუკი და წინაღმდგომად სარ-
 წმუნოებისა ჩუენისა სჯულის-მდებულ იქმნა.

აწ უკუე, რაოდენნი რამ და რაბამნი მათ ჟამთა შინა კადრებულ იქმნეს
 თანამოსაჯულთა მიერ ბოროტად-მსახურებისათა, ფრიად მრავალ და თვისაგანისა
 30 აღწერისა მოქტე არიან. ხოლო ჩუენ მრავალთაგან მცირედნი მოგითხრნეთ. რამ-
 მეთუ ასკლიონს შინა და ღაზას კაცთა საღმრთოთა და ქალწულეებითისა ცხორე-
 ბისა აღმთქუმელთა დედაკაცთა მუცელნი განაზნეს და ქრთილთა აღავსეს იგი-
 ნი და საჭმელად წინადაუსხნეს ღორთა, რომელთა ღვძლისა და სისხლისა თვთცა

7 განცხადებულად იმ. B.—16 მეფობამ ივლიანე განდგომილისა იმ. AC.—
 29 თვისაგან C.—30 მოგითხრნეთ B.—81 ასკლ...ონს C.

გემოქმედ-მხილველ იქმნეს სახელსაძგ:ლნი. ხოლო სევაქსტოპოლის საფლავი წი- A222a
 ნამორბედისაჲ განადეს და ნაწილნი მისნი აღმოიხუნეს და დაწუნეს და განაწ-
 რინეს. ხოლო კესარიის ფაღაძისა, რომელსა ჰანკადი ეწოდების აწ, ანდრიან-
 ტე იუო მაცხოვრასაჲ რომელი წიღოანმან სამადლობელად წინაჲუ სახლისა თჳსისა
 5 აღჰმართა, და მღელჲოჲ რამეჲ აღმოეცენებოდა ქუეჲუ კერძო, სადა იგი ჰირვე-
 ლად ანდრიანტე ქრისტესნი მღებარე იუო რვაღისაჲ უცხოდ უოგლისაგანვე კაც-
 ბრივისა ცნობისად, საკურსებელი უოგლისავე ფნებისა და სნეულებისაჲ. ამის
 უკუე ანდრიანტისაჲ ივლიანე უღმროთმან დამკობაჲ და სამღერეულობით მიმო-
 დათრევაჲ ბრძანა და ნაცვალად მასსა აღმართუბაჲ მუნ თჳსისა კერძისაჲ. ხოლო
 10 ზეცით გარდაშოსრულმან ცეცხლმან საშინელებით დაწუა იგი. ხოლო უფლისა
 იგი ანდრიანტე წარმართთა მიერ დამუხრვილი მამინ მოსწირაფედ შეკრიბეს ქრი-
 სტეანეთა და ეკლესიასა შინა დაჰმარხეს.

მაშინ უკუე ბოროტად-მსახური ივლიანე ცხადად და ურცხვობით აღიჭურა
 კეთილად-მსახურებასა ზედა და ჰირველად სამეფოსა შინა ქალაქსა და გარემოჲს
 15 ქალაქისა მუოფნი წყარონი საძაგელთა მსხუერძლთა მიერ შეაგინნა, რათა თითოეუ-
 ლი მიმღებელი წუღისაჲ მიემთხუოდის ნაკებსაცა. ამას თანა უბანთა ზედა მღება-
 რენიცა სასუიდელები ჰკმადნი შემწივან ჲლნა მათ მიერ. რამეთუ ასხურა იგი ჰურსა
 და კორცსა და ხილსა და მხაღსა და სხუათა უოველთა, როდენნი სათანადო არიან
 მის:ღებელად ამათნი უკუე მხილველნი ქრისტეანენი სელთ-ითქუმოდეს ვიდრე-მე
 20 და ეღმოდა ქმნილთა ამთ ზედა, გარნა იკუმევედესე მათ რწმუნებოთა სამოციქუ-
 ლოჲსა სჯულისა ესრეთ მქეტუეუელისაჲთა ვითარმედ ეოველი, რომელი სამზარ- A222b
 უღოს ისუიდებოდეს, ჰკმეთ, და ნუ რა რას განიკითხუეთ იჭვსა-თჳსა.

ამათ თანა სხუაჲცა ღონე წინაგანსაწყობელი კეთილად-მსახურებისაჲ მოიკე-
 ლოფიან ჰუკელოვანმან და, რაჲმს იგი გენდსა მკედრობისსა ოქროსა განუოფ-
 25 დის ძუეღისა-ებრ ჩუეულებისა, თუთ დაჰდის სუღარსა ზედა სამეფოსა, და წარ-
 მოდემად სცის წესისა-ებრ ბომონი საესე ნაკურცხლითა ცეცხლისაჲთა და ზი-
 რის-ჰირ მისსა ტაბლად, რომელსა ზედა იღვის გუნდრუკი, და ბრძანებდის, რათა
 მიმღებელთა ოქროჲსათა ჰირველად გუნდრუკი დაასხან ბომონსა ზედა, და ეც
 რეთღა მოვიდოდის თითოეული და მიიღებდეს კელისა მისისაგან ოქროსა. და ამას
 30 თანა ბრძანა ხატაიცა საძ:კელთა დაწერაჲ დიამსსა და არეამსსა, და ესრეთ ისწ-
 რაფდა არაწმიდაჲ შემწინეულებად უოველთა. ხოლო დადგა სჯულიცა, რათა ქრის-
 ტეანე არცა მკედრად დაიწესებოდის არცა გამომეტუეულობისა ანუ რიტრობობისა
 ანუ ფილოსოფოსობისა სწავლაჲ ისწავებოდის. რამეთუ წერილთა ჩუენთა მიერ-
 ადჭურვილნიო: თქუა, აღიღებდენ ჩუენდა-მომართსა ბრძოლასა. რომლისა იგი
 35 კეთილად-განმაქიქებელი ღმრთის-მეტუეულებისა მოსახელე გრიგოლი იტუჳს:

«შენი არის ელენუოფაჲ ხმისაჲ, მარქუ მე? რაჲ უკუე? არა ფინიკიელთანი არიან»
 ასონა წერილისანი, კითარ იგი მეგჯნტელთა გიეთმე ანუ თუ ამას ზედა უბრძნეს-
 თა-უბრძელთა, მათ შაერ დაწერაჲ სჯულისაჲ ღმრთივ-დასახელთა შინა ფიტართა
 5 ჰრწაჲს თითითა ღმრთასაჲთა. და სხუათა რაოდენთა რათ იტყეს ამათ-თჳს თაგ-
 თა მათ შინა განსჯიქებულთა განდგომილისათა, რომელთა | ზედა-დაჰრთაჲს ვი A223a
 თარმედ ძალი სიტყუსაჲ კეთილითა-თჳს ვიდრე-მე საჭურველ, ხოლო ბოროტია-
 თჳს საწერტელ იქმნების უკეთურებისა.

ამათ თანა ჰქორათაგა აღშურვიდა ქრისტეანეთა ზედა მეტრეველი მათი
 ვითარმედ: რად არა ჰქმისხურებლობთ სჯულისაგან მბრძანებლობასა მემსხურ
 10 ზლეობისას? ხოლო იერუსალჲმისა და ტაძრისა და მუნ გარემეწერილისა
 მსახურებისა მათისა რეცა განმანსლებელმან შეის ბრძანა რისხვითა და ჯერინე-
 ბითა ღმრთისაჲთა დარღუევილისა მის ტაძრისა აღმართებაჲ. რომელი ესე მათ
 ფრიადითა სინარულითა შე წინარეს და უოვლითა-კერძო სოფლისა განთესულთა
 თანაშინათესკეთა თჳსთა უოვლინივე იგი ბრძანებულნი განუცხადნეს და იგინი
 15 უკუე მოსწრაფედ შემოკრებობდეს და სკამართა და გულს-მოდგინებასა აღსესი-
 ს-თჳს ტაძრისა წინ-დასდებდეს, ხოლო ესე მათ თანა მოვლინებითა მთავარ-
 თაჲთა და უხუებითა კელთაჲთა ფრიადსა წადიერებასა აწუენებდა. და ორღანოთა
 შენებისათა გეტხლისაგან შემზადებულთა წარუცემდის ღმრთის-მბრძოლთა ჰე-
 რითა და ვითარცა თხრად და მიწისა განურად იწყეს მრავალთა ბეგრეულთა,
 20 შეესეულად ჭარნი ძლიერნი და მამულებულნი უოვლით-კერძოჲთა სასტიკებითა
 აღძრნეს და შეესა შინა განაბინეს უოველნი. ხოლო იგინა რაჲ ჯერეთ ბორ-
 გდესკე და სულგრძელებათა მიერ ღმრთისათა არა განისწავლებოდეს, რამედ
 გუაჲად საქმესა შეესებოდეს, ზირველად უკუე ძრვაჲ იქმნა დიდი და საშინელი, და
 მერმე ცეტხელი სათხართა მათგან საფუძკელთა აღმოეცნა და დაწუნა მრავალნი
 25 მათგანნი. ხოლო მას დამესა და შემდგომსა მისსა იხილვა ცათა შინა ნიში ჯუ-
 არისაჲ სათლის-სახედ | ელვარემოფელა უოვლისა მის ქუეყანისაჲ. რომელი იგი A223b
 ვითარცა იხილეს ამოცნობათ და მათ-ძლითისა რისხვისა საღმრთოჲსა მომას-
 წავებელობათა უცხადეს-დარე აგრძნეს, ადგილთა იჳსითა მიიქტეს სირცხვალეუ-
 ლნი. ხოლო გულმამიმუნ ივლიანე იწაყნა რაჲ ესენი, მსგავსად ფარაოჲსა
 30 მანცა განიფიცხა გულთ.

გარნა ვინაჲთგან მამინ სძარსნი ქუეყანასა ზედა ბერძენთასა გამოვიდეს,
 სინდა ამსცა წინაგნწეობაჲ მათი, რომლისა-თჳს ჰკითხა მასსთა. ხოლო მათ
 აწჯეს და უქადეს ძლევაჲ ვითარცა აღძრულთა ეშმაკთა მიერ. და სრინზმოსიცხა რაჲმე
 წარუკითხეს მეტრეველი ესრეთ: «ხოლო აწ უოველთავე მივიმართეთ ღმერთთა და-
 35 დგინებად უბრძოლელისა ძლევისა თირის თანა მდინარესა. რომელი მთავარ ვე-

ქმნიე მე, ახთანა ბრძოლათ-მოქმედა არის, ამათი მრწმენებელი ამოჲ და მრ-
 ვალთა და დიდთა და ძნაღდ მისთხრობელთა საქმეთა მოქმედი ქრისტეანეთა-თჳს
 და სხუთთა უმრავლესთა შემდგომად ძლევისა მქადაგებელი ქმნისაჲ წარუპართა
 სპარსთა ზედა და განკლო მღინარე სოფლებისგან ბერძენთაჲსა განმუოფელი
 5 ქუეყანისა სპარსთაჲსაჲ, სიდა იგი შეცთომილმან ჭაბუკისა ვისჲე სპარსულისა
 ესრეთი შეტუეულისგან ვითარმედ ესმთა დღეთა შინა მოკცე შენ ბაბილონი და
 რად გინმ.ნ მრავალნი წარსაკებულნი, მეესკეულად საზრდელს ერისასა მტკარაველ-
 ნი ვიდრე-მე ნაზნი დაწუნა და თუჲ ძნაღდ სავალით ქუეყანათ კერძო სჯუად მიიმარ-
 თა წინაძლომილმან შემცთუნებელისა მის-თჳსისა სპარსისაჲსან. რომელიცა არა
 10 ზდარით უზინო იქმნა მათგან და დაუტუეა ადვილად სარწმუნებელი იგი და ცნო-
 ბასუბუქი შეცთომილად ერისა თანა თჳსისა და განხწინილად უღაბროებისგანცა A224
 ადგილისა და უღორობისა საზრდელთაჲსა რამეთუ ესოდენი ჩაღუფეყანებაჲ.
 ეწია მათ, ვიდრე-და ცხენთა და ჳორთა კორცსა გულას-თქემით შეეხებოდეს.
 და ესრეთ რაჲმე მოსცთებოდა და მძნჯარედ განხრწნებოდა ერი, ეწია მას
 15 ღმრთაჲ-მოფლენილი სასჯელი. რამეთუ უზინოდ სადათმე მაზრაკი მიემთხა მას,
 მკლავითი გუ[ა]რდად მიწვეწელი განეწუნა ნაწლეკთა. რომლასა-მიერმან წელუღე-
 ბამან ცხორებისგან კუეუღლ უო უზნაურებითა მომკლველისა მისისაჲთა. და
 სპარსთლისა მის ვიდრე-მე მიმკლელი ნატიუისა და განმუეუთილა წელუღებისაჲ
 არა ვისგან ცნობილ იქმნა ვიდრე დღესამომდე კარნა გინათუ კაცმან გინათუ
 20 ანგელთზმან ქმნა ესე. უკუეულად სიღმრთოჲსა წაის-ყოფათა იქმნა იგი მის-
 ხურ. სოლო მის-თჳს იტყარ, ვათარმედ. ვათარცა შეიწინარ წელუღებაჲ იგი,
 შეესკეულად სისხლათა ალაჳსო კელა და აღაქურაჲ ჳერად და თქუა: ესლე გა-
 ლიღეველო, სიღე. და უეუშიოდეს რაჲ ბიწი იგი გუამი მისა და დაჳფლეს
 ტარსუსს, აღოატდო ქუეყანისგან და აღმოკარდა, ვითარცა იტყუს კუალად სე-
 25 ხნაჲ ღმრთის-მეტყუეულებისა გრაიკოლი მეორკისა შინა განსქაქებელსა ამის
 განდგომალისასა. სოლო შემდგომად ამასსა გამოცხადეს მანქანებანი გრსებისა
 მისისანნი. რამეთუ, ვიდრე იყოდა იგი სპარსეთს, წარავლინა ეშმაკი დასავაღეთს,
 რათა მსწრთელ მათართუას მას მუნითა ჳსუხი რაჲმე. სოლო იგი მონაზონისა
 ვისჲე იიერ დაუენებულ იქმნა მოგზაურობითგან ათ დღე და ვერ შეუძლო ეშ-
 30 მაკმან წარვლად კუალად იფლინესკე მამართ მიიქცა. და მან ვითარცა მიზეზი
 დაუოზნებისაჲ ჳიოთა, მიუგო მას ეშმაკმან: „დამკუოზნატა და უქმად უეუოკიქც
 რამეთუ ვტკებდ მონაზონისა ჳიჳლოჲსსა, რათამცა დაიცაღა ლოცვაჲ, და ვი- A224b
 თარ არა. დაიცაღა მან ათთა დღეთა, დამკუნა მე ქმნად ნებისა შენისა“. რომე-
 ლი ესე ესმა რაჲ იუღიანეს და შესწიანდა ფორად, იქალოდა შემდგომად უეუო-
 35 ქუეყასა მოსპოლვასა მონაზონთა ნათესავისასა. სოლო ცნა ესე წარჩინებულთა

მისთაგანმან ვინმე და დაუკრდა და შემდგომად მიერ უკუმოქტვევის ყოველნივე მონაგებნი თაჲსნი გლახანთა განუეკას და თუთ წარვიდა ბერისა და გამოცდილ მონაზონ იქმნა და უოველთა მიუთხრობდა ძალსა მონაზონთასა, რომლისა მჭონებულ არიან დასამკაბულად წუედანადმემოსილთა ეშმაკთა. ხოლო კარეს შინა

5 კაროჲს მიერ მეფისა აღშენებულსა ქალაქსა შვეიდა ოდესმე დადგომად მკაზგრობისაგან და შთასვაღლს რასმე სიღრმისა შინა აღასრულა არაწმიდაჲ მსხუერ-
 ჰლა და კლიტენი და ბეჭტენი დაასხნა კართა და მცველსა დაადგინნა. რომელი
 განაღეს რაჲ შემდგომად დაცემისა მისისა, ჰოვეს დედაკაცი თმითა დამოკი-
 10 დებულთა განზერობილად მქონებელი კელთაჲ რომლისაჲ უწყალოდ განაპო უწყე-
 ლომან მეცელი, რათამცა მძღობაჲ სწარსთაჲ იმისნა ღუძლისა მიერ მისისა.
 ხოლო ანტიოქას შინა მრავალი კიღობანი თავებითა კაცთაჲთა აღსავსე და
 მრავალნი მღვმენი გუაუბითა მკუდართაჲთა სავსენი ჰოვნეს. და რამეთუ ბევრე-
 ულნი შეცველქუმულნი დედანი განაზნა სისხლის-სადინელთა შინა ღუძლის მზმუნე-
 15 ლობისა-თჲს და მრავალნი ურმანი დაკლნა და ქუეშე კერძო კერძთასა დაჭულნა
 კერპთ-მოუყურემან მან კერპიანმან და სხუაჲცა მრავალი სიტუვერი გუნდი თითო-
 სახეთაგან ჰასსათა თითოსახეთა მისცა სიკუდილთა სახელსა ზედა ჰოსიდონასსა
 და სხუათა ეშმაკთასა ეშმაკეულმან მან და ღმრთის-მოძაგებულმან.

არა ესე ხოლო, არამედ ცხენთაცა ქარმატთა და რახსთა დაჰქვეფიდა: |
 20 ქარმატთა უკუე მზისა-თჲს, ხოლო რახსთა ცუცხლისა და ქართა-თჲს. და ამით A225a
 თანა ძაღლთაცა და ციღამტკაველთა და ყორანთა და კინიდა და უოველსავე სახესა
 ქუეწარმაგლთა და ოთხუურკთა მკეტთა და სხუათა უოველთა ქუეწისა და ჰუე-
 რისისთა ცხოველთასა არა დაცადებდა მოწყუედასა და ზორავთა უცხოთა მონაგებე-
 25 ბასა, რომელნი ეღეჩითა მიერ სჯულდებულთა მსხუერანლთასა უმრავლეს და უძ-
 რეს იუენიან. რამეთუ უზირ-ტესთა მისთა ეღეჩითა უოველთა ზეშთა-მძღობითა
 30 ამით შინა ჰტონებდა უღმრთოჲ, ვითარმედ განღმრთობასა და ღმრთად საგო-
 ნებელობასა ღირს იქმნეს. ვინაჲცა ესე ვითარნი არიან სახელსაძაგელთა ღმერთ-
 თა და არა წმიდათა ეშმაკთა მბრძანებელობითი მაწუეველოანი და მისნობანი და
 ესე ვითარ ცნობა ვნებულისა მის და ღმრთაჲ-მოძაგებულისა აღსასრულნი საქ-
 30 მეთანი. და მათი ვიდრე-მე მტუეუარმენიშეობაჲ და მაცთურობაჲ ცხად იქმნას,
 ხოლო ესე ვითარცა საცთურისა მათისა დამ-ნებული მოკელა წელიწადთა ოცდა
 ათთაჲ და მოაკლდეს ამაჲებით დღენი მისნი და წელიწადნი მისნი სწრაფით,
 და წარწემდა უსჯულაუბისა მისისა-თჲს. რამეთუ მრავალი უსჯულაუბაჲ და სიც-
 რუვე თქუა ნაშედლეჲ ზეცად მიმართ, და დაღვა ცათა შინა ჰირი თჲსი, და ენაჲ
 35 მისი ეთრთა ქუეწისასა ზედა, ვითარცა წერილ არს. და ყოვლად-სამანურნი და
 ძნიად გამოსათქმულნი საქმენი ქმნნა და დიდად აღიზახა ჰირველსა ზედა წეს-

სა და სარწმუნოებას თჳსსა არა დაგვიტა მისითა. რომლისა-თჳსცა დაეცა და-
ცემითა განსაკრთომელთა და მითხრობად შეუძლებელითა. ვითარცა შემადგენუ-
ბელი იგი და წარმწემელი მისი უოვლად-ბოროტა უშმაკი.

იოვანის-თჳს.

5 ხოლო შემდგომად ივლიანსისა მეფე იქმნა იოვანე რვა თთუე. შემდგო-
მად სიკუდილისა ივლიანსისა ძლითდა სადმე მშუდი მეფობაჲ იოვანსისი გან- A225h
მიახლდა ჩუენ. რომელი იგი ერთსა და მასვე ჟამსა შინა მეფედცა და აღმსა-
არებულად და ბოროტად-შემოსრულისა მის სცდურისა უნინო შეოფულად გამო-
ჩნდა. რამეთუ ვინაჲთგან საჭურველთა შინა იყო შეკდრობაჲ, და ბარბაროზი მათ-
10 და გარემოდგომილ იყო, და შკედართ-მთაჲკართა ჩუენთა იუვიანეს განუყენეს
ნატრია მეფედ განჩინებისა. ხოლო მას მიერაუწყეს რაჲ შესაწუნარებულად ნი-
შნი მეფობისანი, შკედრობისა მიმართ თქუა: „შეუძლებელ არსო თქუენ ზედა
მეფობაჲ ჩემი, რამეთუ ვინაჲთგან მე ქრისტეანე ვარ, ხოლო თქუენ შემწინ-
კულებულ ბიღწებითა ივლიანსისა საშსახურებელთაჲთა“. მაშინ უოველთა ერთი და
15 იგივე ხმაჲ აღუტევეს და თქუეს ვითარმედ „და ჩუენცა ქრისტეანე ვართ. რა-
მეთუ ჰირველ სმენადმდე ამის ხმისა არა თავს-მდებულ ქნაღ იყო მიმღებელი-
ბასა მეფობისასა. რომლისა-თჳსცა მეუსეულად სადმერთოჲ რაჲმე კაცთ-მოუუა
რებაჲ მოიწია მისსა, და გარეშე უოველისა სასოებისა შეწყურეულობასა შინა შკე-
დრობისა ჩუენისასა და უოველით-კერძო მბრძოლთა მკერ გარემოცვეულებასა, რო-
20 მულთა იგი არცაღა ერთი სასოებაჲ დაჰშთომოდა, ვინაჲ კერძოვე განდტოველისაჲ
ანაზღადათ ბარბაროზისა მკერ მოვლინებულნი მოციქულნი მოიწინეს და მშუდო-
ბისა ჰამბავი მოიღეს, და სიემილითა განუჟულსა შკედრობასა საზრდელთა და
სხუათა საჭირთა საკმართა მინიჭებაჲ აღუთქუეს და უოველითა კაცთ-მოუუარები-
თა განმართებაჲ ცთომილებათა ჩუენთაჲ უჭადაგეს. და ოც და ცხრა წელ მიმღე-
25 ბელი ზავსა მშუდობისასა თანა შკედრებით-ურთ ბერძენთა ქვეყანად აღმოვიდა.
ხოლო იძულა და დიდი ქალაქი ნისინიელთა სპარსთა მიუტევა. ამან | ფრიადი A226a
მოსწრაფებაჲ და ზრუნვაჲ აჩუენა გელესიათაჲ და ექსარიობას მიუთეთა უოვე-
ლთა ეპისკოპოსისა აღმოუწოდა. ხოლო სადმერთოსა ათანასას მკუმენსა, რათა
უბიწოქსა სარწმუნოებისა მისისა საზღვარი გამოწულიდეთა აღწერილი წარსტეს
30 მისსა, რომელი ესე ქმნადა დიდმან ათანასი და მიუწერა მეუყესა იუვიანეს ეპის-
ტოლე საესე მართლმადიდებლობითა. არამედ ესრეთ კეთილად-მსახური ესე და
საკჯრველი შემდგომად რებათა თთუეთა მეფობასა მისისათა აღესრულა კიდიანის
და დიდი გლოფაჲ დაუტევა ეკლესიათა და უოველსა ესა.

5 იუვიანე B.—22 ქმნავე B.—27 უოველთა მეოფთა B.
4-5 იუვიანეთჳს რაღსა აგობიანედ უწესს ჩუქელუბაჲ ენისა ჩუქნისაჲ AC.

მეფობისა-თჳს უაღენტიანიცა.

ხოლო შემდგომად იუფიანსისა მეფე იქმნა უაღენტიანიე ათორმეტ წელ, რამეთუ ნიკეას შინა ბითუნიისსა იქადგა მეფედ. რომელიცა თანამბრძოლებისა-თჳს
 5 საწმუნოებისა ჩუენისა იულიანსს მიერ განიკადა გუნდისაგან მკედრობათაჲსა. არა-
 მედ აღესრულა მას ღმერთმან, რაჲ იგი აღეთქვა, ან წილად მამკებელმან მის-
 მან აწინდელსავე მას შინა სუჲუნესა რამეთუ ვინაჲთგან საწმუნოებისა-თჳს
 მკედრობისაგან დამკობილ იქმნა, პატივი მეფობისაჲ შეიწყნარა. ამან ზიარად მე-
 ფობისა თჳსისა მიიუკანა ძმაჲ თჳსი უაღენტი შემდგომად ოცდაათთა დღეთა
 მეფედ ქადაგების მისისათა. და თჳთ ვიდრე-მე დასავალისა კერძი აღირჩია, ხო-
 10 ლო მას აღმოსავალისანი ადგილნი დაუტყვნა. ხოლო უალი თანამოდგამ მწვა-
 ლებულთა ქმნალი გზას მამათა მისათა ვიდოდა, და რამეთუ ეპისკოპოსნი ექ-
 სორაად წარსცნა და მდღელნი და დიკონნი და მონაზონნი, და ესე ოდენ შეა-
 იწრნა იგინი ტატიანსს ვასმე მაერ მაშინდელისა მთავრისა ალექსანდრიელთაჲსა,
 ვიდრემდის ტანჯვითაცა განცანდა ვიეთნიმე მათკანნი და ტეცხლს მისცნა. და
 15 მრავალნი უსახურებანი და მკეტებრივობანი მოიზარნა ეკლესიას ზედა ღმრთისსა.
 ხოლო ესე უოველნი შემდგომად აღსრულებისა თანასსისა | იქმნებოდეს. რამეთუ A2261
 მას ზედა არა აუფლა ღმერთმან და, დაღათუ სხუათა ზედა ბორცდა, ვერა რას შე-
 მაწუხებელისა ქმნაჲ იკადრა მისსა მიმართ. ხოლო კოსტანტინეზოლისა ქრასტე-
 ანეთა მართლმადიდებულთა შეწყალებულყოფაჲ ჰკონეს უაღენტოჲს მიერ, ამის-
 20 თჳს მიავლინეს მისსა მიმართ მკედრებულად ოთხმეოცნი საზღვლონი კაცნი,
 იჳო რაჲ იგი ნიკომიდიას, რომელთა წინამძღუარ იყესეს თეოდორე და ურგა-
 სოს და მენელიმოს, რომელთაცა ნავით-ურთ ტეცხლითა აღნოებაჲ ბრძანა და
 უოკველნი დაიწუნეს ზღუესა შინა ნავის თანა.

მაშინ უკუე უვადი, უოველნი ეკლესიანი მთარბინა რაჲ და მოირთნა, მი-
 25 იწა კესრად კანძალაკიისა დიდისა ბასილის ზედა აღძრული გულის-წეროვითა,
 ოდეს იგი ძისცა მისისა საქმე ეკე ვითარად იქმნა, ვითარცა იტყუს ღმრთის-
 მკეტუელი გრიგოლი. ხოლო დომოსთენი ვინმე ნუვაგთ-მოქმედთაგანი უვალის-
 თაჲ უვალის-მიმართისა შინა სიტყუს-გებასა ზედა დაუკლებოდა დიდსა ბასილის
 და სიტყუაბრძარობობდა, რომელსა ზედა მცირედ განიღმა მოძღუარმან და
 30 თქუა: „აჲ ვინილეთ დომოსთენიცა უწიგნოჲ“. და ვინაჲთგან გუთნი მაჭირვე-
 ბელ ექმნებოდეს უაღენტის, ოთხოვა ძმის თჳსისა საღმრთოჲსა უაღენტიანი-
 ნსსგან მივლინებაჲ მკედრობისაჲ შესწევნულად. ხოლო მან არა მიუვლინა, არა-
 მედ აუყუდრაცა, ვითარცა მწვალებელსა და ბოროტად-მადიდებელსა, და თქუ-
 ვითარმედ არა ჟერთან არს შეწევნაჲ კაცისა, ღმრთის-მბრძოლისაჲ. მათ უკუე
 35 ჟამთა შინა შემდგომად ორმეოცდაექუსათა წელთა მდღელობისა მისისათა შემდ-

გომად მრავალთა ღუაწლთა და მრავალთა გვრკვნთა მოომინებისათა დიდი ათან-
 სა შიიცვალა, და სუადრის-მონატყველუ ექმნა მას ჰეტრე ზიარად ღუაწლთა მის-
 თა წინაჲსწარ მოკსკნებულე იგი. ხოლო ლუკიოზ ეპისკოპოსმან არიანოზთა A227a
 წვადებისმან მეესეულად ვითარცა მგელმან ცხოვართა ზედა მიიშართა. და ჰეტ-
 5 რე უკუე ჰრომედ წარვილტოდა, ხოლო ლუკიოს ესრეთ სისხლითა კატაჲთა
 ვიდოდა, ვიდრე მდის არცაღა სჯულისა რაჲსმე წესთა დამცველად იხილუებოდა,
 რამეთუ დასაბამისა მთავრობისა მისისისა ესოდენ და ესრეთ ბილწების-მოუყარე
 იქმნა ქალწულთა მიმართ და განკრძალულთა ვითმე ეკლესიისათა, რომელთა
 10 მსგავსი არცა რაჲ ვის დეფნულეებასა შინა ელენთასა მოკესენების ქმნილად. არა
 ესე ხოლო, არამედ უდაბნოსაცა მარბეველ ექმნებოდა და ბრძოლასა დაუფლების
 მოღუაწეთა ზედა მიაყლენდა. რამეთუ სამათასნი კაცნი ერთამად უდაბნოს ბრძო-
 ლად მონაზონთა წარაყლინნა, სადა იგი მისრულნი ბრძოლად უცხოესა იხილვი-
 დეს სახესა ბრძოლისასა. რამეთუ წინააღმდეგობმბრძოლნი იგი ვითარცა. დაემ-
 15 ისმინებოდის თჳნიერ ესე ხოლო: ეჲ: მეკობარო, რომლისა-თჳსცა მოსრულ ხარ?
 მასკუ უკუე ჟამისა მამანი მონაზონთანი საჩინონი ცხორებოდაცა და ჟამისა უპი-
 რატესობითა მაკარი, ისიდორე, და სხუაჲ მაკარი, და ირაკლიდი, და ჰამბო,
 ანტონის მოწაფენი, ეგვპტეს და უფროჲსლა უდაბნოთა შინა ადგილთა ნიტრიი-
 სათა ბრწინივიდეს კაცნი, რომელნი მქონებელად ზიარებასა ცხორებისა და სა-
 20 ქმეთასა, არა სხუათა თანა კაცთა; არამედ ზეცისა ანგელოზთა თანა ირწმუნებო-
 დეს. რომელთა მხილველ ვიქმენ მამინ და რომელთა ვნებისა თანაზიარებასა
 დირს ვიქმენ. ესე თჳსთა ადგილთა შინა მსხდომარენი და მლოცველნი შემწუნარე-
 ბელ ექმნებოდეს მკლველთა თჳსთა.

ამათად მიმართ მიუყანებულ იქმნა კაცი ვინმე უმრავლესითა ასოებითა გუა-
 25 მისაჲთა | და უფროჲსლა ფერკითა განკუელი. რომელსა იგი სცხეს ზეთი და A227b
 თქუეს: „სახელითა იესუ ქრისტესითა, რომელსა სღეგნის ლუკიოს, ადღეც და
 ვიდოდე ფერკითა შენითა“. ხოლო იგი მეესეულად ადღეცა და განვიდა და შმა-
 დლობელი დმრთისაჲ წარვიდა სახიდ თჳსსა. კუალად უწინარეს მცირედისა ჟამი-
 30 სა ბრმაჲ ვინმე მიიყვანეს სენაკსა ნეტარისა მაკარისსა უდაბნოს, რომელი იყო
 და ვერ მპოვნელი ბერისაჲ შინა ყოკლად-მუერვებული მწუნარე იყო. ხოლო
 გარდარეულებითა სარწმუნოებასაჲთა განკურვებულმან „გლოცავო“, ჰრქუა მიიყვ-
 ნებელთა მისთა, „მიმასხლეთ მე მას კერძოსა ზღუდისასა, სადა იგი მიწოლად
 ჩუეუდ არს ბერი“. და, ვითარცა მიიყვანეს მუნ, გამოჰკლინა მცირედი კმელისა
 35 მისკან თიგისა ადგილსა, რომელსა მისაყრდნობლობაჲ შეეტუეუბოდა და იტრთა

16 ხოლო ესე B.—23 მკლველთა] მრავალთა C.

კელითა თვსითა. და ევედრა, რათა წყალიცა აღმოვესონ მას ჭურღმულსა, რომ-
 ლისცან სუმიდა მოხუცებულა. ხოლო მან განესა თიკად იგი წელითა და იც-
 ხო თუალთა თვსთა და დაიბანა აღმოვსებულითა მით წელითა და შეესუღად
 მიიღო ნათელი მხედველობისა ესრე, ვიდრემდის არღარა ვისსა მოქენე კელ-
 5 ზერობით შეკანებულობისა წარვიდა სახიდ თვსსა. რომელიცა შემდგომად ამისსა
 უოვლით სახლით მისით-ურთ აღვიდა ბერისა და მადლობასა აღუგარებდა
 ღმერთსა და, საქმისა მის-თვს თუ ვითარ იქმნა, განკვრევბით მიუთხრობდა.

ესე უკუე ესე ვითარნა საღმრთონი და ნიშებუმთსილნი მამანი ჭალაკსა
 ეგვტისა ტათასა ექსარია ევნა ლუკიოს, სადა იგი არაფინ ქრისტეანე მკვდრ
 10 იყო. ხოლო ვითარცა ნაკი მანჯონთაჲ ჭალაკსა მას მიეახლა, ასული მდღე-
 ლისა მის სოფლებსა კრწათაჲსაჲ ეშმაკისცან გუეშული, ვითარცა ქარისა მიერ
 აღტაცებული, რცა ფრინვით მოჲდა ვიდრე ნაყადმდე წმ.დათა ბერთა მხმობე-
 ლი ხმათა უშეერთაჲ, ვითარცა შეჭკავს ეშმაკეულსა. ხოლო მათ შეჭკრასხნეს
 15 სულსა მს და ურმაჲ ვიდრე-მე მრთელი უკუნ სცეს მშობელთა. ხოლო მკვდრ-
 ნი მის ადგილისანი უოველნი მკურვალედ და მტკიცედ ქრისტეანედ გამოაჩინეს.
 ესე ისწავა ლუკიოს და შეშინებულმან, სუ სადა უოველნი მართლმადიდებელად
 შექმნენ, ფარულად სენაკთავე თვსთა კულად აცნა იგინი.

მაჯია დედუფალი სარკინოზთაჲ ქრისტეანე იყო ნათესავისცან ბერძენთაჲ-
 20 სა და წარუვანებული ტუეედ სთნდა შეუნიერებასა-თვს მისისა მეფესა სხარსთასა
 და მიმეოკრებასა შანა ჟამისსა ჰატისა დედოფლობისსა მიიწია. რომელ მან მრ-
 ვალნი ძრნი შეამთხვნა ბერძენთა და ლაშქარი მათი ძლიერთა ბრძოლითა მო-
 სრულა და ქლაქნი მრავალნი ჰაღესტინისა და ასურეთისანი გამოიხუნა ხოლო
 ვედრებულ იქმნა რაჲ ეოფად მშვლობისა, თქუა: „სხუებრ არა იქმნესო ესე, არა-
 25 თუ მონაზონი ვინმე სახელით მოსე კელთ-დასხმულ იქმნას ეპისკოპოსად ნათესავსა ზე-
 და ღ ქუეენასა მისსა, რომელი უდაბნოთა მახლობელთა საბრძანებელისა მისისთა
 მკვდრ იყო ღ სათნობათა ღ საკვრეულებათა მიერ ბრწყინვიდა მიეთხრა უკუე მეფესა
 ბერძენთასა სათნოელი ესე რომელმან ფრიალითა სწრაფითა უბრძანა ქმნაჲ ამისი მიკე-
 დართ-მთავართა. ღ ვითარცა ზოგუანეს იგი კელთ-დასხმად აღუქსანდრიან ლუკიოს
 30 მიერ, არა თავს იღვა მან, არაიკლ თქუა ვითარმედ „ლუკიოს არა დამსხნეს მე
 კელნი მისნი: რამეთუ სისხლითა წმიდათაჲთა შებლაღულად მოჭქონან იგინი“.
 ესრეთ სირცხვლეულ რაჲ იქმნა ლუკიოს განქიქებითა უსჯულთთა საქმეთა მის-
 თაჲთა, იძებლა დანადებად, რათა მის-ქუეშეთა ეპისკოპოსთა ექსორიაქმნულთა
 მიერ კელთ-დასხმულ იქმნეს მოსე. რომელი ესე იქმნადა და ესრეთ კელთ-და-
 35 სხმული მიეცა მავიან და მრავალნი ევნა ქრისტეანეთ-მოუყარე. ხოლო ადწირით
 მოკვთხრობს მრავალსა სათესავისა-თვს სარკინოზთაჲსა, თუ ვინაჲ სახელ იღე-

A228a

A228b

ბის და ვითარმედ ათსამეტისა წლისანი დაიგუეთენ წინა.

ხოლო ედესეს შუამდინარისასა, სადა იგი თომა მოციქულმან ქადაგა, მო-
 რაჲ-ვიდა უვალი და იხილა ერთი მართლმადიდებელთაჲ განსხმული ეკლესიით და
 გელსა ზედა მოქმედი კრებისაჲ, ესოდენად რისხვად აღიძრა, ვიდრელა თვისთა
 5 ეკლეთა სტა ჳარხოზისა, ვინაჲთგან არა განსხნა მიერ ერთი იგი ბრძანებისა-გბრ
 მისისა. ხოლო იგი დაღათუ ელენი იყო და ამის ჳირისა-იჲჲ შერისხული მეფეი- C 313
 საგან, ეგრეთჲ კაცთ-მოუუართა ცნობითა ხვალისკან სრულიად გუემად. ერისა
 მკულებელმან განსლვად აუწუა ესე მოქალაქეთა საიდუმლოდ მიმცნებითა, რათა
 დაიცივნენ თავნი თვისნი და არა მივიდენ შესაკრებელსა მას. და კუალად ცისკარს
 10 განზავალი საშინელებით ზარ სტემდა ერისა მიერ თვისისა და უოველსავე ჳეოფ-
 და, რათა არა რაჲ დაჭირებუაჲ შეეშთხვოს ერსა. გარნა ჳხედვიდავე უმრავლე-
 სისა ერისა სრბით მიმავლობასა ჩუეულებისკებრისა მის მიმართ აღცილისა და
 ფრიადისა მოსწრაფებისა ჳონებასა ვითარმედა მოშიშ|იყენეს. ვითარმედ ნუ სადა A229ა
 დაშთეს ვინმე სიკუდილისკან |სადა იგი დელაკაცსტა ვისმე ესოდენ მსწრაფლ- C 345
 15 მიმავალად ჳხედვიდა, ვიდრემდის არცაღა კარი გამოიჲჲ გამოზავლმან სახლით
 არცა ჳტებდა ჳატოსნებისა შუენიერისა სახისა დელათაჲსა შემოსელობასა, ვი-
 თარცა შეეტეუებოდა ჳმნად. რომელსა იგი თავისა თვისისა თანა ტურთვით მოა-
 ჳუნდა ურმაჲ ჩჩული და სიმკვრცხლითა სრბისაჲთა და წარკლმასა ჳარხოზისა
 და შედგომილისა მის ერისსა სწრაფდა. ხოლო მან ვერდარა თავს-მდებელმან
 20 ამისმან „შეიზუართო“, თქუა; „დელაკაცი და მოიუყანეთ აქა“. და იგი შე-რაჲ-
 იზურეს და მიიყანეს მუნ, „სადა“, ჳრქუა, „ჲ ძნელებლო დელაკაცი, აღციმსთვეს
 მისლვად?“ ხოლო დელაკაციმან, „ველად“, მიუგო, „სადა იგი კათოლიკე ეკლესიი-
 სა ერთი შეკრებუის“. და, „არა განმიესა“, ჳრქუა კუალად, „ვიითარმედ მუნ მი-
 ვალს ეპარხოზი, რათა უოველნივე მოსწყედნეს, რომელნიცა ჳონეს?“ და მან
 25 მიუგო: „მასმიეს და მაგის-თჲს ვისწრაფი, რათა ვიპოო მუნ“. ხოლო ესე ურმაჲ
 სადაღა წარტყავსო?“ მან თქუა დელაკაცისა მიმართ. და დელაკაციმან მიუგო: „რ-
 თა ეგებუა წამებისა ღირს იქმნას“. ესენი ვითარცა ესმეს მას, შექტევუა უბრძანა
 ერსა თვისსა და ეტლისაჲ ჳალატად ბრძანა უგუწტევუაჲ. ხოლო თუთ შუვიდა შე-
 ფისა და ჳრქუა: „ჲ შეფე, უგუეთუ მოსიკუდიდ მიბრძანებ მე, მზა ვარ. ხოლო
 30 საქმისაჲ რომელი გიბრძანებთ ალსრულებაჲ ვერ ძალ მიც“. და მიმთხრობელ-
 მან საქმესა მის დელაკაცისასა მოამლოფრა აღძრუაჲ იგი მეფისაჲ.

მას უგუე უჲმსა შინა ბრძოლანი ბოროტად-მისხურისა მის მეფისა უადენ-
 ტისნი, რომელნი მან დადგიინა ეკლესიათა ზედა, ბარბაროზებრივად გარდაიქ-
 ტეს ბრძოლად. რამეთუ გუთნი აღცილთაგან თვისთა გამოვიდეს და თანად |ყოფე- A229ბ

9 მივიღნენ B. — 13 იყენს — 14 სიკუდილისკან om. C. — 14 სადა — უ. 292, 20 მბ
 id est A229) quod in A codice ereptum est, C codicis librarius sub finem
 chronici (C345—346) colloc.

ღსა თარაისსა ზედა-დაესხნეს და ქაღაქ-სოფლებიისა მისისა მძნჯად იწეეს მო-
 თკრებასა და აღჭურვილია მიერ კელთა მკვლრთა მათთა მოსრვასა. მაშინ უშუ-
 კანი გინებანი ზედა-დასხნეს მეფესა უაღენტის მოქაღაქეთა, ვითარცა არა გან-
 მავალსა ბრძოლის-ყოფად მათ თანა. ხოლო განვიდოდა რაჲ იგი, ისაკ საღმრ-
 5 თომან მონაზონმან უპერნა აღზრნი ჭუნისა მისისანი და თქუა მისსა მიმართ;
 „სადა წარხვალ, ზ მეფე, წინააღმდეგომად | ღმრთიასა ბრძოლის-ყოფელი და მისი C 346
 მქონებელი მბრძოლად?“ რომლისა მიმართ განრისხებულმან უვალი ბრძანა და-
 მარხვამ მასი, რამეთუ შემდგომად უკუმოქვევისა სიკუდილსა აქადებდა მას, ვი-
 თარ იგი მოქეას აქაბ, რომელსა იგი მან ვათარცა ვითავე საწინააღმდეგეთუე-
 10 ლოჲთა სუფითა სავსემან მსგავსივე მისი ზასუხი მისცა წინაშე უოფლისა ერისა.
 ამის შემდგომად ვითარცა შენივთდა ბრძოლაჲ მასლობელად აღრიანუბოლისა და
 იძლია უბადრეკი იგი, სახლსა რასმე შეივლტოდა მტირედთა ვათემთ თანა, რომელი
 ესე ვითარცა აგრძნეს მბრძოლთა, დაწუეს იგი მის-თანათა მათ-თანა და თვთ
 მის სახლისა უღირსებით დამპერობელი მეფობისაჲ ათოთხმეტ წელ.

15 ხოლო უაღენტინიანოს დიდი სრული და უნაკლულოჲ სარწმუნოებითა
 კეთილად-მსახურებისაჲთა, ძუელისა მის მეფობისა ჭრომთაჲსა მპერობელობისა
 მოქაღაქობასა განაკებდა კეთილად. რამეთუ კრებისა ქმნაჲ უბრძანა ილღურთიკის,
 რომელმან სარწმუნოებაჲ ნიკიისაჲ დაამტკიცა. და დაწერითა ეპისტოლასა სა-
 უოფელთაჲსაჲთა ასიისა და ფრიგიკისა და კარიისა ეპისკოპოსთა სარწმუნოებასა
 20 მას ზედა დადგრომაჲ ანტონ ზიარად მიმეკანებელმან ეპისტოლესა მას შინა მძი-
 სსა თვისისა უაღენტისმან და დარტანე ძისა თვისისმან, რომლისა მსგავსად და-
 წერეს ილღურთიკისა შემოკრებულთაჲ ეპისკოპოსთა. ხოლო მო-რამა-ვიდა მედი-
 თლანოს შინა აექსენტი, ეპისკოპოსი მწვალებელთაჲ. თრთავე კერძოთა კრნი
 თითოსხეთა გულის-სიტუყათა მიმართ განიევნეს, და იუო მათ შორის დიდი
 25 რამეჲ განწვალებულეებაჲ და ზღვევოანი შოფთებაჲ, და თითოეული კერძოჲ მო-
 სასრველად დასდებდა ქაღაქსა თვისსა, არა თუ დამტკიცოს მას ნებაჲ თვისი, და
 საქმით სრულ ეოს განზრახული, ოდეს იგი ამბროსი ვინმე განაკებდა ფლობასა
 მის სამთავროჲსაჲსა, რომელიცა მეესეულად ეკლესიად შევიდა, ვითარცა დამცნ-
 რობელი შოფთებისაჲ, ხოლო ერმან ურთიერთისისა ხმობისა დამტკევებელმან
 30 კრთითა ხმითა ამბროსი ეპისკოპოსად იძიეს, რომელი კათაკუმეველ იუო ჭე
 რეთ, და ვითარმედ „დიდად შევიერთნეთო“, ხმობდეს, „და კრთისა სარწმუნოებისა
 აღსაარებასა მოუკლეო თანად ორნივე კერძონი, უკუეთუ ამბროსი მოგუენეს ჩუენ
 ეპისკოპოსად“. რომელი ესე ვითარცა ცნა რაჲ ღმრთის-მსახურმან უაღენტინი-
 ანე. ბრძანა ნათლის-ცემამა და კელდასხმამა ამბროსისი ფრთადისა სათნოებისა

A230a
C 313

1 ყოველსა თარაისსა]ყოფლისა სოფლებიისა B in C lacuna; in A l. ev. მკვ-
 ნგარედ B.

მწამებელმან მის-თჳს. და ვითარცა კელთ-დასხმულ იქმნა იგი, ესე ვითარი მადლობაჲ შეწირა მეფემან ღმრთისა. „მადლი შენდა, მეუფეო უოფლის მპერობელო და მაცხოვარო ჩუენო, რამეთუ კაცსა ამს შე ვიდრე-შე კორცნი, ხოლო სულნი კელთ უსხენ კაცთანი, და მართლად გამოაჩინენ განჩინებანი გამორჩევისა ჩემისანი“. ხოლო იტყუან ამას, ვითარმედ უსამართლოების-მოქმედთა მოაფართო წინაშე მეფისა ამხილა მკნემან ამბროსი. |

[**ღრატიანცხ-თვს.**]

A230ს

მაშინ უკუე უაღენტინიანე დიდი კერძოთაკან დაღისათა ბრძოლისა-თჳს სავრომატთაჲს ილღურაკედ მოსრული და დამწყებელი ბრძოლისაჲ ანაზღაითმან სნეულებამან შეიპურა და აღესრულა. რამეთუ მოციქულნი მაუკვლინეს სავრომატთა სიებად მძღობისა. რომელთა მხილველმან უაღენტინიანე იკითხა, უკუეთუ ესე ვითარნი არიან ჭასაკნი სავრომატიანი. და ვითარცა უთხრეს, ვითარმედ ურჩეულესნი მათნი მოუფჯეიან მათ მოციქულად, ხმა ეო დიდად: „ნამდღვე საწყენელობა არს მეფობას ჭრომათაჲსა, უკუეთუ ესე ვითარნი არიან ურჩეულესნი სავრომატთანი და იგინი მბრძოლად-აღდგომასა იკადრებენ ჭრომათასა“. ესრეთ უკუე ფრიადისაკან დაცალიერებისა და მოკვებისა სისხლისა მოკუდა იგი დელეს რასმე შინა დაღისასა, დამტყუებელი მკვდრად მეფობისა მისისა ძისა თჳსისა ღრატიანცხი, რომელი ავღესტოსი იყო მაშინ, და უაღენტინიანცხი, ფრიად ჭაბუკისაჲ ჭასაკითა და არა ოდეს ღირსქმნულისაჲ წუთლა ნიშსა რასმე მეფობისასა, რომელი იძულებამან კელმეოფელთამან ადგილსა მეფობისასა მიტაცებად განმზადებულ ეო და თხუერ ძმისა მისისა შემოსაჲ ზოფთარისაჲ არწმუნა ზოფოს ვინშე მაშინ სარწმუნომან განმზახსმან მისსა კმნისამან. ხოლო იმეფეს ღრატიანე და უაღენტინიანე, ძმამან მისმან, სამ წელ. რომელთა-სე იქმნა ძრკაჲ დიდი და სპისიული, ვიდრედა ფრიადი მოშორებაჲ ზღვსაჲ იქმნა ალექსანდრას, და ნაენი კმელსა ზედა იპოვეს მდგომარედ, ხოლო სამირაფელ ერისაჲ შემო-
 25 რაჲკობა ხილვად განსაკროთმელისა მის სახილავისა, კულად უკუნდგა წყალი და უშორეს ჩუეულებისაებრასა ადგილისა განვიდა, და დანთქნა კაცნი ხუთნი ბეგრნი და მუნ ვიდრე-შე დამოხუეულნი ნაენი დაფარნა წყალმან, ხოლო მდინარესა შინა ნილოსსა ზოფანლინი განსიხინა იგინი მდინარემან კმელად სტადიონსა ას-
 30 თთხმეტცსა. ამას თანა კრიტისაცა და აქაიასა და ვიოტიასა და კმელისა და სიცილიისა მრავალთა ადგილთა შეემთხვა მაშინ წარწყმედაჲ აღმოსლგვითა ზღვსაჲთა, და მრავალნი ნაენი ამღლებითა ზღვსაჲთა მთათა ზედა განყარნეს სიშორესა ასისა სტადიონისასა, ხოლო ჭაღაკთა ვრეტანიისა და აფრეკეთისათა ესევე შეემთხვა და უძრესი, და კინილა და ეოფლისა სოფლისა ზღვს მახლობელნი

A231ა

4 კელით იმ. B:—22 მის სქმისაჲ C.—89 ჭაღაკთა C.

ადგილნი, რომელნიმე ძრვისაგან, ხოლო რომელნიმე ზღვსაგან დაინთქნეს. მე-
 რმეცა დიდთა შინა და სახელთანთა უფსკრულთა, ვითარ იგი არს უფსკრული
 ამთი ტონ ადრიაშსა და ეგეოსსა და სხუთა მრავალთა, განყენეს და დადგეს
 ვითარცა ზღუდე ამიერ და იმიერ წყალნი. და გამოჩნდა კმელი. და მრავალნი
 5 ხანნი იბოვნეს მცურვალედ მაშინ და ფსკერად უფსკრულისა შთასრულნი კუალად
 აღმოკდეს ადგილსავე თჳსსა მოკებითა წყლისაჲთა. ხოლო მიმდემად და ზე-
 • დაჲს-ზედა ქმნითა ძრვათაჲთა ერთი ქალაქი ბითონისსაჲ სრულიად მოკარდა და A2311
 • რეშემოთა სოფელთა აკარკინი და ნაქპარნი მრავალნი. ხოლო გერმიდ წოდე-
 ბული იგი ქალაქი ელისპონტომასსა სრულიად სათუძველეთგან აღმოიფურსა. და
 10 ამათ თანა დანახეთქნა დიდნი და მრავალნი მრავალთა და თითოსახეთა ადგილთა
 შინა შეიქმნნეს, ვიდრეჲა შიშისაგან. მათა შინა მკვდრობდეს კანნი, ხოლო უწ-
 ჳმროებისაგან მრავალნი ჰირუტუენი ცხოველნი და კანთა განიხრწნეს.

თევდოსის-თჳსა დიდისა.

ესრეთ შემდგომად დრატიანისსა მეფე იქმნა თევდოსი დიდი ათშუდმეტ წელ.
 15 მაშინ მამამ თევდოსისი, თევდოსიდ სახელდებული იგიცა, დიდთა ძლეუთა წარმარ-
 თებითა ღნათესავის ბარბაროზთაჲსა განმკრელობითა უკეთილმოვნიერეს ჰყოფდა
 საზღვარსა ჰრომთა სოფლებისსა. ამან უკუე ძე თჳსი სასოებითა ვიდრე-მე დი-
 დი, ხოლო დიდთა მცირე, — რამეთუ წარ-ოდენ-ეგელ მაშინ ჰსაკი სიჩჩობისაჲ,
 — სჯელიტიკოსსა ვისმე ამაქსოვიოსს, რომელი თანაზიარ ქებათა და განზრ-
 20 ხვისა მისისა იუო, მისცა იგი განსაწურთელად. ხოლო ამაქსოვიოსს მისდა
 კელთ-დებული იგი ურმამ მშდითა მასწავლელობითა და მესინგარიითა მლიქნე-
 ლობითა ბრწენივალედ წარმართებად ცხოვრებისად მოიყვანა. ვინამცა მუნ ყოფი-
 25 სსა თევდოსისსა ძილსა შინა მხილველად ითქუმის იგი თავისა თჳსისად სამეფოჲ-
 თა ქლამინდითა და ზორფირითა შემოკობილად. და ვითარცა მოკუდა ბერი უ- A232a
 დენტიანსე, მაქსიმინოს მთავარმან ჳარბოზობამ დალიელთამ ბორგნეულობად
 შეცვალა და ღონისა რამსმე მომზონებელმან თევდოსი მოხუცებულისა უზირა-
 ტესთა ჰატივთა მიერ შემკობილისა მოკლჳამ განაჩინა. რომელმან ჰირველ სი
 კუდილისა საღმრთოჲ ნათლის-ღებაჲ მიიღო და ესრეთ უკუდავისა ცხოვრებისა
 30 დასაბამსა დამწყებული აღესრულა. ამთვე უკუე ჟამთა შინა ურმამ თევდოსი ჰა-
 ტივითა ღუკობისაჲთა ჰატივებულ იუო, რომლისა მიმართ იგივე მამული ისა.
 რი შურისაჲ ტუორცებულ იქმნა მაქსიმინომს მიერ. არამედ ღმერთმან დაიცუა
 იგი მისდა მიცემადისა მის-თჳს ჰატივისა და კელმწიფებისა და მამულად თჳს
 ქუეუნად სძანიელთა, რომელსა შინა შობილ იუოცა, წარტიგზანს ბრძანებითა სა-

4 იმიერ და ამიერ.—13 თევდოსი დიდი (m.1) ნთ (m.2.) B, om. AC.—22 წარ-
 მართება და ცხოვრებისად C.

მეფოჲთა, და მუნ მეუღრობით და სიმშვიდით გარდაიკიდა ცხორებასა, ოღეს იგი მიიყვანაჲ მეუღლედ ჰლავილდა. რომელი იგი ბუნებასა გულის-სიტყვასა და აზრსა მძლე ექმნებოდა საქმითა მაშინ უკუე უაღრესინანე მოუწერა მეფესა დარტინეს, რათა ბრძანებით მიუგლინოს მას თვედოსი ხოლო შეესო რაჲ

5 მგზავრობასა თვედოსი და ონა სიკუდილი უაღრესინანესი, მივიდა ქალაქად, რომელსა ეწოდებოდა სერმიონ. ხოლო გუთნი უოველთაჲ ქალაქთა და სოფელთა ურიადად ზედამარბეველ ექმნებოდას და განჭხრწნიდეს, და შეედრობაჲ ჭრომთაჲ ძლეულად და დამდაბლებულად იხილვებოდა წინაჲ მათსა. მაშინ | მეფემან A232h

10 დარტინე მოუწოდა თვედოსის ქალაქით სერმიონით და განზრახვითა სწავლი- ტიკოსთა ჭრომთა მოშურნეთა მისთაჲთა მცირედთა თანა შეედართა ნამდვლ- ვე გკოლენ მძვანარისა მიზართ მბრძოლისა ნათესავისა მივლინებოდა თვედო- სისი ირწმუნა. და მაშინ სადმე ზღვევთანათა პატრეთათ სტრატელატონისაჲთა პა- ტრევტემულბოჲ მისი ჯერ იწინა. და მეფემან ვიდრე-მე ძმატულბობისა მას და შურისა უკეთურებოდა ვერ აგრძნა მაშინ ხოლო თვედოსი, სძლო რაჲ სიმტვი-

15 ცით უძლეველად საგონებელსა მას ნათესავსა გუთთასა, ფრადითა მოსწრაფებითა ძლევა შემოსილი წარმოუდგა მეფესა და საღმრთოჲთა განჩინებითა მიიღო კუერთხი მეფობისაჲ რამეთუ თუთ დარტინე დასხნა მას კელნი მეფედ და ახალი რაჲმე და საკვირველი შექმოსა მას პორფირი, ვითარცა ძეგლსა მეფესა, და, ვინაჲთგან მკართაჲთგან ზედამთ უმაღლეს იუო ჰსაკავანთა კაცთასა, ვერ

20 შეუძლეს შემოსად მისსა ქლამანდი სხუათა მეფეთაჲ, —რამეთუ ვითარცა ზეშ- თა-ადმეტებულმან უოველთამან სიდიდითა მცირედ გამოაჩინა სიმაღლითა ჰსაკვი- საჲთა უოველი შესამოსელი, —დასასრულსა უფროდსად კეთილმსახურისა მეფისა კოსტანტინეს პორფირითა შემოსილი შემეული განაბრწინეს, და ესრეთ უკუე დარტინე კერძონი დასავალისანი თავსა თჳსსა და ძმასა დაუმარხნა, ხოლო თვე-

25 დოსის საჭენი აღმოსავლასანი კელთ უსხნა. | ვინაჲცა მრავლისა კეთილად-მსახუ- რებისა და სამებისა წარმმართველი დარტინე მაქსიმეს მიერ მთავრისა, რომე- ლი აღდგა ადგილთა ზედა ვრეტანისათა, სიჭველითა დეკისაჲთა ღოღლონეს შინა თჳსთა შიერ განტემელი უფროდსად იძულებითა მბრძოლთაჲთა მიტირვებუ- ლი მოიკლა. ხოლო უაღრესინანე, ძმაჲ მისი, იტალიას იტყეოდა, რომელმან-

30 ცა სიკუდილითა ძმისაჲთა და შიშითა მძლავრისაჲთა შეძრწუნებულმან მძღობოჲ ითხრეა მაქსიმესკან ჩემებით, და მანცა ჩემებითჲე სინარულით მიითუაღა თხო- ვაჲ მისი.

მაშინ იუსტინა დედამან მისმან არიანოზთა წვალებისა მაკუდინებულნი წა- შადნი, რომელნი იგი დაფარულად აქუნდეს სიდოცხლესა ქმრისასა, რწმუნებით

35 ტუნებითა ძისაჲთა გამოაცხადნა კადნიერებოთ, და არწმუნა მას, რათა კედითა

1 და სიმშვიდით om. B. — 18 მას om. B.

შეადართათა აზროსი ვიდრე-მე მაროლის სიტუჯს-თჯ წინააღმდეგომი მისი შედიოლანელთა ეკლესიით განიკადოს და ექსორიად წარსტეს, ხოლო ეკლესიაჲ განბძაროს და მბრძოლად აღუდგეს წმიდათა ოდეს იკი ვენიკოლდოს ვინმე დიდი ჰატივთა შინა არა შეცთომილ იქმნა ქადებათაგან დედოფლისათა, არამედ სამეკედართმთავრომას სარტულის და ჰატივთასა უმეტეს ჰატივის-მცემელმან მართლ-მადიდებელის სარწმუნოებისმან ფერკთა თანხ მუფისათა დაადლო სარტუელი თჯი. |

ხოლო მთავარს მახსიენს ვინაჲთაგან ენება, რათა უზატივოჲ სახელი მძლავ- A233b რებისაჲ განიბარდოს და სჯუდიერად შეფედ გამოაჩინოს თავი თჯი წარცემითა წიგნისაჲთა უღმრთოების კელეოფად მოილიქს იუსტინა და ბრძოლაჲ სარწმუნოებისა ღმრთისა და კათოლიკე ეკლესიისა დაწინაურებისაჲ აღუთქუა და ესრეთ მინახებად იწყო იტალიისა. რომელი ესე ისწავა რაჲ იუსტინა, ერთხამად ბრძოლის მის და მძლავრისა და ბოროტად-მსახურისა სჯინდისისა მიერ შეკედ-მული სიღტოლად მიდრკა და ექსორიობაჲ დაიმკჯდრა თჯთ, რომელი იკი მან განუმზადა მდღელთა. ხოლო მუფუ უაღენტინიანე შემდგომად საწყალობელის მის მღტოლფარეობისა მშობელისა მისისა იტალიისაგან დაკლებულ იქმნა და თჯისა მუფობისაგან განიკადა. და აღმოსავალისა კერძოთა მიიმართა, სადა იკი ესრეთ შეწინაურებულ იქმნა კეთილმსახურისა მუფისა თვედოსის მიერ, ვიდრემდის უფრომხდა მუფედ მათ ადგილთად და არა ექსორიობით მოქალაქედ საკონებელ იყო, სადა იკი არაწმიდისა მის წვალებისა ბიწთაგან განწმედითა თვედოსის მიერ განსთხია უოველი გესლი მისი, რომლითა ბიწიან ექმნა იკი უტუხურსა დედასა და ქრისტესა შეეძინა სარწმუნოთა სწავლითა თვედოსისითა. და რამეთუ მრავალგზის განსწავლულმან თვედოსის მიერ მოსავეოფად სარწმუნოებისა ისწავა A234a მეთეობრივი წყობის-უოფაჲ, რომელი არა საკურველთა, არამედ კეთილთა მიზეზთა მიერ წარემართებოდა. და ესე ვითარი უამუ უყო თვედოსის მიერ უაღენ-ტინიანსს მიმართ თქმული სიტუჯაჲ:

ნუწუი, ჰრქუა, მრავალგზის, უაღენტიანე, მოცალეობასა შინა შეადრობისასა კეთილმსახურთა მუფეთა მიერ წარმართებაჲ ძლევისაჲ და მორჩილად მისსა მიუვანებაჲ წინააღმდეგომთა უმნოამსა ბანაკისაჲ. რამეთუ ესრეთ უოვლად-სადმრთომან კოსტანტინე ღმრთისა-მიერთა შეწინათაგან განმტკიცებულმან ღმეროსა ზედა განმძლავრებულმან ღიკინიოს ნავთ-დანტქმულეებითა მისხო ესრეთ დიდებულმან უაღენტიანე, მამამან შენმან, უუნებულად მბრძოლთაგან ბედნიერებასა შინა დაასრულა მეთეობაჲ, რამეთუ ღმერთი უმჯიდა მას და აღურიცხუველნი ბრძოლანი და მოულოდებელნი ძლევისა მიითუელნა მრავალთა წარმართთა თითოეულსა უამსა შინა მომსრეველმან. ხოლო უვალი, მამის მამან მისმან, განმარისებულმან

დმრთისამან, შეამწინეულა ეკლესიაჲ მწინეულებანმან მოწყუედითა წმიდათაჲთა და ექსორიობითა სამღელღოთა კაცთაჲთა, რომელი სათნოყოფითა დმრთისაჲთა გუთთა მიერ ძღუელა და დამაბლებული დაიწუ. და შენ უკუე სახელსა მწყა-
 5 ელებულობისასა განმუთნეული განსუედა ბრძოლად? ამის-თჳს არა მართლად-მსა-
 ხური ქრისტეს-ი განგკადა შენ უსამართლომან, და ურწმუნობამან შენმან შემოი
 10 უვანს მძღვარებაჲ მაქსიმესი. რამეთუ იგი მეფისა ოდენ მძღვარად გამოჩნდა, ხოლო შენ დმერთსა ზედა აღიღე ბრძოლაჲ. მოგცე უკუე შენ მიკლრობაჲ და მოგანიჭო შეწყნაჲ. გარნა უკუეთუ ქრისტეს-შემცოდელ ვიწოვნო, ვის გჳს-
 დოდით თანაშემწედ ბრძოლათა შინა? ესე და უმრავლესნი ამთნი შეუღ უსხნა
 15 თეოდოსი უაღენტინიასეს და მართლამადიდებელისა სარწმუნოებისა მიმართ კუ-
 ლად ატო. ამათ შინა რაჲ იყვნეს იგინი, მოკუდა უკუე დედაჲ მისი იესტინა. ხოლო მეფემან თეოდოსი ვითარცა მრწმუნებულმან სიტკობებისა შეუთობრივისამან და მომკსენებულმან დრატინესს ქველის-მოქმედებათამან უოველი ძალი აღმოს-
 ვალისაჲ ნაცვლის-მიგებისა-თჳს განმზადებულ უო და უსაჳა მართლსა სისხლსა
 20 და განმკლელმან მძღვარებისამან შეუთობასავე თჳსსა ზედა კულად ატო უვალენ-
 ტინიანე. ხოლო თჳთ შემდგომად ამათსა შევიდა ჰრომედ და განაცხადა ძღუ-
 ეაჲ და ესრეთ ოჯისსავე სამეფოჲსა და მეუობისა მიმართ მიიქტა.

ესრეთ უკუე ღდეთა მათ, რომედთა შინა კაცთ-მოყუარებმან დმერთმან აღ-
 დგინა დიდი თეოდოსი მეფე და არწმუნა მას საუდარი მეუობისა. ჰრომიანსაჲ,
 20 მიიყვანა ცოლად ასული უზარატესისა თჳსისა მეფისაჲ, და უშვნა მას ორნი ძენი,
 არკადი და ონორი. და ვითარცა აღორძინდეს იგინი და მოვიდეს ჰასაკსა სამღ-
 ღლოთა წიგნთა სწავლისასა, წარავლინა უოველსა შინა სამეფოსა თჳსსა, რათა
 25 უძიონ მას კაცი სიტუერი და ტრფიალი საღმრთოჲსა მოღუაწებისაჲ, შემგული
 შიშითა დმრთისაჲთა ჭკმშარიტებით და არა ჩემებით, რომელსა აქუნდეს მეტ-
 25 ნიერებაჲ დმრთისაჲ უნაჯულოებით და რომლისაჲ შეუკვანდეს მას მიცემაჲ
 შეიღთა მისთაჲ, რათა განსწავლნეს იგინი უოველსავე წერილსა საღმრთოსა და
 კაცობრივისა. რამეთუ არა ისება მიცემაჲ მათი საზოგადოდ სანწავლოდ, რათა
 არა ისწონ სხუთა ერმთაგან, რაჲ იგი არა ჰვნებავს დმერთსა, და დაისახნენ
 30 ჰირველითგანვე სიტუეთა მიერ ურკებთა და მკვნებულთა. ამისი მგონებელი მე-
 ფე, ვითარცა თქმულად არს, ფრადლსა მოსწრაფებასა დასდებდა ჰონისა-თჳს
 ეტე ვითარისა მის კაცისა. და, ვითარ მიმოფიგინებოდეს ბრძანებანი უოველსა ში-
 ნა საბრძანებელსა მასსა, ვერ შეუძლეს ჰონსაჲ ეტე ვითარისა ვისიმი, რომელი-
 მტა კმა ეუოფოდ აღმავსებულად წადიერებასა შეთვისასა. არამედ ოდესმე ჰნობ-
 35 დეს კაცსა ფილოსოფოსსა, გარნა არა დმრთის-მოყუარესა. ხოლო კულად ჰნობ-
 დეს დმრთის-მოყუარესა და არა ფილოსოფოსსა. აღორძინდეს უკუე ერმანი იგი
 და არა თავს იღვა სანწავლოდ წარვლინებაჲ მათი ჰირველ თქმულისა მის მი-

ზეზისაგან დაეწებულმან. და ვითარ ვერ ჰოგა საძიებელი თვისი, წარავლინა
 ჰრომედ შეთვის მიმართ ჰროთამას თხოვად ესე ვითარისა კაცისა და მიუწერა
 მას, ვითარმედ დიდად მადლიერ ექმნების ამისისა ქინისა-თჳს. ხოლო შეუემ
 მიუწოდა ჰაჳს, უჩუენა მას წიგნი შეთვისა თევდოსისი და ჰრქუა ვითარმედ „უჴე-
 5 რო არს არა კმნაჲ სათხოველს ამს ჩუენ თანა შეთვისასა. რამეთუ სირცხჳდ არს
 მჰერობელობისა ჩუენისა არა ჰოგნაჲ დიდსა შინა ჰრომისა ესე ვითარისა კაცისაჲ“. A235b
 და ვითარცა ძებნეს და გამოქაძიეს, ვერ ჰოგეს. და ვითარ მრავალსა რას იგო
 ნებდეს და იუ ვოდეს ამის-თჳს, ჰრქუა შეუეისა ჰაჳს: „არს ჩუენ თანა დიაკონი
 ვინმე ქლწული დისა თანა თვისისა. სახელი მისი არსენი. რამეთუ სხუაჲ მსგა-
 10 სი მისი არა იჴოების შესაბამად საქმისა მაცის, რომლისად ეძიებს შეუე თეჴ-
 დოსი განმასწავლელად ურმთა მისთა უოვლითაჲჲ შეცნიერებითა საღმრთოჲთა
 და კაცობრივითა. გარნა არა უწეი, უეუეთუ თავს იღვას მან, რამეთუ რ:ოდენიმე
 ჟამი აქუს, ვინაჲთგან უჴმნეს გარემისა სწავლისაგან. არამედ ნუ უეუე და თავს
 იღვას, უეუეთუ ბრძანოს მჰერობელობამან თქუენმან და მიუწოდოთ მას და გულისჲჲ
 15 ვუთ ამის-თჳს. ესე რაჲ ესმა შეუეისა, განისარა ფრიად და მიავლინეს და მოუწო-
 დეს არსენის. ხოლო მო-რაჲ-ვიდა იგი, თქუა მისსა მიმართ შეუემან: „არა
 დაეჴო რა მჰერობელობასა ჩუენსა საღმრთოჲ მოქალაქობაჲ და სათნოჲ ცხორებაჲ
 შენი. არამედ სამარადისოდ მსმენელნი კეთილისა ქცევისა შენისანი უოვლად ვი-
 20 ხარებდით ამას ზედა. ვინაჲთგან უეუე თანა-შეუემან ჩუენმან თეჴდოსი მოციქუ-
 ლი მოაკვინა ჩუენდა სავდარებულად, რათა მიუვლინოთ მას კაცი ეგე ვითარი,
 რომელმან განსწავლნეს შვილნი მისნი უოვლითა ღმრთის-მსახურებითა. ამის მი-
 ზეზისა-თჳს მოგიწოდეთ შენ, ვითარცა საღმრთოსა კაცსა, რათა წარხჳდე მისსა
 და მოცემულისა-ებრ შენდა ღმრთისა მიერ მადლისა განჴსწავლენ იგინა. რამეთუ
 არა მარტივად და ვითარ ღამთხუევით გჳშჴიეს ამისი რწმუნებაჲ სხჳს ვისიმე
 25 თანიერ შენისა კრძალულებისაჲ“. ხოლო არსენი მიუგო და ჰრქუა შეუეისა: „არა
 უმეტარ არს, უფრომასად ღმრთის-მსახურო შეუეო, წმიდაჲ მამაჲ ჩუენი ჰაჳს
 უნდოებისა ჩემისა, ვითარმედ ჟამი მაქუს, რაჲთგან არღარა შთამისხლევან გარე
 შესა ფილსოფოსობასა, უფრომასდა ვანაჲთგან კელთ-დასხმ:ჲ ესე მომიღებოეს
 30 უღირსსა. არცა ეგე ვითარისა მის კელოვნებისა წიგნთადა შთამიჴურეტიან“. A235a
 რომელსა ჰაჳს მიუგო ესრეთ: „ვითარმედ ჴეშმარიტ უეუე არიან შენთჳს თქუმულ-
 ნი, ქრისტეს-მოუჴარე შეუე ჩუენი გულისჲჲჲ გჳჴმნიეს, და ნამდჳდჲჲ ეგრეთ
 არიან ეგე. და რამე უფო ფრიად ვაქეთ ამას შანა სათნოჲ მოქალაქობაჲ შენი. გა-
 რნა ვინაჲთგან საღმრთოჲ ბრძანებაჲ არს შეფობრივი განწინებაჲ, და სათნო
 ღმრთისა არს საქმე, რომლისა-თჳს ჩინებულ ხარ, გლოცავთ, რათა განსცე თა-

18 არამედ om. C. - 29 განსწავლენი C. - 28 კელო-დასხმაჲ კელოვნებაჲ C. 30

ვი თჳსი ესე ვითარსა ამას საქებელსა კედყოფასა. რამეთუ ძალ გიგ ღმრთისა
 მიერ მოცემულითა შენდა მადლითა კეთილად-მსახურებით და სათნოდ-განსწავლად
 მათდა, და არა ამით ხოლო, არამედ ფილოსოფოსობასაცა ზედა რგებად მათდა
 ჩუენებითა და უწუებითა მათითა საქიქელობასა და ბილწებასა ბოროტად-მსახურ-
 5 თა კერპებისასა, რომელთა ღმრთად სახელ სდებენ განცოფებულნი ელენნი, და
 რათა არა სარწმუნო უჩნდეს ზღაპრობანი მათნი, არამედ უშეპაღდა უწოდდენ მათ
 და ჭბასრობდენ საძაგულებათა და საოცრებათა მათთა“. ამით და ესე ვითართა
 სიტუებათა მიერ არწმუნეს საჯრუელსა არსენის და ყოვლითა დიდებითა და ჰა-
 ტივითა წარავლინეს იგი კეთილმსახურისა მეფისა თევდოსისა და მიუწერეს მას
 10 მეფეჲმან და ჰპა ვითარმედ „ბრძანებისა-ებრ თქუენისა წარმოკვალენიეს თქუენდა
 კაცი, რომელსა ძალ უდ მადლსა თანა საღმრთოჲსა განსწავლად საუარულთა შეილ-
 თა მუდრობებისა შენისათაჲ ყოვლითა სიბრძნითა და სათნობითა“. მაშინ უკუე
 არსენი მისცა დაჲ თჳსი | მონასტერსა ქალწულთასა და თჳთ ნავით-მავალ იქმნა^{A235b}
 კოსტანტინუპოლედ. ხოლო მეფეჲმან თევდოსი მიიხუნა რაჲ წიგნნი და წარიკით-
 15 ხნა, მიუწოდა არსენისცა. და, ვითარცა იხილა იგი წესითა და სახითა განკრძა-
 ლულითა, რამეთუ ჰატოისანი აქუნ ფერი და კეთილად-წესიერი სახედველი,
 მდაბალი ცნობაჲ და საღმრთოთა და კაცობრივთა-თჳს ყოვლად-ბრძენი გონებაჲ
 და, შემოკლებულად ითქუმოდედ, შემკულ იყო ყოვლითაჲვე ქრისტეს-მიერითა
 სათნობითა, განიხარა სიხარულითა დიდითა და ესრეთ თქუა მისსა მიმართ:
 20 „იხუად არს უკუე სახისაგანცა და ქცევისა და ჩუეულებისა და სიტუეს-გებისა
 შენისა სათნო და ღმრთისა-მსახურყოფაჲ შენი, და, ვითარ იგი მომიწერეს ჩუენ
 თანა-მეფეჲმან ჩუენმან და დიდისა ჭრომისა უფროჲსად წმიდამან ჰპამან, ეგრეთ
 და ვიხილეთცა. რამეთუ ჭეშმარიტი მოწერეს. აწ უკუე არცა შენ უმეტარ ხარ,
 თუ რომლისა მიზეზისა-თჳს მოკვლინეს ჩუენდა მომართ, არამედ ჩუენმანცა
 25 მუერობეულობამან ჰირის-ჰირ მიგითხრას შენ, ესე იგი არს მასწავლელყოფისა-თჳს
 შეილთა ჩუენთაჲსა, რათა ყოვლითა ღმრთის-მსახურებითა და შიშითა ღმრთისაჲთა
 განჭსწავლენე იგინი, ამას თანა ყოველი საზღვარი ფილოსოფოსობისაჲ ზედა-
 მოწეგნით დასწაო მათ. გარნა ნუ რა რას იკრძალვი ნუცა ირიდები მათდა მი-
 მართ მოკსენებითა ამისითა, ვითარმედ შეილნი ჩუენნი არიან, ნუცა კუალად ვი-
 30 თარცა მეფეთა მოწიქებით და ჰატივით ექცევი მათ, არამედ ვითარცა შეილნი
 და მოწაფენი იგინი და, რაჲმს სცდებოდინ, კელმწიფობით კდემულ ქყოფდ
 მათ“. და ესენი რაჲ წარმოთქუნა მეფეჲმან თევდოსი, გამოიყვანნა არკალი და

2 მოცემულიას უნდა მადლისა B.—7 ჰასარობენ B.—საძაგულებათა მათთა და
 საოცრებათა B.—11 შეილთა სუწოდთა B.—18 მონასტერსა omi C, in quo lacuna;
 in A l. attr.—და იყო ნავით მავალ კოსტ. C.—26 კოლ მსახურებით (კოლ supra
 add. m.2) C.—81 იგინი უნნი ex იგინი C.—92 განიყვანა B.

ონორი, მისცნა იგინი კელთა მისთა და ჰქრქუა ძეთა თჳსთა: „აჲ ამიერთგან ესე არს ჩემი და თქუენი მამა და მოძღუარი. || მორჩილ ექმნებით მას უოგელაჲვე B 425 შინა, ვითარცა მამასა, და ნუ რა რას ზედა ურჩ ექმნებით მას, ნუკა წინაგანწყუებით. რამეთუ მიმცნაჲს მასდა, რამეთუ უკუეთუ წინააღმდეგომად მასსა სტებოდის ვინმე თქუენგანი, კელმწიფობით კდებულ უოს იგი, ვითარცა მოწაფე თჳსი“. და ამითან მეტუეულმან განუჩინა მათ მახლობელად სამეუფოჲსა სსუენებულისა სახლი დიდი და მას შინა ქცევაჲ უბრძანა მათ. და ესე ამის-თჳს მოიკელოგენა მეფემან, რათა ზედაჲს-ზედა მოიხილვიდეს მათ. ხოლო დიდად ჰატეგ სტა|არსენის და უწარჩინებულეს უო იგი უოგელთასავე ჰალატსა შინა, B 426

10 გიდრემიდის არავინ იუო მუენ უბრწინვალესითა მოსილი შესამოსლითა, და, რათა მარტივად ვთქუა, მამად მეფისა და ძეთა მისთა იცნობებოდა იგი.

მამის უკუე არსენი მიითუელნა რაჲ არჳადი და ონორი, წურთიდა მათ ღმრთის-მისხურებითა და ასწავებდა უოგელსა სიბრძნესა საღმრთოსა და კაცობრიგსა. ხოლო ვინაჲთგან მდაბლ იუო წმიდაჲ არსენი, და არა იკუშეუდა მათ, ვითარცა მოწაფეთა, არამედ ვითარცა მეფეთა. რამეთუ დასხნის იგინი ორსა საყდარსა ზედა და თჳთ წინაშე მათსა მდგომარე იუვის და ეგრეთ ასწავებდის მათ. ერთსა უკუე დღეთაგანსა შევიდა მათდა მიმართ უგრძნულად მეფე, ღ იხილ[ა არსკ]ნი უკუე მდგომარედ, ხოლო შვილნი მისნი მსხდომარედ სუდრითა, და შეწუნა ფრიად არსენის-თჳს და ჰქრქუა მას: „ესრეთ გამცნითა შენ, რათა ვითარცა მეფეთა და არა უფროჲსდა ვითარცა მოწაფეთა იუეშეკვე ურმათა ამათა? და რაჲ ესე ჰქუა? რამეთუ უოვლად შეაწუნებ მჳერობელობაჲ ჩუენი საქმითა ამით.“ ხოლო არსენი მეფისა მიმართ ჰქრქუა: „არა ჯეროვანყოფად შეგრანტხე, ღმრთივგანმტკიცებულო მეფეო, ჩემი მჯდომარეობაჲ, ხოლო მეფეთა წინააღმამ ჩემი“. ხოლო მეფემან განრისხებულმან სიტყუასა ამს ზედა საზარელითა მიხედვითა თქუა არსენის მიმართ: „შენ დაგისხმანა ეგენი მეფედ? და არა ვითარცა შვილნი და მონანი მიტყენა იგინი შენ? და რად იტუჳ მაგათ?“ და ესე რაჲ თქუა მეფემან, მეყსეულად აღიხუნა ნიშან[ნი] მეფობისანი, რომელნი აქუნდეს თაგთა ზედა მათთა, დასთხინა იგინი ქუეუანად და ეუნა იგინი თაუუანის-მცემელი ფერკათა მისთა, და დასგა არსენი საუდართა ზედა, ხოლო მათ წინაშე მისსა დგომაჲ უბრძანა მეტუეულმან ვითარმედ „უკუეთუ ეპინოდის ღმრთისა და სჯულსა მისსა ენებოს სდგა და დაცვა მცნებათა მისთა, ძად უც მფლობელსა უოგელთა საუკუნეთასა, ენებოს თუ მიტემა მათდა ჰატევისა ამის. ხოლო უკუეთუ არა აქუნდეს შიში მისი, გედრებით ვითხოვ ღმრთისაგან უფროჲსდა მოსპობასა მაგათსა სიჩჩოჲთგან. რამეთუ უმჯობეს არს სიკუდილი ღმრთის-მისხურებით“. და ამით მეტუეული შევიდა სასუენებელსა თჳსსა. მიერთგან უკუე კრძალვითა მეფისაჲთა არსენი არღარა დასხმიდა მათ, არამედ უფროჲსდა წარმოად-

კინის და ესრეთ ასწავლიდის მათ.

ესრეთ უკუე ამათ შინა რაჲ იყო განწმედილი არსენი, ეოვლად-ურეველ და მწუხარე იყო. რამეთუ დივების-მოძულე იყოდა ღმრთის-მოუყარე და გუელი უთქუემი-
 და უფროჲსდა მონაზონებრისა და დაუელებითისა ცხოვრებისა შეტუბობასა, რელიისა-
 5 თჳს ევედრებოდა ღმერთსა ცრქქმლითა, რათა მოცდაჲს მას ვითარითაცა უწეის განგებულებითა. ერთსა უკუე დღესა ჰოვა წმიდამან არკადი მტომად ცთომითა ურმებრივითა და განმწარებულმან მის-თჳს დასდგა მას გუემაჲ მძნვარე, ვიდრემდის კინიდა და სიკუდილისა მახლობელნა ნიშნი მოაქუნდეს მას კორცთა ში-
 10 ნა თჳსთა გუეშულებისა მასკან. ხოლო არკადი მიერ დღითკან, რომელით იგუემა, ეგო მქონებულად არსენის-თჳს სიბოროტისა მრავლისა, და მიუწოდა შეკრმელესა თჳსსა და ჰქრქუა მას თჳსკან ესრეთ: „რომლითაცა სახითა განგებავს, მომიკალ მე არსენი უკრძნულად ეოველითკან“. ხოლო მეკრმელესა მას ეს-
 15 მა რაჲ საწულობელი ესე კანნიებაჲ, ვითარცა გულსა შინა მქონებულმან შიშისა ღმრთისამან, განუცხადა არსენის არკადის მიერ მბრძანებულობაჲ სიკუდილისა შიშისაჲ. ზმინ არსენი შიშითა და მწუხარებითა შეპურბილი ევედრებოდა ღმერთსა და იტყოდა: „უფალო, მიძღუე მე, ვითარ ვცხონდე“, და ინანოდა ცემისა მის-თჳს, რომლითა იგი გუემა არკადი. ესრეთ შემდგომად მცირედთა დღეთა გარდასდგავსა და მეკრმელისა მისკან არსენის მიმართ ესრეთ მტუეუელებისა, რათა იცხთვნოს მან თავი თჳსი ვითარითაჲ სახითა, და მისისა დაუცადებულად
 20 მლოცველობისა, მოვიდა მისა ხმაჲ, რომელი იტყოდა: არსენი, ევლტოდე კაცთა და სცხონდე. ესე ხმაჲ ვითარცა ესმა რამთ-ურთით არა რაჲ ვის უთხრა ეოვლადეჲ, არამედ სამოსლისა უნდოჲსა შემოსელი შთავიდა ნათ-სადგურად და განგებითა ღმრთისაჲთა ჰოვა მენ ნავი და შესრქული მას შინა მოვიდა ალექსანდრად, A236b და ადიკუეცა იმაჲ თავისაჲ და მიიმართა უდაბნოდ მიმართ სკიტისა. და მუნ
 25 კანბრწინებუელსა თითოსსკეთა წარმატებთა მიერ კუალად ესმა მისდა მიმართ მტუეუელისა ხმისაჲ: არსენი, ივლტოდე, დადემენ, დაეუდენ, რამეთუ ესე არიან ძირნი უტოდველობისანი“. ხოლო მეუემან იევედოსი ფრიად შეწუხებულმან მიფარავსა ზედა არსენისსა მიწკრა ეოვლით-კერძო და ეოველკან ძიებაჲ მისი, და ვერ უძლო ჰოვნად მისსა ვიდრე დღედმდე აღსასრულისა მისისა. ხოლო მეუე იქმნეს
 30 რაჲ არკადი და ონორი, სცნაურ იქმნა მათ. ვითარმედ ეკუპტეს იქცუვის არსენი და კეთილად მოქალაქობს მონაზონებრსა ცხოვრებასა, და მიუწერდეს მას მრავლთა ებისტროლეთა მკედრებულნი მისნი. რათა ილოცვოდეს იგი შვიდთა-თჳს და მოწაფეთა თჳსთა. და მიუწერა მას არკადი ვედრებით, რათა შეუნდოს მას ღოცვაჲ

B 427
A236a
C 333

A236b

16 მიმიკლე B.—26 და დაუედენ C.—27-28 მიფარვისა ო'ს არსენისსა C.—28 ეოველკან-ეოველოკან C.—29 ვედრეჲ და B.—30 იქმნა B.—31 მონაზონებრსა მორწმუნებრსა C.

იგი, რომელიც ცადა მისა მიმართ განზრახვითა სიკუდილისა მისისადათა. და მნებებელმან გულსაგე ქმნისა მისისამან [მიუწერა] ავლესტაღსა, ესე იგი არს ღუგსა აღუქსანდრიისასა, რათა მიართუას მას ბეგარი უოფლისა ეგვპტისა და მან განუოს იგი, სადაცა და ვითარ ენებოს, და რათა მხოლოდ შეუნდოს ოდენ და ილოცვიდეს შეფობისა მისისა-თჳს და მისა მისისა ონორისა-თჳს, და რათა ერთ-
 5 გზისდათუ მიუწეროს მას ჰასუხი. ხოლო წმიდამან მამამან ჩუენმან არსენი მიწერაჲ უკუე მათი არა თავს იღვა, ხოლო მიუმცნო ესრეთ: „ღმერთმან, შეიღნო, შეგინდუენინ თქუენ უოფელი და ღირს გუკან ქმნად საღმრთოჲსა ნებისა. ხოლო სკამართა-თჳს რომელ მიუწერე, მე სოფლისაგან მომეყუდარ ვარ, და ნუ ვინ მტო-
 ნებს მე რაჲთ-ურთით ცოცხლად“.

A237a

10 ხოლო კრებამან ერკასისთა მამათამან და მეფემან თეოდოსი ღმრთის-მეტეუელსა გრიგოლის დაუმეტეიტეს ეპისკოპოსობაჲ კოსტანტინუპოლისაჲ, და არამნებებელი ამისისა ქმნისაჲ იძულებით დასუეს საუდარსა ზედა, ვითარცა ფრიად
 დამაშურალი და საცთურისაგან წააღებათაჲსა განმათავისუფლებელი ქალაქისაჲ რომელთაგანთა მტირედთა ვითემე შეკვპტელთა ეპისკოპოსთაჲ ისწავა რაჲ შურად
 15 სიტუჳსა ამის აღდგომაჲ, აღმწერელმან სიტუჳსა ქმნისასა, ნებისით დაუტეეჲ განსაკებელი ეპისკოპოსობისაჲ და ვითარცა იჴმინა გრიგოლი ეპისკოპოსობისაგან კოსტანტინუპოლისა, ნექტარის კელთ უღვა ესე მეფემან და კრებამან, რომელი ტარსკე-
 ლი ვიდრე-მე იყო ნათესავით, ხოლო განკებაჲ პრეტორისაჲ ეპურა მაშინ უნ-
 20 თლავი უკუე ვიდრე მას ჟამადმდე, გარნა პატრიოსანი ვიდრე და განკრძალული და უოფლად-საკრველა სიწმიდითა ცხორებისადათა. ხოლო გრიგოლი დიდი ანძიანოზდ მიმართ სოფლად კაპანდოკიისა მიიწია, რომელა შამუღად სამკვდრებულად მოკგო,
 და დაწენარებით დაეუდა მუენ რაოდენთა-მე ჟამთა და უმადლესთა ხედვათა სა-
 ზომისა აღწეუნული დამტეუებელ იჴმინა ცხორებისა მოხუცებული და სავსე ღლითა
 და უოფელთაჲჲ სათნობათა სრულებოთა აღსავსე.

25 მეორე წმიდაჲ კრებაჲ ასერკასისთა ღირსთა მამათაჲ იჴმინა ჟამთა დიდისა მეფისა თეოდოსისთა, დამსუღმს-ზე ჰრომთა ჰაჰასა, რომლისა წინამძღუარ იუენეს ტიმოთე
 აღუქსანდრიისაჲ და მელეტი ანტიოქისაჲ, კარილე იერუსალემისაჲ A237b
 და გრიგოლი ღმრთის-მეტეუელი, ხოლო იჴმინა მაკედონიოსის-თჳს, კოსტანტი-
 ნუპოლელ ეპისკოპოსისა, რომელი მსგავსად არიოზისისა ჰუმობდა იგიცა ჯა ეგ-
 30 რეთეჲ სულსა წმიდასა არა ღმრთად ჭეშმარიტად, არამედ დაბადებულად ჰტონებ-
 და იგი. აჰან წმიდამან კრებამან, შემო-რაჲ-კრბა ეპისკოპოსად უკუე კოსტანტი-
 ნუპოლისა კელთ-დასხმუელ უო ნექტარიოს, მაშინ საღმე სჯნკელიტიოსთაგანი.

5 პასუნად B.—8 მომწერე C.—20 ანძიანოზდ (6 supra inser. m 2) ex არიანოზდ A ანძიანოზდ B არიანოზდ C. ad hoc in my. A codicis manu racent. ან-
 ჴიანოზდ იტყუნს.—30 ღმრთად] აღიარებდა B.

ხოლო მაკედონოს შეაჩუქა და მის თანა საბელიოს ღიბიელი, რომელი ერთსა პირსა აღიარებდა წმიდისა სამებისასა. მერმე აპოლინარიცა ლაოდიკელი, რომელი უგონებოდ იტყოდა განკორცვილებულსა სიტუყვასა, რამეთუ ნაცვალად გონებისა ქმნისა სიტუყვასა წარჭრეულად სულსა შინა საუფლოდსა კაცისასა და სული უკუე წმიდად ღმრთად ცხოველს-მყოფელად და თანაარსად მამისა და ძისად ქადაგა და შესძინა ნიკიელთა მამათა მიერ აღწერილსა მრწამსსა სულისა-თვს წმიდისა ვითარმედ «უფალი და ცხოველს-მყოფელი» და შემდგომნი მაშინვე დადი ამფილოქე ეგედრა მეფესა, რათა განისხნეს უოველთა ქალაქთაგან არიანოზნი, ხოლო იგი მკსინვარებად აღჩენითა სათხოვლისაგათა არა მოჩინდ ქმნა მას. და

10 უოველად-ბრძენმან ამფილოქე მაშინ უკუე დაიდუმა, ხოლო შემდგომად მტირკედისა მოიპოვა მიზეზი ღირსი მოკსენებისაჲ. რამეთუ კუვლადცა შინაგან პალატისა შეეფეთაჲსა ქმნილმან და მხლობელად მეფისა მხილველმან ძისა მისისა არკადისმან მამაჲ ვიდრე-მე მოიკითხა, ხოლო ქე დაუტრეკა თვნიერ მეფობრივსა მოკითხვისა. და ვითარ ჭტონა მეფემან, ვითარმედ შესცდილდა ესე ამფილოქეს, უბრძანა მოკითხვად ძისცა მისისაჲ. ხოლო მან «ემა არსო» ჭრქუა, «შენდა მიძლუ-

15 ნებული პატრიო, და ნუ ეძიებ ჩემ მიერ ძისცა პატრივის-ცემასა განთავსებულად». რომლისა მიმართ განმწარკებული მეფე თვსად შეურაცხებად იტყოდა უპატრიოებასა ძისასა. მაშინ ამფილოქე ხმა უო მეტუჲვლამან: «ჭხედაჲ, მეფე, ვითარ ვერ თავს იდებ უპატრიობასა ძისა შენისასა. ირწმუნე უკუე, ვითარმედ ღმერთსაცა 20 სსაგელ და გარემისაქცეველ უჩინან მტომობრნი ძისა მისისანი». ესე ვითარცა ესა მეფესა, ფრიად დაუჯრდა და მუნქევესვე დაწერა სჯუელი კრებულისა მწვალებელთაჲ დასამკობელი.

ამის უკუე წარმართებისა მოშურნე ქმნილმან კოილას-მაქელეჲს ეშმაკმან უსახურისა რაჲსმე და კაცთ-მოძულეებისა საქმისა მოიპოვა ქმნაჲ. რამეთუ კოსტანტინეუბლით გამოსრული ჭრომედ-მიმართთა ჭყოფდა მოტზურობასა და ვითარცა თესლონიკედ მოიწია მტზურ, და გუნდამან მეკედრობისა მისისამან წყობა უო ქალაქისა მიმართ სამაჰპინძლოთა და წარსაკებელთა-თვს, აღშეოთხეს თესლონიკელნი და მეფესა უკუე ცინებანი დაასხნეს, ხოლო მთავართა მისთაგანნი ვიეთნივე ქვადაკრებულ უესეს. მაშინ ჭამბავთა ამ თ თხრობამან გულის-წერომითა 30 აღაგზნა მეფე და ვერ თავს-მღებულმან დაპურობად მძვარებასა მრისხანებისასა უბრძანა უპარობისა მას ქალაქისასა, რათა პატრიო უწესოდსა მის შუოთებისაჲ მ:ჰკადოს ძვრის-მოქმედთა მთო. რომელმან მო-რაჲ-ილო ესე ვ-თარი კელ-მწიფებაჲ, ვითარცა თვთსჯულმან და მძღვარმან, უმსჯავროჲ მახული იკადა 35 უოველთა-თვს და ურადონი ბრალეულთა თანა მოსრნა შვიდნი ათასეულნი. ესე უკუე განსადელი ისწავა ამბროსი, ეპისკოპოსმან მედიოლანისისმან, ხოლო არს ესე ქალაქი იტალიისაჲ, სდა იგი მო-რაჲ-იწია მეფე და ჩუეულებისა-გებრ ენება შეს-

A238a

A238b

ღვამ ტაძრად, შეეშთხა იგი კარე წინაბჭეთა ტაძრისათა და დაუენა შესღვისკან
 კაღნიერებით მხმობელმან ესრეთ: „არა მეცნიერ ხარ, ვითარ ჭტავს, & შეუფო,
 ქმნილისა მის მესისხლეობისა სიდიდესა. რამეთუ ნუ უკუე და არცა უტყუებს
 ძლიერებაჲ შეუფობისაჲ მეცნიერებად შტოდვეულობისა მისღვასა. ამის-თჳს ჰორ-
 5 ფირისა მიერ შეცთომილი უმეტარ ხარ უძღურებასა მის მიერ დაბურგნილთა კორ-
 ცთასა. არამედ უწყოდე, ვითარცა განსრწნადისა და წარდინებადისა ჩქონებელმან
 ბუნებისამან, ვითარმედ განსრწნადი არს და წარდინებადი მჰურთბულობაჲცა და
 ძლიერებაჲ შენი, რომლისა-თჳს შემდგომად შტირედისა სიტყუაჲ მისცე შეუფე-
 10 სსა შეუფეთასა. აწ უკუე რომლითა თუაღითა გეგულებიხი ხილვამ ტაძრისა საზო-
 გადოჲსა შეუფისსა? ანუ რომლითა ფერკითა დათრგუნვამ იატაკისა მისისა წმი-
 დისაჲ? გინა ვითარ აღიპერობ კელთა, რომელთა ჰქრეთ ესამართლოჲსა მკლვე-
 ლობისაჲ დამოკწოთჳს სასხლი? ანუ ვითარ ეგე ვითართა კელითა შეიწყნარებ
 უხწრნელსა კორცსა შეუფისსა? ვითარ მიახსლებ ჰირსა ჰატოხასქის სისხლსა მის
 15 სსა, რომლითა ესოდენტა სისხლთა დათხევისა მიზეუნი აღმოსთქჳ მრისხანე სიტ-
 ყუაჲ? ამის-თჳს დადეგ და ნუ წადიერ ხარ მეორეთა ამათ მიერ აღორძინებასა
 ჰირველთა ესჴელთობათასა და მიითუალე განკანონებაჲ, ვითარცა ღმრთისა მიერ
 ზეგარდამო მივლანებულნი შენდა.

A239a

ამათ უკუე სიტყუათა მიერ შეკლემული შეუფე კუალად იქცა მუნ შუოფთა მიმართ
 საშეუფოთა ეზოთა სულთქემით და ცრემლით მტირაღი. და ვითარცა რვანი თთუ-
 20 ენი ამას შინა წარკდეს, და რაჲთ-ურთით არა სდა გამრვიდა შეუფე, არამედ მკუ-
 რვადედ ინანოდა, მოიწია დაქსასწაული საუფლოჲსა შობისა. მაშინ იხილა მკი-
 სტრასმან რუფენოს, ვითარმედ არცა ჩუეულებისაებრისა წინაგამოსღვისა ქმნაჲ
 ეტულებიხი შეუფსა, თქჳს მისსა მიმართ: „წარვიდე. შეუფო, და ვარწმუნო მდღელთ-
 მთავარსა განკანაჲ შენი კრულებისკან, უკუეთუ გნებაეს“. ხოლო მან ჰქრქჳ: „უწიბ შე
 25 ამბროსისსა განკრძალულებაჲ, ვითარმედ არა ისმინოს“. ხოლო ვინაჲთგან უმრავლესთა
 სიტყუათა იკუმედა რუფენოს, და რწუნებასა ამბროსისსა აღსთქემიდა, უბრძანა მან
 წარსღვამ, და სასტობისა მიერ კელპერობილი თჳთცა შეუდგა შემდგომად მტირე-
 დისა. ხოლო დიდმან ამბროსი იხილა რაჲ რუფენოს, მუის ესრეთ თქჳს მისსა
 მიმართ: „თანამზრანკალ და ზიარ ეგე ვითარისა მისისხლეობისა, & რუფინე,
 30 წადიერ ხარ უოფისა. არამედ შე წინაჲსწარ გითხრობ, ვითარმედ შე კუალადცა
 ღაგუენო იგი შემოსლვად საღმრთოთა წინაბჭეთა. | ამათ მსმენელმან რუფინოს
 მიუშენა ესენი მალემსრბოლისა მაერ შეუფსა. ხოლო შეუფმან საშეუფად გზისა
 მიწევნულ „წარვიდე“, თქჳს, „და კუალად შევიწყნარებ შე მსჴავარნი სიამართლი-
 35 სანი და ესრეთ მისრული ეკლესიად ევედრებოდა მდღელთ-მთავარსა განკანად
 კრულებისა. და იგი ვიდრე-შე მსლავრებრივად და ღმრთის წინააღმდეგომად უწოდ-

A239b

და მუნ მისლვას მას მისსა, ხოლო ესე შრავლითა სულთქემითა და ლმობი-
 რებითა „არა განლაღებულა“, ეტყოდა, „სამდღელთა ზედა კანონთა, არამედ
 კრულებისკან განჩინის ჩემისა ვედრებად მოვიდ“. და „რომელი სინანული აჩუ-
 ენო“, მღვდელთ-მთავარი მიუგებდა. „შემდგომად ესე ვითარისა უსჯულაობისა.
 5 ანუ რომელთა ღირსთა წამალთა მიერ განჭკურნენ ძინად-საყურნებელნი წყლუ-
 ლნი?“ და შეუგმან თქუა: „შენი უკუე არს საქმე ჰირველად ჩვენებაჲ და შერა-
 ვებაჲ წამალთაჲ, ხოლო ჩემი არს შეწუნარებაჲ მათი“. მამინ უკუე მიერიტგან
 ამბროსი ჰქრუა: „ვინაჲთგან გულის-წურომისა მსაჯულყოფაჲ უბრძანე, დაწერე
 სჯული უქმყოფელი გულას-წურომისა ბჳობათაჲ, და რათა ოცდაათაჲ დღესა
 10 განვრცომასა ჰტებდენ მკლველობილნი და განსაქიქებლობითნი ჰატრის-მიკლანი
 და სასჯულთა წიგნთა-ებრ მართლითა გულის-სიტყუათა და მეცნიერებითა-ქმნი-
 ლთა მოკლდინ მსჯარათა“. რომლისაჲ მუნქუესუე დაწერაჲ ბრძანა შეუგმან და
 ავსითა კელთა დამატრეტებლისაჲ, დაჰქსნა ამბროსი კრულებაჲ და კვლესად
 შესლვაჲ უბრძანა მას. ხოლო იგი შე-რამ-ვიდა, არა მდგომარე ევედრა დე-
 15 რთსა არცა მუკლთ-მოდრეკით მლოცველი, არამედ ქუეყანასა ზედა დაჰუთაობით
 მღუბარე ხმობდა დაღადებით: „შეიხლა ქუეყანასა სული ჩემი, მაცხოვრე შე სი-
 ტუეს-ებრ შენისა, უფლო“. და კელთა იფხურელად თმათა თავისა და წუერთა-
 სსა, და შუბლსა სცემდა ქუეყანასა, და ცრემლითა აღტობდა მას, ვიდრემდის დი-
 დად-სარკებელ ეუო მხალველთა და თანამჭურავრ ოქმნეს გოდებისა მისისა. და არა
 20 დაატრო ესრეთ ვედრებაჲ ღმრთასაჲ ვიდრე ეამდმდე წმიდისა ზიარებისა. და
 მამინ ადღვა და მახლობელად წმიდათა კართა მიიწია მკულესული შინაგან შეს-
 ღვისაჲ, რომელიცა დაუენა ამბროსი და ჰქრუა: „უწუოდე, მეფე, ვითარმედ
 მხოლოდ მღვდელთანი ოდენ არიან შინაგანნი სიწმიდენი, ხოლო სხუათა უოველ-
 თაგან უვალ არიან და შეუხებელ. ამის-თჳს გარე დაადგურ და სხუათაჲსა ზიარ
 25 იქმენ დგომისა. რამეთუ ჰორფორმან მეფეთაჲ ხოლო, და არა მღვდელთაჲ უწ-
 უის შექმნაჲ“. ხოლო მან ესეტა შეიწინარა მხიარულებით და ნაფვლად მიუკო
 მას: „არა ააგედობით ვეუე ესე, არამედ ვინაჲთგან კოსტანტინუპოლის შინა
 წესყოფაჲ ამისი შესწავა. გარნა მადლობასა ადვიარებ ამისცა სარგებელისა-თჳს.
 ესე ვითარითა უკუე და ესოდენითა ბრწეინვიდეს სათნობითა მღვდელთ-მთავა-
 30 რიცა და მეფე.
 და ვითარცა აღმოვიდა მეფე კოსტანტინუპოლის, და დღესასწაულისა დღე
 მოიწია, და შინაგან საყურთხეველისა არა შევიდა იგი, და ჰატრიაქმან ნეკტა-
 რიოს იკითხა ცნობაჲ მიზეზისაჲ, „სდით სადმე“, თქუა „მღვდლისა და მე-
 ფისა განუოფილებაჲ ვისწავე. რამეთუ მხოლოჲ ამბროსი ოდენ ვიხილე სამარ-
 35 თლად წოდებულნი ეპისკოპოსად“. |

ხოლო უსჯულოთა ვითამე კაცთა ანტიოქიას შინა სამეფოთა ანდრიან- A240a
 ტთა შიშობლათრეგით შეუმსრგითა დიდად რისხვად აღადგინეს მეფე, და
 გულმწიქმნილმან წარავლინნა მთავარნი ტანჯვად მოქალაქეთა. რომელთა, ზე-
 და მოსლფაჲ რაჲ მათი აკრძნეს, სიგელტოლაჲ იკუმისეს. მაშინ მთამოვი-
 5 დეს მთათაგან მონაზონნი და გულის-წერომაჲ მათი სიტკბოებად შეცვა-
 ლეს. რომელთა-თჳს ოქროზირიცა ხმობს ესრეთ: ვინაჲთაგან ბილწთა ვიეთ-
 მე და ეოვლად-ბილწთა სჯულნი დათრგუნნეს და ანდრიანტნი დამუსრნეს და
 უკუანაღსკუნლნი ძჳრნი მოუგნეს უოგელთა, რაჲმს მეფისა მიერ მოვლენილთა მათ
 გამოძიებისა-თჳს ქმნილთაჲს საშინელი იგი წარმოადგინეს სამშჯუროჲ და ეო-
 10 ველთა კადრებისა მის ჰატიჲის მისაგდელად ჰმზადებდეს, და თითოსსენი სი-
 კუდილნი ეოველთა-თჳს მოსალოდებელ იყვნეს, მაშინ მთათა მწიქრეკვალებისა მო-
 ნაზონთა მკვდრთა მადნარებისათა აჩუენეს ფილოსოფოსობაჲ თჳსი რამეთუ ეს-
 თღენთა წილთა სიმრავლესა ტალავართა შინა თჳსთა შეეცებულთა არცა ერთისა
 15 ვის გედრებითა ანუ თანამზრახვალბობითა, ვინაჲთაგან ესე ვითარი აღმური ქალ-
 ქისა გარემოხეულად იხილეს, დაუტყვენეს მ:თ ქუაბნი და კარაგნი და ეოვლით-
 კერძო შემოკრბეს, ვითარცა ზეცით მოწვეწუნლნი რაჲმე ანგელოზნი. რომლისა-
 თჳსცა ცათა მიმსგავსებულად იხილვებოდა მაშინ ქალაქი ეოვლი-კერძო ბრწყინ-
 20 ვალბობითა მათ წმიდათაჲთა და მხოლოდ ხალვისაგან თღენ ნუგეშინის-ეცემოდა
 შეურვებულთა და ეოველი უგულუბელსმოფელობაჲ განსაცდელისაჲ | მიემადლე- A241a
 20 ბოდა. რამეთუ ვინ მხილველი მათი არა შეესეულად შეურაცხ ჰყოფდა სიკუდი-
 ლისა ზიარს, და არცა ერთისა სიტყჳსა ღირსად შჯადა კორცოელსა ცხოვრებას?
 რომელნი მთავარათაჲ კადნიერებით ეზრახნეს ბრალეულთა-თჳს და სისხლნი თჳსნი
 დასათხვევლად განჰმზადნეს, რათა სიკუდიდ განწირულნი იგი მოსალოდებულთა
 ჭირთაგან გამოიკსნენ. რომელი ესე იქმნაჲ.

25 აწ უკუე სდა არიან ტრიფონებითა მოსილი იგი და სიკჳომაჲ წეერთაჲსა
 მანუენებულნი და მარჯუენითა კუერთისისა მშურობულნი სახელმტყუუარნი ფილო-
 სოფოსნი, კნაიკომაჲ ბრახეჯონთასა უხარბეს მსრბოლნი ტაბლათა მიმართ და
 ეოვლისავე მოქმედნი მეცდლისა-თჳს? რამეთუ მხოლოდ მათ თღენ აჩუენეს კაცთა
 შორის ჭეშმარიტი და საქმითი ფილოსოფოსობაჲ. რომელთა იგი ქალაქნი დაუ-
 30 ტვენეს და უდაბნონი დაიმკვდრნეს, და. რაჲმს იგი ეოველნი შიშითა მოცეულ
 და განწირულ იყვნეს, საშუაჲდ დადგეს და განსაცდელი დააცხრვეს არა მრავალ-
 თა დღეთა, არამედ ერთსა დღესა შაამოვიდეს და სიტყუა უგეს და, მძხვარე-
 ბაჲ რაჲ რისხვისაჲ მთამდოვრეს, საყოფელთაჲვე აჳსთა კუალად ეგნეს. ესოდე-
 ნი არს ქრისტეს მიერ კადთა შორის წარმართებულნი ფილოსოფოსობაჲ.

35 ესრეთ უკუე აეგდოსის-ზე დიდისა ჰატიოსანი თავი წინამორბედისაჲ კო-

სტანტინუბოლედ აღმოყვანებულ იქმნა, რომელი იპოვა მონაზონთა ვიეთმე მიერ შორნილთა მკედონიოჲს წვალებისათა, რომელნიცა იერუსალემით წარმოვიდეს და კილიკიას იქცეოდეს. რომელთა-თჳს ისწავა რაჲ მარდონიოს საჭურისმან | და A241b

5 უაღენტის მიუმნო, კოსტანტინეზოდის აღუყანებულ იქმნა ბრძანებითა მისითა. ხოლო ვითარცა ამის ქლით მივლინებული იგი აღკდეს ეტლითა და მივიდეს ბანდოქიონსა რასმე, არღარა იძრნეს ადგილით ეტლისა შვიდველნი იგი კერ-ქო-ვირნი, დაღათუ ფრიად იტყუებოდეს. მამინ უკუე დაიდგა ჰატიოსანი იგი თა-ვი კოსილაოდ სახელდებულსა დაბასა, რამეთუ არა სავა ღმერთმან ესე ვითარისა

10 ნიჭისა ღირსეთაჲ უაღენტისი, ხოლო თვედოსის კეთილმასხურებისა ნაცულის მიშტებულმან ღმერთმან მიერ აღუყანებაჲ მისი აუფლა მას, რომელიცა ევდომს შინა დაუსუენა და ტაძარი დადი და ბრწყინვალე აღუშენა წინამორბედსა. ხოლო აღუქსანდრიას შინა მდგომარე ტაძარი ელენთაჲ თეოფილე გამოსთხა შეფე-სა, განწმიდა იგი და ეკლესიად შეცვალა, ელენთანი განჭიკებულ უენა საიდუმ-ლონი, ფადლოსნი და რაჲცა რამე მათსა უბილწეს და უსაბაკეღეს არიან. რომ-

15 ლისა-თჳს განცვრებულთა და ელენთა და განძნებულთა ბევრეულნი მკლევლო-ბანი აღსრულნეს. რომელთა მკლევლობათა-თჳს ისწავა რაჲ თვედოსი, მო-წყუდილთა ვადრე-მე ქრისტეანეთა მსტრიდა, ვითარცა კეთილად-მსახურე-ბისა-თჳს მარტულებულთა, ხოლო ელენთა ფლობილუთაჲ ბრძანა, უკუე-თუ ქრისტეანედ შეიცვალნენ. და ელენებრთა უკუე ტაძართა დარღუეჲა და

20 ღმერთთა მათთა გამოდნობაჲ და ქველის-საქმედ მიცემაჲ გლახკათაჲ გა-ნაჩინა. ხოლო ტაძარი სერაპიდისი დარღუეოდა, ნაწერნი იპოვნეს მქონე-ბელნი მსგავსებასა ჟურისასა, რომელნიცა იხილნეს რაჲ ელენთაგანთა ქრის-ტიქანეთა, თქუეს ვითარმედ „ჟურისა მიერ უოფადი ცხორებაჲ მოასწავეს მეტ- B 436

25 ნიერთა ნაწერისათა. ხოლო ტაძარი იგი სერაპიდოჲსი დაარღჳა მთაფარ-ეპის-კოპოზმან თეოფილე კერძისა მისისა თანა. ამას რომელნიმე დიახსდად იტეოდეს უოფად, ხოლო რომელნიმე ნილოსისა მდინარისად, ვინაჲთგან მოდი აქუნდა ზემთა თავისა მისისა და წერთა, რომელ არს საზომი წყლისა, და კუელად სხუ-ნი ჩუენისა იოსებისდად, ხოლო სხუანი ამინის ვისდადმე კუაილზონიერისა კა-ღისა შემფიდის შინა ქაღაქს ეგზიტისასა მეტეჲქმნილისად, რომელმანცა უამს

30 სიუმიდისასა ნაყოფთაგან თჳსთა გამოზარდა ქაღაქი | აღუქსანდრიას, რომელი იგი B 437
მო-რამა-ეუდა, -ტაძარი აღუშენეს მას, და ტაძარსა მას შინა იზარდებოდა კარი მომდებელი ნიჭისა მუშაკობისასა, რომელსა აქუნდეს ფერსა შინა იუხსსა ნიშანნი რაჲმე, რომელი სხუელისაგან მისისა ამის იწოდებოდა იგიცა. ხოლო სოროჲ ამისი ამიდოისი, რომელსა შინა გუამი მისი მდებარე აყო, აღუქსანდრიად მოი-

შ მანდუქიონსა B.—8 კოსილაოდ | კოსტანტინოდ C კოს..... (laoua) A.—22 ელენთაგანთა | ერისა C in A ზ. თ.—27 წყლისა | წყროსა.

დეს, და სიროძისგან და ანდროსისა შემქმნელთა სორამანინად უწოდეს მას, ხოლო შემდგომთა მათთა კაცთა სერაპინად სახელ სდევს.

ესე ტაძარი იყო აღექსანდრის მიერ აღშენებული ყოფილად-დიდი სუეტთა მიერ მრავალსაყიდილისათა და მარმარილოთა შინაგთ და გარეთ ყოფილად-ბრწყინვალედ მოქნილი. ხოლო საშუაღ ტაძრისა კერძი მისი აღმართებულ იყო დიდი და სპინელი, რომლისა მარჯვენე ვიდრე-მე კელი ერისა კედელსა, ხოლო მარცხენე მორკესა მისწუთებოდა, და ვითარცა უცხო რამეუ ნიში ყოფილისაგანეუ ნათესავისა და ნიუთისა და ძელისა შემზადებულ იყო. ხოლო კედელნი უშინაგანესისა ტაძრისანი ოქროსსა და ვეცხლისა ჰეტლითა შემოსილ იყვნეს. რომელთა შინა სხუაჲ რამეუ სახე ბოროტის-მოქმედებითისა საცთურისა ესე ვითარი დაფარულ იყო. ქვა რამეუ არს მადნინტად სახელდებული, რომელსა ბუნებითთა მოქმედებითა აქუს თავისა მიმართ თავისისა მიმზიდველობაჲ რკინისა. რომლისათვისცა კერძი შემზადეს რვაჯისა არა დიდი და შინაგან თავისა მისისა რკინაჲ დამსჭვალკით განავლეს, ხოლო მადნინტი იგი ქვა ქარტოცსა შინა ტაძრისასა ზედა-კერძო სამყაროსა დაამყარეს, ხოლო რვაჯისა იგი კერძი ბუნებითთა მაძყოლებულბითა ქვისაგთა აღმზიდველი, —საკრველებით დამოკიდებული ფრთადითა დონითა და კედოვებითა, —დამჭირველი საშუაღ სართულისა და იატაკასა განსაკრვებელი სახილავად და არა სრულიად ქუედაზიდული ბუნებითათა სიმძიმითა რვაჯისაგთა. ესე და-რამა-იქსნა და ქუეყანად შთა-
მოკრეუთა, და ნილოსი ჩუეულებისა-ებრ თვისისა არა აღმოვიდა, იხარებდეს ელენინი და იტოლეს, ვითარმედ ამის მიზეზისა-თჳს არა აღმოვიდა მდინარე. რომელი ესე ვითარცა ისწავა მუფუშან თევდოსი, კეთილმასხურებით მიეკო: ნუ იყოფინ მდინარისა ტაძრთა და მსხურავლთა ზედა საეშმაკოთა მოხარულბათა ოდესცა ქუეყანად აღმოტევებაჲ წყლისა. ხოლო სარწმუნოებისა მისისა მიმთუადველმან ღმერთმინ შემტეს საკმრისცა უბრძანა გარდაცემაჲ მდინარესა, რომლისა მიერ არა მცირედი შიში შეექმნა ეტჯუტისათა, ვითარმედ ნუ სადა თჳთ იგი აღექსანდრია წარი[რ]ღუნას წელითა.

B 438

ხოლო არტემიდის-თჳს ესრეთ ვისამე მიმართ იტყჳს დიდი ისიდორე: აგინაგთგან ინებე სწავლისა ვინ არს უწვისო ქალაქი ეფესო ვითარმედ მსახური არს დიდისა ღმრთისა არტემიდისი და ღიოპეტისი? უწოდე, ვითარმედ არა წერილისა არს სიტყუაჲ, არამედ მწიგნობრისა ეფესელთაგსა. ნამეტავად უკუე შევრადნ სიტყჳს-მოქმედებისაჲ მცბერისა თარგმანებასა, რომელითა-თჳს კეთილშეტუეულად საღმე ვჯგონებ საღმრთოსა მკალობელსა ვითარმედ ამითხრნეს მე უსწულოთა ზრახვანი, არამედ ვითარ სწუელი უფლისაგა. გარნა, ვინაგთგან სწავლის-
მოუყარესა მრავალსწავლულცა გნებაჳს უოფაჲ, მიგითხრა უკუე ესეცა. ელენებრიოთა ძეგლთა შემზადებულნი და მხედველთა მათთა შიშისა შექმნასა მნებებულნი

35

იტყოდეს, ვითარმედ კაცის-სახე ესე ძეგლი ზეცითა დიოპს მიერ მოვლენილ არს და გარდამოსრულ უადრეს ყოვლისა კაცობრივისა კელისა და დაუკსსელი, რომლისა-თჳს დიოპტად ორანოგრეტად უწოდეს მას. ხოლო ვრეტად ვრატოფას, ესე იგი არს კაცისა მსგავსებისა-თჳს. გარსა არა ესრეთ იყო ძეგლთა-ძლითა იგი ამაო და B 439

5 ცუდი მადიდებლობაჲ, არაჲდ ქველთა-მქანდაკებულთა ანუ მოჭკლვიდეს და ანუ მამულით წარსდევნიდეს, რათა არავის აქენდეს თქუჲად, ვითარმედ კელით ქმნილი არს ქანდაკებული. ამის ესე ვითარისა ჭამბავისა წმასრითა სსმენელობასა განხრწნადთა კაცთასა წარბაზვიდეს, რომლითა იგი ქალაქიცა ეუფესელთა სცთუბოდა ხოლო ვითარმედ ჭეშმარიტ არს, ვითარმედ მოჭკლვიდეს ძეგლთა მქანდაკებულთა, წამებს გუშინ და ძოდან აღექვანდრის შინა ეგზუტისასა ქმნილი იგი. 10 რამეთუ ჰტოლემესო შეკრიბნა კელოფანნა, რათა შემზადოს ანდრიანტი არტემიდისაჲ, და შემდგომად საქმისა მის სრულქმნისა მთხრებლი დიდი აღმოჭკვუთა და ზაკუვით დაბურა იგი. და უბრძანა მუნ შინა სერობაჲ კელოფანთა, რომელნი ისერებდეს რაჲ მას შინა, დაუფლენეს და მოსწევეს მუნ და სასუადელი ღირსი მუშაკობისა მათისა შიიდეს. არამედ მან უკუე ამის-თჳს წარწყმიდნა კელოფანნი, რათა კელით უქმნელობისა სახელი მოუგოს მის მიერ ღმრთად-ზმნობილსა მას. ხოლო მუეფემან ჩუენმან და ღმერთმან მსწრაფდ გამოაცხადა ყოვლად-სასაგელი იგი მკლველობაჲ, რამეთუ ძრვა რაჲმე იქმნა დიდი, რომლისა მიერ ტაძარი მქესეულად დაეცა, და მთხრებლი იგი განელო, და ესრეთ განცხადეს უკეთურობითისა მის საცთურისა მონაკელოვნა. 20

ხოლო უფროფასად კანობითსაცა შინა ყოვლისა ეგზუტისა საკერზოდ მყოფსა იტუჯან ნიშისა რაჲსმე ესე ვითარისა უოფასა. რამეთუ ოდესმე ქალდეველნი თჳსსა ღმერთსა, რომელ არს ცუცხლი, განსთქემიდეს რაჲ, ყოველგან მიმოავლედეს ღმრთეებათა უოველთა საზიაროთასა შემასმენელად და უმძღესად უოველთა 25 ღმერთთასა მას საგონებელყოფად. რამეთუ სხუათა ვიდრე-მე.....

INDEX NOMINUM.

- აბაკუმ ვ. ამბაკუმ.
 აბღია 121,20; 273,14.
 აბელ 38,7; 154,23.
 აბესა 70,3.
 აბია (ძე სამოელისი) 73,30.
 აბია (ძე როზოპისი) 99,18; 99,23.
 აბიათარ 75,2.
 აბიმელქა აბიშელი 39,12,18; 68,11,14,
 24,26,28; 69,4,31; 76,7,8,12,19;
 273,9.
 აბრაჰ.მ 13,5,7,26,27; 19,16; 21,22;
 37,24; 38,10.
 აგაგ 74,11; 75,5.
 აგარი 45,9.
 აგარიანი 46,7
 აგვსტოს კეისარი აელუტუს კეისარი
 147,1,5; 149,3-4; 150,22; 156,32.
 ალაშ 8,4; 12,27; 14,26,27; 16,30; 19,
 16,18,23; 20,7; 154,22; 158,6.
 აღელფეოს 281,16.
 აღერ 94,13.
 აღონიბეზეკ 67,12,13.
 აღრაჰესარ 94,13.
 აღრიაჰს უფსკრული 294,3.
 აღრიაკი 21,11.
 აღრიანე ანდრიანე 22,34; 206,31;
 214,5,7,19; 215,14-15; 234,11,23.
 აღრიანუპოლი ანდრიანოპოლი 234,20;
 292,11,
 აგეაროზ 162,3,10,27.
 აგოდ ვ. აოდ.
 აგრილობანე 243,32; 248,17.
 აგსიტელი 47,11.
 აგსიტი 48,17-18.
 აგქსენტი (ეპისკოპოსი) 292,23.
 აგლუსტოს ვ. აგვსტოს.
 აზარია 103,22; 121,21; 127,21,24.
 აზოტი 149,1.
 ათანასი ათანასე 267,26; 271,6,8,29
 272,8,11,29; 287,28,30; 288,16;
 289,1-2.
 ათინა 23,5; 24,5; 32,5.
 ათინა ქალაქი 280,16.
 აკადიმეა 35,33.
 აკლა 188,28
 ალექსანდრე (ალექსანდრიელი) 267,3.
 ალექსანდრე (ბიზინტიელი) 274,9-10,11.
 ალექსანდრე ელასი 225,18.
 ალექსანდრე (იერუსალსელი) 243,21-22
 ალექსანდრე კოსტანტინუპოლელი 279,
 23,29; 280,8.
 ალექსანდრე მაკედონელი 10,22,29; 12,
 18, 19; 141,5,20; 209,18,30; 210,3;
 225,1,4-5,8,22; 226,8; 308,3.
 ალექსანდრე (მეფე ასურეთს) 225,10.
 ალექსანდრე (მეფე ჰომოს) 239,35;
 240,1,7.
 ალექსანდრე (ქმარი სალომისი) 156,
 18-19.
 ალექსანდრია 11,4; 166,15; 169,27;
 189,33; 226,8-9; 235,10; 238,25;
 241,10; 267,4; 271,26; 290,28;
 293,24; 301,23; 302,8,27; 307,12,
 30,34; 308,27; 309,10.
 ალვანია 21,7.
 ალიკარნაი 247,6.
 ალუნ (მდინარე) 8,31; 9,15.
 ამპონელი 12,11.
 ამალეკი 46,9,10; 74,11; 258,20.
 ამანელი 45,8.
 ამანი 133,25.
 ამანიტელი 70,1; 148,8.

- ამაქსოვიოს 294,19,20.
ამბაკუმ || აბაკუმ 107,2; 121,23; 134,14,20; 182,1.
ამბროსი (ეპისკოპოზი) 292,27,30,32; 293,6; 296,1; 303,35; 304,25,26,28; 305,8,13,22,34.
ამბროსიოს || ავგოსტიოს || ამბროსი 285,14-15; 236,14-15,21,24; 237,5.
ამესია 102,18; 103,22.
ამმონ (ძე ლოთისი) 45,7.
ამონ (ძე მანაქსი) 114,23,24,28; 115,15,30.
ამორეელი || აღმორეელი 86,8,12.
ამფილოქე 303,8,10,14,18.
ანანია 162,9.
ანაპოს 262,8.
ანასტასი სკვთი 180,28.
ანასტასი ლკრთის-ქალაქისაჲ 82,5; 126,3; 231,8.
ანაქსადორა კლაზომნიელა 31,30; 90,27; 140,29.
ანაღველი 128,18.
ანგეა 121,24.
ანდრია მოციქული 280,33.
ანთიმოს (ნიკომიდიელი) 249,5,17-18.
ანთიპატროს 12,20.
ანტიპატროს (მამაჲ ჰეროდსი) 146,33.
ანთუპატროს (მსაჯული) 227,18-19.
ანკვორა 7,1,4,10.
ანტინოოს 22,34; 23,1.
ანტიოქელი 230,33.
ანტიოქია 141,26; 225,20-21; 230,31; 245,12; 246,35; 247,2; 267,4; 280,10; 281,1,18; 286,11; 302,27; 306,1.
ანტიოხოზ ვეპატრი 145,19.
ანტიოხოზ ეპიფანე 142,2,4,25; 209,17,21-22; 213,15; 214,22; 225,10-11.
ანტიოხოზ კეთილმამაჲ 225,17.
ანტიოხოზ კუზიკოელი 225,19.
ანტიოხოზ მაცხოვარი 225,9.
ანტიოხოზ ნატაცი 225,9.
ანტიოხოზ სიდელი 225,19.
ანტიოხოზ ტრეფონ 225, 18
ანტიოხოზ ცხვრკავი 228,19.
ანტილონოს || ანტილონე 12,22; 141,23; 225,7.
ანტონი 179,10; 274,15,21; 289 18
ანტონინე 239,26,29.
ანტონიწე კარაქალი 239,29,32
ანტონინე ლაღვას 239,33,34; 240,1
ანტონინოს 234,23,27.
ანქუბ 76,9; 273,9
ანძიანოზ 302,20.
აოდ || აეოდ 67,19,20,24
აპის || აპინ 24,31; 25,18; 222,18; 307,33.
აპოლინარი 245,21,32-33; 246,22,35; 280,82; 303,2.
აპ-ლონ || აპოლონ 14,1; 23,1; 24,4; 27,31; 29,21; 30,9.
აპოლონ ტვანელი || აპოლონიოს ტვანელი 31,19; 230,25-26; 231,9,20.
აპოლონია 157,1.
არაბეთი 189,26.
არაბი 31,10.
არაბია 147,11; 177,33; ჰინდოეთისა არაბიაჲ 20,28.
არამ 38,10,13.
არარატი 17,16.
არგიელი 6 27.
არგაქ | არგოს 5,4,10; 23,28; 32,4; 283,30.
არინდგოს 12,19.
აროზ 170,14; 237,21; 263,13; 264,6; 265,1; 266,15; 267,4-5,15,19,28-29; 273,13; 276,32; 277,36; 279,24; 280,1,5; 302,29.
არისტარხოს 140,31.
არისტეოს 24,11
არისტოვულე 150,34; 226,10.
არისტოტელი 11,16-17; 35,32; 140,32
არკადი 297,21; 299,32; 300,12; 301,6,9,17,30,33; 303,12-13.
არკადია 21,11; 22,33
აკმათიმ 73,32
არსალიმ 117,20.

არსნი (დიაკონი) 298,9,16,25; 299,8,
13,15; 300,9,12,14,17,19,22,25,29,
86; 801,2,10,12,14,15,18,20,26,30;
302,5.

არსენი (Interpres) 129,not.

არტავან 140,25,26,28; 141,12; 213,22.

არტაქსერქსი 9,29,30.

არტაქსერქსი *ხ. დარიოს მიდი*

არტაქსერქსი (*ძე დარიოს ტაციას*)
141,14.

არტაქსერქსი (*სხუაჲ*) 141,3,13

არტაქსერქსი *ხოოს* 141,14-15.

არტაქსერქსი *კელგრძელი* 140,27,28;
141,3,12; 213,19,22.

არტემიდი 23,5; 24,5; 308,27,30;
309,11.

არტემონ 243,27.

არფაქსად, აფრაქსად 18,18,20,21; 20,
13.

ასა 99,23,28.

ასელი 247,6.

ასაფატ 121,18.

ასერ 48,19.

ასია 6,19; 12,22; 21,14; 141,23; 147,
13; 221,13; 225,7; 232,18,19-20;
292,19.

ასკალონ, ასკლიონ 149,1; 282,31.

ასკლიპიოს 13,31; 24,4; 31,25; 32,12;
68,2.

ასსამონელი 153,5.

ასტაროთი 66,9.

ასტარტი 94,2,33; 95,1; 225,15.

ასტვავის *ხ. დარიოს მიდი.*

ასურ 7,7,13; 19,30; 20,13.

ასურასტანელი 4,5,10; 5,4-5; 6,1,2,11,
17; 13,26; 45,23; 82,16; 115,33;
116,1; 135,31; 224,1-7; 258,15;
272,23.

ასურასტანი 4,20; 5,32,33; 8,6;
20,27; 257,12.

ასურეთი 4,5,6,12; 7,14; 12,22; 19,30;
20,1; 67,18; 138,32; 141,23,25;

177,31; 225,7,8,21; 245,21-22; 246,
12; 282,14; 290,22.

ასური 224,1; 258,16,17; 281,8.

ატტიკე 21,11.

ატტიკელი 13,28.

ათარ 46,15.

ათიადოკ 67,28.

ათრაქსად *ხ. არფაქსად.*

ათრეკეთი 293,33.

ათრიკელი 46,15-16.

ათრიკიანოს 13,11-12.

ათროდიტე, აფროდიტი 22,30; 23,5,
25; 32,4; 95,1; 262,20.

აქაბ 102,25; 273,15; 292,9.

აქაზ 124,21,26.

აქაია, აქაა 21,10; 192,18; 293,30.

აქია 91,29; 121,19.

აქიორ 135,13,16,28.

ალმორეველი *ხ. ამორეველი*

ალრიპა 184,9.

ასორ 37,30.

ბაალ 222,15.

ბაბილა 243,21

ბაბილონელი 6,11 12,13; 11,30; 31,12;
110,19,22; 224,7,8; 258,16.

ბაბილონი, ბაბილონი 3,15; 4,2; 6,18;
11,5; 20,1,16; 21,15; 110,27,32;
119,13,27; 121,26; 215,22; 223,15;
225,5-6; 226,5; 285,6.

ბაბილონია 20,27; 141,24.

ბალამ, ბალამ 106,33-34; 113,25;
114,18; 231,30,32.

ბალტასარ 114,28; 132,16,17; 133,2.

ბარაკ 67,26,27; 68,5.

ბაანაზა 188,28.

ბარუქ 121,22.

ბასანი 66,8

ბასილი 96,2; 139,6; 173,13; 281,10;
288,25,28.

ბეელფეგორ 222,14.

ბეთელი 48,22,29; 116,27.

- ბეთლემი 259,17.
 ბელ 134,11.
 ბენიამენ 48,18,24.
 ბიზინტია 117,5; 230,28; 261,14,17;
 267,3; 274,6-7.
 ბითუნია 21,4-5; 262,10; 288,3; 294,7.
 ზოსპორი 21,8.
 ზოსტრა (ქალაქი) 147,13
 ზოსტრე 147,14.

 გაბონელი 46,5; 80,12,14,24,33.
 გად 48,19; 121,18.
 გაზა 149,1.
 გაიოს კეისარი 163,25,26,32; 165,29,
 30.
 გალატია 21,7.
 გალილეელი 160,30.
 გალიტია პონტოჲ 177,31.
 გედემონ 68,4,5.
 გენი (რომელსა ნილოცა ეწოდების)
 21,6.
 გერგესელი 66,12.
 გერმანიკი 246,11.
 გერმი 294,8.
 გეტას 239,26.
 გილიელი 12,3.
 გიორგი (ზოწამე) 249,5.
 გიორგი მონაზონი 129,not.
 გოთონიელ 67,16,17,20.
 გომორი 45,2; 82,13.
 გორდინე 240,17,20.
 გრიგოლ (ღმრთის-მეტყუელი) 120,6;
 143,32; 178,4,36; 233,2; 241,22;
 243,28; 263,2; 283,36; 285,25; 288,
 26-27; 302,11,16,28.
 გრიგოლ (C codicis librarius) 129,
 not.
 გუთი 288,30; 291,14; 295,6,15; 297,3.

 დადიოს 235,3,6.
 დაღს 281,16.
 დავით 74,16,17,20; 75,3,7,9,26; 76,
 21; 81,23,24; 83,31; 85,12; 98,24;
 257,33; 258,17; 259,5; 267,33; 273,8.
 დაკტროს 20,23.
 დალდა 70,18.
 დალმატი, დალმატოს 256,15,16; 261,
 15.
 დალმატია 21,9.
 დამასკო || დამასკე 257,11; 273,23-24.
 დამასუს 302,26.
 დან 48,19.
 დანელ 5,7; 8,19; 9,2,4,10; 36,26;
 107,30; 121,26; 226,14; 258,25;
 278,35.
 დაროს, დაროზ 8,8,21; 11,22; 209,
 18; 225,3
 დაროს არსამბ 141,4,16; 225,2.
 დაროს (რომელსა კამეისოსცა ეწო-
 დება) 9,26,27.
 დაროს შიდი (რომელსა იგი ასტვა-
 გიცა და არტაქსერქსი ეწოდებოდა)
 133,2,20,22; 141,9; 154,6.
 დაროს ტაცი (Δαρειος Τάξις) 141,13.
 დაროს ვსტასპი 136,9,15,22; 138,31;
 141,11; 213,21.
 დებორა 67,27.
 დეკეოზ 243,13,24.
 დელფი 29,12.
 დერბე 21,8.
 დია 4,13,19; 29,25; 283,30; 307,25.
 დიაენი (დიაენთა ქუეყანაჲ) 17,17.
 დიანი (ქალაქი) 157,1.
 დიმიტრა 23,5; 24,6; 29,21; 32,3.
 დიმიტრი 225,19.
 დიმიტრი ნიკატორ 225,18.
 დიმიტრი სელევკოს 225,17.
 დიმოკრიტოს 34,34.
 დიმოსთენი 140,32; 288,27,30.
 დინა 48,17.
 დიოს 5,26; 6,26,29; 14,2; 23,21; 23,
 24; 24,32; 29,20; 112,12; დიოს
 ოლკვიპოსი 143,18.
 დიოგენი 140,30-31.

- დიოკლიტიანე 248,30,31; 251.7-8,15;
 256.14; 263,32
 დიონესი (ეპისკოპოსი კოჩინთისაჲ)
 234, 25.
 დიონესიოს (არგოჲ.) 108,26; 172,18;
 173,8
 დიონესიოს (მთავარ-ეპისკოპოსი ალექ-
 სანდრიისაჲ) 241,11,19; 243,22.
 დიონესოს 14,1; 22,33; 23,26.
 დიოპული 147,14.
 დოდონი||დოდონე 29,12; 113,28-29.
 დომენტეანე||დომეტეანე 32,20; 226.
 21; 230,14,15; 232,12,32

 ებერ 18,29; 19,1,2.8.
 ებრაელი 13,4,9; 19,13,14,15; 31,26.
 31; 32,30; 36,24,32-33
 ეგატანი 105,21.
 ეგეოჲს უფსკრული 294,3
 ეგლომ 67,21.
 ეგნატი ლმერთმემოსილი; იგნატი ლმერ-
 თშემოსილი 234,9; 237,101..
 ეგვტე 6,16,23,24-25; 7,2,3; 11,3; 12,
 21; 13,7; 20,30; 22,33; 23,1; 29,12;
 31,30; 36,24; 36,31; 39,12,23; 43,10;
 45,23; 46,3; 48,10; 82,12; 85,15; 91-
 23; 166,9,14; 169,26; 177,30; 190,6;
 225,7,22,27; 226,3; 257,18,19; 289,
 18; 290,9; 301,30; 302,3; 307,29;
 309,10,21.
 ეგვტე (ძე ვილონისი) 7,3; 43,9.
 ედესე 162,4; 291,2.
 ედომ 46,8,9.
 ევა 154,22.
 ედემონია 20, 28.
 ევლომ 307,10
 ევლი 66,12
 ევეანი (ქალაქი) 21,12.
 ევილად ს. უღემაროდაქ.
 ევილათი 45,22.
 ევმენის 12,23.
 ეენომიოზ||ეენომიოს 276,32; 277,36;

280,32

- ევპოლეზოს 13,4.
 ეერიპიდი 140,30.
 ეეროპი (ასული ანკუროსი) 7,7.
 ეეროპია||ეეროპი 6,19; 7,10; 12,20;
 22,13-14; 242,24
 ეესევიოს||ეესევი 13,15; 91,3; 170,29;
 173,3; 190,22; 232; 16
 ეესევი ჰამფილეგი 166,12.
 ეესტათი ანტიოქელი 267,40.
 ეესტათი (სეესტიელი) 281,5.
 ევტუქი||ევტუქი 246,23,35; 247,6-7-
 ევფრათი 20,29 91,22; 107,33.
 ეზეკია 104,26,30; 110,20,24,26,35; 111,
 18; 112,6; 258,18-19; 259,6.
 ეზეკიელ 121,26.
 ეზრა 116,1; 136,31-32; 153,4.
 ეთიოპელი 20,31;
 ეთიოპია 82,12; 177,30; მხედველი ჰინ-
 დოეთით კერძო 20,30.
 ელადა||ელადა 31,24; 177,33; 230,16,
 ელადელი 8,1,4; 33,24; 34,21.
 ელაპ 20,13.
 ელა 16,22
 ელეზარ||ელიზარ 80,15; 91,12; 121,
 20; 143,23,33; 226,9
 ელენი (ელენე) 254,27; 261,17; 262,18.
 ელენი||ელენი 3,19; 13,10,29; 14,13;
 31,5,7,23; 32,8,11; 33,19,22,26,30,31;
 34,17; 36,29,32; 37,11; 179,6; 244,6;
 264,34; 272,20,28; 274,6; 277,36.
 ელი 73,15,16.
 ელია 121,20; 159,10; 233,23,25.
 ელია||ელიოს (ანდრიანე) 214,19; 234,
 11-12.
 ელია (ქალაქი) 214,20; 234,17.
 ელიაკიმ 117,21.
 ელისა 20,16.
 ელისე 121,20; 159,11,12.
 ელისბონტო 12,23; 294,9.
 ელესიგოს 243,23.
 ელომ 70,4.

- ემელიანოს 243,24,26.
 ემმინუილ 237,10.
 ემპედოკლი † ემპედოკლეს 140,30;
 244,6.
 ენოს 15,5,6,14,19,20.
 ენოქ, ენუქ 15,14; 16,2,5,6,26,28; 233,
 25.
 ეოლიდანი 21,4.
 ეპიკურელი 28,26.
 ეპიმინოდას 111,31.
 ეპიფანე 108,2; 237,4
 ერმი 14,1; 22,33; 23,5; 32,5; ერმი სამ-
 დიდებულა 6,20.
 ესავ 15,25,30; 16,7,8,18,19,20,22; 48,
 13.
 ესაია 9,6; 36,27; 110,29; 121,21;
 237,9; 258,3; 273,15.
 ესთერ ბარდუქე 133,23.
 ესეელი 166,24; 167,8
 ეტოლია 21,11.
 ეფესელი 308,31; 309,8
 ეფ-სო 156,35; 232,14,18,19,22,32;
 308,29.
 ეფესტოს 32, 2.
 ეფრემ (ტომი) 121, 31.
 ეფრემ (დიდი) 231,6

 ვაალ 5,6.
 ვაასა 121,12; 122,14,15;
 ვაუტრანი 20,27
 ვალა 46,16; 48,19.
 ვალვინოს 240,10,12.
 ვენიეოლოს 246,3.
 ვეტკლესი † ვეტკლუანი 185,10-11,17.
 ვიზოს 117,5; 261,18.
 ვიკენტი 267,3.
 ვილონ 7,1,2.
 ვიოტია 21,10; 29,12; 293,30.
 ვიროს 234,30, 32.
 ვიზონ 24,7,3
 ვრახმანი 180,27; 244,4.
 ვრეტანია 12,7-8; 21,12; 251,18; 261,
 16; 293,33; 295,27.
 ვულანტოს 244,4.
 ვულდა 244,11.
 ვუტარნია 21,8.

 ზაზულონ 48,17.
 ზაკუნთონ 21,13.
 ზაკე 188,27.
 ზამბრი (მეფე) 122,21,25.
 ზამბრი (ჰურიია ვინე) 259,25,32;
 260,6,11,23,32.
 ზაქარია 57,30; 101,9; 121,24; 153,31;
 224,11.
 ზარა 40,21
 ზეეეე 68,7.
 ზეეს 4,15; 22,32; 23,4; 24,3; 27,30;
 29,28; 30,1,5.
 ზელდა 46,16; 48,19.
 ზემთა - ჩრდილოელი (Γεωγραφικος)
 180,24.
 ზიბ 68,7.
 ზინონ ელათი 21,10; 140,31.
 ზირაქ 92,17.
 ზოროასტროს 4,23; 31,12.
 ზორობაბელ 9,23-24; 134,31; 136,
 11,17-18,25-26; 139,10; 226,6.
 ზლუა მეწამული 225,2-3.

 თამუზ 222,15.
 თარა 37,24,26,29,30,31,32; 38,1,3,
 8,13.
 თარშეთი († Ἰαπωνία) 83,33.
 თეზაიდა 177,31.
 თედა 164,14.
 თევდოსი დიდი 294,13,14,15,23,26,29;
 295,4,5,9,11-12,14,24-25; 296,18,20,
 22,23,25; 297,10,12,19; 298,4,10-11,
 19; 299,9,14,32; 301,27; 302,10,26;
 306,35; 307,8,16; 308,22.
 თედოსი (მაჰა თედოსისი) 294,15.
 თეოდორე მომესტესტელი 245,31; 216,
 13.

- თეოდორე (წინამძღვარი) 288,21.
 თეოდორე (ხუცესი რაითელთა ეკლესიისაჲ) 245,1.
 თეოდორიტე 77,6; 80,9; 91,16-17; 123,17; 147,32; 152,1; თევდორიტე 222,27.
 თეოდოტიონ 234,35.
 თეოდოტოს 234,34.
 თეოფილე 307,12,25.
 თეოფრასტოს (ფალოსოფოსი) 225,23.
 თესალონიკე 262,15; 303,26.
 თეტატალია 21,9.
 თეტალოელი 13,20.
 თელათ ფალასარ 222,29; 223,30.
 თეია 21,1.
 თიოელი 111,31.
 თოლა 69,31,32.
 თობა 232,17; 291,2.
 თრაკეთი 234,19-20; თრაკი 21,9; თრაქისი 7,8; 12,23-24; 292,1.
 თუკვიდილი 140,30.
 თურრაჲ|თურრას 5,1,2.
 იადლუს 226,7.
 იაზაბელ 122,27.
 იაილ 67,29.
 იაირ 69,32.
 იაკიმ 226,6.
 იაკობ 13,16,27; 45,25,34; 16,1,8,10,12; 48,5,8,9; 232,30-31; 257,13,35; 273,6.
 იაკობ ზებედესი 155,21; 165,31.
 იარეო 15,28; 16,1,2.
 იაფთ 6,27; 17,7; 20,11,25; 21,6.
 იგნატი ღმერთშემოსილი . . . ეგნატი იღუმბა 45,20.
 იღუმეიელი 46,9-10; 148,7; 221,2.
 იებოსელ 44,11; 117,14.
 იეზაბელ 273,12.
 იექტან 19,2.
 იერაპოლი 232,21,27.
 იერემია 113,18; 116,11; 117,30; 118,16,22,26; 121,22; 23; 166,28; 223,9.
 იერიკო 67,4; 82,12; 237,12.
 იეროზოამ 94,29; 99,8,20; 121,29,30; იეროზოამ (ძე იოასისი) 127,18,21.
 იეროკესარია 156,36.
 იერუს:ლმ 9,12,24; 15,2; 13,32,33,34; 44,10,16; 90,1; 91,25; 99,7; 101,33; 118,25; 119,33; 120,2; 196,19; 234,14-16; 226, 8,15,26; 238,26; 240,3-4; 302,27.
 იესე 258,3.
 იესუელი 66,12.
 იეფთაე 70,1,2.
 იექონია 118,6,7,23; 120,3.
 იელუ 45,20.
 იელიანე||იეზიანე|განდგომილი) 215,17; 247,5,9; 271,27; 272,3,25; 280,9,11; 282,16,17; 283,8,13; 285,30,34; 287,5,6,14; 288,4.
 იზაქარ 48,17.
 იზის 22,33.
 ითაქინი 21,13.
 იისუ ზირაქისი 146,14; 225,26.
 იიუ ანანისი 99,31.
 იიუ (ძე ნამგსიუჲსი) 126,25; 127,6.
 იკონია 5,27.
 ილა 122,18,21.
 ილლკრია 21,11; ილლკრიკე 293,9 ილლკრიკია 190,1; 292,17,22.
 ილლკრიელი 83,22-23.
 ინახოს 6,27; 13,12-13,16,27.
 იოათამ 48,13.
 იოათან 104,18,21.
 იოაკიმ 117,23,21; 118,7; 120,3.
 იოანე||იოვანე||იოანნე 95,25; 107,10; 108,5; 210,33; 232,18,19; 233,4.
 იოანე (ეპისკოპოზი) 43,19.
 იოანნე ირკანოს 226,10.
 იოანნე იუდაესი 226,7.
 იოას (ძე იოაქაზისი) 127,9.
 იოას (ძე ოქროზიასი) 101,3,18.
 იოაქაზ (ძე-იიუჲსი) 127,6,9.

- იოაქაზ (ძე იოსიაჲსი) 117,7,8;24.
 იობ 19,27-28; 46,19,21.
 იოჲან 20,15.
 იოველ 223,27.
 იოვიანე ¶ იუვიანე 187,4,5,6,30; 288,2.
 იოილ 73,30.
 იონა (წწლი) 121,21.
 იონა (მლდელო-მთავარი) 143,3.
 იონადაბ 166,27.
 იონია 21,14; 226,9.
 იორამ (ძე იოსათატისი) 100,19,23.
 იორამ (ძე ოქოზიაჲსი) 124,28.
 იორდანე 66,5; 164,16; 241,19; 246,1.
 იოპოლი 6,9.
 იოსათატ 99,28,31; 100,19.
 იოსებ 48,18; იოსებ მეგჲკბტელი 268,21.
 იოსია 115,29,30; 116,11; 117,8; 258,18.
 იოსიპოს 3,12; 13,6,12; 15,2-3; 18,12; 19,3; 39,23; 43,19; 85,3; 85,25;91,10; 92,15; 112,16; 117,11; 153,11; 156,2,30; 160,20; 164,20; 167,8; 168,33; 191,20; 207,15; 213,26; 214,30.
 იპიროტისი 21,11.
 იპპოკრატის 140,31.
 იპპოლიტე (პრომი) 232,24.
 ირა 4,14,15,20; 23,5; 24,5; 29,24.
 ირაკლი 13,30; 32,12; 70,13.
 ირაკლი ტვროელი (ფილოსოფოსი) 7,16.
 ირაკლიდი 289,17.
 ირაკლიტოსს 140,29.
 ირინი 262,7.
 ირ-დიადა 155,19.
 იროდოტოს 140,30.
 ისააკ ¶ ისაკ 45,9,13,17,25; 46,7,21; 48,4,5;
 ისავრია 5,28-29.
 ისაკ ხ. ისაკ.
 ისაკ (მონაზონი) 202,4.
 ისიდოროე 75,31; 270,18; 275,12; 280,17; 308,28.
 ისინ 32,2.
 ისიოდოს 13,10,30; 11,5; 94,16.
 ისმაელ 45,8,10,11,14,17,19,22; 46,6.
 ისმაიტელი 31,10-11; 45,10; 46,6.
 ისო ნავეანი ¶ ისო ნავესი 21,21; 66,3; 4,17,21; 67,9; 80,14; 106,35; 116,32.
 ისოსედექისი ქიოსედექისი 134,32; 136,11; 226,6.
 ისრაჲლ 9,11,23; 12,30; 21,21 25-13; 44,13; 48,22; 99,10.
 ისრაიტელი 45,10; 46,11.
 იტალია 188, 33; 295,29; 296,12,16; 303,36.
 იტალიელი 13,21.
 იუდა 46,10,13; 48,17; იუდა მსაჯული 67,8,11,17.
 იუდაე მლდელი 100,30; 101,5.
 იუდეანი 46,10,11,12.
 იულიტი 135,35.
 იუვიანე ხ. იოვიანე.
 იუქტორი (ეპისკოპოზი ჰრომისაჲ) 232,18.
 იულიანე 256,17.
 იულიოს კეისარი 146,19,24,25.
 იუნორ 240,14,16,17.
 იუსტილიანოს 242,20,23.
 იუსტინა 295,33; 296,10,12; 297,11.
 იუსტინოს 234,19.
 იუსტოს 13,12.
 იფესტოს ¶ ეფესტოს 23,5; 29,24; 2,5.
 კადმოს 13,10; 31,24.
 კაიაფა 113,26; 231,30.
 კაინ 15,8,15,17; 16,17,18,32; 154,23.
 კაინან 15,20,23,24; 18,21,24,25.
 კამალია 21,3-4.
 კამეისოს 135,1,2; 141,10; 213,20.
 კამირკ 29,13.
 კამპანია 263,2.
 კანოპიოს 309,21.

- კაპეტოლი 256,18; კაპეტოლიონი ჰრო-
 მისა 10,8.
 კაპადოკია 21,7; 302,21.
 კარე 286,4.
 კარია 12,22-23; 21,4; 292,19.
 კარინოს 218,21,25,27.
 კაროს 248,22,23,25; 286,5.
 კარპოკრატის 231,21.
 კასანდროს 12,23.
 კელმა 45,20-21.
 კედრონ 234,20.
 ქეკროპოს 13,17,28; 14,1.
 ქერკვრა 21,13-14.
 ქესარია 236,15; ქესარია კაპადოკი-
 სა 258, 25; ქესარია ფილიპსი (პა-
 ნელი) 283,3.
 ქესარიოს 233,2.
 ქეფალინია 21,13.
 კიდარ 45,19.
 კილიკა 7,7,14.
 კილიკია 5,29; 7,15; 12,22; 21,3; 141,
 25; 177,31; 280,32; 287,32; 307,3.
 კილიკიელი 246,15.
 კიტელი 13,20-21.
 კლავდიოს 243,30,31.
 კლავდიოს ქეისარი 165,28,29.
 კლეოპატრა 141,22; 147,6; 226,2.
 კლიმენტოს 188,28.
 კლიმი სტრომატელი 235,9.
 კლიმი ჰრომაელი 13,11; 89,9; 165,
 34; 184,27.
 კოლასელი 141,30.
 კოლოსო 141,29.
 კოლქისი 21,8.
 კომმაგინი 20,29.
 კომოდ 32,20; 234,32; 235,1.
 კორაქს სვრაკოსელი 24,11.
 კორდნა 20,27.
 კორე 35,27.
 კორეტი 242,4.
 კორინთელი 13,20.
 კორინთო 234,25.
 კოსილაო (დაბა) 307,7.
 კოსტა||კონსტა (ძე კონსტანტინე დი-
 დისა) 256,14-15; 261,14-15; 274,
 29-30.
 კონსტანტია 267,14-15.
 კონსტანტინე||კონსტანტინე დიდი 253,
 2-3,6; 255,6,10; 256,2,3,31; 261,12;
 262,17; 263,9-10,13; 267,1,15; 271,
 6; 271-6,26,32; 275,11; 279,21; 280,
 9; 295,23; 296,30; კონსტანტინოს
 251,17.
 კონსტანტინე|კონსტანტინე (ძე კოსტა-
 ნტინე დიდისა) 256,14; 261,15; 261;
 17; 271,29,30
 კონსტანტინეპოლი 233,3; 246,12,23;
 261,20; 262,9-10,23-24; 272,5; 274,
 17-18; 279,23; 280,34; 288,18; 299,
 14; 302,11,16-17,32; 303, 21-25;
 305,27,31; 307, 1; 307,4.
 კონსტანტიოს 251,16,17; 253,1.
 კონსტანტიოს||კოსტანტი (ძე კოსტან-
 ტინე დიდისა) 256,15; 262,9; 271,
 7-8,9,24,28; 274,29; 279,20,21; 280,
 29; 281,13; 282,17.
 კრანაუსი 225,4.
 კრისსონე|კრისსოს||კრასოს 8,5,10,27-
 28,31; 9,1-2,4,5,12,13,19; 134,9.
 კრიტელი 7,7.
 კრიტე 21,5; 22,32; 293,30.
 კრონოს 4,4,7,17; 8,6; 29,31.
 კუბრიკ 244,14
 კუდიიელი 128,18
 კუთიიელი 128,18.
 კუზიკოს 234,19.
 კუთირანი 21,13.
 კვლისურია 20,28-29.
 კვმინი 157,1.
 კვტილიანოს 243,31,32
 კვპრე 21,5; 189,26; კვპრე ასიაჲ 177,
 33.
 კვპრიანე 240,4.
 კვრილე 43,19,20; 71,29; 153,27; 224,

- 1; 281,13-14; 302,27.
 ავრინე 21,1.
 ავროს სპარსი 8,5,9,11,12-13,23,28,30;
 9,2-3,3,6,9,14,15,24,27; 134,5,6,33;
 136,19; 141,10; 181,27; 213,15;
 225,3; 226,12.
 ლაბანი 48,13.
 ლავდონ 70,4,6.
 ლაერენტი 240,8.
 ლაზარე 159,15.
 ლაყედემონელი 13,19; 111,31.
 ლამეკ 16,10,13,14,17.
 ლამის||ლამინ 5,9,10,11.
 ლაოდიკი 141,27.
 ლაოდიკია 141,27; 245,22.
 ლაოდიკიელი 302,2.
 ლათინოელი 13,21.
 ლათინოს 13,21.
 ლახნტი 21,11.
 ლევი 48,9,17,25,28,31;
 ლევიტელი 86,23.
 ლეზვი 21,13.
 ლეონას 12,23
 ლეონიდოს (ეპისკოპოზი) 235,8.
 ლეფთალიმ 48,19.
 ლია 48,15,17.
 ლობანი 21,17.
 ლიბია *ხ.* ლიბვა.
 ლიბიელი 22,26; 24,32; 303,1.
 ლიბვა||ლივვა||ლიბია 21,1; 29,12; 177,
 30; 190,2.
 ლიდიუს 13,31.
 ლივვა *ხ.* ლიბვა.
 ლიკინიოზ||ლიკინიოს 253,6; 261,18;
 262,10. 12,14-15, 296,31.
 ლინოს (ეპისკოპოზი) 190,12.
 ლილაინი 156,36.
 ლოთ 37,31; 39,7; 45,3,7.
 ლორკია 21,9.
 ლოლდონე 295,27.
 ლულ 20,13.
 ლუკა 16,30; 89,7; 160,18; 190,25;
 239,21; 280,33.
 ლუკიეოს 193,24,25,28.
 ლუკიოზ||ლუკიოს (ეპისკოპოზი) 289,
 3,5,26; 290,9,16,28,29,31.
 ლუდი 8,3; 9,25; 134,9.
 ლუდია 21,4.
 ლუვი 6,29.
 ლუკაონელი 5,26
 ლუკაონია 21,3.
 ლუკია 21,4; 29,12.
 ლუკურლოს სპარტიაცი 24,12-13; 68,3.
 ლუსიმაზოს 12,24.
 მაგოგ 20,14.
 მადაი 20,15.
 მადაიმ 46,15; 68,6; 273,7.
 მადაიმელი 46,15.
 მაგრიტანია 21,2.
 მათე, მატთე 179,1; 239,19.
 მათუსალა 16,6,9,10.
 მაკაბელი 225,15.
 მაკარი (იერუსალიმისაჲ) 267,4; 289,
 17,19; მაკარი სხუაჲ 289,17.
 მაკედონელი 13,20; 148,9; 224,8,12;
 225,4.
 მაკედონია 12,20; 21,9; 225,6.
 მაკედონიოს||მაკიდონიოს 280,32; 302,
 28; 303,1; 307,2.
 მაკრინოს 239,32,34.
 მალაქია 218,25.
 მალელელი 15,24,27,28.
 მამეა[ს] 240,1,2.
 მამა[ს] 280,11.
 მანა-მ 127,27,30.
 მანასე 112,5,6; 114,24,27; 116,15.
 (აჯა)მანეთონი (ματθ Μαυέθωνα) 231,
 18.
 მანესტოს 245,11.
 მანინ 244,3,17,22,26; 245,1; 246,22,
 35.
 მარდონიოს (საკურისი) 307,3.

- მ. რინოს 170,29.
 მარკელე 281,3.
 მარკიონ 234,21; 235,16.
 მარკოზ (მახარებელი) 166,8,14; 239,21;
 მარკოზ (მეფე ჰრომს შემდგომად ან-
 ტონინსსა) 234,28,30.
 მარკოზ (მეფე ჰრომს შემდგომად უნი-
 რორისსა) 212,19,20.
 მარკოზ (საღმრთოა მოწაფე ოქროპი-
 რისაჲ) 14,3.
 მარმარი 21,1.
 მაროდაქ|მაროდახ 8,7; 110,19; 112,
 15; 117,26.
 მასა 124,30.
 მასი 45,20.
 მასისან|მასისან 45,19.
 მასშა 45,20.
 მასსალიანელი 281,15.
 მატთია მღდელი 144,27.
 მატთე ხ. მათე.
 მავია (ღედუფალი) 290,18, 33.
 მაქსენტი 251,17,18; 254,28,33,34; 255,
 3; 256, 3.
 მაქსიმე (ღიდი) 239,22.
 მაქსიმე (მთავარი) 295,26,31; 296,8;
 297,6.
 მაქსიმიანე 248,30,31-32; 251,8,15; 263,
 32; 264,1; 266,7.
 მაქსიმინა 256,13-14.
 მაქსიმინე || მაქს-მინოს (მეცდართ-მთავა-
 რი და მეფე) 240,2-3, 7,10.
 მაქსიმინოს (მეფე აღმოსავალისაჲ) 251,
 16,18; 252,28.
 მაქსიმინოს (მთავარი) 294,25,31.
 მაქსიმოლა 234,26.
 მალნისია 156,35.
 მეგვპტელი 6,20; 13,8; 14,7; 18,7,8;
 22,25; 24,31; 25,1,17,33; 31,8,13,25,
 31; 32,7; 34,15; 39,21,23,31; 40,17;
 41,19; 43,10; 45,8-9; 224,1; 258,
 16; 266,6; 284,2; 302,14
 მედიოლანელი 296,2.
 მედიოლანი || მედიოლანო 292,22-23;
 303,35
 მელეტი (ანტიოქიისაჲ) 302,27.
 მელიტენელი 263,4.
 მელქი (მამაჲ სედეცისი) 43,14.
 მელქისედეკ 42,21,28,30; 43,1,15,21;
 44,1,9,17,21,24.
 მელქომ || მელხომ || მოლქომ 94,34; 95,3-
 4; 222,15.
 მემფიზოთე 267,34
 მემფიდი (ქალაქი) 307,29.
 მენანდროს (მოშაპირე) 225,23.
 მენდისი|მენდისიონ 24,31; 25,21; 222,
 18
 მენედიმოს 288,22.
 მერანი 221,20.
 მესოტიისი 21,8.
 მესრემ 20,14.
 მესსალიანელი 281,5.
 მეწამული ზღუაჲ 20,31; 255,2-3.
 მზის-ქალაქი 261,27.
 მიდი 20,16; 78,18; 224,15,19.
 მიდეტი 20,16,25; 21,15; 105,27; 106,5;
 მილია 6,3; 21,6.
 მილუსი 6,3.
 მიტროფანე (ბიზინტიელი) 267,3.
 მიქეა 121,20; 292,9.
 მოაბ 45,7; 257,14.
 მოაბელი 45,8; 94,13; 148,7 224,25
 258,17
 მოკი 262,7.
 მოლოსი 21,9.
 მოლქომ ხ. მელქომ.
 მოლხონ 76,32.
 მოსე 4,1; 13,1,3,13,27-28,29; 14,6,28;
 18,6; 43,22; 65,23; 66,7,25,30; 228,
 22; 257,13; 258,20; 273,7,31; 275,
 33; 290,24,33.
 მოსოზ 20,15.
 მოსტინი 156,36.
 მუნტანელი 189, 28
 მუნტანი 234,21.

- მუსა 13,31.
 მჭ'ია 21,4.
 მკრინია 157,2.
- ნაბეთი 45,19.
 ნაპოთე||ნაბუთე 122,27-28, 269,10
 ნაბუზარდან 119,21
 ნაბუქოდონოსორ 8,7-8; 111,25; 113, 26; 114,26-27; 117,25,27; 118,8,9, 11,25; 119,10,20,30; 120,2; 129,10, 12; 130,17,22,30; 131,2; 223,1,6,32; 232,3-4.
 ნავატ 243,22
 ნავატ (მამა იერობამისი) 121,31
 ნავატ (ძე იერობამისი) 122, 10,11.
 ნავატიანოზი 189,27
 ნავეილ 45,19
 ნათან 121,18.
 ნამესაუს 126,25.
 ნარახო (ფარაო 6,23-24
 ნარკასს 240,3.
 ნაფეს 45,20.
 ნაქორ 21,29; 37,26,26
 ნებროთ 3,13,14,22.
 ნეემიე 213,23.
 ნექტარიოს (პატრიარქი) 302,32; 305, 32.
 ნემესი (საქურთი) 136,15
 ნემესიოს 153,4.
 ნერონ 32,20; 183,27,23; 184,9,13,17; 188,15; 190,16,23,31; 192,18; 193, 6; 230,18
 ნერუა 232,11,12,33; 234,4.
 ნესტორ||ნისტორ234,34-35; 246,11,19.
 ნეჭო 115,33.
 ნიკეა||ნიკია 263,12,16; 267,1,18; 275, 14; 288,3; 292,16.
 ნიკიელი 303,6.
 ნიკიფორე 108,15.
 ნიკოდემოს || ნიკოდიმოს 241,16-17; 268,3.
 ნიკომედია 262;10,13; 274,27; 288,21.
 ნილოს 175,5.
 ნილოს (მდინარე) 21,6; 25,6; 272,12; 293,29; 307, 26, 308,20.
 ნინევი 4,22;5,17; 105,11.
 ნინოს||ნინონ 4,14,16,17,20; 5,2;8,6.
 ნისიბინელი 287,26.
 ნიტრია 289,18-19.
 ნოე 16,14,18; 17,4,6,7,21; 19,7; 20, 11,18,20,23; 46,4.
 ნოზანი (ქალაქი) 74,30.
 ნომერიანოს 248,26;27,31.
 ნო 66,8.
 ნოზია 103,22; 104,18.
 ნოზილ 121,20.
 ნოქტავიოს სევესტოს 147,2.
 ოლდა 116,16; 121,22.
 ოლოფერნი 135,8,9,15,17,23,25,32,31.
 ოლუპიონი 225,13.
 ომირო||ომიროს 13,30; 14,5; 24,10; 94,16; 181,3.
 ონია 225,11.
 ონისიმე 230,24.
 ონორი 297,21; 300,1,12; 301,30; 302,4
 ორენტი 231,7-8.
 ორიბ 88,7.
 ორიგენი 19,27; 235,8,9,10; 236,23; 243,28.
 ორონი 4,78
 ორნია ევბოსელი 85,19; 117,17.
 ორფეოს||ორფეეს 13,31; 68,2.
 ოსიე 121,21; 128,37
 ოსირი||ოსირის 22, 23; 32,2
 ოფნი 73,17.
 ოქოზია (ძე იორამისი) 100,23,27,28.
 ოქოზია (ძე აქაზისი) 124,24,28.
 ოქროპირი 66,20; 69,6; 103,27; 106, 13; 113,21; 150,9; 157,11; 165,4- 179,1; 204,19; 207,34;228,32; 306,6.
 პაულე (მოციქული) 83,30; 47,22;69, 19; 172,11; 253,26; 254,2,4; 27

- 23; 276,4-5; პავლე სამუსატელი 234,
 31; 245,11; 246,13.
 პალამიდის 24,14.
 პალას 10,1.
 პალესტინე 42,24; 43,12; 92,14-15; 134,
 8; 141,24; 177,32; 190,2; 224,3;
 282,25; 290,22.
 პალესტინელი 19,30-31.
 პამბო 289,17.
 პამფილია || პამფვლია 21,8; 282,14-15.
 პანეადი 283,3.
 პართი 17,16; 151,21.
 პართეთი 232,17.
 პარმენის 140,31.
 პატმოს 330,25; 232,31.
 პაფლალონია 12,23; 21,7.
 პაფნუტი 266,6.
 პელაგონი ადრიკისაჲ 21,12.
 პელინისი || პელაპონნისი || პელაპონნისი ||
 პელაპონნისონ 8,3-4; 8,4; 21,10.
 პელოფს 8,2.
 პეონი 33,23.
 პერდიოს მოგვ 141,10.
 პერსევი 5,24,25; 6,11,15.
 პეტრე (მოციქული) 39,10; 82,34; 98,
 27; 107,13; 165,31; 166,1,21; 183,
 26,30,33; 184, 1,3,4,5,14,15; 184,
 22,29; 187,16; 188,16; 233,5,11;
 253,26; 254,2,4; 273,22, პეტრე ალექ-
 სანდრიელი 249,4.
 პიზილია || პისილია 21,3.
 პითალორა სამოელი 31,30; 90,26; 140,
 30.
 პიკოს || პიკუს 4,14; 5,25; 6,25.
 პილატე 139,30; 152,10; 158,10; 160,
 4,30-31; 161,21; 164,31; 193,17.
 პლაკილლა 295,2.
 პლატონ ათინელი 28,29; 34; 32-33; 35,
 15,32; 33; 36,15,23,29; 90,27, 140,
 32; 179,36; 180,17,22; 181,5,8; 227,
 13.
 პლუტარხოს 31,33.
 პოლიკრატის 232,22.
 პოლუკარპოს. 234,24.
 პომპიოს 150,30-31.
 პონტო 14,7,11,12.
 პოპლიოს 285,32.
 პორფირი ტურელი 282,23.
 პოსიდონ || პოსიდონ 7,1; 23,4; 24,4;
 29,23; 286,16.
 პრისკილა 234,26.
 პროვოს 248, 20, 21,23; 293,22.
 პროკოპი 249,5.
 პრომიტევს 68,1.
 პრუსი 227,18.
 პროლემეოს 143,1; 225,18; 226,1-2.
 პროლემეოს ალექსანდრე 226,1.
 პროლემეოს დედის-მოყუარე 225,33.
 პროლემეოს დიონუსი 226,2.
 პროლემეოს ეპიფანე 225,35.
 პროლემეოს ლალე || ლალუსი 12,21; 141,
 21; 225,7,22-23.
 პროლემეოს მამის-მოყუარე 225,27.
 პროლემეოს მაცხოვარი 226,1.
 პროლემეოს ქველის-მოქმედი 225,35.
 პროლემეოს ძმამ-მოყუარე 225,24.
 პუბლიანოს 240,12.
 პვთია 8,29,31.
 რაგავ 20,4; 21,24,25.
 რაკოელ 46,21.
 რაითელი 245,1.
 რაფან 66,9.
 რაქელ || რაქელ 48,15,18.
 რეა 23,25.
 რებეკა 45,25.
 რიმოს || რიზონ 10,6,10; 13,23; 104,32.
 რინოკურური || რინოკური (იოლ.)- 20; 24.
 რიქაბ 166,27.
 როზოამ 99,1,2, 12.
 როდელი 141,28.
 როდი (მევეალი) 107,12.
 როდოს (პლაკი) 21,13.
 რომოს 10,5,9-10,10; 13,23; 104,32.

- რუბენ 48,17.
 რუფენოს||რუფინოს 304,22,26,28,29,
 31.
 საბელიოზ||საბელიოს (ლიჰიელი) 276,
 31; 277,35; 303,1.
 საბერძნეთი 244,2.
 საღუკეველი 129,4.
 სავეტიოს 249,6.
 საერომატი 293,9,10-11.
 სალა 18,25,28,29.
 სალემ||სალიმ 42,30; 43,1,17,31;44,10,
 15-16; 117,19.
 სალმანა 68,7.
 სალმანასარ 105,2,4,11; 222,30; 223,31.
 სალომი 155,20; 156,18,24
 სამარია 99,7; 105,2,11; 122,1; 222,30;
 257,12; 269,10.
 სამარიტელი 128,29,33; 129,4; 136,21;
 148,8.
 სამმეცას ადლოსი 121,19.
 სამოელ 73,28,29; 74,9,17; 116,32.
 სამფსონ 69,12; 70,5,6;31.
 სარდანაპალოს||სარდანაპალოოსნ,9,11,
 25,32; 8,6.
 სარდანიანი 21,5.
 სარდე 156,36.
 სარდკია 281,2-3,3.
 სარეფთა 159,9.
 სარკინოზი 46,7; 290,18
 სარმატე 21,8.
 სარრა 39,6,12; 45,9,12,17.
 სატორნილოს 234,21.
 საულ 74,8,9;18; 75,3,10,15; 121,17;
 231,30.
 სედეკ 43,14.
 სედეკია-118,28,27; 119,9,11,31; 120,4.
 სევასტოპოლი 283,1.
 სევიროზ||სევიროს (მეფე პროკს შემდ-
 გომად დადისა) 235,6; 239,26.
 სევიროს (მეფე პროკს შემდგომად დი-
 ოკლიტიანსსა და მაქსიმიანსსა) 251,
 16,18; 253,5-6.
 სევეროზ||სევეროს 246,34; 247,7,9.
 სეთი 3,6-7; 14,28; 15,4,5,9,14; 16,20,
 29,30,33.
 სელა 16,23.
 სელეკია 141,26.
 სელეკოს 12,22; 225,7.
 სელეკოს კალინიკე 225,9-10.
 სელეკოს მამის-მოყუარე 142,4-5,25;
 225,10.
 სელეკოს ნიკანორ 141,24; 142,3; 225,
 8-9.
 სელეკოს ცხვრკავისაჲ 225,20.
 სელუმ 127,24,27.
 სემ 4,5; 17,7; 18,16; 18,17; 20,13,
 23,26; 21,19,21.
 სემირამი 4,18; 13,26,27.
 სენარი 4,2.
 სენაქირბ 105,4,10-11; 110,19; 111,
 17; 222,30; 223,31; 258,19.
 სერაპიდოს 272,20; 307,21,24.
 სერაპიოს (მთა) 253,28-29.
 სერმიონ 295,6,9.
 სერუქ 21,25,28,29; 37,23
 სეფარუელი 128,18.
 სიბილლა (დედოფალი საბაისაჲ) 91,
 24; სიბილლა სამონიელი 117,6
 სილა 7,2.
 სიღირონი 3,11.
 სიღონ (ნათესავი) 43,9,11,14.
 სიღონ ქალაქი 43,13; 149,1.
 სიკარია 166,6.
 სიკარიელი 166,3,4.
 სიკილია 21,12; 293,30.
 სილვესტროს 253,29,32,33; 254,10;
 256,23,25,30,32; 257,3-4,6; 258,25;
 259,23,26,30,35; 260,6,14,15,17,26,
 33; 261,5,8-9; 267,2.
 სილოამ 164, 18.
 სიმონიან 188,21.
 სიმონ (წინამძღუარი) 226,9.
 სიმონ იონაას (წინამძღუარი) 226,9.

- სიმონ შ-გვ 102,29; 165,31,34; 193,
24,28,32,33; 184,1,13,20,31; 187,16;
188,16; 232,8,28
- სიონ 121,5 6; 131,8,147,28.
- სიონ (მეფე) 66,7.
- სიონ (მთა) 43,16.
- სისარა 67,29; 68,1.
- სევეა(ს) 231,31.
- სკორის-მოსახელე (Κεραρσημας) 172,
29-30,
- სკვთეთი 189,25.
- სკვთია 6,19; 21,8-9.
- სოდომი 45,2.
- სოკრატ 140,32; 180,5,17,2 182,3.
- სოკრატ (ალმწერელი) 190,7.
- სოლომონ || სალომონ 63,1;76,17; 83,32;
85,9,11,12; 88,20,32; 89,14; 90,20,
30; 91,4,14; 92,17; 93,29; 94,4,6,
13,14,30; 98, 24-25; 239,1; 259,5;
270,8-9.
- სოლონ ათინელი 24,13.
- სომანიტლი 159,11.
- სომეხი 17,16; 252,9,16; 262,35
- სომორი 128,28.
- სომხეთი მცირე და დიდი 21,7;
- სომხითი 177,32.
- სოსტრის || სოსტრი 6,14,17,23.
- სოფოკლი 140,29.
- სოფონია 121,22; 218,24
- სოლდან 14',13.
- სპანია 177,34.
- სპანიელი 294, 33.
- სპარსეთი 4,6,11; 6,5; 8,9; 9,21; 20,
23,27; 82,13; 177,3?; 244,2,8,17;
272,25; 285,27
- სპარსი 3,16,21; 4,19,24,26,29; 5,7,12;
6,1,10,12,18;31,16; 33,32; 82,16;
224,8; 262,11; 284,31;285,4,5.
- სპერდიოს მოგვ 136,6,7,10.
- სტეფანე (პირველ მოწამე) 164,19;269,
11.
- სუსაკიმ 99,14
- სუსანა 268,21; 269,9.
- სურა 45,22.
- სუფირი 84,11; 86,6
- სუმეონ (კლეოპასი) 234,9.
- სუმეონ (ძე იაკობისა) 48,17.
- სუმეონ (წვალების-მთავარი) 281,16.
- სუმმახოს 15,13; 235,9.
- სუნეპო (წვალების-მთავარი)243,27
- ტაერიანი 21,8.
- ტაეროს 7,7.
- ტაკატოს 248,17,19.
- ტარსონი || ტარსუნია || ტარსუ 5,31;285,
24.
- ტატიანე 13,12; 234,25; 288,13.
- ტერევენიტოს || ტერევენიტოს 244,4-5,11-
- ტერტულიანე 161,24.
- ტიბერიადა 156,34
- ტიბერიოს || ტიბერი კეისარი 139,31;
156,31,32; 160,34; 161,28; 163,6,
26; 230,18.
- ტიკრისი 21,14; 105,32.
- ტიმოთე 230,24; 280,33-34; 302,27.
- ტიმოლონი 156,36.
- ტირდატ 262,35.
- ტიტე (კეისარი) 91, 12; 192,18; 194,
3; 195,1; 196,10; 200,23; 207,33;
214,6; 222,26; 226,17,18,22,23; 230,
15.
- ტოვია 105,24-25,32,34.
- ტოვით 105,15,23; 106,6.
- ტრაიანე 234,3,4,11.
- ტრაპტოლემოს 24,12.
- ტროადა 21,4.
- ტროელი 13,30
- ტვანელი ხ. აპოლონ ტვანელი
- ტვროს 7,5,12,17; 131,18;149,2;282,23.
- უალენტი || უალენტოს 288,8,19,31; 291,
33; 292,3,21; 307,4,9.
- უალენტიანოს 242,26.
- უალენტიანიანე || უვალენტიანიანე 288,

- 1,2, 31-32; 292,13-14,16; 293,8,11,
18,23; 294,24-25; 295,3,5,29; 296,
15,75-26,27,32; 297,10,15-16
უაღენტინოს (წვალების-მთავარი) 243,
20-21; 235,16.
უაღერიანი 243,11.
უალი უვალი 288,10,21,27-28,28; 291,
3; 292,7; 296,35
უესპასიანე 91,12; 159,26 192,18; 193,
30,31; 200,23; 207,33; 214,6; 222,
25; 226,18.
უვალენტინიანე *ხ.* უაღენტინიანე.
უვალი *ხ.* უალი.
უიტელიოს 193,27; 28-31.
ულემაროდაქ (რომელსა ევილადცა ეწო-
დებოდა) 132,1,2.
უნორ 240,20; 242,19.
ურეასოს 288,21-22.
- კაკანია 20,27.
კაკანოს 85,4,6; 151,14-15,21; 153,4,9.
- ფაკეე 128,2.
ფაკეს 104,23.
ფაკესია 127,30.
ფალექი ფალექ 19,2; 20,3,4,9.
ფარაო 6,22,23,25; 25,12,14,16; 76,
18; 113,25; 232,2.
ფერეზელი 66,11.
ფერეკდის 90,26; 110,31
ფილადელფია 156,36.
ფილიპე (არინდეუს) 12,19; 225,6
ფილიპე *ხ.* ფილიპე.
ფილიპოპოლი 242,24.
ფილიპე. ფილიპე (შვდთა დიაკონთა-
განი) 232,20,26-27.
ფილიპე (მეფე ჰრომს შემდგომად იუ-
სტალიანოვსა) 242,23,26.
ფილისტიმ 4,3; 70,7; 221,2.
ფილისტიმელი 70,1.
ფილის 166,4.
ფილან 161,19; 166,19; 169,7; 170,24;
173,6; 276,17,34; 277,2.
ფილოტას 12,22-
ფინეზ 73,17; 216,26.
ფინიკია || ფინიკია ფინიკე 7,4,6,13,28;
12,21; 20,29; 190,3.
ფინიკიელი ფინიკელა 13,9; 24,9; 31,
23; 32,7.
ფინიქსი ფინიქ 7,15,22,26.
ფლაზიანე ჰრომისაჲ 243,21.
ფლაზიანე ანტოქელი 280,34; 281,18;
282,9.
ფლორიანე 248,18,19,21.
ფორტენე 280,32; 281,4.
ფრიგვა: ფრგვია || ფრგვა 21,3,5; 180,
27; 261,27; 292,19.
ფრიგველი 31,10
ფუდ 20,14.
ფვნიკა 7,12.
ფვნიკია *ხ.* ფინიკია.
- ჭაბერ კინეველი 68,1.
ჭალდეველი 6,18; 11,30; 13,5,8,19; 31,
9; 39,4,27; 128,32; 133,2; 134,8;
136,33; 224,11-12,14. 309,22.
ჭამ 3,15; 6,16; 17,7; 20,13,24,29-30;
21,16.
ჭამოს (კერპი მოაბელთაჲ) 94,2,3,34;
222,15.
ჭანან 20,14; 21,16; 39,8; 42,24,26;
43,11; 46,4; 48,21.
ჭანანელი 39,9,11; 43,16,22-23, 28-29,
30; 44,19; 66,11.
ჭანანეა 21,19.
ჭარან 39,5; 42,23; 48,13.
ჭართველი 262,34; 263 მოტ.
ჭეტელი 66,12,
ჭეტურა 46,14.
ჭიონ (ქალაქი) 21,13.
ჭირონიონ 181,1.
ჭსერქსი 141,11; 213,21
- ლაღირთა 20,24-25,25; 21,2.

ADDENDA ET CORRIGENDA.

- 13,16 ემთა-საკრველი | ემთა საკრველი
 27,18 ძიე და
 30,25 ეითარტა | ეითარტა
 39,23 შეკვტელი | შეკვტელი
 44,33 ნატარ | ნატარ
 51,6 მოსწყედეს | მოსწყედეს
 52,1 ქსნილნი | ქსნილნი
 54,20 lege მტირედ რამე
 55,28 დრტურვისაჲ | დრტურვისაჲ
 57,3 სამკრით | სამხრით
 57 not. 16 პირულისა | პირულისა
 59,24 მიმდებად | მიმდებად
 64,13 იტუეს | იტუეს:
 72,4 მადლსა | მადლსა
 79,36 სამკრადმდე | სამხრადმდე
 87,20 სხუთა | სხუთა
 91,24-25 ელლენდნი | ელლენნი
 94,4 კერპი | კერპი
 104,25 ეზეკიელის-თჳს | ეზეკიელის-თჳს
 125,4 შევაგბოთ | შევაგბოთ
 133,34 არტაქსეკსი | არტაქსეკსი
 136,32 უგულისა-ხმიერესი | უგულისხმიერესი
 140,6 ჰნატრინა | ჰნატრინა
 140,15 იუდა ელევიტელმან | იუდა ელევიტელმან
 141,18 წელი | წელი
 142,25 ანტიოხოზ, ეპიფანე | ანტიოხოზ ეპიფანე
 150,34 არისტოტელე | არისტოტელე
 210,18-19 დამარდუეელმან | დამარდუეელმან
 217,33 გენებაუს | გენებაუს. — Post წინაჲსწარმეტყუელნი addit: აღგჳურნეთ ცხა-
 დად მეტყუელნი.
 234,7 ჰნატოზსა | ჰნატოზსა et dele not. 7 ჰნატოზსა

- 241,10 იგი | იგინი
255,21 სიტუაჲ | სიტუაჲჲ
265,3 ფილოსოფოსისა | ფილოსოფოსისა
271,18 ქალაქისსა | ქალქელისა
274,6-7 ბიზანტიანს | ბიზინტიანს
292,22 მო-რამ-ვიდა | მო-რამ-კუდა
295,3 ამბავსა | ჭამბავსა
296,27 უაღენტანსუ | უაღენტინანსუ



ს ა რ ჩ ე ვ ი

შესავალი

V—XXVIII

| | | |
|-----|---|------|
| 1. | გიორგი მონაზონის ხრონოლოგის ბერძნული დედანი | V |
| 2. | ხრონოლოგის ქართული თარგმანი | VI |
| 3. | ხრონოლოგის ქართული ხელთნაწერები | VIII |
| 4. | ხელთნაწერების აღწერა | IX |
| 5. | გადამწერთა შეცდომები | XIX |
| 6. | შესწორებული ადგილები | XXI |
| 7. | საკუთარი სახელების მართლწერა | XXIV |
| 8. | ორთოგრაფიული შეცდომები | XXIV |
| 9. | ქარაგმები და სასვენი ნიშნები. | XXVI |
| 10. | ხრონოლოგის სათაური და თავები | XXVI |

ხრონოლოგიის გიორგი მონაზონისაჲ (Georgii Monachi Chronicon)

3—309

| | | |
|----------------|---|-----|
| წიგნი პირველი: | [ადამისიოგან და ვიდრე ალექსანდრეს- სამდე მაკედონელასა] | 3 |
| წიგნი მეორე: | [ადამისიოგან და ვიდრე ისო ნაკესისამდე] | 14 |
| წიგნი მესამე: | მსაჯულაჲთა-თჳს | 67 |
| წიგნი მეოთხე: | [დაკითასიოგან და ვიდრე სელეკიაჲსამდე] | 47 |
| წიგნი მესამე: | მეფეინი ისრაელისანი | 121 |
| წიგნი მეექვსე: | [ნაბეჭდონსორისიოგან და ვიდრე გან- ყოფამდე მეფობისა ალექსანდრესისა] | 129 |
| წიგნი მეთხუთე: | [ანტიოხობითა-თჳს] | 146 |
| წიგნი მერვე: | [მეფეინი ჭრომიანი] | 142 |
| წიგნი მეცხრე: | კონსტანტინეს-თჳს დიდისა [...] | 256 |

Index nominum

.310—326

Adenda et corr.genda

.327—328